

سُخاں

والا حضرت شاہد خٹا شرف پہلوی

جلد دوم

روزنامہ عین سچم ری، ۲۶/۹
جانب کیم (ریسٹورنری)
محکمہ غنہ و زراعت

۲۵۳۴/۱۰۲۵

سخان

والا حضرت شاہد خٹا شرف پہلوی

جلد دوم

از انتشارات

دفتر انتشارات و روابط عمومی سازمان شاهنشاهی
خدمات اجتماعی

تهران

۲۵۳۶

چاپ و صحافی، شرکت افست (سهامی عام) تهران

جلد اول سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در سال ۲۵۳۳ انتشار یافت و مورد استقبال دانش‌پژوهان وعلاقمندان قرار گرفت، بطوریکه در مدت کوتاهی نسخ آن کمیاب شده و در اولین فرصت نسبت به تجدید چاپ آن اقدام بعمل خواهد آمد.

اینک با ابراز خوشوقتی از توفیقی که نسبت به چاپ جلد دوم سخنان والا حضرت نصیب گردیده است با توجه بآنچه در پیشگفتار جلد اول آمده است تحریر مقدمه مفصل و تکرار آنچه گفته شد ضروری بنظر نمیرسد و امیدوار است جلد دوم مجموعه سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی نیز که نموداری از تلاش پیگیر واقدامات ثمربخش والا حضرت در مسیر خدمات فرهنگی واجتماعی وانسانی در سطوح ملی و بین‌المللی است برای دانش‌پژوهان و اهل تحقیق و مطالعه مفید واقع شود و مخصوصاً نسل جوان کشور با مطالعه مطالب آن بارزش والای فعالیت‌هایی که با هدف‌های عالی انسانی و در راه اعتلای نام ایران بعمل می‌آید پی ببرند و اهل تحقیق بتوانند از اطلاعات ارزنده‌ای که در خلال سطوح آن دریافت میشود بهره‌مند گردند.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در مقام ریاست هیئت‌های نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد و کمیسیون حقوق بشر و سایر مجامع بین‌المللی و ریاست عالیہ کمیته ایرانی حقوق بشر	از ۱ تا ۱۷۰
سخنان والاحضرت در کمیسیون سوم مجمع عمومی سازمان ملل متحد (اول آبان ۲۵۳۳)	۳
سخنان والاحضرت در کمیسیون اول مجمع عمومی ملل متحد (سوم آبان ۲۵۳۳)	۱۰
سخنان والاحضرت در کمیسیون دوم مجمع عمومی سازمان ملل متحد (۲۹ آبان ۲۵۳۴)	۱۸
سخنان والاحضرت در کمیسیون سوم مجمع عمومی ملل متحد (۴ آذر ۲۵۳۴)	۲۷
سخنان والاحضرت بمناسبت بیست و ششمین سالروز تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر (۱۹ آذر ۲۵۳۳)	۴۲
پیام والاحضرت بمناسبت بیست و هفتمین سالروز تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر (۱۹ آذر ۲۵۳۴)	۴۶
سخنان والاحضرت در سی و دومین اجلاس کمیسیون حقوق بشر (۱۷ بهمن ۲۵۳۴)	۴۹

- سخنان والاحضرت بمناسبت بیست و هشتمین سالروز تصویب
اعلامیه جهانی حقوق بشر
۵۸ (۲۰ آذر ۲۵۳۵)
- سخنان والاحضرت در کنفرانس بین المللی جمعیت در بخارست
۶۳ (۲۹ مرداد ۲۵۳۳)
- سخنان والاحضرت در کنفرانس بین المللی جمعیت در واشنگتن
۷۲ (۲۸ آبان ۲۵۳۴)
- سخنان والاحضرت در انجمن طرفداران سازمان ملل متحد دانشگاه
جکسون ویل
۸۵ (۲۶ مهرماه ۲۵۳۴)
- سخنان والاحضرت در کالج گاجر (بالتیمور)
۱۰۱ (۳۰ مهرماه ۲۵۳۴)
- سخنان والاحضرت در کالج برین ماور (امریکا)
۱۱۲ (۸ آبان ۲۵۳۴)
- سخنان والاحضرت در دانشگاه کرنل آمریکا
۱۲۷ (۲۲ آبان ۲۵۳۴)
- سخنان والاحضرت هنگام دریافت درجه دکترای افتخاری
حقوق از دانشگاه جانز هاپکینز
۱۴۲ (۳ اسفند ۲۵۳۴)
- سخنان والاحضرت در ضیافت دانشگاه وادهم آکسفورد
۱۵۰ (۲۲ خرداد ۲۵۳۵)
- سخنان والاحضرت در سی و سومین اجلاس کمیسیون بین-
المللی حقوق بشر
۱۵۴ (۲۵ بهمن ۲۵۳۵)

	سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در مقام نیابت
	ریاست عالیہ کمیته ملی پیکار جهانی با بیسوادی درمجامع
۲۱۴ تا ۱۷۵	ملی و بین المللی
	پیام والا حضرت بمناسبت دهمین سالروز پیکار جهانی با بیسوادی
۱۷۷	(۱۷ شهریور ۲۵۳۳)
	سخنان والا حضرت درمراسم شرفیابی اعضای کمیته ملی پیکار جهانی با بیسوادی بحضور اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر
۱۸۱	(۱۹ شهریور ۲۵۳۴)
	سخنان والا حضرت در جلسه گشایش سمپوزیوم بین المللی سوادآموزی
۱۸۹	(۱۲ شهریور ۲۵۳۴)
	سخنان والا حضرت در جلسه پایان سمپوزیوم بین المللی سوادآموزی
۱۹۵	(۱۷ شهریور ۲۵۳۴)
	سخنان والا حضرت درمراسم افتتاح اولین سمینار توجیهی مدیران دفاتر سوادآموزی استانها و شهرستانها
۱۹۸	(۲۷ تیرماه ۲۵۳۵)
	سخنان والا حضرت درمراسم گشایش سمینار منطقه ای یونسکو
۲۰۵	(۶ شهریور ۲۵۳۵)
	سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در مقام ریاست
۳۸۹ تا ۲۲۰	عالیه سازمان زنان ایران

- سرخان والاحضرت پس از انتخاب بسمت ریاست کمیته
مشورتی کنفرانس جهانی سال بین‌المللی زن
۲۲۳ (۱۲ اسفند ۲۵۳۳)
- سرخان والاحضرت در جلسه کارشناسان ملل متحد
۳۳۳ (۱۶ اسفند ۲۵۳۳)
- سرخان والاحضرت در جلسه پایان کار کمیته مشورتی
کنفرانس سال بین‌المللی زن
۲۳۹ (۲۳ اسفند ۲۵۳۳)
- اعلامیه والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی درباره حقوق
زن و پاسخ سران کشورها
۲۴۵ (۱۹ آذر ۲۵۳۳)
- سرخان والاحضرت در جلسه عمومی کنفرانس جهانی سال
بین‌المللی زن
۲۵۲ (خرداد ۲۵۳۴)
- سرخان والاحضرت در جلسه پایان کنفرانس جهانی سال
بین‌المللی زن
۲۵۹ (۱۱ تیر ۲۵۳۴)
- پیام والاحضرت بمناسبت پایان سال بین‌المللی زن
۲۶۴ (۱۱ دی ۲۵۳۴)
- سرخان والاحضرت در کنگره سازمان زنان
۲۷۰ (۱۴ دی ۲۵۳۳)
- سرخان والاحضرت در اولین سمینار منطقه‌ای سازمان زنان
(خوزستان)
۲۷۵ (۱۰ بهمن ۲۵۳۳)

۲۷۸	سخنان والاحضرت درسمینار سازمان زنان شیراز (۱۹ فروردین ۲۵۳۴)
۲۸۲	سخنان والاحضرت در سمینار سازمان زنان اصفهان (۲۲ اردیبهشت ۲۵۳۴)
۲۸۶	سخنان والاحضرت در سمینار سازمان زنان مشهد (۸ خرداد ۲۵۳۴)
۲۹۱	سخنان والاحضرت درسمینار زنان چهارمحال و بختیاری (۵ شهریور ۲۵۳۴)
۲۹۵	سخنان والاحضرت درسمینار منطقه‌ای زنان کرمان (۳۱ شهریور ۲۵۳۴)
۲۹۸	سخنان والاحضرت در هشتمین مجمع عمومی سازمان زنان (۹ دیماه ۲۵۳۴)
۳۰۵	سخنان والاحضرت در آخرین سمینار منطقه‌ای سازمان زنان بمناسبت سال بین‌المللی زن (تهران) (۱۰ دیماه ۲۵۳۴)
۳۱۳	پیام والاحضرت بمناسبت روز تاریخی ۱۷ دی (۱۷ دیماه ۲۵۳۴)
۳۱۷	سخنان والاحضرت درمراسم افتتاح نهمین مجمع عمومی سازمان زنان (۲۹ آذر ۲۵۳۵)
۳۲۲	سخنان والاحضرت بمناسبت روز فرخنده ۱۷ دی (۱۷ دیماه ۲۵۳۵)
۳۲۸	سخنان والاحضرت درمراسم گشایش نخستین سمینار سازمان زنان ایران بمناسبت پنجاه سال شاهنشاهی دومان پهلوی در بندرعباس (۲۶ فروردین ۲۵۳۵)

- سخنان والا حضرت در مراسم گشایش دومین سمینار سازمان
زنان ایران بمناسبت پنجاه سال شاهنشاهی دودمان پهلوی - یزد
۳۳۴ (۹ اردیبهشت ۲۵۳۵)
- پیام والا حضرت در مراسم گشایش سومین سمینار سازمان
زنان ایران بمناسبت پنجاه سال شاهنشاهی دودمان پهلوی - شیراز
۲۴۰ (۲۹ خرداد ۲۵۳۵)
- سخنان والا حضرت در مراسم گشایش چهارمین سمینار
منطقه ای سازمان زنان ایران بمناسبت پنجاه سال شاهنشاهی
دودمان پهلوی - رضائیه
۳۴۵ (۲۷ امرداد ۲۵۳۵)
- سخنان والا حضرت بمناسبت سالروز اعطای حقوق سیاسی
بزنان ایران
۳۵۲ (۸ اسفند ۲۵۳۳)
- سخنان والا حضرت بمناسبت سالروز اعطای حقوق سیاسی
بزنان ایران
۳۵۵ (۸ اسفند ۲۵۳۴)
- سخنان والا حضرت بمناسبت سالروز اعطای حقوق سیاسی
بزنان ایران
۳۵۹ (۸ اسفند ۲۵۳۵)
- پیام والا حضرت به سمینار انجمن زنان پاکستان
۳۶۷ (۷ آذر ۲۵۳۳)
- پیام والا حضرت به کنفرانس مدیران و مسئولان انجمن
زنان پاکستان
۳۷۱ (۱۷ بهمن ۲۵۳۴)

- مصاحبه والاحضرت با رادیوی صدای هند درباره مسائل زنان
(۱۰ بهمن ۲۵۳۵)
۳۷۵ سخنان والاحضرت درسمینار مسائل جوانان و نقش سازمان زنان
(۲۲ اردیبهشت ۲۵۳۶)
۳۸۴

سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در مقام نیابت
ریاست عالیہ سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی

از صفحه ۳۹۵ تا ۴۶۰

- سخنان والاحضرت درباره دعوت همگانی برای شرکت در خدمات اجتماعی
(۱۵ اردیبهشت ۲۵۳۴)
۳۹۷ سخنان والاحضرت در اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران
(۴ خرداد ۲۵۳۴)
۴۰۲ پیام والاحضرت بمناسبت هفته حمایت از خانواده‌های بی‌سرپرست
(اول تیرماه ۲۵۳۵)
۴۱۰ سخنان والاحضرت در مراسم نخستین همایش جنبش ملی نیکوکاری
(۱۶ مرداد ۲۵۳۵)
۴۱۳ سخنان والاحضرت در دومین همایش جنبش ملی نیکوکاری
(۲۱ اردیبهشت ۲۵۳۶)
۴۱۷

بیانات والاحضرت درباره تشکیل بنیاد اشرف پهلوی
۴۲۳ (۲۴ فروردین ۲۵۳۵)

بیانات والاحضرت بمناسبت روزپرستار
۴۲۶ (۵ اسفند ۲۵۳۴)

بیانات والاحضرت بمناسبت روز پرستار
۴۲۰ (۱۵ اسفند ۲۵۳۵)

سخنان والاحضرت در اجتماع دانشجویان دانشگاه جندی شاپور
۴۲۶ (۲۹ فروردین ۲۵۳۵)

پیام والاحضرت بمناسبت آغاز سال تحصیلی ۲۵۳۵-۳۶
دانشگاه رازی
۴۴۲ (سهرماه ۲۵۳۵)

سخنان والاحضرت در سمینار بین المللی بررسی و ارزیابی
برنامه آموزش و پرورش زنان روستائی
۴۴۷ (۳۰ فروردین ۲۵۳۴)

سخنان والاحضرت در دومین همایش آسیائی پزشکی
کشاورزی و بهداشت روستائی
۴۵۲ (اول اردیبهشت ۲۵۳۴)

سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در سفرهای

خارج از کشور
از صفحه ۴۶۷ تا ۵۶۵

سخنان والاحضرت در خانه ملت در سنگال
۴۷۱ (۲۲ دی ۲۵۳۴)

- سختان والاحضرت در فريتون (سيرالئون)
 ۴۷۷ (۲۳ دى ۲۵۳۴)
 سختان والاحضرت در جلسه اتحاديه انجمنهاى بانوان
 (سيرالئون)
 ۴۷۹ (۲۵ دى ۲۵۳۴)
 سختان والاحضرت در مونروويا (ليبريا)
 ۴۸۷ (۲۷ دى ۲۵۳۴)
 سختان والاحضرت در ضيافت معاون رئيس جمهورى
 مونروويا (ليبريا)
 ۴۹۲ (۲۹ دى ۲۵۳۴)
 سختان والاحضرت در ضيافت رئيس جمهورى ساحل عاج
 ۴۹۷ (۳۰ دى ۲۵۳۴)
 سختان والاحضرت در دانشگاه آبيجان (ساحل عاج)
 ۴۹۹ (۲ بهمن ۲۵۳۴)
 سختان والاحضرت در ضيافت رئيس شورايعالى نظامى
 اکرا (غنا)
 ۵۰۵ (۷ بهمن ۲۵۳۴)
 سختان والاحضرت در جلسه شوراي زنان غنا
 ۵۰۸ (۸ بهمن ۲۵۳۴)
 سختان والاحضرت در ميامى (نيجر)
 ۵۱۶ (۱۲ بهمن ۲۵۳۴)
 مصاحبه اختصاصى کيهان با والاحضرت شاهدخت اشرف
 پهلوى درباره سفر والاحضرت به افريقا
 ۵۱۸ (بهمن ۲۵۳۴)

- بازدیدهای والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی از چین
 ۵۳۰ سخنان والاحضرت در ضیافت شام نخست‌وزیر چین
 (۲۴ فروردین ۲۵۳۰)
 متن مصاحبه والاحضرت با خبرنگاران درباره نتایج مسافرت
 به چین
 ۵۳۲ (۶ اردیبهشت ۲۵۳۰)
 سخنان والاحضرت در ضیافت خانم لی سورن
 ۵۳۸ (۳۱ تیرماه ۲۵۳۵)
 دیدار والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی از جمهوری
 دموکراتیک خلق کره
 ۵۴۱ سخنان والاحضرت در ضیافت رئیس جمهوری خلق کره
 (۲۴ اردیبهشت ۲۵۳۴)
 سخنان والاحضرت در مرکز اتحادیه زنان جمهوری دموکراتیک
 خلق کره
 ۵۴۴ (۲۷ اردیبهشت ۲۵۳۴)
 سخنان والاحضرت در حضور دهها هزار نفر از اهالی
 پیونگ‌یانگ پایتخت جمهوری دموکراتیک خلق کره
 ۵۴۸ (۲۹ اردیبهشت ۲۵۳۴)
 دیدار از کشور پاکستان
 ۵۵۵ سخنان والاحضرت در ضیافت نخست‌وزیر پاکستان
 (۲۹ دیماه ۲۵۳۳)
 سفر والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی به عراق
 ۵۵۸ سخنان والاحضرت در سازمان زنان کشور عراق
 (۳ فروردین ۲۵۳۶)

سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

در مقام

ریاست هیئت‌های نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد و
کمیسیون جهانی حقوق بشر و سایر مجامع بین‌المللی

و

ریاست عالیہ کمیته ایرانی حقوق بشر

کمیسیونهای اول، دوم و سوم سازمان ملل متحد

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی همه ساله در رأس هیئت نمایندگی ایران در اجلاسهای مجمع عمومی سازمان ملل متحد شرکت میفرمایند و در موارد مقتضی در جلسات مجمع عمومی یا کمیسیونهای مهم آن سخنانی ایراد مینمایند.

یکی از ارکان اصلی این جامعه جهانی شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد است که توسعه کیفی و کمی شرایط اقتصادی، اجتماعی، بهداشتی، فرهنگی و آموزشی و همچنین رعایت حقوق بشر و احترام به آزادیهای اساسی را زیر پوشش همکاریهای بینالمللی در صدر اهداف خود گرفته که کمیسیون اول آن تلاش در زمینه خلع سلاح، کمیسیون دوم کوشش بمنظور توسعه اجتماعی و کمیسیون سوم احراز هویت واقعی زن در جوامع بشری را وجهه همت خود قرار داده است.

طی سالهای ۱۹۷۴ و ۱۹۷۵ والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالی هیات نمایندگی ایران را در سه کمیسیون فوق بعهده داشتند. معظم لها در هریک از این کمیسیونها سخنرانیهای پیرامون خلع سلاح، توسعه اجتماعی و اقتصادی کشورهای رو به رشد و نیز پیرامون مسائل اجتماعی زنان ایراد فرمودند و با صراحتی خاص جنبه های مختلف این سه مسئله مهم جهان امروز را مورد تجزیه و تحلیلی واقع بینانه قرار دادند که سخنان بحث انگیز معظم لها انعکاسی وسیع در محافل بینالمللی بهمراه داشت.

در صفحات آینده متن این سخنان آمده است.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در مقام ریاست
هیئت نمایندگی ایران در کمیسیون سوم مجمع عمومی سازمان
ملل متحد
نیویورک ۲۳ اکتبر ۱۹۷۴ - اول آبان ۲۵۳۳

خانم رئیس

از حضور و شرکت در مذاکرات این کمیسیون خوشوقتم
و بخصوص به شما به مناسبت انتخاب به ریاست کمیسیون سوم
تبریک میگویم.

این انتخاب نه تنها ادای احترام به خصائص شخصی شما
و کشور دوست مالی و تمام قاره افریقا است بلکه برای زن
فعال و کاردان امروز که شما بوجه بارزی نماینده آن هستید
نیز افتخاری محسوب میشود.

بهمن مناسبت به خانم مسی پیلا که فداکاری های ایشان در
راه حمایت از حقوق زن ستایش عمیق مارا برمی انگیزد تبریک
میگویم. انتخاب خانم سی پیلا بعنوان دبیر کل سال بین المللی
زن برای همه ما در توفیق فعالیت هایمان عامل مؤثری است.

خانم رئیس

طی بیش از ربع قرن که من زندگی خود را وقف پیکار در
راه حقوق بشر، چه در سطح ملی و چه در سطح بین المللی
کرده ام همواره تجربه بمن ثابت کرده است که موفقیت در هیچ

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

امر اجتماعی، اقتصادی یا فرهنگی بدون شرکت وسیع و کامل زنان، یعنی نیمی از جمعیت کره زمین امکان پذیر نیست.

در نتیجه، در مجامع بین المللی از قبیل کمیسیون وضع زن، کمیسیون حقوق بشر، کمیته پیکار با بیسوادی، کنفرانس جمعیت و غیره موضوع مذاکرات هرچه باشد و همچنین در سطح ملی در تمام زمینه ها، بمحض اینکه يك اقدام عام و همه جانبه مورد نظر باشد مسأله وضع زن مطرح میشود.

لذا، چگونه میتوان آموزش و پرورش را بدون توجه به آموزش و پرورش زنان اصلاح کرد؟

چگونه ممکن است بدون باسواد کردن زنان با بیسوادی پیکار کرد؟

چگونه میتوان بدون آموزش زنان امر تنظیم خانواده را بمورد اجرا گذاشت؟

چگونه میتوان با نژاد پرستی و تبعیض نژادی، با قبول تبعیض نسبت به زنان، پیکار کرد؟

چگونه میتوان کوشش برای توسعه را مورد توجه قرار داد در حالیکه نیمی از جمعیت جهان را از نظر دور داشت؟ بالاخره چگونه میتوان از حقوق بشر سخن گفت در صورتیکه حقوق زنان محترم شمرده نشود؟

در سال ۱۹۶۶ که سخنانی در کمیسیون وضع زن ایراد میکردم برای این نکته تکیه کردم که باید به شوم ترین نوع امپریالیسم یعنی مرد سالاری و سلطه جوئی مردان که بخش عظیمی از جوامع ما را فلج میکند پایان داد و این امر نه تنها در کشورهای در حال توسعه باید عملی گردد، بلکه در کشورهای صنعتی و توسعه یافته نیز باید انجام گیرد.

سخن‌ان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

امروزه، علیرغم راه طی شده و پیشرفت‌های حاصله، ما هنوز به هدف خود نرسیده‌ایم و هنوز در برابر زنان که وارث گذشته‌های توأم با عجز و تسلیم بوده‌اند و گاه در ایجاد آن نیز سهمی نداشته‌اند راه درازی در پیش است و بالصراحه باید بگویم که اگر می‌بینیم مرد همچنان بر سریر قدرت تکیه زده است این امر تنها بعلت تعصب و جدیت مردان نیست، بلکه نتیجه طرز تفکر زنانی نیز هست که هنوز بر افسانه سحرآمیز برتری مرد حرمت می‌نهند.

و همچنین، می‌خواهم یکبار دیگر در این مجمع، دنیائی را که جوامع آن کم و بیش قوانین منسوخ و مقررات کهنه و پوسیده را مورد حمایت قرار می‌دهند محکوم کنم.

در مورد زنان بین سخنان فریبنده و عمل، همواره فاصله سهمگینی وجود دارد که باید با حداکثر سرعت ممکن آن را پر کنیم.

جای بسی تأسف است که در آستانه سومین هزاره و در زمانی که آخرین مستعمرات از قید استعمار رها میشوند زن هنوز در استعمار مرد باقی است.

خانم رئیس

جهانی که همه می‌شناسیم اکنون در يك بی نظمی بی سابقه اجتماعی - اقتصادی بسر میبرد. اگر بخواهیم شکافی را که بین کشورهای در حال توسعه و کشورهای صنعتی به وضع نگران‌کننده‌ای فاصله ایجاد کرده است هموار کنیم، برعهده اغلب کشورهاست که در این باره اقدام کنند و بیندیشند که بدون شرکت فعال نیمی از مردم چگونه می‌خواهیم این شکاف

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

را پرکنیم و چگونه میتوانیم از منابع و ثروتهای کشورهای خود بهره برداری کنیم؟

بنظر من بیش از هروقت دیگر فوریت دارد که راهجهان کنونی ما بسوی پیشرفت و سعادت همگان بنحوی مشخص شود که منجر به تساوی کامل زن و مرد گردد.

بنابراین یکبار دیگر تأکید میکنم که بالارفتن حیثیت زن شرط بیگفتگوی خوشبختی و سعادت تمام افراد بشر است و از اینجاست که اهمیت خاص سال بینالمللی زن نمایان میشود و لزوم تجهیز فوری همه کوششها در تمام سطوح برای اینکه برنامههای پیشبینی شده مربوط سال ۱۹۷۵ با وسعت هرچه بیشتر بنفع همه اجرا شود مشخص میگردد.

البته شرایط در کشورهای مختلف متفاوت است و هر دولت باید روشهای اجرایی خاصی را اختیار کند.

در ایران، دواصل در اتخاذ تصمیماتی که ناظر بر اجرای برنامههای سال بینالمللی زن میباشد مورد نظر بوده است.

از طرفی زنان بهتنهایی نباید اقدام کنند، زیرا موفقیت اقدامات آنان منوط به شرکت مستقیم و مستمر مردان است. و این همکاری برای هر دو طرف مفید و ثمربخش خواهد بود. همچنین زنان و مردان در کنار یکدیگر در کمیتههای گوناگون و سمینارهایی که برای اجرای برنامههای سال ۱۹۷۵ در ایران پیشبینی شده کار خواهند کرد.

از طرف دیگر اگر چه برخی مسائل برای همه زنان کشورها مشترك است ولی مقتضیات و امکانات در هر منطقه فرق میکند، در نتیجه کلیه تصمیمات نباید در همهجا همان تصمیماتی باشد که يك عده برگزیده و محدود اختیار میکنند

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بلکه باید اشخاص ذیربط خودشان با توجه بوضع منطقه تصمیم بگیرند.

در سطح ملی، یک کمیته اجرائی با شرکت تمام وزارت-خانه‌های ذیربط و همکاری مجدانه سازمان زنان ایران، برنامه‌های متعددی را که در چارچوب این سال بین‌المللی قرار دارد و از برنامه‌های مصوب مجمع عمومی سازمان ملل متحد الهام گرفته است، تهیه و اجرا میکند. علاوه، این کمیته اجرائی وظیفه دارد مشکلاتی را که بتدریج در موقع اجرای این برنامه‌ها پیش خواهد آمد مورد مطالعه قرار دهد و راه-حلهای مناسب پیشنهاد نماید.

همچنین سازمان زنان ایران با همکاری وزارتخانه‌های ذیربط و سازمانهای ذیصلاحیت یک رشته مطالعات و اقدامات وسیع را آغاز نموده است که در اینجا به اختصار ذکر میکنم و مهمترین آنها از این قرار است:

از یک سو بمنظور تأمین تساوی کامل حقوقی بین زن و مرد قوانین کشور با همکاری وزارت دادگستری تحت مطالعه است.

از سوی دیگر برای تجدید نظر در کلیه کتابهای درسی اقدام شده است، به ترتیبی که تصویری فعالتر و هوشمندتر و مترقی‌تر از زن در آنها منعکس گردد.

همچنین متن اعلامیه رفع تبعیض از زن در تمام دبیرستانها و آموزشگاههای کشور توزیع خواهد شد. در گذشته ترجمه ساده‌ای از این متن برای استفاده کارگران تهیه شده است.

بالاخره در سراسر سال ۱۹۷۵، تلویزیون و رادیو ایران بطور منظم برنامه‌هایی را که اختصاصاً برای سال بین‌المللی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

زن تنظیم شده است پخش خواهند کرد.

خانم رئیس

در سطح بین‌المللی، دو جنبه اساسی مسأله ارتقاء مقام زن مورد بحث واقع خواهد شد، از يك طرف بوسیله کنفرانس بین‌المللی درباره شرکت زنان در طرحهای توسعه و از طرف دیگر بوسیله سمپوزیومی که با همکاری یونسکو تشکیل خواهد شد و اختصاص به مسأله سوادآموزی تابعی زنان خواهد داشت.

در سطح ملی هرماه از سال ۱۹۷۵ يك سمینار در یکی از استانهای ایران با شرکت زنان و مردان گروههای مختلف، مردم استان تشکیل خواهد شد.

با همکاری دانشگاهها و مؤسسات پژوهشی، گروههای مطالعاتی بمنظور بررسی جنبه‌های مختلف مسأله ارتقاء مقام زن و شرکت او در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور تشکیل خواهد شد و بموازات آن، دوره‌های تحصیلی برای بررسی مقام زن، در دانشگاههای عمده بوجود خواهد آمد.

اینها نمونه اقداماتی است که ما در ایران بمنظور اجرای برنامه فعالیت‌های سال بین‌المللی زن بعمل خواهیم آورد.

خانم رئیس

کارهای زیادی در پیش است و هیچ کشوری نمیتواند ادعا کند که از این حیث تعهدی بعهده ندارد.

قضیه این نیست که تنها باید قوانین و رویه‌های متعارف تبعیض‌آمیز در تمام زمینه‌ها و در کلیه سطوح مورد تجدید نظر قرار گیرد. بلکه علاوه بر آن لازم است مردان و زنان برای

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

تغییر طرز تفکر و تربیت خود عمیقاً اقدام کنند.
این امر بدون همکاری صمیمانه و پیگیر کلیه مقامات
مملکتی و گروههای مردم و همچنین بدون تجهیز مستمر همه
امکانات ملی و بینالمللی میسر نخواهد بود.
سال ۱۹۷۵ میتواند نشان دهنده يك تغییر جهت مسلم
در سراسر تاریخ بشریت باشد و نه تنها برای زنان بلکه
برای همگان جهش به جلو محسوب شود.
موفقیت برنامه‌های این سال منوط به این است که موانع
عمده آزادی حقیقی زنان از میان برداشته شود. تنها در آن
صورت است که امکان تحقق کلیه برنامه‌های مربوط به
حقوق بشر، مسائل جمعیت، تنظیم خانواده، پیکار بایبیسوادی،
مبارزه با فقر و غیره فراهم خواهد شد.

خانم رئیس

باین مناسبت من در پایان سخنانم از کلیه دولتها و
سازمانهای ذینفع دعوت میکنم که کلیه مقدمات خود را برای
جلب توجه شایسته نسبت به سال بینالمللی زن بکار برند و
مفهوم و محتوای آنرا به حد اعلی گسترش بخشند.

سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**سخنان والاحضرت در مقام ریاست هیئت نمایندگی ایران
در کمیسیون اول مجمع عمومی ملل متحد
نیویورک ۲۵ اکتبر ۱۹۷۴
۳ آبان ۲۵۳۳**

هر سال در این کمیسیون بحث درباره خلع سلاح مطرح و تکرار میشود. معینا نباید تصور کرد که این موضوع يك بحث تشریفاتی و سنتی ساده بمنظور تسکین افکار عمومی جهانیان است. گرچه این بحث عملا در مسیری قرار دارد که بکندی پیش میرود، ولی در عین حال موجب شده است که طی سالهای اخیر اقدامات مختلفی برای کنترل سلاحها بعمل آید.

با این وصف باید دانست که يك روحیه و حالت تمکین و عدم مبارزه در این اواخر در مذاکرات گوناگون مربوط به خلع سلاح حکمفرما بوده و حتی در زمینه‌های محدود، مانند کنترل، پیشرفت در حداقل حاصل شده است.

این وضع نگران‌کننده، عملا از يك واقعیت اساسی زمان ما ناشی میشود و استدلال قاطعی را که مدت‌ها در فعالیت‌های مربوط به خلع سلاح مطرح بوده است مشخص می‌سازد و آن استدلال اینست که چگونه ممکن است سلاحها را کنار گذاشت در حالی که ریشه‌های خصومت باقی است؟

موفقیت برنامه خلع سلاح عمومی و کامل مستقیماً منوط به وجود اعتماد بین ملت‌هاست.

مادام که چنین شرائطی تحقق نیافته است و نظام مطمئنی برای تضمین صلح و امنیت بین‌المللی وجود ندارد کشورها

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

نمی‌توانند جز به مصالح دفاعی خود بیندیشند. در وضع کنونی جهان، کشورها برای دفاع از خود راه دیگری نمیشناسند و مصمم هستند که خود را جهت روبرو شدن با هرپیش‌آمدی آماده کنند. در برابر استدلالی که هم‌اکنون بیان کردم مقدمات ما محدود به اینست که ناگزیر همین جریان آهسته ایجاد اعتماد را دنبال کنیم.

بمنظور استقرار صلح باید عادات گذشته را ترك كنیم و با دید و روحیه تازه‌ای دست‌بکار شویم. برای ایجاد اعتماد باید مبانی جدیدی بوجود آوریم تا آن دسته از مبانی که بی‌اثر شناخته شده‌اند تقویت و تکمیل شوند.

چند هفته پیش، اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر، در پیامی که به اجلاس کنونی مجمع عمومی فرستادند همین مسأله را در نظر داشتند که فرمودند:

«اصول منشور ملل متحد باید برمبانی استواری متکی باشد که روی هم رفته و در مجموع بتواند صلح را تضمین کند.» این پیام حاوی پیشنهادی در مورد غیر اتمی کردن منطقه‌ای از خاورمیانه بود و من امروز میخواهم درباره همین پیشنهاد با شما صحبت کنم.

می‌بینم که تغییرات شگرفی در کلیه زمینه‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی پدید می‌آید. این تغییرات مخصوصاً در مورد انرژی بدیهی و مسلم است. مثلاً دیگر نمیتوان نفت را که میزان آن محدود است بدون توجه به نتایج وخیم آن سوزاند و مانند يك منبع انرژی پیش‌پا افتاده باسراف مصرف کرد. استفاده از نفت در پزشکی، صنایع شیمیائی و سایر

سخن‌ان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

زمینه‌های علمی می‌تواند نتایج بهتری داشته باشد. بنابراین ما در آستانه دوران جدیدی قرار داریم که کشورها بیش از پیش استفاده از انرژی اتمی را بمنظور استفاده از انرژی اتمی رها خواهند کرد. در این چشم‌انداز بعنوان مثال، ایران که خود تولیدکننده عمده نفت است لازم دانسته است برنامه وسیعی را جهت توسعه منابع انرژی هسته‌ای بموقع اجرا بگذارد. این تحول که با نشر اطلاعات علمی و گسترش شیوه‌های کم‌خرج‌تر انفجار هسته‌ای همراه شده است وضعی بوجود آورده که بهیچوجه، حتی در زمانی که پیمان عدم توسعه سلاحهای هسته‌ای قوت اجرایی مییافت پیش‌بینی نشده بود. بنابراین اکنون که بسط تکنولوژی هسته‌ای، شکل و جهت بی‌سابقه‌ای در کاربردهای نظامی یافته است، امکان جنگ جهانی باتمام قدرت مغرب آن، دامنه نگرانیهای ما را وسعت میدهد.

با در نظر گرفتن موقعیت سیاسی و اقتصادی خاورمیانه که همه برآن آگاهند، ورود سلاحهای هسته‌ای در این منطقه می‌تواند مفهومی بیش از يك مسابقه تسلیحاتی پرخرج داشته باشد، مسابقه‌ای که هم‌اکنون نیز فی‌نفسه فاجعه‌آمیز است. این‌گونه ملاحظات موجب شد که اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر پیشنهادی را که چند سال پیش بمنظور استقرار يك منطقه غیر اتمی در خاورمیانه عنوان کرده بودند تجدید نمایند.

آنچه آرزو داریم احتمالا بدان نائل شویم ممنوعیت قطعی تولید، تحصیل، آزمایش، ذخیره و انتقال سلاحهای

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

هسته ای تحت يك سیستم کنترل مؤثر است. در مورد موجبات تحقق این نظر، ما وضع قابل انعطافی داریم و از هر پیشنهادی استقبال میکنیم. پشتیبانی کشورهای متعدد داخل و خارج منطقه مزبور ثابت میکند که نگرانی و تشویشی که موجب این پیشنهاد شده است بجا بوده و همه در آن سهیمند. یکی از دول دوست، مصر، در مورد این اقدام بجا پیوسته است و ما بدین مناسبت از این دولت بسیار متشکریم. بدنبال آن، شورای وزیران امور خارجه اتحادیه عرب این پیشنهاد را امضاء کرد تا در دستورکار اجلاسیه کنونی مجمع عمومی قرار گیرد. بعلاوه کشورهای متعدد بطرق مختلف این ابتکار ما را مورد تائید و تصویب قرار داده اند. با استناد باین مصلحت انکارناپذیر است که در مورد این طرح که از خاورمیانه سرچشمه گرفته و در اصل مورد پشتیبانی کلیه کشورهای این منطقه است پیش بینی میکنم گرایش مثبتی اتخاذ خواهد شد. معینا بهیچوجه مایل نیستم چنین مسأله بفرنجی راکم اهمیت یا ساده جلوه دهم. همه ما میدانیم که راهی که باید پیموده شود طولانی است و تحقق آرمانهای ما بدون طرح مشکلات متعدد ماهوی و صوری میسر نیست. در بین مشکلات صوری بطور قطع و حتی میتوان گفت در درجه اول مسأله حدود جغرافیائی منطقه وجود دارد. نامی که ما باین منطقه داده ایم باهیچ تعریفی انطباق ندارد و تعریفی هم که سیاستمداران و مورخان درباره آن توافق داشته

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

باشند بدست نیامده است.

گمان میکنم آلفرد ماهون آمریکائی است که در آغاز این قرن بفکر افتاد که منطقه ما را خاورمیانه بنامد. خاورمیانه از کجا آغاز میشود به کجا پایان می یابد؟ جواب این سؤال هیچگاه داده نشده است. یادآور میشوم که حتی در سال ۱۹۴۳، یک کمیسیون فرعی ملل متحد که سعی داشت مسأله را روشن کند باین نتیجه رسید که تعریف منطقه، در صورتی که فقط معیارهای جغرافیائی مورد نظر باشد غیر ممکن است و باید مخصوصاً معیارهای نژادی و زبانی و فرهنگی نیز مورد توجه قرار گیرد.

بدیهی است که علاوه براین، مشکل اساسی تنها مسأله فراهم ساختن یک ترکیب هماهنگ و متجانس از نظر جغرافیائی نیست، بلکه باید چنین ترکیبی از نظر سیاسی پایدار باشد. اگر از این دو زاویه موضوع را مورد توجه قرار دهیم تحقق نظر ما مستلزم طرح مسائلی است که از جهت صوری باید دنبال شود، از این نظر تصور میکنم که در وهله اول ملل متحد و مخصوصاً دبیر کل میتوانند نقش بسیار مفیدی ایفا کنند.

جنبه مهم دیگر مسأله مربوط به موضوع تضمینات است، بنظر میرسد که یک سیستم کامل کنترل برای اجرای صحیح این طرح ضرورت دارد. امیدواریم این مسأله هنگامی که مشاورات مقدماتی بین ملل ذینفع منطقه صورت میگیرد مورد توجه کامل واقع شود.

پس از سال ۱۹۵۶، مفهوم «منطقه غیراتمی» غالباً در مجمع عمومی در دوره های مختلف مورد مذاکره قرار گرفته

سخن‌ان و الاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

است و مذاکرات در باره مناطق متعددی بوده: اروپای مرکزی، کشورهای بالکان، افریقا، امریکای لاتین و غیره. اخیراً نیز پاکستان پیشنهادی مبنی بر اعلام يك منطقه غیر اتمی در جنوب آسیا عنوان کرده است. ما در گذشته از خواسته‌های کلیه مللی که میکوشند در منطقه خود صلح و امنیت را مستقر سازند حمایت کرده‌ایم و در آینده نیز حمایت خواهیم کرد. با چنین روحیه‌ایست که از ابتکار پاکستان پشتیبانی میکنیم. از تمام طرح‌های قبلی، تنها کشورهای امریکای لاتین موفق شده‌اند طرح خود را تحقق بخشند و يك منطقه غیر اتمی بوجود آورند. امیدوارم این موفقیت برای همه ما منبع الهام باشد و در هر صورت باید از تجربه آنان حداکثر استفاده را بنمائیم.

کشورهای افریقائی نیز بنوبه خود با اعلام رسمی «غیر اتمی بودن» منطقه افریقا در مجمع رؤسای کشورها و دولت‌های سازمان وحدت افریقا در سال ۱۹۶۴ گام بلندی در این زمینه برداشته‌اند. امید است که تحقق طرح ما در خاورمیانه در اجرای کامل طرح افریقا مؤثر باشد.

در مسیر تاریخ هر لحظه بخودی خود گرانبها و منحصر بفرد است. اما لحظه‌هایی وجود دارد که يك سرآغاز میباشد و نقطه شروع اقداماتی برای پیشگیری از مصائب و بلایا و چهره‌پرداز آینده است.

سازمان ما غالباً شاهد چنین لحظاتی بوده است. در زمینه مورد بحث بعنوان نمونه از برنامه اتم برای صلح که بوسیله پرزیدنت آیزنهاور ۲۱ سال پیش از تریبون مجمع عمومی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

پیشنهاد شد نام میبرم.

دو سال بعد «مؤسسه بین‌المللی انرژی اتمی» بوجود آمد. همچنین این موضوع نیز مرهون ملل متحد است که ۱۳ سال پیش فرانک ایکن، وزیر امور خارجه ایرلند به کلیه کشورها راجع بمخاطرات و صدمات تکثیر سلاحهای هسته‌ای هشدار داد و انعقاد يك قرارداد بین‌المللی ناظر بر متوقف ساختن تکثیر اینگونه سلاحها را درخواست کرد. دو سال بعد رویای او بحقیقت پیوست.

نیز در همین زمینه در سال ۱۹۶۱ پیشنهاد آمریکای لاتین عنوان شد و شش سال بعد يك پیمان به این طرح واقعیت بخشید.

لذا از صمیم قلب خواستارم که مجمع در باره پیشنهاد مربوط به ایجاد يك منطقه غیر اتمی در خاورمیانه اقدام کند. امیدوارم مجمع ما را یاری کند تا ما نیز نخستین سنگ بنائی را بنهیم که در اطراف آن تمام کشورهای منطقه بتوانند به سازندگی پردازند.

طرح قطعنامه‌ای که بزودی تقدیم این کمیسیون خواهد شد متعرض مسائل ماهوی ذیربط نخواهد بود بلکه تنها روشهای مربوط بصورت قضیه را که باید دنبال شود ارائه میکند.

ضمن ارائه این پیشنهاد آگاهیم که این کوشش فقط قدم اول است و میدانیم که باچه مبارزات سختی مواجه می‌باشیم. راهی که در پیش داریم شاید دشوار باشد، ولی رسیدن به هدف نهائی باین زحمت می‌ارزد.

دبیرکل محترم ما در مقدمه گزارش خود راجع به فعالیت-

سخنان والا حضرت شاہدخت اشرف پهلوی

های سازمان، ضمن اشاره به طرحهای منطقه‌ای می‌نویسد:
«به نظر من این ابتکارات نه تنها یکی از جنبه‌های مفید
کوششهای ماست بلکه برای تحقق خلع سلاح عمومی ضرورت
دارد» ما با او کاملاً موافق هستیم. بدین جهت امیدواریم
مجمع، فرصتی را که اکنون وجود دارد از دست ندهد.
بیانید همه با هم با عزم و بردباری، گام قاطعی در راه
تحقق دنیائی بهتر و مطمئن‌تر برداریم.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت در کمیسیون دوم مجمع عمومی سازمان
ملل متحد
نیویورک ۲۰ نوامبر ۱۹۷۵
(۲۹ آبان ۲۵۳۴)

آقای رئیس

حدود دوماه پیش هفتمین اجلاس فوق العاده مجمع عمومی مخصوص توسعه و همکاری بین المللی باتفاق آراء قطعنامه‌ای را تصویب کرد که شامل تصمیمات صریحی درباره تحقق نظام اقتصادی بین المللی جدید است. این نظام در اعلامیه ششمین اجلاس فوق العاده و منشور حقوق و تکالیف اقتصادی دولتها مصوب بیست و نهمین اجلاس عادی تعریف شده است. هفتمین اجلاس فوق العاده در محیطی سرشار از تفاهم پایان رسید که امیدواریم در نشریات سالانه ملل متحد تاریخ مشخصی محسوب شود. مهم و ضروریست که کوششهای مستمر و توأم با بردباری ما پشتیبان تحرکی باشد که باین نحو ایجاد شده است.

کنفرانس آینده پاریس از این نظر ممتاز و مشخص خواهد بود و بما نشان خواهد داد که آیا تحول اخیر تنها مبین تغییر تاکتیک کشورهای صنعتی است یا پاسخگوی تجدید نظر حقیقی و عمیق در مفاهیم شگفت انگیز است که کشورهای رو به پیشرفت از ابتدا طرفدار آن بودند.

کشورهای در حال توسعه حسن نیت خود را نشان داده اند، اکنون نوبت کشورهای صنعتی است که حسن نیت خود را بااثبات برسانند.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

امیدواریم در ماوراء مشاجرات بیفایده و مباحثات بیحاصل، کشورهای صنعتی حقایق جهان کنونی و این واقعیت را که وابستگی کشورها به یکدیگر جاده‌ای دوطرفه است و کلیه کشورها را چه غنی و چه فقیر به یکدیگر مربوط می‌سازد پذیرند.

مسئله‌راهی که باید پیموده شود طولانی و ناهموار است و نمیتوان امیدوار بود که روابط اقتصادی متعادل‌تر و منصفانه‌تر بین کشورهای در حال توسعه و کشورهای صنعتی در مدت کوتاهی ایجاد شود. بنظر میرسد که فرایند این امر صحنه جهانی را طی سالهای آینده اشغال خواهد کرد. دولت ایران در این مسیر بمنظور اینکه به‌سازش منصفانه کلیه منافع موجود بینجامد صمیمانه شرکت میکند.

باین منظور و با اعتقاد باینکه کوششهای کشورهای محروم در راه توسعه باید مورد حمایت قرارگیرد، ایران در آغاز سال ۱۹۷۴ تأسیس صندوق ویژه‌ای را پیشنهاد کرد که وجوه آن بوسیله کشورهای صادرکننده نفت و کشورهای صنعتی پرداخت و با بیطرفی کامل اداره شود. افسوس که این نیت تحقق نیافت. اما اعتقاد ما در این زمینه راسخ بود و بنابه ابتکار شاهنشاه نماینده ایران بعنوان يك کشور صادرکننده نفت در کنفرانس وزیران اوپک در وین پیشنهاد کرد صندوق امداد مخصوصی بسود کشورهای کم توسعه تأسیس شود. این پیشنهاد به‌تصمیم کشورهای صنعتی مبنی بر سهمین شدن یا نشدن در این زمینه بستگی نداشت. در اثنای این دومین دهه توسعه امید میرود که انتقال حقیقی منابع بمقیاس منطقی انجام شود. بنابراین، بموجب

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

گزارش بانك بین‌المللی، برای اینکه کشورهای در حال توسعه مجموعاً به‌هدف ۶٪ افزایش رشد سالانه برسند لازم است كمك کشورهای صنعتی از ۳۳/۰ درصد تولید ناخالص ملی آنان در سال ۱۹۷۴ به ۸۱/۰ درصد در سال ۱۹۸۱ برسد. در عمل آگاهی از این امر موجب کمال تعجب است که در سال ۱۹۶۳ این كمك ۵۱/۰ درصد بوده است و برحسب برآورد بانك بین‌المللی این خطر وجود دارد که در سال ۱۹۸۰ به بیش از ۲۴/۰ درصد تولید ناخالص ملی نرسد.

سوئد تاکنون تنها کشوری بوده است که كمكش به ۷/۰ درصد، یعنی رقم تعیین شده بوسیله اعضاء «سازمان توسعه و همکاری اقتصادی» رسیده است. از این کشور و همچنین نماینده محترم هلند سپاسگزاریم که در این کمیسیون اعلام کرد قریباً تصمیماتی بوسیله دولت متبوعش جهت انجام كمکی معادل ۱/۲ درصد تولید ناخالص ملی اتخاذ خواهد شد. این عمل درخور تحسین است، زیرا مرز پیکار در راه توسعه باید بفوریت مورد تجدید نظر قرار گیرد.

در این زمینه بجاست یادآور شوم که کشورهای اوپک، با كمکی معادل ۲ درصد تولید ناخالص ملی خود موافقت کرده‌اند و كمك شگفت‌انگیز کشور من، اعم از دو جانبه و يك جانبه، در سال ۱۹۷۴ به ۶ درصد درآمد ناخالص ملی ما رسیده است.

آقای رئیس

در مورد توسعه اقتصادی و اجتماعی، کوششهای انجام شده بوسیله جامعه بین‌المللی بمنظور استقرار يك نظام جدید اقتصادی و نتایج حاصله، بخصوص طی هفتمین اجلاس

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

فوق العاده بنظر ما نشانه های دلگرم کننده ای محسوب میشوند. معینا باید بگویم رضایت ما کمتر شده است، زیرا کارهای زیادی در پیش داریم، بخصوص در مورد موضوعی که در دل من جای دارد و با کمال تأسف در هفتمین اجلاس فوق العاده مطرح نشده است.

بحرانی که ما اکنون دچار آن هستیم، وجدان بسیاری از افراد را بیدار کرده است و بسیاری کسانیکه توجه دارند باید با مواعیدی که پیوسته تمدید میشود به مبارزه برخاست. یادآور میشوم که یکی از این مواعد که کوچکترین آنها هم نیست عبارتست از بهبود وضع زن که منظور کردن آن در فرایند کلی توسعه یکی از شرایطی است که بدون آن نظام جدید اقتصادی جهانی موفقیتی نخواهد داشت.

نقش زن حتی در متن هر نظام بین المللی عادلانه و صحیح است. بنابراین در وضع موجود ما از استفاده مؤثر از کلیه منابع انسانی بی بهره ایم، بخصوص از نیروی زنان که کمی توسعه بار مضاعفی بآنان تحمیل میکند و این کیفیت باید سریعاً رفع شود.

کنفرانس جهانی سال بین المللی زن که در مکزیکو منعقد شد به موقع یادآور شد که مسائل زن مسائل تمام اجتماع است. برنامه کاری که در جریان کنفرانس تهیه شد بصراحت رشته های ارتباط موجود بین وضع زن و موضوعات توسعه اجتماعی و اقتصادی جهانی را مورد تأکید قرار میدهد.

عملاً نقش زن از این جهت وابسته به استقرار یک نظام اقتصادی بین المللی صحیح و عادلانه است و در برنامه کار مصوب در مکزیکو صریحاً از سازمان ملل متحد خواسته شده

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

که ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۵ را دهه ملل متحد برای زن و توسعه اعلام کند.

معهد از ذکر این نکته بسیار متأثرم که باوجود اقدامات مهم و نمایان کنفرانس مکزیکو با کمال تأسف طی مذاکرات هفتمین اجلاس فوق العاده که نتایج آن امروز در برابر ماست یا نتوانسته اند اشاره ای بوضع زن بکنند یا نکرده اند.

در این اجلاس به توسعه نابرابری که فعلا در روابط اقتصادی بین المللی حکمفرما است و موجب شده است سه چهارم ابناء بشر مواجه با مشکلات سختی شوند که می شناسیم حمله شد. اما آقای رئیس، نباید فراموش کرد که این مشکلات هرگاه مربوط بزنانی باشد که در نابرابری نیز نابرابر هستند بزرگتر میشود.

تصمیمات جدیدی که در مکزیکو بمنظور بهبود وضع زنان اتخاذ شد باید جزء جدائی ناپذیر نظام جدید اقتصادی جهانی باشد و اگر ما زنان اکنون بگذاریم این دست آوردها از دسترس ما فرار کنند کنفرانس مکزیکو فریبی بیش نخواهد بود یا چنانکه گفته اند نبوده است.

فقط میتوانم تکرار کنم که هفتمین اجلاس فوق العاده هیچیک از قطعنامه های مربوط به شرکت زنان در توسعه را که در مکزیکو بتصویب رسیده بود مورد توجه قرار نداده است. وقتی ملاحظه میشود که علاوه برآن طی مذاکرات عمومی اجلاس فعلی تنها دو یا سه هیأت نمایندگی راجع به این کنفرانس صحبت کرده اند ناچار باید کوششها را دو برابر کرد تا خواستهای زنان از این حالت بلا تکلیفی که نه آنرا کاملاً می پذیرند و نه در عین حال جرئت

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

میکند بعنوان عدم قابلیت اجرا رد کنند بدرآید، اگر این کوششها افزایش نیابد سال بین‌المللی زن هیچ معنایی نخواهد داشت.

چنانچه بخواهند وعده بفردا دهند، این خواستها حقاً باید مورد توجه قرار گیرد. ما باید صمیمانه به کوششهای خود شدت بخشیم و مراقبت کنیم تا برنامه‌ها، طرحها و فعالیتهای دائم زنان بمنظور بهبود وضع و شرکت گسترده و مؤثر و برابر آنان در کوششهای کلی توسعه مورد توجه و اولویت کامل قرار گیرد.

همه میدانند که برنامه‌کار مکزیکو صحه گذاشتن و تأیید برنامه‌ها و استراتژیهای مشابه یا مرتبط، بخصوص تأیید استراتژی بین‌المللی دومین دهه توسعه است که از طرف سازمان ملل متحد اعلام شده است.

بنابراین باید قسمتی از منابعی که بمنظور توسعه تخصیص یافته است در جهت بهبود وضع زن هدایت شود. سازمانهای بین‌المللی باید جهات تلاقی و وجوه مشترک برنامه کار مکزیکو را در زمینه برنامه‌های ویژه خود، که مربوط به کمکهای حال یا آینده است مورد بررسی مجدد قرار دهند. آنها همچنین باید به مدیران دستگاههای خود توصیه‌های خاصی راجع به تجدید نظر کامل در مورد تصمیمات لازم جهت اجرای این برنامه بنمایند.

برنامه و صندوق‌های ملل متحد و کلیه تشکیلات آن که بکار توسعه اشتغال دارند در چارچوب طرح‌های بسیار دقیق از جهت هدفهای مورد نظر و منابع مورد استفاده عمل میکنند. بنابراین بکوشیم که کلیه طرحهای موجود مورد تجدید نظر

سخنران و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

قرار گیرد، باین منظور که دامنه عمل آنها بعدی وسعت یابد که زنان را نیز دربرگیرد.

طرحها باید بطور مستمر مورد بررسی مجدد و ارزشیابی قرارگیرد تا میزان توجه آنها به بهبود وضع زنان مشخص شود. از این جهت برنامه ملل متحد برای توسعه باید نقشی اساسی ایفا کند و زنان بطور گسترده، در برنامه ریزی و اجرای طرحهای ملی برنامه ملل متحد جهت توسعه و طرحهای منطقه ای، بین منطقه ای و جهانی که تحت نظر سازمان ملل متحد یا سایر سازمانهای بین المللی در دست اقدام است بطور گسترده شرکت نمایند.

آقای رئیس

یکی از زمینه هایی که اهمیت زیاد آن برای زنان مسلم است موضوع تغذیه و کشاورزی است. معینا قطعنامه مصوب در هفتمین اجلاس فوق العاده، ضمن اشاره با اهمیت کشاورزی، ظاهراً فراموش کرده است که امروزه هنوز و شاید بیش از همیشه، زنان بویژه در کشورهای در حال توسعه نقشی اساسی در این بخش و همچنین در تولید، تغییر شکل و فروش مواد غذایی ایفا میکنند. قطعنامه میبایست این جنبه حقیقت را نیز در نظر میگرفت.

راه حل مسأله کمبود مواد غذایی در جهان، بطور عمده عبارتست از افزایش سریع تولید مواد غذایی در کشورهای در حال توسعه. این وظیفه کلیه کشورها و سازمانهای بین المللی است که در طرح مالی و فنی جهت تحقق این منظور سهمی بعهده گیرند، باین ترتیب که بر نقش مهم زنان از طریق

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

کمک بانان جهت دسترسی به روشهای مدرن کشت و زرع، تکنیک‌های بازرگانی خرید و فروش، اصول عمده بهداشت و تغذیه و غیره توجه و تأکید کنند.

آقای رئیس

حقایق تلخی که ذکر کردم باید ما را بتفکر وادارد..... آیا باید اندیشید که در مورد نقش زن در خارج یا بعضی روابط مربوط به ازدواج یا جمعیت کمبود علاقه و اشتیاق وجود دارد؟

این سؤال از این جهت مطرح میشود که در عمل ملاحظه میگردد که هیأت‌های نمایندگی که در مکزیکو در راه اجرای مقاصد ما با نهایت جدیت کار میکردند کم‌کم از این موضوع قطع علاقه میکنند و مؤدبانه توجهشان معطوف به افق‌های دیگر میشود. امیدوارم من در داوری خود اشتباه کرده باشم. موضوع هرچه باشد باید بخاطر داشته باشیم که بدون شرکت فعالانه و برابر زنان در فرایند توسعه هیچ کار با ارزشی نمیتواند انجام شود. بیعدالتیها و امتیازات مشهود همچنان تکرار خواهند شد و ادامه خواهند یافت. امیدواریم مجمع عمومی در اجلاس کنونی خود با اهمیت این وضع آگاه شود. باری، ما تنها میتوانیم بگوئیم امیدواریم که قسمتی از خودخواهیها که مبنای بیعدالتیها و امتیازات فلج‌کننده پیشرفت اجتماع ماست از جامعه بین‌المللی رخت ببرند. باین دلائل است که مشتاقانه انتظار دارم این کمیسیون باتفاق آرا قطعنامه‌ای را که باین منظور ارائه شده است تصویب کند.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

عملا این قطعنامه فقط نخستین مرحله کار است و امیدوارم بزودی مسأله شرکت زنان در فرایند توسعه و استقرار يك نظام جدید اقتصادی بین‌المللی بتوان یکی از موضوعات ثابت دستور کار کمیسیون دوم تلقی شود.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت در کمیسیون سوم مجمع عمومی ملل متحد
۲۵ نوامبر ۱۹۷۵
۴ آذر ۲۵۳۴

آقای رئیس،

من برای نخستین بار در سال جاری در مذاکرات کمیسیون سوم شرکت میکنم و انتخاب شما را به ریاست این کمیسیون صمیمانه تبریک میگویم. این تبریک شامل معاون ممتاز و مخبر کمیسیون نیز میباشد.

با ملاحظه بندهای ۷۵ و ۷۶ دستور کار که مربوط به مقام و نقش زن در اجتماع و پیشنهادهای و توصیه‌های کنفرانس جهانی سال بین‌المللی زن است نخست باید صمیمانه به خانم سپیلا، دبیرکل سال بین‌المللی زن، بمناسبت کوشش‌های پیگیری که در سراسر این سال بمنظور فراهم ساختن بیشترین شرایط مناسب جهت توفیق سال بین‌المللی زن و مهمترین رویداد این سال، یعنی کنفرانس مکزیکو بعمل آورده است تبریک بگویم.

در اجرای این وظیفه سنگین و امور اجتماعی، کارکنان دبیرخانه بافداکاری به خانم سپیلا کمک کرده‌اند و من از آنان، بخصوص خانم «بروس» که شایستگی و تجربه او برای ما بسیار باارزش بوده است تشکر میکنم.

بالاخره یک بار دیگر مراتب حقشناسی خود را از حضرت «اچه‌وریا» رئیس جمهوری مکزیک و دولت و ملت این کشور که میزبان کنفرانس جهانی سال بین‌المللی زن بوده‌اند اظهار میدارم:

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

آقای رئیس،

سال بین‌المللی زن در شرف پایان است و شاید هنوز زود باشد که نتایج آن از جهت وضع زنان در جهان مورد بررسی قرار گیرد. ولی اجازه دهید حداقل، پاره‌ای از نظرها را که تاکنون اظهار شده است با اطلاع شما برسانم.

طی این سال راجع به وضع زن مطالب بسیاری گفته شده است. همچنین چه در سطح بین‌المللی و چه در سطح منطقه‌ای و ملی، علاوه بر کنفرانس مکزیکو که مجدداً راجع بآن سخن خواهم گفت، کنفرانس‌ها، کنگره‌ها و سمینارها باین موضوع اختصاص یافته است. این جنبش منحصر به طبقه نخبه محدودی نبود، بلکه چون برنامه‌های ملی بزرگداشت سال بین‌المللی زن پشتیبان آن بود، این جنبش، در دانشگاه‌ها و کالج‌ها و مجامع و معابر انتشار یافت و حتی انعکاس آن در خانواده‌ها نیز آغاز شد. اما آیا گسترش حقیقی آن به چه اندازه است و تا چه حد منجر به نتیجه خواهد شد؟

در اینکه موج تجدیدنظر وضع زن در اجتماع به زنان مناطق روستائی یا مناطق فقیر شهرها نرسیده یا کم رسیده است. در اینکه زنان کارگر و زحمتکش خسته‌تر از آنند که هنگام خواب مجال تفکر و دریافت آنچه در دنیا میگذرد داشته باشند، در اینکه زنان نازپرورده نمیدانند یا نمیخواهند بدانند که خانه عروسکی آنان در واقع قفسی بیش نیست، جای انکار نیست.

با خبر کردن همه این زنان و بیدار کردن شعور آنان مستلزم صرف وقت و کوشش فراوان است. از طرفی چگونه میتوان از آگاهی سخن گفت در حالیکه اکثریت عظیم این زنان،

سخن‌والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بخصوص در کشورهای در حال توسعه، هنوز بیسواد و دچار سوء تغذیه و بهداشت و دارای مسکن نامناسب میباشند. در برابر اینهمه مشکلات، جای دلسردی و نومیدی است. چه آگاهی و چه مساواتی؟ حتی در فقر نیز زنان با شریک زندگی و همدرد خود مساوی نیستند، بار آنان بمراتب سنگین‌تر و یاس و نومیدی آنان عمیق‌تر است.

مسلم است که ارتقاء حقیقی وضع زنان مناطق فقیر، بدون بهبود عمومی سطح زندگی و بدون توسعه روزافزون کشورشان میسر نیست. شرط پیشرفت عمومی گرچه اساسی است، اما بتنهایی برای نجات زنان از ستم و زجر معمول که زنان را بصورت موجودات حاشیه‌ای و اتباع درجه دوم در آورده است کافی نیست و این وضع باوجود شایستگی، ارزش، کوشش و همکاری کامل و صمیمانه و شاید بسیار صمیمانه‌ای که همواره در برابر مردان ابراز داشته‌اند همچنان پابرجاست. زنان کشورهای در حال توسعه باید مراقب سراب‌های پیشرفتهای اقتصادی باشند. خواهران مرفه‌تر آنان بآنها ثابت خواهند کرد که توسعه، بخودی خود، شایستگی انسان-بودن با حقوق برابر و شرکت حقیقی و سهم برابر داشتن در اجتماع را بنحو کامل تضمین نخواهد کرد. آنها با اینکه از رنج گرسنگی و نادانی رهائی یافته‌اند اگر برای طرد طرز تفکر خود و استعماری که هنوز برایشان حکمفرماست پیکار نکنند، همیشه در تبعیت و انقیاد باقی خواهند ماند.

اما اکنون که زنان معنی گذشت و فداکاری را بخوبی آموخته‌اند و مردان به امتیازات اجدادی خود بسیار ذیعلاقه‌اند باید دانست که آن روی سکه، یعنی ضروریات توسعه اجتماعی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بطور کلی است که در تحول وضع زن نقش تعیین کننده دارد. معادله، رویهمرفته ساده است، نخست باید این حقیقت بوسیله دولتها پذیرفته شود، و شاید بیش از اصول انسانی که از مدت‌ها پیش بطور نظری پذیرفته شده، مردان راسر انجام وادار کند به مسأله وضع زن پردازند.

در واقع در زمان ما، روز بروز روشن تر میشود که پیشرفت جوامع بر اثر وضع حاشیه‌ای زن متوقف میگردد و این بدان جهت است که از طرفی، نیمی از جمعیت فعال جز بصورت فرعی در کوشش ملی برای توسعه شرکت نمیکنند.

از طرف دیگر آموزش و پرورش و فرهنگی بآنها تلقین شده است که آنان بناچار در مرزهای نقش سنتی خود محبوس گردیده‌اند، لذا زنان غالباً نگهبانان سنت‌گرایی ارتجاعی و محافظه‌کاری انعطاف‌ناپذیری هستند که در برابر هرگونه امکان پیشرفت مقاومت میکند.

همچنین زنان در عین حال بنحو متناقضی هم قربانی و هم شریک جرم استثمار از خود هستند و بشدت سعی شده است مانع آگاهی آنان از وضع حقیقی خویش شوند.

باین جهت است که ضرورت با جبر بیشتری حکم میکند که زنان در توسعه سهیم شوند. همچنین چگونه میتوان بدون کوشش برای آموزش و پرورش و تخصص فنی زنان مناطق روستائی، کشاورزی را بصورت جدید در آورد؟ در حالیکه این زنان عهده‌دار اغلب کارهای کشاورزی میباشند.

بهین ترتیب سیاستهای بهداشتی، تغذیه، تنظیم خانواده، آموزش و پرورش اختصاصی و غیره را بدون شرکت زنان نمیتوان اجرا کرد.

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

در واقع مثالهای فراوان کلیه زمینه‌های زندگی سیاسی، اجتماعی و اقتصادی را دربرمیگیرد. اما من بهیچوجه نیازی به تأکید آن ندارم. طی این سال سمینارها، سخنرانی‌ها و کنفرانسهای متعدد مسأله را مورد بررسی قرار داده‌اند و حتی يك نگاه به برنامه اقدامات جهانی مصوب مكزیكو برای درك موضوع کافی است.

بالاخره سومین جزء معادله‌ای که از آن صحبت می‌کردم اینست که شرکت زنان میسر نیست مگر اینکه حقوق، فرصتها و مسئولیتهای برابر در تمام زمینه‌ها بآن داده شود.

سال بین‌المللی زن و کنفرانس مكزیكو تا حدود زیادی مرحله نوی را مشخص کرده‌اند. باین معنی که مفهوم برابری که غالباً نه تنها کمی نظری تلقی میشد، بلکه مخصوصاً بدون ارتباط با مسائل عمده دوره معاصر بحساب می‌آمد گسترش یافت و بعنوان مسأله‌ای مربوط به تمام اجتماع شناخته شد. این مسأله از طرفی جنبه انسانی صرف دارد و از طرف دیگر جزء ضروریات زندگی امروزیست.

اعلامیه مكزیكو این برداشت کلی مسائل زن را کاملاً منعکس می‌سازد و بآن اهمیتی اساسی می‌بخشد. این اعلامیه مخصوصاً موجب انتقاداتی شد که بنظر من بسیار ناموجه است.

مثلاً رابطه‌ای که بین وضع زن و ضرورت استقرار يك نظام اقتصادی جدید جهانی در اعلامیه عنوان شده بود مورد قبول همگان واقع نشد. با توجه بآنچه جلوتر گفتم این رابطه بدیهی است، مادام که روابط ظالمانه اقتصادی بین‌المللی، مانع پیشرفت کشورهای در حال توسعه است. زنان این کشورها

سخن‌ان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

نمی‌توانند امیدوار باشند بآنچه از برادرانشان دریغ شده است دسترس داشته باشند.

بعضی دیگر کنفرانس مکزیکو و مخصوصاً اعلامیه آنرا مورد ملامت قرار داده‌اند که بیشتر جنبه سیاسی داشته تا جائی که زنان را فراموش کرده است.

اعتراف می‌کنم که من در برابر این نوع انتقادهای حیران‌مانده‌ام، زیرا شاید زنان در قفس زندگی کنند، ولی این قفس شیشه‌ای و جدا از بقیه جهان نیست، زنان لااقل باندازه برادرانشان از دردهائی نظیر استعمار و نژادگرایی رنج می‌برند.

آنان در برابر جراحات وارده بر ملت که خود جزء آن هستند بامردان مسئولیت مشترك دارند. حتی با اینکه زنان با جنگ و تجاوز بهر شکل که باشد عمیقاً مخالفند همواره جهت دفاع در برابر تجاوز، با تمام وسائل در کنار برادران، شوهران و پسران خود بوده‌اند و خواهند بود. زنان از این مسئولیت مشترك با شرکاء زندگیشان هیچگاه شانه خالی نخواهند کرد. مگر روزی که پی ببرند با وجود همه درخواست‌ها کسی نخواهد نداهای آنان را بشنود یا بآن گوش فرا دهد، و این روز بسیار غم‌انگیز خواهد بود.

از طرفی اصولی که مبتنی بر نژادگرایی و تبعیضات - نژادی و استعمار است آیا نزدیک باین اصول نیست که تبعیض را صرفاً بعلمت جنسیت نسبت به زنان روا میدارد و از نتایج کار آنان از قبیل کارهای دستی به کمترین قیمت بهره - برداری میکند و آنان را وادار مینماید از تصمیمات سیاسی، تقنینی و اقتصادی که حتی بدون رضایت ایشان اخذ گردیده

سخنانه والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

است پیروی کنند؟

آموزش و پرورش زنان در چارچوب فرهنگی که ساخته مردان و برای مردان است و با شستشوی مغزی دائم بانان یادآور میشود که اساساً و لاعلاج موجوداتی پست، ناتوان و غیر مسئول هستند آیا بنحو تعجب‌آوری اصول و سیاستهای يك استعمار ستمگر و خشمگین را بغاظر نیماورد؟

آقای رئیس،

من قصد ندارم توضیحات مفصلی پیرامون برنامه اقدامات جهانی مصوب کنفرانس مکزیکو بیان دارم. این برنامه برای کسانی که آنرا با دقت مطالعه کرده‌اند بخودی خود گویاست.

براساس این برنامه و برنامه اقدامات منطقه‌ای ضمیمه است که اقدامات دولتها باید طی ۱۰ سال آینده پی‌ریزی شود و بنظر من این سند از نظر کیفیت قابل توجه است.

مسلماً برنامه مذکور میتواندست بهتر از این باشد، هر چیزی قابل تکامل است، ولی وقتی موضوع زنان در میان است با کمبودهایی از قبیل کمبود اطلاعات و آمار و مطالعات عمیق برخورد میشود و آنچه در مکزیکو انجام شد حقیقتاً نمایانگر کاریست که مستلزم نیروی زیاد بود.

همانطور که میدانید، برنامه اقدامات جهانی بوسیله کمیته مشورتی کنفرانس جهانی زن، دقیقاً مورد بررسی قرار گرفته بود.

اصلاحات و تغییراتی که در مقدمه و فصل اول آن بعمل آمد موجب شد که تصمیمات عمده آن متعادل‌تر و دقیق‌تر شود.

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

این سند اکنون کاملاً با ترتیبات مختلف اشتغالات فکری و نگرانیهای کشورها طبق اطلاعات و شرائط خاص آنان تطبیق میکند و دولتها خواهند توانست در آن، رهنمودهای دقیق برای مقابله با مواردی که بنظر آنان فوریت و اولویت دارد بیابند، زیرا بدیهی است که اگر وضع زن اساساً در همه جای دنیا مبتنی بر نابرابریست، این وضع بر حسب اطلاعات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی باشکال متفاوت ظاهر میشود و نتیجتاً هر دولت باید در مورد روشی که انتخاب خواهد کرد تصمیم بگیرد.

بعلاوه این برنامه کار که بسیار غنی و پرمغز است و دولتها بر اساس آن ملزم با اقدام میباشند نباید مانند بسیاری از اسناد دیگر در بایگانیها تبعید و به طاق نسیان سپرده شود. برنامه کار مذکور برای اینکه پاسخگوی هدفهای غائی باشد که در تهیه آن منظور نظر بوده است باید دقیقاً بوسیله کلیه مقامات و ردههای دولتی، منطقه‌ای و بین‌المللی مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد. در برنامه ملی لازم است که مسئولان برنامه‌ریزی در تمام سطوح هنگام تهیه برنامه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشورشان حقاً بآن توجه کنند و نتیجتاً سازمانهای منطقه‌ای و بین‌المللی در اقدامات خود تجدید نظر نمایند.

بند ۴۶ برنامه کار، هدفهایی را که در کوتاه مدت یعنی تا سال ۱۹۸۰ باید بآن رسید تعریف و تعیین میکند. از هم اکنون باید کلیه تصمیمات لازم اتخاذ شود. برنامه کار صحیحاً در فصل مربوط به ارزشیابی پیش‌بینی میکند که از سال ۱۹۷۸ بعد هر دو سال یکبار بررسیهایی راجع به پیشرفتهای انجام

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

شده و نوعی کنترل تمایلات و سیاستهای مربوط به زن بعمل آید.

اما این بررسیها فقط میتواند غیر مستقیم و انتخابی باشد و بعلاوه امکان نمیدهد که تفکر کلی نسبت به مسائل بعمل آید. وانگهی برنامه اقدامات جهانی بشکلی که تصویب شده است یقیناً به تغییرات و تجدیدنظرها، بخصوص در مورد آنچه مربوط به مسأله بررسی و ارزشیابی پیشرفت‌های انجام شده در راه ارتقاء شرایط زن است، نیاز خواهد داشت. از این گذشته تحقیقاتی که از اکنون تا پنجسال دیگر درباره عوامل تعیین‌کننده اجتماعی مربوط به زن در روابط متقابل بین وضع زنان و توسعه انجام میشود اجازه خواهد داد که جهت اقدامات از نو مشخص شود و برنامه‌ها و سیاستهای مؤثرتری برقرار و تدوین گردد.

بالاخره کاملاً معلوم است که دورنمای يك کنفرانس جهانی که در آن از نمایندگان کشورهای دعوت شده است ترازنامه‌ای از اقدامات انجام شده تنظیم کنند اثر تشویق‌کننده دارد و دولتها و سازمانهای منطقه‌ای و بین‌المللی را وادار می‌سازد که بفوریت تصمیماتی اتخاذ کنند که در غیر اینصورت محول به‌زمانی میشد که هیچگاه نخواهد رسید. باتوجه به مجموع این دلائل است که هیأت نمایندگی ایران در مکزیکو افتخار داشت تشکیل دومین کنفرانس جهانی زن را در سال ۱۹۸۰ پیشنهاد کند.

مجمع عمومی با اخذ تصمیم دائر بر انعقاد دومین کنفرانس زن در این سال نیروی بیشتری به الزامات دولتها براساس اعلامیه و برنامه کار جهانی مکزیکو خواهد بخشید

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

و بما اجازه خواهد داد که امیدوار باشیم سالهای ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۵ که بعنوان «دهه ملل متحد برای زنان و توسعه» اختصاص یافته است حقیقتاً معرف ریشه‌کنی تبعیضات عظیمی خواهد شد که زنان مدتهای مدید قربانی آن بوده‌اند.

آقای رئیس،

فصل دیگری از برنامه اقدامات جهانی که میخواهم توجه شما را بآن جلب کنم فصل سوم، مربوط به فعالیتهای پژوهشی، جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات است.

بند ۱۶۲ برنامه واقعی را یادآور میشود که من عیناً نقل میکنم: «در حال حاضر هنگام ارزشیابی میزان شرکت زن در اقتصاد، مشکل عمده‌ای پیش می‌آید که ناشی از نبود یا کمبود اطلاعات و نشانه‌هایی است که سنجش اثر متقابل وضع زن و فرایند توسعه را میسر می‌سازد».

بطور کلی همانطور که اکنون گفتیم هنگامی که موضوع زنان در میان باشد ما در تمام زمینه‌ها با کمبود اطلاعات، آمار و مطالعات عمیق مواجه هستیم و این خلاء مانع بزرگی در تعریف و اجرای سیاستهای مناسب و کامل درباره زنان است. باین دلیل است که هیأت نمایندگی ایران به کنفرانس مکزیکو پیشنهاد کرده است يك «انستیتوی بین‌المللی پژوهش جهت ارتقاء زن» تأسیس شود. این پیشنهاد در قطعنامه شماره ۲۶ کنفرانس مذکور است و راجع بآن، کمیسیون سوم یادداشت مشروحی از دبیرکل در اختیار دارد.

همانطور که میدانید، این انستیتو تحت نظر سازمان ملل متحد باید تأسیس شود و با همکاری انستیتوهای تحقیقات اقتصادی و اجتماعی ذیصلاحیت در سطح ملی، منطقه‌ای و

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بین‌المللی و مؤسسات تخصصی سازمان ملل متحد بکار پردازد. این انستیتو از طرفی مرکز جمع‌آوری، تنظیم و پخش کلیه اطلاعات، آمار، تحقیقات و مطالعات انجام شده راجع به وضع زن در جهان است.

همچنین بررسیها و تحقیقات لازم را برای تنظیم برنامه‌ها و سیاستهایی که جهت تأمین شرکت مؤثر زنان در تمام زمینه‌های زندگی اجتماعی و اقتصادی ضرورت دارد بعمل می‌آورد.

وانگهی بموجب قسمت «ج» از بند ۱ مقررات قطعنامه ۲۶ مکزیکو، انستیتو میتواند برنامه‌های نسبتاً درازمدت پرورش متخصص را که بزان، مخصوصاً زنان کشورهای درحال توسعه اجازه دهد به تحقیق در سطح ملی و تأمین نقش‌های مدیریت در اجتماع خاص خود، و بالابردن استعداد بهره‌وری آنان پردازند تهیه و تصویب کند و در اختیار بگذارد.

این دومین جنبه نقش انستیتو بنظر ما بسیار مهم است، زیرا پشتیبان ارزنده‌ای در راه شرکت کامل زنان در تنظیم سیاست‌ها در سطح ملی و بین‌المللی است، و این شرکت برای افزایش پیشرفت در تحول وضع زنان جنبه حیاتی دارد. این توجه به تأمین شرکت کامل زنان در زندگی سیاسی، اجتماعی و اقتصادی، چه صریحاً و چه ضمناً در سراسر برنامه اقدامات و قطعنامه‌های عمده کنفرانس مکزیکو بچشم می‌خورد.

همانطور که میدانید هزینه‌های انستیتو باید از طریق پرداختهای داوطلبانه دولتها و سازمانهای ذیعلاقه تأمین شود.

با آگاهی از اهمیت حیاتی چنین انستیتوئی جهت تهیه

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

و به اجرا گذاشتن برنامه‌ها و سیاست‌های مربوط به ارتقاء وضع زن، و سهم مؤثری که می‌تواند در موفقیت دهه زن داشته باشد، من در مکزیکو اعلام کردم و در اینجا تکرار می‌کنم که شخصاً آماده‌ام با پرداخت يك میلیون دلار در تأمین بودجه «انستیتوی بین‌المللی تحقیق و پرورش زنان» شرکت کنم.

در خصوص تأمین بودجه، باید اقرار کنم که مبلغ ناچیزی که علی‌رغم قطعنامه‌ها و درخواست‌ها، دولتها به صندوق کمک‌های داوطلبانه برای سال بین‌المللی زن (که بموجب قطعنامه شماره ۱۸۵۰۰۶ شورای اقتصادی و اجتماعی تأسیس شد) پرداختند موجب شد عمیقاً احساس یأس کنم. بموجب بند ۴۳ برنامه اقدامات جهانی، تأسیس صندوق سال بین‌المللی زن می‌بایست موقتاً بتعویق افتد.

مسلم است که وجود این صندوق برای اجرای طرح‌های پیش‌بینی شده در برنامه بین‌المللی و بخصوص در مورد همکاری فنی و کمک جهت اجرای برنامه‌های ملی مربوط به وضع زنان، در کشورهایی که شرایط بسیار نامساعدی دارند ضروریست. معیناً سرمایه این صندوق باید تأمین شود، چه قبول تصمیمات بر روی کاغذ و عدم تأمین هرگونه وسیله عملی جهت اجرای آنها قابل تعبیر به نوعی سوءنیت است.

وانگهی بودجه ملل متحد که سال گذشته قبل از تشکیل کنفرانس مکزیکو تصویب شد جز سهم مسخره‌آمیزی بمسائل زنان اختصاص نداد و لازم است که این بودجه با توجه به تصمیمات و توصیه‌های کنفرانس جهانی سال بین‌المللی زن مورد تجدید نظر قرار گیرد. این تجدید نظر بمنظور اختصاص سهم بیشتری بفعالیت‌های مربوط به

سجستان و الاحمديت شاهذخت اشرف پهلوي

زنان در واقع اساسی و لازم است تا بخصوص اجرای بندهای ۱۹۰ و ۹۶ برنامه اقدامات جهانی راجع به فعالیتهای عملی همکاری فنی که احتیاج به یادآوری اهمیت آن نیست میسر گردد و من لازم میدانم توجه کمیسیون را بدان جلب کنم.

آقای رئیس

مسأله وضع زن در اجتماع بعدی وسیع است که مسلماً نمیتوان تنها طی يك سخنرانی به کلیه جنبه های آن پرداخت. بنا براین من تنها به ذکر بعضی مسائل که بنظرم دارای اهمیت ویژه ای است و در مورد آنها باید بفوریت تصمیم گرفت اکتفا کردم.

من از کشور خود و آنچه طی ده سال اخیر و در تمام طول سال ۱۹۷۵ در ایران انجام شده است سخن نگفتم. از طرفی فکر میکنم که در واقع وضع در ایران تقریباً معلوم است و اطلاعات مذکور در سند الف / ۱۰۲۶۳ شناخت اجمالی از تصمیماتی که برای بزرگداشت سال بین المللی زن اتخاذ کرده ایم بدست میدهد، تصمیماتی که تأثیرات آنها غیر قابل انکار است.

از طرف دیگر مخصوصاً ما کارهای زیادی باید انجام دهیم و راه بسیار درازی را باید بپیمائیم و برموانع زیادی فائق آئیم و ناگزیر باید این زحمات را تحمل کنیم.

موضوع تکیه بر افتخارات مطرح نیست، بکه باید با حرارت و تصمیم بمسائل و مشکلات پرداخت. مسلماً آداب و رسوم و سنتها بر حسب کشورها متفاوتند، نه میتوان اهمیت آنها نادیده گرفت و نه نیندیشیده بدور افکند. بنابراین هر

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

دولت باید طبق اصول پذیرفته شده در مکزیکو، راجع به فوریت‌ها و اولویت‌های خاص خود باتوجه به امکاناتش تصمیم بگیرد، اما زمینه اجتماعی و فرهنگی موضوع زن را نیز در نظر داشته باشد.

بدیهی است گاهی کردن بعضی ریشه‌های فرهنگی نیرومند که بعدی عمیقاً در اذهان رسوخ یافته‌اند که کلیه امور روزانه را تحت تأثیر قرار میدهند، مشکل و دردناک است. اما از این ریشه‌ها تا آنجا که مربوط بوضع زن است غالباً علف‌های هرزه‌ای روئیده است که تمام محصول را آلوده میسازد.

بندهای ۷۵ و ۷۶ دستور کار کمیسیون سوم مجمع عمومی ملل متحد که در سخنان و الاحضرت بان استناد شده است.

بند ۷۵ - سال بین‌المللی زن و پیشنهادهای و توصیه‌های کنفرانس جهانی سال بین‌المللی زن.

بند ۷۶ - وضع و نقش زن در اجتماع، بخصوص باتوجه به ضرورت تأمین برابری در حقوق برای زنان و شرکت آنان در تحقق هدف‌های دومین دهه ملل متحد برای توسعه و پیکار علیه استعمار، نژادگرایی و تبعیض نژادی، و تحکیم صلح بین‌المللی و همکاری بین کشورها.

یکی از کوشاترین کمیسیون‌های وابسته به سازمان ملل متحد، «کمیسیون حقوق بشر» است. هدف غائی این کمیسیون، اجرای صحیح اعلامیه حقوق بشر مصوب ۱۰ دسامبر ۱۹۴۸ در سراسر جهان میباشد که متضمن تجلی عنصر «انسان» در متعالی‌ترین درجه خود و شکل بخشیدن به تمامی ارزش‌هایی است که ابعاد حیات مادی و معنوی انسان را در برمیگیرد. بهمین مناسبت همه ساله در روز ۱۹ آذر برابر با ۱۰ دسامبر که مصادف با سالروز تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر است، در تمامی کشورهای جهان مراسمی برگزار میگردد و بر رعایت حقوق فردی و اجتماعی بشر تأکید و تأکید میشود.

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالیته کمیته ایرانی حقوق بشر که مبارزات پیگیر معظم‌لها در رفع تبعیض نژادی و ایجاد و اعاده حقوق انسانی فراتر از مرزهای جغرافیائی گسترش یافته و همواره بعنوان یکی از پرچمداران این نبرد رهایی بخش شناخته شده‌اند همه ساله در سالروز تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر پیامی میفرستند که متن این پیامها و همچنین متن سخنان والاحضرت در سی و دومین و سی و سومین اجلاس کمیسیون بین‌المللی حقوق بشر در صفحات آتی مندرج است.

سخن‌ها و الاحضرت شاه‌دخت اشرف بهلوی

پیام والا حضرت بمناسبت بیست‌وششمین سالروز تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر ۱۹ آذر ۲۵۳۳

فرارسیدن روز نوزدهم آذر را که سالروز تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر است به همه کسانی که در راه توسعه و ترویج مفاهیم حقوق بشر تلاش میکنند و همچنین به کسانی که بر اثر تصویب این اعلامیه جهانی توانستند حقوق خود را بهتر بشناسند و یا بدیگران بشناسانند تبریک می‌گویم.

بیست‌وشش سال پیش، حصول تفاهم و توافق درباره معیار مشترکی از حقوق و تکالیف که لازمه شخصیت آدمی و زندگی در شرایط انسانی و صلح و آرامش است، بین نمایندگان ملل گوناگون، با نهادهای فرهنگی و نظامهای اجتماعی مختلف توفیق بزرگی برای جامعه بشری محسوب میشد.

این وحدت نظر که بدون شك مصائب ناشی از جنگ دوم جهانی در ایجاد آن سهم بسزائی داشت در بشر دوستان امیدهای فراوان برانگیخت و همه انتظار داشتند که بدنبال این گام بلند، موجبات تحقق آزادیها و حقوقی که در اعلامیه پیش‌بینی شده است بتدریج فراهم گردد.

باوجود قدمهای مثبتی که در این راه برداشته شد، متأسفانه خاطرات تلخ جنگ بسیار زود بدست فراموشی سپرده شد. افزون‌طلبی‌ها و خودخواهی‌ها جای انسان‌دوستی و عاقبت‌اندیشی را گرفت و پیمانهای نظامی جایگزین پیمانهای دوستی و همکاری شد.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

هنوز تبعیضات نژادی در گوشه و کنار جهان به چشم میخورد و طبعاً در چنین نقاطی آموزش و پرورش هیچگاه طوری هدایت نخواهد شد که حسن تفاهم و گذشت و احترام بعقاید مخالف و دوستی بین تمام ملل را تسهیل نماید، بلکه میکوشد که نظریات تبعیض آمیز را همچون واقعیت ها و ضرورت های اجتناب ناپذیر در اذهان وارد کند.

طی ربع قرن گذشته گرچه ملل بسیاری بقیمت فداکاریها و از خود گذشتگی ها توانستند از قید استعمار رهایی یابند ولی در روابط اقتصادی بین کشورهای مرفه و کشور های در حال توسعه همواره سود سرشار از آن کشورهای مرفه بوده است، بنحوی که این روش از طرف بعضی از انسان - دوستان بنوعی غارت منابع و مواد اولیه تفسیر و تعبیر شده است.

با وجود این واقعیت های اندوهبار، يك دگرگونی فکری که طی سالهای اخیر بطور گسترده ای در جامعه بشری متجلی شده ما را بر آن میدارد که نسبت به آینده احساس امیدواری کنیم. این دگرگونی عبارت از آگاهی روزافزون گروه های انسانی نسبت به حقوق و تکالیف خویش است. آنچه مسلم است اگر افراد از حقوق خود و دیگران آگاه باشند این آگاهی، خود نوعی تضمین برای احترام این حقوق است. فعالیتهای سازمان ملل متحد و بشردوستان، تشکیل کنفرانسها و سمینارها، گسترش وسائل ارتباط جمعی موجب شده است که جهانیان اعلامیه جهانی حقوق بشر و اصول مندرج در آنرا بهتر بشناسند و در نتیجه به حقوق انسانی خویش معرفت بیشتری پیدا کنند. تلاش پیگیر کشورهای تولیدکننده نفت که

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

باعث نزدیکی بیشتر آنها با یکدیگر شد و در نتیجه توانستند در اجرای حق حاکمیت بر منابع خویش نسبت به تعیین بهای کالای خود تصمیم بگیرند در واقع مرحله مشخصی در پیشرفت حقوق بشر محسوب میشود. احترامی که جامعه جهانی برای حق حاکمیت ملت‌ها قائل است دول صنعتی را بتمکین در برابر واقعیت واداشت و کشور ما که در این کوشش تحت رهبری برادر تاجدارم ابتکار عمل و رهبری دیگران را بعهده داشت توانست درهای سعادت و رفاه را بروی خود بگشاید و با کمک‌های عظیم و سرمایه‌گذاری در راه پیشرفت دیگر کشورها درسی از بشردوستی و رواداری به کشورهای صنعتی ثروتمند بدهد.

در سطح ملی با رشد اقتصادی شگفت‌انگیزی که نصیب ما شده موجبات بهره‌مندی عموم افراد از حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی فراهم گردیده است و اکنون وظیفه‌ماست که آثاری را که از محرومیت‌ها و نابرابریهای گذشته، چه در قوانین و چه در سنت‌ها و روابط خانوادگی و اجتماعی ما باقی مانده است از میان برداریم. بخصوص با توجه باینکه در آستانه سال بین‌المللی زن قرار داریم از کمیته ایرانی حقوق بشر میخواهم که در زمینه نابرابریهای موجود بین زن و مرد مطالعه جامع و کاملی بعمل آورد تا با شناخته شدن این موارد برای رفع آن اقدام گردد.

نکته دیگری که باید مورد توجه همگان باشد اینست که ترویج و گسترش مفاهیم و اصول حقوق بشر امری نیست که تنها وظیفه یک سازمان بین‌المللی، دولتها یا سازمانهای ملی، دولتی و غیر دولتی باشد، بلکه وظیفه‌ایست که بعهده فرد فرد

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

مردم جهانست. رعایت حقوق بشر هم شامل حقوق دیگران و هم شامل حقوق خویش است یعنی هر فرد و هر ملت باید در استفاده از حقوق خود اصرار ورزد و در ضمن همواره به حقوق انسانی دیگران نیز احترام بگذارد. کوشش در راه بهره‌مندی افراد آدمی از حقوق بشر ستایش آفریدگار است. توفیق بیشتر همه خدمتگزاران بشر را آرزومندم.

سخن‌ها و الاحضرات شاه‌دخت اشرف پهلوی

پیام والا حضرت بمناسبت بیست و هفتمین سالروز اعلامیه جهانی حقوق بشر ۱۹ آذر ۲۵۳۴

سالروز تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر را به همه نیک‌اندیشان جهان بویژه هموطنان گرامی شادباش می‌گویم. این اعلامیه گرانقیمت‌ترین سندی است که پس از قرن‌ها ستمگری و بیعدالتی و پس از خونبارترین فاجعه تاریخ یعنی جنگ بین‌الملل دوم به جامعه بشری اهداء گردیده است.

در اعلامیه جهانی حقوق بشر والاترین ارزشهای اخلاقی و انسانی که قبلاً به صورتهای پراکنده در میراث فرهنگی ملت‌ها وجود داشت در یک مجموعه هماهنگ فراهم آمده و ضمن آن مفاهیمی که برحسب مکتب‌های فکری و رژیمهای مختلف سیاسی، در معرض تعابیر متفاوت و حتی متضاد واقع میشد با روشنی و صراحت عنوان گردیده و مورد پذیرش و احترام همه جوامع و همه رژیم‌ها قرار گرفته است.

اکنون اعلامیه جهانی حقوق بشر بعنوان راهنمای انسانی عصر ما و بمنزله یک معیار پربها برای ارزیابی ماهیت مناسبات بین فرمانروایان و فرمانبران در داخل کشورها و بین کشورهای نیرومند و ضعیف در سطح بین‌المللی است. به بیان دیگر در زمان ما هر عملی که در هر نقطه از جهان موجب نقض فاحش یکی از اصول و هدفهای مندرج در اعلامیه گردد وجدان جامعه بشری را متأثر می‌سازد و خشم افکار عمومی را در سراسر جهان نسبت به متجاوزان و خودکامان برمی‌انگیزد.

سخنران و الاحقرات شاهنخت اشرف پهلوی

اگر در زمان تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر اکثر کشورها از استعمار رنج میبردند اکنون تقریباً همه جوامع از این بند رهائی یافته‌اند و آخرین مستعمرات استقلال خود را بازمی‌یابند.

اگر در آن زمان ملت‌های بسیاری مورد بهره‌کشی و استثمار قرار می‌گرفتند امروز اکثر آنها مالکیت کامل منابع خود را بدست آورده و موازنه قدرت‌ها را در جهان تعدیل کرده‌اند.

در پرتو اعلامیه جهانی حقوق بشر ملت‌ها بطور روزافزون به حقوق خود آشنا تر میشوند و عدالت و برابری را چه در سطوح ملی و چه در سطح بین‌المللی طلب میکنند.

اما با وجود این پیشرفتهای بیسابقه و انکارناپذیر متأسفانه موارد بی‌عدالتی و نابسامانی هنوز در جهان ما کم نیست. نژادگرایی، افزایش فاصله بین ثروتمندان و مستمندان، اضافه شدن بر تعداد بیسوادان از جمله مسائل پیچیده و رنج‌آوری هستند که نشان میدهند برای تحقق اصول اعلامیه جهانی و میثاق‌های بین‌المللی حقوق بشر راهی بس طولانی در پیش است. این واقعیت از آن‌رو نگران‌کننده است که همزمان با توسعه و پیشرفت، دشواری‌های تازه‌ای به مسائل و مشکلات سنتی افزوده میشود و حتی رفاه و سلامت انسان را مورد تهدید قرار میدهد. آلودگی محیط زیست، اشاعه بیماری‌های روان - تنی، افزایش فشارهای روحی و دیگر عوارض ناشی از تراکم جمعیت و گسترش ماشین‌ساز حاکمی از آنست که انسان عصر ما باید در جستجوی راه‌حلهای جدی -

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

تری برای اعتلاء حقوق بشر و تأمین سلامت جامعه باشد. خوشبختانه در کشور ما از زمان تصویب اعلامیه و بخصوص طی سالهای انقلاب شاه و مردم گامهای بسیار مثبتی در جهت پیشبرد حقوق افراد برداشته شده است.

در سالی که گذشت از نظر حقوق سیاسی با تشکیل يك واحد سیاسی همگانی امکانات بسیار گسترده‌ای برای مشارکت همه گروه‌ها و همه افراد در اداره امور کشور فراهم گردید. از نظر حقوق اقتصادی و اجتماعی طی همین سال اضافه شدن دو اصل پراهمیت به اصول دوازده‌گانه انقلاب، اقدام تاریخی و درخشان دیگری در جهت اعتلاء حقوق و تأمین آسایش و رفاه مردم بوده است.

اجرای اصول انقلاب شاه و مردم بی‌گمان جامعه ما را بمرحله تمدن بزرگ خواهد رساند، یعنی تمدنی که در آن اصول اعلامیه جهانی و میثاقهای بین‌المللی حقوق بشر مناسبترین و کاملترین پایگاه را برای جلوه‌گر شدن پیدا خواهد کرد.

توفیق همه خدمتگزاران به جامعه بشر و همه نیک‌اندیشان را از خداوند یکتا خواستارم.

سخنان والا حضرت شاهدحت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت در سی و دومین اجلاس کمیسیون حقوق بشر

ژنو - ششم فوریه ۱۹۷۶
هفدهم بهمن ۲۵۳۴

آقای رئیس،

اجازه بدهید نخست بمناسبت انتخاب شما به ریاست کمیسیون حقوق بشر صمیمانه بشما تبریک بگویم. صفات و خصوصیات متعدد شما چه در زمینه حقوق بشر و چه در زمینه حرفه خود و نیز تجارب ممتدی که در باره مسائل ملل متحد دارید شما را بخصوص شایسته این مقام والا و پرمسئولیت نمود و مسلم است که ریاست شما کمیته ما را در اجرای وظائف خود قویاً یاری خواهد داد.

در این زمینه از همکاری ذیقیمت نایب رئیس و مخبر برجسته کمیسیون که من بآنان نیز تبریک میگویم برخوردار خواهید بود.

همچنین باید صمیمانه بآقای آلانا (Allana) رئیس سی و یکمین اجلاس کمیسیون حقوق بشر تبریک بگویم که وظایف خود را بنحو تحسین انگیزی انجام داده اند.

بالاخره از آقای شرابیر، مدیر برجسته بخش حقوق بشر که پیوسته باین کمیسیون علاقه نشان میدهند صمیمانه تشکر می‌کنم.

چون از وظیفه و مسئولیتهای کمیسیون حقوق بشر سخن گفتم اجازه دهید چند نکته مختصر را که به موضوع مندرج در دستور کار کنونی ما، یعنی مسأله بهره‌مندی از حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی منتهی خواهد شد مطرح کنم.

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اگر سرعت ترازنامه‌ای از تحول سی‌ساله کارهای ملل متحد تنظیم کنیم، چند خط مشخص توجه ما را بخود جلب خواهد کرد و من از میان آنها آنچه را که بطور عمده و مستقیماً به مسأله حقوق بشر مربوط میشود عنوان میکنم. از طرفی صرف‌نظر از مستثنیاتی که ناچار پیش می‌آید میتوان گفت که بطور کلی ما از مفهوم تقریباً نظری حقوق بشر گذشته و به برداشتی بسیار عملی‌تر و محسوس‌تر از مسائل رسیده‌ایم.

برای توضیح این نظر، کافیهست که اعلامیه جهانی حقوق بشر مصوب ۱۹۴۸ را با میثاق‌های بین‌المللی تنظیم شده در حدود ۲۰ سال پس از آن مخصوصاً میثاق بین‌المللی مربوط به حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مقایسه کنیم.

اعلامیه جهانی حقوق بشر تعدادی حقوق اساسی را اعلام میدارد و بنظر میرسد ایده‌آلی است که جامعه جهانی باید بسوی آن متمایل شود و محقق است که این متن به ملتها کمک کرده است و راهنما و الهام بخش مقامات دولتی و قانونگذاران بوده است.

بعلاوه، این نکته یکی از جنبه‌های مثبت فعالیتهای ملل متحد در زمینه حقوق بشر است که توانسته است اخلاقی را تعریف کند که مافوق چندگونگی نظام‌ها و فرهنگها و مؤید ارزشهای عمده انسانی است.

معینا باید دانست که در عمل اگر بعضی شرایط زیربنائی بدو تأمین نگردند و بطور خلاصه اگر نیازهای ادامه حیات برآورده نشوند تعداد زیادی از حقوق اساسی بشر نمیتوانند تحقق یابند.

باین ترتیب، بدون اینکه قصد کاستن اهمیت یکسان‌کلیه

سخن‌ها و الاحضرت شاهنخت اشرف بهلوی

حقوق اساسی بشر در میان باشد و با علم باینکه نیازهای افراد بهمان اندازه که مادی هستند دارای جنبه روانی و سیاسی نیز میباشند، بناچار باید پذیرفت که بین آنها سلسله مراتبی وجود دارد و احترام حقوق روانی مادام که حقوق مادی تحقق نیافته باشند نوعی خیال‌پردازیست.

طی دیدار اخیرم از شش کشور افریقائی یکبار دیگر فرصت یافتم مسائل بسیار مهمی را که این کشورها در برابر خود دارند دریابم.

این کشورها از جمله کشورهای بسیار دیگری هستند که جهت تأمین حداقل زندگی آبرومندانانه برای ملت خود شجاعانه و بلاانقطاع پیکار میکنند.

کافیست یادآور شوم که در حال حاضر نیم میلیارد موجود انسانی از گرسنگی و سوءتغذیه رنج میبرند و در افریقا يك هفتم کودکان و در آسیا يك دهم و در امریکای لاتین يك پانزدهم آنها قبل از یکسالگی میمیرند، در صورتیکه این نسبت در امریکا و اروپا يك چهارم است.

در پرتو این حقیقت تلخ و خشن است که باكمك میثاقهای بین‌المللی مصوب ۱۹۶۶، در حالیکه نمایندگی سازمان ملل متحد بطور وسیعی افزایش یافته است، برداشت از مسائل واقعی‌تر و محسوس‌تر میباشد و تأکید بر نیازهای مادی افراد بیشتر با مسائل مهم عصر ما تطبیق میکند.

این تحول که از اعلام حقوق اساسی آغاز و به جستجوی وسائل محسوس و عملی برای تأمین آنها می‌انجامد در زمینه حقوق زن نیز بچشم میخورد.

مسئله برابری مرد و زن قبلاً در منشور ملل متحد و

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اعلامیه جهانی حقوق بشر اعلام و به وجه دقیق تر در اعلامیه رفع تبعیض از زن تعریف شده بود و از این نظر کمیسیون وضع زن کاری کرده است که من آنرا يك قانونگزاری پرارزش مینامم.

اما در حقیقت فقط در کنفرانس جهانی سال بین المللی زن است که اعلامیه مکزیکو و بخصوص برنامه کار جهانی، وسائل عملی توجه باین برابری را که تا آن تاریخ تقریباً در حد نظری باقی مانده بود مشخص مینمایند. زیرا باید دانست که بدون توجه قبلی به سلامت و بهداشت، آموزش و پرورش، کارآموزی فنی و حرفه ای، اشتغال و غیره، یعنی کلیه شرائطی که بدون آنها برابری برای زنان جز خیالپردازی نیست، سخن گفتن از برابری اگر ریا نباشد نوعی سهل انگاری و بیفکری است.

همچنین همانطور که ماده ۱۳ اعلامیه تهران مقرر میدارد: «چون حقوق بشر و آزادیهای اساسی غیر قابل تقسیم میباشند، بهره مندی کامل از حقوق مدنی و سیاسی بدون استفاده از حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی غیر ممکن است».

این موضوع مرا به نکته دیگری سوق میدهد که شاید بتوان گفت صفت بارز تحول کارهای ملل متحد بخصوص، طی سالهای اخیر است.

این تحول بطور خلاصه عبارت از گذشتن از درك مسائل بطور محصور و مجزا بسوی برداشت کلی تری است که فقط واقعیت های موجود را در نظر دارد. این درك واحد بخصوص در برنامه کار ششمین اجلاس فوق العاده مجمع عمومی، ضمن اعلام ضرورت برقراری يك نظام جدید

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

اقتصادی، و در منشور حقوق و تکالیف اقتصادی دولتها و قطعنامه‌ی هفتمین اجلاس فوق‌العاده مجمع عمومی و بطور کلی در اکثر زمینه‌های فعالیت ملل متحد در سالهای اخیر ملاحظه میشود.

این برداشت کلی و کامل، مخصوصاً در زمینه حقوق بشر اهمیت خود را آشکار می‌سازد. زیرا در این مورد نیز مادام که مجموع جنبه‌هایش مورد نظر قرار نگیرد نمیتوان صحیحاً به ارزیابی اوضاع پرداخت. ارزش فراوان کارهای انجام شده تا امروز بوسیله کمیسیون حقوق بشر در زمینه تهیه یا تدوین ضوابطی که باید راهنمای جامعه جهانی باشد غیرقابل انکار است. معینا اگر کمیسیون خواهان حفظ حیثیت موجود است و اگر مایل است سخنش مسموع افتد و قدرت و نفوذ اخلاقیش حقیقی باشد باید بدون رهاکردن طرز تفکر معمول خویش، خود را با واقعیت‌های جهان‌کنونی تطبیق دهد و در نتیجه فعالیت‌هایش را تنظیم و رهبری کند.

اگر سالهای ۶۰ دوران آزادی سیاسی، یعنی شرط ضروری همه آزادیهای دیگر بود، سالهای ۷۰ دوران آزادی اقتصادیست. بدون این آزادی اقتصادی که يك کل را تشکیل میدهد آزادیهای عمده‌تر بهیچوجه نمیتواند مورد احترام باشند. اگر راست است که این آزادیها نمیتوانند با بالا رفتن سطح زندگی خودبخود تأمین شوند، نیز نمیتوانند بصورت مجزا تلقی شوند، همانطور که هم‌اکنون گفتم اگر شرایط مادی تحقق آنها بوجود نیاید هیچ مانعی نیست که بصورت اسمی باقی بمانند.

اما بالا رفتن سطح زندگی ملتها اگر جزئی از وظائف

سخنک والاحصرت شاهدخت اشرف بهلوی

مسلم هر دولت است بدون همکاری واقعی بین‌المللی در چارچوب يك نظام جدید اقتصاد جهانی عادلانه‌تر میسر نیست. همانطور که در گزارش ۱۹۵۷ داگ هامر شولد راجع به توسعه و همکاری بین‌المللی مذکور است «نظام موجود در حال ورشکستگی است و این خوبست، زیرا در برآوردن نیازهای اکثریت وسیع ملت‌ها شکست خورده و ثمرات خود را برای اقلیت برخوردار از امتیازات حفظ کرده است».

تجدید نظر در نظام بین‌المللی موجود و بعبارت دیگر شناخت ضرورت فوری و حیاتی استقرار يك نظام اقتصاد بین‌المللی از نظر کلیه کشورهای در حال توسعه و صنعتی، در چارچوب روابط برابر و عادلانه مهمترین خصیصه تحول اخیر تاریخ ملل متحد است که مستقیماً برمسأله احترام حقوق بشر در جهان اثر میگذارد و این برحسب تصادف نیست که میثاق بین‌المللی مربوط به حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی قوت اجرائی یافته است، این میثاق بنحوی وابسته باستقرار يك نظام جدید اقتصاد جهانی است که برای اکثر کشورها، اگر از جهت تأمین احترام خود میثاق نباشد، لااقل از جهت تضمین شرایط اجرای آن قاطع و تعیین‌کننده خواهد بود.

ایران در ۲۴ ژوئن ۱۹۷۵ به میثاق بین‌المللی مربوط به حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ملحق شده است. این الحاق نوعی افتخار و پاداش برای بیش از دهسال کوشش فعالانه و پیگیر در چارچوب اصول مهم انقلاب اجتماعی ایران است که بوسیله برادر نامدارم در ۱۹۶۳ اعلام شد. این الحاق همچنین مبین نتیجه و پایانی است و در عین

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

حال کوشش جدیدی در زمینه اقتصادی و اجتماعی و منشأ امیدهای تازه است، زیرا بوسیله این الحاق ما خود را ملزم میداریم که کلیه مقررات میثاق را که تاکنون بنحو کامل در ایران مصداق نیافته است در کوتاهترین مدت ممکن تحقق بخشیم.

ذکر مجدد اصول مهم و دگرگونی عمیقی که مبین انقلاب اجتماعی ایران قبل از ۱۹۷۵ است لازم بنظر نمیرسد. این وقایع بعدکافی، براعضاء برجسته کمیسیون معلوم است. فقط کافیهست که تاثیر قاطع اقداماتی نظیر اصلاحات ارضی، تبدیل خدمت نظام به خدمت اجتماعی، شرکت کامل زنان در حیات اقتصادی، سیاسی و اجتماعی کشور، سهمیم شدن کارگران در منافع کارگاهها و غیره را خاطر نشان کنم.

از آغاز سال ۱۹۷۵ اصول عمده جدید و اقدامات وسیع تازه ای فعالیت دامنه دار انجام شده در ایران را تکمیل کرده اند. این اصلاحات کاملاً با روح و مفاد میثاق بین المللی مربوط به حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تطبیق میکند. از این قبیل است اصل مربوط به «گسترش مالکیت واحدهای تولیدی و صنعتی» بموجب مقررات اجرائی این اصل، ۹۹ درصد از سهام کارخانه های دولتی و ۴۹ درصد از سهام کارخانه های خصوصی باید نخست به کارگران، سپس به کشاورزان و بالاخره بتمام مردم فروخته شود.

يك صندوق مخصوص بمنظور دادن اعتبار بکارگران ذیعلاقه به خرید این سهام تأسیس شده است. در دسامبر ۱۹۷۵، ۹۵ درصد کارگران برای خرید حداکثر سهامی که قانون بآنها اجازه تحصیل آنرا میدهد ثبت نام کرده بودند.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

در دسامبر ۱۹۷۵ اصل پانزدهم مربوط بآموزش رایگان اعلام شد. بموجب مقررات اجرائی این اصل، تحصیل از کودکستان تا پایان دوره راهنمایی بطور کامل رایگان است. همچنین با توجه به روح ماده ۱۰ میثاق که بحق ضرورت حمایت مخصوصی را از مادران، قبل و بعد از تولد فرزندان، و نیز حمایت از کودکان را خاطر نشان میسازد اصل ۱۶ در ماه ژانویه گذشته در همین زمینه اعلام شد.

بالاخره بموجب اصل ۱۷ که چند هفته قبل اعلام شد تأمین اجتماعی و مستمری بازنشستگی که تا آن تاریخ در مورد کلیه کارگران و حقوق بگیران از دولت وجود داشت کلیه طبقات اجتماعی ملت را، بخصوص در مناطق روستائی دربر خواهد گرفت.

هیأت نمایندگی ایران اهمیت زیادی برای این مسأله حیاتی، یعنی بهره‌مندی از حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی قائل است و ما معتقدیم که کمیسیون باید وقت و دقت بیشتری صرف آن کند.

بین سایر پیشنهادهای چند پیشنهاد درباره نحوه برخورد با این موضوع بوجه سازنده بوسیله نمایندگان برجسته اتریش و سنگال، عرضه شده است، پیشنهادهای جالبی است که درباره آنها باید فکر کنیم.

بعلاوه گزارش مخبر اختصاصی نیز، که امیدوارم بآن اندازه مورد تمجید و تحسین نباشد که به بایگانی‌ها سپرده شود، مشتمل بر نتایج و توصیه‌هایی است که باید سعی کنیم بآن پاسخ صریح و روشنی بدهیم.

همچنین با آغاز مرحله قوت اجرائی میثاقهای بین‌المللی،

سخن‌ و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

مسئولیتهای جدیدی بعهده شورای اقتصادی و اجتماعی محول میگردد و این شورا وظایف جدیدی را بعهده کمیسیون حقوق بشر خواهد گذاشت.

بطور کلی بنظر من مسئولیت مضاعفی از هم‌اکنون از جهت رویارویی با مسأله بهره‌مندی از حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بعهده کمیسیون حقوق بشر است.

از یک سو، کمیسیون حقوق بشر باید اعتقاد خود را مبنی بر اینکه حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی حقوق اساسی بشر هستند و با تحقق آنها تمامی جامعه جهانی باید خود را وابسته بیکدیگر و مسئول بدانند صریحاً بیان کند.

همانطور که مذاکرات باشگاه رم خاطر نشان میسازد، جامعه جهانی اگر بخواهد از فاجعه اجتناب ورزد «محکوم» به تعاون است. این فاجعه قبل از هر چیز بر حقوق بشر منعکس خواهد شد و باین دلیل است که کمیسیون حقوق بشر باید با لحن نافذ و سحرآمیز خود با سایرین همصدا شود تا یک همکاری واقعی و صحیح بین‌المللی بین تمام دولتها برقرار شود، همکاری‌ئی منطبق با واقعیت‌ها و نیازهای متغیر جهان.

از سوی دیگر کمیسیون باید مرجعی باشد که برجسته‌های فنی توسعه فائق آید، باین منظور که مستمراً خواستار شود که هدف غائی توسعه، خدمت به حقوق بشر باشد. بیش از این نباید تکرار کرد که آدمی قبل از آنکه موضوع توسعه باشد عامل آنست و پیشرفتهای عظیم علم و صنعت و هیجان‌انگیزترین پیشرفتهای مادی چنانچه نسبت به عامل انسانی بی‌اعتنا بمانند نه ارزشی خواهند داشت و نه سرانجامی.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت بمناسبت بیست و هشتمین سالروز تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر ۲۰ آذر ۱۳۳۵

فرا رسیدن بیست و هشتمین سالروز تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر را به هموطنان عزیز و همه انساندوستان جهان شادباش میگویم.

تصویب این سند تاریخی که خود پایه‌گذار بسیاری از اسناد، قراردادهای و قوانین در زمینه اعتلاء حقوق بشر گردید، واکنشی انسانی در برابر قرنهای جنگ، ستمگری و خودکامگی بود.

از زمان تصویب اعلامیه تاکنون گامهای بزرگی در جهت تحقق هدفها و اصول مندرج در آن برداشته شده است. دو میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی و حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نیز که طی یکسال گذشته قدرت اجرایی پیدا کردند راه را برای برخوردارشدن میلیاردها انسان عصر ما و نسل‌های آینده از مواهب آن هموارتر ساختند.

بی‌تردید جامعه‌ی بشری تا تحقق کامل هدف‌هایی که بنیانگذاران اعلامیه جهانی حقوق بشر در اندیشه داشته‌اند هنوز راه درازی در پیش دارد بویژه که دگرگونی‌هایی از قبیل افزایش و تراکم روزافزون جمعیت، گسترش شهرنشینی و توسعه صنعتی، خود مشکلات اجتماعی تازه‌ای به همراه دارد که باید برای رفع آنها تدابیر مؤثری اندیشیده شود. اما آنچه

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

مسلم است هر اندازه در اشاعه و ترویج اصول اعلامیه جهانی و میثاقهای بین المللی حقوق بشر کوشش بکار رود بهمان اندازه بنیادهای رفاه و آسایش جامعه انسانی استوارتر خواهد شد. در داخل کشورها اجرای اصول و هدفهای مندرج در این اسناد گرانقیمت، نابرابریها را تعدیل خواهد کرد و همه مردم را از يك زندگی متناسب با شأن و حیثیت انسانی بهره مند خواهد ساخت.

در سطح بین المللی، اشاعه اصول و هدفهای اعلامیه جهانی و میثاقهای حقوق بشر به دو دلیل اساسی به تحکیم صلح و تفاهم بین ملت ها کمک خواهد کرد:

نخست آنکه اعتقاد مردم جهان باین اصول و هدفها موجب خواهد شد که هرگونه تجاوز به حقوق يك کشور، وجدان جامعه بشری را جریحه دار سازد و واکنش هایی را بر ضد قدرت متجاوز برانگیزد.

دوم آنکه اشاعه اصول اعلامیه جهانی و میثاقهای بین المللی حقوق بشر در سراسر دنیا، بر جنبه های مشابهت بین مکتب های مختلف اجتماعی خواهد افزود و شدت اختلافات مسلکی و ایدئولوژیک کاهش خواهد یافت. به بیان دیگر وقتی در سراسر جهان، هدفهای اساسی ملت ها و ارزش های اخلاقی و اجتماعی آنها با الهام از این اسناد بین المللی به یکدیگر نزدیک شوند اختلافات ایدئولوژیک خواه ناخواه تخفیف می یابد و چه بسا از حدود يك مقدار مناقشات لفظی و گفتارهای تبلیغی فراتر نمی رود.

خوشبختانه کشور ما که از نخستین امضاء کنندگان اعلامیه

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

جهانی حقوق بشر بوده و در پیوستن به دو میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی و حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بر بسیاری از کشورهای دیگر جهان پیشی گرفته است همواره در تحقق بخشیدن بآرمان‌های اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاق‌های ضمیمه آن نهایت سعی و کوشش خود را بعمل آورده و در سطح بین‌المللی در پیشاپیش مبارزه بر علیه هرگونه تبعیض و ستمگری قرار داشته است. اما موفقیت‌های حاصله در تأمین حقوق بشر در سطح جهانی و پیشرفت‌های پرآوازه‌ای که در این راه نصیب مردم ایران شده است نباید حتی يك لحظه ما را از تلاش و کوشش چه در اشاعه اصول و هدف‌های مندرج در اعلامیه جهانی و میثاق‌های بین‌المللی حقوق بشر و چه در اجرای هرچه بیشتر این اصول و هدف‌ها باز بدارد. توفیق همه نیک‌اندیشان و خدمتگزاران به جامعه بشری را از خداوند یکتا خواستارم.

کنفرانس جهانی جمعیت

مسئله افزایش سریع جمعیت جهان یکی از بزرگترین مسائل دنیای امروز است و خود مسائل دیگری را از قبیل کمبود مواد غذایی و وسائل آموزشی و بهداشتی مطرح کرده است. در حال حاضر میزان افزایش جمعیت جهان ۲ درصد است و اگر این رشد ادامه یابد در سال ۲۰۰۷ جمعیت جهان دو برابر خواهد شد.

توجه باین مسئله، سازمان ملل متحد را برآن داشت تا يك کنفرانس جهانی درباره جمعیت تشکیل دهد. کنفرانس مذکور طی ماههای مرداد و شهریور ۲۵۳۳ در بخارست برگزار شد و گسترش انفجار آمیز شهرها و مهاجرتهاى بین‌المللى و افزایش جمعیت و مسائل مربوط بآنها مورد بررسی قرار داد. از مجموع بحث‌ها و مذاکرات این کنفرانس که در آن هزاران نفر از نمایندگان و کارشناسان جهان شرکت داشتند معلوم شد که هرچند همه کشورها کم‌وبیش لزوم يك سیاست جمعیتی و تنظیم خانواده را پذیرفته‌اند، ولى هنوز افکار و عقاید در این زمینه هماهنگی ندارد و با توجه به مذاکرات انجام شده در کنفرانس لااقل میتوان چهار طرز تفکر متمایز را بشرح زیر تشخیص داد:

۱- نماینده واتیکان و نمایندگان عده‌ای از کشورهای امریکای لاتین بنا بر عقاید مذهبی از محدود کردن میزان ولادت

جانبداری نمی‌کردند.

۲- کشورهای سوسیالیستی کوشش داشتند برای مسائل اقتصادی و خصوصاً توزیع درآمدها اهمیت بیشتری قائل شوند و محدود ساختن ولادت را تحت‌الشعاع این مسائل قرار دهند. در عین حال باید دانست که این کشورها در عمل از سیاست تنظیم خانواده و محدود ساختن جمعیت پیروی می‌کنند.

۳- بعضی از کشورها مانند آرژانتین که نسبت به وسعت و امکانات خود کم جمعیت هستند کنترل ولادت را برای خود سودمند نمی‌دانستند.

۴- کشورهای صنعتی غرب صریحاً از لزوم کنترل موالید حمایت می‌کردند.

کنفرانس تصمیم گرفت برای مسائل اقتصادی و کمک بکشورهای فقیر اولویت قائل شود، خصوصاً که به تجربه دانسته شده است که بالا رفتن سطح زندگی موجب می‌شود که خانواده‌ها دارای فرزندان کمتری باشند. ضمناً تأیید کرد که کنترل موالید، جزئی از حق حاکمیت دولتهاست و هر کشور باید سیاست جمعیتی ویژه‌ای برای خود تنظیم و اجرا کند.

در کنفرانس جهانی جمعیت، والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست هیأت نمایندگی ایران را بعهده داشتند و سخنانی بشرح صفحات بعد ایراد فرمودند و بدنبال آن نیز متن فرمایشات معظم‌لها در کنفرانس بین‌المللی جمعیت منعقد در واشنگتن آمده است.

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان و الاحضرت
در کنفرانس بین المللی جمعیت در بخارست
روز سه شنبه ۲۹ مرداد ۲۵۳۳

جناب رئیس،
عالیجنابان،
خانمها و آقایان،

اجازه می‌خواهم از طرف هیئت نمایندگی ایران در
کنفرانس جهانی جمعیت، مراتب تشکر و تبریکات خود را
نسبت به برگزاری کنفرانسی با این اهمیت که سرمنزل
آرمانهای عظیم انسانی بشمار میرود به شما و سازمان ملل
متحد تقدیم دارم. صمیمانه آرزو مندم که این کنفرانس با
بکار بردن درایت و دوراندیشی بتواند اثرات بارزی در
سیاستهای ملی کشورهای عضو داشته باشد تا از این ره آورد
برخی خواسته‌های مشترک ما به حقیقت گراید.

همچنین مایلم سپاس عمیق خود را به حضرت نیکولای
چائوشسکو رئیس شورای دولتی جمهوری سوسیالیستی رومانی
و نیز برای میزبانی عالی و ترتیبات ارزنده‌ای که دولت و
مردم رومانی در برگزاری کنفرانس حاضر در پایتخت افسون-
کننده این کشور فراهم آورده‌اند تقدیم دارم.

کوششهایی که تا پایان سده جاری برای حل مسئله
جمعیت مبذول میداریم تا چندین نسل بعد بشریت را بخاطر
صلح و شکوفائی حاصله مرهون خویش خواهد داشت.

«در حال حاضر جمعیت جهان نزدیک به ۴ میلیارد نفر

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

میباشد و هنگامی که می‌اندیشیم در این ۱۴ روز کنفرانس ۳ میلیون نفر برای جمعیت اضافه خواهد شد، آنهم جمعیتی که سربار گروه‌کثیری خواهند بود که خود زیر فشار شرایط مادون انسانی دست‌وپا میزنند - موجبات هراس ما را برمی‌انگیزد. «علیرغم ملاحظات سیاسی که ممکن است در قضاوت ما نسبت به شدت مسئله یا ارزش راه‌حلهای پیشنهادی مؤثر باشد باز معتقدم که همه در این مسئله میتوانیم اتفاق نظر داشته باشیم که رشد جمعیت بتمنهایی تشدیدکننده مسائل اجتماعی، اقتصادی و انسانی است.

رشد سریع جمعیت اثرات ناگواری بر توسعه اقتصادی و اجتماعی داشته است و موجب بروز مشکلات بیشمار در راه کوششهایی گردیده است که در جهت بهبود روشهای مربوط به توسعه اقتصادی و رفاه اجتماعی در قسمت اعظم جهان بعمل میآید.

مسائل جمعیتی تنها از آن کشورهای در حال توسعه نیست بلکه کشورهای توسعه یافته نیز در آنها سهیم هستند و کشورهای اخیر الذکر دچار مشکلات فراوانی از جهت تراکم زیاد جمعیت شهری - جمعیت سالخورده‌گان و فساد محیط زیست میباشند.

امروز ما درك روشن‌تری از ارتباط درونی جمعیت با مسئله توسعه و عمران داریم که شامل منابع و محیط هم هست. ما اعلامیه نهائی دومین کنفرانس آسیائی جمعیت در توکیو را که مربوط به سیاست جمعیت از نظر عمرانی است بطور قاطع تصویب کرده و مورد حمایت قرار داده‌ایم. این امر موجب شد که برداشت خود را در مورد آنچه سیاست جمعیت نامیده میشود

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

توسعه بخشیم. کنترل موالید تنها راه حل مسئله نیست زیرا يك سیاست جامع جمعیت شامل موارد مختلف دیگر مانند باروری و مرگ و میر - مهاجرت های داخلی و خارجی - شهرنشینی - ترکیب سنی جمعیت و برنامه های عمرانی نیز میشود.

در ایران نخستین توجه دولت به مسئله جمعیت از آغاز دهه قبل بوده: در آن زمان پس از سرشماری سال ۱۹۵۶ (۲۵۱۵) دولت نگران نرخ رشد جمعیت شد.

ایران دارای جمعیتی بالغ بر ۳۲/۸ میلیون نفر میباشد و نرخ موالید ۴۵ در هزار است. میزان مرگ و میر کاهش زیادی یافته و به حدود ۱۴ در هزار رسیده است. از نظر ترکیب جمعیت، این کشور دارای يك جمعیت بسیار جوان است که ۴۷ درصد آن کمتر از ۱۵ سال دارند. انتظار زیست در موقع تولد، ۵۸ سال است.

هدفهای برنامه جمعیتی ایران که در سال ۱۹۶۷ شروع شد، بشرحی که در برنامه عمرانی چهارم آمده است بطور عمده متوجه پیشبرد رفاه جسمی، روانی، اجتماعی و اقتصادی خانواده ها است.

از نظر تأثیر جدی رشد سریع جمعیت در عمران عمومی کشور، دولت در ماه مه سال ۱۹۷۰، سیاست جمعیتی قاطع تری اتخاذ کرد که هدف نهائی آن کاهش ازدیاد سالانه جمعیت به نرخى برابر نصف نرخ فعلی در مدت ۲۰ سال است.

بمنظور رسیدن باین هدفها، دولت ایران يك برنامه پی گیر ملی جمعیت از طریق سازمان خاص جمعیت و تنظیم خانواده تهیه کرد و دست اندرکار اجرای آنست که سازمانهای

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

مربوطه دولتی، غیر دولتی و داوطلب بطور هماهنگ در آن اشتراك مساعی دارند.

بمنظور تقویت انگیزه در خانواده‌های كوچك، این برنامه از طریق وسائل ارتباط جمعی و تماسهای فردی، به نشر اطلاعات مربوط بجمعیت میپردازد تا باین طریق اطلاعات مزبور در دسترس توده‌های مردم قرار گیرد. بعلاوه آموزش جمعی از طریق سازمانهای کارگری، شرکتهای تعاونی روستائی و سایر سازمانهای مشابه انجام میشود تا هم جمعیت شهری و هم جمعیت روستائی را آگاه سازند که فرداً نیز چه نقشی را میتوانند در حل این مسئله ایفا نمایند.

یکی از نوآوریهای اساسی انقلاب سفید شاهنشاه در سال ۱۹۶۲ ایجاد سپاه‌های انقلاب بود که از این ره آورد، کلیه مردان و زنان جوان پس از گذراندن يك دوره مقدماتی تعلیماتی در عملیات عمرانی شرکت مینمایند. این مردان و زنان جوان به سپاههای مختلف مثل سپاه دانش - سپاه بهداشت و سپاه ترویج و آبادانی تقسیم و بکلیه نقاط کشور اعزام میشوند تا بعنوان مربی چه در داخل و چه در خارج از مدرسه به تعلیم افراد برای دست یافتن به معیارهای بهتر بهداشت و سلامت بپردازند و بطور کلی به برنامه‌های عمران اجتماعی کمک کنند. پیشبرد آموزش مربوط بجمعیت نیز بوظایف آنها افزوده شده و امروزه این اعضاء جوان سپاههای انقلاب ایفاگر نقش مهمی در انتشار اطلاعات مربوط به مفاهیم جمعیت در میان روستائیان میباشند.

سپاهیان بهداشت علاوه بر سایر وظایف خود اطلاعاتی در جهت روشهای کنترل موالید بمردم میدهند و وسایل

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

پیشگیری از بارداری را بین آنان توزیع مینمایند. کلیه دختران سپاهی بهداشت بطور اخص مأمور فعالیتهای مربوط به جمعیت گردیده‌اند و نقشی فعال و پیگیر را در پیشبرد برنامه‌های جمعیتی کشور ایفا مینمایند.

اولویت خاصی به فعالیت‌های پژوهشی در زمینه جمعیت داده شده است و این فعالیتها شامل پژوهش در تولید مثل انسانی - اصول باروری و سایر جنبه‌های جمعیتی - اجتماعی - اقتصادی و بهداشتی میباشد.

ارزشیابی منظمی بمنظور سنجش مؤثر بودن برنامه و حصول اطمینان از پیشرفت مداوم آن انجام میگردد. با توجه باینکه زنان در این برنامه نقش اساسی دارند، اقدامات مهمی برای اصلاح وضع زن در جامعه ایرانی بعمل آمده است.

برای من موجب خوشوقتی است که بعنوان ریاست عالی سازمان زنان ایران نه تنها مشارکت فعالانه‌ای در تهیه چهار - چوب قانونی بمنظور تعیین نقش واقعی زن داشته‌ام بلکه مصرانه خواستار تأمین فرصت اشتغال و تسهیلات آموزشی برابر برای زنان نیز بوده‌ام.

امروزه زنان ایران بطور مساوی بامردان، بارمسئولیت اجرای سیاستهای ملی را بردوش دارند و روز بروز نقش فعال‌تری را در پیشبرد هدفهای سیاست جمعیت کشور ایفا می‌نمایند.

باعتماد من برای آنکه سیاست ملی جمعیت دارای مفهوم، عملی، و بلند مدت باشد چهار اصل عمده باید مورد توجه باشد. این چهار اصل را به کنفرانس ارائه مینمایم و امیدوارم

سخن‌ان و الاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

که در تنظیم طرح توصیه‌هایی که در سطح جهانی در مورد جمعیت باید بمرحله اجرا گذارده شود قابل استفاده باشند:

۱- در وهله اول سیاست جمعیت باید بطور کامل جزء لایتنج‌زای طرح عمرانی عمومی هر کشور باشد.

نخستین و مهمترین موانع اصلی کنترل جمعیت عبارتند از نهادهای اجتماعی، اقتصادی و ارزشهای فرهنگی که در جهت خلاف یک سیاست مؤثر در باره جمعیت است.

در جائیکه اطفال تکیه‌گاه اقتصادی خانواده هستند - آنها بعنوان یک منبع ارزان قیمت نیرو و کار - کوشش در کنترل موالید، گاه مستقیماً مخالف منافع اقتصادی سران خانواده است و ممکن است از نظر مشکلات مهمی که با آن مواجه هستند نامعقول بنظر آید.

بدون اتخاذ یک سیاست بلند مدت و توأم با شکیبائی در جهت بازسازی روابط اجتماعی و اقتصادی جامعه، تغییر جهت مسیر سیاست مربوط به جمعیت، امری غیرممکن خواهد بود، باین دلیل ما کوشیده‌ایم نتایج انقلاب ایران را بخصوص از نظر قانون اصلاحات ارضی سال ۱۹۶۱، بعنوان اساس بازسازی کلیه عوامل اقتصادی و اجتماعی در کشور خود حفظ نمائیم.

۲- کنترل جمعیت بیش از هر سیاست دیگر تنها هنگامی قرین موفقیت خواهد بود که همه مردم بطور آگاه و فعال در آن مشارکت نمایند.

دولت میتواند کمکهای زیادی از نظر ایجاد بنیان‌های مشارکت و تأمین اطلاعات راهنمائی و ایجاد تسهیلات پیشبرد کنترل جمعیت بعمل آورد، ولی مآلاً در این زمینه بخصوص،

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلری

ترغیب بیش از قانون می‌تواند کلید موفقیت باشد.
در برنامه‌ریزی عمرانی این همان عاملی است که با
تشریک مساعی می‌تواند خود بخود آرزوهای ما را برآورده
سازد، و برخلاف برنامه‌ریزی اقتصادی به عواملی خارج از
حیطه تسلط ملی مانند فقدان منابع یا تکنولوژی پیشرفته
متکی نیست.

۳- با بسیج عمومی تسهیلات آموزشی و وسایل ارتباطی
بمنظور ایجاد وانتقال ارزشهای اساسی در جهت هدفهای یک
سیاست پرمفهوم جمعیتی می‌توان مشارکت مردم را بدست
آورد.

آموزش بطور گسترده، می‌تواند در کلیه ابعاد مسائل
انسانی نیروی ارتباط دهنده‌ای باشد که مورد توجه کنفرانس
حاضر است.

۴- اقدام بین‌المللی در زمینه جمعیت در واقع می‌تواند
وسیله نیرومندی برای حل مسئله، چه در سطح جهانی و چه
در سطح ملی باشد.

سندی که بصورت پیش‌نویس تحت عنوان «طرح اقدام
جهانی جمعیت» باین کنفرانس ارائه شده بطور وضوح نشان
میدهد که چگونه این اقدام جهانی بموقع و بجا است و چقدر
وجود آن برای رسیدگی باین مسئله در تمامی جهان مورد
لزوم است. هیئت نمایندگی ایران خرسند است که حمایت
خود را از برداشتهای اصلی و توصیه‌های این گزارش، هم-
چنین اصلاحات وارده برآن در کنفرانسهای منطقه‌ای آسیائی
اعلام دارد. هیئت نمایندگی ما بخصوص مایل است بر اهمیت
عقاید مربوط به جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات در

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

مورد تنظیم، اجرا و ارزشیابی سیاستهای جمعیتی منجمله روشهای ادغام هدفها و دادههای جمعیتی در طرحها و برنامههای عمرانی و برداشت متقابل در مورد تعلیم - آموزش و اطلاع صحه گذارد.

باید به نویسندگان این سند تبریک گفت که در باره کیفیت زندگی بعنوان هدف و توجیه اساسی کلیه سیاستهای جمعیت تکیه کرده اند. همچنین تجزیه و تحلیل آنها از نقش دولتها و سازمانهای بینالمللی در اجرای سیاستهای جمعیتی در خور ستایش است. در این زمینه هیئت نمایندگی ایران مایل است مجدداً این اعتقاد خود را عنوان نماید که همکاری بینالمللی باید تقویت شود. ما ایمان داریم که کمک سخاوتمندانه تر بصندوق فعالیتهای جمعیتی سازمان ملل متحد توسط کشورهایی که دارای امکانات بیشتری میباشند بنفع همگان است. ایران بنوبه خود تصمیم گرفته است سهم خود را بمیزان قابل توجهی در کمک باین صندوق افزایش دهد.

ما اعتقاد راسخ داریم که در زمینه جمعیت نیز مانند عمران، مسئولیت اساسی مشترکاً بمعده دولتها و افراد است. شناخت این اصل حائز کمال اهمیت است و ضمناً باید در نظر داشت که تحقق آن مستلزم قبول تحول و انعطاف پذیری است. الگوهای سیاست جمعیت همانند الگوهای عمرانی باید همواره پاسخگوی نیازها و شرایط خاص هر کشور باشد.

جناب رئیس:

مباحث این کنفرانس را میتوان تنها با مراجعه بمسائل و توصیههای کنفرانسهای متعددی که توسط سازمان ملل متحد در مورد تغذیه - مواد اولیه - دریا و محیط زیست

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

انسانی تشکیل گردیده و مشکل جمعیت را در قالب محدودیت های محیط زیست این کره قرار داده است در نظر گرفت.

چنانچه همکاری بین المللی نخواهد خود را محدود به کنفرانسهایی از این نوع بنماید یا به اقدامات جنبی سازمانهای بین المللی اکتفا کند دیگر نمیتواند نسبت به مسائل اساسی مثل نظام اقتصادی جهان - بخش بین المللی کار - بدی توزیع منابع جهانی اجتماعات مصرف کننده و نهادهای اجتماعی و اقتصادی که بیش از پیش تپاول گر منابع طبیعی و آلوده کننده محیط زیست انسان میباشند بی تفاوت باقی بماند.

امیدوارم این کنفرانس هم بکشورهای توسعه یافته و هم بکشورهای در حال توسعه بنحو جامع و قاطع توصیه نماید که نظریات پر جنبه فوق را در هدفهای جمعیتی خود منظور نمایند. زیرا این موضوع بنفع بقای مشترک ماست و من معتقدم که جایگزین ساختن يك نرخ دقیق در میزان تکثیر نفوس میتواند هدف مطلوب برای سیاستهای جمعیتی در سطح جهانی باشد.

همانطور که برادر تاجدارم شاهنشاه آریامهر بارها مصرانه خواستار شده اند ما باید در جهت يك اقتصاد نوین جهانی با احتیاط گام برداریم.

در این دوران قدرت نامحدود تکنولوژی - سلاحهای هسته ای - آلودگی روزافزون و ازدیاد جمعیت، شناسائی پیوستگی نوین خانواده بشری شرط بقاء مشترک ما میباشد. متشکرم

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت در کنفرانس بین‌المللی جمعیت واشنگتن ۱۹ نوامبر ۱۹۷۵ - ۲۸ آبان ۲۵۳۴

ریاست محترم،

سرپرستان برجسته جلسات بحث و گفتگو،
شرکت‌کنندگان و مهمانان،

بسیار خوشوقتم که توانسته‌ام در اینجا و در این کنفرانس
مهم حضور یابم، بخصوص امروز که موضوع بحث شما
جمعیت، زنان و کیفیت زندگی است.

وجود این همه شخصیت‌های درخشان از سراسر جهان در
این کنفرانس نشانه موفقیت مذاکرات شماست. خوشبختانه
من با تعدادی از این شخصیت‌ها در کنفرانس بخارست و با
بعضی دیگر از ایشان و گروهی از اندیشمندان در کنفرانس
مکزیکو راجع به سال بین‌المللی زن، همکاری داشته‌ام.

تذکر برخی از جنبه‌های مهم اقدامات جهانی جمعیت و
یادآوری بعضی از زمینه‌های حیاتی آن و همچنین توضیح
معنی آنها با استفاده از تجربه برنامه جمعیتی ما در ایران
شاید در اجلاس‌های بعدی به شما کمک کند. اکنون اجازه دهید
با اشاره به دو جنبه مشخص مربوط به خود کنفرانس آغاز
سخن کنم.

نخست اینکه این کنفرانس که با شرکت وزرای کشور-
های مختلف سراسر جهان تشکیل شده بود طبعاً یک اجتماع
سیاسی بود و بحق باید چنین می‌بود و خوشوقتم که یادآور
شوم بسیاری از نمایندگان کشورهای شرکت‌کننده زن بودند.

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اختلافات زیادی، چه بین نمایندگان هر يك از هیأت‌ها و چه هیأت‌های نمایندگی بروز کرد. نمایندگانی که مسئولیت‌های سیاسی داشتند و کارشناسان در رسیدن به تفاهم با اشکالات فراوان روبرو بودند.

اختلافات بزرگتری بین يك دسته از کشورها راجع به مسائل ماهوی، هدفها و نظرها ظاهر شد. حداقل میتوانم بگویم این اختلافات منتهی به بحث‌های حاد شد و همانطور که قبلاً اتفاق افتاده است و هم‌اکنون نیز مشاهده میشود کسانی بودند که سازمان ملل متحد را در مورد این واقعیت و تعدادی از تصمیمات متخذه ملامت کردند. سازمان ملل متحد تنها، دعوت‌کننده و ترتیب دهنده همایش‌های مهم بین‌المللی است، تصمیمات بوسیله دول حاکمه زیربط اتخاذ میشود.

معهدا، علیرغم مشکلات و اختلافات، همانطور که یکی از منقدان گفته است: برنامه اقدامات جهانی راجع به جمعیت که در کنفرانس مورد موافقت واقع شد به اهمیت و ابعاد موضوع رسمیتی تاریخی بخشید.

نخستین نتیجه کنفرانس این بود که تغییر مهمی در مورد تأکید مندرج در پیش‌نویس اصلی برنامه بوجود آورد. در واقع این تغییر که بنا به اصرار کشورهای در حال توسعه انجام شد جنبه‌های جمعیتی صرف را که دارای اهمیت روزافزونی میباشد تحت الشعاع هدفها و مقاصد بزرگتر یعنی تحقق بهبود سطح زندگی مردم نیازمند قرار داد.

این موضوع در قسمتهای مقدماتی برنامه اقدامات جهانی روشن است و این قسمتها تأیید میکنند که برنامه مذکور باید بعنوان جزء مهم سازنده نظام استراتژی بین‌المللی و ابزار

سخن‌ان والا حضرت شاه‌آخت اشرف پهلوی

سیاست جامعه جهانی بمنظور پیشبرد توسعه اقتصادی، کیفیت زندگی، حقوق بشر و آزادیهای اساسی تلقی شود. آن عده از شما که در بخارست بوده‌اند کوششهای فشرده چند کشور نیرومند را جهت تاکید بر کنترل شدید جمعیت و تنظیم خانواده و همچنین در نظر گرفتن هدفهای رشد جمعیت و بیشترین میانگین ابعاد خانواده در کشورهای کم‌درآمد پیاد خواهند آورد.

عده زیادی در بخارست این کوششها را وسیله‌ای تلقی کردند که کشورهای ثروتمند مذکور میکوشند بار مسئولیت را بمعده کشورهای در حال توسعه بگذارند و در عین حال مسئولیتهای خود را در زمینه تحقق عدالت بیشتر در روابط بین‌المللی و دادن کمکهای بیشتری که مورد نیاز کشورهای فقیرتر است کوچک شمارند.

در قسمتهائی از برنامه به تنظیم خانواده اشاره شده است، اما بعنوان یکی از وسائل تحقق سلامت و حقوق بشر که بسود خانواده و ملت است. دولت من این موضوع را مورد حمایت قرار داده و با آن موافق است و در مورد سایر اصول و هدفهای مندرج در برنامه نیز همین روش را دارد.

بخاطر بیاورید که نخستین اصل مذکور در برنامه اینست که تنظیم و اجرای سیاستهای جمعیتی جزء حق حاکمیت هر ملت است. اصل مذکور اضافه میکند که مسئولیت اصلی سیاستهای ملی جمعیتی بمعده مقامات رسمی هر کشور است هرچند همکاری بین‌المللی ممکن است نقش مؤثری داشته باشد.

سیاستهای جمعیتی دولت من مبتنی بر یکی از اصول

سخن‌ان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

دیگر برنامه است که بموجب آن جمعیت و توسعه بیکدیگر وابسته است و هر یک در دیگری تأثیر دارد. اما همانطور که در برنامه قید شده است: سیاستهای جمعیتی، عناصر سازنده سیاستهای توسعه اجتماعی - اقتصادیست و هیچ چیز جانشین آن نخواهد شد.

برنامه جمعیتی ما بر اصل دیگری نیز منطبق است. بموجب این اصل هر زوج و هر فرد اساساً حق دارند که آزادانه و بمسئولیت خود راجع به تعداد و فاصله سنی فرزندان خود تصمیم بگیرند و به این منظور اطلاعات، تعلیمات و وسائل لازمه را دریافت دارند.

آخرین اصلی که برنامه جمعیتی ایران مبتنی بر آنست و من بر اهمیت آن تأکید میکنم اینست که زنان حق دارند بویژه از طریق تساوی در دسترسی به آموزش و پرورش و داشتن سهم برابر در زندگی اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی بطور کامل در فرآیند توسعه شرکت جویند.

بانوان و آقایان، توجه به بهبود کیفیت زندگی در ایران عاملی بوده است که در سیاستها و برنامه‌های دولت از سالهای ۱۹۲۰ و مخصوصاً از سالهای ۱۹۶۰ بطور بارز و روزافزون منظور شده است.

در ایران، زندگی نمایانگر میراث قرن‌ها عقب‌ماندگی، ساختهای اجتماعی و اقتصادی نظام فئودالی، عمال ارتجاعی که با دگرگونی‌ها مخالف بودند و بیسوادی فوق‌العاده در بین اکثریت جمعیت روستائی بود. و علاوه بر اینها باید به سنت دیرپای تسلط مرد بر زن، پسر بر دختر، و پیر بر جوان نیز اشاره کرد. بدیهی است که تمام اینها باید دگرگون می‌شد.

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

نخستین گام در جهت این دگرگونی وقتی پدرم رضاشاه در سال ۱۹۳۵ چادر را برانداخت و آموزشگاهها را بروی دختران گشود برداشته شد و هنگامی که برادر تاجدارم اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در سال ۱۹۴۱ به قدرت رسید راه را برای سایر اصلاحات و نوسازی کشور هموار کرد.

در سال ۱۹۶۳ با استقرار مجدد نظم و ثبات، برادر تاجدارم توانست شالوده انقلاب اجتماعی ایران را پی‌ریزی کند.

این نکته جالب توجه است که هدفها و جهت انقلاب که بوسیله قوانین بعدی قوت و استحکام یافته است معنای هدفهای توسعه مندرج در قسمت سوم بند ۳۲ برنامه اقدامات مذکور تطبیق میکند. این قسمت را نقل میکنم: «پیشرفت عدالت اجتماعی، بسیج اجتماعی و توسعه اجتماعی بویژه از طریق شرکت گسترده مردم در توسعه و توزیع عادلانه‌تر درآمد، زمین، خدمات اجتماعی و وسایل آسایش و تفریح».

این برنامه جامع دگرگونی وسیعی را در زندگی اجتماعی و اقتصادی در ایران چه در روستاها و چه در شهرها و شهرک‌ها هائی که روز بروز بزرگتر میشود موجب شده است و مردم را به بسیج در جهت معین، باکوشش و پیشرفتی از سوی خود و با ابعادی جدید و باورنکردنی برانگیخته است.

برنامه ما مرا وادار میکند که در مورد برنامه اقدامات جهانی جمعیت و همچنین برنامه کاری که در کنفرانس مکزیکو تصویب شد اظهار یأس کنم. تجربه در کشور من اهمیت فوق‌العاده شرکت‌دادن کامل جوانان، اعم از زن و مرد

سخنای والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

و پسر و دختر را در توسعه به اثبات رسانیده است. يك عنصر مهم انقلاب اجتماعی ایران تأسیس سپاههای دانش، ترویج و آبادانی، بهداشت و سایر سپاههایی بوده است که با انتخاب دقیق جوانان و آموزش آنان برای کار در سطح عمومی بمنظور کمک به رفع وضع نامساعد مناطق روستائی و شهری ما بوجود آمده. هريك از این جوانان در برنامه جمعیتی ما کاری بعهده دارد.

اجازه دهید بازگردم به وضع جمعیت که در ایران سیاست جمعیتی ما مأخوذ از آنست. باید همینجا اضافه کنم که وضع ما شاید به بیشتر کشورهای در حال توسعه شباهت چندانی نداشته باشد. ولی بعضی از عناصر ممکن است در کشور ما و بعضی از آن کشورها مشترك باشد. همانطور که قبلا گفتم هر کشور باید خود نیازهای خویش را تشخیص دهد. در موارد معدودی ممکن است این نیازها ناشی از میزان رشد بیشتر جمعیت باشد، ولی رشد کمتر آن الزاماً ایجاد نیاز نمیکند. نیازها باید وابسته به اوضاع و احوال یعنی ضروریات گسترده تر يك اجتماع خاص باشد.

در کشور من، با گسترش خدمات بهداشتی و بهبود تغذیه، کاهش میزان مرگ و میر، رشد سالانه ای لااقل بمیزان سه درصد برای سالهایی که در پیش است بما تحمیل میکند. مشکلات ناشی از این رشد موجب شد اعلیحضرت همایون شاهنشاه مردم را دعوت کنند که از روحیه تسلیم بهر نوع پیش آمد و خشنودی از وضع موجود که مدت های متمادی نه تنها در کشور ما، بلکه در بسیاری از کشورهای جهان وجود داشته است دست بردارند.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

شاهنشاه در ابتدای سالهای ۱۹۶۰ اعلام داشتند که ایرانیان تصمیم دارند نگذارند توسعه اقتصادی و پیشرفت اجتماعی آنان را موج جمعیت روزافزون از بین ببرد. وسعت و ماهیت مسأله ناشی از این واقعیت است که در آغاز این قرن زنی که هشت فرزند بدنیا میآورد میتوانست انتظار داشته باشد که بطور متوسط تنها چهار تن از آنان را بشمر برساند. با بهبود وضع بهداشت، این رقم اکنون به ۵ رسیده و در سالهای ۱۹۸۰ به ۷ خواهد رسید.

با میزان زیاد مولید در کشور ما در سالهای ۱۹۷۰ و زنانی که بطور متوسط طی سالهای باروری تقریباً ۷ فرزند بدنیا میآورند، شما میتوانید اهمیت مشکل ما را دریابید. در حال حاضر ما به نیروی انسانی مرد و زن برای تحقق آرمانهای بزرگ توسعه کشور خود نیاز داریم. اما با توجه باینکه زنان بطور متوسط در طول دوران باروری خود ۷ نوبت وضع حمل میکنند لازم بود پاره‌ای هدفهای جمعیتی مورد توجه قرار گیرد. این ضرورت ناشی از محدودیت شدید منابع آب در قسمتهای وسیعی از کشور بود.

گرچه تکنولوژی و سرمایه‌گذاری برای شیرین کردن آب دریا به بهای معقول، ممکن است روزی دورنمای آینده را تا حدودی تغییر دهد، ولی در حال حاضر دولت در نظر دارد که میزان جمعیت ایران به ۵۰ میلیون برسد و این رقم قابل قیاس با جمعیت فعلی کشور ماست که در حدود ۳۲ میلیون نفر است. این موضوع به نوبه خود يك کاهش اساسی در میزان فعلی رشد جمعیت را ایجاب میکند. میدانیم که چنین کاهشی در مدت کوتاه امکان‌پذیر نیست و لااقل دونسل را در بر

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

میگیرد. زیرا به جمعیت بسیار جوان کشور ما بمرور عده زیادی زن اضافه میشود و اینان ظرف ۱۰ تا ۲۰ سال آینده به سن باروری خواهند رسید.

بنابراین مدت کوتاهی باقی مانده است که کشور من به جمعیتی هماهنگ با بهبود شرایط اجتماع و ارتقاء ملت بمفهوم رفاه عمومی برسد، یعنی بهبود و پیشرفت استعدادها از طریق آموزش و پرورش، بهبود وضع بهداشت و بهبود از نظر قدرت بکار گرفتن امکانات نهفته خود بمنظور سودمند و خلاق زیستن.

باین دلیل است که از سالهای ۱۹۶۰ دولت ایران يك برنامه جمعیتی را آغاز کرده است و این برنامه در سالهای اخیر پیشرفت و توسعه داشته است. برنامه مذکور تاحدودی بانجام رسیده و ما از اجرای آن که توأم با کمکهای ارزنده سازمان ملل متحد و دولتهای دیگر و کارگزاریهای اختصاصی بوده است رضایت داریم.

امیدواریم ظرف چند ماه آینده، مانند سال ۱۹۷۱ يك هیأت بین‌المللی برنامه جمعیتی ما را که هدفش رساندن رشد سالانه جمعیت به يك درصد ظرف ۲۰ سال آینده است بطور کامل بررسی کنند.

تجربه ما نشان داده است که نه تنها توسعه خدمات درمانگاهی ضروریست، بلکه برنامه‌های آموزشی و اطلاعاتی- تقویتی نیز لازم است تا اتباع کشور آگاه شوند که اگر فرصتهای زندگی کودکان به ناروا از میان برود خانواده و ملت برای هرفرد چه بهائی می‌پردازند.

اما مأموران بهداشت، قابله‌ها، معلمان و افراد جوانی که

سخنانه‌ها و الاحضرات شاهدخت اشرف بهلوی

در قسمت‌های دورافتاده ولایات - در شهرک‌ها و روستاها کار میکنند میدانند که باید تمایل به فرزندزادن جنبه انتخاب و اختیار پیدا کند نه اینکه نتیجه جهل و تصادف باشد.

خوشوقتیم که شواهد حاکی است که بین مردم ما علاقه شدید و در واقع تقاضا برای امکان اجرای مسئولیتهای پدری و مادری و راههای نیل بآن وجود دارد. مردان و زنان ما روز بروز آگاه‌تر میشوند که نیاز اقتصاد قدیم به «دستهای بیشتر» جهت افزایش درآمد خانواده و تأمین آسایش دوران پیری امروزه در مورد فرزندان متعدد و فرزندان ناخواسته، بیش از آنچه بکار آید محکوم است.

مسئله لااقل در مناطقی از کشور ما پرائر مبارزات و مسائل ارتباط جمعی، این طرز تفکر که «فرزندان بیشتر منشأ برکات بیشترند» باید جای خود را به شعار امروز ما «فرزند کمتر آسایش بیشتر» بدهد.

اما اجازه دهید شما را مطمئن سازم که ما در ایران در مورد خود آگاهی جهت تنظیم خانواده، برنامه‌های ارتباطی و کوششهای فردی و گروهی، راه درازی درپیش داریم تا بعد هر خانواده براساس انتخاب آگاهانه و ارادی آن خانواده باشد. متأسفانه اختیار در انتخاب و مسائل برای اعضاء خانواده بمنظور اجرای کنترل ارادی بارداری هنوز آرزوئی بیش نیست. روشها و طرق موجود، ابتدائی، خشن و نامطمئن است و بعضاً بطور کامل آزمایش نشده است و برای بعضی از افراد ناسالم است.

این موضوع موجب میشود که برنامه اقدامات جمعیتی از جهت دیگر نیز مورد گلایه و شکایت من باشد. من معتقدم

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

برنامه مذکور میبایست در زمینه دعوت به کوشش عظیم و فشرده برای پیشگیری ارادی بارداری با روشهای مناسب، و بی خطر مردانه و زنانه صراحت بیشتری داشته باشد. جامعه ما به روشهای بهتر پیشگیری از بارداری نیاز فوری دارد.

این موضوع مستلزم صرف وقت و پول زیاد است، ولی اهمیت آنرا برای بشریت میتوان بعنوان مثال با اهمیت فرستادن انسان به ماه یا سفینه‌های فضائی به زهره و مریخ مقایسه کرد.

دولت من برای حمایت این بررسی لازم و فوری از نظر مالی و غیره، چه در ایران و چه در خارج از ایران آمادگی دارد. این نکته مرا به آخرین نقطه نظری که دارم رهنمون میشود. کنفرانس بخارست طی چهارده ماهی که از پایان آن میگذرد تأثیر مداومش را هنوز نشان میدهد. مثلاً تعداد بیشتری از دولتها از رابطه بین کوششهای خود در راه توسعه و وضع آینده جمعیت خود و بالعکس بیشتر آگاه میشوند.

متأسفانه به رهنمودهای برنامه افزایش کمک جهت توسعه که منطبق با هدفهای دومین دهه توسعه اعلام شده از طرف سازمان ملل متحد است کمتر پاسخ مثبت داده شده است. یکی از هدفهای عمده در مورد کشورهای پیشرفته یا صنعتی این بود که سطح کمکشان را لااقل تا $7/0$ درصد تولید ناخالص ملی خود بالا ببرند. تنها يك یا دو کشور غنی تاکنون باین هدف رسیده‌اند. اکثرشان بسی عقب‌ترند.

از نظر مقایسه، به بعضی از کوششهای کشور من که علیرغم نیاز زیاد به سرمایه‌گذاری در داخل، مقام رهبری را در همکاری بین‌المللی احراز کرده است توجه کنید.

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

در سال ۱۹۶۵ پیشنهاد کردیم که کلیه کشورها یک درصد بودجه نظامی خود را برای ریشه‌کن کردن بیسوادی از جهان بپردازند و ما بلافاصله سهم خود را طی چکی بمبلغ ۷۰۰،۰۰۰ دلار در اختیار یونسکو گذاشتیم. هیچ کشور دیگری برای شرکت در این پیکار قدم پیش نگذاشته است.

چندی بعد، در فوریه ۱۹۷۴ شاهنشاه ایران تأسیس صندوق مخصوص جدیدی را بمنظور کمک به کشورهای نیازمند در حال توسعه پیشنهاد کردند. وجوه این صندوق میبایست بوسیله کشورهای صادرکننده نفت و کشورهای صنعتی مشترکاً پرداخت شود و سرمایه اولیه آن ۲ تا ۳ میلیارد دلار باشد و بطور تساوی بوسیله این کشورها و کشورهای در حال توسعه براساس یک رأی برای هر کشور اداره شود. نتیجه حاصله دلگرم‌کننده نبود و صندوق دیگری از طرف کشورهای تولیدکننده نفت بجای آن تأسیس شد.

ضمناً ایران در مورد کمک به توسعه و عدالت بیشتر در سطح جهان تنها به حرف اکتفا نکرده است. در این زمینه علیرغم نیازهای شدید داخلی، کمک خود را به سایر کشورهای در حال توسعه گسترش داده‌ایم.

بطور معمول، هزینه‌های ما جهت کمک‌های بین‌المللی تا ۶ درصد تولید ناخالص ملی بالا میرود. این مبلغ، بعنوان مثال، با سهمی که غنی‌ترین کشور جهان، یعنی آمریکا میپردازد و کمابیش در حدود ۳/۰ درصد تولید ناخالص ملی آن کشور میباشد قابل مقایسه است.

اکنون میخواهم باخیرین مطلب خود تأکید کنم. این افراد

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

هستند که با کار خلاق فردی و جمعی در سازمانهای غیردولتی و بین‌المللی و دولتی همواره برای بهبود کیفیت زندگی همه ما پیکار کرده‌اند.

جزء جزء آگاهیها، هدفهای اجتماعی و پاسخهای جمعی از پرتو وجود چنین افرادیست، یعنی اشخاصی نظیر شما. نارضائی شما از شرایط غیرانسانی زندگی و وجود ارزنده و پرکاری شماست که گروههای بزرگتر و دولتها را وادار میسازد باورهای مشترکی پیدا کنند و آرمانهای والاتر و رفتار بهتری در پیش گیرند.

بخاطر آنچه انجام میدهید صمیمانه سپاسگزارم و بهترین آرزوها را برای شما دارم، اما چون شما به آینده می‌نگرید این آینده است که بسی گرم‌تر و صمیمانه‌تر از من سپاسگزار شما خواهد بود.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بازدید از چند مرکز علمی و دانشگاهی ایالات متحده امریکا و کشور انگلستان

والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در مسافرت‌هایی که بکشورهای مختلف جهان میفرمایند بدلیل نقش فرهنگ مداری معظم‌لها همواره اظهار علاقه فرموده‌اند که از دانشگاهها و مراکز فرهنگی و آموزشی ممالك مورد بازدید دیدن فرمایند. از جمله دانشگاهها و مراکز فرهنگی که تأسیسات آنها مورد بازدید والا حضرت قرار گرفته، بعضی از مراکز علمی و دانشگاهی ایالات متحده امریکا و همچنین انگلستان بوده است.

در پائیز سال ۲۵۳۴ شاهنشاهی والا حضرت ضمن بازدید از چند مرکز فرهنگی کشور امریکا سخنانی ایراد فرمودند و در بهار ۲۵۳۵ شاهنشاهی نیز که بدعوت دولت انگلستان باین کشور عزیمت نمودند تأسیسات دانشگاه آکسفورد را مورد بازدید قرار داده و در هریک از این مراکز علمی بیاناتی ایراد فرمودند که هرچند سوژه این سخنان متفاوت است ولی محتوی آن طرح، تجزیه، تحلیل و نتیجه‌گیری واقع‌بینانه از بسیاری تنگناها و نارسائیهائی است که موجودیت، هویت و حرمت عنصر انسانی را در پهنه جهانی بمخاطره افکنده است. حقایق تکان‌دهنده‌ای که از مفاهیم این فرمایشات منبعث است ایجاد شیوه‌های نوینی که دست‌یابی به یک محیط برابر را ممکن سازد الزامی مینماید.

متن سخنرانیهای مذکور در مراکز آموزشی و فرهنگی ایالات متحده امریکا و کشور انگلستان بترتیب در صفحات آتی مندرج است.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی
در انجمن طرفداران سازمان ملل دانشگاه جکسون ویل
(مهر ۲۵۳۴ - اکتبر ۱۹۷۵)**

آقای رئیس دانشگاه

خانمها و آقایان

از سخنان محبت آمیزی که آقای رئیس جلسه در باره من
اظهار داشتند متشکرم.

ارتباطی که من طی سالها با ارکان و مؤسسات و فعالیتهای
سازمان ملل متحد داشته ام موجب مباهات و رضایت خاطر من
است. بهمین لحاظ نیز بطور اخص از اینکه امروز با شما در
اینجا روز ملل متحد را جشن میگیریم خوشوقتم.

با مسرت از سمینار شما در باره سال بین المللی زن که صبح
امروز برگزار شد اطلاع یافتم و میل دارم شخصاً چند کلمه ای
در باره حقوق زنان و استعدادهای آنان بویژه برای آگاهی
آقایانی که در اینجا حضور دارند و قادر نبوده اند امروز صبح
با شما باشند بیان کنم.

سالروز تولد فرصت مناسبی است هم برای بعقب برگشتن
و بگذشته نگریستن و هم برای تجسم آینده. این امر بویژه
در مورد سازمانی مانند سازمان ملل متحد که ادامه حیاتش به
تکرار منظم ارزشیابی کارهای گذشته و پر کردن شکاف فیما بین
توانائیهایش با آرزوهای بشر بستگی دارد، صدق میکند.

سازمان ملل متحد طی يك جنگ ویرانگر بوجود آمد. این
سازمان سی سال پیش باین امید زاده شد که بتواند از منازعات
مسلحانه جلوگیری کند و یا آنرا متوقف سازد، بین ملتها

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

روابط - دوستانه ایجاد نماید، و موجبات ترویج پیشرفت اقتصادی و اجتماعی را همراه با آزادی بیشتر برای همه مردم در سراسر جهان فراهم سازد و بهمین لحاظ یکی از مهمترین و امیدبخش‌ترین دستگاهها در طول تاریخ بشر بشمار میرود. این سازمان از ابتدا با نارسائیه‌ها و عوامل بازدارنده‌ای روبرو بود که موجب کاهش نیروی آن میشد لیکن تعداد این عوامل و نارسائیه‌ها محدود بود. بعنوان مثال اکثریت عظیمی از امریکائیه‌ها باین سازمان نوین اعتماد داشتند و مشتاقانه از آن حمایت میکردند.

با وجود این، در سالهای اخیر طی سفرهای خود بکشور شما متوجه ایجاد نوعی فرسایش در این حمایت شده‌ام و این کاهش حمایت در بین عده‌ای، منجمله شخصیت‌های عالیمقامی روی داده است که دوستان مؤثر سازمان ملل متحد بوده‌اند. شاید این مسأله از آنجا ناشی شده است که حقایق مربوط به‌روش و فعالیتهای سازمان ملل متحد کمتر شناخته شده و یا سوابق مربوط باین حقایق بطور کامل درك نگردیده است. انتقاد، همانند ستایش، هنگامیکه بر پایه‌های محکم و متین استوار باشد، سالم و سازنده است ولی در غیر اینصورت هردو خطرناك هستند.

در مورد سازمان ملل متحد دو خصیصه وجود دارد که باید شناخته شود: نخست اینکه سازمان مذکور انجمنی است از کشورهای مستقل، و هرگز چیزی بیشتر یا کمتر از آن نخواهد بود که اعضای آن میخواهند باشد و لااقل در حال حاضر این دولتها يك مرجع جهانی را به يك حکومت جهانی ترجیح میدهند.

سخن‌ان والاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

دوم اینکه سازمان ملل متحد آئینه‌ای در برابر دنیای واقعی است که نه تنها تصویر آن بلکه صدایش را نیز منعکس می‌سازد. دنیای واقعی طی مدت سی سال گذشته بمیزان فراوانی دگرگون شده است. این دنیا در علوم و تکنولوژی شاهد پیدایش سلاحها و راکتورهای هسته‌ای، پروازهای مافوق سرعت صوت، ماهواره‌های ارتباطی، و قراردادان انسان بر روی کره ماه بوده است.

از لحاظ سیاسی نیز از زمان تأسیس سازمان ملل تاکنون تغییرات مهمی بوقوع پیوسته است. بهر حال باید از سازمان ملل متحد متشکر باشیم که تعداد زیادی از ملتها که سابقاً تحت سلطه استعمار بودند استقلال خود را بدست آورده‌اند. در نتیجه امروز تعداد اعضای سازمان از سه برابر هم گذشته و از ۴۵ به ۱۴۱ ملت رسیده و باینطریق به کمال مطلوب جهانی نزدیک شده است.

نقش پنج دولت بزرگ که اعضای دائمی شورای امنیت هستند بنحو بارزی تغییر یافته است. در عین حال دولتهای دیگر نیز از لحاظ نیروی اقتصادی و قدرت معنوی رشد کرده‌اند. آنها می‌خواهند که صدایشان شنیده شود و مسلماً در مدیریت جهان این صداها شنیده هم خواهد شد.

این موضوع، بخصوص در زمینه دیگری از واقعیت که تحول عظیم یافته است صدق میکند. در حالیکه تعدادی از ملتهای بزرگتر در درجه اول مجذوب نگهداری تعادل قوا و حفظ وضع موجود بوده‌اند و هنوز هم هستند، کشورهای در حال توسعه افریقا، آسیا و امریکای لاتین که بیش از دوسوم جمعیت جهان را در خود دارند و حائز اکثریتی بمیزان دوسوم

سخن‌ها و الاحكام شاهدخت اشرف پهلوی

در مجمع عمومی سازمان ملل متحد شده‌اند بطور عمده سرگرم ایجاد يك نظم جديد بين المللی میباشند که بسود توسعه و عدالت بیشتر در سطح جهانی است.

این کشورهای «جديد» عقیده دارند - و اعتقاد آنها هم بدون دلیل نیست - که ورقه‌های بازی توسط سیاستها و رویه‌های معمول ملتهای ثروتمند و مؤسسات چند ملیتی برضد آنها جمع شده است. عجز کشورهای مذکور در کوشش برای تسريع پیشرفت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آنها را وادار کرده است که خواهان حاکمیت کامل و مؤثر بر ثروت، منابع طبیعی، و فعالیتهای اقتصادی خود شوند.

تا اینجا شما برخی از عوامل دنیای واقعی را که کار سازمان ملل متحد باید در چهارچوب آن مورد قضاوت قرار گیرد در پیش‌رو دارید. در برابر سوابق این نیازها و انتظارات بین‌المللی، شکست‌ها و موفقیت‌های سازمان ملل متحد کدام است؟

در زمینه ایجاد و حفظ صلح، مناقشات مداوم در قبرس و خاورمیانه خاتمه نیافته است و مردم این مناطق در تمام گذرگاههای زندگی می‌پرسند که تا چه مدت دیگر باید برای حل این مسائل صبر کنند. همه ما امیدوار به برطرف شدن این اوضاع سخت و ایفای نقش آبرومندانه‌ای از جانب سازمان ملل متحد جهت تحقق این امر هستیم.

علیرغم پس‌گرائیها، روشها و ابزار کار سازمان ملل جهت پیشگیری و پایان دادن به منازعات مسلحانه بطور مداوم توسعه یافته است.

ممکن است شما اولین اجلاس شورای امنیت را که در

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ژانویه سال ۱۹۶۴ برای رسیدگی به شکایت دولت ایران در مورد حضور نیروهای اتحاد جماهیر شوروی در منطقه آذربایجان تشکیل شد بخاطر داشته باشید. شورا پس از آنکه بیش از یک هفته را به بحث گذراند متوجه آمادگی شوروی و ایران برای شروع مجدد مذاکرات گردید. در ماه مه دولت ایران عقب نشینی نیروهای شوروی را به شورای امنیت گزارش داد. یک نمونه تازه خدمات سازمان ملل به صلح، موافقت شورای امنیت مبنی بر استقرار نیروی اضطراری سازمان ملل متحد در خاورمیانه طی جنگ اکتبر سال ۱۹۷۳ بود. تنها در مدت چند ساعت پس از اتخاذ این تصمیم نخستین واحدهای این نیرو شروع به وارد شدن به جبهه جنگ سینا و جداسازی رزمندگان کردند. پس از چند روز نیز حضور این نیرو موجب آتش بس را که با انجام مذاکرات، لازم الاجرا گردید مهیا ساخت. این آتش بس امروز هم بقوت خود باقی است. بطور خلاصه دنیا از یک جنگ بزرگ رهائی یافته، و سازمان ملل متحد مرجعی فراهم آورده است که در آن همه کشورها میتوانند حرف خود را بزنند. این مکانی است برای توافق و راهی است برای گفتگوهای آرام. در نظر بسیاری از ملتها، که در میان آنها نباید اعضای خود سازمان ملل متحد را هم فراموش کنیم، شکست عمده این سازمان در زمینه خلع سلاح و خطر رواج سلاحهای هسته ای است.

در این مورد دوا بر قدرت سرمشق خوبی برای بقیه دنیا نبوده اند، این موضوع باضافه آشوب در نقاط متعدد جهان و احساس عدم امنیت، قدرتهای کوچکتر را هم وادار کرده است

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

که برای محافظت از خود چاره اندیشی کنند.

غالباً این احساس تنها در مورد خودشان نیست و برخی باین نتیجه رسیده اند که مفهوم امنیت ملی که تاکنون براساس محافظت از قلمرو يك کشور قرار داشت اينك ابعاد بين المللی بخود گرفته است.

برای مثال، محاصره خلیج فارس، چه برحسب اتفاق و چه از روی نقشه قبلی، که مانع از خروج کشتی های نفتکش از این ناحیه شود خطوط حیاتی کشورهای تولیدکننده نفت منطقه را قطع خواهد کرد، لیکن همچنین بر روی کشوری مانند ژاپن که چندین هزار میل دورتر واقع شده است اثری بسیار بزرگتر از آن خواهد داشت که يك منازعه کوچک در آبهای خود ژاپن میتواند داشته باشد.

در مورد سلاحهای هسته ای شاید اطلاع از این موضوع برای شما جالب باشد که ایران، که بعداً مصرهم بآن ملحق شد، به مجمع عمومی سازمان ملل متحد پیشنهاد کرده است تا اقداماتی انجام گیرد که منطقه خاورمیانه بصورت يك منطقه آزاد عاری از سلاحهای هسته ای درآید. این پیشنهاد باضافه بسیاری دیگر از مسائل مربوط به خلع سلاح، در اجلاس جاری مجمع مورد بررسی قرار گرفته است. ایران همچنین برای ایجاد امنیت مؤثر در مورد سوختهای اتمی فعالیت میکند.

مردان و زنان اندیشمندی که پیش نویس منشور ملل متحد را تهیه کردند تشخیص میدادند که صلح را نمیتوان فقط با نیروهای نظامی حفظ کرد و باید موجبات نگهداری آن از راههای اقتصادی و اجتماعی نیز فراهم شود. بهمین سبب بود که آنها برای يك همکاری بین المللی بمنظور حل مسائل

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بین‌المللی واجد جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی یا انسانی، و جهت تأمین سطح زندگی بالاتر، اشتغال کامل و بهبود شرایط اقتصادی و اجتماعی و عمرانی ندا در دادند.

سازمان ملل متحد، خود مرجع نهائی بین‌المللی برای رسیدگی به تمامی این مسائل است. در چهارچوب نظام این سازمان مؤسسات تخصصی و برنامه‌هایی برای کمک بآن بوجود آمده است تا امور ویژه‌ای مانند: بهداشت، مسائل مربوط به کودکان، آموزش و پرورش، غذا و کشاورزی، صنعت، دادوستد، سیاستهای پولی، وامهای چندجانبه، و کمک فنی به کشورهای کم‌درآمد را بعهده بگیرند.

مجمع عمومی سازمان ملل در برنامه‌های این سازمان برای توسعه در دو دهه آغاز شده در سالهای ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ طرحهای راهنما برای اقدامات دولتها و سازمانهای بین‌المللی در سطحی گسترده ارائه داده است.

مطالعات و فعالیتهای عملی که باینطریق انجام شده است ایفای نقش عمده و مهمی از جانب سازمان ملل متحد را مشخص میسازد بویژه با منابع مالی بسیار محدودی که کشورهای ثروتمند حاضر بودند برای اینکار تأمین کنند.

همچنین سازمان ملل در طول سالها یک سلسله کنفرانسهای جهانی مهم تشکیل داده است تا توجه دولتها و افکار عمومی را به مسائل عمده‌ای که نیاز به اقدام بین‌المللی دارد جلب کند. تازه‌ترین این کنفرانسها بر موضوعهایی از قبیل: محیط زیست، جمعیت، غذا، بستر دریاها، و آخرین آن به زنان اختصاص داشته است.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

کنفرانس سازمان ملل متحد برای سال بین‌المللی زن چندماه قبل در مکزیکوسیتی برگزار شد. شعار این کنفرانس «برابری، توسعه و صلح» بود. شرکت در این کنفرانس برای من غرور انگیز بود زیرا هزاران زن را از پیش از یکصد کشور جهان یعنی تقریباً از هر فرهنگ و آب و هوایی در آنجا گردآورده بود. آنان در تجربه‌ها، امیدها، و محرومیت‌های یکدیگر شریک شدند و کوشیدند دنیارا وادار سازند تا متوجه شود که شخصیت بیش از نیمی از جمعیت کره ما یعنی زنان و دختران را پائین می‌آورد و استعدادها و توانائیهای آنانرا بپدر میدهد.

من با توجه به کمی وقت نمیتوانم ۳۴ قطعه نامه مملو از نظرهای سازنده را که در مکزیکوسیتی صادر شد، یا طرح اقدام جهانی ۴۹ صفحه‌ای را که مورد موافقت قرار گرفت، و یا اعلامیه مهم مکزیکو را برای شما خلاصه کنم. اما بگذارید به یکی دو نکته اشاره کنم و یک هشدار نیز بآن بیفزایم.

روشن شده است که زنان، علیرغم قوانین ژرف‌نگر، با این وضع بکلی نابسامان که معنای در تمام کشورهای جهان دارند سازگار هستند. بعنوان مثال شما زنان در امریکا و ما، در ایران با موارد استثنائی نادر، در مقایسه با مردان فاقد فرصت‌های برابر و عوامل برانگیزاننده در آموزش و پرورش اشتغال، نقش‌های تقنینی، استقلال اقتصادی و احترام هستیم. چرا اینطور است؟ من معتقدم دلیل آن این است که ما به عقاید و سنت‌هایی که ما را نه تنها در نظر مردان بلکه در نظر خودمان نیز بصورت اتباع درجه دوم درآورده است حمله نکرده‌ایم.

سخنان والا حضرت شاہدخت اشرف پهلوی

در واقع تقصیر تا حدود زیادی متوجه خود زنان است، در کشورهای صنعتی مانند کشور شما و در کشورهای در حال توسعه منجمله کشور من زنان خیلی خوشحال بوده اند از اینکه صندلی ردیف عقب را اشغال کنند.

حقیقت بارز اینست که اگر زنان حقوق و نفوذ بیشتری میخواهند باید آنها را مطالبه کنند، بدست آورند، و بیاموزند که مسئولیتهای بزرگتری را بپذیرند.

همانطور که کنفرانس مکزیکو باین مسأله توجه کرد شما هم بطور اخص وضع اسف انگیز تقریباً يك میلیاردها، تکرار میکنم يك میلیاردها، زنان و دختران نواحی کشاورزی، دهکده ها و شهرهای کوچک آلونکی هر کشور در حال توسعه را مورد توجه قرار دهید.

آنها از بامدادان تا شامگاهان بسختی کار میکنند. بیش از ۹۰ درصد از خانه های آنان برق ندارد. مراقبت از خانواده، تهیه غذا، بزرگ کردن بچه ها، و خانه داری بر عهده آنهاست ولی مهم اینست که آنها همچنین ساعات طولانی از کار کمرشکن را در کشتزارها میگذرانند، از فواصل دور آب و هیزم میآورند و امیدوارانه زندگی خود را با هفت بار یا در این حدود حامله شدن سپری میکنند درحالیکه چندین نفر از کودکان آنها قبل از چهار سالگی میمیرند.

مثلاً آیا شما میدانستید که بیش از ۵۰ درصد از مواد غذایی در کشورهای در حال توسعه توسط زنان تولید میشود؟ با وجود این آنها از فرصتهای آموزش و تربیت، یا دسترسی به بازار کار بهتر و اعتبار جهت خرید کود و انواع بذرها، پرورش یافته محرومند و بهمین نحو موقعیتی نیز جهت

سخن‌ان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

برخورداری از اشتغال سودمند ندارند.

بنابراین آنها نمیتوانند قیود فراموشی و عدم توجه،
فرزندآوری مکرر، و کار بی‌پایان و کم‌ثمر را که در آن
گرفتارند بشکنند و از دایره آن خارج شوند.

به بیان دیگر آنها قادر به انجام اینکار نیستند مگر آنکه
مردمان خوشبخت‌تر منجمله پدران و پسران به‌خواهران و
مادران ما، در کشورهای در حال توسعه کمک کنند. تجربه
مکزیکوسیستی اینموضوع را روشن ساخت.

بدبختانه بنظر میرسد که جنبش آنی مکزیکوسیستی در
حال فرو نشستن و از بین رفتن است. کلمات پاك و صمیمانه،
و افکار و طرحهای درخشان که در آنجا به‌منصه بروز رسید
نوزاد مرده‌ای بیش نخواهد بود مگر آنکه ما یکرشته هدفهائی
را برای خود تعیین کنیم تا مبارزه ما بتواند بصورت يك
جریان مداوم درآید.

تلاش برای حقوق زنان در خانواده‌های ما و جوامع ما و
در سطح ملی و جهانی، يك کار یکساله نیست. حتی دهه
پیشنهاد شده برای زنان نیز کافی و وافی نمیشد. معه‌ذا
معتقدم که اگر در مدت دهسال آینده کار کنیم و قدم بقدیم
جلو برویم راه درازی را خواهیم پیمود و در اینمورد از شما
درخواست کمک دارم.

پیش از آنکه از موضوع حقوق زنان بگذرم این نکته را
مورد تأکید قرار میدهم که احقاق حقوق مذکور اصولاً نتیجه
پیشرفت اقتصادی، اجتماعی، فنی، و سیاسی يك ملت نیست
بلکه یکی از شرایط اساسی برای پیشرفت بشمار می‌آید.

البته برای پیشرفت جهانی شرایط دیگری نیز وجود

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

دارد که من اکنون بآنها اشاره میکنم. کاملاً واضح است که برخی از این شرایط لازم جنبه داخلی دارد یعنی فراهم ساختن آنها از مسئولیتهای خود کشورهای کم‌درآمد است. شرایط مزبور عبارتند از:

رهبری جمعیت، از سطح بالا تا اطفال دبستانی، توسط افرادی که وجود خود را وقف پیشرفت تمامی ملت خویش کرده‌اند و با همه توانائی خود برای تحقق این منظور کار میکنند. همچنین لازم است برنامه‌ها بنحو صحیح طرح‌ریزی شود و بصورت متمرکز بموقع اجرا در آید تا رشد اقتصادی سریع و مداوم را میسر سازد، ثروت ملی بشکل منصفانه‌تری توزیع شود، فرصتهای بیشتری جهت اشتغال مولد فراهم آید و سطح دانش، بهداشت، رفاه و بهزیستی جامعه بالا برود.

کشورهای در حال توسعه اگر میخواهند تلاشهایشان با موفقیت روبرو شود نیاز به همدردی و پشتیبانی عملی کشور-های صنعتی دارند. بهمین نحو ممالک ثروتمند نیز اگر قرار است که به پیشرفت خود ادامه دهند و انرژی و مواد لازم برای صنایع خود بدست آورند و بازار برای محصولات خویش پیدا کنند و اشتغال را بعد کامل برسانند به همکاری کشورهای در حال توسعه احتیاج دارند.

شاید مردم دنیا اکنون آنچه را که برادر تاجدارم متجاوز از دوازده سال پیش بیان داشتند بهتر درک کنند. شاهنشاه ایران در آن هنگام گفتند:

«همه ملتها وارد عصری شده‌اند که برای بهزیستی و همچنین برای صلح بنحوی روزافزون و غیرقابل برگشت به یکدیگر وابستگی دارند.»

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

درس وابستگی با موضوع باصطلاح «بحران نفت» قهراً در کشورها مطرح گردید. بگذارید اندکی روی اینموضوع مکث کنیم زیرا ندرتاً مسأله‌ای وجود داشته است که اینقدر برای افکار عمومی پیچیده باشد.

حقایق چیست؟

نخست اینکه، تقریباً برای يك ربع قرن، کمپانیهای چند ملیتی نفتی جریان عرضه نفت و بالطبع تقاضای آنرا کنترل میکردند و قیمت نفت را به دلخواه خود تعیین مینمودند. مثلاً قیمت تعیین شده نفت خام ایران در سال ۱۹۴۷ دو دلار و هفده سنت برای هر بشکه بود. سیزده سال بعد یعنی در سال ۱۹۶۰ این قیمت به يك دلار و هفتاد و نه سنت کاهش یافت و در تمامی دهه ۶۰ بهمین قیمت باقیماند.

سیاست «قیمت نفت» هیچ ارتباطی با ارزش واقعی این ماده نداشت. این يك قیمت پایمالکننده بود که سیاست سنجیده ملت‌های ثروتمند جهان را برای نگهداشتن بهای انرژی در پائین‌تر از حد ارزش حقیقی آن منعکس میساخت. بعلاوه از هر دلار که توسط مصرف‌کننده نفت پرداخت میشد فقط ۹ سنت آن به تولیدکننده میرسید و بقیه بطور عمده به شرکت‌های نفتی و نیز بصورت مالیات به حکومت‌های ممالک واردکننده نفت تعلق میگرفت.

دوم اینکه طی مدت مذکور جریان بلاوقفه نفت ارزان از کشورهای در حال توسعه بعنوان يك عامل عمده در بالا بردن سطح تولید در کشورهای صنعتی بخدمت گرفته شده بود و صادرات آنها را گسترش میداد، موازنه پرداخت‌هایشان را بهبود می‌بخشید، و به آنها اجازه میداد که بمیزان معتنا بهی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بر حجم ذخایر ارزی خود بیفزایند. جریان نفت همچنین به آنها کمک می‌کند که منابع سوخت خود را صرفه‌جویی کنند و محفوظ نگه‌دارند. در نتیجه، یک جریان انتقال خالص منابع از کشورهای در حال توسعه به کشورهای توسعه یافته برقرار بود.

سوم اینکه بهای کالاهای دیگر و واردات اصلی گوناگون مانند ماشین‌آلات و کالاهای ساخته شده بطور مداوم برای کشورهای در حال توسعه افزایش می‌یافت. سپس در حدود پنج سال پیش تورم یک نسبت نجومی بخود گرفت و این امر منجر به فقیرتر شدن مستمر و منظم کشورهای در حال توسعه گردید در حالیکه در همان هنگام کشورهای تولیدکننده و صادرکننده نفت - اوپک - در سال ۱۹۷۳ پس از دهسال گفتگوهای بیهوده باین نتیجه رسیدند که باید دست به اقدام بزنند. آنها اعمال حقوق و خواستهای مشروع ملت‌هایشان را برای پایان بخشیدن به استثمار بیرحمانه منابع گرانبها و تمام شدنی خود با چنان قیمتهای ناچیز و مسخره‌ای برعهده گرفتند.

حقیقت دیگر اینست که برخلاف ادعائی که شده است، قیمتهای بالاتری که از سال ۱۹۷۳ ببعد برای نفت تعیین گردیده نقشی بسیار اندک در تورم فعلی دارد. بموجب آمار ملت‌های صنعتی، نفت وارداتی فقط بمیزان جزئی ۰/۴۵ درصد در نرخ تورم در ایالات متحده آمریکا و در حدود ۱/۵ درصد در تورم جاری سایر کشورها دخالت و تأثیر دارد. میانگین افزایش کلی قیمتها در تمام این کشورها تقریباً به ۱۲ درصد میرسد.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اینموضوع مورد اشاره «دیک گریگوری» یکی از هنرپیشگان کمدی شما نیز قرار گرفت و خاطرنشان ساخت که: «حتی با وجود افزایش قیمت نفت، شما چندین برابر پول بیشتر برای یک گالن کوکاکولا میپردازید تا برای یک گالن بنزین.»

واقعیت محض اینست که بی نظمی در اقتصاد جهانی و بازار پول مربوط به قبل از افزایش قیمت نفت میباشد و این بی نظمی نیز بطور عمده ناشی از عدم مدیریت صحیح اقتصاد در کشورهای اروپا و در امریکا است.

من از آنجهت اینموضوع را تا حدودی بتفصیل ذکر کردم که اگر هم لفظ گناه و بی عدالتی را بآن اطلاق نکنیم، لااقل بی انصافی ها و نابرابریهائی را مجسم میکند که بر سایر منابع و صادرات کشورهای در حال توسعه و در واقع برچگونگی حیات آنها تأثیر میگذارد.

ما، در این گروه از کشورها از سالها قبل پافشاری کرده ایم که نظام اقتصادی که از سابق در جهان حکمفرما بوده است برای تأمین موجبات توسعه اجتماعی منظم و متعادل دنیای ما کافی و مؤثر نیست، و اینکه نظام مذکور حاوی جنبه های تبعیض ضمنی علیه کشورهای فقیر است که این امر نیز بخودی خود بررقاه همه کشورها اثر منفی شدید می بخشد.

چون از جانب کشورهای صنعتی تقریباً هیچ پاسخی سازنده ای در اینمورد داده نشده کشورهای در حال توسعه رأساً پیشنهادهائی برای برقراری یک «نظام نوین بین المللی» بصورتی عادلانه تر و امیدبخش تر تهیه کردند.

سخن‌ان و الاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

طی سالهای ۱۹۷۳ و ۱۹۷۴ و اوایل سال ۱۹۷۵ بسیاری از مفاهیم و مندرجات این پیشنهادها مورد حملات تندکشور-های غربی قرار گرفت و این درشتی، پای سازمان ملل متحد را هم به روزنامه‌ها کشاند و بحث‌هایی در این زمینه در گرفت. معذک این بحث‌ها مفید بود. حقایق و شواهد مربوط به وابستگی فیما بین کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه سرانجام آشکار گردید و سخن شاهنشاه ماکه: «برای بهزیستی کشورهای فقیر نیاز باین نیست که ثروت کشورهای غنی دستخوش کم و کاست شود.» مبین یکی از همین حقایق است. در اجلاس ویژه مجمع عمومی ملل متحد که طی ماه گذشته انعقاد یافت روحیه تازه‌ای در این زمینه ظاهر شد و سخن‌ان آقای کی‌سینجر که ما آنرا شنیدیم نشانه‌ای از این روحیه تازه بود.

اعضای هیئتهای نمایندگی تمام روز و قسمتی از شب را تا نخستین ساعات بامداد روز بعد کار کردند تا درباره اصول و گامهای بعدی به توافق برسند، و مذاکرات سازنده جای برخوردهای مبتذل و بی‌نتیجه را گرفته بود. کارهای بسیاری هم باقی مانده است که باید انجام شود و دشواری آن دو برابر آنچه تا بحال انجام گرفته است خواهد بود.

دلیل این دشواری آنست که همکاری بین‌المللی باید به سطحی کاملاً تازه ارتقاء داده شود تا پاسخگوی نیاز به مفاهیم رویه‌ها، و زیربناهایی باشد که نظام اقتصادی پایدارتر و عادلانه‌تری را پایه‌گذاری خواهد کرد. نظامی که بهتر و بیشتر با دنیای بهم وابسته ما متناسب خواهد بود.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اینکار همچنین از آن نظر دشوار است که مسائل آینده مربوط به: فشار جمعیت و تأمین غذا، قیمتها، دسترسی به انرژی و دیگر منابع، اشتغال، امور مالی، بازرگانی، و کمک، همه با یکدیگر وابستگی دارند و اقدام یا عدم اقدام در مورد هر یک از آنها بر تمام مسائل دیگر اثر خواهد گذاشت.

ممکن است شخص در این مورد که مردان و زنان و ملت‌ها قادر و یا مایل نخواهند بود بنحو موفقیت‌آمیز با مسائل بزرگ و پیچیده‌ای که در برابر آنان قرار دارد روبرو شوند، احساس ناامیدی کند.

لیکن من شخصاً در این اواخر نسبت باین امر بطور نسبی اطمینان خاطر یافته‌ام زیرا شاهد کار جدی رهبران تقریباً تمامی کشورهای جهان بر روی چنین مسائل مهمی که در سازمان ملل مطرح است بوده‌ام.

سازمان ملل متحد بار دیگر ثابت میکند که یک تشکیلات منحصر بفرد و ضروری است. بنابراین میل دارم با این پیشنهاد به سخنان خود خاتمه بدهم که شما برای کسانی که سازمان ملل متحد را بطور غیرمنصفانه محکوم میکنند این کلمات «داگ هامر شولد» دبیر کل فقید سازمان مذکور را نقل نمائید که:

«کشتی را بخاطر طوفان سرزنش نکنید.»

متشکرم.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در کالج گاجر
(واقع در بالتیمور)
چهارشنبه ۳۰ مهرماه ۲۵۳۴
۲۲ اکتبر ۱۹۷۵

خانم رئیس،
اعضای برجسته دانشکده،
خانمها و آقایان،

از خانم رئیس بمناسبت معرفی صمیمانه‌ای که از من
بعمل آوردند سپاسگزارم.

برای من حقیقتاً موجب مسرت است که فرصت یافتم به
گوچر کالج بیایم و اندکی با یکدیگر درباره پیشرفت‌هایی که
زنان در سراسر جهان در زمینه جایگزینی خود در کنار مردان
به عنوان اعضای برابر در اجتماع بدست آورده‌اند بیندیشیم.
دهه آینده برای زنان اهمیت فراوان خواهد داشت و
امیدوارم که در سال ۱۹۸۵ این فرصت برای ما حاصل شود
که دست آورده‌های محسوس در راه برابری کامل افراد دوجنس
را مورد ستایش قرار دهیم.

من زنی از کشوری باستان هستم که امروز در گرماگرم
پیشرفت است. شاید برای شما جالب باشد که بدانید نخستین
قدم بسوی آزادی زنان در ایران فقط چهل سال پیش، وقتی
پدرم رضاشاه حجاب را برانداخت برداشته شد، این کار در
آن هنگام حقیقتاً یک اقدام انقلابی بود. همانطور که پدرم
پی برده بود که بهبود وضع زنان برای پیشرفت کشور ما

سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اساسی است، برادرم شاهنشاه کنونی ایران نیز همواره از بسیاری از برنامه‌های ما جهت بهبود شرائط زندگی زنان کشور قویاً پشتیبانی کرده‌اند. شاهنشاه عقیده دارند - و من نیز براین عقیده‌ام - که ایران از طریق مشارکت مردان و زنان کشور بطور برابر در کلیه جنبه‌های حیات ملی، از کشاورزی گرفته تا سیاست خارجی، کشوری توسعه یافته خواهد شد.

خوشبختانه ایران از موهبت يك منبع طبیعی بسیار ارزنده که در سراسر جهان تقاضای زیاد دارد برخوردار است. درآمدهای حاصل از نفت، منابع مالی جهت پیشبرد سریع کشور در سالهائی که در پیش داریم در اختیار مقرر داده است.

رهبر کشور ما اعتقاد کامل دارند که آموزش و پرورشی که کاملاً منطبق با نیازهای خاص مردم باشد، کلید بالابردن سطح زندگی ملت بمیزانی متناسب با آنچه در کشورهای صنعتی وجود دارد میباشد.

در گذشته نه‌چندان دور، تنها يك دهم ایرانیان میتوانند بخوانند و بنویسند. در آموزش و پرورش کشور ما ریشه‌کن ساختن بیسوادی اولویت کامل دارد. زنان کشور ما همانطور که در سایر کشورهای در حال رشد نیز مشاهده می‌شود اکثریت بیسوادان را تشکیل میدهند.

حقیقتاً وحشتناک است که علیرغم کلیه کوششهای معمول - که در ایران قابل ملاحظه است بیسوادی در حال حاضر در کشورهای کم‌رشد افزایش مییابد. آمارهای اخیر نشان میدهند که بیسوادی در میان زنان بمیزان پنج برابر مردان

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

رشد میکند. پیکار برای سرکوب بیسوادی بتنهایی کافی نیست. این کار باید بموازات برنامه‌های مؤثر پیشگیری از رشد جمعیت انجام شود. این دو با یکدیگر ملازمه دارند و اگر انتظار رسیدن به نتایج قابل توجه داشته باشیم باید توأم با یکدیگر به پیش بروند. من همچنان وقت بیشتری صرف ادامه این امور خواهم کرد.

در این کالج زیبا، نمیتوانم از ذکر این حقیقت، خودداری کنم که بموازات تأسیس آموزشگاههای ابتدائی و حرفه‌ای ما سرعت تسهیلات لازم برای تحصیلات عالی‌تر توسعه داده‌ایم. تا دوازده سال پیش ایران فقط ۱۰ مرکز آموزش عالی داشت، در حالیکه امروزه این تعداد به ۱۷۸ مرکز رسیده است.

مشاهده اینکه زنان ایران در هر قدم از زندگی افق گسترده‌تری در برابر خود می‌گشایند و جای خود را در کنار شوهران، پدران، پسران و برادرانشان در کارهای تولیدی در خارج از منزل اشغال میکنند مایه دلگرمی است. اما امید اصلی ما به جوانهاست. نسل جدیدی در دامن مادرانی که تا چندی پیش همگی در زنجیر جهالت بسر میبردند و آرزوی زندگی بهتری داشتند شکل میگیرد.

در میان این زنان واقعیت جدیدی تحقق مییابد: این آرزوها ممکن است و قطعاً باید، هم در مورد دختران و هم در مورد پسرانشان برآورده شود. این فریادی از اعماق زمان است، زمانی نه‌چندان دور، که پدر و مادر میل داشتند هنگام سرشماری، تنها از فرزندان ذکور خود نام ببرند. ما باید آنچه در قوه داریم برای نسل مسن‌تر انجام دهیم، ولی واقع-بینی حکم میکند که پیشرفتهای حقیقی و مهم بوسیله نسل

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

جوان تر تحقق خواهد یافت.

انتظار می‌رود شرکت زنان در فعالیتهای اقتصادی کشور ما میزان تولید را بنحو قابل توجهی افزایش دهد. البته کشور شما از این نظر بسی از ما جلوتر است و بدون شك، این موضوع تا حدودی عامل کیفیت اقتصاد پیشرفته آمریکاست. شرکت زنان در حیات سیاسی يك کشور نیز بهمین اندازه اهمیت دارد. در ایران، زنان در ۱۲ سال پیش حق رأی دادن بدست آوردند. در حال حاضر از ۲۶۸ نماینده مجلس شورای ملی ۲۲ تن زن هستند. اینها وزن شعر نیستند. نمایندگان زن احترام همکاران مرد خود را جلب کرده‌اند و در تصویب قوانین مهمی راجع به بهبود وضع زنان ایران مؤثر بوده‌اند. چرا در امریکاکه زنان از سالها پیش دارای حقوق سیاسی و استقلال اقتصادی بیشتر شده‌اند و بالنسبه با سهولت به آموزش و پرورش دسترس دارند هنوز برابری زن و مرد وجود ندارد؟ واضح است که این موضوع برای آن عده از ماکه مدت کوتاهی است حقوق خود را تحصیل کرده‌ایم امیدبخش نیست. من باور ندارم که این امر کاملاً تقصیر مردان باشد. زنانی که بدلخواه خود در حاشیه فعالیتها بصورت غیر فعال باقی مانده‌اند مسلماً از این نظر قابل انتقاد میباشند.

مثلاً چرا بیشتر زنان آمریکائی در پی مشاغل عمومی و دولتی نیستند؟ بطوری که ملاحظه کرده‌ام زنان در هیچ جا نزدیک به نیمی از نامزدها را در هرگونه انتخاباتی اعم از محلی یا ملی تشکیل نمیدهند. اگر زنان در احراز مشاغلی که مربوط بمسائل حیاتی است جرأت رقابت ندارند حق شکوه از تبعیض را نیز نخواهند داشت. آنان باید کوشش کنند در هر جا که

سخن‌ان والاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

قوانین مؤثر بر زندگی آنان یا بر زندگی مردان بتصویب
میرسد یا ضرورت تغییر آن احساس میشود حضور داشته
باشند. اگر زنان میخواهند از فرصت‌ها و حقوق بیشتری
بهره‌مند گردند باید این نکته را نیز بیاموزند که مسئولیت-
های بزرگتری عهده‌دار شوند.

در عین حال وظیفه ما بسی دشوارتر از انشاء قوانینی
متضمن حقوق و فرصت‌های برابر و حتی مراقبت در بتصویب
رسیدن آنهاست. بزرگترین درگیری مادرگون‌ساختن باورها
و رفتارهای سنتی است که ما را نه تنها در نظر مردان، بلکه
در نظر خود نیز بصورت اتباع درجه دوم درآورده است.
آگاهی برای این نکته تجربه مشترک هزاران زن با سوابق و
فرهنگ‌های بسیار متفاوت بود که در تابستان امسال بمنظور
شرکت در کنفرانس جهانی سال بین‌المللی زن در مکزیکو
گرد هم آمده بودند.

این واقعیت که اجتماعی چنین بی‌سابقه‌زیر نظر سازمان
ملل متحد تشکیل شود و نمایندگان ۱۳۳ کشور رسماً در آن
حضور یابند متضمن تعهد اخلاقی این دولتها به پشتیبانی و
اقدام در اجرای برنامه‌هایی است که بمنظور پیشرفت زنان
طرح شده است.

آگاهی بین‌المللی از ضرورت استفاده از استعداد‌های
زنان که مورد غفلت واقع شده است و مهارت‌ها و نیروهای
آنان، و توجه باینکه نیمی از جمعیت جهان را تشکیل میدهند
نخستین گام مهم مبارزه پیگیر ما بمنظور نیل به تساوی کامل
با مردان است. هدف‌های مشخص، رهنمودها و تصمیماتی که
باید بوسیله دولتها و سازمانها بمنظور ایجاد دگرگونی‌ها بطور

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

منظم اتخاذ شود در برنامه جهانی اقدامات درازمدت که بوسیله نمایندگان شرکت‌کننده در کنفرانس زن تصویب شد تعیین شده است.

این پیش‌بینی‌ها زمینه‌های مختلف را از حقوق قانونی و فرصت‌های آموزشی گرفته تا استخدام، بهداشت و تنظیم خانواده دربر میگیرد و اختلافات زیادی را که از نظر شرایط زندگی زنان با فرهنگ‌های متفاوت و در اجتماعات گوناگون وجود دارد منظور نظر داشته است.

گفت و شنود و تبادل افکار بین این زنان یکی از ثمر-بخش‌ترین جنبه‌های اجتماع مکزیکو بود. من معتقدم برای زنان کشورهای صنعتی این نکته واجد اهمیت فراوان بود که از خواهران خود که از کشورهای در حال توسعه آمده بودند بشنوند که صحبت از مزد مساوی در برابر کار مساوی برای زن بیسواد و علیلی که در انتظار هفتمین فرزند خویش است هیچ معنایی ندارد. اجازه دهید یادآور شوم که من مزد مساوی برای کار مساوی را يك هدف مهم تلقی میکنم. ولی بنا به تجاربی که در سطح جهان بدست آمده است، در حالی که نیمی از جمعیت زنان جهان در مناطق کشاورزی عقب مانده زندگی میکنند این موضوع بناچار اولویت خود را از دست میدهد.

اثر منفی رشد بسیار جمعیت کشورهای در حال توسعه بر توسعه و بخصوص بوضع زنان، در جلسات ما کاملاً روشن شد. اکثریت زنان جهان متحمل بار سنگین فرزندان متعدد هستند که باید به‌بهترین نحو از آنها مراقبت شود، هرچند خود در سخت‌ترین شرایط فقر بسر برند. ما باید برای این زنان ترتیباتی فراهم کنیم که بتوانند با شوهرانشان در مورد

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

تعیین تعداد و فاصله فرزندان خود تصمیم بگیرند. اطلاعات و تسهیلات لازم برای تنظیم خانواده باید باسانی در دسترس باشد. اگر بخواهیم پیشرفت کنیم باید نسل جدید را برای مسئولیت‌های خانوادگی آماده سازیم.

هنوز بسیار زود است که نتایج سال بین‌المللی زن و کنفرانس مکزیکو را ارزیابی کنیم. من معتقدم برخلاف بعضی گزارشهای منفی، این فعالیتهای جهانی در جلب توجه مردم نسبت باین حقیقت که حقوق زنان نتیجه پیشرفت يك ملت نیست، بلکه یکی از شرائط اساسی آنست کمک کرد.

گرچه این سال هنوز پایان نرسیده است، ولی من تا کنون باین نتیجه رسیده‌ام که نوعی فقدان تحرک در جریان تهیه مقدمات شتاب‌آمیز کنفرانس مکزیکو وجود داشته است. در ماه ژوئن، هفته‌ها، روزنامه‌های سراسر جهان پر بود از شرح فعالیتهای ما و حقوق زن. در ماه ژوئیه بحث‌های شور-انگیز جای آنرا گرفت. در ماه اوت محتوی روزنامه‌ها بسیار کاهش یافت.

البته آن عده قلیل از زنان که سالهاست خود را وقف پیکار در راه برابری کرده‌اند در بسیاری از کشورها بکار خود ادامه می‌دهند. اما پیکار جهانی بزرگ ما قدری آرام‌تر از آن شده است که من خواهان آنم.

اگر مایل نباشیم این مخزن بزرگ نیرو با رسیدن ماه ژانویه نابود شود باید هم‌اکنون این آتش را مجدداً شعله‌ور سازیم. در این مورد عقیده دارم مفهوم دهه زنان که اخیراً اعلام شده است هرچه باشد این دهه می‌تواند ارزش زیادی داشته باشد. یکسال کافی نیست، حتی يك دهه هم کافی نیست.

سخن‌ان و الاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

اما اگر با کمال دقت برنامه هماهنگ و منظمی برای تعقیب چند هدف منطقی بصورت مرحله به مرحله تنظیم کنیم بنظر من میتوانیم محتوای برنامه تصویب شده در کنفرانس مکزیکو را به نسبت بیشتری بانجام رسانیم. گرد هم آئی‌های ملی و ناحیه‌ای باید قبل از کنفرانس بین‌المللی نیمه دهه زنان که در ۱۹۸۰ منعقد میشود تشکیل گردد. در این گرد هم آئی‌ها ما میتوانیم پیشرفت خود را ارزیابی و روشهای خود را منطبق با آن تصحیح کنیم.

از آنجا که سازمان ملل متحد مرجع و وسیله‌ای برای آغاز و ادامه پیکار جهانی زنان بوده است و میباشد و نظر باینکه من در فعالیتهای این سازمان شرکت دیرینه داشته‌ام میل دارم مختصری راجع به زنانی که در این سازمان هستند سخن گویم. شاید شما هم بدانید سازمان ملل متحد سازمانی است که اعضای آن دولتها هستند و گروهی از کارمندان غیر نظامی بین‌المللی در خدمت آنند و دبیرخانه آنرا تشکیل میدهند.

سازمان ملل غالباً آئینه جهان نامیده میشود و اطلاق این نام بسیار صحیح است. متأسفم که بگویم در مورد زنان این موضوع حقیقت بیشتری دارد.

شرکت بسیار محدود زنان در گرد هم آئی‌های بین‌المللی که از نظر سیاسی و اقتصادی دارای اهمیت زیادی است و همچنین وضع ناراحت‌کننده عدم ترقی شغلی زنان در دبیر-خانه‌های مؤسسات سازمان ملل، در کنفرانس مکزیکو عنوان شد و حقاً مورد انتقاد قرار گرفت. در اجتماع مکزیکو ما مخصوصاً از دولتها درخواست کردیم که تعداد بیشتری از زنان را در هیأت‌های نمایندگی خود در دواجلاس مجمع عمومی

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

در این دوره شرکت دهند.

متأسفم که یادآور میشوم حتی يك مورد هم پاسخ مثبت به درخواست ما داده نشده است. این موضوع مخصوصاً در مورد اجلاس ویژه‌ای که اختصاص به توسعه و همکاری اقتصادی داشت مایه تأسف بود. عجب آغازی برای «دهه زنان و عمران و توسعه». زنان هنوز کمی بیش از ۱۰٪ هیأت‌های نمایندگی را در سازمان ملل متحد تشکیل میدهند و کمتر از ۵٪ نمایندگان، زن هستند. باید اضافه‌کنم که ۲۰٪ هیأت نمایندگی ایران را در سال جاری زنان تشکیل میدهند.

در مورد زنانی که در خدمات بین‌المللی سازمان ملل کار می‌کنند، این سازمان بیشتر نمونه‌ای از تبعیض‌های جهانیست تا نظم مطلوبی که در منشور ملل متحد و اعلامیه‌های حقوق بشر و رفع تبعیض از زن بدان اشاره شد. چنین وضعی نه تنها غیر منصفانه است بلکه موجب شده است که منابع انسانی موجود بنحو شرم‌آوری تلف شود و این خود درجائی که همواره میلیون‌ها کلمه راجع به این موضوع بیان میشود غیر قابل اغماض است. خوشوقتیم که بگویم در سازمان ملل برای اصلاح این وضع اقداماتی در جریان است.

تردیدی نیست که ما در مبارزه برای آزاد ساختن خود از قید افکار و رویه‌های کهنه مربوط به نقش زن، راه دراز و دشواری درپیش داریم. بعضی از ما در طلیعه این جنبش اشتیاق دارند که سرعت بیشتری در تغییراتی که باید انجام شود پدید آید. معیناً برای ما محقق است که تعجیل بخرج دادن ممکن است این خطر را دربر داشته باشد که برابری صوری را بیش از برابری پایدار بوجود آورد. اگر زنی نقشی را

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

که خارج از صلاحیت اوست فقط بخاطر نمایش برابری بعهده بگیرد، برای کار ما بیش از آنچه مفید باشد مضر خواهد بود. برابری کیفی باید پاپای برابری کمی پیش رود.

زنان دارای صفات و ارزشهای ویژه‌ای هستند مانند عشق، شهامت، شفقت، از خودگذشتگی. زنان طبیعتاً صلح‌آفرینند. غریزه حمایت از فرزندان توانائی بالقوه عظیمی برای حفظ صلح در جهان بآنان می‌بخشد. هر یک از ما باید در حد توانائی خود کوشش کند تا فرارسیدن روزی را که زنان مجهز و خواهان مشارکت در همه زمینه‌های فعالیت‌های انسانی سازنده بر اساس تساوی کامل بامردان باشند تسریع کند. گفته شده است هنگامی که زنان در اجتماع بشری به حد اکثر توانائی خود برسند مردان نیز به حد اکثر توانائی خود خواهند رسید. من معتقدم که این حقیقت محض است.

شما جوانان تحصیلکرده امریکا و کشور من و سراسر جهان برای تغییر وضع زن در کلیه جوامع، بیشترین کمک را خواهید کرد. شما صف ما را نه تنها با پیوستن تحصیلکردگان نخبه، بلکه با پیوستن اکثریت وسیع زنانی که بعلت وضع نامساعد، از پیکارهای ثمربخش بیخبرند طولانی‌تر خواهید کرد.

در پایان این دهه زنان، هنگامی که کالچ گاچر صدمین سالگرد تأسیس خود را برگزار میکند، امید بسیار دارم که همه ما در جهانی آراسته از تأثیر کوششهای متعادل زنان و مردان زندگی کنیم. متشکرم.

والاحضرت شامدخت اشرف پهلوی در تاریخ ۲۵۳۴/۸/۸
شاهنشاهی بنابعدوت آقای هریس وفورد رئیس کالج برین ماور از
کالج مزبور بازدید فرمودند. پس از بازدید از نقاط مختلف این
مرکز آموزشی والاحضرت به تالار بزرگ کالج تشریف فرما شدند
و برای دانشجویان و استادان که در تالار کالج حضور داشتند
سخنانی جامع و آموزنده ایراد فرمودند که در صفحات آتی متن
کامل آن مندرج است.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در کالج برین ماور
(امریکا)

پنجشنبه ۳۰ اکتبر ۱۹۷۵ - ۸ آبان ۲۵۳۴

ریاست کالج آقای وفورد،
استادان دانشگاه،
دانشجویان برین ماور،
و دوستان،

برای من موجب مسرت است که امروز خود را در میان
شما می بینم. محیط اینجا برای من بسیار مطبوع است. مدت
نود سال برین ماور در ارائه بهترین آموزش و پرورش بنیادی
برای زنان، در کلیه زمینه های فعالیت، پیشگام و رهبر بوده
است. اکنون شما کریمانه، مردان را نیز در کلاسهای
می پذیرید که در آنجا سنن شما با مفهوم والا و عالی آن مورد
نیاز فزاینده افراد بیشتریست.

روحیه ای که بر محیط این کالج حکمفرماست بسیار
آموزنده است، زیرا در اینجا زمان حال بطور سنجیده متوجه
نیازمندیهای آینده است.

در مورد برین ماور که در بین کالج ها سمت رهبری دارد
بیش از این میتوان سخن گفت: کتابخانه شما در همه جا برای
دانشگاهها سرمشق است. کالج شما از نظر دانشجو و استاد
یکی از ده کالجهی است که بهترین کالج های جهان محسوب
میشوند.

این نکته مهم است که ۶۵ تا ۷۰ درصد زنانی که در فنون
مختلف از این کالج فارغ التحصیل میشوند در دوره های ماقبل

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

دانشگاه یا آموزشگاه‌های حرفه‌ای نظری به تحصیل ادامه می‌دهند و برنامه‌های دوره قبل از دانشگاه شما نیز چه در علوم و چه در امور اجتماعی و تحقیقات اجتماعی شاخص و برجسته است.

میل دارم به سه حقیقت دیگر اشاره کنم، زیرا نه تنها مورد توجه شخص من است، بلکه مخصوصاً به ملاحظات امروز من بستگی دارد.

نخست جنبه‌های مستقیم بین‌المللی برین‌ماور است: من دریافتم که ۷ درصد تعداد کل دانشجویان شما را دانشجویان خارجی تشکیل می‌دهند و بسیاری از دانشجویان شما در خارج تحصیل می‌کنند و $\frac{1}{4}$ دختران فارغ‌التحصیل شما در خارج، زندگی و کار کرده‌اند. این موضوع اهمیت زیادی در کسب معرفت و تفاهم بین‌المللی دارد و با کمک هزینه‌ای که شما به دانشجویان خود، بدون در نظر گرفتن ملیت آنها اعطا می‌کنید هماهنگ است.

دوم آنکه شما در اینجا اجتماعی بمعنی غیرمتعارف آن دارید. این چیز است که هیچگاه فراموش نخواهید کرد و آزمایش مجدد آن پس از ترك این محیط هماهنگ و موزون برای شما دشوار خواهد بود. اینجا اجتماعی است که در آن، زنان لااقل قبل از فراغت از تحصیل بایکدیگر زندگی و کار می‌کنند و ضمن آن هر کس بزندگی خود و دیگران اعتلامی بخشد. کسانی که دارای روحیه اجتماعی هستند کمیاب و نادرند. چنین روحیه‌ایست که به شخص اجازه می‌دهد از تنها راهی که تحقق‌پذیر است، یعنی از راه توسعه دادن و بکار بردن

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

استعدادها و نیروهای خود برای سهمیم شدن در اخلاق و هدف های اجتماع، به تعیین هویت خود پردازد.

بالاخره برین ماور این امتیاز را دارد که نسبتاً کوچک است و با تعداد دانشجویان خود تناسب دارد. آنچه امروز در باره «کوچک بهتر است» گفته میشود معرف این برتری است، زیرا ما همه دیده ایم چگونه سازمانهای بزرگ ممکن است نیروی ادراك، داوری، همکاری، نظارت دموکراتیک و خلاقیت فردی را هدر دهند. اما کوچکی در اینجا شامل آینده نگری شما نیست، زیرا آینده نگری شما پهنای و ژرف است و اینگونه بینش نه تنها بهتر است، بلکه بعقیده من در دوران ما مهم و اساسی است.

آقای رئیس،

اجازه دهید صریحاً سخن بگویم. آنچه در جهان شاهد وقوع آن هستم عمیقاً باعث اضطراب من است، بنحوی که احساس میکنم باید آنچه در دل دارم بیان کنم و تصور نمیکنم در مورد آنچه موجب نگرانی من است نه مستمعینی شایسته تر و فهمیم تر از حاضران در اینجا یافت شود و نه زمانی مناسب تر از این زمان.

دویستمین سالگرد انقلاب و استقلال شما که در پیش است خاطره انگیز آرزوهائی است که مربوط به تأسیس ملت شماست و ذهن را برای درك مقتضیات کنونی امریکا و همچنین راهی که در آینده باید در پیش بگیرد آماده خواهد کرد. جهان خارج به بسیاری چیزها که مدیون رهبری دویست

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ساله و منحصر بفرد امریکا بر اساس حکومت دموکراسی است و به پیشرفت علوم و فنون و اختراعات و تولید انبوه خواهد اندیشید.

در عین حال شما خود نیز راجع به اوضاع کشور خویش: میلیونها فرد بیکار و میلیونها خانواده بی بهره از رفاه کافی، پیرانی که اغلب وضع آنها مورد مسامحه و غفلت واقع میشود، اینهمه جوانهایی که گمراه، مأیوس و سرخورده اند اظهار نگرانی میکنند.

همچنین مؤکداً از شما میخواهم که نسبت به سایر مشکلات واقعی جهان خود که در ماورای مرزهای ملی شماست توجه کنید، مرزهایی که بنحو روزافزون بهم نزدیکتر میشود. مثالی ذکر میکنم: تقریباً ده هزار تن هر روز از قحطی که در حدود ۶۰ کشور را فرا گرفته است میمیرند.

این واقعه روزانه در عنوان خبرهای روزنامه‌ها، حتی روزنامه نیویورک تایمز منعکس نشده است. از میلیونها کودک و نوجوانی که بعلت سوء تغذیه، رشد جسمی و روحی آنان بطور دائم متوقف شده است، از حقایق وحشت‌انگیز دیگر نظیر اینکه هم‌اکنون تعداد بیسوادان جهان از ۲۵ سال پیش بیشتر است نیز انعکاسی نیست.

آیا عدالت اجتماعی پیشرفت میکند یا بقمقه‌ها میرود؟ آقای رئیس،

بسیار صریح سخن گفتم، ولی قصد من سرزنش نیست، زیرا خواستم به بسیاری کشورهای دیگر اشاره کنم. من با اندوه، ولی در عین حال با امید سخن می‌گویم.

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

يك نویسنده مشهور امریکائی ضمن مصاحبه‌ای با روزنامه روزانه فرانسه، «لوموند» این موضوع را به‌وجه صحیحی مطرح کرده است. گفته است: «اعتقادات مذهبی ما نیست که از ما فرشته می‌سازد، بلکه بسیاری از شرایط زندگی ما بر روی زمین است».

این نویسنده هنری میلر است که اگر بیشتر دانشجویان شما آثارش را نخوانده باشند بیشتر استادانتان خوانده‌اند.

انتخابی که من از این جنبه‌ها بعمل آوردم شاید موجب تعجب شما نشود، زیرا آنچه گفتم در زمینه دوساله عمده‌ایست که من قسمت بیشتر عمر خود را چه در وطنم ایران و چه در سازمان ملل متحد وقف آن کرده‌ام. یکی از این دو، مربوط بحقوق و مسئولیتهای زنان است و دیگری مربوط به رفع فقر شدید و عوارض غیرانسانی آن در همه‌جا بویژه در میان اکثریت عظیم جمعیت جهان که در نهایت بدبختی، در کشورهای کم‌درآمد جهان بسر می‌برند.

این دوموضوع، یعنی حقوق زنان و توسعه جوامع و ملتها بهمان اندازه که پیچیده است جنبه فوری و فوری نیز دارد و مانند حلقه‌های زنجیر بهم پیوسته است. هریک از این دو در نجات بشر از ورطه‌ای که با آن روبروست و درکمک به منظور نیل به شرایط زندگی بهتری که درخور مردان، زنان و کودکان است به دیگری بستگی دارد.

بانوان و آقایان، قبل از آنکه راجع به وضع جهان سخن گویم اجازه دهید درباره وضع و نقش زنان سئوالی از شما بکنم.

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

دویست سال پیش، پدران و مادران شما در پیکار در راه آزادی کشور شرکت داشتند. امروزه زنان امریکا در کجا و برای چه قیام میکنند و می‌جنگند؟

من این سؤال را بدین جهت مطرح کردم که ظاهر دو نکته را به ذهن القا میکند: نخست اینکه دولت بزرگ، سازمان بزرگ تجارتي و اتحادیه‌های کوچک تجارتي که در موارد عدیده با بعضی بوروکراسیهای دولت و تجارت تبانی دارند نشان میدهند که هیچگاه قادر نیستند یا آمادگی ندارند که به بهای معقول، بطور کامل در خدمت مصالح عامه، یعنی مصالح تمام مردم، بخصوص نیازمندترین آنها باشند.

دومین نکته‌ای که میخواهم متذکر شوم اینست که همین نیروها، در واقع در هر کشور صنعتی، با ایدئولوژی مشترک و غالباً با اقدامات هماهنگ، شکاف بین ثروتمند و فقیر را نه تنها در داخل هر ملت، بلکه بین ملتها نیز وسیع‌تر میکنند. چه کسی میتواند دولت‌ها و سرمایه‌داران ذینفع را وادار کند که در هر کجا هستند رفتارشان توأم با مسئولیت بیشتری باشد؟

نظر باینکه مردان بظاهر ذیصلاحیت دنیا را به‌چنین وضعی کشانده‌اند بعقیده من اقدام و ابتکار در این مورد اکنون کاملاً برعهده زنان است و آنها باید هم از جانب مردان و پسران اقدام کنند و هم از جانب زنان و دختران، آینده دور اجتماع متمدن مورد نظر نیست.

من حتی يك لحظه هم پیشنهاد نمیکم که زنان این کار را به‌تنهایی انجام دهند، زیرا این وظیفه بعدی عظیم است که

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

مستلزم بکار افتادن دستها و مغزهای همه افراد بشر است. اما بعقیده من در يك مورد، نیروی زنان، منحصر بفرد، خطیر و حقیقتاً ضروری است. من زنان را در هر کجا که باشند دعوت میکنم که واقعیت رنج بردن را در جهان امروز به بهترین وجه ممکن، روشن سازند. از آنان تقاضا میکنم عدالت اجتماعی را از نظر نیازمندترین کشورها از نو تعریف کنند و ارزشهای نوی را مورد حمایت قرار دهند. فقط با بسیج افراد بشر بسوی هدفی والاتر، مردم ضرورت و فوریت آمیختن زندگی به نیکی و شایستگی را برای همه کس درک خواهند کرد و تنها بوسیله چنین ادراکی است که هوش و منابع کافی در راه وظیفه بکار خواهد رفت.

بشما اطمینان میدهم که حتی يك ساعت تأخیر برای شروع این کار در کشور من و کشور شما در سراسر جهان دیر است.

زنان برای پیمودن این بعد جدید رهبری، نخست باید خود را بیازمایند. هرچه بیشتر به ارزشهای خود پی ببرند بهتر است. باید دریابند که در طول هزاران سال تاریخ بشر، این زنان بوده اند که با زحمت و شادی، کودکانی به دنیا آورده اند، آنها را پرورده اند، قسمت اعظم آموزش و پرورش آنان را عهده دار بوده اند و در حمایت از خانواده و ارتقاء بهزیستی اعضا آن کمک کرده اند. این خودآزمایی، بالاتر از همه، اهمیت نقش مسئولیت اخلاقی را که زنان طی قرنهای اجرا کرده اند روشن خواهد ساخت.

سرزنش و انتقاد از «تبعیض علیه زنان» بعلت عدم نفوذ

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

کنونیشان آسان است، تقریباً بسیار هم آسان است. راست است که به استثنای لحظات درخشان محدودی، زنان از بدو زمان مورد تبعیض بوده‌اند، راست است که غالباً علیرغم قوانین پرسر و صدا در حقیقت زنان در تمام کشورهای جهان در نوعی حجر دائم بسر می‌برده‌اند، صرف نظر از مستثنیات اتفاقی، در برابر مردان، زنان از فرصت‌ها و انگیزه‌های مساوی در آموزش و پرورش، استخدام، نقش‌های تقنینی، استقلال اقتصادی و احترام بی‌بهره بوده‌اند.

چرا چنین است؟ من دریافته‌ام که علت این امر آنست که ما زنان، نه تنها با باورها و سنت‌هایی که ما را در نظر مردان بصورت اتباع درجه دوم درآورده است پیکار نکرده‌ایم، بلکه با طرز تفکر خود نیز در این مورد بمبارزه برنخاسته‌ایم. چه در کشورهای صنعتی، مانند کشور شما و چه در کشورهای درحال پیشرفت، از جمله کشور من، بزرگترین تقصیر زنان آنست که از داشتن مقامی پائین‌تر بسیار خرسند بوده‌اند. حقیقت محض اینست که اگر زنان حقوق و نفوذ بیشتری می‌خواهند باید آنرا مطالبه کنند، بدست آورند و بیاموزند که پذیرای مسئولیت‌های بزرگتری گردند. هیچگاه در راه تأمین حقوق حقه زنان و شئون آنان، کوشش‌هایی عظیم‌تر از آنچه در این قرن وجود دارد یا انجام شده است وجود نداشته و بعمل نیامده است و این امر در چنین مقیاس بزرگ جغرافیائی صرفاً بر اثر وجود سازمان ملل متحد است.

ما در این ماه مراسم سالگرد تصویب منشور ملل متحد را برگزار کردیم. این منشور، حقوق برابر زنان و مردان را در

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سراسر جهان اعلام کرد و در اختیار کشورها قرار گرفت تا هدف عمده آنرا تحقق بخشند.

در این مورد نیز مانند بسیاری موارد دیگر، يك شكاف واقعی بین اصول و رویه معمول، بین گفتار و کردار وجود دارد. اما سازمان ملل متحد در واضح نشان دادن این هدف با عبارات خاص بیشتر اصرار ورزیده و بر فشار خود بمنظور پیشرفت ادامه داده است. سازمان ملل از طریق مذاکرات بین المللی بسیار دشوار، مقرراتی تنظیم کرد و الحاق کامل کشورها را به آن خواستار شد. خوشبختانه در هفته های آتی، گزارشهای بیشتری از دولتها و سازمانهای غیر دولتی در زمینه تحقق حقوق زنان خواهد رسید. باین ترتیب جهان میتواند داوری نماید و تحسین یا انتقاد کند.

خوشوقتیم که از طرف دولت خود در بسیاری از این کوششها شرکت داشته ام. تاکنون هیچگاه سر بلندتر از هنگامی که چند ماه پیش، در کنفرانس ملل متحد بمناسبت سال بین المللی زن در مکزیکو شرکت کردم نبوده ام.

موضوع این کنفرانس «برابری، توسعه و صلح» بود. جلسات آن، هزاران زن را از بیش از ۱۰۰ کشور، تقریباً با هرگونه فرهنگی گردهم آورد. آنها در تجارب، امیدها و نومیدهای یکدیگر سهیم شدند و کوشیدند که جهان دریابد شخصیت بیش از نیمی از جمعیت کره ما - یعنی زنان و دختران - تحقیر میشود و نیروهایشان بهدر میرود.

من در این فرصت محدود نمیتوانم ۳۴ قطعه نامه پرمغز تصویب شده در مکزیکو یا ۴۹ صفحه برنامه اقدام جهانی را

سخنانه و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

که مورد موافقت قرار گرفته است یا اعلامیه نافذ مکزیکو را خلاصه کنم. اما مصرأ از شما میخواهم، در صورت امکان، این اسناد مهم را مطالعه نمائید و همچون بسیاری توصیه نامه های دیگر، از آن پشتیبانی کنید.

باید اضافه کنم که سخنان صمیمانه و اندیشه های روشن و برنامه هائی که در آنجا مطرح شد، چنانچه هدفهائی جهت جریان مستمر پیکار خودمعیّن نکنیم بیموده خواهد بود. مبارزه در راه حقوق زن - در خانواده و اجتماع، چه ملی و چه جهانی - کاری نیست که محدود به يك سال باشد، حتی دهه ای که برای زنان پیشنهاد شده است نیز کافی بنظر نمیرسد. معینا اگر طی ده سال آینده باروش گام بگام پیش برویم، بعقیده من میتوانیم راه درازی را طی کنیم و من در این راه از شما تقاضای کمک دارم.

آقای رئیس، من دریافتم که تعدادی از دانشجویان شما اظهار علاقه کرده اند راجع به زنان و توسعه در کشور من، از زبان من مطالبی بشوند. با اجازه شما سخنان خود را با این موضوع پایان میدهم. هرچند وقت موجود فقط در حد بیان کلیات، آنهم باختصار کفایت میکند، ولی من سعی میکنم با صراحت و روشنی صحبت کنم.

کشور من يك کشور باستانی است. شما بخاطر دارید که همین چند سال پیش بود که ما دوهزار و پانصدمین سالگرد بنیانگذاری ایران را بعنوان يك ملت جشن گرفتیم. گذشته ما بسیار شکوهمند بوده است. بسیاری از شاهان ما بعنوان جنگجویان بزرگ، سیاستمداران اندیشمند و فرمانروایان

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

بزرگوار توصیف شده‌اند. آثار باستانی فرهنگ دیرین ما هنوز برپا و مورد تحسین است، همانگونه که شواهد فراوانی برهنرها و فضائل ما از قرن نهم بیعد که ایران يك مركز عمده معارف و هنرهای اسلامی بود باقی است.

همچنین در گذشته‌ما حوادث غم‌انگیز فراوان است، زیرا کشور من قرن‌ها از تجاوز، تجزیه و استیلای سیاسی و اقتصادی خارجی رنج برده است.

تجدید نیروی ما تنها در سالهای اخیر حاصل شد و اکنون امیدواریم مورخان آینده، از ایران بخاطر اقداماتی که در این قرن برای پیشرفت ملت خویش و کمک به پیشرفت سایر ملل بعمل آورد یاد کنند.

در سال ۱۹۳۵ پدرم چادر را در ایران برانداخت. این يك قدم مهم بود که زنان ما را از صورت زنانه فاقده هویت طی قرن‌ها، بصورت زنانه با هویت واقعی درآورد.

دوازده سال پیش بنابه اراده و تأکید شدید برادر تاجدارم، زنان ایران حق شرکت در انتخابات بدست آوردند و امروزه ۲۲ تن از ۲۶۸ تن نماینده مجلس شورای ملی ما زن هستند. این زنان برای خالی نبودن عریضه نیستند. اگر در ابتدا مردان وجود آنان را جدی تلقی نمی‌کردند بزودی مورد احترام فراوان قرار گرفتند و بر اثر کوشش آنان، مجلس قوانینی را - نظیر قانون مهم حمایت خانواده مصوب سال ۱۹۶۷ - تصویب نمود که به اعتلای وضع زنان کمک کرد.

جامعه ایران از همکاری زنان در همه زمینه‌ها و در تمام سطوح سود می‌جوید. علاوه بر بالاترین مشاغل اجرایی و

سخن‌ان و الاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

کرسیمهای مجلس شورای ملی وسنا، امروزه ۱۸۰۳ زن استاد دانشگاه یا دانشیار، ۸۶۰۰۰ زن عهده‌دار خدمات کشوری، ۸۶۰۰۰ نفر معلم، ۸۰۰ نفر پزشک، ۲۴۸ نفر دندانپزشک، ۱۸ نفر بخشدار و بیش از ۲۰۰۰۰ زن سپاهی دانش یا بهداشت می‌باشند.

بعقیده من این ارقام کافی نیست، ولی آغاز بدی هم نیست و هنگامی که ۲،۲۰۰،۰۰۰ دختری که هم‌اکنون در مدارس ما تحصیل میکنند جهت اجرای نقش‌های مهمی در طرح و اجرای برنامه‌های عمده اجتماعی و اقتصادی آینده، واجد صلاحیت گردند، امکانات افزایش خواهد یافت.

شاید لازم باشد از سازمان زنان ایران نیز که من از نزدیک در تأسیس و فعالیت آن سهیم بوده‌ام نام ببرم. افراد داوطلب و کارکنان ثابت این سازمان، کارهای مهمی درصدها مرکز، در سراسر کشور بمنظور آموزش زنان، آگاه ساختن آنان از حقوق خانوادگی، اجتماعی، اقتصادی و قانونی خود و وظایف و مسئولیت‌هایشان، یاری آنها بمنظور بهبود شرایط اجتماعی از طریق عرضه خدمات بهداشتی و تنظیم خانواده، آموزش حرفه‌ای، کمک‌های قانونی و خدماتی جهت بهبود وضع کودکان انجام داده‌اند.

اما ما خواستار جنبش بیشتر و سریع‌تر می‌باشیم. خوشبختانه درآمد منابع نفت، ما را در این زمینه یاری خواهد داد. ولی آنچه بعقیده من از همه مهمتر است انقلاب اجتماعی ایران است. این انقلاب بوسیله برادرم شاهنشاه ایران اعلام شد و در معرض همه بررسی ملی قرار گرفت و باتصویب کامل

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

مردم بصورت قوانین بنیادی سرزمین ما درآمد. شرح جزئیات در اینجا میسر نیست، ولی مؤکداً از شما می‌خواهم که این «انقلاب سفید» را بعنوان جامع‌ترین برنامه‌ای که شرکت همه طبقات جامعه ایران را دربر دارد و نتایج حاصل از آن نیز در دسترس همه می‌باشد و نیز حامی کسانی است که جهت بهره‌مندی از استعدادها و حقوقشان بیش از همه به کمک نیازمندند مطالعه کنید.

همانطور که برادرم گفته‌اند: دموکراسی سیاسی نمیتواند بدون توأم بودن با دموکراسی اقتصادی رشد کند و دموکراسی اقتصادی کلیه اشکال بهره‌کشی و استثمار را از بین خواهد برد، چه ناشی از افراد باشد، چه از گروه‌هایی که در خدمت يك اقلیت هستند، چه از طبقات اجتماعی و چه از دولت.

تکرار میکنم که ما در ایران، با اینکه همچنان به پیش می‌رویم، هنوز راه درازی باید بپیمائیم تا به هدف‌های بزرگ خود، یعنی ایجاد اجتماعی باموکراسی کامل، عدالت و سازندگی برسیم.

در عین حال بوظیفه خود، مخصوصاً در مورد کمک به نیازمندان، چه در خارج از کشور باشند و چه در کشور، آشنا هستیم. به این دلیل است که در سازمان ملل متحد پشتیبان جنبشی هستیم که خواهان استقرار «يك نظم جدید اقتصادی» است و این نظم، توسعه و عدالت بیشتر را در جهان تسهیل میکند. در همین زمینه، علیرغم نیازهای فراوان اکثر مردم ایران، کمک‌های خود را به سایر کشورهای درحال توسعه افزایش داده‌ایم. درحال حاضر مبالغی که صرف کمک‌های

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

خارجی میکنیم به ۶ درصد درآمد ناخالص ملی ما میرسد. کمک امریکا در این مورد در حدود سه دهم درصد درآمد ناخالص ملی این کشور است.

اکنون بموضوع اصلی صحبت خود باز میگردم. من از شما زنان برین ماور و کلیه زنان جهان دعوت کردم که نقشی بنیادی در ترویج تفاهم و همکاری جهت يك اقدام ثمر بخش در مبارزه با تعصب، فقر، جهل، گرسنگی، بیماری و فقدان فرصت و امید، در هر جا که این آفات وجود داشته باشد بعهده بگیرند. از همکاری مردان نیز در این زمینه استقبال میکنیم. عدالت اجتماعی میتواند هم هدف باشد و هم وسیله توسعه بیشتر افراد و ملل. کوشش در این راه میتواند در همه جا به اجتماع جان بخشد.

اجازه دهید سخن خود را با پیوند دادن شرق و غرب پایان

دهم.

والت ویتمن، شاعر بزرگ شما گفته است:

«گوش فرادار من باتو شرافتمندانه رفتار میکنم،

پاداش های دلپذیر کهن را بتو نمیدهم،

پاداش هایی نو و خشن میدهم،

اینها روزهایی است که بسراغ تو می آیند...

در آن طرف زمین که بسوی ماست میگویند:

«اگر میخواهیم رؤیاهای ما بحقیقت پیوندد،

باید بیدار شویم.»

مشکرم

روز پنجشنبه ۲۲ بانماه ۲۵۳۴ شاهنشاهی بدعوت دانشگاه
کرنل امریکا والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالیہ
ہیات نمایندگی ایران در مجمع عمومی سازمان ملل متحد در
دانشگاه مذکور حضور یافتند و درباره نقش زنان در ایران
سخنانی بشرح صفحات بعد ایراد فرمودند.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در دانشگاه
کرنل امریکا درباره «نقش زنان در ایران»
پنجشنبه ۱۳ نوامبر ۱۹۷۵ - ۲۲ آبان ۲۵۳۴**

آقای دکتر کورسون
اعضای هیئت استادان
دانشجویان و دوستان

از اینکه مرا دعوت کرده اید که امروز در اینجا سخن بگویم بسیار متشکرم. این جمله از اسکار وایلد است که گفت می‌تواند در برابر همه چیز مقاومت کند جز وسوسه. اینک منم احساس میکنم که تقریباً در چنین موقعیتی هستم. همه شما میدانید که نخستین قاعده برای دانشجویی که در حال گذراندن امتحان میباشد اینست که: «به پرسشهایی که مطرح شده است پاسخ بدهید».

از طرف آقای دکتر کورسون رئیس دانشگاه بمن پیشنهاد شد که درباره نقش زنان در ایران سخنرانی کنم. با این وجود، اکنون که اینجا هستم میخواهم درباره نقش ارزنده‌ای که این دانشگاه در صحنه جهانی ایفا کرده است و میکند سخن بگویم.

امیدوارم هنگامیکه به دوجنبه مربوط باین موسسه برجسته اشاره میکنم در این آزمایش موفق باشم. این دوجنبه را از آنرو برگزیده‌ام که علاوه بر بسیاری جهات و دلایل دیگر، باموضوع اصلی سخنان من ارتباط دارند، و آنها را بانهایت اختصار بیان خواهم کرد.

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

نخست آنکه می‌خواهم مراتب تجلیل و تمجید خود را بخاطر آنکه دانشگاه کرنل اولین دانشگاه این کشور بود که برنامه‌ای برای مطالعه دروضع زنان بوجود آورد، باین دانشگاه عرضه بدارم. این امر پنج سال پیش انجام گرفت و طی اینمدت نیز با مطالعات بسیار مهمی که بموجب این برنامه بعمل آمده هدف از تنظیم آن بگونه دلپذیری توجیه گردیده است. دوم اینکه بسیاری از استادان و دانشجویان شما، نه تنها در محیط دل‌انگیز این دانشگاه و در این کشور، بلکه همچنین از طریق خدمت در دنیای من که اصطلاحاً «جهان سوم» نامیده میشود، خود را مشخص و مشهور ساخته‌اند که از این بابت نیز مراتب امتنان قلبی خود را ابراز میدارم. اینک آقای دکتر کورسون، اگر من بجای شما بودم این سخنران را نه بخاطر گریز از موضوع اصلی سخن، بلکه بدان سبب که فراموش کرده است موفقیت‌های کرنل را در بسیاری دیگر از زمینه‌های تعلیماتی ذکر کند، پذیرفته شده نمی‌شناختم.

خانمها و آقایان،

خلاصه‌ترین تاریخچه نقش زنان در ایران نیاز به تعداد زیادی مجلدهای قطور خواهد داشت. فرصتی که در اختیار من است فقط اجازه میدهد که رئوس این تاریخچه را بطور بسته‌گرفته بیان نمایم. درباره زنان ایرانی افسانه‌هایی وجود دارد که متجاوز از چهار هزار سال قبل ریشه گرفته است. از زمان تشکیل ملت ما در بیست و پنج قرن پیش، دلیری زنان مادر تقریظ‌های

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

مورخین خارجی و همچنین در سروده‌های شاعران خود ما به ثبت رسیده است.

یافته‌های باستانشناسی دلالت بر این دارد که در عصر حجر، هنگامیکه مردان وقت خود را به شکار می‌گذرانند، زنان ما شروع به کشاورزی کردند و هنر سفالگری را بوجود آوردند. بین ۱۵۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰ سال پیش از میلاد مسیح زنان ایرانی تزئین کاسه‌ها و کوزه‌های خود را آغاز کردند و همچنین بکار بافندگی پرداختند.

با گذشت این هزاره پندارها و گونگی‌های هنری نیز نشو و نمای بیشتری یافت و پیکره‌هایی که از آنزمان باقی مانده است گواه روشنی است برگرامی‌داشتن زن و احترامی که برحسب نقش خود در جامعه از آن برخوردار بوده است.

بعنوان مثال، نقش برجسته‌ای که قدمت آن به ۳۰۰۰ سال پیش از میلاد مسیح میرسد «نینی» الهه پیروزی را نشان میدهد که انگشتری قدرت را به سلطان «انوبانینی» تسلیم میکند. سر او مزین به تاج بلندی است و لباس حاشیه‌داری برتن دارد که تا پائین پاهایش میرسد. بردست‌هایش الگوهای است و برگردنش گردنبندی که استادانه ساخته شده است.

شواهد بیشمار دیگری حاکی از این واقعیت است که زنان اولیه در فلات ایران از وضع احترام‌آمیزی بهره‌مند بوده و مظهر عالیترین احساسات بشری بشمار میرفته‌اند، در زندگی شغلی، فعالیت‌های زمان فراغت و تفریح شریک کامل مردان بوده‌اند.

این احترام به زنان در میان فرمانروایان تاهنگام ظهور

سخن‌ان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

مادها و پارسها در اواسط قرن ششم قبل از میلاد یعنی زمانی که کورش بزرگ قلمرو خود را گسترش داد و بصورت نخستین امپراتوری ایران درآورد ادامه داشت.

زنان در آن زمان از حقوق بسیاری نیز برخوردار شدند که بعنوان نمونه میتوان دستمزد برابر، حق مالکیت، حق سرپرستی فرزندان پسر در شرایط خاص، حق اشتغال به مشاغل سیاسی، و حقوق هم ارز با مردان در ازدواج و امور مربوط به خانواده، و حتی حق طلاق در صورت عدم رضایت از شوهر را ذکر کرد.

با روی کار آمدن سلسله ساسانی که بسال ۲۲۳ بعد از میلاد، فرمانروائی را آغاز کردند اغلب امتیازهایی که در دوران سلسله قبلی هخامنشی به زنان ایرانی تعلق داشت عملاً بقوت خود باقی ماند.

طی دودهه ۱۹۲۰ و ۱۹۳۰ پدرم رضاشاه کبیر به اقداماتی مبادرت ورزید که فرصتهای آموزش را برای زنان همانند مردان در داخل و خارج کشور بطور اساسی افزایش داد. او یک طرفدار ثابت قدم حقوق زنان بود، هم بخاطر اینکه احساس میکرد آنها سزاوار این حقوق هستند و هم بدان سبب که ایران نیاز باین داشت که زنانش یکبار دیگر از این حقوق منتفع گردند.

در میان اصلاحاتی که بعمل آورد میتوان به اقدام مهم رفع حجاب اشاره کرد که در سال ۱۹۳۵ انجام گرفت. این گام بزرگی بود که وضع زنان ما را از قرنهای محجور بودن بصورت انسانی و واقعی تغییر داد.

سخن و الا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

برادر تاجدارم شاهنشاه کنونی ایران کوششهایی را که توسط پدرمان پس از اصلاحات اجتماعی، فرهنگی، و قضائی در راه وحدت کشور آغاز شده بود مصرانه دنبال کردند تا نهضت صنعتی شدن را در مسیر پیشرفت سوق دهند و در امور بین‌المللی استقلال برای کشور بدست آورند.

هردوی این رهبران صرف‌نظر از نابسامانی‌هایی که بر اثر جنگ جهانی دوم بوجود آمد، با مخالفت‌های مشابهی از جانب سنت‌پرستان، ملاکین ثروتمند، طبقه‌ای از روحانیون محافظه کار و همچنین با دخالت‌های باورنکردنی بازرگانی و سیاسی خارجی روبرو بودند.

طی دهه ۱۹۵۰ و اوایل دهه ۱۹۶۰ شاهنشاه سرگرم تحکیم مبانی ملی و استقلال و تمامیت ارضی کشور بودند و طرح يك حمله جامع و همه‌جانبه به مسائل مزمن اجتماعی را که قرن‌ها گریبانگیر ملت بود مهیا می‌ساختند.

در سال ۱۹۶۳ که نظم و ثبات تا حدود فراوانی برقرار شده بود معظم له دست به اقدامی زدند که انقلاب سفید نام گرفته است یعنی يك انقلاب واقعی که بدون خونریزی بمرحله اجر در آمد

من باید روی این موضوع که مهمترین گام در زندگی مردم ایران است اندکی مکث کنم و توضیحات بیشتری بدهم زیرا این همان زمینه و زیربنای جامع تحولات و پیشرفت‌های ملی ما در زمان حاضر است منجمله پیشرفت‌هایی که نصیب زنان شده و متضمن یاری مستقیم آنان بوده است.

مفاهیم اساسی آنچه که بنام «انقلاب شاه و مردم» شناخته میشود طی يك همه‌پرسی ملی که در تاریخ ۲۶ ژانویه

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

۱۹۶۳ انجام شد بتصویب قاطع مردم رسید و بیدرنگ اجرای آن از طریق اقدامات قانونی آغاز گردید که امروز نیز همچنان ادامه دارد.

برخی از اصول این انقلاب بشرح زیر است:

۱- الغاء رژیم ارباب و رعیتی، و تقسیم اراضی بین کشاورزان با شرایط آسان.

۲- ملی کردن همه اراضی جنگلی و منابع آب بمنظور حفاظت و اداره و استفاده بهتر از آنها.

۳- فروش سهام کارخانه‌های دولتی به عموم که اساساً بمنظور تأمین اعتبار جهت اجرای برنامه‌های اصلاحات ارضی صورت گرفت.

۴- ایجاد انگیزه برای بالا بردن سطح تولید از طریق سپیم کردن کارگران و کارکنان واحدهای صنعتی در سود کارخانه‌ها تا ۲۰ درصد درآمد خالص این مؤسسات.

۵- اعطای حق رای برابر، منطبق با اصول جهانی، به کلیه اتباع ایرانی اعم از زنان و مردان.

۶- تشکیل سپاههای دانش، بهداشت، و ترویج و آبادانی برای خدمت در سراسر کشور.

۷- بسط عدالت در روستاها از طریق تشکیل خانه‌های انصاف

۸- اجرای يك برنامه گسترده نوسازی در مناطق شهری و روستائی بمنظور بالا بردن سطح زندگی تمامی ملت.

۹- انقلاب کامل اداری و آموزشی، و بازسازی تشکیلات دولتی بمنظور توانائی برای پاسخگوئی دقیقتر به نیازهای زمان ما.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

این بود سابقه تاریخی، و زیربنای اساسی انقلاب شاه و مردم که زنان ایرانی اکنون در چهارچوب آن فقط افراد ذینفع در حسن نیت و نیک اندیشی دیگران بشمار نمیآیند بلکه شرکت کنندگان فعال و سهامداران ارزنده در پیشرفت ملی ما هستند.

اما قبل از آنکه به ذکر چند مثال درباره نقش زنان ایران در حیات ملی امروز خودمان بپردازم میخواهم به دو نکته مهم اشاره کنم.

نخست آنکه زنان ایرانی، بویژه در اواخر قرن نوزدهم که دامنه آن تا قرن فعلی نیز کشیده شده است، برای بدست آوردن فرصتها و وضع برابر بامردان، مبارزه کرده اند، آنها اینکار را چه در صحنه عمومی و چه پشت صحنه از طریق آموزش، و هر جا که لازم بوده است از راه تظاهرات و حتی اعتصابها انجام داده اند، و این موضوع هم صحیح است که زنانی که امروز دارای سمتهای برجسته ای هستند در این مبارزات پرچمدار خواهران خود بوده اند.

نکته دوم اینکه ما زنان ایرانی معتقدیم که وضع ما و موقعیتی که در سلسله مراتب خانواده و اجتماع داریم تنها مربوط به حقوق ما نیست بلکه به وظایف ما نیز بستگی دارد. ما عقیده داریم که زنان باید موقعیتهای بهتری را که در طلبش هستند با کوشش خود بدست آورند، و در صورتی میتوانند به تعهدات خود جامه عمل بپوشانند که به استعدادها و توانائیهای خویش وسعت بخشند.

اما این امر فقط به موضوع تقویت دانش و مهارت ما

سخن‌ان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

منحصر و محدود نمیشود بلکه مستلزم استفاده از فرصتهای موجود، و گسترش مداوم این فرصتها نیز هست، و باین طریق در اصل، مساله خواست و اراده ما برای قبول نقشهای سنگین و سنگین تر عمل و مسئولیت در خانواده، جامعه، و ملت خودمان و همچنین در دنیا مطرح است.

این نکته يك نکته سوم راهم پیش میآورد. همانطور که زنان در همه جا دریافته اند، یکنفر به تنهایی میتواند کارهای زیادی انجام بدهد اما کارهای خیلی بیشتری را میتوان بطور جمعی باتفاق دیگران بانجام رساند.

زنان با هم، بسیار خوب، لیکن زنان به متفقین دیگری نیز احتیاج دارند که همگی مردان بعنوان این متفقین بحساب میآیند. من از گفتن این موضوع خوشحالم که در ایران مردها، گرچه ابتدا با بی میلی از زنان طرفداری میکردند ولی اینک بمیزان روز افزونی در کنار ما هستند و از این بابت خوشبختیم.

زنان هم در تحولات گسترده اقتصادی و اجتماعی که اکنون در ایران صورت می پذیرد در کنار مردان قرار دارند. در کشور من، همانند هر کشور در حال توسعه دیگر، این مردم هستند که نیروی محرکه پیشرفتهای خود بشمار میآیند و هیچگونه بهبودی در چگونگی رفاه آنان ایجاد نخواهد شد مگر آنکه خودشان عوض شوند. اگر مردم میخواهند زندگی محترمانه ای داشته باشند و شان و ارزشی را که برای خود و فرزندان شان طلب میکنند بدست آورند باید کیفیت های تازه را جایگزین طرز تفکر و روش کار کهنه بسازند.

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

این مرحله دشوار و مسائل درهم پیچیده مربوط بآن در هیچ موردی بیش از مورد کشاورزی مشهود نیست. تا ده سال پیش هفتاد و پنج درصد از مردم ایران برای امرارمعاش متکی به کشت و زرع بودند. نسبت کارگرانی که امروز باین کار اشتغال دارند بمیزان فوق‌العاده‌ای کمتر شده و به حدود چهل درصد رسیده است و در این میان شاید نیمی از محصولات کشاورزی نیز توسط زنان تولید میشود.

کار کشاورزان ما، نظیر هر کشور دیگر در حال توسعه، کار دشواری است. آنها به هوای غیرقابل پیش‌بینی متکی هستند و باید با حرارت زحمت بکشند. برای بیشتر آنها اینکار مستلزم زندگی در نقاط دورافتاده نیز هست و بسیاری از آنان در خانه‌هایشان هنوز از تسهیلاتی مانند برق و آب لوله‌کشی محرومند. باین دلایل است که برنامه‌های توسعه ملی ما برای عمران روستاها اولویت کامل قائل شده است. ما در حال پیشرفت هستیم و اینکار را هم با سرعت انجام میدهم. لیکن تحول بنحوی اجتناب‌ناپذیر نیاز به زمان دارد، زمان طولانی و همچنین دقت و توجه فراوان و سرمایه‌گذاری بسیار.

یکی از عواملی که بطور اخص از سرعت پیشرفت ما میکاهد نرخ بالای بیسوادی در میان جمعیت روستانشین است. عامل بازدارنده دیگر، بارسنگینی است که از گذشته بر جا مانده و باید بدور ریخته شود و بعنوان مثال میتوان به تمایلات مربوط به خدمت و اتکاء به افراد دیگر و قیود سنتی وابستگی شخصی که معنای آن، بدون توجه به استحقاق و شایستگی، این

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بوده است که مردان برتر از زنان، پسران برتر از دختران، و بزرگسالان در هر دو جنسی برتر از کم سن ترها هستند اشاره کرد.

بسیاری از نقاط ضعف نظام سابق، در عملیات اجرایی برنامه اصلاحات ارضی ما آشکار شد. این عملیات متضمن تقسیم و توزیع قطعات بزرگ متعلق به چندتن از ملاکین بین میلیونها نفر کشاورزان مستاجر بود و ترکیب اجتماعی - اقتصادی و چهره قدرت را در جوامع روستائی ما تغییر داد. کشاورزان مستاجر عادت کرده بودند آنچه را که بآنها گفته میشد انجام دهند. تصمیمات مختلف مثلاً در مورد انتخاب نوع محصولی که باید کشت، فراهم آوردن بذر و کود و سموم دفع آفات، و فروش فراورده های کشاورزی تماماً بوسیله مالک یا نمایندگان او اتخاذ میشد که به خانواده های کشاورز نیز جهت رفع احتیاجات شخصی، پول قرض میدادند.

باین طریق هنگامیکه کشاورزان مستاجر بصورت صاحبان زمین درآمدند بهمانگونه که مزارع بآنان تعلق گرفت واجد مسئولیتهای بزرگ تازه نیز شدند. آنها بطور ناگهانی و تا حدود زیادی متکی بخود شده بودند.

دولت برای کمک بآنها بسرعت اقدام به ایجاد شرکتهای سهامی زراعی و شرکتهای تعاونی: تولید، اعتبار و توزیع نمود. لازم بود بیش از يك میلیون نفر برای کار بعنوان سهامداران شرکتهای سهامی زراعی و اعضاء و مدیران انجمنهای تعاونی و غیره آموزش ببینند.

سخن‌ان والاخضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ضمناً تلاش کشور برای ایجاد خودکفائی در تهیه مواد غذایی برای جمعیتش که سریعاً در حال افزایش است، و نیز احتیاج به نیروی انسانی مردان و زنان در خدمات و مشاغل عمومی و در صنایع که بسرعت گسترش می‌یابد، اخیراً ضرورت یک تجدید نظر اساسی در استخوان‌بندی مزارع و روشهای کشاورزی را بوجود آورده است.

این تجدید نظر مانند هر جای دیگر متضمن مکانیزه کردن کشاورزی و اداره مزارع بصورت‌های نوین و پیشرفته خواهد بود، و این امر در برخی موارد بمعنای ادغام مزارع کوچک‌تر و تبدیل آنها به کشتزارهای بزرگتر است که بیشتر قابل دوام و بقا باشد.

قسمت مهمی از اعتبارات مربوط به تولیدات فزاینده کشاورزی توسط وزارتخانه‌ها و سازمانهای دولتی و بانکها تأمین شده است و میشود، معیناً اقدام به یک کمک اساسی در سطح جامعه کشاورزی نیز بمنظور بهبود شرایط و بالا بردن سطح توانائیهای خانواده‌های روستائی لازم خواهد بود که در این مورد نباید اهمیت کمک به رهبران و گردانندگان جوانتر این جوامع و ترغیب آنانرا از نظر دور داشت.

در این زمینه سپاهیان دانش، بهداشت، و ترویج و آبادانی که قبلاً بآنان اشاره کردم کارهای بسیاری انجام داده‌اند. شاید اطلاع داشته باشید که در ایران زنان جوان نیز مانند مردان، مشمول خدمت وظیفه هستند.

از میان افرادی که بخدمت احضار میشوند هر سال در حدود ۲۰،۰۰۰ نفر با کمال دقت انتخاب شده و برای

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

خدمت به کسانیکه در مراکز جمعیت بویژه در مناطق روستا- نشین نیاز به کمک و راهنمایی دارند آموزش می بینند.

خوشبختانه تعداد زیادی سپاهیان مرد و زن بخدمت در جوامعی که در آنجا کار کرده اند ادامه میدهند. آنهایی هم که این راه را انتخاب نمیکند، برای همیشه تجربه دست اول آشنائی با چگونگی وضع و استعدادها و امکانات بالقوه بخش مهمی از افراد ملت ما را به همراه دارند.

در حالیکه باز هم نمیخواهم حتی برای يك لحظه کار اساسی دستگاههای دولتی را کم اهمیت جلوه دهم، میل دارم روی نقش سازمانهای داوطلب در ایران تکیه کنم. این سازمانها برای زنان در خارج از خانواده همبستگیهای سازنده و فرصتهائی برای خدمات اجتماعی بوجود میآورند. یکی از این سازمانها سازمان زنان ایران است که در سراسر کشور از بسیاری جهات مسئولیت مشارکت در: برنامه های بهداشتی و آموزشی، تعلیمات حرفه ای، طرحهای توسعه و عمران جوامع، مراکز رفاه خانواده، توصیه ها و راهنماییهای قانونی در زمینه تنظیم خانواده، و تربیت مددکاران اجتماعی بالاخص در مناطق روستائی را بعهده دارد.

توجه دارید که من از ارائه آمار و ارقام بشما خودداری کرده ام. دلیلش اینست که اطمینان دارم که مثلا عده افرادی که بموجب آمار، مرده قلمداد شده اند بیشتر از مجموع تعدادی است که در گزارشهای مربوط به مرگ و میر ثبت شده است. معذک آمار راهی برای بیان مطالب بصورت خیلی فشرده است.

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بنابر این در اینجا بمنظور رعایت اختصار کلام به چند نمونه از آمار و ارقام مربوط به نقش زنان در ایران در زمان حاضر اشاره میکنم.

دوازده سال پیش، زنان در ایران با اقدام قاطع برادر تاجدارم از حق رأی برخوردار شدند و امروز در بین ۲۶۸ تن نمایندگان مجلس شورای ملی ۲۲ نماینده زن داریم. بشما اطمینان میدهم که این زنان برای خالی نبودن عریضه نیستند و نقش سیاهی لشکر را بازی نمیکنند.

جامعه ایران از مشارکت زنان در تمام زمینه‌ها و در کلیه سطوح، حتی در کسوت چتربازان، سودمییجوید. امروزه علاوه بر کرسیهای مجلسین شورای ملی و سنا و بالاترین سمتهای اجرائی که در اختیار زنان است، ۱۸۰۲ تن از آنان در مقام استادی و دانشیاری دانشگاه خدمت میکنند. همچنین ۸۶،۰۰۰ زن شاغل در خدمات کشوری، ۸۶،۰۰۰ نفر معلم، ۸۰۰ نفر پزشک، ۲۴۸ نفر دندانپزشک، ۱۸ نفر بخشدار و بیش از ۲۰،۰۰۰ زن، سپاهی دانش و بهداشت هستند.

هنگامی که ۲،۲۰۰،۰۰۰ دختری که اینک در مدارس ما تحصیل میکنند جهت ایفای نقشهای مهم در طرح و اجرای برنامه‌های بزرگ اجتماعی و اقتصادی آینده واجد صلاحیت شوند امکان افزایش ارقام بالا بنحو بهتری وجود خواهد داشت.

چگونه میتوانم این واقعیت را برای شما مجسم کنم که زنان ایرانی استعداد قدیمی خود را در تهییج و برانگیختن صاحبان قدرت و مقام، از دست نداده‌اند؟ باین منظور دو

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اقدام مربوط به سال ۱۹۷۵ را مثال میزنم که هردو تحت نظارت سازمان زنان ایران انجام گرفته است.

نخستین آن يك بررسی جامع تحت عنوان «شهرسازی در ارتباط با زندگی زنان» است که شهر تهران پایتخت کشور ما را بعنوان مدل مورداستفاده قرار داده است، شهری که درباره حدود گسترش پذیر آن چندی قبل توسط يك مؤسسه امریکائی طرحی تهیه شد و شهری که جمعیت آن از ۲۰۰،۰۰۰ نفر در سال ۱۹۲۰ به حدود چهارمیلیون و پانصد هزار نفر در حال حاضر رسیده است.

زن ایرانی مؤلف این اثر، ثابت و مدلل کرده است که مفهوم کلاسیک طراحی شهر تا هنگامیکه تأمین نیازهای زندگی شهری امروز در مورد جوانان، بزرگسالان، و زنان شاغل در آن پیش بینی نشود فاجعه آمیز است. این نشریه طرح و ترتیب تازه و بسیار جالبی از ساختمانها، پارکها، و شبکه حمل و نقل برای شهرهای کوچک و بزرگ آینده که دسترسی آسانتر به مدارس، مراکز خرید و محل کار را میسر خواهد ساخت و در نتیجه زندگی بهتری را موجب خواهد شد عرضه کرده است.

دومین مثال مربوط به ارزشیابی تجربی برنامه سواد آموزی تابعی سازمان زنان ایران است که در بهار گذشته برای يك سمینار بین المللی انتشار یافت.

این يك گزارش صادقانه است، هم درباره مسائل مربوط به بیسوادی در میان زنان ایرانی (که در سال ۱۹۷۱ نزدیک به سه چهارم آنان بیسواد بودند) و هم راجع به برنامه تجربی که از لحاظ ملی توسط بسیاری از واحدهای دولتی و از

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

لحاظ بین‌المللی بوسیله برنامه توسعه و عمران سازمان ملل متحد و یونسکو به انجام آن کمک شد. این تجربه بسیار گرانبها بود و من در اینجا فقط میتوانم به یکی از درس‌هایی که بما آموخت اشاره کنم و آن اینست که: «آموزش زنان فقط در صورتی قرین موفقیت کامل خواهد بود که در برنامه آموزش برای تمامی جامعه گنجانده شود. در غیراینصورت اختلافاتی در داخل جامعه بوجود خواهد آمد و دشواری‌هایی بروز خواهد کرد. در این زمینه، بطور اخص يك برنامه هماهنگ آموزشی برای مردان روستائی مورد لزوم است.»

لااقل ما زنان ایرانی، زنان گزافه‌گوئی نیستیم.

متشکرم

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی هنگام دریافت
درجه دکترای افتخاری در حقوق از دانشگاه جانز هاپکینز
در مراسم یکصدمین سال تأسیس آن دانشگاه
بالتیمور - مریلند (امریکا)
۳ اسفند ۲۵۳۴ - ۲۲ فوریه ۱۹۷۶

آقای هاردی
آقای مولر ریاست دانشگاه
مهمانان ارجمند

خوشوقتم که با غرور و تواضع بطور برابر درجه
افتخاری عالی دانشگاهی را که شما بمن اعطا میکنید می-
پذیرم. اقدام برای شناساندن کوششهای يك فرد که بوسیله
این مؤسسه آموزشی مشهور در موقعیت مهم یکصدمین سالگرد
آن انجام میشود بحقیقت رویدادی بزرگ و عمیقاً توأم با
حقشناسی است. ضمن تشکر از این افتخار بزرگ که بمن
داده اید کاملاً آگاهم که چه خوشبخت بوده ام که در وضعی
قرار داشته ام که توانسته ام به حیثیت بشری، عدالت و پیشرفت
خدمت کنم. معیناً اندک کمکی که بوسیله من برای نیل باین
هدفهای عالی انجام شده است چیزی جز اجرای صحیح
وظایف و مسئولیتهائی که من بعنوان يك فرد انسانی بر عهده
داشته ام نبوده است.

خوشوقتم که با شما در مراسم یکصدمین سالگرد تأسیس
این دانشگاه برجسته امریکا که طی صد سال گذشته در
بسیاری پیشرفتهای جدید آموزش عالی پیشگام بوده است
شرکت میکنم.

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

میخواهم با استفاده از این فرصت از طرف مردم ایران بمناسبت کارهای بزرگ گذشته بشما تبریک بگویم و صمیمانه آینده‌ای نویدبخش‌تر برای شما آرزو کنم. همچنین میخواهم از این فرصت استفاده کرده راجع به پاره‌ای جنبه‌های توسعه اجتماعی و اقتصادی کشورم و همچنین آرزوهایی که برای ایران فردا داریم چند کلمه‌ای سخن گویم.

بنظر میرسد که ما شاهد ظهور تمایلی هستیم که در غرب چه در مطبوعات و چه در میان روشنفکران مشهود است، این تمایل مبتنی بر اینست که اجتماعاتی ذاتاً متفاوت با کشورهای غربی را با معیارهایی مورد سنجش و داوری قرار دهند که با شرائط خاص آنان ارتباط ناچیزی دارد یا بکلی بی‌ارتباط است.

در این سنجش هرچه کشوری به معیارهای متداول در غرب نزدیک‌تر باشد تمایل به تحسین و تأیید آن کشور بیشتر است. برعکس هرچه این معیارها با رویه معمول غرب کمتر انطباق داشته باشد تمایل به عدم تأیید و محکوم کردن آن بیشتر است.

انگیزه این کوششها هرچه باشد، بعقیده من کوشش برای اجرای مجموعه‌ای از اصول اجتماعی و اخلاقی انعطاف‌ناپذیر در تمام جهان بهیچوجه واقع‌بینانه نیست، بخصوص وقتی که اجرای این اصول حتی در همان کشورهای غربی نیز باشکال اجتماعی دلخواه پدید آورده است. بیشتر کشورهای که ما امروزه آنها را کشورهای صنعتی جهان می‌شناسیم پیشرفت مادی خود را طی یک دوره

سخن‌ها و الاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

تاریخی بدست آورده‌اند که در زمان ما از نظر اخلاقی قابل تأمل تلقی می‌شود. بعلاوه پس از طی دوره‌های بی‌پایان آشوبهای اجتماعی و فکری داخلی که هنوز هم ادامه دارد، پیشرفته‌ترین آنها بزحمت می‌توانند ادعا کنند که به فضائل اجتماعی دست یافته‌اند.

کسانی بوده‌اند که صادقانه اعتقاد داشته‌اند چنانچه نهادهای سیاسی به‌روشنی در کشورهایشان معمول شود همه دردهای سیاسی آنها درمان می‌گردد. مع‌هذا، هنگامی که چنین نهادهایی به کشورهای دیگر صادر شد، پس از دهها سال تجربه که بایگانی مخوفی از آلام بشری ایجاد کرد ثابت شد که مطلقاً نهادهای مذکور با نیازهای این کشورهای نوخاسته تطبیق ندارد. این نهادهای انتقالی پیوند بیگانه‌ای بود که شرائط خاص ملل روبه‌رشد فقط توانست آنها را رد کند.

حقیقت مسلمی که باقی می‌ماند اینست که آزادی محدودیت‌ناپذیر فردی که مطلقاً از قید هرگونه انضباط درونی یا اجتماعی رهاست، اگر هدفی مطلوب است باید لذتی تلقی شود که ناشی از رفع گرسنگی، بیماری، فقر و جهل است نه مقدم بر آنها. اینها بلاهای عدم توسعه و محدودکننده‌های واقعی آزادی فردیست و امحاء آنها باید بعنوان شرط اجتناب‌ناپذیر ظهور آزادی حقیقی تلقی شود. این برداشتی است که ما در ایران از توسعه داریم و در این زمینه است که کوششهای ملی ما باید مورد دآوری قرار گیرد.

در کشور من، تصمیم براین است که الگوی توسعه بهر

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

صورت که باشد رنگ ایرانی بخود بگیرد. این رنگ، علیرغم امواج مداوم پیروزیهای فرهنگی و نظامی، مربوط به ۲۵۰۰ سال پیش است و رنگی است که با آن، کورش بزرگ شاهنشاهی ایران را بنیاد نهاد. جوهر آن پافشاری مؤکد بر توجه دولت نسبت به رفاه مردم است و آخرین صورت آن کوشش شدیدی است برای هدایت جریان انقلابی و فوائد آن در جهت کمک به ضروریات مادی و معنوی همه ایرانیان. سیاستهای توسعه، هنر سازش با غیرممکن و خرسند بودن از آنست در عین این که شخص باید همواره از مرزها و محدودیت‌های محیط کار خود آگاه باشد.

این امر که نقیض برداشت عملی از توسعه است مستلزم دید، جرأت و بالاتر از همه حساسیت نسبت به نیازهای مردم کشور است و مستلزم ادراک ژرف از گذشته خویش و ملت خویش و نیز تجارب پیشین همه کسانی است که علیه عدم تحرك وضع موجود پیکار کرده‌اند.

همچنین صریحاً مستلزم قبول اولویت‌هاست، زیرا با اینکه امر مورد نظر ممکن است کلی و شامل باشد - و باید همچنین باشد - موارد اجرای آن بعلت نیاز به یک زیرسازی اجتماعی، اقتصادی که بر روی آن مرحله توسعه بتواند باستواری بنا شود محدود است.

در این مقام، ما پذیرفته‌ایم که مسأله برتر، برنامه‌ریزی نیست، بلکه اینست که برنامه‌ریزی به چه طریق و بالاتر از همه، برای چه کسانی باید انجام شود. کشورهای پیشرفته بیش از پیش بر این نکته بصیرت حاصل میکنند و بیشتر درک مینمایند که بدون دگرگونیهای اساسی در ساخت‌های

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اقتصادیشان، دورنمای دهه آینده و سالهای پس از آن تیره و شوم است.

بدون شك در این کشورها تقاضای برنامه‌ریزی‌های صریح‌تر دولتی در زمینه‌هایی نظیر رشد اقتصادی، توزیع درآمد، سطح قیمتها و سطح اشتغال، آموزش و پرورش، بهداشت عمومی، مسکن و توسعه منابع افزایش خواهد یافت. بآسانی میتوان نتیجه گرفت که در يك کشور در حال توسعه، نیازهای اساسی مردم عبارتست از غذا، آب، مسکن، پوشاک، آموزش و پرورش و بهداشت. این حقایق مسلم زندگی وقتی با نیاز به زیرسازی و تکنولوژی جدید توأم شود اولویت‌های توسعه را در ایران مشخص می‌سازد. این اولویت‌ها که نخست در سال ۱۹۶۳ بوسیله برادر تاجدارم تنظیم و مقرر گردید و پیوسته اولویت‌های دیگر بعنوان پیشرفتهای توسعه بآن افزوده شد اساس انقلاب ایران را تشکیل میدهد، انقلابی که به نوبه خود تشکیل‌دهنده اساس اجتماع فردای این کشور خواهد بود.

اولویت‌هایی که ما انتخاب کرده‌ایم شامل ریشه‌کنی بیسوادی، آموزش و پرورش رایگان، تغذیه رایگان مادران و کودکان، تأمین اجتماعی و بهداشت از طریق نوعی بیمه و یکی از آخرین آنها برنامه مبادله بین دانشکده پزشکی جانزهاپکینز و دانشکده علوم تندرستی تهران است. بمنظور حصول اطمینان از توزیع عادلانه‌تر ثروت و احتراز از بسیاری برخوردهای اجتماعی بین کارگرو کارفرما که در همه کشورهای صنعتی بچشم می‌خورد، طرحهای شرکت کارگران، کشاورزان

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف بهلوی

و عامه مردم در مالکیت واحدهای صنعتی بمرحله اجرا درآمده است.

سرمایه‌گذاری سنگین در تکنولوژی، کشاورزی و آموزش حرفه‌ای جزء اولویت‌های کشور ما منظور گردیده است.

اجازه دهید تکرار کنم که با توجه به این اولویت‌هاست که درباره ما داوری و اظهار نظر میشود و همین اولویت‌هاست که چهره ایران فردا را مشخص می‌سازد. اقدام به تحمیل بعضی شیوه‌های زندگی و پاره‌ای نظریات به یک ملت، چه مستقیماً از طریق اعمال تجاوزآمیز و عنف و چه بطور غیرمستقیم از راه استیلای فرهنگی و فشارهای اقتصادی، باندازه امپریالیسم اقتصادی و سیاسی قرن نوزدهم خطرناک و زیان‌آور است. هر کشور باید در تعیین سرنوشت خویش آزاد باشد.

مسلم است که مسیر رشد اقتصادی خالی از محدودیتها و دشواریها نیست، مسائلی نظیر کمبود نیروی انسانی، کاردان و عدم تکافوی ظرفیت تشکیلات زیربنائی مانند بنادر و جاده‌ها احتیاج به توضیح ندارد.

این دشواریها با این حقیقت توأم میشود که افزایش انتظارات ناشی از توسعه همواره چند قدم جلوتر از امکانات موجود است.

اما آنچه در اندیشه من جدی‌ترین مشکل توسعه را مطرح می‌سازد مسأله تغییر مرکوزات ذهنی و افکار سنتی است. این افکار اغلب اوقات مانع جریان توسعه می‌باشند. اگر دگرگونی باید با حداقل تغییر مکان مردم و تغییر راه زندگیشان انجام شود یک برنامه عظیم آموزشی مجدد ضروریست.

در هیچ‌جا مانع ناشی از ساختهای فکری کهنه مشخص‌تر

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

از موردی نیست که نقش زنان در اینگونه اجتماعات مطرح میشود. این اصل در تمام جهان پذیرفته شده است که زنان نسبت به آموزش، بهداشت، غذای کافی و امکان کسب درآمد شخصی ذیحق میباشند. اکنون زنان در سراسر جهان، چه در کشورهای در حال توسعه و چه در کشورهای پیشرفته اکثریت عظیم بیسوادان را تشکیل میدهند. زنان اکثریت عظیم فقر را تشکیل میدهند. زنان، کمتر از مردان به آموزش حرفه‌ای، پستوانه فنی یا تسهیلات اعتباری دست یافته‌اند و این بسیار پرمعنی است. علیرغم سخنان پرمطراقی که اخیراً بر اثر عطف توجه نسبت به زنان ایراد شده است، زنان، رویهمرفته هنوز برای کار یکسان مزد برابر با مردان دریافت نمیدارند. از استخدام آنان، پس از مرخصی‌های مربوط به زایمان خودداری میشود، از شرایط استخدام یکسان بی‌بهره‌اند و اینهمه زنان حقوق‌بگیر، در کارهای قراردادی و غیرمستمر یا کارهای روزمزد یا بصورت نیمه‌وقت استخدام شده‌اند.

باید بیاد داشته باشیم که همین زنان هستند که به نسل آینده غذا میدهند. برای تمام افراد خانواده خوراک تهیه میکنند، از کودکان خویش مواظبت و مراقبت میکنند و غالباً چه از نظر مالی و چه از نظر عاطفی باید پشتیبان فرزندان خود و شخص خود باشند و سطح آموزش و پرورش آنان بر آموزش و پرورش فرزندان‌شان در مدرسه اثر مستقیم دارد. یکی از اصول انقلاب ایران که حدود چهارده سال پیش به توشیح برادر تاجدارم رسید آزادی زنان ایران از قیود سنتی بود. حداقل از نظر قانونی و محققاً از نظر فرصت‌های آموزشی، زنان ایران امروزه دارای حقوق مساوی با مردان میباشند.

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سازمان زنان ایران که من افتخار ریاست عالیه آنرا دارم مسئولیت آموزشی حقوق و مسئولیتهای جدید زنان را که ناشی از قوانین جدید است بعهده گرفته است. کوششهای ما در این جهت بسیار ثمربخش است، معینا در ایران و هر جای دیگر، بسیاری کارهاست که باید انجام شود. من همواره به این نکته پی برده‌ام که مسائل توسعه، بدون شرکت فعالانه زنان امکان راه‌حل ندارد.

این مسئولیت مشترکی برای همه ماست که اطمینان حاصل کنیم هیچ گروهی از مردم در مسیر توسعه از نظر دور نمانده‌اند. باین دلیل است که در هر اجتماع، برنامه‌ریزی توسعه باید در جهت توزیع عادلانه منابع موجود، چه منابع مادی و چه معنوی بکوشد.

نیز بهمان دلیل ما همه مشترکاً مسئولیت داریم که جهت توزیع بین‌المللی عادلانه منابع و تکنولوژی کار کنیم، زیرا تنها این موضوع است که بما اطمینان خواهد داد هیچ نژاد یا اجتماعی از افراد بی‌بهره از مزایای مادی سیاره ما نخواهد بود.

یکبار دیگر ضمن تشکر از افتخار بزرگی که امروز نصیب من ساخته‌اید به‌دانشگاه جانشینان پکی‌نر بمناسبت صدمین سال تأسیس آن درود می‌فرستم و بنوبه خود عهد می‌کنم که در راه بهبود زندگی همه افراد در هر کجا که باشند همواره از صمیم قلب بکوشم.

سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در ضیافت
شام رئیس دانشکده وادهم دانشگاه اکسفورد که
بافتخار والاحضرت ترتیب داده شد، در پاسخ به
خیرمقدم رئیس دانشکده
۱۲ ژوئن ۱۹۷۶-۲۲ خرداد ۲۵۳۵

آقای رئیس

شخصیتهای ممتاز کالج وادهم و دانشگاه اکسفورد
خانمها و آقایان

قبل از هرچیز از استقبال گرم و میهمان نوازی صمیمانه ای
که از من بعمل آمده است تشکر میکنم و همچنین از اینکه مرا
بقبول عنوان همکار افتخاری این جامعه دانشگاهی دعوت
کرده اید مراتب امتنان قلبی خود را ابراز میدارم و همواره
خاطره این افتخار را که عمیقاً تحت تأثیر آن قرار گرفته ام
گرامی خواهم داشت.

بسیار خوشوقتیم از اینکه امروز را در میان شما گذراندم
و فرصت دیدار از محیط دل انگیز این کالج که قبلاً وصف آنرا
زیاد شنیده بودم نصیبم شد، و اینکه باید صمیمانه اعتراف
کنم که این توصیف نه تنها مبالغه آمیز نبوده بلکه درواقع
شاید در باره روح دوستی و تفاهم صادقانه و آگاهی و روشن-
بینی اجتماعی که بر محیط این دانشکده حکمفرماست و طی
همین مدت کوتاه اثر عمیقی در من بر جای گذاشته است،
آنطور که باید و شاید حق مطلب را ادا نکرده است.

اطلاع از این امر بطور اخص موجب خرسندی من است

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

که کالج وادهم یکی از پنج کالج مردان است که از سال ۱۹۷۴ زنان را نیز پذیرفته است.

چنین اقدام مثبتی را باید از چنین مؤسسه‌ای که بخاطر سنتهای آزادیخواهانه و مترقیانه معروف است و از نظر مقام و مرتبت علمی در بین دانشکده‌های آکسفورد از بالاترین درجه حسن شهرت برخوردار میباشد انتظار داشت.

این امر، گام مهمی را که در قرن هفدهم از سوی کالج وادهم برداشته شد بخاطر می‌آورد، در آنزمان دانشکده شما نقشی عمده و اساسی در پایه‌گذاری دانشهای نوین ایفا کرد. آرزو مندم که کتابخانه این دانشکده که بنام من نامگذاری شده و حاوی کتابها و مدارک ارزشمندی خواهد بود، به ترویج و پیشبرد مطالعات مربوط به فرهنگ ایران در آکسفورد و در سراسر انگلستان کمک کند و نیز کانونی باشد برای مراجعه دانش‌پژوهان کشورهای مختلف که مشتاق آشنائی با میراث فرهنگی گذشته‌اند.

همچنین امیدوارم که این کتابخانه فقط در انحصار محدوده دانشگاهی نباشد بلکه مردم از همه گروههای اجتماع تشویق و ترغیب شوند که از تسهیلات و امکانات آن استفاده کنند.

با توجه به پیوندهای موجود فیما بین ایران و انگلستان، مشاهده این امر موجب کمال خوشوقتی است که امروز، بیش از هر زمان در گذشته، دو کشور ما روابط خود را در زمینه‌های گوناگون بطور روزافزون گسترش میدهند.

همبستگی‌های فرهنگی بین کشورهای ما که بگونه‌ای

سخن و الاحقرت شاهدخت اشرف پهلوی

مداوم بر وسعت دامنه آن افزوده میشود موجب ایجاد تفاهم ژرف تر بین مردم ایران و انگلستان شده است و برای من مایه مسرت است که توانسته ام در تحکیم این همبستگی ها تا اندازه ای، ولو اندک، مشارکت داشته باشم.

ما، در ایران همواره این حقیقت را پیاد داریم که انگلستان یکی از نخستین کشورهای بود که جنبه های مختلف فرهنگ ایران را مورد بررسی و مطالعه عمیق قرار داد. با نگاهی به گذشته، چهره دانشمندان برجسته ای چون: فیتز-جرالد، ادوارد برون، و نیکلسن در نظر مجسم میشود که زندگانی خود را وقف شناساندن فرهنگ و تمدن ایران نه تنها به هم میهنانشان، بلکه به تمامی جهانیان نمودند.

امروز ایران تحت رهبری برادر تاجدارم شاهنشاه آریامهر، دست اندرکار اجرای برنامه گسترده توسعه اقتصادی و اجتماعی است، و بعنوان بخشی از این تحول، بسیاری از جوانان کشور ما در مؤسسات آموزشی انگلستان سرگرم دانش اندوزی هستند و باین طریق خود را برای خدمت به میهن و مشارکت در برنامه توسعه ملی ایران آماده میکنند.

در این زمینه ما راهی دراز پیموده ایم زیرا نخستین گروه از محصلین ایرانی در اوایل قرن نوزدهم بوسیله عباس میرزا و لیمعهد وقت ایران بمنظور فراگرفتن دانش و هنرهای نوین به انگلستان اعزام شدند.

در پایان سخنانم یکبار دیگر از میهمان نوازی محبت آمیز شما که از من و همراهانم بعمل آمده است تشکر میکنم و امیدوارم که بازدید از دانشکده ممتاز شما انگیزه ای برای

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

گسترش و تحکیم بیش از پیش پیوندهای فرهنگی میان دو ملت ما باشد.

همکاری مداوم و دوستی روزافزون فیما بین ملت‌های ایران و انگلستان و همچنین توفیق این دانشکده قدیمی را که وابستگی با آن موجب مسرت و غرور من است خواهانم.

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

متن سخنرانی و الاحضرت در
سی و سومین اجلاس کمیسیون بین‌المللی حقوق بشر
۲۵ بهمن‌ماه ۲۵۳۵

مسئله برخورداری از حقوق اقتصادی و اجتماعی و
فرهنگی مندرج در اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاق بین‌المللی
حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و بررسی مسائل خاص
مربوط به حقوق بشر در کشورهای در حال توسعه.

آقای رئیس

در آغاز سخن در این اجلاس کمیسیون حقوق بشر،
انتخاب شما را به ریاست این کمیسیون بگرمی تبریک می‌گویم.
خصوصیات انسانی و تجارب طولانی شما در مسائل
مربوط بسازمان ملل متحد و حقوق بشر بما اطمینان می‌دهد
که برنامه کار این کمیسیون بخوبی پیشرفت خواهد نمود.
همچنین به نواب رئیس و مخبرین این کمیسیون بمناسبت
انتخاب آنها باین سمت‌ها تبریک می‌گویم.

و از جانب خود، آقای رئیس بشما اطمینان می‌دهم که
هیئت نمایندگی ایران کمال همکاری را در پیشرفت کار این
اجلاس بعمل خواهد آورد.

و بالاخره، آقای شرایبر رئیس برازنده بخش حقوق بشر
بمناسبت تلاش خستگی‌ناپذیر در راه حقوق بشر طی سالهای
گذشته تبریک می‌گویم و از ایشان سپاسگزارم.

آقای رئیس

سال گذشته، در همین کمیسیون با اشاره به موضوعی که

سخن‌ان و الاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

هم‌اکنون درصدد بحث در باره آن هستیم، و یادآوری مسئله برخورداری از حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مندرج در اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، سعی کردم اهمیت ویژه‌ای را که هیئت نمایندگی کشور من برای این مسئله قائل است خاطر نشان سازم.

باین ترتیب من می‌خواستم بطور خلاصه رابطه‌ای را که بین حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی از یکطرف و حقوق مدنی و سیاسی از سوی دیگر وجود دارد، یا بعبارت دیگر رابطه بین نیازهای مادی و نیازهای روحی و معنوی را مطرح سازم، هرچند که تفکیک این دو از یکدیگر، بدون توجه به جمیع جهات امر غالباً ابهاماتی بوجود می‌آورد.

بدون اینکه بخواهم از اهمیت برابری حقوق اساسی بشر که مجموعه واحدی را تشکیل می‌دهد بکاهم، می‌خواهم تأکید کنم که بین اجزای مختلف این حقوق نوعی رابطه علت و معلولی وجود دارد بنحویکه میتوان گفت احترام به حقوق مدنی و سیاسی و آزادیهای فردی بدون تحقق یافتن حقوق اقتصادی و اجتماعی غالباً امری تخیلی است.

متأسفانه چنین بنظر میرسد که اولییتی که ما به امر توسعه قائلیم، و این خود بخاطر توجه به حقوق اساسی بشر است، در همه موارد آنطور که شاید و باید تفهیم نشده و سوء تفاهماتی بوجود آورده است که گاه عالماً و عامداً در حفظ و ادامه آن کوشش میشود.

بطور مثال در پاره‌ای محافل، بویژه محافل غربی سعی میشود موقعیت و روش بسیاری از کشورهای در حال توسعه،

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

روشی که براساس واقعیت‌های غیرقابل انکار اتخاذ شده دگرگونه جلوه داده شود تا از آن بعنوان مسامحه در اجرای بعضی از اصول حقوق بشر نتیجه‌گیری نمایند.

این حقوق، بویژه حقوق مدنی و سیاسی در موارد مذکور بطور یکجانبه و انتزاعی مورد بحث قرار میگیرد بی آنکه به بافت کلی آن و مجموعه اجتماعی - اقتصادی که این حقوق را دربر میگیرد توجه کافی مبذول گردد.

من درباره بیپه‌دگی این طرز تفکر بیش از این پافشاری نمیکنم، زیرا نمیخواهم تشریح و توصیف حقوق بشر را که جنبه جهانی دارد بخود نسبت دهم یا تصویری از آن ارائه نمایم که بعنوان تنها تصویر قابل قبول آن تلقی گردد.

من همچنین نمیخواهم درباره زبردستی کسانی که میخواهند به کشورهاییکه نومیدانه علیه گرسنگی و جهل و بیماری مبارزه میکنند درس بدهند تأکید کنم.

من فکر میکنم این کمیسیون که نماینده جامعه بین‌المللی است بجای اینکه اختلافات را تشدید نماید باید همه تلاش خود را در راه تفاهم متقابل بکار بیاندازد، زیرا بدون تفاهم با روحیه‌ای توأم با توافق و همکاری، هرگونه تلاش در راه پیشرفت بسوی جهانی بهتر با شکست مواجه خواهد شد. و با چنین روحیه‌ایست که بنظر من گسترش بحث درباره مسئله برخورداری از حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و قرار دادن آن در بافت واقعی خود سودمند بنظر میرسد.

آقای رئیس

دول جهان با تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر در سال

سختان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

۱۹۴۸ و پیوستن بآن بترتیب عضویت در سازمان ملل متحد، ایمان خود را به حقوق بشر و آزادیهای اساسی نشان دادند و اعلامیه جهانی حقوق بشر را چون يك آرمان مشترك برای همه ملتها پذیرا شده و متعهد گردیدند برای اجرای مؤثر اصول آن از هیچ کوششی فروگذار نکنند. لیکن در میان همین کشورها فاصله اجتماعی و اقتصادی تا چه اندازه عظیم بوده و رسیدن بهمین آرمان مشترك برای برخی از آنها تا چه اندازه دور و غیر واقعی بنظر میرسد.

در طول سی سال، هرچند وضع سیاره ما تغییر بسیاری کرده، شکاف بین کشورهای فقیر و غنی عمیق تر و عمیق تر شده است. کشورهای پیشرفته صنعتی و کشورهای در حال رشد دنیائی با هم فاصله دارند، در کشورهای گروه اول آنچه مطرح است شماره تلویزیون های رنگی و اتومبیل و یخچال برای هر خانواده میباشد، در حالیکه در بسیاری از کشورهای گروه دوم آنچه شماره میشود بیماریهای واگیردار، عوارض سوء تغذیه، مسائل ناشی از جهل و بیسوادی و کمبود مسکن است. گروهی در خواب خوش به تفریحات ایام فراغت خود می اندیشند، در حالیکه گروهی دیگر زیر سقف کلبه های پوشالی خود نگران نان فردای خود هستند.

با وجود این اعلامیه جهانی حقوق بشر همه این ملتها را مخاطب قرار میدهد، کدام رئیس دولت مسئولی است که نکوشد تا در طول حیات آرزوهای مندرج در این اعلامیه را به يك واقعیت روزمره زندگی ملت خود مبدل سازد؟ البته حقیقت را عملاً نمیتوان در يك قالب مشخص و قاطع قرار داد. لیکن در پهنه کشورها این حقیقت در میان دو

سحنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

قطب در حرکت است که گاه غم‌انگیز و نومیدکننده و گاه امیدوارکننده بنظر میرسد.

آنچه من میل دارم یادآوری کنم تفاوت‌های عظیم بین کشورها و در درجه اول تفاوت‌های اقتصادی است که اختلاف در نهادهای آموزشی، اداری، قضائی و همچنین تفاوت‌های فرهنگی، سیاسی، تاریخی و بسیاری چیزهای دیگر را دربر میگیرد.

با در نظر گرفتن همه این اختلافها است که روش بعضی محافل غربی، بویژه روشنفکران، نویسندگان، روزنامه‌نگاران و سیاستمداران برای ما عجیب و نامفهوم بنظر می‌آید. در واقع آنها با معیارهای خاص کشورهای صنعتی که به يك سطح بالای پیشرفت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی رسیده‌اند، وضع کشورهای دیگر جهان را قیاس میکنند و بادلیل و برهانی که در همین قالب برای خود می‌سازند به‌داوری می‌نشینند و با محکوم ساختن دیگران با فراغ بال از «وجدان آسوده» خود خشنود میشوند.

من منکر این نیستم که این محافل غالباً با حسن‌نیت و واقعاً بخاطر حمایت از حقوق بشر عمل میکنند، اما آنها بعلت فقدان عینیت و چرا نگوئیم از روی خودخواهی و خودپسندی مرتکب اشتباه میشوند.

بعلاوه برخورد آنها با مسائل کشورهای در حال توسعه تا حدی سطحی و ناقص است. زیرا آنها درباره واقعیت‌های اساسی و بنیادی مربوط باین کشورها تجاehl میکنند و سپس به‌داوری می‌نشینند.

قبل از هرچیز باید توجه داشت که کشورهای در حال

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

توسعه همچنانکه از نامشان برمیآید در مرحله‌ای قرار دارند که هنوز نیازهای مادی زندگی آنها، و حتی حق داشتن مظاهر یک زندگی ساده باید برای آنها تأمین شود. در چنین شرایطی حقوقی از قبیل آزادی بیان و مبادله اطلاعات، جز برای یک اقلیت ممتاز و بسیار محدود، مفهوم واقعی پیدا نمیکنند.

از سوی دیگر، نهادهای آموزشی و اداری در بسیاری از کشورها، بویژه کشورهایی که تازه استقلال یافته‌اند بکلی متفاوت و غالباً ناپایدار و متزلزل است. و بالاخره فرهنگ‌ها متفاوتند و تاریخ ملت‌ها را باشکال مختلف میسازد. ارزشهای اخلاقی و حتی سطح این ارزش‌ها هم در میان ملت‌های مختلف یکسان نیستند.

از سوئی فرد، مرکز همه چیز است، و در جای دیگر مصلحت اجتماع در مجموع، بر آن تقدم پیدا میکند. از یکطرف آزادی سیاسی و نقش هر فرد در جامعه، و از طرف دیگر احترام به قوانین و هویت گروهی و تلاش جمعی مطرح میشود.

تصمیم و داوری در باره اینکه هر ملت چه راهی را باید برای رسیدن به مقصود در پیش بگیرد، جز خود آن ملت با چه کس دیگری میتواند باشد؟

بعلاوه، کشورهای توسعه یافته میخواهند در باره کشور-های دیگر در قیاس با آنچه امروز از آن برخوردارند قضاوت کنند، در حالیکه این واقعیت را از یاد برده‌اند که، سطح زندگی مادی و معنوی آنها را دهه‌ها و بلکه قرن‌ها از کشور-هائی که به کرسی اتهام نشاندہ‌اند جدا میسازد. و بالاخره هنگامیکه همین کشورهای توسعه یافته از دیگران بمناسبت

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف بهلوی

اولویتی که به امر توسعه در برابر بعضی آزادیهای فردی قائل شده اند خرده میگیرند، فراموش میکنند که خود آنها در قرن گذشته چه قربانیهای انسانی در راه تحقق بخشیدن به انقلاب صنعتی داده اند.

من این مطلب را نه بخاطر توجیه يك نظر یا نظر دیگر، بلکه فقط برای یادآوری این نکته که پیرامون چنین مسائلی باید دور از هرگونه خودخواهی قضاوت کرد بیان میکنم. همچنین نباید ناگفته گذاشت که کشورهای صنعتی به معیارهای زندگی امروز خود یکروزه دست نیافته اند.

برای نتیجه گیری از این قسمت سخنان خود تأکید میکنم که بعقیده ما هیچ دولت و هیچ سیستمی نمیتواند ادعا کند که به يك فرمول سحرآمیز دست یافته و همه حقوق اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدنی و سیاسی را بطور مساوی و دريك زمان برای همگان تأمین کرده است. از سوی دیگر هر فرمولی که ممکن است در یافت اجتماعی معینی عملی و خوب باشد در جای دیگر تحت تأثیر مجموع عوامل تاریخی، فرهنگی آموزشی و اقتصادی حاصلی بیار نخواهد آورد.

انتقادی که من از بعضی برداشتهای محافل غربی از مسائل کشورهای در حال رشد بعمل میآورم، بهیچوجه بمعنی انتقاد از سیستم خود آنها نیست، زیرا چنین استنباطی از سخنان من درست در جهت عکس مطالبی خواهد بود که برای اثبات آنها کوشش کرده ام.

آقای رئیس

بعقیده ما، در مسائل مربوط به حقوق بشر در کشورهای

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

رو به توسعه، از جنبه دیگری که در جهت مقابل آنچه گفته شد قرار دارد زمینه‌های انتقادی فراوانی بچشم می‌خورد، و آنچه قابل انتقاد است روش دولتهای صنعتی در روابط بین‌المللی با جهان در حال توسعه می‌باشد.

این جنبه مسئله مسلماً به جهت دیگر قضیه که قبلاً بان اشاره شد ارتباط پیدا میکند، زیرا تا حدی این برداشت سطحی از مسائلی را که از آن سخن گفتم روشن می‌سازد.

در واقع خودداری بعضی از محافل غربی از توجه به عمق قضایا، علاوه بر اینکه ممکن است از کمبود اطلاعات یا فقدان عینیت یا آنچه میتوان «فاصله تاریخی» نامید ناشی شده باشد، دلائل سیاسی - اقتصادی خودخواهانه و مهمتری نیز دارد.

باین ترتیب، اگر دول غربی، هنگامیکه، ما نخست از حقوق اقتصادی و اجتماعی صحبت میکنیم، توجه خود را به حقوق مدنی و آزادیهای فردی مندرج در اعلامیه جهانی حقوق بشر معطوف میدارند، تمعداً از توجه به مفاد نخستین عبارت اعلامیه که میگوید احترام بحقوق و آزادیهای مورد بحث باید با اتخاذ تدابیری در سطح ملی و بین‌المللی تدریجاً عملی شود طفره می‌روند، و من مخصوصاً روی دو کلمه تدریجی و بین‌المللی تأکید میکنم.

تدابیر بین‌المللی چه مفهومی دارد؟ باید گفت که اعلامیه جهانی حقوق بشر - که نویسندگان آن نمایندگان کشورهای غربی بودند - این مورد را به ابهام برگزار کرده و در تمام مواد دیگر اعلامیه فقط از اقداماتی در سطح ملی صحبت میشود.

قریب بیست سال طول کشید تا با گسترش سازمان ملل

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

متحد و تدوین میثاق‌های بین‌المللی حقوق بشر، ما برای نخستین بار در یکی از اسناد بین‌المللی مربوط به حقوق بشر شناسائی حق خودمختاری ملت‌ها را در مورد استفاده از منابع خود مشاهده کردیم.

این برای نخستین بار است که یکی از موارد الزامی حقوق بشر در سطح بین‌المللی شناخته شده، درحالی‌که میدانیم حق خودمختاری ملل یکی از اساسی‌ترین حقوق ملت‌ها و شرط الزامی تحقق یافتن مؤثر حقوق دیگر می‌باشد. کدامیک از تدابیری که در اعلامیه جهانی حقوق بشر بملل جهان توصیه شده، بدون حق خودمختاری و آزادی در تعیین سرنوشت خود عملی و امکان‌پذیر بود؟

اما در طول بیست سال، فاصله بین تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاق‌های بین‌المللی مربوط بآن جریان تاریخ استعمار سیاسی را بصورت پدیده‌ای غیرقابل برگشت درآورد. باوجود این اگر استعمار در حال مرگ است، استعمار نوین اقتصادی و شرایط نامناسب روابط اقتصادی بین‌المللی، موجبات تسلط کشورهای صنعتی را بر جهان فراهم آورده، و از سال ۱۹۷۴ باینطرف است که تلاش و تکاپوی کشورهای در حال توسعه برای برقراری يك نظام عادلانه در روابط اقتصادی جهانی، با تصویب اعلامیه برقراری نظام نوین اقتصاد بین‌المللی شکل می‌گیرد.

این اعلامیه، در مقدمه خود با ابهت خاصی چنین می‌گوید: «دول عضو سازمان ملل متحد بالاتفاق تصمیم گرفته‌اند که بفوریت برای برقراری يك نظام جدید اقتصادی در جهان اقدام نمایند. این نظام تازه براساس انصاف و عدالت،

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

تساوی حقوق ملل، وابستگی متقابل، منافع مشترک و همکاری بین همه کشورها، بدون توجه به سیستم اقتصادی و اجتماعی آنها، برای رفع نابرابریها و از میان برداشتن بیعدالتیهای کنونی بوجود میآید و با فراهم ساختن موجبات از میان بردن شکاف روزافزون بین کشورهای پیشرفته و در حال توسعه رشد شتابان اقتصادی و اجتماعی نسلهای کنونی و آینده را در صلح و عدالت تضمین مینماید.....»

از میان بردن شکاف روزافزون بین کشورهای ثروتمند و فقیر، رفع نابرابریها و بیعدالتیها در مقیاس بین المللی، همه اینها از شرایط اولیه، تأمین قسمت اعظم حقوق اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی مندرج در اعلامیه جهانی حقوق بشر در کشورهای در حال توسعه بشمار میرود.

اما برای اجرای این اصول در رسیدن باین هدفها، دنیای صنعتی نیز وظایف و تعهدات بین المللی مشخصی برعهده دارد. اما ببینیم دنیای صنعتی چه کرده است؟ پاسخ این سؤال خیلی ساده است، دنیای صنعتی جز اقداماتی که هدف آن بتأخیر انداختن انجام این تعهدات و خودداری از قبول مسئولیت بوده کاری انجام نداده است، در حالیکه برعکس اگر مطلب را از زاویه دیگری نگاه کنیم سروسدا راه انداختن درباره احترام به حقوق و آزادیهای فردی برای آنها خرجی ندارد و حتی این امتیاز مسلم را برای آنها بوجود میآورد که بدون ایجاد مسئولیت و تعهدی از نظر بین المللی. در امور داخلی کشورهای دیگر از راههای ظاهراً قانونی مداخله نمایند و از امر حقوق بشر برای مقاصد خاص و مورد نظر خود بهره برداری کنند.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

این اندیشه‌ها مرا به گرفتن چند نتیجه هدایت میکند:
اولاً در مقیاس ملی هر دولتی حق دارد خود بهترین راه رسیدن به هدفهای تعیین شده در اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاقهای بین‌المللی مربوط بآنها بمنظور تأمین کامل حقوق بشر در کشور خود برگزیند و از طرف دیگر هر کشور با توجه به سطح توسعه اقتصادی و اجتماعی و براساس آداب و سنن خود میتواند اولویت‌های متفاوتی برای رسیدن به هدف مشترك در نظر بگیرد. و بالاخره هیچ سیستمی نمیتواند مدعی شود که يك فرمول قطعی و بدون عیب و نقص برای تأمین رفاه اقتصادی، آزادی و عدالت اجتماعی کشف کرده است.
ثانیاً در مقیاس بین‌المللی اگر کشورهای صنعتی واقعاً در ادعای خود برای حمایت بهتر از حقوق بشر و آزادیهای اساسی صمیمی هستند، باید به مسئولیت‌های خود چه در زمینه تأمین خودمختاری سیاسی و اقتصادی کشورهای در حال توسعه و چه کمکهای دوجانبه و چند جانبه با تجدید نظر در روابط اقتصادی بین‌المللی عمل کنند. کشورهای توسعه یافته میتوانند در تسریع رشد اقتصادی کشورهای محروم نقش مؤثری ایفا کنند و با اشتراك مساعی و همکاری با این کشورها به تحقق یافتن حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و همچنین تأمین حقوق مدنی و سیاسی مردم این کشورها کمک کنند.
در حال حاضر، عدم پیشرفت اساسی در راه برقراری يك نظام نوین اقتصاد بین‌المللی، با وجود تقاضاهای مصرانه کشورهای در حال توسعه، بویژه در کنفرانس شمال و جنوب، بخوبی بدبینی این کشورها را درباره حسن نیت و صمیمیت کشورهای صنعتی در ادعای آنها برای اعتلاء حقوق بشر در

سخنان والاحضرت شاهنخت اشرف پهلوی

جهان توجیه مینماید. در چنین شرایطی اصرار و تأکید آنها بر اهمیت حقوق مدنی و سیاسی، تاکتیکی برای شانه خالی کردن از انجام تعهدات و مسئولیت‌های آشکار خود تلقی می‌گردد.

البته نظر من نفی کلی و اصولی همه گفته‌ها و اقداماتی که در کشورهای توسعه یافته در زمینه حقوق بشر بعمل آمده نیست. من خیلی ساده این مطلب را عنوان می‌کنم که تنها حرف‌های خوب یا محکومیت‌های خشم‌آلود دلیل صداقت و صمیمیت نیست بلکه صداقت و صمیمیت با اقدامات مثبت و سازنده و روح تفاهم و همکاری بیشتر متجلی می‌گردد.

آقای رئیس

پیش از اینکه به سخنان خود پایان دهم اجازه بدهید بطور خلاصه بعضی از اندیشه‌هایی را که بیان کردم با توجه به تجارب کشور خود تشریح نمایم.

پانزده سال قبل، اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران در کتابی که پیرامون انقلاب اجتماعی ایران برشته تحریر در آورده اند چنین نوشته‌اند:

«در دنیای ما دیگر حقوق سیاسی بدون حقوق اجتماعی، عدالت قضائی بدون عدالت اجتماعی، و دموکراسی سیاسی بدون دموکراسی اقتصادی مفهوم واقعی ندارد.»

من قبلاً در موقعیت‌هایی که پیش آمده، مخصوصاً سال گذشته در همین کمیسیون درباره آنچه طی پانزده سال گذشته در ایران روی داده سخن گفته‌ام. هدف غائی همه این اقدامات فراهم آوردن شرایط لازم برای تحقق بخشیدن به یک دموکراسی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

واقعی، با توجه به محیط اجتماعی - فرهنگی خاص خود ما، و تأمین حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مندرج در اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی بصورت يك واقعیت ملموس در زندگی روزمره مردم کشور ما است.

آنچه امروز میخواهم برگفته های پیشین خود بیافزایم اینست که توجه ما به امر توسعه و پیشرفت اقتصادی، هرگز از میزان توجه و علاقه ما به تأمین حقوق مدنی و سیاسی و آزادیهای فردی نکاسته، بلکه امر توسعه در کشور ما نیز در جهت تحقق عملی این حقوق هدایت شده است.

بطور مثال اصلاحات ارضی در ایران فقط انگیزه های اقتصادی نداشته، بلکه هدف عمده آن آزادی دهقانان ایرانی از ستم فئودال هائی بود که نه فقط آنها را استثمار میکردند، بلکه با آنها بدرفتاری کرده، امکان هرگونه تصمیم درباره زندگی و سرنوشت خود را از آنان سلب نموده، بآنها اجازه اجتماع یا تشکیل شرکتهای تعاونی نمیدادند و امکانات تحصیل و کسب دانش را از کودکان آنها سلب کرده بودند. کشاورزان ایرانی امروز حاکم بر سرنوشت خود هستند و کودکان آنها هم بمدرسه میروند.

همچنین سهمین شدن کارگران در سود کارخانه ها به آنها امکان داده است که نه فقط يك عامل اجراء، بلکه شريك و دارای حق تصمیم درباره پیشرفت کار مؤسسه یا کارخانه خود باشند. و این وضع با شرایطی که کارگران ممالك صنعتی غرب در دوران انقلاب صنعتی با آن مواجه بودند تفاوت زیادی دارد.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

آنچه مخصوصاً حائز اهمیت است، تلاش عظیمی است که برای آموزش در همه سطوح و اشکال مختلف در ایران بعمل می‌آید. تعلیمات اجباری، ایجاد و تأسیس تعداد روزافزونی از مدارس عالی و مؤسسات آموزش فنی و حرفه‌ای و دانشگاه‌ها بیانگر علاقه و توجهی است که به شکفتگی معنوی افراد جامعه مبذول می‌گردد.

همچنین عظمت تلاشی که در ایران در زمینه اعتلای حقوق زن و بهبود شرایط زندگی زنان بعمل آمده برکسی پوشیده نیست. نکته مهم و شایان توجه در این مورد، اینست که ما با توجه به سطح توسعه اجتماعی - اقتصادی خود خیلی زود بفکر خاتمه دادن به تبعیض و تبعیضاتی در باره زنان افتادیم. در حالی که جوامع صنعتی این مسئله را در مراحل پیشرفته‌ای از توسعه خود مورد توجه قرار دادند. میدانیم مسئله حقوق زنان يك مسئله انسانی است که نه فقط حقوق اقتصادی و اجتماعی، بلکه حقوق سیاسی و مدنی و همه آزادیهای فردی را در بر می‌گیرد.

و بالاخره زندگی مردم ایران در سالهای اخیر بنحوی بالا رفته و تلاش در زمینه‌های آموزش و پرورش، بهداشت، مسکن و تأمین اجتماعی ثمراتی بی‌ارآورده است که میتوان به مسائل دیگر، از جمله مشارکت کامل و مؤثر همه مردم در تصمیمات ملی پرداخت. تجدید نظر در سیستم احزاب سیاسی در ایران و بوجود آوردن سیستمی که همه افراد مردم ایران بتوانند نقش خود را در امور سیاسی جامعه ایفا کرده و نظرات خود را بیان کنند، گام تازه‌ای در راه مشارکت در امور سیاسی و جلوگیری از تمرکز قدرت در دست يك اقلیت محدود و تصمیم‌گیری آنها برای دیگران بشمار میرود. حزب رستاخیز ملت ایران برای این منظور بوجود آمد

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

و یکی از گامهای مهم و اساسی برای تأمین مشارکت سیاسی همه مردم در مسائل حیاتی ملی است.

آقای رئیس

در این موضوع، من بدون اینکه بخواهم وارد عمق مطلب بشوم می‌خواهم این نکته را متذکر شوم، که از نظر غربی‌ها هر گونه انحراف از مدل احزاب سیاسی در کشورهای غربی انحراف از اصول دموکراسی تلقی می‌شود.

در حالیکه ما احزاب سیاسی را وسیله‌ای برای نیل به دموکراسی میدانیم، نه هدف دموکراسی.

بعلاوه اگر استدلالات و ابهاماتی را که در اطراف معنی و مفهوم واقعی دموکراسی وجود دارد کنار بگذاریم، آنچه مسلم است سیستم‌های حزبی، یا نهاد حزب فی نفسه، نه معرف وجود دموکراسی و نه تضمین کافی برای تحقق دموکراسی سیاسی است. اساس قضاوت، در امر دموکراسی، اینست که سیستمی که برای تأمین دموکراسی بوجد آمده تا چه اندازه مشارکت توده‌های مردم را در امور سیاسی عملی می‌سازد، تا چه اندازه آنها را به مشارکت در این امور تشویق و ترغیب مینماید و تا چه اندازه به نظریات و عقاید آنها اهمیت قائل است؟

همچنین، قضاوت نهائی در این امر هم باید با توجه به واقعیات عینی باشد نه ظواهر امر.

آقای رئیس

هیچ کشوری و هیچ سیستمی از انتقاد مصون نیست و مخصوصاً در جریان یک رشد سریع اجتماعی بروز اشتباه غیر

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

قابل اجتناب بنظر میرسد. آنچه اهمیت دارد توجه باین اشتباهات
وسعی در رفع و اصلاح آنها است.

ما ادعا نمیکنیم که در ایران يك جامعه کامل و بدون نقص
بوجود آورده ایم، و بهمین دلیل انتقادات را، اگر سازنده باشد
میپذیریم. آنچه ما رد میکنیم خشونت های مغرب، قضاوت های
بی اساس و انتقاد منفي است.

دید ما از آینده ایران بلند پروازانه است و موانعی هم که
ممکن است در این راه پیش بیاید با عظمت امیدهای ما قابل قیاس
است. اما آنچه امروز برای ما مطرح است بیشتر اهمیت دارد.

اگر ما در تعقیب هدف های خود موفق نشویم، يك فرصت نادر
و کم نظیر تاریخی را از دست داده ایم، در حالیکه همه عوامل لازم
برای توسعه و پیشرفت کشور و شکفتگی ملت ما جمع است.

پیروزی ما در انجام برنامه های وسیعی که داریم يك رشد
سریع و پرتحرک و نیکبختی و سعادت پردوامی را به ارمغان
خواهد آورد که امکان تحقق کامل همه حقوق بشر را برای
هرفرد ایرانی میسر خواهد ساخت.

ما در ایران راه خاص و مستقل خود را برای پیشرفت
و ترقی برگزیده ایم. زیرا معتقدیم که سیستم های وارداتی
نمیتواند با ویژگی های خاص هر ملت منطبق باشد. ما بادر
گرفتن از تاریخ به راه خود ادامه میدهم و میکوشیم از خطا-
هائی که جوامع پیشرفته را با مشکلاتی مواجه ساخته است
بپرهیزیم.

هدف ما تحقق بخشیدن به يك دمکراسی واقعی اقتصادی،
اجتماعی و سیاسی است. ما عمیقاً به ارزش جهانی و بنیادی

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

حقوق بشر واقف هستیم و بهمین دلیل است که در سطح بین‌المللی فعالانه در تدوین اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاقهای بین‌المللی مربوط بآن مشارکت نموده و مخصوصاً از نخستین کشورهایی بوده‌ایم که به میثاقهای مذکور پیوسته‌ایم.

آقای رئیس

هیئت نمایندگی کشور من در سالهای گذشته از فرصت اظهار نظر درباره گزارش مخبر ویژه کمیسیون حقوق بشر درباره نحوه اجرای حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی استفاده کرده است. این گزارش که بسیار غنی و کامل است، نتیجه‌گیریها و توصیه‌هایی دربر دارد که مخصوصاً برای کشورهای در حال توسعه دارای اهمیت ویژه‌ای است. بعضی از این توصیه‌ها به کمیسیون حقوق بشر ارائه شده و اجرای آن درحد وظایف این کمیسیون است.

میخواهم امیدوار باشم که کمیسیون، سرانجام تصمیم به اقدامات مؤثری بگیرد. شئون و حیثیت و قدرت و نفوذ این کمیسیون ایجاب میکند که نشان دهد واقعاً و صمیمانه، با در نظر گرفتن واقعیت‌های زمان ما، که گاه بسی غم‌انگیز است، برای اجرای تمامی حقوق بشر برای همه افراد آدمی تلاش ثمربخشی بعمل می‌آورد.

متشکرم

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی و آقای کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل متحد

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی و آقای رنه کامن حقوقدان مشهور فرانسوی در اجلاسیه
کمیسیون حقوق بشر در ژنو

سرت شاهدخت اشرف پهلوی و آقای کالاهان نخست‌وزیر انگلستان

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در دانشگاه واده آکسفورد

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

در مقام

نیابت ریاست کمیته ملی پیکار جهانی یا بیسوادی
در

مجامع ملی و بین المللی

درباره سوادآموزی و پیکار یا بیسوادی

روز جهانی پیکار بایسوادى

بطوریکه در جلد اول این کتاب نیز آمده است در هفدهم شهریورماه ۱۳۴۴ بنا به ابتکار شاهنشاه آریامهر، کنگره وزررى آموزش و پرورش کشورهای مختلف جهان در تهران تشکیل گردید.

این کنگره در جلسات متعدد خود شیوه‌های گوناگون پیکار با جهل و بیسوادی را مورد بحث و فحص قرار داده و ضمن تجلیل از ابتکار شاهنشاه آریامهر، به پیشگامی کشور ما در مبارزه جدی و بی‌امان با بیسوادی ارج فراوان نهاد.

کنگروه با تأکید بر اهمیت پیکار با بیسوادی و اثرات بلا-تردید آن در سطوح مختلف زندگی جامعه بشری در آخرین نشست خود، روز ۱۷ شهریورماه هر سال را روز جهانی پیکار با بیسوادی نامید. از آن زمان تاکنون همه ساله در چنین روزی مراسمی در سراسر جهان برپا میشود و والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی نیز در مقام نیابت ریاست عالی‌ه کمیته پیکار جهانی با بیسوادی باین مناسبت پیامی میفرستند یا سخنانی ایراد میفرمایند که در صفحات بعد مندرج است. در این بخش سخنان والا حضرت در مراسم شرفیابی اعضای کمیته ملی پیکار جهانی با بیسوادی بحضور اعلی حضرت همایون شاهنشاه آریامهر نیز بچاپ رسیده است.

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

پیام و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی نیابت ریاست عالیہ
کمیته ملی پیکار با بیسوادی بمناسبت دهمین سالروز پیکار
جهانی با بیسوادى
۱۷ شهریور ۲۵۳۳

دهمین سالروز پیکار جهانی با بیسوادى را به همه هموطنان مخصوصاً سوادآمختگان و سوادآموزان شادباش میگویم و آرزو دارم کوششهایی که در این زمینه انجام میشود، چه در جهان و چه در کشورمان قرین موفقیت باشد و بر عوامل افزون کننده بیسوادی، یعنی افزایش بی رویه جمعیت و کمبود منابع مالی پیروز گردد و بلای جهل و نادانی روزی از جهان ما رخت بر بندد.

ده سال پیش وجود ۷۰۰ میلیون بیسواد را توهین به بشریت میدانستیم، امروز که با همه تلاشها و کوششها در اثر افزایش سریع جمعیت این تعداد به ۸۰۰ میلیون نفر رسیده است آنرا چه میتوان نامید؟ بیسوادی یکی از مهمترین عواملی است که در تقسیم کشورهای جهان به دو گروه ثروتمند و فقیر و ایجاد شکافی با گسترش روزافزون بین این دو گروه، نقش اساسی دارد، زیرا امروز دانش شرط زندگی بهتر است و علاوه بر آن با توجه به معیارهای عینی و ذهنی درباره حیثیت انسانی، سواد، جزء جدائی ناپذیر شخصیت فردی و اجتماعی شناخته میشود و فرد بیسواد، گذشته از اینکه با مشکلات مادی روبرو است. از نظر معنوی نیز احساس کمبود میکند و خود را از اعتبار و حیثیت اجتماعی کمتری برخوردار می بیند. پیکار با بیسوادی باید جزئی از برنامه اقتصادی و

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اجتماعی و فرهنگی جامعه باشد، زیرا بدون آن اجرای مؤثر هیچ برنامه اقتصادی و اجتماعی میسر نیست، بیسوادی حائلی است بین فرد و حقوق او، چه شخص بیسواد معمولاً از حقوق خود آگاهی ندارد و اگر هم آگاهی داشته باشد، استفاده از حق بدون داشتن سواد برایش میسر نیست. طی سالهای اخیر تعدادی از کشورها حقوق سیاسی زنان را برسمیت شناختند و در راه برابری سایر حقوق آنان با مردان گامهایی برداشتند ولی این اقدامات تنها در صورتی مفید است که زنان از نظر آموزش و فرهنگ نیز با مردان برابر باشند و همانطور که دموکراسی سیاسی بدون دموکراسی اقتصادی معنی و مفهومی ندارد، بهره‌مندی از تساوی حقوق نیز بدون بهره‌مندی از فرصتهای برابر آموزشی و فرهنگی مصداق نخواهد داشت.

بموجب اعلامیه جهانی حقوق بشر هر کس حق دارد کار کند و کار خود را آزادانه انتخاب کند. کسی که سواد ندارد از این حق چگونه میتواند استفاده کند؟ در بیشتر کشورها پائین ترین کارها که بمهارت و تخصص نیاز ندارد و در آن هیچگونه امکان پیشرفت نیست و نیز دشوارترین کارها که از نظر جسمی و روانی خطراتی را هم در بر دارد بکارگران و افراد بیسواد رجوع میشود و مهمتر اینکه در صورت پیش آمدن بحرانهای اقتصادی و رکود فعالیتهای صنعتی، اولین گروهی که بیکار میشوند همین افراد هستند.

این ملاحظات و بسیاری مسائل دیگر موجب شده است که سازمان ملل متحد از سالها پیش بمساله بیسوادی توجه خاصی

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

معطوف نماید و یونسکو را مامور کند که اجرای يك برنامه جهانی آزمایشی را برای سوادآموزی بعهده بگیرد.

کشور ما که پس از انقلاب اجتماعی ششم بهمن، کوششی وسیع در پیکار با بیسوادی آغاز کرد محیط مناسبی برای اجرای طرحهای آزمایشی یونسکو بود، بهمین جهت طرح آموزش سواد توأم با حرفه در اصفهان و دزفول پیاده شد و علاوه بر آن همکاریهای دیگری نیز با این سازمان بین‌المللی انجام شد که هنوز هم ادامه دارد و از جمله میتوان تأسیس مؤسسه بین‌المللی روشهای سوادآموزی بزرگسالان، و مرکز ملی آموزش بزرگسالان را نام برد.

اگر به گذشته بنگریم می‌بینیم که حاصل کوششهای ماطلی دهسال اخیر، راه یافتن سه میلیون نفر از هموطنان ما به کلاسهای پیکار با بیسوادی و با سوادشدن $\frac{1}{4}$ این افراد است. این رقم باتوجه باینکه هر سال در حدود يك میلیون نفر بر جمعیت کشور افزوده میشود بخوبی نشان میدهد که فعالیت‌های فعلی هنوز پاسخگوی مشکل بیسوادی در ایران نیست و باید کوششها و منابع مالی بیشتری صرف پیکار با بیسوادی بشود.

از زمانی که احساس شد سازمانهای مختلف میتوانند پیکار با بیسوادی را نیز جزء برنامه‌های جاری فعالیت خود قرار دهند اجرای این امر بآنها واگذار شد. خوشبختانه امروز بیشتر گروههای اجتماعی اهمیت و لزوم داشتن سواد را دریافته‌اند.

من اطمینان دارم که اگر وزارت کار و امور اجتماعی،

سخن‌ان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

وزارت تعاون امور روستاها، وزارت آموزش و پرورش و سازمان زنان ایران که اجرای برنامه‌های پیکار با بیسوادی را بعهده گرفته‌اند هم خود را صمیمانه مصروف به حل این مشکل نمایند و برای آن اولویت قائل شوند موفقیتی بیش از گذشته حاصل خواهد شد.

کمیتة ملی پیکار جهانی با بیسوادی باید با نظارت مستمر، در جریان کامل این فعالیتها باشد. نکته دیگر اینست که تعدادی از مربیان، یا از روشها و اصول جدید سوادآموزی بیخبرند و یا با وجود اطلاع هنوز نتوانسته‌اند خود را از نفوذ شیوه‌های سنتی و روشی که خود بوسیله آن با سواد شده‌اند برکنار دارند، اگر روشهایی که در اثر تحقیق و بررسی و مبادله تجارب و اطلاعات در سطح ملی و بین‌المللی با صرف هزینه‌های زیاد بدست می‌آید مورد استفاده واقع نشود نتیجه این پیکار نامطمئن و غیر کافی خواهد بود.

کمیتة مخصوصاً باید ارتباط خود را با نوسادان حفظ کند و نگذارد در آموزش و فراگیری آنان دوره‌های سکوت و خاموشی و توقف پدید آید، زیرا چنانکه در گذشته نیز یادآور شدم امروزه باسوادی لحظه‌ای از آموزش مداوم است. با آرزوی موفقیت بیشتر برای همه کسانی که در راه اعتلای شخصیت و مقام مادی و معنوی افراد گام بر میدارند امیدوارم در کشور ما پیشرفت در امر سوادآموزی نیز هماهنگ با سایر فعالیت‌های اجتماعی که شتابی شگفت‌انگیز دارد، با نتایج امیدبخش و توفیق کامل همراه باشد.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در مراسم شرفیابی
اعضاء کمیته ملی پیکار جهانی بحضور اعلیحضرت همایون
شاهنشاه آریامهر
کاخ سفید سعدآباد - ۲۵۳۴/۶/۱۹**

شاهنشاهها

در سال ۱۳۳۵ بود که برای نخستین بار فرمان مبارک ملوکانه دائر برآغاز نهضت مبارزه با بیسوادی صادر گردید و شاهنشاه اولین کلاس مبارزه با بیسوادی را افتتاح و شخصاً در آن تدریس فرمودند. در آن تاریخ تعداد کل بیسوادان دهسال به بالا، نزدیک به یازده میلیون نفر یعنی رقمی در حدود ۸۵٪ جمعیت کل نوزده میلیون نفری ایران بود. شش سال بعد شاهنشاه با تشکیل سپاه دانش راه پی سابقه دیگری در برابر مردم ایران نهادند تا جهل و بیسوادی را در کشور ریشه کن سازند. در دی ماه ۱۳۴۳ با فرمان ملوکانه دائر برتشکیل کمیته ملی پیکار جهانی با بیسوادی نهضت سوادآموزی وارد مرحله تازه ای شد. در این فرمان شاهنشاه کمیته ملی را موظف فرمودند که از راه بسیج کلیه نیروها و منابع انسانی و مالی کشور «تعمیم امر آموزش واز میان بردن بیسوادی در ایران» را اجرا سازند.

از آن تاریخ، با همه امکاناتی که در اختیار مقامات اجرایی قرار گرفت و تلاشهای فراوان و زحمات انکارناپذیر پاره ای از دستگاهها و هزاران مربی و سوادآموز گمنام باید اذعان داشت که با وجود موفقیت های بیشمار متأسفانه آنچه که در

سخن‌ان و الاحضرت شاه‌نخت اشرف پهلوی

مجموع تاکنون انجام گرفته هنوز نمی‌تواند جوابگوی هدف‌های بلندی باشد که شاهنشاه در آن تاریخ در برابر مسئولان قرار داده بودند. تعداد افرادی که طبق آمار رسمی در یازده سال اخیر با سواد شدند از يك میلیون نفر کمتر بوده یعنی بطور متوسط از صد هزار نفر در سال تجاوز نکرده است. با توجه به رشد جمعیت حتی با آنکه گسترش سریع مدارس ابتدائی و اقدامات دیگر رقم بیسوادان را نسبت به جمعیت کل پائین آورده شاید رقم مطلق افراد بیسواد در کشور از گذشته نیز هنوز اندکی بالاتر باشد.

البته این پدیده منحصر به ایران نبوده است. چه در دهساله گذشته بیشتر کشورهای جهان سوم، شاید به دلایل مشابه، در رسیدن به هدفهای سوادآموزی خود با شکست روبرو شده‌اند. سمپوزیوم اخیر تخت جمشید که گزارش بحث‌های آن هم‌اکنون بعرض مبارک رسید ضمن شناسائی این واقعیت دلایل عمده شکست‌ها را در سطح جهانی به چند نکته اساسی زیر مرتبط نموده است:

۱- فعالیت‌های سوادآموزی را نمیتوان جدا از هدف‌های رشد و توسعه و تأمین حداقل نیازهای اولیه مردم از قبیل خوراک و پوشاک و مسکن و بهداشت دنبال کرد. در غیر آن صورت انگیزش لازم برای مشارکت مردم در برنامه‌های فراگیری و آموزشی بوجود نمی‌آید و تجربه نشان داده که سوادآموزی اجباری نه مؤثر میتواند باشد و نه اثرات پایدار خواهد داشت. از اینرو هر وقت سوادآموزی بعنوان امری جدا از فعالیتهای عمرانی تلقی شده یا جنبه‌ای کاملاً حاشیه‌ای

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بدست آورده و یا به نتیجه نرسیده است.

۲- نهضت‌های سوادآموزی که جنبه‌های اجرائی آن دقیقاً مشخص نبوده و طبق برنامه‌های حساب شده عملی انجام نگرفته و با توجه کامل به محدودیت‌ها و امکانات ملی طرح-ریزی نشده دیر یا زود با شکست روبرو شده است.

برنامه مشهور سوادآموزی اندونزی که در زمان سوکارنو اجرا شد از نمونه‌های بارزی است که بخوبی نشان می‌دهد اگر چنین برنامه‌هایی منحصرأ متکی بر شعارهای عاطفی و ملی قرارگیرد نه تنها بجائی نمی‌رسد بلکه وضع را در عمل از گذشته نیز بدتر می‌سازد.

۳- موفقیت عملیات سوادآموزی در درجه اول بستگی به تأمین مشارکت فعالانه مردم و بسیج ملی کلیه نیروهای انسانی و مالی و فنی دارد و نمیتواند باروشهای عرفی و معمولی انجام گیرد. بویژه لازم است که تدابیر سازمانی خاصی برای حسن اجرای آن اتخاذ گردد. تشکیلات بوروکراتیک اداری و کادرهای آموزشی مدارس عادی اصولاً از شرایط لازم برای رهبری و اجرای این قبیل عملیات برخوردار نمی‌باشند.

با توجه به نکات بالا سوادآموزی هنگامی میتواند در عمل به نتیجه برسد که شرایط زیر تأمین گردد:

۱- سوادآموزی بعنوان یکی از ابعاد لاینفک رشد و توسعه تلقی گردد و هدف آن نه تنها آموزش الفبا بلکه آماده ساختن تدریجی مردم برای مشارکت واقعی در برنامه‌های عمرانی و پیشبرد هدفهای ملی و بهبود شرایط محیط و بالا بردن سطح زندگی خود باشد.

سخن‌ان والاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

۲- در نتیجه سوادآموزی را دیگر نمیتوان منحصرأ بعنوان يك فعاليت آموزشی تلقی کرد بلکه باید همه دستگاه‌های دولتی و ملی خود را در پیشبرد هدفهای آن مسئول بدانند و بویژه در سطح عملیاتی همه واحدهائی که با مردم سروکار دارند در پیشرفت این کار مشترك سهیم گردند. از لحاظ اجرایی ستادی که مسئولیت رهبری عملیات سوادآموزی بدان واگذار میشود باید از قدرت وامکاناتی خاص از جمله امکان استفاده از همه منابع انسانی و مالی و فنی دستگاههای ذیربط برخوردار باشد.

۳- سیاست درازمدت سوادآموزی باید از هرجهت بویژه از حیث فلسفه و هدفهای کار، برنامه‌ریزی اجرایی، امکانات انسانی و مالی و فنی روشن و مشخص باشد. از جمله لازم و حیاتی است که قبل از آغاز هرگونه عملیات وسیعی در سطح مملکتی پاسخی دقیق به سئوالات زیر داده شده باشد:

الف - هدفهای کمی و کیفی نهضت از چه قرار است و با توجه به امکانات و محدودیتهای موجود کدام يك از هدفها را میتوان عملاً به مرحله اجرا درآورد؟ اعلام رسمی هدفها باید با توجه کامل به این بررسی مقدماتی انجام گیرد تا هیچگاه از شور و شوقی که شرط موفقیت این قبیل نهضت‌هاست در طول مدت عملیات کاسته نشود.

ب - چه نوع برنامه‌ریزی میتواند رسیدن به هدفها را در حداقل زمان و با حداکثر کارائی و اقتصاد امکان‌پذیر سازد؟ مثلاً آیا لازم است که در يك مرحله اول به امر برنامه‌ریزی از جمله تربیت کادرها و تأمین وسایل لازم و پایه‌گذاری کار و تشکیلات پرداخت و سپس عملیات سوادآموزی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

را یکباره در سطح مملکتی آغاز نمود؟ آیا بهتر است برنامه را ابتدا بصورت عملیاتی محدودتر در يك یا چند شهرستان یا يك استان آغاز نمود و پس از ارزشیابی کامل آن را در سطح مملکتی پیاده کرد؟ یا اینکه باید برنامه‌های درازمدت را بشکل ترکیبی از این دو راه اجرا نمود؟

ج - آیا باید همه بیسوادان را بلافاصله تحت تعلیم قرار داد یا لازم است ابتدا برای پاره‌ای از گروه‌های جمعیتی که تربیت آنان از حیث هدف‌های اقتصادی و اجتماعی کشور مهم‌تر است اولویت قائل شد؟

د - کادر تعلیمات نوسوادان را دقیقاً چه کسانی تشکیل خواهند داد؟ و اگر باید در ظرف مدتی کوتاه تعداد بسیار زیادی مربی و سوادآموز تربیت شوند چنین کاری را باید چگونه و طبق چه برنامه‌ای بسرعت انجام داد؟

ه - شرایط کار و خدمت این مربیان و توزیع آنها در میان مردم و سیستم تشکیلاتی که ناظر بر فعالیت‌های آنان خواهد بود دقیقاً برچه اساسی خواهد بود؟

و - کتابها و مواد درسی و وسایل آموزش (از جزوه - هائی که باید در محل تهیه شود تا کتابهائی که باید در سطح مملکتی آماده گردد و احیاناً وسایل سمعی و بصری که باید در خدمت سوادآموزی قرارگیرد) چه خواهد بود و چه تشکیلاتی مسئول تهیه آنها خواهند بود؟

برنامه‌ریزی این قسمت نه تنها باید با توجه به نیازهای نوآموزان در مراحل اول انجام گیرد بلکه باید با در نظر گرفتن لزوم آموزش مداوم نوسوادان از ابتدا به تأمین نیازهای آنان در مراحل بعدی پردازد. از جمله باید تدابیری

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اتخاذ گردد تا نوسوادان بتوانند تحصیلات خود را تحت شرایط خاصی در مدارس رسمی دنبال کنند.

ز - اصول سازمانی واحدی که مسئولیت اصلی اجرای سیاست سوادآموزی و فعالیتهای ستادی آنرا عهده دار خواهد بود باید چگونه باشد تا بتواند همکاری واقعی دستگاههای ذیربط دولتی، کشوری و نظامی و حزبی و اداری را نه تنها در سطح مملکتی بلکه در سطوح منطقه ای بویژه در سطح اجرائی و عملیاتی امکان پذیر سازد؟ تشکیلات سازمانی کار بویژه از آن جهت حیاتی است که اگر واحدهای مختلف نتوانند در اجرای هدفهای مشترک و در سطح روستاها و واحدهای تولیدی (کارخانه ها، شرکتهای تعاونی، شرکتهای سهامی زراعی، مدارس، خانه های فرهنگ و غیره) بایکدیگر همکاری مؤثر و واقعی داشته باشند، اجرای یک سیاست جامع و درهم تنیده که شرط اساسی کار است در عمل با مشکلات جدی روبرو می شود و در نتیجه ممکن است به شکست عملیات منجر گردد.

نظریات فوق نتیجه مطالعات کارشناسانی است که از یکسال پیش در چارچوب کمیته ملی پیکار جهانی با بیسوادی تحت سرپرستی مستقیم اینجانب آغاز شد و خلاصه آنرا بعرض مبارک رساندم. کمیته ملی اینک در انتظار اصفاء اوامر ملوکانه است تا بتواند مراحل بعدی مطالعات و بررسیهای خود را بالهام از نیت بلند شاهنشاه دنبال نماید. در پایان لازم میدانم این نکته را نیز بعرض مبارک ملوکانه برسانم که به نظر کمیته ملی اگر برنامه ریزی عملیات بادقت لازم و با استفاده کامل از کلیه امکانات موجود

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

و نتیجه‌گیری دقیق از تجارب گذشته بشود و بویژه مراحل
مقدماتی کار بطور جدی و علمی برنامه‌ریزی شود، هیچگونه
دلیلی نیست که مسئولان اجرائی نتوانند نیات بلند ملوکانه
را برای ریشه‌کن ساختن کامل بیسوادی در ایران تا ده -
پانزده سال آینده عملی سازند.

کمیته مشورتی بین‌المللی سوادآموزی

درباره این کمیته در جلد اول این کتاب بطور مشروح سخن رفته است و همانطور که در آن کتاب اشاره شده برحسب توصیه‌های کنگره وزرای فرهنگ و آموزش و پرورش جهان که در سال ۱۳۴۴ در تهران تشکیل شد بمنظور ایجاد هماهنگی در فعالیتهای ملی، منطقه‌ای و جهانی در امر پیکار با بیسوادی و جلب نظر جهانیان با اهمیت این جهاد انسانی مقرر گردید که یک کمیته مشورتی بین‌المللی سوادآموزی بوجود آید.

جلسات این کمیته در سال ۲۵۳۴ در تخت‌جمشید شیراز برگزار گردید و والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در مراسم گشایش و اختتام این کنفرانس سخنانی ایراد فرمودند که بترتیب در صفحات بعد بچاپ رسیده است.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در جلسه گشایش
سمپوزیوم بین المللی سوادآموزی
تخت جمشید - ۱۲ تا ۱۷ شهریور ۲۵۳۴
(۳ تا ۸ سپتامبر ۱۹۷۵)**

عالیجنابان
بانوان
آقایان

دوستان عزیز

بنام برادر تاجدارم شاهنشاه ایران و مقامات ایرانی و
کمیته سرپرستی سمپوزیوم و از طرف شخص خود مایلم قبل
از هر چیز ورود شما را به تخت جمشید خوش آمد گویم. برای
من موجب کمال مسرت است که می بینم به دعوت ما، مردان و
زنان از تمام نقاط جهان، از چین گرفته تا سوئد و از زلاند
نو تا زامبیا گردهم آمده اند تا با آزادی کامل و بدون هیچگونه
ضوابط تشریفاتی که بارسنگینی براغلب همایش های بین-
المللی است به تبادل افکار و تجارب و آرزوهایشان در زمینه
پیکار با بیسوادی بپردازند.

دعوت شما به شرکت در سمپوزیوم بین المللی سوادآموزی
که من تا چند لحظه دیگر افتخار گشایش آنرا خواهم داشت
دقیقاً بر مبنای بینش های عمیق و متفاوت، تجارب ارزنده و
آرزوهای خیرخواهانه مشترک شما بوده است:

مخصوصاً حضور شخصیت های برجسته ای از ویتنام و
کره شمالی و جمهوری خلق چین در میان ما موجب مسرت

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

است.. اگر اشتباه نکنم این نخستین باریست که يك اجتماع بین‌المللی راجع به سوادآموزی با همکاری ارزنده این گروه تشکیل میشود. پنهان نمی‌کنم که من شرکت آنان را بعنوان يك رویداد تاریخی سرشار از وعده‌ها و نویدهای ثمربخش برای آینده تلقی میکنم: ما نتیجتاً به‌جهانی بودن پیکار در زمینه‌ای که به‌رحال بنحوی به‌تمامی بشریت مربوط میشود دست می‌یابیم.

اجازه دهید اهمیت حضور نمایندگان خانواده ملل متحد بویژه مدیر بخش سوادآموزی یونسکو، آقای سولرروکا نماینده مدیرکل آن سازمان را در این اجتماع تأکید کنم. عاملی که ما را فراهم آورده است همواره بر پشتیبانی جامعه بین‌المللی حساب میکند و توجه باین نکته موجب دلگرمی ما به‌پایداری و ادامه کار است.

در مقابل، باید از عدم حضور ناخواسته و غیرارادی بسیاری از شخصیتها که من برای شرکت آنان اهمیت قائل بودم ابراز تأسف کنم، مخصوصاً در مورد آقای رنه ماهو، مدیرکل پیشین یونسکو و عضو هیأت سرپرستی سمپوزیوم که طبق دستور صریح پزشکان خود، از حضور در میان ما معذور است. شاید شما میل داشته باشید پیامی مبنی بر همدردی و تأسف برای او ارسال دارید.

تاریخ تشکیل گردهمایی ما بنظر من بجهات مختلف بسیار مناسب است. از طرفی به‌دلیل اینکه مقارن با دهمین سالگرد کنگره جهانی وزرای آموزش و پرورش برای از میان بردن بیسوادیست که به‌ابتکار اعلیحضرت همایون شاهنشاه و بدعوت یونسکو تشکیل شد و از طرف دیگر بلحاظ يك

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

رویداد بین‌المللی که عبارتست از ظهور يك نظام جدید جهانی که در آن آموزش و پرورش عامه مردم باید از اصول اساسی و محرك و هدف دائمی این نظام باشد.

بدیهی است که جهان طی دهسال اخیر بسیار دگرگون شده است. جهان سوم نه تنها با قدرت به حیات خود ادامه میدهد، بلکه همچون واقعیتی است که خود بر آن وقوف دارد، هدفهایش را معین میکند، حقوقش را تثبیت مینماید، افکاری را که میراث دوران پایان یافته‌ایست مورد تجدید نظر قرار میدهد و اصول اخلاقی نوینی را پایه‌ریزی میکند.

این تجدید نظر که بنا بر آنچه در اینجا نیز ملاحظه میشود پدیده‌ای منحصر به مردان و زنان جهان سوم نیست، شامل زمینه آموزش و پرورش عموماً و شامل زمینه مورد بحث ما یعنی سوادآموزی خصوصاً نیز میشود.

لذا برماست که مسائلی را که برای همیشه حل شده بنظر می‌آمدند مجدداً مطرح کنیم و به سئوالهای اساسی پاسخ‌گوئیم در حالیکه کوشا باشیم که به اندیشه صرف بدون وصول بحقیقت قانع نشویم.

نخست باید راجع به گذشته از خود سؤال کنیم و من با نگرانی از آن بیم دارم که آنچه طی دهسال گذشته انجام شده است متأسفانه غیرکافی یا بهتر بگویم فریبنده بنظرآید. معیناً برنامه‌های متعدد سوادآموزی مورد اجرا در طول این دوره که شایسته‌ترین آنها موضوع جوایز ارزنده قرار گرفته‌اند و تألیفاتی که باین مسأله اختصاص یافته و گردهم آئیهای بین‌المللی و منطقه‌ای راجع باین موضوع حاکی از تحول مفاهیم و رویه‌های معمول در زمینه سوادآموزیست.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

میل دارم بعنوان مثال به سمپوزیوم کشورهای اسپانیائی زبان منعقدہ در پوپایان کلمبیا اشارہ کنم. این سمپوزیوم در ۱۹۷۳ بوسیله دفتر آموزش و پرورش کشورهای اسپانیائی زبان و به تشویق دوست ما جناب آقای رودولفو بارون کاسترو تشکیل شد. اعلامیہ پوپایان کہ متن آن در اختیار شما گذاشتہ شدہ است پدیدہ مهمی است کہ اشارہ بہ آن برای ما سودمند خواہد بود، و در ایران چند روز پیش اعلیحضرت ہمایون شاہنشاه آریامہر ارادہ خود را مبنی بر پیشبرد سوادآموزی با قدمہای بلند در سالہای آیندہ اعلام فرمودند. و بمنظور اخذ تصمیم در این مورد در انتظار نتایج کارہای ما میباشند. این موضوع اہمیت مسئولیتہای سمپوزیوم را در تحقق آرزوہای ہموطنان ما تشدید میکند.

از طرفی کارشناسانی کہ من مأمور تہیہ پیشنہاد ہائی در زمینہ ارائه مؤثرترین راہ و وسایل گسترش یک اقدام ہمہ جانبہ آموزشی در ایران بمنظور تأمین نیازہای مردان و زنان این کشور کردہ ام از اندیشہ ہای شما حداکثر استفادہ را خواہند برد.

برای تنظیم کارنامہ دہ سال اخیر، بر دو مدرک مربوط بہ گذشتہ کہ دبیرخانہ یونسکو برای ما تہیہ کردہ است و بدین لحاظ باید از آقای ام یو مدیر کل این سازمان تشکر کنم تکیہ میکنیم. براساس اطلاعات حاصلہ از این بررسی خواہیم توانست دربارہ اطلاعات مربوط بہ موضوعاتی کہ ہیأت سرپرستی در اختیار شما قرار دادہ است بہ بحث و گفتگو پردازیم، اطلاعاتی کہ خوشبختانہ ہر یک از تنظیم کنندگان

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اسنادی که اساس مذاکرات شما را تشکیل میدهد آنرا بنحوی تعبیر و تفسیر کرده‌اند.

نتیجه حاصله از مطالعه این متن‌ها اینست که اگر باید اولویت‌هایی در انتخاب هدفهای مورد نظر قائل شد اولی‌تر از همه بنظر من باید مبارزه با بیسوادی در بین زنان باشد، بخصوص از این نظر که آنها اکثریت وسیع بیسوادان را تشکیل میدهند و تعداد بیسوادان همواره در میان زنان سریع‌تر از مردان افزایش می‌یابد و باسواد شدن برای آنان بیش از هرکس دیگر وسیله مؤثر رهایی و آزادیست. بدون شك شما از اعلامیه مهم مکزیکو که اهمیت شایسته این مسائل را روشن می‌سازد آگاهی دارید. ما در سال بین‌المللی زن از تأکید بر این جنبه اساسی مسأله که برای حل آن حداکثر نیروی خود را بکار خواهیم برد نباید خودداری کنیم.

با یادآوری يك نکته دیگر بسخنان خود پایان میدهم. سوادآموزی - در عین اینکه نباید اهمیت جنبه‌های فنی آنرا نادیده گرفت صرفاً يك مسأله فنی نیست، یا لااقل از این پس نخواهد بود، بلکه اساساً يك مسأله سیاسی بمعنی بسیار وسیع و اصیل کلمه است و اگر حقیقتاً قصد پیشرفت در میان باشد بیشتر از این زاویه باید مورد بررسی قرار گیرد.

لذا من شما را به بررسی متن‌هایی که مؤلفان در اختیار ما گذاشته‌اند و ارائه اندیشه‌های ژرف درباره مسائل مطروحه، بدون هیچگونه ملاحظه و محدودیتی دعوت میکنم، زیرا در نتیجه اینگونه تبادل افکار است که میتوان حدود يك سیاست سوادآموزی را که انتشار و تبلیغ و اجرای آن در

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

استقرار دنیائی خوشبخت تر و متعادل تر برای ملت‌ها و بشریت
مؤثر است ترسیم کرد.

توضیحات بیشتر در این مرحله، پیشدستی بر مذاکرات
شماست. دیگر مطلبی نیست جز آنکه شما را به شروع به کار
دعوت کنم. گشایش سمپوزیوم بین‌المللی سوادآموزی را
اعلام میدارم.

سنگھن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سنگھن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در جلسه پایان
سمپوزیوم بین المللی سوادآموزی تخت جمشید ۱۷
شهریور ۲۵۳۴

عالی جنابان، بانوان، آقایان، دوستان عزیز
بسیار علاقه مندم که بدانید اگر طی روزهای اخیر در
جمع شما حضور نداشته‌ام همه‌روزه از جریان کارهایی که
انجام داده‌اید اطلاع یافته‌ام و بطوری که میدانید برای این
کارها اهمیت فراوان قائلم.

بنظر من این اجتماع نه تنها از نظر تعداد، کیفیت و
تنوع حرفه‌ای و جغرافیائی شرکت‌کنندگان بی نظیر بود، بلکه
از جهت خصوصیات و طرز کار، یا بهتر بگویم روش و نوع
مذاکرات نیز مانند نداشت.

بدون مبالغه میتوان گفت که درواقع از نظر محتوی
هیچگاه در گذشته مطالعه و بررسی مسأله سوادآموزی به
چنین نظرگاهها و تجارب متنوع و ژرف اندیشی دست نیافته
است. از نظر سبک و روش تشخیص دادید که بعنوان اساس
کار، رویه گزارشهای مفصل را که چیزی جز سخن گفتن باخود
نیست به خاطر بحث‌های شایسته پرشور و شورانگیز رها کنید.
نتیجه آن همین اعلامیه تخت جمشید است که ما از تصویب
آن فراغت یافتیم و امیدوارم در چهارگوشه جهان منتشر شود.
بنظر من جنبه مهم آن دعوتی است برای عمل در کلیه
سطوح یعنی دولت‌ها، سازمانها و عامه مردم و اقداماتی که
از اندیشه و تجربه الهام بگیرد و پیوسته موجب استغناء این

سخن‌ان و الاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

اندیشه‌ها و تجارب گردد.

اجازه دهید از شما تشکر کنم و باین مناسبت به شما تبریک
بگویم.

اطمینان دارم پیوندهای دوستانه‌ای که طی این ایام با
کار مداوم برقرار گردید یا به پیوندهای پیشین استحکام
بخشیدید علیرغم فواصل پایدار خواهد ماند و برای بارور
ساختن کوششی که در اینجا آغاز شد رابطه خود را بایکدیگر
و با ما حفظ خواهید کرد و سرشار از نیروهای تازه باامیدی
استوار به کشور خود بازخواهید گشت. از صمیم قلب خوشوقتم.
پایان سمپوزیوم بین‌المللی سواد آموزی را اعلام میدارم
و بهمه شما سفر بخیر میگویم.

بمنظور بررسی تجارب گذشته و اتخاذ شیوه‌هایی که متضمن موفقیت قطعی برنامه‌های سوادآموزی در سطح کشور باشد اولین سمینار توجیهی مدیران دفاتر سوادآموزی استانها و شهرستانها در تاریخ یکشنبه ۲۷ تیرماه ۲۵۳۵ شاهنشاهی در تهران برگزار گردید.

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی ملی سخنان مشروحی این سمینار را افتتاح فرمودند و رهنمودهای ارزنده‌ای را فرا راه مسئولین قرار دادند.

متن این سخنان در صفحات بعد مندرج است.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در مراسم افتتاح
اولین سمینار توجیهی مدیران دفاتر سوادآموزی استانها و
شهرستانها
یکشنبه ۲۷ تیرماه ۲۵۳۵**

در دورانی که انقلاب ایران با سرعت و آهنگی بی سابقه
راه خود را می پیماید جهاد ملی سوادآموزی که اینک بفرمان
برادر تاجدارم شاهنشاه آریامهر آغاز گشته است، وظایف
و تعهدات خاصی را برعهده ما قرار می دهد.

بیسواد باید در ایران تا ۱۲ سال آینده از میان برداشته
شود و مشارکت آگاهانه و فعال تمام مردم ایران در نوسازی
ملی تحقق یابد. ایران نوین به فکر و نیروی تمام ایرانیان
نیاز دارد و بکمک بازو و اندیشه ی تمام آنان ساخته می شود.
روستانشینان و شهرنشینان، زنان و مردان و بویژه جوانان
باید با آگاهی و کارآیی در نوسازی ملی مشارکت کنند.

دست یابی باین هدف تنها در شرایطی میسر است که
فعالیت های مربوط به سوادآموزی و بالابردن آگاهی خود بعنوان
جزئی از مبارزه همه جانبه مردم ایران برای پیشبرد هدفهای
اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور تلقی گردد.

ساخت جمعیت ایران و درصد چشمگیر گروه های سنی
جوان، اهمیت فعالیت های پیکار را بخوبی می نمایانند و تأثیر
تعیین کننده ی برنامه های سوادآموزی را برای آینده ی کشور
نشان می دهند.

با همه ی کوشش هایی که در گذشته انجام گرفته، در

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

شرایط کنونی، هنوز بیسوادی بر روستاها و شهرهای ماسایه افکنده است. با وجود حمایت سیاسی از برنامه‌های سوادآموزی و تجهیز منابع مالی مورد نیاز، تعداد بیسوادان در روستاها و بخصوص در میان زنان روستایی زیاد است.

این وضع بهیچوجه با فضای انقلاب ایران سازگار نیست و نمی‌تواند و نباید ادامه یابد. مخاطرات ناشی از تعداد زیاد بیسواد برای پی‌گیری پیشرفت اجتماعی و رشد اقتصادی کشور آنچنان محسوس و بارزاند که اجرای هر نوع اقدام اساسی اصلاحی را موجه و ضروری می‌سازند.

تجربه گذشته نشان می‌دهد که موفقیت پیکار با بیسوادی مستلزم دریافت رابطه‌ی نزدیک آن با هدف‌های رشد و توسعه ملی از یک سو و برانگیختن مشارکت مردم در حل مسائل خود از سوی دیگر است. در گذشته مشارکت مردم و سازمانهای غیر دولتی نقشی مؤثر در فعالیتهای سوادآموزی بازی نکرده است. نظارت بر اجرای برنامه‌ها، توزیع بودجه، ارزشیابی کیفیت موادآموزشی با نارسائی‌های اساسی صورت گرفته‌اند. زمان آن فرا رسیده که کم و کاستی‌ها و نابسامانی‌های نظام پیکار با بیسوادی را با شهامت از میان برداریم و اصلاحات لازم را با قاطعیت جامه عمل پوشانیم.

سازمان جدید کمیته‌ی ملی پیکار جهانی با بیسوادی بر اساس برنامه‌های آموزشی جدید، تشکیلات و برنامه‌ریزی نامتمرکز و نظارت و ارزشیابی مداوم مستقر می‌شود. برنامه‌های سوادآموزی باید قبل از هرچیز ایجاد ارتباط و حفظ این ارتباط را با گروههای وسیع مردم میسر دارند.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

برنامه‌های آموزشی تنها زمانی موفق خواهند بود که براساس نیازهای مردم و در جهت حل مسائل و مشکلات آنان تدوین شوند. زندگی را باید در آموزش و آموزش را در زندگی آمیخت.

انباشتن معلومات مجرد و جدا از مسائل خاص و ملموس اجتماعی و اقتصادی مردم ادامه‌ی راه گذشته است، راهی که در همه جا به بن‌بست رسیده و بحران‌های بزرگ ایجاد کرده است. درهم آمیختن زندگی و آموزش قدم اساسی در راه تحقق آموزش مداوم و سوادآموزی تابعی است. سوادآموزی و ایجاد مهارت‌های حرفه‌یی در میلیون‌ها بیسواد. آگاه‌سازی و تقویت منطق فکری آنان ابعاد تازه‌یی را در تجهیز امکانات توده‌های مردم خواهد گشود.

سوادآموزی تابعی، به بخشهای اقتصادی و اجتماعی و وظایف آموزشی محول می‌کند و آهنگ رشد را سریع‌تر و هماهنگ‌تر می‌سازد. استعدادها، منافع، انگیزه‌ها و احتیاجات مردم باید همواره در برنامه‌های سوادآموزی مورد توجه باشند و پایه و مایه‌ی آنها را بوجود آورند.

سازمان کمیته پیکار با بیسوادی براساس اصل عدم تمرکز و مشارکت گروهی فعالیت خواهد کرد. این بدان معناست که تمام مردم در پیشبرد فعالیت‌های سوادآموزی مشارکت کنند. برنامه‌ها از بالا و از خارج به گروه‌های سوادآموزی تحمیل نشوند، سوادآموزی تنها کار سازمان‌های مسئول دولتی نباشد و محور اصلی فعالیت‌ها را خود مردم بوجود آورند.

برنامه ریزی فعالیت‌ها و تخصیص بودجه باید منطبق با

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

نیازهای نظام نامتمرکز جهاد انجام گیرد و جمع‌آوری و بررسی اطلاعات و آمار اتخاذ تصمیمهای لازم و بموقع را امکان‌پذیر سازد. برنامه‌های سوادآموزی باید در تمام مراحل بدقت پی‌گیری شوند و با نظارت مردم و کارشناسان مربوط، در هر زمان که ضروری باشد، در مسیر درست قرار گیرند.

سوادآموزی يك نهضت گسترده‌ی ملی است که مردم، حزب رستاخیز ملت ایران و سازمانهای دولتی و غیردولتی، همه دوشادوش یکدیگر برای پیروزی آن پیکار خواهند کرد. تشکیل کمیته‌های محلی سوادآموزی مشارکت راستین مردم را تحقق خواهد بخشید و ایجاد و حفظ ارتباط را با گروه‌های روستایی و شهری میسر خواهد ساخت. کمیته‌های محلی سوادآموزی از اهمیتی خاص برخوردارند و سازمان‌دهی و استقرار آنها باید بادقت و توجه خاص انجام پذیرند.

کمیته‌های پیکار استان و شهرستان باید ابعاد وسیع مسئولیت و وظایف خود را بدرستی درک کنند و اعضای آن با کوشش و آگاهی در اجرای مطلوب برنامه‌های سوادآموزی بکوشند.

کسانی که امروز بعنوان دبیران کمیته‌های استان و شهرستان در سمینار آموزشی حضور دارند درواقع نقش فرماندهان پیکار را در سراسر کشور بازی می‌کنند. آنان باید بطور دقیق و جامع از تمام جنبه‌های برنامه‌های پیکار و چگونگی اجرای آنها اطلاع داشته باشند تا بتوانند اصول و مبانی نظری و رهنمودهای اجرایی فعالیت‌های پیکار را به

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

تمام مسئولان و دست‌درکاران جهاد ملی در منطقه و حوزه‌ی عملیات خود انتقال دهند.

دبیران کمیته‌های استان و شهرستان که مسئول‌دفترهای سازمان کمیته‌ی ملی پیکار خواهند بود در مقابل مسئولیتی عظیم قرار دارند و امیدوارم که بتوانند با سربلندی از عهده‌ی اجرای آن برآیند.

بدون تردید نقش حزب رستاخیز ملت ایران در بسیج— کردن مردم برای مشارکت در فعالیتهای سوادآموزی اساسی است.

سازمان‌های غیردولتی نیز باید در تمام زمینه‌ها در پیشبرد برنامه‌های پیکار مشارکت کنند و کارفرمایان تمام تسهیلات را برای سوادآموزی کارگران واحدهای صنعتی، کشاورزی و خدمات بوجود آورند.

نیات والای شاهنشاه آریامهر و آینده‌ی درخشانی که برای ملت ایران در نظر دارند، هرایرانی را در برابر مسئولیتی بزرگ قرار می‌دهد و همه باید با اتفاق و ایمان برای ازمیان برداشتن بیسوادی در سراسر کشور بکوشند.

اراده‌ی سیاسی برای ازمیان برداشتن بیسوادی در ایران آنچنان قاطع و صریح است که بسیج همه منابع مالی و انسانی مورد نیاز را امکان‌پذیر می‌سازد و انتظارات و امیدهای بزرگ را برای نوسازی و اصلاحات اساسی موجه می‌نماید. باید شرایط مساعد اقتصادی و اجتماعی کنونی را بغبوبی درک کنیم و تمام منابع و امکانات را در این راه بکار گیریم.

از تمام وزرای مسئول، استانداران، فرمانداران، و

سخنن والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بخشداران می‌خواهم که با جدیت وظایف خود را در پیکار ملی سوادآموزی انجام دهند. کار پیکار را باید یک وظیفه و مسئولیت ملی تلقی کرد و هرگونه اهمال و کوتاهی را با واکنش شدید از میان برد.

خود من برچگونگی اجرای برنامه‌ها از نزدیک نظارت خواهم داشت و در این جهاد ملی با شما همگام بود. امیدوارم سمینار آموزشی دبیران کمیته‌های پیکار استان و شهرستان با موفقیت کار خود را تمام کند و شرکت‌کنندگان در آن با بررسی دقیق طرح نهائی جهاد ملی سوادآموزی و رهنمودهای اجرائی آن با آگاهی و تسلط کامل به استان‌ها و شهرستانهای خود باز گردند و در راه دشوار و افتخارآمیزی که در پیش دارند با گام‌های استوار و اعتقاد راسخ، پیش روند.

جهاد ملی سوادآموزی را بر اساس تعهد و صداقت پی‌گیری کنیم و شالوده‌های سالم ایران نو را بیش از پیش استحکام بخشیم.

سمینار منطقه‌ای یونسکو برای سواد آموزی

روز شنبه ششم شهریورماه ۲۵۳۵ شاهنشاهی سمینار منطقه‌ای سوادآموزی کشورهای آسیائی در هتل دیزین آغاز بکار کرد. این سمینار دستاوردهای حاصله از پیکار جهانی با بیسوادی را در منطقه آسیا مورد بررسی و کنگاش قرار داد و با تاکید مجدد بر اهمیت این پیکار جهانی خواستار ایجاد روشهای گردید که تحیل بهدفهای این جهاد انسانی را تسریع نماید. والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در مراسم افتتاحیه این سمینار سخنانی ایراد فرمودند که در صفحات بعد بچاپ رسیده است.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در مراسم
گشایش سمینار منطقه‌ای یونسکو برای
سوادآموزی و آموزش بزرگسالان
دیزین - شنبه ۶ شهریورماه ۲۵۳۵**

خانم‌ها، آقایان

خوشوقتم که سمینار منطقه‌یی یونسکو برای سوادآموزی و آموزش بزرگسالان را افتتاح می‌کنم و به نمایندگان عالی رتبه‌ی کشورهای آسیایی و سازمان‌های بین‌المللی شرکت-کننده خوش‌آمد می‌گویم.

این سمینار در زمانی برگزار می‌شود که بیسوادی هنوز بر بخش عظیمی از بشریت، بویژه بر منطقه‌ی آسیا، حاکم است و هر نوع تحول بنیادی و آزادی راستین ملت‌ها را به مخاطره می‌اندازد. وجود بیش از ۸۰۰ میلیون بیسواد در جهان و بیش از نیم میلیارد بیسواد در کشورهای آسیایی روشنگر آنستکه کوشش‌های ما در سال‌های گذشته به نتیجه‌ی مطلوب نرسیده‌اند. تجهیز منابع مالی و نیروی انسانی، فعالیت‌ها و برنامه‌های سازمان‌های ملی و بین‌المللی و سیاست‌ها و خط-مشی‌های بکار گرفته شده برای از میان برداشتن بیسوادی موفق نبوده‌اند.

تعداد مطلق بیسوادان کماکان افزایش می‌یابد و مطالعات و تحقیقات مستند و پیش‌بینی‌های مقامات مسئول نیز حاکی از آن است که، در صورت ادامه‌ی راه گذشته، در آینده با وضع بازهم وخیم‌تر و تعداد بازهم بیشتر بیسوادان روبرو خواهیم شد.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

در سمینارهای مختلف، در گزارشات و انتشارات گوناگون، ارقام و اطلاعات زیادی ارائه شده‌اند و بخوبی بحران کنونی را می‌نمایانند و ضرورتی برای تکرار و تاکید بیشتر آنها در این مجمع نمی‌بینیم. آنچه مایلیم در آغاز کار این سمینار صریحاً اعلام کنم آنستکه پیکار سوادآموزی در جهان موفق نبوده است.

این واقعیت را باید با کمال شجاعت بپذیریم، با کمال صراحت بیان کنیم و با دقت، دوراندیشی و جامعیت برای از میان برداشتن بیسوادی پیکار کنیم. تا زمانی که نيات عالی و بشردوستانه‌ی ما در واقعیات بفرنج اقتصادی و اجتماعی بازتاب و کاربرد راستین خود را نیابند، تا زمانی که اقدامات اساسی و ملموس را جایگزین تعارفات و خوشبینی ساده‌لوحانه نکنیم، پیکار سوادآموزی در جامعه‌های ما پیروز نخواهد شد. تحول اجتماعی و رشد اقتصادی کشورهای ما در گرو تحقق سوادآموزی با مفهوم پیشرفته و جامع آنست و صلح پایدار در جهان با دور نگاه‌داشتن بخش عظیمی از بشریت از فراشد رشد و پیشرفت امکان‌ناپذیر خواهد بود.

برنامه تجربی سوادآموزی جهانی که در کنگره‌ی جهانی وزیران آموزش و پرورش در تهران در سال ۲۵۲۴ شاهنشاهی شکل گرفت، با وجود عدم موفقیت در سوادآموزی تعداد مورد نیاز و باکیفیت مطلوب گروه‌های مختلف مردم، مشکلات و نارسائی‌های اساسی فعالیت‌های سوادآموزی را روشن ساخت. اگر در گذشته جنبه‌های مربوط به برنامه‌های آموزشی و روش‌های آموزشی مهمترین مسایل تلقی میشدند، در پایان برنامه تجربی سوادآموزی، مفهوم سوادآموزی، برنامه‌ریزی،

سخن و الاحضرات شاهدخت اشرف پهلوی

سازمان‌دهی و هماهنگی و نظارت و ارزشیابی مورد توجه‌خاص قرار گرفتند.

در ایران برنامه‌های تجربی اصفهان، دزفول، ساوه و یزد هر کدام بنوبه‌ی خود به روشن شدن مشکلات و نارسایی‌های پیکار ما بر علیه بیسوادی کمک کردند و اینک ما می‌دانیم که در بسیاری از زمینه‌ها باید با برداشت و دیدی کاملاً جدید فعالیت کنیم.

تجربه‌های گذشته بما نشان دادند که موفقیت پیکار با بیسوادی مستلزم درک رابطه‌ی نزدیک آن با هدف‌های پیشرفت اجتماعی و رشد اقتصادی از یکسو و برانگیختن مشارکت وسیع مردم در مقابله با مسایل خود از سوی دیگر است. در گذشته مشارکت مردم و سازمان‌های غیردولتی نقشی مؤثر در پیکار سوادآموزی بازی نکرده‌اند، نظارت بر اجرای برنامه‌ها، توزیع بودجه، ارزشیابی کیفیت مواد آموزشی و سازمان‌دهی فعالیت‌ها با نارسایی‌های اساسی همراه بوده‌اند. سوادآموزی بعنوان عامل تحرك و تحول اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی تعریف نشده و اصولاً به آموزش خواندن و نوشتن و حساب کردن محدود بوده است.

به فرمان برادر تاجدارم شاهنشاه آریامهر جهاد ملی پیکار سوادآموزی در ایران در مهرماه سال جاری آغاز می‌شود و بنا به امر معظم‌له مردم روستاها و شهرهای ایران باید تا ۱۲ سال آینده در سراسر کشور باسواد شوند. فضای انقلاب ایران فضای آگاهی و دانش است و بیسوادی در آن جایی ندارد.

حمایت و اراده‌ی سیاسی برای از میان برداشتن بیسوادی

سخنران و الاحضرات شاهدخت اشرف پهلوی

در ایران مهمترین عامل موفقیت برنامه‌های جهاد ملی پیکار سوادآموزی است و هم‌اکنون تجهیز منابع مالی و انسانی و سازمانی را در مقیاسی چشمگیر میسر ساخته است. بدون اراده‌ی سیاسی صریح و اجرای اقدامات گسترده و مشخصی، هیچ کشوری قادر نخواهد بود در کار سوادآموزی موفق شود و تحول اجتماعی و اقتصادی جامعه را تحقق بخشد.

مایلم مهمترین مشخصات نظام پیکار سوادآموزی در ایران را به اختصار بیان کنم:

الف - مفهوم سوادآموزی

سوادآموزی در برنامه‌های جدید ما آموزش خواندن و نوشتن و حساب کردن را در ارتباط و در کنار هدفهای دیگر آموزش و پرورش ملی و در رابطه با ابعاد اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی زندگی قرار میدهد. سوادآموزی لحظه یا مرحله‌یی در فراشد آموزش و پرورش مداوم است و الزاماً باید از تمام هدفهای آموزش و پرورش «تبعیت» کند، تمام ابعاد زندگی، و سراسر زندگی، را در بر گیرد. سوادآموزی، همچون محور پیشرفت اجتماعی، بر تمامیت زندگی بزرگسالان تأثیر می‌گذارد و موجودیت اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی آنان را متحول می‌سازد.

برنامه‌های سوادآموزی را نباید به آموزش مجموعه‌ای از مهارت‌ها محدود کرد. تمام مهارت‌ها و روش‌ها باید در خدمت بهزیستی انسانها قرار گیرند، انسانهایی که خلق میکنند، انسان‌هایی که با آگاهی زندگی میکنند و خویشان و جامعه را می‌سازند.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

معلومات و اطلاعات را نباید جدا از مسایل خاص و نیازهای ملموس اجتماعی و اقتصادی در ذهن سوادآموزان انباشت. سوادآموزی در ملیون‌ها بیسواد آگاهی ایجاد خواهد کرد و با تقویت منطق فکری آنان و آموزش مهارت‌های حرفه‌یی لازم، امکانات و استعدادهای مردم را شکوفا خواهد ساخت.

ب - برنامه‌ریزی و تخصیص بودجه

برنامه‌ریزی فعالیت‌های سوادآموزی و تخصیص بودجه منطبق با نیازهای نظام نامتمرکز جهاد انجام خواهد گرفت و با دقت و جامعیت مسیر پیشبرد برنامه‌ها را تعیین می‌کند. برنامه‌ریزی با توجه به تمام عوامل و عناصر نظام پیکار و در ارتباط با برنامه‌های رشد اقتصادی و پیشرفت اجتماعی انجام می‌گیرد و از هدفهای ملی و میهنی پیروی می‌کند.

فعالیت‌های سوادآموزی در دو مرحله‌ی طرح رهنمون و طرح اجرایی برنامه‌ریزی میشوند. در مرحله‌ی اول طرح رهنمون در سطح کشور و منطقه با مشارکت سازمانهای مسئول امکانات و محدودیت‌های هر منطقه را مشخص می‌کند و اساس طرح اجرایی را بدست میدهد. در مرحله‌ی دوم کمیته‌های سوادآموزی استان، در ارتباط با کمیته‌های سوادآموزی شهرستان، طرح‌های اجرایی منطقه را، با تعیین جوامع محلی و گروه‌های سوادآموزی در آنها، تعیین میکنند.

تجهیز منابع محلی شرط لازم اجرای برنامه‌های سوادآموزی اعلام گردیده است و تا حد امکان در تخصیص بودجه و برنامه‌ریزی فعالیت‌ها در نظر گرفته میشود.

سخن‌ان والا‌حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

پ - سازمان

سازمان پیکار با بیسوادی براساس اصل عدم تمرکز و مشارکت گروهی فعالیت خواهد کرد. این بدان معناست که تمام مردم در پیشبرد فعالیت‌های سوادآموزی مشارکت کنند، برنامه‌ها از بالا و از خارج به گروه‌های سوادآموزی تحمیل نشوند، سوادآموزی تنها کار سازمان‌های مسئول دولتی نباشد و محور اصلی فعالیت‌ها را خود مردم بوجود آورند. سوادآموزی در ایران يك نهضت گسترده‌ی ملی خواهد بود که مردم، حزب رستاخیز ملت ایران و سازمان‌های دولتی و غیردولتی، همه دوشادوش یکدیگر برای پیروزی آن پیکار خواهند کرد.

استقرار سازمان نامتمرکز پیکار را باید عامل اساسی تحقق مشارکت راستین مردم محسوب کرد، و نظام نامتمرکز نیز فقط با تفویض اختیارات و مسئولیتها، یعنی شرکت در تصمیم‌گیری در سطوح مختلف، واقعیت پیدا میکند. جامعه‌ی محلی، سطح بخش، سطح شهرستان، سطح استان و سطح مرکز سطوح مختلف سازمانی پیکار را تشکیل میدهند و اصل عدم تمرکز پایه و مایه‌ی آنها بوجود می‌آورد. کمیته‌ی محلی سوادآموزی در سطح جامعه‌ی محلی تشکیل میشود و اعضای آنها اهالی محل از میان قشرهای مختلف جامعه‌ی محلی، برمی‌گزینند. سطوح دیگر نیز در ارتباط با وظایف و مسئولیت‌های خود تصمیم میگیرند و برنامه‌های جهاد را اجرا می‌کنند. کمیته‌های محلی سوادآموزی عامل مهمی در ایجاد و حفظ ارتباط با گروه‌های روستائی و شهری محسوب می‌شوند و تجهیز و مشارکت آنان را تسهیل خواهند کرد.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ت - برنامه‌های آموزشی

برنامه‌های آموزشی براساس مفهوم سوادآموزی تابعی در ارتباط با گروه‌های مختلف اجتماعی - حرفه‌یی تهیه و تنظیم خواهند شد. مشخصات هر گروه نوع برنامه‌ی مطلوب را برای آن گروه تعیین میکند و از بکارگرفتن يك برنامه مشترك برای گروه‌های ناهم‌هنگ از نظر اقتصادی و اجتماعی جلوگیری خواهد شد. منطقه‌های روستایی و جمعیت زنان، نوجوانان و نیروی انسانی‌شاغل، در برنامه‌های سوادآموزی از اولویت برخوردار خواهند بود و نخستین برنامه‌ها را به خود اختصاص خواهند داد.

برنامه‌های سوادآموزی نوین از طریق برنامه‌های آموزشی تکمیلی پی‌گیری خواهند شد. در این برنامه‌ها، نوسوادان گذشته از این که امکانات وسیع‌تری برای مشارکت در امور سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بدست خواهند آورد، مهارت‌های آموخته شده را تقویت کرده و مهارت‌های بیشتر و اختصاصی‌تری نیز کسب خواهند کرد.

برنامه‌های سوادآموزی مبتنی بر هدف‌های مترقی جامعه و نیازمندی‌های مردم تهیه و تنظیم میشوند و در خدمت حل مسائل و مشکلات اجتماعی و فردی آنان قرار میگیرند. محتوای برنامه‌های آموزشی باید مشکل‌گشا و زندگی‌گرا باشد و توان برخورد با مسائل و حل مشکلات را در نوسوادان بوجود آورد.

ث - کادر آموزشی و راهنمایی

کادر آموزشی و راهنمایی درجهاد ملی پیکار سوادآموزی مسئولیتی خطیر و با اهمیت را عهده‌دار خواهد بود.

سخن‌ان والاحضرت شاهنخت اشرف پهلوی

آموزشیاران، راهنمایان کلاسهای سوادآموزی تابعی و راهنمایان ارشد سه گروه اصلی کادر آموزشی و راهنمایی را تشکیل می‌دهند.

کادر آموزشی پیکار اصولاً از میان مردم انتخاب می‌شود و قشرهای باسوادتر مردم وظیفه سوادآموزی قشرهای بیسواد و کم‌سواد را به عهده می‌گیرند. تجربه‌های حاصل در برنامه‌های سوادآموزی روشنگر آنست که هرچه فاصله، از دیدگاه‌های اجتماعی، اقتصادی، آموزشی، حرفه‌ای، سطح فکر و جز آنها، میان آموزشیاران و سوادآموزان کمتر باشد، سوادآموزی موفق‌تر خواهد بود. آموزشیاران جهاد ملی بتدریج از میان گروه‌های مختلف اجتماعی - اقتصادی انتخاب می‌شوند. آنان آموزگاران تمام‌وقت نخواهند بود، و بدین ترتیب ارتباط مداوم جامعه و کلاس درس را برقرار می‌کنند و واقعیات و حرارت زندگی را به فضای کلاس منتقل می‌سازند.

بدین ترتیب آموزشیار و نوسوادان در موقعیت مساوی قرار می‌گیرند و خلاقیت و مشارکت نوسوادان در فراشد آموزش امکان‌پذیر می‌شود.

آموزش نخستین و حین خدمت دو مرحله‌ای آماده‌سازی و تربیت کادر آموزشی را تشکیل می‌دهند و تأمین کادر آموزشی را در مقیاس وسیع میسر می‌دارند.

ج - نظارت و ارزشیابی

با توجه به نقش مهمی که جهاد ملی سوادآموزی در تحول بنیادی جامعه برعهده دارد، استقرار یک نظام جامع و علمی نظارت و ارزشیابی برای پی‌گیری مداوم فعالیت‌های آن از

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ضرورت خاص برخوردار است. نظارت و ارزشیابی محدود به جنبه‌های آموزشی نمی‌شوند، بلکه اثرات کوتاه‌مدت و دراز مدت برنامه‌ها را در تحول اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی پی‌گیری می‌کنند. از این نظر در تمام طول جهاد و در هر مرحله باید اطلاعات لازم با استفاده از کاربرد روشهای علمی گردآوری و تحلیل شود و نتایج کار با هدفهای تعیین شده مقایسه گردند تا امکان برطرف کردن مشکلات و بهبود برنامه‌ها و بکار گرفتن نوآوریها میسر گردد. نظارت بر برنامه‌ها، بر خلاف روال سابق، به بازدیدهای صوری محدود نمیشود. هدف نظارت راهنمایی مسئولان مختلف و تهیه اطلاعات و گزارشهایی خواهد بود که براساس آن برنامه‌ریزان و مسئولان جهاد بتوانند به موقع برنامه‌ها را اصلاح و نواقص و مشکلات را برطرف سازند. نظارت عامل بازدارنده ابتکار و خلاقیت مسئولان سطوح مختلف و مردم نخواهد بود، بلکه عامل تشخیص سریع کم و کاستیها و برطرف کردن آنها محسوب خواهد شد.

کشورهای ما در آینده کماکان با مسائل بیشماری روبرو خواهند بود و تحقق سوادآموزی و تحول اجتماعی و اقتصادی بسادگی صورت نخواهد گرفت. مهم آنست که راه درست را انتخاب کنیم، با کوشش و تلاش مداوم و با آگاهی کامل مشکلات را یکی پس از دیگری از میان برداریم.

سمینار منطقه‌یی کشورهای آسیایی برای ایجاد گفت و شنود میان مسئولان عالی‌رتبه‌ی سوادآموزی، بررسی تجربه‌های مختلف و یافتن بهترین و مؤثرترین برداشت‌ها و راه‌حل‌ها برگزار می‌شود.

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

امیدوارم نتایج کار این سمینار برای منطقه آسیا و تمام کشورهای که با مسئله بیسوادی درگیرند اثرات مثبت و ارزنده‌یی در برداشته باشد و افق جدیدی را برای پیکار مؤثر و گسترده سوادآموزی در جهان باز کند.

ما خواهان آنیم که از تمام تجربه‌ها استفاده کنیم، ره‌آوردهای خود را با الهام از یافته‌ها و تجربیات دیگران غنی‌تر سازیم و امکانات و منابع جدید را برای آماده کردن محیط و تجهیز مردم برای مشارکت هرچه بیشتر در برنامه‌های سوادآموزی به کارگیریم، همبستگی کشورهای آسیائی و وجود مسائل مشترک، اتحاد و همکاری گسترده‌ی آنان را ضروری می‌دارد و آگاهی ملت‌های آسیا و موفقیت سریع آنان را در تمام زمینه‌ها تأمین می‌کند.

از یونسکو، سازمان آموزشی، علمی، و فرهنگی ملل متحد سپاسگزارم که با برگزاری این سمینار در ایران نقش خاص کشور ما را در پیکار جهانی با بیسوادی مورد تأکید قرار می‌دهد و اطمینان دارم که در آینده امکانات و منابع مورد نیاز را برای پیروزی این پیکار در سطح ملی و بین‌المللی تجهیز خواهیم کرد.

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی هنگام بازدید از فعالیتهای سوادآموزی بخش دهکذابل

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی هنگام بازدید از کلاسهای پیکار با بیسوادی در تبریز

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی هنگام بازدید از فعالیتهای یکبار با یسوانی در
روستای کوشک بیدک فارس

UNESCO ASIAN REGIONAL SEMINAR

Country Planning and Programming of Literacy Activities

Uzlin 20.6 - 24.6.1979

سمینار منطقه‌ای سوادآموزی کشورهای آسیای

والاحضرت شاهدخت اشرفی پهلوی در مراسم گشایش سمینار منطقه‌ای سوادآموزی کشورهای آسیایی در تهران

سخنان والا حضرت
شاهدخت اشرف پهلوی
در مقام
ریاست عالیة سازمان زنان ایران

شرح روند قسمتی از تاریخ بشر بذكر حقیقت اندوهناکی ملزم است که در قرن بیستم و در متن ره آورده های اعجاب انگیز که تکنیک و صنعت به جامعه بشری ارمغان داده هنوز هم تفاوتها و تبعیضهای غیرمنطقی مانع از شکوفائی استعداد های خلاق نیمی از انسانها در بعضی از جوامع است. الرات مایوس کننده ناشی از این نظام و بمنظور هشدار و آگاهی به جهانیان در زمینه تساوی غیر قابل تردید حقوق زن و مرد، سازمان ملل متحد را بر آن داشت که در نشست بیست و هفتم خود در سال ۱۹۷۲ باتفاق آراء سال ۱۹۷۵ را سال بین المللی زن اعلام کند. هدف از این اقدام شناخت واقعی مقام زن و دستیابی زنان به حقوق بیشتر بود تا از رهگذر توجه جهانیان و دولتمداران کشورها شیوه های برای ایجاد و اعاده حقوق اساسی زنان و رفع تبعیض هایی که تاریخ معاصر بشر را آلوده ساخته اتخاذ گردد.

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالییه سازمان زنان ایران که ریاست هیات نمایندگی سیاسی ایران را در سازمان ملل متحد بعهده دارند متن اعلامیه ای که حکایتگر لزوم توجه و رعایت اصل تساوی حقوق زن و مرد است و به تایید اعلیحضرت همایون محمد رضا پهلوی آریامهر شاهنشاه ایران رسیده و از سوی بیشتر پادشاهان، رؤسای جمهوری و دولتمداران

کشورهای مختلف گیتی تایید شده بود به اجلاس فوق تسلیم فرمودند. فعالیت‌های تمر بخش والاحضرت موجب شد که به پیشنهاد نماینده مکزیک که ریاست کمیسیون مقام زن را در سازمان ملل بعهدہ داشت و تایید همگی نمایندگان والاحضرت بریاست کمیته مشورتی کنفرانس سال زن انتخاب شوند.

بمناسبت همین سال نیز از سوی سازمان زنان ایران همایش‌های متعددی در شهرستانهای ایران برگزار شد. همچنین مجمع عمومی سازمان زنان ایران بمناسبت این سال در تهران و در پیشگاه شاهنشاه آریامهر و با گزارش والاحضرت اشرف پهلوی گشایش یافت.

در میان کلمات و عباراتی که در این سلسله سخنرانیها و پیامها که در داخل و خارج ایران از طرف والاحضرت ایراد یا ارسال شده است، بگونه‌ای مستدل و منطقی تبعیضات موجود نسبت به جامعه زنان محکوم گردیده و روح اعتراض به نابرابری‌های موجود بچشم می‌خورد.

آنچه در صفحات بعد می‌آید متن پیامها و سخنرانیهایی است که بمناسبت سال زن در ایران یا در خارج از کشور ایراد شده است.

نخستین جلسه کمیته مشورتی کنفرانس سال بین‌المللی زن صبح‌روز دوشنبه سوم مارس ۱۹۵۷ (۱۲ اسفند ۲۵۳۳) در مقر سازمان ملل متحد در نیویورک تشکیل گردید به پیشنهاد نماینده مکزیک و همچنین رئیس کمیسیون مقام زن سازمان ملل متحد والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالی سازمان زنان ایران به اتفاق آراء بریاست کمیته مزبور انتخاب شدند این کمیته دستور کار کنفرانس سال بین‌المللی زن را که در پایتخت مکزیک تشکیل شد تنظیم نمود و طرح یک برنامه کار جهانی را که در جهت پیشبرد هدفهای سال زن توسط دبیرخانه سازمان ملل متحد تهیه شده بود مورد مطالعه قرار داد. والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی پس از انتخاب به سمت ریاست کمیته فوق مطالبی بشرح صفحات بعد ایراد فرمودند.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی پس از انتخاب به
سمت ریاست کمیته مشورتی کنفرانس جهانی سال بین المللی
زن
نیویورک - ۱۲ اسفند ۲۵۳۳

عالیجنابان، خانمها، آقایان

شما با انتخاب من بریاست این کمیته مشورتی نه تنها
نسبت بمن بنحوی ابراز اعتماد نموده اید که مرا عمیقاً تحت
تأثیر قرار میدهد و موجب تشکر صمیمانه من است، بلکه
وظیفه ای بمن محول کرده اید که به اهمیت آن وقوف کامل
دارم.

در واقع، در نگارش وقایع مربوط به پیکار جهت برابری
زن و مرد که در منشور ملل متحد، و اسناد بین المللی متعدد
اعلام شده است کمیته ما می تواند نقش قاطعی داشته باشد.
در اعلامیه رفع تبعیض از زن، چنین تبعیضی اساساً نادرست
و علیه حیثیت انسانی شناخته شده است.

بدبختانه با وجود کوششهای فراوان سازمانهای بین-
المللی، منطقه ای و ملی، این برابری در قسمت وسیعی از
جهان فقط بصورت تئوری باقی مانده است.

حتی امروزه نیز غالباً تبعیض نسبت بزن از گهواره
آغاز میشود و در سراسر زندگی او ادامه دارد. در کلیه شئون
حقوقی و عمومی، زن دارای نقشی پائین تر و حاشیه ای است.
ماهیت خانواده، مدرسه و کار هرچه باشد، زن بدنیا
آمدن برابر است با نوعی درماندگی. این وضع نه تنها عمیقاً

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

نادرست و مغایر با حقوق اساسی بشر و حیثیت انسانی است، بلکه علاوه بر آن بازتاب‌های زیانبار آن بهمان اندازه که به زنان لطمه میزند برای مردان و کودکان نیز مضر بوده و متضمن لطمه شدید به پیشرفت اجتماعی و اقتصادی بشر است.

بمنظور آغاز اقدامات جدیدی در این زمینه و برانگیختن افکار عمومی جهانی و هدایت دولت‌ها به تمرکز توجهشان نسبت باین مسأله است که مجمع عمومی ملل متحد، سال ۱۹۷۵ را بعنوان سال بین‌المللی زن اعلام کرده است. مهمترین واقعه امسال بدون شك کنفرانس سال بین‌المللی زن است که نخستین اجتماع جهانی است که به این موضوع، در سطح هیات‌های نمایندگی دولت‌ها، اختصاص دارد.

همانطور که میدانید، وظیفه عمده این کنفرانس تهیه يك برنامه اجرائی جهانی بمنظور عملی ساختن هدفهای اصلی سال بین‌المللی زن، یعنی «برابری، توسعه و صلح» است، برنامه‌ای که جهت تهیه آن ما امروز در این کمیته مشورتی گردهم آمده‌ایم.

بنابراین موفقیت کنفرانس مکزیکو که بنوبه خود در موفقیت هر اقدام آتی بنفع زنان مؤثر است به کیفیت کارهای ما بستگی دارد.

با آنکه مسائل زنان در تمام جهان مشابهتهایی با یکدیگر دارند ولی وجوه آن غالباً بر حسب مناطق مختلف، بسیار متفاوت است. این خصوصیت که در این کمیته نمایندگان مناطق مختلف جغرافیائی حضور دارند باید ما را بر آن دارد که این تفاوت وضعیت‌ها را از نظر دور نداریم و

سخن و الاخصرت شاهدخت اشرف پهلوی

مسأله ر از تمام جهات مورد بررسی قرار دهیم.
معهدا تعدادی از اصول و مبانی، بین تمام زنان جهان مشترك است، نخست آنكه مسأله زنان مسأله ایست اساساً انسانی و مربوط به عدالت و احترام به حیثیت موجود بشری بدلیل انسان بودن او. عدالت و احساس حیثیت حکم میکند که هر زن نسبت به خود بعنوان يك انسان، نسبت به فرزنداناش بعنوان يك مادر و نسبت به اجتماع يك فرد دارای فرصت‌های برابر و حقوق و تکالیف برابر باشد.

مسلماً موضوع «برابری» مسأله تازه‌ای نیست و مخصوصاً کمیسیون وضع زن کار قابل ملاحظه‌ای در زمینه حقوقی انجام داده است. بدبختانه مقاوله‌نامه‌های بین‌المللی مورد قبول از طرف تعداد زیادی از کشورها بتصویب نرسیده است و بعلاوه حتی در مواقعی که متون قانونی تبعیض‌آمیز نیست، رویه و عمل همیشه از آن پیروی نمیکند.

در زمان ما شاید يك تبعیض آشکار و قانونی آنقدرها مانع عمده پیشرفت زن نباشد. مشکلات مهم، بخصوص ناشی از گرایش‌های سنتی و معمول در مورد نقش زن در اجتماع است. از این نظر يك فعالیت آموزشی و دگرگونی فکری نه تنها برای مردان، بلکه برای زنان نیز ضروریست. این فعالیت، وظیفه درازمدتی است که مستلزم کوششهای استوار و پیگیر است.

اعلام اصول مهم یا تنظیم اعلامیه‌های زیبا کافی نیست و مشکل وضع زن را با سخن پراکنی نمیتوان حل کرد.

آزادی زن جز با استقلال اقتصادی او آغاز نخواهد شد. قرارداددن وسائل فکری و فنی به اختیار او جهت اینکه مستقیماً

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

و بدون وابستگی بمرد امرار معاش کند مبانی اساسی آزادی زن را تشکیل میدهد. در این معنی است که مشارکت زن در توسعه، اهمیت کامل خود را ظاهر میسازد. بین شرکت زن در توسعه بعنوان وسیله تأمین پیشرفت زن، و شرکت زن بعنوان يك عامل تولید يك تفاوت اساسی وجود دارد که اگر تنها از این زاویه بآن توجه شود منتهی به استثمار بیشتر او می گردد. حق کار کردن زن در مساوات کامل با مرد، شناسائی ارزش سهم او در اجتماع، خواه در خانواده باشد یا در خارج از آن، مبنای هراقدامی در مورد زنان است و قسمت اعظم سایر حقوق و تکالیف آنان نیز ناشی از آن میباشد. در واقع این حق کار کردن بخودی خود دسترسی به وسائل عملی اعمال حق مذکور، فراگیری آموزشها و تعلیمات فنی و حرفه‌ای، الغاء تقسیم کار به دو بخش «مردانه» و «زنانه»، مزد مساوی برای کار در مدت و کیفیت مساوی، امکانات شغلی برابر و ورود به مشاغل مهم و واجد مسئولیت و غیره، همه را در بر دارد.

بالاخره این حق متضمن آزادی زن از زنجیرهایی است که او را زمانی چنین طولانی در کانون خانواده محدود کرده است. بدیهی است که زنان مادام که نتوانند آزادانه راجع به تعداد فرزندان شان تصمیم بگیرند، نمیتوانند به شرکت کامل در اتخاذ تصمیمات و فعالیت‌های اقتصادی اجتماع امیدوار باشند. میزان بالای توالد و تناسل، بعلت قیود و الزاماتی که بوجود می‌آورد، غالباً بامادون بودن وضع زن همراه است و این امر بهمان اندازه که نتیجه عقب ماندگی است، علت آن نیز محسوب میشود، و در حقیقت دور باطلی است که

سخان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

زمان گسیختن آن فرارسیده است.

در این زمینه نیز مانند سایر زمینه‌ها وابستگی اساسی بین وضع زن و سطح پیشرفت اقتصادی و اجتماعی کشورها بوضوح مشهود است.

بتنظر میرسد که جامعه جهانی از این وابستگی آگاهی دارد، زیرا استراتژی دومین دهه توسعه، کنفرانس جمعیت، کنفرانس تغذیه، و برنامه‌های مختلف اقدامات ناحیه‌ای برای شرکت زنان در توسعه، مخصوصاً مبین آنست.

خانمها و آقایان

در شروع هر اقدامی ضرورت اساسی يك سیاست آموزشی احساس میشود. این آموزش مربوط به سطوح مختلف است: نخست آموزش و اطلاعات عامه مردم که در نظر آنان نقش زن غالباً ناشناخته است و باید روشن شود.

کودکان از آغاز خردسالی می‌شنوند که گفته میشود زن از هوش محدود و قدرت کار کمتری برخوردار است و در کانون خانوادگی چنین تصویری از زن در ذهن آنها القاء میشود.

واقعیت‌ها پوچی چنین پیش‌داوری‌هایی را نمایان می‌سازد، اما رسوم و سنت‌ها طور است که زنان خود در ایجاد تصویری که نخستین قربانیان آن هستند غالباً شرکت دارند. در این زمینه، نقش وسائل ارتباطی و برنامه‌های آموزشی اساسی است، همچنین پیکار با بیسوادی و تعلیمات فنی و حرفه‌ای زنان مؤثر و قاطع است.

آمار نشان میدهد که بیشترین درصد بیسوادی مربوط به زنان است. حتی در زمانی که آموزش ابتدائی، اجباریست،

سخان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

دختران جوان بطور کلی زودتر ترك تحصیل میکنند و درصد شرکت آنان در تحصیلات متوسطه بسرعت کاهش می یابد، و در تحصیلات فنی و در سطوح دانشگاهی به حدی بسیار پائین میرسد. این امر نیز ناشی از رسومی است که خواستار زود ازدواج کردن دختران و محدود کردن آنان به کارهای خانه است.

باین ترتیب است که زنی که میخواهد کار کند یا مجبور به تحصیل وسائل امرار معاش است همه جا با همان موانع که ناشی از نقص آگاهی و آموزش اوست برخورد می کند. این مقاومت جوامع در برابر آموزش و پرورش زنان و شرکت آنان در فعالیت های اجتماعی و حرفه ای اصولاً مبتنی بر مفاهیم نادرست و متعدد زیر است:

از يك طرف مبتنی بر این اندیشه است که تنها مادر مسئولیت طفل را بعهده دارد. اما از آنجا که مادری اساساً يك وظیفه اجتماعی است منطق ساده حکم میکند که وظایف خانوادگی و داخلی متساویاً بین زن و مرد تقسیم شود.

از طرف دیگر مبتنی بر این اندیشه است که شرکت زنان در فعالیت اقتصادی کشور چندان ضروری نیست؛ در حالی که صرف نظر از مفید بودن، حق کار کردن يك حق اساسی موجود بشری و منشاء شکوفائی و آزادی و استقلال است، و انگهی مسلم است که زنان مناطق روستائی علاوه بر خانه داری و مسئولیت های مادری قسمت مهم و گاهی قسمت اعظم کارهای کشاورزی را انجام میدهند.

در شهرها نیز عده ای از زنان، برای تکمیل درآمد خانواده بیش از پیش مجبورند کار کنند. آنهم کار مضاعف، هم در

سخنان و الاحضرت شاهدحت اشرف پهلوی

خانه که در انجام وظایفشان شوهر سهم چندانی ندارد و هم در خارج از خانه.

و بالاخره جنبه حاشیه‌ای نقش زن در توسعه اقتصادی کشورها منتهی به هدر رفتن عظیم منابع انسانی میشود. در مورد کودکان نیز آشکار است که کمبود آموزش زن خودبخود بر روی آنها منعکس میشود.

يك ضرب المثل شرقی بحق میگوید: «اگر مردی را آموزش دهید يك فرد را آموزش داده‌اید، اگر زنی را آموزش دهید ملتی را آموزش داده‌اید.»

اما تنها آموزش و پرورش کافی نیست. باید آموزش و پرورش نیز آنطور که در حال حاضر بآن پی برده‌اند از نظر ماهیت و روشها کاملاً مورد تجدید نظر قرار گیرد.

خانمها و آقایان

اگر تبعیض نسبت بزنان تقریباً در تمام کشورها وجود دارد و باید از این لحاظ محکوم گردد، مخصوصاً به وجه غم‌انگیزی در کشورهای فقیر، یعنی نقاطی که نیازهای حیاتی از قبیل بهداشت، غذا، مسکن، سوادآموزی و آموزش فنی پایه در تمام سطوح مواجه با کمبود است نیز مشاهده میشود. از طرف دیگر مسائل هم بر حسب مناطق روستائی و شهری متفاوت است بمنظور تهیه يك برنامه اجرایی جهانی، کمیته ما باید کلیه این مسائل را در نظر داشته باشد.

خانمها و آقایان

عدم موفقیت گذشته نباید ما را مأیوس کند. جز با

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

خوش بینی نمیتوان به سازندگی پرداخت و سال ۱۹۷۵ پایه استواری برای پیشبرد عمل است. در واقع نه تنها بعلت کوشش های سی ساله اخیر زمینه به نحوی مهیا گردیده است، بلکه علاوه بر آن، بنظر میرسد که حقیقتاً چندیست که در سطح دولت ها به اهمیت موضوع پی برده شده.

مطمئناً در قلمروی چنین پیچیده در مدت کوتاهی همه کارها انجام نمیشود. برنامه کاری که باید درباره آن بیندیشیم نمیتواند بهیچوجه محدود به یکسال باشد و باید دانست که لااقل ده سال کوشش استوار برای نیل به نتایج قابل ملاحظه ضرورت دارد.

دلیل دیگری که بر خوش بینی ما وجود دارد اینست که چند ماه قبل از کنفرانس مکزیکو، نزدیک به دوسوم از رؤسای کشورها و دولت های جهان، اعلامیه مربوط به سال بین المللی زن را که من افتخار داشتم توجیهشان را بدان معطوف دارم تصویب کرده اند و در نتیجه از این طریق پشتیبانی خود را از هر اقدامی که جهت رفع هرگونه تبعیض نسبت بزنان بعمل آید اعلام داشته اند.

سال بین المللی زن برای جامعه بین المللی فرصت منحصر- بفردیست که برابری بین زن و مرد را نه تنها از نظر حقوقی، بلکه در زندگی روزانه به پیش ببرد و شرکت کامل زنان را در کوشش جهت توسعه چه در سطوح برنامه ریزی و چه در سطوح اجرایی تأمین کند و بهره مندی کامل آنان را از حقوق بشر تضمین نماید.

مسأله اعطای حقوق به زنان در میان نیست، بلکه موضوع مورد بحث، شناسائی و احترام گذاشتن بحقوق انتقال ناپذیری

سخن والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

است که آنان، بعنوان يك موجود بشری دارا میباشند.
بعلاوه، مادام که هماهنگی بین زنان و مردان در هر خانواده، هر مؤسسه و هر کشور وجود نداشته باشد تضمین هماهنگی بین ملت‌ها میسر نخواهد بود. زنان باید نقش خود را در حفظ صلح ایفا کنند، نقشی که عدم توجه بآن برای هیچکس سودی دربر ندارد. در ۱۸۴۶ يك نویسنده بزرگ، گوگول مطلبی نوشته است که من نقل میکنم:
«تأثیر زن، بویژه در زمان ما ممکن است قابل ملاحظه باشد. در اجتماع امروز، اعم از اینکه توأم با نظم یا بی نظمی باشد از يك طرف نوعی خستگی بمعنی معمول آن مشهود است، و از طرف دیگر نوعی سردی روحی و نوعی خستگی نیروهای اخلاقی احساس میشود که بیداری و انتباهی را ضروری می‌سازد. برای تحصیل این بیداری همکاری زن غیرقابل اجتناب است» و همانطور که اسکار وایلد میگفت:
«گذشته را همیشه میتوان از خاطر زدود، اما از آینده گریزی نیست.»
زمان گسستن قطعی از گذشته‌ای توأم با مجرمیت‌ها و استثمار زنان بمنظور يك جهش واقعی بسوی آینده‌ای که در آن زن و مرد در تفاهم متقابل، آزادی و شایستگی زندگی خواهند کرد فرا رسیده است.

در جلسه‌ای که روز جمعه ۱۶ اسفندماه ۲۵۳۳ در مقر سازمان ملل متحد بمناسبت روز بین‌المللی زن تشکیل شد و هیأتی از کارشناسان عالی‌مقام راجع به تحولات اجتماعی ۲۵ سال آینده، بخصوص نقش زنان و مردان مباحثاتی داشتند و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی بعنوان ریاست کمیته مشورتی کنفرانس سال جهانی زن نطقی بشرح صفحات بعد ایراد فرمودند.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در جلسه

کارشناسان ملل متحد

۱۶ اسفندماه ۲۵۳۳ - ۷ مارس ۱۹۷۵

برای من موجب کمال مسرت است که فرصت یافته‌ام خطاب به گروه کارشناسان برجسته‌ای که در اینجا گردآمده‌اند سخن گویم. من در اینجا بعنوان رئیس کمیته مشورتی مأمور تهیه یک برنامه اجرایی جهانی، جهت پیشنهاد به کنفرانس جهانی سال بین‌المللی زن در مکزیکو، حضور دارم.

نمایندگان مناطق مختلف جغرافیائی در کمیته سرگرم بحث درباره شرایط دشوار و ملال‌انگیزی هستند که در جهان امروز با زندگی زن در همه‌جا ارتباط دارد و باید بعنوان مبانی اقدامات پیشنهادی در نظر گرفته شود. بدون اینکه قصد تکرار مطالب مورد بحث آن کمیته را داشته باشم من این موضوع را وظیفه خوشایندی میدانم که دورنمای روشن‌تر آینده را مورد نظر قرار دهم.

آینده‌نگری بی‌شبهات به دریانوردی و سیاحت در آن در قرون وسطی نیست. چه، با اینکه مخاطره‌آمیز است فریبده و دلرباست. من پیشنهاد نمیکنم که بحث بی‌هدفی را راجع به آمار و آنچه ممکن است در ربع آخر این قرن رخ دهد یا ندهد مطرح کنیم. جهان دستخوش تغییرات شگرفی است و ابرهای عدم اطمینان چهره آینده را در برابر دیدگان ماتیره میسازد. معذک اگر بر مبنای گذشته داورۃ کنیم قضاوت ما درباره زنان در آغاز قرن آینده بنیان صحیح‌تری خواهد داشت. از

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

این نظرگاه، مسأله از دو زاویه مختلف ممکن است مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد.

از نظرگاه فلسفی میتوان استدلال کرد که برخلاف انقلاب تکنولوژی عظیمی که چهره جهان را در طول دو یاسه نسل بی اغراق دگرگون کرده است، طرز تلقی انسان نسبت به زندگی، رفتار اجتماعی و اخلاقی و مجموعه ارزشهایش نسبتاً ثابت مانده است. مردم تاکنون نتوانسته اند با چهره جدید جهان که بر اثر انقلاب علمی تحول و توسعه یافته است بمقابله برخیزند، انقلابی که رابطه آنان را با حدود سی قرن پیشرفت آهسته و تدریجی قطع کرده است و چون باین ترتیب، در نتیجه يك جهش علمی، عقب مانده اند نتوانسته اند كاملاً خو درآ با خواستها و ضروریات عصر جدید تطبیق دهند.

این عدم توازن در طرز تلقی جامعه مردسالار نسبت بزنان به بهترین وجه مشهود و معلوم است.

در سال ۱۶۴۲ آن برادستريت، شاعره امریکائی، با فصاحت و روانی وضع بد يك زن روشنفکر را در این شعر چنین تشریح کرده است: «اگر آنچه من انجام میدهم خوب از آب درآید پیشرفتی نخواهد بود، آنها خواهند گفت کارخودش نیست یا این بر حسب تصادف بود».

آیا امروز، در عصر موشك و كامپیوتر طرز تلقی واقعی

مردان كوچه و بازار نسبت به زن بهمین نحو خلاصه نمیشود؟

در حالی که اجتماعات مختلف، اشكال ابهام انگیز گوناگونی

بخود گرفته اند و رفتار آنان نسبت به زنان آنگونه که باید و

شاید روشن نیست، حقیقت اینست که افسانه حقارت زنان

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اساساً از بین نرفته است. امروزه با اینکه زنان بمقام نخست‌وزیری و وزارت هم رسیده‌اند هنوز بعنوان يك استثنا قلمداد میشوند. طرز تلقی کلی مرد نسبت به زن هنوز باین گفته که «ساختمان بدن سرنوشت را تعیین میکند» بسیار نزدیک است. زن مجبور و منقاد و محکوم شده‌است که در نقش تعیین شده‌ای قرارگیرد و این نقش بوضع حق بجانبی «طبیعی» خوانده شده.

غرض اصلی از زنده بودن او، نیل به لذت مادری ولذت خانه‌داری تصور شده است و گمان برده‌اند که در واقع، همه آرزوها، هوس‌ها و رؤیاهایش فقط بداشتن فرزندان چند، برآورده میشود و بنابراین درخانه‌ماندن دختر، اورابه‌وجود قابل ترحمی تبدیل میکند.

این نقش کلیشه‌ای زن بنوبه خود اثر معکوس برروی مردان داشته است، در نتیجه آنان نیز مجبور شده‌اند نقشی را بعهده گیرند که شاید خواهان آن نبوده‌اند یا شاید آمادگی اجرای آنرا نداشته‌اند. باین ترتیب پسر از روزی که متولد میشود در نقشی مقتدرانه و برتر قرار میگیرد.

اکنون به آینده‌نگری‌های خود بازگردیم، نشانه‌های زیادی این فکر را به‌ذهن القا میکنند که در کندی تطبیق اجتماعی با «انقلاب تکنولوژی» تغییری حاصل شده و تحرکی آغازگردیده است. نیروی محرکه این انتقال و تحول بآن اندازه که معلول جبر زمان کنونی است، ناشی از قاطعیت زنان نیست، زمان ما زمانی است که بشر دیگر نمیتواند با رویای رشد دائم زندگی کند و بامحدودیت‌های جسمی و روحی مواجه است.

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

قحطی، تغییرات جوی، کمبود مواد اولیه، تورم و آلودگی محیط زیست بعنوان علامت اخطار درمورد اختلال اساسی ارتباط انسان با زمین مشاهده میشود.

باین ترتیب، اگر بشریت باید بمقابله با این مسائل برخیزد لازم است کلیه منابع انسانی بسیج شود و در این راه بکار افتد.

لازمه این بسیج دوری جستن از بدبینی بی پایه ای است که در مردان وجود دارد و شاید همین امر میبین تحرك و تغییرات اجتماعی مربوط به وضع زنان است.

اما اگر از زاویه دیگری این مسأله رامورد تجزیه و تحلیل قرار دهیم، وضع آینده زنان باید از طریق اقداماتی که بوسیله خود آنان صورت میگیرد مشخص گردد.

در تجسم دورنمای آینده باین نتیجه میرسیم که تنها بر نقش زنان بمنظور اینکه نیروی خویش را جهت تبدیل و تحول موجود به يك انقلاب کامل و مستمر بکار برند نمیتوان تأکید کرد، بخصوص که این انقلاب هدفش نوسازی نقش زن در صحنه جهانی و درسطوح فردی، گروهی، ملی و بین المللی خواهد بود.

ایفاء وظیفه عظیمی که جهان از این نظر با آن روبرو است بدون يك نهضت پذیرفته شده و سازمان یافته زنان که بطور کامل کلیه مبانی سیاسی - اقتصادی محرومیت آنان را از جمیع مراحل تصمیم گیری بشناسد، میسر نخواهد بود. تنها با کوشش استوار و پیگیر از طرف کلیه سازمانهای دولتی و غیردولتی در دهسال آینده، کاری که در طول سال

سخنان و الاحضرت شاهدحت اشرف پهلوی

بین‌المللی زن آغاز شده است نتایج ثمربخش خود را آشکار خواهد ساخت.

همانطور که طرفداران آزادی زن و مرد ادعا میکنند اگر زنان برای خود مسئولیت بیشتری احساس کنند و نسبت با آنچه مردان در اندیشه خود، آنان را بدانگونه می‌خواهند کمتر وابسته باشند، مردان نیز احساس خواهند کرد از قالب کلیشه‌ای «مذکر» که از نظر اجتماعی آمیخته با افزون‌طلبی و اجحاف شناخته شده است و ممکن است مناسب مقام انسانی آنان نباشد آزاد شده‌اند.

در چنین محیطی سرشار از انعطاف و سازش متقابل می‌توانیم امیدوار باشیم که آنچه جیمز تربر، طنزنویس معروف امریکائی بعنوان «جنگ بین زن و مرد» نامیده است، تنها به یک مرحله «آتش‌بس تردیدآمیز» منجر نخواهد شد، بلکه به یک همزیستی صمیمانه منتهی خواهد گشت.

جلسات کمیته مشورتی سال بین‌المللی زن که به ریاست
والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در نیویورک تشکیل شده بود
بانهطق اختتامیه والاحضرت پایان یافت. متن سخنان معظم‌لها در
این جلسه در صفحات آتی مندرج است.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در جلسه پایان کار
کمیته مشورتی کنفرانس سال بین المللی زن
نیویورک ۱۴ مارس ۱۹۷۵ - ۲۳ اسفند ۲۵۳۳**

در ابتدای اجلاس کمیته مشورتی یادآور شدم که موفقیت
کنفرانس مکزیکو تا حد زیادی به کیفیت کارهای مابستگی
دارد.

تصور میکنم امروز که کارهای ما تمام شده است بتوانم
تأیید کنم که کنفرانس جهانی سال بین المللی زن در مسیر
صحیحی است و از این جهت به آن خوش بینیم. لذا باید بغاطر
مباحثاتی که انجام شد بشما تبریک بگویم، زیرا نه تنها
مذاکرات در سطح بالائی قرارداداشت، بلکه پیشنهادهای
متعدد، توصیه ها و اصلاحات پیشنهادی رویهمرفته بسیار
سازنده، روشنگر و منطقی بود.

طرح اجرائی که بعنوان مبنای کارهای ما از طرف
دبیرخانه تهیه شده بود حقیقتاً قابل توجه بود. همچنین با
وجود تنقیدی که کارشناسان امر یعنی نمایندگان برجسته
این کمیته نسبت بآن بعمل آورده اند این سند در اساس تغییری
نکرده است.

میخواهم ببعضی از جنبه های مختلف مذاکرات این کمیته
که بنظر من نکات مهم آنرا تشکیل میدهند اشاره کنم.
نخستین جنبه که شاید از همه مهمتر نیز باشد اینست
که مذاکرات متمرکز بر حقایق بود و غالباً حرف جای خود را
به واقعیات عملی و محسوس داد.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ما از سخن پردازیهای بیفایده پرهیز کردیم تا آگاهانه و بطور جدی به مسائل واقعی امروز و فردا بپردازیم و میتوان گفت که طرح برنامه اجرایی در چارچوب حقایق موجود جهان ما قرار دارد.

از طرف دیگر گفتگو بین طرفداران تجرد فکری و آنهایی که جز به اقدامات و تصمیمات اجتماعی اعتقاد ندارند، با آنکه بعقیده بعضی چنین گفتگوئی غیرممکن است، بالاخره انجام گردید و تعادل لازم بین مضامین برابری و توسعه دقیقاً شناخته شد.

بوضوح مسلم شده است که اگر جنبه‌ها و اولویت‌ها با یکدیگر متفاوت هستند مسأله اساساً یکی است و وضع عقب‌تر بودن نسبی زنان از مردان نمایشگر آنست.

در جهان، تصمیمات عمده، همه‌جا و در همه زمینه‌ها بدون شرکت زنان گرفته میشود و این وضع علیرغم کلیه حقوقی که ممکن است در قوانین برای آنها شناخته شده باشد وجود دارد. بنابراین صرف نظر از شرایط و کیفیات اختصاصی، وضع زنان اساساً به میزان شرکت آنان در اتخاذ تصمیمات عمده‌ای که به آینده خود و کشورشان مربوط میشود بستگی دارد.

آنچه همیشه و در همه‌جا مطرح است عبارتست از احترام حقوق اساسی بشر، شناسائی هویت زن، پایان حکومت وضعی که در آن زن بودن مستلزم تحمل نوعی عقب‌ماندگی است و سپری شدن زمانی که بعضی آنها را با عبارت «زن ناقص‌العضو در قالب مرد» توصیف کرده‌اند.

سخنان والا حضرت شاہدخت اشرف پهلوی

بنابراین اگر ما بخواهیم بسوی آینده‌ای توام با موفقیت گام برداریم از این پس تاریخ نباید و نمیتواند بر مردان تکیه کند و در این صورت، نه نژاد، نه رنگ، نه مرزهای ملی هیچکدام مورد توجه نخواهد بود.

این موضوع ذهن مرا به اندیشه دیگری که مربوط به تعریف توسعه است معطوف میدارد. این تعریف در گذشته مبتنی بر ضوابطی بوده است که مسلماً دارای اهمیت بسیاریند و ارزش خود را محفوظ میدارند.

مادام که میزان مرگ و میر کودکان و بیسوادی بالاست و مادام که تغذیه، سلامت، مسکن و آموزش و پرورش برای همه تأمین نشده است، محققاً توسعه‌ای وجود ندارد.

برای نیل باین سطح از توسعه، در اجتماعی که مفهوم «کیفیت زندگی» دیگر جنبه تجمل ندارد، بلکه حق شمرده میشود، ضرورت حیاتی شرکت همه‌جانبه زنان برسمیت شناخته شده است و وسائل اجرای اصول مورد مطالعه قرار گرفته و مشخص شده‌اند.

اما علاوه بر این بنظر میرسد که جامعه بین‌المللی بالاخره به جنبه‌های جدید توسعه و ضوابطی که مورد توجه نبود - آگاهی و توجه یافته است، ضوابطی که ما را به تجدید نظر نسبت به مفاهیمی که محقق و مسلم تصور میشد واداشت.

خلاصه، توسعه يك کشور یا يك اجتماع، تنها مبتنی بر ظرفیت پاسخگوئی به نیازهای اساسی و حیاتی اعضایش نیست، بلکه به سطح اجتماعی - فرهنگی آن نیز بستگی دارد، و از این نظر رفتار يك اجتماع نسبت به زن مسلماً یکی از

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ضوابطی است که نمایشگر آنست.

باز گردیم به کارهای کمیته مشورتی، سهم این کمیته در طرح برنامه اجرائی سال بین المللی زن در گزارش کمیته کاملاً منعکس شده است و من فقط به ذکر چند جنبه آن اکتفا میکنم:

از يك طرف چارچوب فکر و عمل در زمینه مسائل مربوط به زنان برآستی وسعت یافته است.

این چارچوب در واقع اجتماع را بطور کامل، با توجه به بازتابهای بارز وضع زنان بوضع مردان و کودکان و اجتماع بطور کلی در برمیگیرد.

بعلاوه مسائل مربوط به زنان در متن کلی مسائل سیاسی، اقتصادی و اجتماعی مطرح شده است بدون اینکه موجب شود مسائل خاص آنان از نظر دور بماند.

استناد به مدارك بسیار مهمی نظیر استراتژی بین المللی برای دومین دهه توسعه، و منشور حقوق و تکالیف اقتصادی-کشورها صحیحاً بروابستگی اساسی وضع زن و مسائل مهم جهان معاصر تأکید میکند.

در واقع بهبود اساسی وضع زنان بمنظور تساوی نسبی و شرکت کامل و گسترده آنان در کوشش برای توسعه نه تنها لازم است، بلکه عملاً جزء جدائی ناپذیر طرح کلی استقرار يك نظام جدید اقتصادی است.

همانطور که حوزه عمل درمکان گسترش یافته است در زمان نیز گسترده شده است و ضرورت يك دهه کوشش پیگیر، دیگر مورد تردید نیست.

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

از طرف دیگر، هدفهای طرح اجرائی با صراحت تمام تعیین شده است و لحن آن طور است که دولت‌ها حقیقتاً خود را به‌ایراز حداکثر کوشش جهت فراهم ساختن موجبات اجرای آن، در حدود وسائل موجود و بصورت‌هایی که بیشتر با اوضاع و احوال ملی آنان منطبق است ملزم حس میکنند.

بعلاوه، در طرح این برنامه تنها به‌ذکر آنچه باید انجام شود اکتفا نشده است، بلکه وسائل عملی اجرای اصول مورد قبول نیز مشخص گردیده. اگر شباهت‌های عمده بین نیازها و خواست‌های زنان روشن شده است تفاوت‌های عمده‌ای هم که بین وضع زن در کشورها و مناطق مختلف کره زمین وجود دارد و نیز پیشنهادهای اجرائی جزء بجزء و بطور مشخصی ارائه شده است. از این جهت، من به‌گروه مأمور بررسی فصل سوم طرح بجهت شایستگی و کارائی که در اجرای وظیفه خود داشته‌اند تبریک می‌گویم و بخصوص از نماینده برجسته استرالیا که برای این گروه ریاست داشته است تشکر می‌کنم.

در زمینه اقدامات بین‌المللی، بین پیشنهادهای متعدد جدید، من از یک طرف به پیشنهاد ادامه کار صندوق داوطلبانه سال زن، در سالهای بعد اشاره می‌کنم. این صندوق امکان خواهد داد که از دهه خاص مسائل زنان پشتیبانی شود.

و از طرف دیگر به پیشنهاد تأسیس یک انستیتوی بین‌المللی تحقیقات و جمع‌آوری اطلاعات مربوط به زنان تحت توجه و نظارت سازمان ملل متحد اشاره می‌کنم که خلاء بزرگی را پر خواهد کرد و بنحو مؤثری در برنامه‌ریزی اقداماتی که باید انجام شود سهم خواهد بود.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بالاخره نباید اهمیت فصل چهارم طرح برنامه اجرائی را که مربوط به آزمایش و ارزشیابی است خاطر نشان کنم. در واقع اگر بخواهیم از قطع سریع کوشش‌ها اجتناب کنیم، ترازنامه‌ها، آزمایش‌ها و ارزشیابی‌های منظم وضعیت ضروریست.

قبل از پایان سخنانم باید صمیمانه از خانم سیپیلا، خانم بروس و کلیه اعضاء دبیرخانه تشکر کنم و مترجمان بردباری را که با فداکاری و کارائی قابل تحسینی بمایاری دادند از یاد نبرم.

همچنین از نایب رئیس برجسته و مخبر کمیته بغاظر همکاری کامل و مهرآمیزشان سپاسگزارم. بالاخره مسرت خود را از کار کردن با شما طی دو هفته‌ای که گذشت ابراز میدارم.

سخنان خود را با ادای احترام به دولت مکزیک، میزبان کنفرانس جهانی سال بین‌المللی زن که چنان محیط دلپذیری را برای سخن گفتن درباره زن در اختیار ما خواهد گذاشت پایان میدهم.

اعلامیه والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی درباره حقوق زن و پاسخ سران کشورها

همانطور که در صفحات پیشین نیز مذکور افتاد والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی بمناسبت روز حقوق بشر و در پیش بودن سال بین‌المللی زن متن اعلامیه‌ای را تسلیم دبیرکل سازمان ملل متحد فرمودند که از طرف تعداد زیادی از سران کشورها نیز مورد تأیید قرار گرفته بود.

متن این اعلامیه و سخنان کوتاهی که والاحضرت روز ۱۹ آذر ۲۵۳۳ برابر با ۱۰ دسامبر ۱۹۷۴ هنگام ارائه آن ایراد فرمودند و همچنین اسامی سران کشورهایی که اعلامیه را تأیید کرده‌اند در صفحات آتی مندرج است.

اعلامیه

اصل اساسی تساوی حقوق مردان و زنان در منشور ملل متحد و همچنین در اعلامیه جهانی حقوق بشر اعلام شده و در سایر میثاقها و اسناد بین المللی نیز مورد تاکید قرار گرفته است.

بعلاوه سازمان ملل متحد، بهمان گونه که در کنفرانس بین المللی حقوق بشر نیز تأیید شد، کرارا این اصل را مورد شناسائی و پذیرش قرار داده که بدون شرکت کامل زنان دوش بدوش مردان در تمام زمینه ها، حفظ صلح و تضمین پیشرفت اقتصادی و اجتماعی میسر نیست.

بدبختانه پیشرفت در این جهت با کندی بسیار صورت گرفته و هنوز هم شکاف وسیعی بین اصول مورد قبول و روشهای معمول وجود دارد.

در جستجو برای بهبود کیفیت زندگی که عامل مشخصه جهان نوین است، نمیتوان پیشرفت زنان را جدا از مشارکت کامل آنان در امور رشد و توسعه تلقی نمود.

آرزوی ما دایر بر اینکه زنان سرچشمه جدیدی برای موازنه و هماهنگی اجتماعی بشوند مبتنی بر آنست که بطور کلی به اشکال سنتی تبعیض در تقسیم کار پایان داده شود.

ما صمیمانه امیدواریم که بمناسبت سال بین المللی زن، که از اول ژانویه ۱۹۷۵ آغاز میشود، همه کشورها در زمینه تحقق این هدف به تدابیر عملی مبادرت ورزند.

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

آقای دبیر کل، عالیجنابان، خانمها و آقایان

در این روز که ملل متحد و جهان سالروز تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر را باشکوه تمام جشن میگیرد با کمال مسرت این اعلامیه را که درباره تحقق کامل حقوق زن است بشما تسلیم میکنم.

همانطور که میدانید ما تا چند هفته دیگر در آستانه سال بینالمللی زن قرار داریم که از طرف مجمع عمومی بمنظور کمک مؤثر به پایان دادن تبعیضی که هنوز هم غالباً نسبت به زنان اعمال میشود اعلام شده است.

برای اینکه در موفقیت این اقدام سهمی داشته باشم، من بعنوان رئیس کنفرانس بینالمللی حقوق بشر پیشقدم شدم که توجه ملاطفت آمیز رؤسای کشورها و دولت هارا به متن این اعلامیه جلب کنم و امید است که بمناسبت سال بینالمللی زن تدابیر مؤثری اتخاذ گردد.

خوشوقتم با اطلاع شما برسانم که تا امروز این اعلامیه بتصویب رؤسای کشورهای زیر رسیده است:

— اعلیحضرت همایون محمدرضا پهلوی آریامهر شاهنشاه

ایران

— اعلیحضرت بودوئن پادشاه بلژیک

— اعلیحضرت یانگ دی پرتو آن آگونگ پادشاه مالزی

— اعلیحضرت بیرندر ابیر پادشاه نپال

— اعلیحضرت اولاو پادشاه نروژ

- اعلیٰ حضرت سلطان قابوس پادشاہ عمان
- اعلیٰ حضرت کارل گوستاو پادشاہ سوئڈ
- علیا حضرت ژولیا نا ملکہ ہلند
- حضرت محمد داود رئیس جمہوری افغانستان
- حضرت رودلف کریش لیجر رئیس جمہوری اتریش
- حضرت بومدین رئیس جمہوری الجزائر
- حضرت محمد اللہ، رئیس جمہوری خلق بنگلادش
- حضرت ژنرال ارنستو ژیزل رئیس جمہوری برزیل
- حضرت تودور ژوکوف رئیس شورای دولتی جمہوری بلغارستان
- حضرت ہوفونہ بواینی، رئیس جمہوری ساحل عاج
- حضرت اسوالدو دورتیکوز رئیس جمہوری کوبا
- حضرت انور السادات رئیس جمہوری عربی مصر
- حضرت ژنرال فرانکو رئیس دولت اسپانیا
- حضرت جرالدفورد رئیس جمہوری ایالات متحدہ امریکا
- حضرت اورہو کلکنن رئیس جمہوری فنلاند
- حضرت والری ژیسکار دستن رئیس جمہوری فرانسه
- حضرت لزنسکی، رئیس جمہوری خلق مجارستان
- حضرت جیووانی لئونہ، رئیس جمہوری ایتالیا
- حضرت فخرالدین علی احمد رئیس جمہوری ہند
- حضرت ژنرال سوہارتو رئیس جمہوری اندونزی
- حضرت الجارو رئیس جمہوری ایسلند
- حضرت سلیمان فرنجیہ رئیس جمہوری لبنان
- حضرت سرہنگ موسی تاور رئیس جمہوری مالی

— حضرت مختار اولد داد داه رئیس جمهوری اسلامی
موریتانی

— حضرت لويس اچه وریا رئیس جمهوری مکزیك
— حضرت فضل الهی چودری رئیس جمهوری پاکستان
— حضرت فردیناند مارکوس رئیس جمهوری فیلیپین
— حضرت آناسازیو سوموزاد رئیس جمهوری نیکاراگوئه
— حضرت پروفیسور هنریك یابلونسکی رئیس جمهوری
خلق لمہستان

— حضرت ویلی استوف رئیس جمهوری دموکراتیک آلمان
— حضرت والتر شل رئیس جمهوری فدرال آلمان
— حضرت دکتر شر رئیس جمهوری سنگاپور
— حضرت نیکولا چائوشسکو رئیس جمهوری سوسیالیست
رومانی

— حضرت محمد جعفر نمیری رئیس جمهوری دموکراتیک
سودان

— حضرت فخری کرو تورك رئیس جمهوری ترکیه
همچنین رؤسای کشورهای زیر نیز تصویب اعلامیہ را
اعلام داشته اند:

استرالیا — آرژانتین — بحرین — دانمارک — ایتوپی —
ژاپن — مالت — مراکش — زلاندنو — بریتانیای کبیر —
اوروگوئه — ونزوئلا — سریلانکا — جمهوری عربی سوریه —
تایلند — کانادا — ترینیداد و توباگو.

بعلاوہ با توجہ بہ کمی وقت، محقق است کہ تصویب
سایر دولت‌ها بزودی واصل خواهد شد.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ملل متحد تاکنون بکرات اعتقاد خود را به اصل مهم
برابری حقوق زن و مرد اعلام و رسماً اظهار داشته‌اند. که
صلح و پیشرفت اقتصادی و اجتماعی، بدون شرکت کامل
زنان در تمام زمینه‌ها تأمین نخواهد شد.
این اعلامیه در موفقیت کامل سال بین‌المللی زن که ما
از صمیم قلب امیدواریم مرحله قاطعی در رفع تبعیض از زن
و تحقق اجتماعی متعادل و هماهنگ باشد می‌تواند نقش مؤثری
داشته باشد.

کنفرانس جهانی سال بین‌المللی زن

والاحضرت شامدخت اشرف پهلوی پس از آنکه در مقام ریاست کمیته مشورتی کنفرانس جهانی زن مقدمات تشکیل این کنفرانس تاریخی را فراهم آوردند شخصاً در جلسات این کنفرانس و همچنین جلسه پایانی آن بیانات مهمی ایراد فرمودند که در صفحات بعد مندرج است.

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان و الاحضرت در جلسه عمومی کنفرانس جهانی سال بین المللی زن مکزیکو (ژوئن ۱۹۷۵ - خرداد ۲۵۳۴)

آقای رئیس

بسیار خوشوقتم که اداره امور کنفرانس ما بعهده شخصیت ذیصلاحیت و مجربی چون شما محول شده است، بعلاوه انتخاب يك مرد به ریاست نخستین کنفرانس جهانی بین دولتها که به زن اختصاص دارد بعقیده من تصویر جالبی از همکاری است که باید بین همه، زن و مرد توأماً در پیکاری که همواره در سطح انسانی انجام گیرد موجود باشد. همچنین به نواب رئیس و مخبر کنفرانس که اطمینان دارم بشما در حسن انجام وظائف سنگینتان کمک خواهند کرد تبریک میگویم.

حضور شخصیتهای بین المللی در میان ما نظیر خانم باندرانیکه، خانم گاندی، خانم مارکوس، خانم سادات و بسیاری دیگر باین مجمع حیثیت ویژه ای می بخشد و از پیش انعکاس شایسته ای برای آن تأمین میکند. بالاخره اجازه میخواهم بنحو بسیار صمیمانه ای از دولت مکزیك که مهمان نوازی بی نظیرش بما برای سخن گفتن از مسائل زن محیطی چنین مطبوع ارزانی داشته است تشکر کنم.

آقای رئیس

بنظر من وضع زن در اجتماع یکی از مسائلی است که درباره آن حتی از زمانهایی که نوشته ای بجا نمانده است

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بیش از هرچیز و شاید بهتر از هرچیز سخن گفته‌اند، درعین حال این موضوع از جمله مسائلی است که اقدامات انجام‌شده درباره آن برعکس انتظار عموم، بنحو تأسف‌آوری همواره ناقص و بی‌نتیجه بوده است.

بعقیده سقراط، بهترین اندیشمندان همواره درباره وضع زن اندیشیده‌اند. من بعنوان مثال می‌خواهم این سخن گندرسه را که در قرن هیجدهم بیان کرده است نقل‌کنم: «بین پیشرفتهای ذهنی آدمی که برای خوشبختی عمومی از همه مهمتر است باید امحاء کامل پیشداوریهای را نام برد که بین دوجنس، نابرابری حقوقی بوجود می‌آورند و این نابرابری حتی برای کسی که بنفع اوست شوم است.» از این بهتر نمیتوان گفت، اما این افکار شریف باکدام اعمال محسوس و واقع‌بینانه دنبال شده است؟

بنظر من، این کنفرانس نباید بهیچ‌قیمت کار خود را محدود به افزودن افکار تابناک جدید به دایرة المعارف بی‌پایان اندیشه‌های نغز و صحیح مربوط به تساوی حقوق زن بنماید. اگر بازهم بخواهیم فقط تسلیم وسوسه سخن‌گوئی شویم، بدون اینکه عملاً اشتیاق و امیدی بوجود آورده باشیم امکان دگرگونی این وضع زیانبار و غیرقابل اغماض را تا مدت‌ها دچار تزلزل کرده‌ایم. پس چه باید کرد و چگونه باید کار کرد؟ بنظر میرسد تنها راه صحیح و مؤثر بررسی مساله اینست که از این حقیقت بدیهی آغاز کنیم که وضع زن بشدت وابسته به توسعه اجتماع است. هیچ اقدام با ارزشی درباره ارتقاء زن بدون توجه به مجموع روابط اقتصادی جهانی که خواهان

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ادامه دور باطل عقب ماندگی و ساختهای استیلا و انقیاد است میسر نیست، چه در سطح ملی و چه در مقیاس بین المللی. چگونه میتوان انکار کرد که استقرار يك نظام اقتصادی جهانی جدید مبتنی بر عدالت، برابری و انصاف بیشتر شرط و وسیله ایجاد مبانی ارتقاء زن است؟ اما باید در مورد معنی توسعه نیز توافق حاصل شود. نارضائتی بجا و ادعای مشخص و موجه خواهران ما در کشور- های کاملاً صنعتی اهمیت نوع توسعه ای را که مورد نظر است ثابت میکند.

چگونه میتوان تصور کرد کشوری که بیش از نیمی از جمعیت آن هنوز در حاشیه کوشش ملی باقی مانده اند بتواند بسطح قابل توجهی از پیشرفت برسد؟ لذا باید بلافاصله بگوئیم که ارتقاء زن نباید تنها نتیجه پیشرفت تلقی شود، بلکه در حقیقت یکی از شرایط اساسی آنست.

بنابراین برای نیل به تحرك و پویائی عمومی کلیه اعضاء يك اجتماع، باید قاطعانه همه پیشداوریهای مخالف با پیشرفت را که مانع اتخاذ و اجرای يك سیاست پویا در توسعه يك کشور میباشد سرکوب کرد. مسلماً وظیفه ای که تصمیم گرفته ایم خود را وقف آن کنیم یکی از دشوارترین وظائف است، زیرا این موضوع که بسیاری از دولتها هنوز نسبت بوجود این وضع زیانبار و مخالفت با منطق توسعه، بی تفاوت باقی مانده اند، نشان میدهد که متأسفانه پیشداوریهای شوم و کهنه بقوت و استحکام خود باقی است.

بیش از ده سال است که ما در ایران علیه چنین

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

پیشداوریهای میکوشیم و مبارزه میکنیم. آزادی زن یکی از ارکان انقلاب وسیع اجتماعی و اقتصادی ما را که در سال ۱۹۶۲ آغاز شد تشکیل میدهد.

پنهان نمیکنیم که در کشوری با سنتهای هزارساله نظیر کشور ما اصلاح عمیق طرز تفکر افراد به زمان و بردباری نیاز دارد، اما بنابه تصمیم دولت و طبق قوانین و مقرراتی که بتدریج آخرین دژهای تبعیض علیه زنان را درهم میکوبد، در این مورد تشویق و تسریع لازم بعمل آمده است.

در این زمینه مانند بسیاری زمینههای دیگر توجه داریم که کوشش برای توسعه ملی در یک کشور نمیتواند بهدفعهای خود نائل آید اگر بدون قید و شرط نسبت به مسائل و خواستههای کشورهای دیگر غافل بماند.

باین دلیل است که ما در حد امکانات خود سعی میکنیم در کوششهای بینالمللی نیز سهمیم. ما برای این کنفرانس جهانی زن و نتایج کنفرانسها و سمینارهای منطقه‌ای و بینالمللی اخیر و قطعنامه‌های متعدد مجمع عمومی ملل متحد در این زمینه اهمیت فراوان قائلیم.

امضاء اعلامیه ارتقاء وضع زن بوسیله بیش از ۸۰ تن از سران کشورها و دولتها یکی از عوامل مهم و قابل توجه است. معینا باید در اینجا اقرار کنم که از مشاهده سهم ناچیزی که تعدادی از دولتها بصندوق سال بینالمللی زن پرداخته‌اند بسیار سرخورده و نومید شده‌ام. مطالبی که در مورد مشکلات واقعی مالی و ضرورت صرفه‌جوئی بیان میشود بنظر من در این مورد بی‌پایه است، زیرا بطور قطع، در

سختان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

طول زمان، اسرافى بدتر از این نیست که بیش از نیمی از جمعیت فعال، از مجموع کوششهای مربوط به توسعه يك کشور کنار گذاشته شوند.

ما کاملاً به اشکالات مهمی که پیش خواهد آمد آگاهیم، زیرا میدانیم از بین بردن يك عدم تعادل هزارساله ظرف مدت کوتاهی میسر نیست و کوششهای مداوم و پیگیر لازم است. در عین حال باید خوشبین هم بود زیرا برای آزادی زن هیچگاه جنبشی تا این حد عمیق و همگانی که چندی است شاهد آنیم بوجود نیامده بود و نیز هیچگاه مردان چنین مستقیم و صمیمانه علاقه مند باین مساله عمده زمان ما نبوده اند.

نباید فراموش کرد که امسال سال بیداری است، نه تنها بیداری زنانی که از آموزش و پرورش کامل برخوردار گشته اند بلکه بخصوص سال بیداری زنان روستائی مناطق دوردست است که از کار در مزارع و مراقبت چهارپایان و راه پیمائیهای فرساینده در جستجوی آب و وظائف خانه داری بشدت خسته اند. همچنین سال بیداری زنان کارگریست که در قید اسارت کارخانه و خانه میباشند و نیز سال بیداری مادران خانواده های پرجمعیتی است که در چهار دیوار خانه محبوس و منحصرأ وظائف یکنواختی را بر عهده دارند، بدون اینکه در برابر خود افقی جز تحویل اجتناب ناپذیر فرزندان با اجتماع داشته باشند، فرزندانی که این مادران با اینکه خواسته اند نتوانسته اند چیزی را که هیچگاه خود نیز نداشته اند بآنها بدهند.

راجع به تدابیری که باید در این موارد اندیشید بعقیده

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

من اتخاذ روش واحدی غیر ممکن است. برعکس بهتر است ساختنهائی موافق با خصوصیات هر گروه و حقایق وضع زن، متناسب هر نقطه بکار گرفته شود. بنابراین وظیفه هر دولت و هر ملتی است که راجع به حدود اقدامات مربوط به زنان و ارتقاء آنان در تمام زمینه‌ها تصمیم بگیرد.

مقصود این نیست که اقدام بصورت يك عمل منفرد و توأم با غرور و مبتنی بر رژیم اقتصادی خود کفائی انجام شود. برعکس بنظر من برای اینکه اقدام يك گروه مؤثر باشد باید متکی بر روش و تجربه دیگران باشد و از این نظر سازمانهای مختلف بین‌المللی میتوانند کمک مؤثری باشند.

معهدا در حال حاضر چه در سطح ملی و منطقه‌ای و چه در سطح بین‌المللی متأسفانه هیچگونه اطلاعات و مبانى صحیح راجع به وضع زنان وجود ندارد و این امر در هر تحقیق چند رشته‌ای مربوط به موضوع تقریباً منجر به مشکلات غیر قابل رفعی میشود.

باین دلیل است که دولت ایران در جریان جلسات اخیر کمیسیون اقتصادی و اجتماعی ملل متحد برای آسیا و اقیانوس آرام پیشنهاد کرد يك مرکز اطلاعات منطقه‌ای در زمینه پژوهش و آموزش تأسیس شود. این مرکز در ابتدا باید جمع‌آوری و پخش حقایق و اطلاعات راجع به برنامه‌ها و سیاستهای مربوط به زن را در کشورهای عضو عهده‌دار شود. مرکز مذکور باید تحقیقات مربوط به موضوع و استراتژی-های جدیدی را بمنظور تسهیل ورود زنان در نقش فعالتری در توسعه بعمل آورد.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

چنین سازمانی در سطح بین‌المللی میتواند در پیگیری
کوششهایی بسود زنان نقش تعیین‌کننده‌ای را ایفا کند،
همچنین من افتخار دارم پیشنهاد کنم که کنفرانس، چگونگی
تأسیس يك مركز بين‌المللی را که میتواند «انستیتو بین‌المللی
پژوهش و اطلاعات برای ارتقاء زنان» نامید بررسی کند.
این مرکز میتواند با همکاری سازمان ملل متحد بوجود آید و
هزینه‌های آن از طریق وجوه داوطلبانه‌ای که پرداخت آن را
کشورهای عضو تعهد میکنند تأمین شود.

آقای رئیس

اطمینان دارم که مشکلات عظیم بین‌المللی با ماهیت
اقتصادی، اجتماعی، روانی مادام که دولتها تصمیم نگیرند
اقدام قاطع و چندجانبه‌ای بسود زنان بعمل آورند حل نخواهد
شد.

دیگر دوران اعلامیه‌های توخالی و گفتارهای نفز و
شاعرانه سپری شده است، وقت کار است. باید بغاطر منافع
همگان اعم از مردان، زنان و کودکان بدون تأخیر کارکرد و
کارکرد. موضوع موفقیت یا عدم موفقیت تمدن ما در میان
است که وضع زن یکی از مظاهر عمده آنست.
پایان هرگونه تبعیض نسبت به زن نشانه بارز پایان
عقب‌ماندگی است.

ما بنوبه خود لازم میدانیم جسماً و روحاً خود را وقف
این پیکار صحیح کنیم و امیدواریم که شاهد فرجام مطلوب
آن باشیم.

متشکرم

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت در جلسه پایان کنفرانس جهانی سال بین‌المللی زن مکزیکو - ۱۱ تیر ۲۵۳۴

آقای رئیس، بانوان، آقایان
کارهای مانزدیک به اتمام و تراز نامه این نخستین کنفرانس
جهانی زن روشن است. اجتماع ما گرچه به نسبت وسعت
دامنه و پیچیدگی مساله مورد بحث فرصت بسیار محدودی
داشت ولی اکنون مسلم گردیده که سازنده و ثمربخش بوده
است.

از يك طرف کنفرانس ما با كمك دولتها و شخصیت‌های
فردی محققاً سهم بزرگی در آگاهی وجدان عمومی نسبت به
مساله وضع زن و بازتابهای آن بر تمام شئون بشری داشته
است. از طرف دیگر بموجب اعلامیه مکزیکو که یکی از مدارك
بسیار مهم عصر ما و منشور حقیقی آینده است کنفرانس
جهانی سال بین‌المللی زن با تأیید اعتقاد خود به هدف‌های
برابری، توسعه و صلح، از کلیه ملتها و دولتها خواسته
است که هم خود را مصروف به تحقق بخشیدن باین هدف‌ها
نمایند.

بالاخره بمنظور عملی ساختن اصولی که برسمیت شناخته
شده است طبق برنامه کار جهانی که بتصویب ما رسیده مبنای
استواری برای اقدام در سالهای آینده مشخص گردید. در
نتیجه هر دولتی میتواند از رهنمودها و توصیه‌های دقیق و
صریح برنامه مذکور الهام و سرمشق بگیرد و آنها را با

سخن والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

خصوصیات ملت خود تطبیق دهد.

لذا این کنفرانس بدلیل اینکه عامل و منعکس کننده بیداری وجدان عامه بوده است، با برنامه آینده‌ای که برای کلیه اجتماعات جهانی معین کرده است، آغاز مناسبی جهت پیکار علیه تبعیض نسبت بزنان و رفع تدریجی جدائی غیرقابل اغماضی است که بین وضع شرکای زندگیشان وجود دارد. اما این تنها شروع کار است، عملاً باید همه کارها را در آینده انجام داد و پیشرفت‌های آتی در این زمینه نیز مانند بسیاری زمینه‌های دیگر بطور عمده به حسن نیت و اراده دولت‌ها بستگی دارد که خود را ملزم به اقدام و پیگیری آن کنند.

وظیفه‌ای که بعهده ماست مسلماً آسان نیست. موانع متعددی که بخصوص ناشی از پیشداوریها، سنت‌ها، شرایط اقتصادی و اجتماعی است در مسیر ما ظاهر میشوند.

شاید تجربه، خلاءها، عدم پیش‌بینی‌ها یا نقاط ضعفی را در برنامه کار جهانی و آینده‌نگری کنونی ما آشکار کند. بتدریج و در طول پیکاری که در پیش داریم اقدامات باید مورد تجدید نظر قرار گیرد، برنامه‌ریزیهای اولیه باز-بینی شود و مخصوصاً تشویق و برانگیختن دائم کوششها ضروری خواهد بود.

باین منظور برنامه کار جهانی در فصل مربوط به ارزشیابی پیشرفت‌های حاصله، بررسیها و آزمایش‌هایی را از آغاز سال ۱۹۷۸ هر دو سال یک بار و نیز نوعی کنترل علائق و سیاست‌های مربوط به زن را پیش‌بینی میکند.

اما این بررسیها فقط میتواند مبنی بر انتخابات و غیر

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف بهلوی

مستقیم باشد و واقعاً تعاطی افکار و مقایسه تجارب و اندیشیدن مشترک بر روی مسائل را موجب نخواهد شد و بطور خلاصه تمام آنچه را که يك کنفرانس جهانی نظیر این نخستین کنفرانس زن میتواند از نظر آموزشی و پرمايگی و انگیزش داشته باشد فاقد خواهد بود.

بعلاوه بموجب بند ۲۵ سابق برنامه کار جهانی (بند ۴۶ جدید برنامه مصوب) از ما خواسته شده است که از اکنون تا پایان دوره پنجساله اول دهه زن که در ۱۹۸۰ خواهد بود حداقل به تعدادی از هدفها تحقق بخشیم.

بنظر من سال ۱۹۸۰ خاص اینست که طی يك کنفرانس جدید بین دولت ها، راجع به زن، برای تنظیم نخستین ترازنامه پیشرفت های حاصله، تعیین مجدد مسائل، تصحیح اشتباهات و بازاندیشی دوباره سیاست ها، تجدید نظر لازم در برنامه کار جهانی به نسبت تغییر اولویت ها و اطلاعات جدید و بخصوص تشویق دولت ها و برانگیختن و پیگیری کوشش ها اقدام شود.

مقدمات تشکیل چنین کنفرانسی حتماً باید در کمیسیون وضع زن و بخصوص در کمیسیون های ناحیه ای و نیز سمینارها و کنفرانس های ناحیه ای مختلف که از این نظر نقش دوگانه مهمی بر عهده دارند فراهم شود.

در مورد این نقش باید گفت در واقع از طرفی از دیدگاه ناحیه ای، این مجامع باید اقدام به يك مطالعه بسیار عمیق و تطبیق برنامه کار جهانی با نیازها و خصوصیات نواحی مختلف بنمایند.

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

از طرف دیگر از دیدگاه جهانی باید به توجیه کلی اقدامات راجع به زنان و همچنین به نیازها بیندیشند و به تعیین ضوابط ارزشیابی اقدام کنند تا درک بهتری از مسائل زنان حاصل شود و باین ترتیب بایکسان ساختن نسبی مفاهیم، همکاری بین المللی در پیکار جهت ارتقاء زن تسهیل شود.

آقای رئیس، بانوان و آقایان،

باتوجه به این مبانی، افتخار دارم به شما پیشنهاد کنم به مجمع عمومی ملل متحد توصیه فرمائید که در سال ۱۹۸۰ دومین کنفرانس جهانی زن را دعوت کند.

به تمام دولت ها هشدار میدهم که پیگیری بدون وقفه کوششهای روزافزون خود را در مبارزه علیه تبعیض نسبت به زنان که برای جامعه بشریت نقش حیاتی دارد، در درجه اول اهمیت قرار دهند تا روزی فرارسد که از این تبعیض ها جز خاطره تلخی در تاریخ بجای نماند.

از هم اکنون تا آن زمان باید از اینکه اعلامیه مکزیکو در پشت غبار زمان نهفته ماند احتراز کنیم و از اینکه برنامه کار جهانی به بایگانی نیات حسنه سپرده شود بپرهیزیم.

ما باید همواره وجدان همگان را بیدار نگهداریم و مرتباً وضع اندوهبار اکثر زنان را به جهانیان خاطر نشان سازیم. به آنها که هنوز تردید دارند و مسائل مالی خود و لزوم صرفه جوئی را در برابر ما مطرح میکنند پاسخ میدهم که اسراف از این بدتر نیست که نیمی از جمعیت جهان در حاشیه مجموع کوششهای مربوط به توسعه بی ثمر باقی بمانند.

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

به کسانی که از ما می‌خواهند نخست به مسائل فوری‌تر دیگر پردازیم می‌گوییم ماکاملاً از موجبات نگرانی آنان آگاهیم و برای این نگرانی‌ها اهمیت نیز قائلیم و آنها را همچون نگرانی‌های خود میدانیم، اما باید دانست که مسأله زن مسأله اصلی و محور بسیاری از مسائل است که حل آن در حل کلیه مسائل دیگر تأثیر فراوان دارد.

زنان در تمام طول تاریخ در کنار مردان پیکار کرده‌اند، اکنون زمان آنست که مردان سرانجام بپذیرند که هم‌زمانشان، یعنی آنهایی که مدت‌ها خاموش و تحت انقیاد بوده‌اند موجودات مستقلی هستند.

زنان می‌خواهند سخن بگویند و هیچ استدلالی نمیتواند این حق آنان را انکار کند.

بانوان و آقایان:

امیدوارم به هشدار من توجه شود و هیات‌های نمایندگی حاضر توصیه ما را مبنی بر تشکیل دومین کنفرانس جهانی زن در ۱۹۸۰ به اتفاق آرا بپذیرند.

سخن والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

پیام والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی بمناسبت پایان سال بین‌المللی زن که روز اول ژانویه ۱۹۷۶ بصورت سرمقاله در روزنامه نیویورک تایمز انتشار یافت

سال بین‌المللی زن پایان می‌پذیرد. همانطور که این سال با مقدماتی فاقد مفهوم والای آن آغاز شد، بهمان نحو غم‌انگیز نیز بدون تحسین و ابراز احساسات خاتمه می‌یابد. با وجود این، هنگامیکه بگذشته نظر می‌افکنیم می‌بینیم که این سال واجد برخی از ارزشهای رهائی‌بخش بوده است.

سال بین‌المللی زن را میتوان مورد تجلیل یا انتقاد قرار داد. اما زمان آن فرا رسیده است که با دید واقع‌بینانه و خرده‌گیرانه به ارزیابی آن پردازیم.

آیا سال مذکور در زندگی میلیون‌ها زن که در بدبختی و شرایط غیرانسانی بسر می‌برند واقعاً تأثیر داشته است؟ آیا از ستمهایی که بطور روزمره و براساس قید و بندهای قرون و اعصار گذشته و آداب و رسوم که با مجازاتهای اجتماعی نسبت به زنان اعمال میشود کاسته است؟ و آیا حتی زنان نیویورک و نیوجرسی را تشویق و ترغیب کرده است که بطرفداران ابطال و الغاء قانون اصلاحی حقوق برابر ملحق نشوند؟

پاسخ این پرسشها منفی است زیرا ماهیت سال بین‌المللی زن بگونه‌ای بود که نه برای چنین تأثیر وسیع و پردامنه‌ای طرح‌ریزی شده بود و نه از عهده ایجاد آن برمیآمد. اگر بتوان چیزی درباره اثر وجودی این سال گفت آنست که در مرحله نخست با دو دلی و تردید آغاز شد و سپس کوششی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اندك بعمل آمد تا هزاران مسأله مربوط به زنان در سراسر جهان، مورد تبلیغ و در معرض دید قرار گیرد. سال بین‌المللی زن، در چهارچوب این هدف محدود، به برخی نتایج محدود نیز رسید. نخست اینکه بیشتر کشورها برای طرح‌ریزی برنامه‌ای جهت این سال کوششی نسبی بعمل آوردند و ۱۳۳ کشور نیز برای شرکت در کنفرانس جهانی که در اواخر ژوئن گذشته در مکزیکوسیتی تشکیل شد گردهم آمدند.

این درست است که کنفرانس مذکور بصورت قطب و کانون تعیین خط‌مشی در مورد برخی از مسائلی درآمد که ارتباط آن به زنان نیز صریحاً معلوم نشد، لیکن همین موضوع از توانائی کنفرانس برای مقابله با مسائلی که بستگی بیشتری با زنان دارد و بر وضع آنان اثر میگذارد کاست.

برخی از هواداران سرسخت‌تر حقوق زنان، هنگامیکه ریشه‌هایی از بدعتهای غیراصولی را در شعارهای هواخواهان غیر غربی دیدند کنفرانس را به‌نیشخند و استهزاء گرفتند. با وجود این، زنان از اختلافهائی که بین خود آنان وجود دارد و معلول تفاوت‌های اجتماعی - اقتصادی گذشته آنان و همچنین ناشی از وجود يك عامل مشترك در میان همگی آنان میباشد آگاه شدند. این عامل مشترك، روشهای تبعیض‌آمیز اساسی است که آنانرا اعم از اینکه از جوامع توسعه‌یافته یا در حال توسعه باشند، به موقعیتی حاکی از خردی و حقارت میکشاند. پیش از تشکیل کنفرانس، این واقعیت که در تمام زمینه‌ها، ثبات وضع يك زن مرادف با احساس تأمین شخصیت و مداومت از سوی زن دیگری است مورد توجه و درك نبود.

سخن‌ان والاحضرت شاهدت اشرف پهلوی

آیا شعار «دستمزد برابر برای کار برابر» در شرایط فقر شدید که اصولاً برای هرکس فرصت اشتغال بسیار کم است میتواند واجد معنی و مفهومی باشد؟
کنفرانس این شایستگی را از خود نشان داد که در محدوده فرهنگ خواهی، دید طرفداران حقوق زن را وسعت بخشد و برای این زنان روشن سازد که حتی در چهارچوب فرهنگ مزبور نیز نابرابریهایی وجود دارد.

در چشم‌انداز گسترده‌تر، یک نتیجه قطعی سال بین‌المللی زن، تصویب چندین سند راجع به جنبه‌های گوناگون مسائل مربوط به زنان از جانب مجمع عمومی ملل متحد بود. حتی اگر ده مورد از اصول مندرج در این اسناد مصوب به مرحله عمل درآید بهبود مهمی در وضع میلیون‌ها تن از زنان پدیدار خواهد شد.

مثلاً «برنامه کار» یک سند سازنده و جامع است که نه تنها مسائل مربوط به زنان در سراسر جهان را مشخص می‌سازد بلکه هم برنامه‌ها و هم چگونگی و مدت وصول به هدفها را برای دولتهایی که بطور جدی میخواهند وضع زنان را در کشور خود بهبود بخشند ارائه میدهد.

در این زمینه پیشنهاد تأسیس مؤسسه بین‌المللی پژوهشی و کارآموزی زنان نیز میتواند در فراهم آوردن موجبات موفقیت این برنامه‌ها، چه از نظر کمی و چه از نظر کیفی، کمک ارزنده‌ای باشد.

در برابر بی‌علاقگی شدید دولتها چگونه میتوان در این زمینه به پیش رفت؟ شواهد حکایت از آن دارد که سال بین‌المللی زن ممکن است بزودی بدست فراموشی سپرده شود و آثار

سخن‌ان والاحصرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

غم‌انگیز این امر از هم‌اکنون مشهود است. اندکی پس از کنفرانس مکزیکو در مذاکرات مجمع عمومی سازمان ملل متحد فقط عده انگشت‌شماری از وزیران خارجه اشاره‌ای به کنفرانس کردند.

این موضوع ممکن است این سوءظن را در شخص بوجود آورد که تمامی این جریان، فریبی بیش نبوده است و بمنظور آن طرح‌ریزی شده است که بظاهر بنمایاند که زنان نیز مهم هستند ولی درواقع تلاشی بوده است تا بر روی مسائل حقیقی سرپوش بگذارد و واقعیات را از نظرها پنهان بدارد. لیکن حتی اگر اینطور هم باشد باز غیرمنطقی است که دلسرد و مأیوس شویم و خود را کنار بکشیم.

این کاملاً روشن است که وضع زنان یکمک سال زن تغییر قابل‌ملاحظه‌ای نیافته است. اما در جوار آن و بهمان نسبت اینموضوع هم روشن است که مسائل زن در مقیاسی که قبلاً سابقه نداشته جلب توجه کرده است.

سال بین‌المللی زن باتشکیل یک مرجع جهانی، به تشخیص این امر از دیدگاه جهانی کمک کرد که مسائل زنان خیلی گسترده‌تر و جدی‌تر از آنست که قبلاً تصور میشد.

وضع پیچیده و مبهم زنان در نقاط دورافتاده دنیا که از تبعیض در زمینه‌های اساسی مانند غذا، آموزش و پرورش، بهداشت و غیره رنج می‌برند و در عین حال میکوشند مفهوم حقیقی پدیده تصنعی «آزادی زنان» را برملا سازند مشکل آنان را کاملاً در معرض نمایش قرار داده است.

آینده تا حد زیادی بستگی بآن دارد که زنان در سراسر

سخنان و الاحصاءات شاهدخت اشرف پهلوی

جهان بتوانند نیروها و منابع خود را متمرکز سازند و دولتها و ارکان قانونگذاری کشور خود را ترغیب نمایند که در راه بهبود بخشیدن بوضع زنان مسائل موجود را در چهارچوب برنامه‌های کلی و جامع اجتماعی - اقتصادی، و قانونگذاری خود حل و فصل کنند.

آیا زنان، اتحاد و اتفاق و رشد سیاسی کافی برای توفیق در رسیدن باین هدف از خود نشان خواهند داد یا خاطره ناخوشایندی که از سال بین‌المللی زن، در عده‌ای باقی مانده است همین نیروی تحریک و جنبشی را هم که اینک بوجود آمده است به نیستی خواهد کشاند؟

سازمان ملل متحد چند روز قبل سالهای ۱۹۷۶ تا ۱۹۸۶ را بعنوان دهه زن اعلام کرد. اینک سؤال مهم اینست که با وجوداختلافات موجود درمیان طبقات زنان و همچنین بی‌علاقگی دولتها، سرنوشت این دهه چه خواهد بود و بکجا خواهد انجامید؟

چهلمین سالروز آزادی زنان ایران و تقارن با سال بین‌المللی زن

زنان ایران، هر سال روز ۱۷ دی را که سالروز آزادی آنان از قید حجاب است جشن میگیرند. ۱۷ دی سال ۲۵۳۳ مصادف با چهلمین سالروز آزادی بانوان ایران و مقارن با سال بین‌المللی زن بود. بمنظور بزرگداشت این روز از طرف سازمان زنان ایران در پیشگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران کنگره‌ای با شرکت جمع کثیری از زنان سراسر کشور تشکیل شد.

شاهنشاه آریامهر در این کنگره سخنان مهمی ایراد و طی آن خطوط اصلی برنامه‌های آینده کشور را در مورد تأمین بیشتر برابری و رفع تبعیض از زنان مشخص فرمودند.

قبل از سخنان اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر، والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالییه سازمان زنان ایران لوحه سپاس زنان ایران را بحضور ملوکانه تقدیم داشتند و سخنانی ایراد کردند که متن آن در صفحات بعد بنظر خوانندگان میرسد. این کنگره که با شرکت پنجهزار نفر نمایندگان جامعه زنان ایران از سراسر کشور در تهران تشکیل شده بود سرآغاز تشکیل سمینارها و همایش‌هایی در نقاط مختلف کشور شد که از طرف سازمان زنان ایران بمناسبت سال بین‌المللی زن تشکیل گردید. متن سخنان والاحضرت در کنگره سازمان زنان و سمینارهایی که بدنبال آن تشکیل شده و همچنین پیامهای والاحضرت در مجمع عمومی سازمان زنان و مراسم سالروز آزادی زنان در این فصل مندرج است.

سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالیہ سازمان زنان ایران

در

کنگره سازمان زنان - ۱۴ دیماه ۲۵۳۳

نزدیک به چهل سال پیش در چنین روزی شالوده‌ی نهضت
آزادی زن ایرانی بدست توانای رضاشاه کبیر ریخته شد.
راهی دشوار آغاز گشت وافقی پرنور در برابر زنان ایران
باز گردید.

هفدهم دیماه برای ما زنان ایرانی روز غرور انگیز است.
این روز تاریخی را ماهمیشه با سرور جشن می‌گیریم و از
صمیم قلب به روان پاک بنیان‌گذار ایران نوین درود می-
فرستیم. امسال کنگره‌ی بزرگداشت چهلمین سالگرد آزادی
اجتماعی زنان ایران را همزمان با آغاز سال جهانی زن
برگزار می‌کنیم و مراتب سپاس خود را حضور شاهنشاه ایران
که، با تشریف‌فرمایی به این کنگره اعتباری یکتا به آن می-
بخشند، تقدیم می‌داریم.

تساوی حقوق زن و مرد، به همت ولای برادر تاجدارم،
بتدریج مفهوم واقعی خود را بدست آورد و تصویب قوانین و
تجهیز امکانات بی‌شمار را برای رسیدن به این اصل میسر
داشته است. جامعه‌ی امروز ایران از خدمات زنان در تمام
زمینه‌ها و در تمام سطوح برخوردار است. علاوه بر بالاترین
مقام‌های اجرائی و نمایندگی در مجلس شورای ملی و سنا
۱۸۰۲ نفر استاد و استادیار و دانشیار بیش از ۸۶ هزار

سخن‌ان و الاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

کارمند رسمی، ۲۸ وکیل دادگستری ۸۶۰۰۰ آموزگار، دبیر و مربی، ۸۰۰ پزشک، ۲۴۸ دندان‌پزشک، ۲۰۱۰۱ پرستار و ماما و بهیار، ۱۸ بخشدار، و بیش از ۲۰ هزار سپاهیان دانش و بهداشت نمونه‌هایی از مشارکت زنان را ارائه می‌دهند و میزان این مشارکت، با آهنگی چشمگیر، هرروز افزایش می‌یابد. حدود ۲۲۰۰۰۰۰ نفر در مدارس کشور آموزش می‌بینند و نیروی انسانی عظیمی را تشکیل می‌دهند که مسلماً نقش عمده‌ای در اجرای کارهای بزرگ اجتماعی و اقتصادی برنامه‌های آینده بازی خواهند کرد.

با آن که بیش از ده سال از تأسیس سازمان زنان ایران نمی‌گذرد، نیروهای داوطلب و موظف سازمان مفتخرند که کوشش آنان در راه پیروزی نهضت آزادی زنان از توجهات و عنایات شاهنشاه برخوردار بوده‌است.

آموزش و پرورش زنان ایران و آگاه کردن آنان به حقوق، وظیفه‌ها و مسئولیت‌های خانوادگی، اجتماعی و اقتصادی از يك سو و تأمین رفاه اقتصادی و اجتماعی آنان از سوی دیگر هدف‌های اصلی سازمان زنان ایران را تشکیل می‌دهند. نگاهی به ده سال گذشته روشن‌گر آن است که فعالیت‌های پرثمر و نتیجه‌بخشی انجام گرفته و دامنه عملیات سازمان به‌دورترین نقاط کشور گسترش یافته است.

در سال‌های اخیر، برنامه‌های گسترده و مؤثری در زمینه‌های سوادآموزی و تعمیم بیشتر آموزش و پرورش به‌زنان تنظیم و اجرا شده است. ایجاد تحرك و آگاه ساختن زنان روستائی در این میان از اهمیتی خاص برخوردار بوده‌است.

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف بهلوی

هم‌اکنون دوره‌ی اول طرح تجربی سوادآموزی تابعی سازمان زنان ایران در روستاهای ساوه اجرا می‌شود. هدف نهائی طرح آن است که نتیجه‌های بدست آمده، تعمیم و گسترش فعالیت‌های آموزشی و پرورشی و کارآموزی سازمان را برای تمام جمعیت زنان روستایی کشور میسر دارد و موقعیت سازمان را در رسیدن به هدف‌هایش تسهیل گرداند. آموزشگاه مددکاری سازمان زنان که در سال ۱۳۴۷ تأسیس شده است نقشی عمده در تأمین نیروی انسانی مورد نیاز مرکزهای رفاه خانواده بازی می‌کند و با تأسیس دو آموزشگاه جدید در طول برنامه‌ی پنجم عمرانی، سازمان قادر خواهد بود در تمام زمینه‌ها از خدمات مددکارانی که در ارتباط با نیازهای سازمان پرورش یافته‌اند، بهره‌مند شود.

واحد حقوقی سازمان با کمک وزارت دادگستری، قوانین و مقررات موجود را بطور منظم و مداوم، مورد بررسی قرار داده، تبعیضات گذشته را مشخص نموده و پیشنهادات لازم را برای رفع آن‌ها ارائه داده است. در حال حاضر مشکلات زنان در زندگی خانوادگی و اجتماعی بیشتر مربوط به آگاه نبودن آنان به حقوق خود و نداشتن اطلاع از قوانین جاری است و نارسائی‌ها و تبعیض‌های قانونی کمتر مشاهده می‌شود. اجرای برنامه‌های آموزشی در زمینه‌ی حقوق زنان و تشکیل آرشیو حقوقی از اقدامات سازمان در این زمینه بشمار می‌رود.

۲۲ مرکز رفاه خانواده سازمان در سراسر کشور با واحدهای چهارگانه آنها در زمینه‌های بهداشت و تنظیم

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

خانواده، آموزش حرفه‌یی، مشاوره‌ی حقوقی و اجتماعی، و مهد کودک همراه با کمیسیونهای هفت‌گانه در ۲۳۰ شعبه سازمان شبکه‌ی فعالیت‌های آموزشی و خدماتی را تشکیل می‌دهند. در سال گذشته ۸۶۴۰۰۰ نفر به مراکز رفاه سازمان مراجعه کرده و از خدمات آنها بهره‌مند شده‌اند. شمار مراکز رفاه خانواده‌ی سازمان که تا آخر برنامه پنجم به ۲۰۰ مرکز بالغ خواهد شد پوشش گسترده‌یی برای پیشبرد فعالیت‌های آموزشی و پرورشی و خدماتی سازمان زنان در سطح ملی بوجود خواهند آورد. تنها در سال گذشته بیش از ۳۶۰ سمینار و دوره‌های آموزشی در سراسر ایران برگزار شده که در پرورش کادرهای سازمان و تجهیز زنان و افزایش مشارکت آنان نقش مؤثری داشته است.

در سطح بین‌المللی، نمایندگان سازمان زنان ایران، با برقراری روابط نزدیک با زنان دیگر کشورهای جهان و شرکت فعالانه در کنفرانس‌ها و سمینارهای بین‌المللی، کوشیده‌اند تحولات و پیشرفت‌های اجتماعی و اقتصادی کشور و ماهیت و کیفیت سیاست مستقل ملی ایران را تشریح کنند.

برای ما زنان مایه‌ی مباهات است که هر سال در چنین روزی وضع و شرایط زندگی گذشته‌ی زن ایرانی را بیاد آوریم و اهمیت و ارزش اقدامات و اصلاحات انجام گرفته را درک کنیم.

منابع انسانی و مادی کشور ما نامحدود است، مردم این مرز و بوم لیاقت و هوشمندی و توان فکری و جسمی خود را بارها

سخنار والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

در طول تاریخ به ثبوت رسانده اند و موقعیت کنونی سیاسی ایران استثنائی است. ما از همه گونه تلاشی در راه گسترش و تجهیز نیروی زنان و مشارکت فعالانه در راه پیروزی انقلاب شاه و مردم و نهضت آزادی زن فروگذار نخواهیم کرد. بار دیگر مراتب سپاسگزاری خود را حضور شاهنشاه تقدیم می کنیم و استدعا داریم با فرمایشات دورانیدشانه خود خط مشی آتی فعالیت های اجتماعی و اقتصادی زنان را مشخص و روشن فرمایند.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت در اولین سمینار منطقه‌یی در استان خوزستان (۸-۱۰ بهمن ۱۳۳۲)

اولین سمینار منطقه‌یی سازمان زنان را افتتاح می‌کنم و امیدوارم سمینارهای سازمان در تمام استان‌های کشور با جدیت کار خود را شروع کنند و با بررسی دقیق و جامع مسائل و مشکلات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مربوط به زنان، راه‌حل و چگونگی از میان برداشتن آنها را مشخص دارند.

تحولات سریع امروز ایران مشارکت وسیع و همه‌جانبه‌ی زنان کشور را در راه نو سازی و پیشبرد اصلاحات اساسی، بیش از پیش در مقیاسی بزرگ، ضروری ساخته است. نقش زن در آموزش و پرورش، اشتغال زنان، قوانین بازدارنده‌ی فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی زنان، مشکلات دختران دانشجو، مسائل خاص زنان روستائی و شهری و موضوع‌های اساسی دیگر باید در این سمینارها مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند. برداشت منطقی و واقع بینانه از امکانات و محدودیت‌ها از يك سو و هدف‌های نهضت آزادی زن از سوی دیگر باید محور گفتگوها و بررسی‌های شرکت کنندگان در سمینار باشند و به ارائه‌ی پیشنهادات معقول و مترقیانه منتهی شوند. این پیشنهادات باید خط مشی فعالیت‌های سازمان زنان را روشن کنند و شیوه‌های مشخص اصلاحی و چگونگی کاربرد آنها را بدست دهند. زنان ایران باید با آگاهی و متانت وضع و موقع خود را ارزیابی کنند و با درایت و شجاعت در تمام زمینه‌ها و برای اجرای کارهای مهم خود را آماده سازند. جنبه‌های

سخنان و الاحصاء شاهدخت اشرف پهلوی

مختلف زندگی اجتماعی امروز باید در ارتباط با وضع و موقع زنان بررسی گردند و تصورات و پیش‌داوری‌های نادرست از نقش و شخصیت آنان از میان برده شوند. پژوهش بنیادی در این زمینه کاملاً اساسی است و باید هرچه زودتر انجام پذیرند.

آموزش و پرورش، همچون محور پیشرفت اجتماعی و رشد اقتصادی باید در این میان از اهمیتی خاص برخوردار باشد. فلسفه و روشهای نوین آموزش و پرورش افق روشن و گسترده‌یی در راه آگاه ساختن و به‌تحرك درآوردن آنان بوجود می‌آورد و امکانات بیشماری را برای تحقق دگرگونی‌های اساسی بدست می‌دهد.

ما نیروی انسانی و منابع مالی مورد نیاز را در راه پیشبرد آموزش و پرورش تمام زنان ایران تجهیز خواهیم کرد.

مشارکت تمام مردم و تجهیز امکانات مالی و نیروی انسانی در هراستان ضامن موفقیت برنامه‌های اصلاحی خواهد بود و مردان نیز باید سهمی هرچه بیشتر در اجرای این برنامه‌ها داشته باشند. مسایل و مشکلات زنان و مردان دارای اساس و بنیادی مشترکند و از یکدیگر تفکیک ناپذیرند.

سازمان زنان ایران باید با جدیت و همت اعضای خود و مشارکت مردم ایران شالوده‌های محکم و سالمی برای گسترش فعالیتها و خدمات مورد نیاز به‌دورترین نقاط کشور برپا دارد و از امتیازات و امکانات بیشماری که دستورات و راهنمایی‌های اخیر شاهنشاه ایران، در اختیار زنان کشور قرار داده است، بهره‌برداری کند.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اکنون موفقیت‌های سازمان زنان ایران در سطح ملی و بین‌المللی رضایت‌بخش است و پس از سال‌ها زحمت و کوشش سازمان می‌تواند نقش ملی و بین‌المللی خود را بگونه‌ی مؤثر بازی‌کند. وظیفه‌ها و مسئولیت‌های مادر آینده‌ایم گسترده‌ی دارند و به‌آسانی تحقق نخواهند یافت. مسئولان و اعضای سازمان زنان باید کوشش خود را دوچندان کنند تا ارتقای اجتماعی و اقتصادی تمام زنان ایران تحقق یابد و در مجامع بین‌المللی سفیرانی لایق و ساعی برای انقلاب ایران باشند. ما برنامه‌ها و کارهای بزرگ در پیش داریم و باید با گام‌های استوار در مسیری سخت جلو رویم. ایمان ما، اتحاد ما و عزم راسخ ما تمام مشکلات را از میان بخواهد داشت. من به استعداد و لیاقت زنان ایران اعتقاد دارم و اطمینان دارم که در آتی‌ی نزدیک شاهد موفقیت‌های چشمگیر آنان خواهیم بود.

سمینارهای منطقه‌ی سازمان زنان ایران فرصت و موقعیت خوب و مناسبی است تا مبانی نظری مسایل زنان را بررسی کنیم و راه‌حل‌های عملی آنها را ارائه دهیم. از تمام شرکت‌کنندگان در این سمینارها انتظار دارم با آگاهی و جدیت کار خود را دنبال کنند و موفقیت سمینارها را میسر دارند.

امیدوارم هرروز بیشتر و بهتر کوشش و فعالیت خود را دنبال کنیم و عوامل بازدارنده‌ی تساوی کامل و راستین حقوق زن و مرد را از میان برداریم.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالیہ
سازمان زنان ایران در سمینار سازمان زنان شیراز بمناسبت
سال بین‌المللی زن
شیراز - ۱۹ فروردین ۲۵۳۴

سال‌ها از آغاز پیکار ما در راه تحقق آموزش و پرورش و تأمین پیشرفت اجتماعی و اقتصادی زنان ایران می‌گذرد. سال‌ها با جدیت و همت کوشیده‌ایم تا موقعیت و شرایط زندگی زنان ایرانی تحول یابند و آنان بتوانند از مقام و منزلتی ارزنده برخوردار شوند.

نیروهای بسیار در این راه تجهیز کرده‌ایم و برای ریختن شالوده‌های محکم نهضت آزادی زنان ایران کوشیده‌ایم. فراز و نشیب‌ها، موفقیت‌ها و ناکامی‌ها بسیار بوده‌اند و راهمان را آسان نپیموده‌ایم.

گام‌های استوار، اعتماد راسخ و امید سرشار، ما را یاری کرده و بجلو برده‌اند و با این همه، هنوز به شرایط و موقعیت دلخواه دست نیافته‌ایم.

اکنون زنان ایران، اگر چه از حقوق و امتیازات بسیار بهره‌مندند و در برابر امکانات بیشمار قرار گرفته‌اند، هنوز نقش اجتماعی و اقتصادی خود را، آنطور که انتظار ما است، بازی نمی‌کنند. توده‌های وسیع زنان ایران هنوز از یک زندگی فعال و بارور اجتماعی و اقتصادی بدورند، و هنوز نمی‌توانند از حقوق و امتیازات و امکاناتی که انقلاب ایران برای آنان تأمین کرده است، استفاده کنند. بی‌سوادى زنان

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

در روستاهای ما چشمگیر است و تحرك و تجهيز زنان با آهنگ مطلوب صورت نگرفته است. هنوز بسیاری از مردان و زنان کشور ما به اهمیت نقش زن واقف نیستند و به ضرورت تساوی حقوق زن و مرد اعتقاد چندانی ندارند.

زنان ایران هنوز بدرستی آگاه نیستند که تحقق پیشرفت اجتماعی و اقتصادی آنان بستگی تام به خود آنان دارد. تمام دستورات، اقدامات و کوشش‌های مسؤولان سیاسی کشور بدون آگاهی، اعتقاد و مشارکت فعالانه‌ی زنان نتیجه‌های مطلوب را بیار نخواهند آورد. زنان ایران سرنوشت خویش را در دست ندارند و نیرو و امکانات خود را برای تغییر وضع و موقع خود بکار نمی‌برند.

باید بپذیریم که کوشش و سعی ما در زمینه‌های مختلف تمام نتیجه‌های مورد انتظار را بدست نداده‌اند، باید از انتقاد نهراسیم و با صداقت و شجاعت مشکلات و مسایلمان را ارزیابی کنیم.

سمینارهای منطقه‌یی سازمان زنان ایران که، بمناسبت سال بین‌المللی زن، در تمام استانهای کشور برگزار می‌شوند، فرصت مناسبی است تا نظرات و تمایلات خود را مطرح کنیم، مسایل و مشکلاتمان را بشناسیم، و بهترین مؤثرترین راه‌حل‌ها را برای از میان برداشتن آنها ارائه دهیم.

جمعیت زنان روستائی و شهری دردورترین نقاط کشور باید بگونه‌یی همه جانبه و کامل مورد توجه و بررسی قرار گیرند و موقعیت اجتماعی و نقش اقتصادی آنان دقیقاً

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

مشخص و ارزیابی شود.

رستاخیز ایران و نهضت گسترده‌یی که برای تجهیز تمام نیروهای ملت در حال سازمان گرفتن است فرصتی یکتا و امکاناتی استثنائی برای ما بوجود آورده‌اند. این فرصت عظیم را مغتنم شمیریم و تمام نیروهای خود را برای پیروزی نهضت رستاخیز ایران به کار گیریم.

باید امکانات بالقوه‌ی زنان ایران را بحرکت درآوریم، باید با تأمین آموزش و پرورش مطلوب زنان ایران، آنان را برای کار و فعالیت در مقیاس انقلاب شاه و مردم آماده کنیم. آهنگ حرکت انقلاب سریع است و ما نیز باید شتاب کنیم تا در صفوف اول رستاخیز ایران قرار گیریم.

روستاهای ایران میدان اصلی مبارزات ما در سال‌های آینده خواهند بود و باید عوامل بازدارنده‌ی پیشرفت و تحول در آنها از میان برداشته شوند. ایجاد آگاهی و تحرک در خواهران و برادران روستائی را یکی از هدف‌های اساسی برنامه‌های سازمان زنان ایران می‌دانیم و اهمیت خاص آن را اعلام می‌کنیم.

طرح تجربی سوادآموزی تابعی سازمان زنان که بزودی پایان می‌پذیرد، نتیجه‌های درخور اعتنایی برای پیشبرد مطلوب سوادآموزی تابعی زنان روستائی کشور بدست داده است و مانیروهای انسانی و مالی مورد نیاز را برای گسترش آن و تحقق آموزش و پرورش روستاییان به کار خواهیم گرفت.

از شرکت‌کنندگان در سمینارهای منطقه‌یی سازمان زنان

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ایران، از کسانی که دست در کار تحقیق و بررسی مسایل مربوط به زنان هستند و از تمام کسانی که نظرات و پیشنهاداتی دارند، می‌خواهیم که در راه تحقق هدف‌های ما همکاری کنند و با انتقاد سازنده و طرح مسایل، برای از میان بردن مشکلات بکوشند.

وظیفه‌ی خود را با عشق به ایران انجام دهیم و به رسالت تاریخی خود اعتقاد داشته باشیم.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالیہ
سازمان زنان ایران در سمینار سازمان زنان اصفهان
بمناسبت سال بین‌المللی زن
اصفهان - دوشنبه ۲۲ اردیبهشت‌ماه ۲۵۳۴**

چهارمین سمینار منطقه‌ای سازمان زنان ایران را با خوشنودی بسیار می‌گشایم. امروز با کمال خوشوقتی مشاهده می‌نمائیم به هدفهائی که در برگزاری این سمینارها بمنظور بررسی وضع اجتماعی، آموزشی و مشکلات زنان در فعالیتهای اجتماعی مناطق مختلف ایران منظور نظر بوده است تا حدی نائل آمده‌ایم.

این سمینارها با تجهیز نیروی فکری مردان و زنان هر استان مسائل و مشکلات منطقه را توسط کسانی که از نزدیک با این مسائل روبرو هستند مورد بررسی قرار داده و همچنین با شرکت اعضای فعال سازمان زنان و همکاران آنها در مؤسسات و سازمانهای دیگر در جلسات بحث و تبادل نظر کمک مؤثری در کسب تجربه و بالا بردن سطح آگاهی و دانش زنان منطقه داشته است.

گردهمائی بانوان، صاحب نظران، و بخصوص نقش دانشگاهها در بررسی موارد یاد شده بیش از اندازه مؤثر بوده است. امید میرود نتایج این تحقیقات روشنگر برنامه ریزیهای آتی سازمان زنان ایران و دیگر دستگاههای مملکتی در امور مربوط به چگونگی استفاده از نیروی زنان و اصولا نقش زنان در زندگی آینده جامعه خویش گردد.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

تاریخ معاصر جهان شاهد دگرگونی‌های بسیار در بنیادهای سیاسی و اقتصادی جوامع بشری بوده است. استقرار نظام‌های اجتماعی و اقتصادی جدید پیدایی نهضت‌های ملی، گرفتن استقلال توسط گروهی از کشورهای جهان سوم و اتحاد ملت‌هایی که قرن‌ها زیر نفوذ استعمار بودند و اینک می‌خواهند بر علیه آن پیکار کنند، موازنه سنتی نیروها و مرکزهای قدرت را در جهان دستخوش تغییر ساخته‌اند. در دهه اخیر آگاهی کشورهای جهان سوم بحقوق خود جامعه‌های صنعتی را متوجه ساخت که زمان اعمال زور و اتخاذ تصمیم‌های یک طرفه خاتمه یافته است و ملت‌های جهان سوم با توانایی از منافع خود دفاع خواهند کرد. کشورهای صنعتی دریافتند که نظام مصرف و اسراف دیگر نمیتواند پابرجا بماند سرنوشت ملت‌ها بیش از هر زمان، بیکدیگر وابسته و پیوسته شده است.

نقش انقلاب ایران و رهبر عالیقدر آن در اتحاد جهان سوم و احقاق حق ملت‌ها اهمیتی خاص دارد. امروز ایران سراسر جهان از اعتباری یکتا برخوردار است، امروز ایران با تمام کشورهای جهان روابط نزدیک و دوستانه دارد و در مسیر پیشرفت اجتماعی و رشد اقتصادی پیشتاز است.

انقلاب ایران افق‌های درخشانی در برابر ملت ایران گشوده است. تحرك در صلح و آرامش یکی از مشخصات بارز انقلاب ما است.

برادر تاجدارم در چنین موقع و شرایطی رستاخیز ملت ایران را اعلام فرمودند. هدف‌های ما، خواسته‌های ما،

سخنات والاخصرت شاهدخت اشرف پهلوی

آرزوهای ما آنچنان ابعادی یافته‌اند که جز با تجهیز و مشارکت همه‌جانبه و فعالانه تمام ملت ایران تحقق‌ناپذیر خواهند بود. مبانی سازمانی محدود گذشته را از میان برداشته‌ایم و در رده‌های مختلف انقلاب، سازمان و تجهیزات جدیدی را به‌کار گرفته‌ایم.

نظام شاهنشاهی، قانون اساسی و انقلاب شاه و مردم پایه‌های مستحکم و مقدسی برای رستاخیز ایران هستند و در تاروپود وجود ایرانیان ریشه دوانده‌اند. این برنامه نوین امکانات استثنائی ملت ایران را تجهیز خواهد کرد و شرکت هر يك از افراد ملت را در زمینه‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی میسر خواهد ساخت. نقش زنان در این میان از اهمیتی خاص برخوردار است. آنها می‌توانند و باید دوشادوش مردان پیکار کنند و در پیشبرد هدف‌های ملی به افتخارات بزرگ دست یابند.

زنان ایران، همانند زنان کشورهای پیشرو باید فعالانه وارد تاریخ شوند. این نهضت امکانات گسترده و بی‌نظیری برای تسهیل و تحقق مشارکت زنان در نوسازی کشور در اختیار آنان قرار خواهد داد. زنان ایران در برابر يك موقعیت تاریخی قرار گرفته‌اند و باید از این فرصت برای پایان‌دادن به مسائل و مشکلات خود و برای پیروزی نهائی استفاده کنند. موقعیت‌ها و فرصت‌هایی این‌چنین باید با آگاهی تمام مورد بهره‌برداری قرار گرفته و هیچکدام از زنان ایران نباید از جریان این نهضت جدا بمانند.

بنابراین از تمام زنان ایران می‌خواهم که خود را در حد

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

و مقیاس رستاخیز ایران نشان دهند و با تمام نیرو و توان در صفوف اول این انقلاب بزرگ ملی قرار گیرند.

سازمان زنان ایران موظف است گروههای وسیع زنان ایران را، با برنامه ریزی جامع و دقیق، برای این وظیفه ملی آماده کند و منابع انسانی و مالی مورد نیاز را برای پیشبرد رسالت و مسئولیت زنان ایران تجهیز نماید.

اعضای سازمان زنان ایران وظیفه دارند که در ارشاد و راهنمایی خواهران خود در کلیه نقاط کشور بخصوص در روستاها نقش فعالی بعهده گیرند و در تجهیز این نیروی عظیم خفته برای مشارکت در فعالیتهای اجتماعی و سیاسی کشورمان کوشش نمایند. این وظیفه دشوار بایستی از راه تشویق زنان به شرکت فعالانه در روستاها و شهرها و از طریق بالا بردن سطح فکر آنان و بخصوص آموزش اجتماعی و سیاسی برای قبول مسئولیتهای هرچه بیشتر و بزرگتر در تعیین سرنوشت جامعه خویش صورت گیرد.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالیہ
سازمان زنان ایران در سمینار سازمان زنان مشهد بمناسبت

سال بین‌المللی زن
مشهد - هشتم خردادماه ۲۵۳۴

در سال‌های اخیر نهضت آزادی زن در بیشتر کشورهای
جهان از اهمیتی خاص برخوردار بوده و در زمینه‌های مختلف
به موفقیت‌های ارزنده‌ی دست یافته است. کتاب‌ها و مقاله‌های
بسیار و نظریه‌های متفاوت درباره‌ی نقش و موقعیت اجتماعی
و اقتصادی زن انتشار یافته‌اند و کنفرانس‌ها و سمینارهای
بین‌المللی، منطقه‌یی و ملی برای آگاه‌ساختن زنان و تسهیل
مشارکت آنان در نوسازی جامعه و اجرای برنامه‌های عمرانی
تشکیل گردیده‌اند. آخرین مجمع عمومی سازمان ملل متحد
با اعلام سال ۱۹۷۵ به عنوان سال بین‌المللی زنان و دعوت از
نمایندگان زنان تمام کشورهای جهان برای شرکت در
کنفرانس مکزیکو، آگاهی و توجه ملت‌های جهان را نسبت
به وضع و موقع زنان اثبات کرده است.

با سال بین‌المللی زن مرحله‌یی نوین در فراشد نهضت
آزادی زن آغاز می‌شود و امکانات جدیدی برای پیشبرد سریع
و گسترده آن تجهیز می‌گردد. سال بین‌المللی زن را باید
رویداد مهمی بشمار آوریم و منابع انسانی، مالی و فنی
مورد نیاز را برای تحقق هدف‌های آن به کارگیریم. هدف‌های
اعلام شده‌ی سال بین‌المللی زن بسیارند و تمام زمینه‌های
اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی را دربر می‌گیرند.
بررسی و تحلیل این هدف‌ها و بازنگری در پیشنهاد‌های

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ارائه شده، در سطح ملی و بین‌المللی ضروری بنظر می‌رسد و به‌تکمیل و تحکیم آنها کمک می‌کند. اینک زمان آن فرا رسیده است که يك بار دیگر و براساس نتیجه‌های حاصل از پیکار زنان در سراسر جهان و با درنظر گرفتن هدف‌ها و پیشنهادهای اعلام شده‌ی سال بین‌المللی زن، مبانی فلسفی و نظری نقش اجتماعی - اقتصادی زن را بگونه‌ی کامل و دورنگر تعریف کنیم و مفهوم درست آزادی زن را ارائه دهیم. بدین ترتیب مبانی فلسفی و نظری و پیشنهادهای اجرایی جامع و مترقیانه‌ی برای ادامه‌ی سال بین‌المللی زن به صورت دهه‌ی بین‌المللی زن در دست خواهیم داشت.

مایلم دراین زمینه چند موضوع اساسی را بیان کنم. تعریف آزادی کار آسانی نیست. آزادی را نباید به صورت پدیده‌ی تجربیدی در نظر گرفت و ارتباط مستقیم آن را با هستی و زندگی انسان‌ها فراموش کرد. آزادی با کار - بردش در اجتماع شکل می‌گیرد و با الهام بخشیدن و تجهیز انسان‌ها واقعیت می‌یابد. جامعه‌ی دمکراتیک و زندگی آزاد بازتاب آزادی است و آزادی خارج از جامعه‌ی دمکراتیک و زندگی آزاد وجود ندارد.

آزادی زنان و آزادی مردان نیز يك فراشد واحد و تفکیک ناپذیر است. در جامعه‌ی که زنان اسیر باشند مردان هم اسیرند و آزادی هیچکدام به‌تنهایی ممکن نیست. جامعه‌ی ارباب - رعیتی نمی‌تواند يك جامعه‌ی آزاد باشد و آزادی در آن معنی و مفهوم ندارد.

مفهوم آزادی زن و چگونگی نقش او نیز، سوای عنصر -

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

های بنیادی، در فرهنگ‌های مختلف و در شرایط اجتماعی و اقتصادی گوناگون مشابه نیستند. فرهنگ‌های مختلف هر کدام دارای مشخصاتی هستند که، در برخی موارد، بایکدیگر هیچ شباهتی ندارند و در نتیجه فلسفه‌های موفق اجتماعی و سیاسی در گروهی از آنها و فلسفه‌های ناموفق اجتماعی و سیاسی در گروهی دیگراند. بنابراین موقعیت اجتماعی و نقش اقتصادی زنان در فرهنگ‌های مختلف یکی نیستند و در مرحله‌های پیشرفت اجتماعی و رشد اقتصادی نیز فرق می‌کنند.

در گذشته این موضوع مورد توجه زنان بعضی از کشور-های در حال رشد نبود و سیاست‌های سازمان‌های زنان در کشورهای صنعتی پیشرفته را کم و بیش دنبال می‌کردند و از توده‌های زنان در کشورهای خود دور می‌ماندند.

اینک حتی در برخی کشورهای صنعتی، سازمان‌های زنان سیاست‌های سال‌های گذشته‌ی خود را در مواردی تغییر داده‌اند و از اصول جدیدی پیروی می‌کنند.

چه سیاست سال‌های گذشته و چه این اصول جدید الزاماً کاربرد مطلوب و موفقیت‌آمیز در کشورهای جهان سوم نخواهند داشت و گاه موجب آشفتگی و عقب‌ماندن نهضت توانند شد.

در کشورهای جهان سوم هنوز مقاومت و حتی مبارزه‌ی نهادهای اجتماعی و ناآگاهی مردان و خود زنان در برابر نهضت آزادی زن بسیار قوی‌تر و پابرجاتر از کشورهای صنعتی پیشرفته است. سیاست‌ها و خط مشی‌ها باید در

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ارتباط با شرایط فرهنگی و اقتصادی - اجتماعی هر کدام از این کشورها تدوین گردند و بدست گروه‌ها و قشرهای گسترده‌ی زنان آنها به کار گرفته شوند.

آرزو می‌کنم تمام زنان جهان، با همکاری و همفکری مردانی که خود از اسارت ارزش‌های نادرست ارتجاعی آزاد شده‌اند، بتوانند مستقل فکر کنند، موقعیت اجتماعی و نقش اقتصادی خود را مشخص دارند و نهضت آزادی زن را در سطح بین‌المللی به جلو ببرند.

ما در ایران با الهام از فرهنگ غنی خود و با اعتماد به سیاست مستقل ملی شاهنشاه ایران پیکار خود را دنبال خواهیم کرد. آزادی زنان ایران یکی از هدف‌های اساسی انقلاب ایران است و آگاه‌ترین زنان ایران هم‌اکنون نقشی با اهمیت در نوسازی ملی بازی می‌کنند.

نهضت آزادی زن در ایران فقط بخاطر تحقق اصول دموکراسی، احقاق حقوق اجتماعی و آزاد کردن آنان از قید و بندهای نامطلوب گذشته قوام نگرفته است. انقلاب ایران به نیروی فکری و جسمی تمام ایرانیان نیاز دارد و نیروی انسانی زنان از امکانات سرشار و نهفته‌ی بی‌کران برخوردار است.

اقتصاد کشور ما با آهنگ رشد استثنایی به تجهیز نیروی زنان در تمام زمینه‌ها نیاز دارد و مشارکت فعالانه‌ی زنان به باروری و شکوفایی هرچه بیشتر آن کمک خواهد کرد. امکانات کنونی ایران رسالت و وظیفه‌های با اهمیتی را نیز در سطح بین‌المللی به عهده‌ی سازمان زنان ایران گذاشته

سخن والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

است. سرنوشت خواهران ما در کشورهای دیگر، بخصوص در کشورهای نامرغه جهان سوم، باید مورد توجه خاص قرار گیرد. ما باید، تا حد امکان، تمام زنان جهان سوم را از امکانات خود برخوردار سازیم و آنان را در بهره‌برداری از موهبتات زندگی یاری کنیم. اشتراك سرنوشت بشری امروز بیش از هر زمان دیگر احساس می‌شود و سیاست انزوای طلبی و ملیت-گرایی انحصاری بیش از هر وقت محکوم است. به رسالت تاریخی خود اعتقاد داشته باشیم و با آگاهی و توانایی خود را در مقیاس والای آن نشان دهیم.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالیہ سازمان زنان ایران در سمینار سازمان زنان چهارمعال و بختیاری بمناسبت سال بین المللی زن

شهر کرد - پنجم شهریور ۲۵۳۴

هفتمین سمینار منطقه‌ای سازمان زنان ایران را افتتاح
می‌کنم و امیدوارم این سمینار، مانند دیگر سمینارهای سال
بین‌المللی زن، نتیجه‌های پرثمری ببار آورد.

تشکیل سمینار سازمان زنان ایران در این فضای دلپذیر
و دوست‌داشتنی و در زیر این چادرها، از یک سو روشنگر
اهمیت منطقه‌های دورافتاده کشور است و از سوی دیگر ما را
با واقعیات زندگی روستائی نزدیک می‌کند و درک و فهم
مسائل و مشکلات آنها را میسر می‌دارد.

مردم میهن دوست و زحمتکش این منطقه‌ها باید از
امتیازات اجتماعی و اقتصادی جامعه کنونی ایران بهره‌مند
شوند و در پیشرفت و بهسازی آن فعالانه شرکت کنند.
در این میان مسئولیت و نقش زنان از اهمیتی خاص
برخوردار است.

تحوالات جامعه‌ی کنونی ایران و ضرورت تداوم و پی-
گیری کوشش‌ها و فداکاری‌های ملت ما، برای تحقق هدف‌های
بزرگ انقلاب ایران، مسئولیت و نقش زنان را از اهمیتی
خاص برخوردار ساخته است. زنان ایران باید در تمام زمینه‌ها
عمیقاً احساس مسئولیت کنند و با تمام قوا برای پیشبرد
نوسازی ملی بکوشند. کسانی که هم‌اکنون نقشی مهم به عهده
دارند، باید کوشش خود را دوچندان کنند، آنان که آمادگی
قبول مسئولیت و صلاحیت اجرای هر نوع وظیفه‌ی را دارند

سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

باید کار سازنده‌ی خود را شروع کنند و زنانی که برای اجرای نقش خود آمادگی ندارند باید خود را، هر چه زودتر و مؤثرتر، آماده سازند.

امروز می‌خواهم دو جنبه از جنبه‌های اساسی پیکار، یعنی جنبه‌ی سیاسی و جنبه‌ی کشاورزی، را بررسی کنم. موفقیت در این دو جنبه بنیاد نوسازی ملی را مستحکم می‌کند و به ملت ایران آگاهی و توانایی می‌بخشد.

در جنبه سیاسی روح ملت شکل می‌گیرد و پرتوان می‌شود. پیکار جنبه‌ی سیاسی آگاه‌سازی و تجهیز توده‌های مردم است.

در جنبه‌ی سیاسی، مردم از راه مکانیسم‌ها و سازمان‌های دموکراتیک از نظرات مسئولان سیاسی و مقامات صلاحیت‌دار کشور آگاه می‌شوند و در تعیین و تعریف هدف‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کشور شرکت می‌کنند.

مشارکت مردم، مشارکت آگاهانه و آزادانه‌ی مردم، در امور کشور از اهمیتی خاص برخوردار است و شالوده‌ی جامعه‌ی نوین ایران را تشکیل می‌دهد. رستاخیز ملت ایران جنبه‌ی سیاسی را همچون محور حفظ و تقویت دموکراسی و تجهیز مردم به کار می‌گیرد و شکوفایی هرچه بیشتر انقلاب ایران را فراهم می‌سازد.

زنان ایران باید فعالانه در جنبه‌ی سیاسی شرکت کنند، آزادانه افکار خود را بیان دارند و با وفاداری به اصول انقلاب ایران نهال آزادی را در جامعه‌ی ما بارور سازند. امید و شوق و اعتقاد، میوه‌های نهال آزادی است و جهل و نادانی و ترس از خشونت و ظلم سرچشمه می‌گیرد.

سخن‌والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

زنان ایران با فعالیت سازنده در جبهه‌ی سیاسی وظیفه‌ی ملی خود را انجام می‌دهند و در فراشد این نوسازی خود را می‌سازند. خود را می‌سازند تا در مقیاس والای انقلاب ایران و در حد مسئولیت و رسالت خود پیکار کنند.

از تمام زنان ایران می‌خواهم که با شجاعت و شهامت، با آگاهی و درایت و با احساس مسئولیت در جبهه‌ی سیاسی فعالیت کنند و هر کس در شهر خود، در روستای خود، در محل کار و در خانواده‌ی خود برای آگاه‌سازی دیگران و آگاه‌سازی خویشتن بکوشد و برای کارکرد مؤثر مکانیسم‌ها و سازمان‌های دمکراتیک مشارکت کند.

کشاورزی در اقتصاد ملی ایران از اهمیتی اساسی برخوردار است. جمعیت زیاد روستانشین، منطقه‌های وسیع روستائی و سهم بالای کشاورزی در تولید ناخالص ملی پیکار در جبهه‌ی کشاورزی را خطیر و ضروری می‌سازد. کمبود مواد غذائی در سطح بین‌المللی و نیاز به تأمین مواد اساسی ارزان برای مردم نیز تقویت یک کشاورزی سالم و پیشرفته را، از طریق اتخاذ سیاست‌های مطلوب و سرمایه‌گذاری‌های مناسب، ایجاب می‌کند.

برنامه‌های عمرانی کشور با روشن کردن اولویت‌ها و اهمیت خاصی که برای بخش کشاورزی قائل شده‌اند نیروی انسانی با صلاحیت، امکانات فنی و منابع مالی مورد نیاز را برای تقویت و نوسازی کشاورزی تأمین می‌کنند. یکی از وظایف مهم سازمان زنان ایران تجهیز زنان روستایی برای ایفای نقش هرچه مؤثرتر در جبهه‌ی کشاورزی است.

تأمین بهداشت و آموزش، ایجاد مشاغل جدید کشاورزی

سخن‌ها و الاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

و شرکت‌های تعاونی تولیدی عوامل اصلی این تجهیز بشمار می‌روند. میلیون‌ها زن روستایی در ایران می‌توانند و باید دوش بدوش مردان روستایی در جبهه‌ی کشاورزی پیکار کنند و تحول و پیشرفت سریع منطقه‌های روستایی و قوام یک کشاورزی سالم را امکان‌پذیر سازند.

اکنون مبانی فلسفی و فنی و همچنین روش‌های آموزشی و پرورشی مطلوب برای مبارزه با بی‌سوادی تدوین شده‌اند و کارایی عملی آنها بثبوت رسیده است. زمان آن فرا رسیده است که براساس نتیجه‌های حاصل، تجربه‌های بدست آمده و ناکامی‌های گذشته، طرح جامع فعالیت‌های پیکار با بی‌سوادی را تدوین کنیم و در اجرای درست و سریع آن در روستاهای کشور بکوشیم.

طرح‌های تجربی ساوه، اصفهان و دزفول مبانی لازم را برای گسترش موفقیت‌آمیز فعالیت‌های سوادآموزی تابعی به سراسر کشور به‌دست داده‌اند. اینک می‌توان با صراحت اعلام کرد که سوادآموزی تابعی شبکه‌ی شرکت‌های تعاونی تولید زنان باید مبتنی بر یک برنامه‌ی دقیق و جامع بتدریج منطقه‌های روستائی را دربر گیرد.

مسئولان سازمان زنان موظفند بخش مهمی از فعالیت‌های سازمان را در روستاها متمرکز سازند و عوامل مورد نیاز زنان روستائی را مهیا کنند.

از تمام زنان ایران می‌خواهم که صفوف خود را در راه خدمت به شاهنشاه ایران و انقلاب ایران محکم‌تر سازند و با اعتقاد و امید برای نوسازی و سربلندی ایران در تمام جبهه‌ها تلاش کنند.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالیہ
سازمان زنان ایران در مراسم گشایش سمینار
منطقه‌ای سازمان زنان کرمان بمناسبت
سال بین‌المللی زن
کرمان - دوشنبه ۳۱ شهریورماه ۲۵۳۴

هشتمین سمینار منطقه‌ای سازمان زنان ایران را افتتاح می‌کنم و امیدوارم بررسی‌ها و نتیجه‌های این سمینار برای تحول استان کرمان و تجهیز زنان آن مؤثر و ثمربخش باشند. در سال‌های اخیر ما در استان کرمان شاهد پیشرفت‌های درخور اعتنایی بوده‌ایم و اهالی کرمان توانسته‌اند با کار و کوشش استان خود را به جلو برند و عمران و آبادانی آن را بهبود بخشند.

امروز تعداد برنامه‌های عمرانی در زمینه‌های کشاورزی، صنعتی و خدمات در این منطقه فراوانند و افق‌های رفاه و آسایش را در برابر مردم زحمتکش آن باز می‌کنند. تأسیس دانشگاه کرمان روشنگر آنستکه مرحله‌ی جدید و پیشرفته‌ی در زندگی اجتماعی و اقتصادی کرمان در حال شکل گرفتن است و دوره‌ی سخت گذشته پایان رسیده است. برنامه‌ریزی دانشگاه کرمان و انتخاب رشته‌های مطلوب در ارتباط با نیازهای منطقه و کشور نقش آن را خطیر و با اهمیت می‌سازند و انتظارات ما را از آن بالا می‌برند. امیدوارم دانشگاه کرمان هرچه زودتر کار خود را شروع کند و تأثیر عمده‌ی در تحول منطقه‌ی جنوب شرقی کشور داشته باشد.

سخن‌والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

تحرك و نوسازی استان کرمان مسلماً با مشکلات و مسائل بسیار روبرو خواهد شد. رشد اقتصاد ایران و آهنگ تحرك اجتماعی کشور، چه در سطح ملی و چه در سطح منطقه‌یی، آنچنان سریع و پرشتاب است که بگونه‌یی اجتناب‌ناپذیر دشواری و مشکلات بوجود می‌آورد. وظیفه‌ی مردم ایران آنستکه از این مشکلات و دشواری‌ها نهراسند و خود را برای مقابله با آن آماده کنند.

رسالت انقلاب ایران ساختمان جامعه‌یی پیشرفته، آزاد و نمونه است، جامعه‌یی که از يك سو ارزش‌های فرهنگی ارزنده‌ی خود را حفظ کند و غنی سازد، و از سوی دیگر تکنولوژی و دانش را به خدمت تحول و نوسازی کشور گیرد. امیدوارم هشتمین سمینار منطقه‌یی سازمان زنان ایران با بررسی دقیق و جامع وضع و شرایط زنان در استان کرمان، چگونگی مشارکت و تجهیز آنان را در عمران و آبادانی این استان مشخص کند. زنان این استان باید و می‌توانند نقشی هرچه سازنده‌تر و مؤثرتر در اجرای برنامه‌های عمرانی و اجتماعی بازی کنند و دوشادوش مردان برای بهزیستی مردم کرمان بکوشند.

زنان باید در تمام زمینه‌ها و در تمام سطح‌ها از امکانات کار و اشتغال برخوردار شوند و هرگونه تبعیض درمورد آنان از میان برداشته شود. برنامه‌های آموزشی، کارآموزی و بارآموزی گسترده‌یی جمعیت زنان را برای اجرای کار و وظیفه‌های اجتماعی و اقتصادی آماده خواهد ساخت و سازمان زنان ایران موظف است در پیشبرد مطلوب این برنامه‌ها نظارت کنند و تا

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

حد امکان نیروهای موظف و داوطلب خود را برای اجرای آنها تجهیز دارد. به کارگرفتن نیروی انسانی زنان را نباید فقط مبتنی بر ملاحظات عدالت اجتماعی کرد، رشد اقتصادی و پیشرفت اجتماعی هر کشور بدون مشارکت نیروی انسانی زنان امکان‌ناپذیر خواهد بود. درصد بالایی مشارکت زنان در تمام زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی در کشورهای پیشرفته گواه آنست که تحول عمیق و راستین هر جامعه در گرو آزادی زنان و تجهیز نیروی انسانی آنان است. شاید بهترین و درست‌ترین ضابطه و معیار پیشرفتگی هر جامعه را باید چگونگی وضع و نقش زن در آن جامعه اعلام کرد.

نهضت آزادی زنان ایران یکی از پایه‌های اساسی انقلاب شاه و مردم است و با تمام عوامل بازدارنده‌ی آن، در هر جا و به هر شکل، مبارزه خواهد شد.

آرزو می‌کنم زنان استان کرمان به‌خوبی و به‌درستی از اهمیت و عظمت کار و وظیفه‌ی خود آگاه باشند و برای موفقیت انقلاب ایران و نهضت آزادی زن بکوشند.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در هشتمین مجمع عمومی سازمان زنان ایران در تاریخ نهم دیماه ۲۵۳۴

خوشوقتم از اینکه سازمان زنان ایران را در اجرای وظایف محول موفق می بینم و مسئولان و کارکنان آن توانسته اند با جدیت و صداقت برای پیشبرد هدف های سازمان بکوشند.

گزارش هایی که دریافت داشته ام گسترش کمی و کیفی فعالیتهای سازمان را در سراسر کشور گواهی می دهند و تحرك و جنبش را در شعبه های سازمان می نمایانند.

دامنه مشارکت و بسیج زنان در استان های مختلف به روستاها نیز کشیده شده است و کارها و اقدامات انجام گرفته در روستاها به فراوانی دیده میشوند.

درباره فعالیتهای بین المللی نیز، که جداگانه مورد بررسی قرار خواهم داد، سازمان زنان بخوبی از عهده وظایف و مسئولیتهای محول برآمده است.

امیدوارم سازمان زنان ایران بعنوان نماینده واقعی تمام زنان ایران هرروز صادقانه تر و پرتلاش تر از روز قبل در راه پیروزی نهضت آزادی زن در ایران و جهان گام بردارد.

مراتب رضایت خود را به تمام کارکنان و مسئولان سازمان زنان اعلام میکنم و کارنامه سازمان را مثبت و مطلوب می بینم.

اعلام رضایت خود را با بیان این واقعیت همراه میکنم که هنوز به شرایط و موقعیت دلخواه دست نیافته ایم و در

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بسیاری زمینه‌ها هنوز عوامل باز دارنده پیشرفت فراوانند، و شاید یکی از مهمترین این عوامل خود زنان باشند.

زنان ما هنوز نقش اجتماعی و اقتصادی خود را، آنطور که انتظار ما است، بازی نمیکنند. توده‌های وسیع زنان ایران هنوز از يك زندگی فعال و بارور اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بدورند، و هنوز نمیتوانند از حقوق و امتیازاتی که انقلاب ایران برای آنان تأمین کرده است، بهره‌برداری کنند. زنان ایران هنوز بدرستی آگاه نیستند که تحقق پیشرفت اجتماعی و اقتصادی آنان بستگی زیاد به خودشان دارد. تمام اقدامات و دستورات رهبران سیاسی، بدون آگاهی و مشارکت زنان، نتیجه‌های مطلوب را ببار نمی‌آورند و تحولات مطلوب را میسر نمیدارند.

ما باید بپذیریم، که بعد از سالها کوشش و زحمت، و با وجود موفقیت‌های درخور اعتنا، هنوز راهی سخت و دشوار در پیش داریم و باید با شهامت در زمینه‌هایی که ناتوان بوده‌ایم، خود را توانا سازیم تا بتوانیم مشکلات را از میان برداریم.

انقلاب ایران امکانات و شرایط مساعدی برای هریک از افراد ملت در زمینه‌های مختلف بوجود آورده است. زنان ایران باید دوشادوش مردان در راه پیروزی انقلاب ایران پیکارکنند و خود را برای اجرای وظایف خطیر و مسئولیت‌های دشوار آماده سازند.

زنان ایران باید بدرستی آگاه باشند که موقعیت تاریخی کنونی فرصتی استثنائی برای پایان‌دادن بمسائل و دشواریهای موجود است و غفلت و ندانم‌کاری برای آنان

سجنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

گناهی نابخشودنی خواهد بود. موقعیت و شرایط مساعد کنونی باید با آگاهی و کاردانی مورد بهره‌برداری قرار گیرد تا تحولات عمیق و اساسی برای زنان تحقق یابند. از تمام زنان ایران می‌خواهم که خود را در حدود مقیاس انقلاب ایران نشان دهند و با تمام قوا در خدمت شاهنشاه ایران و اجرای منویات رهبر خردمند خود باشند.

سازمان زنان ایران در سالهای آینده سیاست عدم تمرکز را کماکان دنبال خواهد کرد و با تفویض مسئولیت به سازمانهای استان و فرمانداری کل و سطوح پائین‌تر، کار مردم را به مردم می‌سپارد. اعتقاد به مردم، به کارائی و کاردانی آنان باید در تمام تصمیمات مدنظر مسئولان سازمان باشد و از سیاست‌های غیر مردمی و تمرکز قدرت بشدت جلوگیری شود.

مسئولان سازمان باید در ارتباط با مردم و با الهام از آنان تصمیم گیرند و خود را برآستی خدمتگزار مردم پندارند.

میدان اصلی پیکار در سالهای آینده روستاها هستند و تمام امکانات مالی و نیروی انسانی لازم باید برای پیشبرد مطلوب برنامه‌های سازمان در این منطقه‌ها بسیج شوند. برنامه‌های آموزشی و پرورشی و رفاهی و تأمین کار و اشتغال برای زنان روستائی از برنامه‌های اصلی سازمان خواهند بود. سازمان زنان ایران اجرای فعالیتهای گسترده‌ئی را در زمینه پیکار با بیسوادی بعهده خواهد گرفت و با همکاری سازمان جدید کمیته ملی پیکار جهانی با بیسوادی پیشبرد جهاد ملی را در میان جمعیت زنان تحقق خواهد بخشید.

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

تمام زنان ایران باید در این جهاد ملی مشارکت کنند، هر کس سواد دارد باید به بیسوادان، سواد بیاموزد و هر کس بیسواد است باید هر چه زودتر سواد بیاموزد. این سواد باید همراه با آموزش پایه در زمینه‌های مورد نیاز، آموزش حرفه‌ای و ایجاد تغییرات در رفتار و عادات نامطلوب باشد.

بهداشت و تنظیم خانواده در این میان از اهمیتی خاص برخوردار است و در بهبود شرایط زندگی روستائیان تأثیر بسیار خواهد گذاشت. از رشد بی‌تناسب و سریع جمعیت باید جلوگیری کرد و ضرورت و اهمیت بهداشت و تنظیم خانواده را باید به روستائیان تفهیم نمود. سهم زنان در برخورداری از آموزش و پرورش در تمام سطوح باید افزایش یابد و محتوای کتابها و مواد آموزشی و پرورشی در ارتباط با مفهوم پیشرفته نقش زن تغییر داده شوند. سیمای زن در بسیاری از مواد آموزشی با زتاب عقاید و سنتهای گذشته است و تساوی حقوق و مسئولیتهای زن و مرد را مجسم نمیکنند. زنان ما از نظر آموزش و اشتغال هنوز از امکانات و مزایای مساوی با مردان برخوردار نیستند و همواره نوع و محتوای آموزش در رشته‌های تحصیلی معمول زنان، کیفیتی محدودتر و پائین‌تر از رشته‌های تحصیلی مردان دارند. هنوز بسیاری از دختران، بدلائل نبود دبیرستان دخترانه، مخالفت پدر و مادر و دلایل دیگر، ترك تحصیل میکنند و یا به تحصیل در رشته‌هایی با کیفیت و اهمیت کم، قناعت می‌ورزند.

در مورد اشتغال نیز تقسیم کار بین زنان و مردان، به دلایل فرهنگی و سنتی، نامطلوب و حقوق و دستمزد آنان ناعادلانه است. تعداد بسیاری از مشاغل مخصوص مردان اند

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

و معدودی نیز، با اهمیت کم و دستمزد ناچیز، مخصوص زنان بشمار میروند. این وضع نیز باید تغییر کند و زنان با گذراندن دوره های آموزشی، در تمام زمینه های مورد نیاز آماده پذیرش مسئولیت و اجرای کارهای مدیریت و مشاغل خطیر گردند.

مشارکت در تأمین رفاه اجتماعی و اقتصادی زنان یکی دیگر از وظایف عمده سازمان زنان ایران محسوب میشود. تعداد مراکزهای رفاه خانواده باید هرچه زودتر افزایش یابد و شبکه کامل و گسترده ای را در سراسر کشور بوجود آورد. مراکزهای رفاه را باید در محله های کارگرنشین و نیازمند ایجاد کرد و برای حفظ کیفیت مطلوب فعالیتهای واحدهای چهارگانه هر مرکز اقدامات لازم را بعمل آورد.

امیدوارم آموزشگاه های مددکاری سازمان در اهواز و تبریز سریعاً شروع بکار کنند و نیروی انسانی با صلاحیت و با اعتقاد برای گسترش خدمات رفاهی سازمان پرورش دهند. در تنظیم برنامه های آموزشی و کارورزی این آموزشگاه، باید آخرین اصول آموزش مددکاران اجتماعی و هدفهای سازمان زنان بدقت مورد توجه قرار گیرند.

گروه پژوهشی سازمان باید کماکان در تمام زمینه های مورد نیاز بررسی و تحقیق کند و نقش اساسی را در ترسیم و تکوین سیاست سازمانی و یافتن راه حل برای مشکلات و مسائل سازمان بعهده داشته باشد.

ادامه و گسترش طرح سوادآموزی تابعی کاملاً مطلوب بنظر میرسد و باید در چارچوب طرح ملی جهاد با بیسوادی تحقق یابد.

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف بهلولی

قوانین و مقررات موجود هر زمان که با اصول نهضت آزادی زن مغایرند و مانع اجرای برنامه‌های سازمان زنان میشوند، باید با کمک وزارت دادگستری مورد بررسی قرار گیرند و در آنها تغییرات لازم داده شوند.

آگاه کردن زنان به حقوق و مسئولیت‌های خود نیز باید در چارچوب برنامه‌های آموزش حقوق، بطور منظم و مستمر، انجام گیرد تا زنان بدرستی از حقوق و وظایفشان آگاه شوند. مشارکت تمام مردم و بسیج امکانات مالی و نیروی انسانی در سطح‌های ملی و محلی موفقیت برنامه‌های وسیع ما را در آینده میسر خواهند داشت.

مردان باید سهمی هرچه بیشتر در اجرای این برنامه‌ها بعهده گیرند و در زمینه‌های مختلف با سازمان زنان همکاری کنند. ما باید هرچه زودتر تصویر سنتی زن را بکنارگذاریم و بگونه‌ای راستین ضرورت مشارکت زن و مرد و تساوی حقوق آنان را بپذیریم.

مردان باید در زنان ما همسر، همراه، همکار، و هم‌رزم جستجو کنند و از داوریه‌ها و پیش‌داوری‌های نامطلوب گذشته در باره زن و نقش و موقع او احترام بجویند.

سازمان زنان ایران باید با جدیت و همت اعضای خود و مشارکت مردم ایران شالوده‌های محکم و سالمی برای گسترش فعالیتها و خدمات خود به دورترین نقاط کشور پی‌ریزی کند و تمام امتیازات و امکانات موجود را به کار گیرد. وظیفه‌ها و مسئولیت‌های ما در آینده آنچنان ابعادی خواهند یافت که جز با کار و کوشش مداوم و برنامه‌ریزی صحیح و جامع انجام نخواهند پذیرفت. ما برنامه‌ها و کارهای بزرگ در پیش

سیخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

داریم و باید با گامهای استوار به جلو رویم. از تمام گروه‌های مختلف مردم، بخصوص از دانشجویان و دانش‌آموزان، از کارگران و کشاورزان از کارمندان دولت و کارکنان بخش خصوصی دعوت میکنم برای پیشبرد فعالیتهای اجتماعی و رفاهی سازمان زنان ایران مشارکت کنند سازمان زنان در خدمت تمام ملت ایران است و همه باید برای تحقق یافتن هدفهای آن همکاری کنند.

مسئولان سازمان در تمام سطوح باید از میان گروه‌های جوان و چهره‌های جدید برگزیده شوند. سازمانی که از تحرك و نوآوری کادرهای با صلاحیت و جوان برخوردار نشود، در سکون و بی‌حرکی از حرکت و پیشرفت باز خواهد ایستاد.

امروز سالها از آغاز پیکار سازمان زنان ایران می‌گذرد و با وجود فراز و نشیب‌ها، موفقیت‌ها و ناکامی‌ها، ما همچنان به جلو رفته‌ایم و در آینده نیز موفق خواهیم بود.

امیدوارم نمایندگان شرکت‌کننده در مجمع عمومی با کمال آزادی و با احساس مسئولیت، نمایندگان خود را برای عضویت در شورای مرکزی سازمان زنان ایران انتخاب نمایند. نقش شورای مرکزی از اهمیتی خاص برخوردار است و اعضاء آن باید از میان شایسته‌ترین و با صلاحیت‌ترین اعضاء سازمان انتخاب شوند.

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

نطق و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالیہ سازمان
زنان ایران در آخرین سمینار منطقه‌ای سازمان زنان ایران
بمناسبت سال بین‌المللی زن
تهران - دهم دیماه ۲۵۳۴

سال بین‌المللی زن اینک پایان یافته است، کنفرانس
مکزیکو نیز هم‌اکنون رویدادی از گذشته‌ها بنظر می‌آید، شور و
التهاب میلیون‌ها زن در سراسر جهان بتدریج کاهش یافته است
و واقعیت‌های زندگی باردیگر خود را می‌نمایانند.

در سالی که گذشت چه کرده‌ایم؟

در برنامه‌های خود تا چه حد موفق بوده‌ایم؟

چگونه برنامه کار جهانی کنفرانس مکزیکو اجرا می‌شود؟
آیا مبانی استواری برای تحقق هدف‌هایمان در سال‌های
آینده پی‌ریزی کرده‌ایم؟

آیا دولت‌ها و ملت‌ها منابع انسانی و مالی لازم را برای
پیروزی پیکار ما بسیج کرده‌اند؟

و بالاخره واقعاً در راه رسیدن به برابری، توسعه و صلح
گام برمیداریم؟

شاید هنوز زود باشد که نتیجه‌های سال بین‌المللی زن و
کنفرانس مکزیکو را ارزشیابی کنیم و شاید هنوز بسیاری از
فعالیت‌هایی که انجام گرفته‌اند، نتیجه‌های خود را به‌دست
نداده باشند. يك سال زمانی کوتاه است و ارزش‌ها و سنت‌های
حاکم بر جوامع بشری از هزاران سال قدمت و ثبات برخوردارند.
پیکار ما پیکاری تاریخی است و باید در پهنه تاریخ داورى شود.
با این همه باید از کار خود ارزشیابی کنیم، به‌درستی و

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

راستی موفقیت‌ها و ناکامی‌های خود را بازشناسیم و باشماعت و صداقت مشکلات و مسایل اصلی را اعلام داریم. من براین اعتقاد که فعالیت‌های سال بین‌المللی زن، و بخصوص کنفرانس مکزیکو، گام مهمی در پیشبرد نهضت آزادی زن بوده است.

برای نخستین بار صدای زنان سراسر جهان، با سنت‌ها و فرهنگ‌های متفاوت، با نژاد و نظام‌های اقتصادی و سیاسی مختلف، بگونه‌ی رسا و نافذ بگوش رسید و توجه جهانیان را به‌وضع و موقع آنان جلب کرد.

نمایندگان ۱۳۳ کشور بدعوت سازمان ملل متحد در مکزیکو گرد هم آمدند تا برنامه‌های لازم را برای تحقق تساوی کامل حقوق و مسئولیت‌های زن و مرد، بررسی و تنظیم کنند و دولت‌ها و ملت‌های خود را برای پیشبرد این برنامه‌ها بسیج نمایند. گفت‌و شنود و تبادل افکار میان زنان جوامع مختلف، چه در کنفرانس مکزیکو، چه در کنفرانس‌ها و سمینارهای دیگر سال جهانی زن، شناخت واقعیات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی وضع و موقع آنان را برای خواهران‌شان در کشورهای دیگر میسر داشت و به تدوین برنامه کار جهانی کمک کرد.

زنان کشورهای صنعتی و رهبران آرمان‌گرای نهضت آزادی زن دریافتند که آزادسازی و آگاه‌سازی زنان آفریقا، آسیا و آمریکای لاتین، نمیتواند و نباید بگونه‌ی مشابه و در مراحل زمانی واحد، با زنان آمریکایی و اروپایی صورت گیرد. اگرچه هدف‌های غایی و نهایی مشابه‌اند و مفهوم آزادسازی و آگاه‌سازی سرانجام به پیروزی نهضت بین‌المللی آزادی زن می‌انجامد و برابری را در تمام جوامع بشری تحقق می‌بخشند،

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ولی واقعیات و فرهنگ‌های متفاوت امروز ما، خط‌مشی و مرحله‌های متفاوتی را در جوامع مختلف ضروری میدانند. این واقعیت را باید بپذیریم که زنان کشورهای در حال رشد با زنان کشورهای صنعتی فرق می‌کنند. آنها در شرایط اقتصادی و اجتماعی گوناگون زیسته‌اند، آنها برای خود نقش و موقعیت اجتماعی و اقتصادی متفاوت قائلند و از مرد و از خویشتن تصویری مختلف در ذهن دارند. رهبران زنان در برخی از کشورهای در حال رشد، که در شرایطی مشابه زنان کشورهای صنعتی زندگی کرده و آموزش دیده‌اند، بخصوص باید به این واقعیت آگاهی داشته باشند و در رهبری نهضت دچار شتاب و آرمان‌گرایی نشوند. ما تنها زمانی موفق خواهیم بود که با واقع‌بینی در میان توده‌های زنان گام برداریم و از عمیق‌شدن و وسیع‌شدن فاصله میان خود احتراز جوئیم.

ره‌آوردهای سال بین‌المللی زن بسیارند و باید در حد خود مثبت و ثمربخش اعلام گردند. زمینه‌های مختلف اقدامات هم جامع بوده‌اند و هم در ارتباط با مسایل و مشکلات تنظیم گردیده‌اند. برنامه جهانی کار را باید بعنوان سند و منشوری باارزش برای فعالیت‌های خود در آینده به کار گیریم.

اما باید این واقعیت را نیز بپذیریم که شوق و تحرك ماه‌های قبل از کنفرانس مکزیکو و بعد از آن جای خود را بتدریج به سکون، آرامش و بی تفاوتی داده‌اند.

مطبوعات و رسانه‌های ارتباط جمعی که در این ماه‌ها مرتباً از کنفرانس مکزیکو و نهضت آزادی زن سخن بمیان می‌آوردند و کتاب‌ها، مقاله‌ها و جزوه‌های زیادی که در ارتباط با مسایل زنان منتشر می‌شدند، کمتر و کمتر از نهضت سخن

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

گفتند و بسیاری از آنها اکنون کاملاً خاموش مانده‌اند. دولت‌هایی که رسماً تعهد کرده بودند امکانات انسانی و مالی لازم را برای تحقق تساوی حقوق و مسئولیت‌های زن و مرد در کشورهای خود بسیج کنند، در بسیاری موارد از اقدامات درخور اعتنا و مؤثر کوتاهی کردند.

در اجتماع مکزیکو ما مخصوصاً از دولت‌ها خواسته بودیم که تعداد بیشتری از زنان را در هیأت‌های نمایندگی خود در دو اجلاس مجمع عمومی شرکت دهند. حتی در این مورد نیز کاری اساسی انجام نپذیرفته است.

آیا واقعاً برخی از دولت‌ها هنوز به ضرورت تساوی حقوق زن و مرد و به کارگرفتن نیروی انسانی زنان در فراشد رشد اقتصادی و پیشرفت اجتماعی معتقد نیستند، و فقط در حرف و در اعلامیه‌های صوری خود از آن یاد می‌کنند؟ آیا هنوز کشورهای صنعتی ضرورت کمک به کشورهای در حال رشد را دریافته‌اند؟

در پایان سال جهانی زن زمان آن فرارسیده است که برخی از مسایل اساسی را، بدون کم‌وکاست، مطرح سازیم. نیات والا، آرزوهای بزرگ، فداکاری و خواست رهبران نهضت آزادی زن، به تنهایی نمی‌توانند پیروزی نهضت را پدید آورند. پیروزی نهضت آزادی زن نیز ارتباط مستقیم با پیروزی نهضت آزادی و برابری در اجتماع بین‌المللی و ملی دارد. در جهانی که عدالت حکمفرما نباشد، در جهانی که برخی از مردم در قرن بیستم، برخی در قرن نوزدهم و برخی حتی در قرن‌های پایین‌تر زندگی می‌کنند، نهضت آزادی زن نیز، همانند هر نهضت آزادی دیگر، محکوم به شکست است. در سطح

سخن و الا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ملی نیز اگر چندگونگی وجود داشته باشد، اگر عدالت اجتماعی و اقتصادی حاکم نباشد، اگر مردم در نوسازی ملی مشارکت نکنند و از رفاه و آسایش برخوردار نشوند، نهضت آزادی زن قوام نخواهد گرفت.

ما قبل از هر چیز به يك نظام نوین اقتصادی و اجتماعی در جهان نیاز داریم. استقرار این نظام در شرایط کنونی امکان پذیر است و تنها راه حل مشکلات و مسایل موجود بشمار میرود.

امروز موازنه سنتی نیروها و مراکزهای قدرت در جهان دستخوش تغییر شده اند. آگاهی و بیداری کشورهای جهان سوم و پیکار آنان برای بازپس گرفتن حقوق خود، کشورهای صنعتی را متوجه ساخته که زمان اعمال زور و اتخاذ تصمیم های يك طرفه خاتمه پذیرفته است و ملت های جهان سوم باتوانایی از منافع خود دفاع می کنند.

کشورهای صنعتی دریافته اند که نظام مصرف و اسراف دیگر نمی تواند پابرجا بماند و سرنوشت ملت ها از هر زمان، بیکدیگر بیشتر وابسته و پیوسته شده است.

بیانات برخی از رهبران کشورهای صنعتی در نفی خواسته های مشروع کشورهای در حال رشد و مقاومت در برابر پذیرش واقعیات جدید، نخواهند توانست فراشد تاریخی زمان ما را متوقف سازند.

استقرار نظام عادلانه اقتصادی و اجتماعی بین المللی را باید هدف اصلی پیکار تمام ملت ها و نهضت های آزادی دانست و برای پیروزی آن کوشید.

تبعیض بر علیه زن در تمام سطوح، در خانه و خانواده، در

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

آموزشگاه و در کار و اشتغال ریشه‌های اقتصادی دارد و جز با دگرگونی نظام اقتصادی ناعادلانه موجود در سطح بین‌المللی و ملی، برطرف نمی‌شود. تمام کسانی که برای استقرار این نظام نوین پیکار می‌کنند باید بدانند که زنان نیمی از جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند و هرکاری در هرزمینه‌یی باید با کمک و همکاری آنان صورت گیرد. کنار گذاشتن و نادیده گرفتن زنان در تضاد با عدالت اجتماعی و اقتصادی است و هرگونه تحول راستین و پیشرفت را ناممکن می‌سازد.

حیثیت انسان و جوامع انسانی جز با احترام و اعتقاد به حیثیت زن اعتبار ندارد و از ارزشی والا برخوردار نمی‌شود. آزادی زن و مرد يك فراشد واحد و تفکیک ناپذیر است، در جامعه‌یی که زنان اسیر باشند مردان هم اسیرند و آزادی هیچکدام به تنهایی ممکن نیست.

ما در ایران با الهام از فرهنگ غنی خود و با اعتقاد به سیاست مستقل ملی شاهنشاه ایران پیکار را در سال بین‌المللی زن در تمام زمینه‌ها و در تمام سطح‌ها دنبال کرده‌ایم. آزادی زنان یکی از هدف‌های اساسی انقلاب ایران است و زنان ایران هم اکنون نقشی با اهمیت در نوسازی ملی بازی می‌کنند.

برگزاری سمینارهای منطقه‌یی سازمان زنان که همراه در يك استان کشور در طول سال بین‌المللی زن برگزار شده‌اند، برگزاری کنفرانس بین‌المللی سوادآموزی در خدمت پیشرفت اجتماعی و اقتصادی زنان روستایی، تحقیق و بررسی و اجرای طرح‌های تجربی در زمینه‌های آموزشی و پرورشی، کار و اشتغال، تنظیم خانواده، تدوین کتاب‌های درسی مناسب و مواد آموزشی ساده، بررسی قوانین مربوط به وضع و موقع زنان و

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف بهلوی

ارائه پیشنهادات اصلاحی، دادن مسئولیت‌های رهبری بزنان در سطوح بالای وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی، تأمین زیربنای رفاهی، تشکیل شرکت‌های تعاونی، تأمین آموزش و پرورش و کار و اشتغال برای زنان و تمام اقدامات دیگر برای دفاع از حقوق زنان و تأمین رفاه اقتصادی و اجتماعی آنان، سال بین‌المللی زن را برای زنان ایران سالی پرثمر و موفقیت‌آمیز ساخته‌اند.

گزارش فعالیت‌های سازمان زنان ایران حاکی از آنستکه زنان ایران سال بین‌المللی زن را با شوق و علاقه برگزار کرده‌اند و باگسترش کمی و کیفی فعالیت‌های خود نهضت را در مقیاس ارزنده‌یی پیش برده‌اند.

رسالت سازمان زنان ایران در سطح بین‌المللی نیز خطیر و بااهمیت بوده است، نمایندگان سازمان در تمام کنفرانس‌ها و مجمع‌های بین‌المللی شرکت کرده‌اند، به تبادل افکار و نظریات با نمایندگان دیگر کشورهای جهان پرداخته‌اند و برای پیروزی نهضت آزادی زن در جهان پیکار کرده‌اند. حضور ما و کمک‌های ما در تمام زمینه‌ها مشهود بوده و قدردانی سازمانهای بین‌المللی و دولت‌ها را برانگیخته‌ایم. تأسیس دو مؤسسه تحقیقاتی در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی برای مطالعه و برنامه‌ریزی و آموزش زنان و پیشنهاد اعلام دهه بین‌المللی زن و تشکیل کنفرانس جهانی در سال ۱۹۸۵ برای ارزشیابی اقداماتی که در مدت دهسال برای مشارکت زنان در فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی و سیاسی و فرهنگی بعمل آمده از ابتکارات هیئت نمایندگی ایران بوده است. دفاع از منافع کشورهای در حال رشد و بخصوص حمایت

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

از کشورهای نامرغه جهان سوم، مبارزه برای استقرار نظام جدید اقتصادی و اجتماعی، اعتقاد به اشتراك سرنوشت بشری و دوری از سیاست‌های خودخواهانه و انزواطلبی که از مشخصات بارز سیاست جهانی شاهنشاه ایران هستند، جنبه‌های خاص نهضت آزادی زن در ایران را غنی کرده و سرشتی ارزنده و ماهیتی والا به آن بخشیده‌اند.

این سیاست در سال‌های آینده کماکان دنبال خواهد شد و در خدمت تأمین آزادی و رفاه و بهزیستی زنان و مردان ایران، اعتلای نقش بین‌المللی ایران و ساختمان جامعه‌ی نوین قرار خواهد گرفت.

نهضت عظیمی که در سال بین‌المللی زن و از کنفرانس مکزیکو آغاز گشت نمی‌تواند بزودی ابعاد وسیع خود را ظاهر کند. ریشه‌های نهضت بین‌المللی زنان باید در خاکی سخت و نامساعد قوام گیرد و رویش و باروری نهال آن به زمان نیاز دارد. دهه بین‌المللی زن، دهه کار و کوشش در تمام جبهه‌ها خواهد بود.

برنامه کار جهانی و نتیجه‌های حاصل از سمینارهای منطقه‌ای سازمان زنان ایران زمینه‌های اصلاحی و اقدامات ضروری را برای پیشبرد نهضت آزادی زن مشخص می‌کنند. از تمام وزارتخانه‌ها و سازمانهای دولتی و خصوصی می‌خواهم که در بسیج منابع انسانی و مالی مورد نیاز مشارکت کنند و با سازمان زنان ایران همکاری نمایند.

امیدوارم در سطح بین‌المللی ملاحظات و منافع محدود و فقیر کنار گذارده شود و دهه بین‌المللی زن، دهه کار و کوشش و اتحاد و اتفاق در تمام جبهه‌ها باشد.

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

پیام و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالی‌هی سازمان زنان ایران بمناسبت روز تاریخی ۱۷ دیماه ۲۵۳۴

روز تاریخی ۱۷ دیماه را به زنان ایران تبریک می‌گویم.
این روز بزرگ برای زنان ایران دارای اهمیت و اعتباری
خاص است.

درست چهل سال پیش درچنین روزی شالوده‌های نهضت
آزادی زن ایرانی بدست توانای رضاشاه بزرگ ریخته شد،
و از آن روز تاکنون زنان ایران هر سال مصمم‌تر و تواناتر
برای پیروزی نهضت آزادی خود کوشیده‌اند.

برادر تاجدارم اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر در
سال ۱۳۴۱ در اجرای نیات بلند و آرزوهای برآورده نشده
پدرم با اختصاص اصلی از اصول انقلاب شاه و مردم به زنان
و شناسائی حقوق سیاسی و برابری اجتماعی، برای آنان
دنیای دیگری در برابر زنان کشور ما گشودند. زن توانست
صدای خود را از بلندگوی مجالس قانونگزاری بگوش هم-
میهنان خود برساند و موارد تبعیض و نابرابری را که در
قوانین ایران وجود داشت با موشکافی و دقت مشخص کند.
این کوششها موجب شد که بسیاری از این قوانین اصلاح شود
و زن در اجتماع و خانواده جایگاهی استوار یابد.

با این حال همچنانکه در همه نقاط دنیا ملاحظه میشود
وضع زن در قانون و اجتماع در حد مطلوب یکسان نیست چه
بسا که، در قانون زن و مرد برابرند، اما در زندگی اجتماعی،
سیاسی، اداری و فرهنگی زنان سهم کمتری دارند و گر چه

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

تعدادی از آنان تا آخرین پایه‌های پیشرفت صعود کرده‌اند ولی نسبت کمی آنان هنوز با مردان برابر نیست و در سطوح تصمیم‌گیری عده زنان بمراتب از مردان کمتر است. در این مورد باید توجه داشت که قبول مسئولیتهای سیاسی، اقتصادی اجتماعی، فرهنگی، اداری و غیره مستلزم کسب صلاحیت‌های لازم است و مقصود از صلاحیت نیز تنها دانستن کاربردها نیست، بلکه علاوه بر آن، احاطه به شرایط و اوضاع واحوالی است که طی آن اجرای کاربردها تحقق می‌یابد و این کیفیت مخصوصاً در رده‌های مدیریت و تصمیم‌گیری نهایت اهمیت را دارد.

همچنانکه قبلاً یادآور شده‌ام اگر زنی نقشی را که خارج از صلاحیت اوست فقط بخاطر نمایش برابری بعهده بگیرد برای زنان بیش از آنچه مفید باشد مضر خواهد بود. برابری کیفی باید پای برابری کمی پیش برود.

در عصر رستاخیز و با توجه و عنایت شاهنشاه آریامهر مشارکت زنان ایران در نوسازی ملی باید روز بروز افزایش یابد. امروز تساوی حقوق و مسئولیتهای زن و مرد یکی از اصول انقلاب اجتماعی ایران محسوب می‌شود و زنان از احترام و حیثیت در جامعه برخوردارند. تصویب و تصحیح قوانین مورد نیاز و تجهیز منابع مالی و انسانی تحقق هرچه بیشتر هدف‌های نهضت آزادی زن را میسر داشته است.

اگر نگاهی به شرایط و نقش و مقام زنان در گذشته بیفکنیم و با مقام و نقش کنونی آنان مقایسه کنیم، راهی را که طی کرده‌ایم و موفقیت‌هایی را که به دست آورده‌ایم،

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بخوبی خواهیم شناخت و به آنها بدرستی ارج خواهیم نهاد. آرزو دارم سالگرد ۱۷ دیمه برای تمام زنان ایران یادآور مسیر تاریخی نهضت آزادی آنان باشد و هر سال باشکوه‌تر از سال قبل جشن گرفته شود. امیدوارم سازمان زنان ایران هر سال با کوشش و فداکاری بیشتر از سال قبل برای تأمین رفاه و آسایش و بهسازی زندگی اجتماعی و اقتصادی زنان ایران فعالیت کند.

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در مراسم افتتاح نهمین مجمع عمومی سازمان زنان ایران دوشنبه ۲۹ آذرماه ۲۵۲۵

با کمال خوشوقتی نهمین مجمع عمومی سازمان زنان ایران را افتتاح میکنم. مراسم امروز مانند جلسات دیگری که در سال جاری از طرف سازمان زنان برپا گردیده رونق و شکوه بیشتری از گذشته دارد و همه جا بازتاب روشنائی ضمیر و احساسات حقشناسی جامعه زنان ایران بمناسبت بزرگداشت پنجاهمین سال شاهنشاهی پهلوی بچشم میخورد. آنچه بیشتر مایه خشنودی است اینست: از روزیکه در سال ۲۵۲۵ این سازمان را بنیاد نهادم تا با امروز که این اجتماع برای نهمین بار تشکیل شده، هر بار کارنامه‌ای که از فعالیت‌های این سازمان ارائه گردیده از دوران قبل پربارتر و از دستاوردهای نوین و ارزنده سرشارتر بوده است.

آخرین گزارش دبیرکل سازمان زنان بسیار رضایتبخش بود و یکی از مطالب جالب توجه آن اینکه این سازمان توفیق یافته است که در شهرها و بخشها بخصوص در جاهائی که نیاز بیشتری احساس میشده تاکنون ۲۷۵ شعبه و ۹۰ مرکز رفاه خانواده ایجاد کند و باینصورت دامنه فعالیتهای خود را در سراسر کشور توسعه دهد، و جالبتر اینکه اگر در این تشکیلات گسترده ۱۷۰۰ نفر بطور موظف کار میکنند ۷۰،۰۰۰ نفر از بانوان هموطن ما بطور داوطلب و افتخاری در سراسر کشور با این واحدها علاقمندان همکاری مینمایند تا

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

چرخهای فعال این سازمان بزرگت بگردش درآید و پاسخگوی نیازهای بیش از يك میلیون نفر از زنان باشد که در طی سال بآنها مراجعه مینمایند. این مطلب آن دستاورد غرور انگیزی است که نشان میدهد زنان کشور ما موهبت‌هائی را که نصیب ایشان گردیده ارزشیابی کرده و نقش حساس رسالت خود را در این دوران سازندگی باز شناخته‌اند و من لازم میدانم که در این مجمع مراتب قدردانی خود را در قبال این دسته از بانوان داوطلب ابراز دارم و از بانوانی که بنمایندگی از نقاط مختلف در این جمع حضور دارند میخواهم که مراتب رضایت خاطر مرا بعموم همکاران دیگر خود در شهرها و روستاها ابلاغ نمایند.

خوشبختانه این موج عظیمی که بحرکت درآمده و زندگانی و سرنوشت زنان را دگرگون ساخته منحصر بکشور ما نیست و با تلاشها و کوششهایی که در سطح جهانی بعمل آمده و اقداماتی که در کنفرانس جهانی سال بین‌المللی زن در مکزیك صورت گرفته و کم و بیش از آن آگاه میباشید، ضرورت توجه بوضع زنان در همه کشورها جنبه بین‌المللی پیدا کرده و سازمان ملل متحد را برای از بین بردن هر نوع نابرابری بین زن و مرد ناگزیر از اتخاذ روشها و تدابیر خاصی نموده است و با آنکه بطور قطع میتوان گفت که دیگر در هیچیک از کشورهای جهان وضع زن مورد غفلت نیست معینا چون هنوز حتی در پیشرفته‌ترین کشورها نابرابریهای حقوقی و اجتماعی بچشم‌میخورد و زنان را از ایفای نقش سازنده در توسعه کشورشان باز میدارد، باید کوشش بسیار کرد تا

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

باز هم فضای مساعدتری برای مشارکت بیشتر زنان در کلیه امور فراهم شود.

آمار هائیکه درباره مشارکت زنان ارائه شده در ضمن آنکه نسبت به زمان و امکانات، نمودار تحرك و پیشرفت سریع و رویهمرفته رضایتبخش است، در عین حال شایان تأمل نیز میباشد.

من ذکر جزئیات این آمارها را در اینجا ضروری نمیدانم و فقط به نتیجه گیری از آنها میپردازم: مقایسه تعداد دانش آموز و دانشجوی دختر در گذشته و حال، رقم دخترانی که بمرحله لیسانس و فوق لیسانس رسیده اند، و یا مهندس و پزشک شده اند، تعداد زنانیکه در مشاغل درجه ۲ و ۳ شاغل میباشند، یا آنها که به رده های بالا و مقامهای مدیریت رسیده اند، تعداد بانوانیکه عضویت کانونهای حزب رستاخیز ملت ایران درآمده، تعداد بانوانیکه در انتخابات شرکت کرده اند و در نتیجه تعدادی که بانجمنهای ملی راه یافته و یا بنمایندگی مجالس قانونگزاری انتخاب شده اند همه و همه نسبت بگذشته افزونی چشمگیر و امیدبخشی را نشان میدهند ولی مقایسه همان ارقام با آمار مشابهی که از مشارکت مردان در کارها در دست است هنوز نابرابری تأسفانگیزی را نشان میدهد.

دیگر نمیتوان گفت که علت این نابرابریها آنست که زنان، در محیط محدود و فضای مدار بسته زندگی میکنند یا زنان را در فعالیتهای اجتماعی و سیاسی بیبازی نمیگیرند. علت عمده این است که آن تلاش همه گیر و در حد فدا-

سخنن والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

کاری که باید در راه احراز صلاحیت قاطبه زنان ایران بوجود آید هنوز در حد مطلوب نیست. مقصود از احراز صلاحیت یعنی کسب دانش و پیدا کردن بینش. و گام اول در این راه یعنی توسعه سوادآموزی در معیار گسترده‌ای که در تمام روستاها و دور افتاده‌ترین نقاط کشور اثرات آن ظاهر شود و برای این منظور یک جنبش همگانی وسیع و یک جهاد ملی برای پیکار با بیسوادی ضروریست تا روزی فرارسد که در میان زنان ایرانی بیسوادی ریشه‌کن گردد و از این راه استعدادهای نهفته همه زنان کشور شکوفان شود و هرکس در حد توانائی خود کارائی و تخصصی بدست آورد تا آنجا که در تمام رشته‌ها و فعالیتها در طریق پیشرفت اقتصادی و اجتماعی کشور بمعنای واقعی کلمه، زن و مرد همگام شوند و چون در گذشته سالهای درازی نسبت باین مسائل غفلت شده و فرصتهای بسیاری از دست رفته است اکنون برماست که به جبران گذشته‌ها در این راه تاسرحد فداکاری تلاش کنیم و طبیعی است که نباید انتظار داشت سازمان زنان به تنهایی از عهده انجام این مهم برآید. این امر به یک همکاری و اشتراك مساعی همه جانبه از سوی همه سازمانهای مسئول مملکت و یک نهضت واقعی از طرف همه افراد ملت نیاز دارد. سازمان زنان ایران در سالهای اخیر وظائف خود را بخوبی انجام داده و همواره رو بتوسعه و پیشرفت بوده است. این سازمان نه تنها در کشور خودمان اکنون به صورت یک مرکز فعال، نوگرا و آینده‌گرا درآمده و کانون نیروبخش میلیونها زن ایرانی شده است بلکه در ارتباط با مجامع بین-

سخن‌ها و الاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

المللی هویت برآزنده و موقعیت مؤثر خود را نمایانده است. با توجه باین مقدمات برای دوره آینده نظر من این است که سازمان زنان ایران، موارد زیر را مورد توجه کامل قرار دهد:

سعی شود که مراکز سازمان در شهرها و روستاها، کانونهایی برای انواع فعالیتهای آموزشی، رفاهی و سیاسی باشد. هسته مرکزی هرگونه تجهیز و فعالیت برای مشارکت زنان در کلیه امور منطقه، اعم از شهر و روستا از طریق احداث این مراکز بوجود آید و توجه خاص به تجهیز جوانان و ایجاد حس مسئولیت فردی برای خدمت بجامعه در آنان، بایستی در سرلوحه کلیه فعالیتهای و برنامه‌های سازمان زنان ایران قرارگیرد.

شک نیست که علیرغم تأمین حقوق مساوی افراد کشور، طبق قانون اساسی و پیشرفتهایی که اخیراً حاصل شده است زنان ایران هنوز در برابر سنتها، روشها و قوانین مربوط به خانواده، اموال، تابعیت، گذرنامه و حقوق جزا مواجه با نابرابریهایی هستند که هر یک از آنها را باید بطور منطقی بررسی کرد و سپس پیشنهادات اصلاحی ارائه نمود.

سازمان زنان ایران وظیفه دارد در تهیه برنامه عمرانی ششم بطور فعالانه مشارکت کند و نمایندگان این سازمان در کمیته‌های مشترک برنامه‌ریزی، موظفند تأثیر برنامه‌ها و طرحهای گوناگون اجتماعی، رفاهی و اقتصادی کشور را در ارتباط با مشارکت زنان مطالعه کنند تا با در نظر گرفتن این اصل مهم، برنامه عمرانی ششم در جهت رشد هم‌آهنگ

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

کلیه گروههای اجتماعی تنظیم شود. تشکیلات سازمان زنان ایران باید بعنوان بازوی فعال و عامل آگاه سازنده در خدمت حزب رستاخیز ملت ایران برای آگاهی و آموزش سیاسی زنان فعالیت کند و زنان را برای مشارکت در کلیه سطوح فعالیتهای حزبی و سیاسی آماده سازد.

فعالیت سازمان در روستاها در زمینه آموزش بهداشت و سواد و حرفه بخصوص در زمینه آموزش روشهای کشاورزی نوین و احیاء صنایع دستی محلی باید توسعه یابد تا نیمی از جمعیت کشور که در روستاها زندگی میکنند در نوسازی و عمران مناطق روستائی و بالابردن سطح زندگی در این نواحی، نقش مؤثری داشته باشند.

امروز همه موجبات و امکانات برای پیشرفت و ترقی زنان فراهم است و بهره‌گیری بیشتر از این شرایط مساعد بستگی به بینش و همت همه اعضاء فعال سازمان زنان دارد. بامید نیل بآینده بسیار روشن‌تر، توفیق همه کسانی را که در راه پیشرفت و موفقیت کامل زنان تلاش میکنند از خدا خواهانم.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی بمناسبت روز فرخنده ۱۷ دی سال ۲۵۳۵

هموطنان عزیز

سالروز رویداد تاریخی ۱۷ دی را که منجر به تجدید حیات نیمی از کشور ما شد به ملت ایران تهنیت میگویم. سرسلسله دودمان پهلوی، در ۱۷ دی ماه سال ۱۳۱۴ شمسی، حضور زن را در تاریخ اجتماعی ایران، شجاعانه اعلام کرد. از آن پس، زنان این مملکت زیر چتر حمایتی که ابرمرد تاریخ ایران بر فراز سرشان گشوده بود، راه به مدرسه و اجتماع بردند و ظلمتکده جهل و اسارت را پشت سر گذاشتند. با صدور فرمان کشف حجاب، در واقع زن ایرانی به ایفای تکالیف ملی و میهنی دعوت شد و به آنچه درخور شخصیت آزادیخواه خود دید پیوست. بدین ترتیب، در زمان سلطنت رضاشاه کبیر، زن ایرانی نخستین مرحله از «مساوات» را که بیرون شدن از حصار «حجاب» و پیوستن به «مراکز آموزش عالی» بود با سر فرازی آزمود و در مرحله دیگر که به همت والای برادر تاجدارم تحقق یافت، زن ایرانی ناگزیر شد به حساسیت نقش تاریخی خود بیندیشد. در اثناء این دومین جهش، حجاب سیاسی نیز از رخساره او فرو افتاد. انقلاب ایران که تولد سیاسی زن ایرانی را مینسر کرده است از «مساوات» مفهوم وسیع و همه جانبه ای در نظر دارد که تحقق آن بدون اتکاب به شرایط مناسب فرهنگی جامعه ممکن نیست.

فلسفه ی انقلاب ایران، ایجاب میکند، شرایط فرهنگی

سخن‌والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

جامعه‌طوری نوسازی شود که «مساوات» به‌هیچوجه از اصل خود دور نیفتد. از این رواست، که با الهام از افکار فرمانده ایران، ضرورت آغاز یک نهضت فرهنگی مبتنی بر مساوات را اعلام میدارم و از روشنفکران و اندیشمندان دعوت می‌کنم، جامعه ایران را با «فرهنگ مساوات» تغذیه کنند و روح برابری را در مردم ما پرورش دهند.

مهمترین رسالت نهضت فرهنگی مبتنی بر مساوات، ایجاد روحیه‌ی دمکراسی در فضای زندگی خانوادگی است. جامعه ایران در این دوره از تاریخ احتیاج دارد به روابط خانوادگی از دیدگاه مترقی‌تری نگاه کند و ضرورت دارد بنیادهای فرهنگی جامعه چنان تکانی بخورد که هر یک از افراد خانواده، در امور خاص و مشترک خانواده، حق تصمیم‌گیری داشته باشد و هر یک از آنها ضمن ایفای نقش عاطفی و احساسی و طبیعی خود، حق داشته باشند به موضع‌های خاص شغلی و تحصیلاتی و اجتماعی که در دوران رستاخیز بسیار متنوع است، آزادانه، ملحق شوند. هرگاه روابط و پیوندهای خانوادگی به‌طرز دمکراتیک تغییر شکل یابد و در پرتو این دمکراسی، بچه‌ها به‌صورت انسان‌های همه‌جانبه، نه صرفاً تخصصی، رشد کنند، هسته مرکزی جامعه که خانواده است تصحیح می‌شود و روحیه‌ی دمکراسی از این هسته به‌خارج نفوذ می‌کند و تحقق مفهوم «مشارکت» را میسر می‌سازد.

همچنین به‌عهده نهضت فرهنگی مبتنی بر مساوات است که جامعه ایران را از خطر به‌هم ریختگی ارزش‌ها و همبستگی‌های معنوی که در بیشتر کشورهای مرفه‌ورشد یافته جهان رخ

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

داده است، دور کنند و نگذارند رشد سریع اقتصادی، شالوده پیوندهای خانوادگی و اجتماعی راز بروز بر سازد.

به منظور ایجاد و پیشرفت نهضت فرهنگی مبتنی بر مساوات، از این پس، تهیه و نشر هر نوع پدیده فرهنگی که حاوی جنبه های ارشادی برای مردم بوده و فرهنگ مساوات را در تمام قشرها ولایه های جامعه تعمیم دهد، در بهترین شکل ممکن حمایت خواهد شد.

امیدوارم صاحب نظران دعوتم را بپذیرند و به نوعی جهش انقلابی برانگیخته شوند و در راه تفهیم فلسفه ی مساوات و به معنی واقعی آن گام بردارند.

در برنامه های آتی مملکتی، باید خطوط برابری حقوق زن و مرد، روشن تر از گذشته ترسیم شود. عوامل و گروه هایی که برنامه ریزی ها را به عهده دارند باید دقیقاً توجه داشته باشند که منظور از برابری زن و مرد به هیچ وجه این نیست که زنان را بدون توجه به ضرورت های ملی و آمادگی فردی بطور نمونه پشت میزها بنشانند، بلکه منظور آنست که توده های زنان با آمادگی و آگاهی کافی در تمام مشاغل راه یابند و به وظیفه ملی خود عمل کنند. بدین منظور برنامه پیکار با بیسوادی با سخت گیری های بیشتر دنبال میشود و چون سواد آموزی برای زن ایرانی در واقع وسیله ای است که او را در آموختن حرفه های صنعتی مختلف و روشهای «کشاوزی مدرن» و مشارکت سیاسی «کمک می کند، برنامه پیکار با بیسوادی، برای زنان با علاقمندی خاص توسعه می یابد.

در این لحظه ی تاریخی که قلب من سرشار از امیدهای

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

است که نسبت به پیشرفت‌های آینده ایران دارم، به زنان روستائی ایران، به زنانی که در برابر شرایط اقلیمی و سنتی سرزمین شان، سرسختانه و فروتنانه فعالیت می‌کنند و در تولید محصول روستای خویش همواره سهمی برابر با مرد داشته‌اند درود می‌فرستم ... به آنها که وظائف همسری و مادری و ملی را یکجا و در بهترین شکل ممکن، ایفا می‌کنند درود می‌فرستم و اعلام میدارم، از این پس و با وجود استقرار نظام کشاورزی مدرن در روستاها، نقش مشارکت تولیدی زن روستائی از جامعه روستا حذف نمی‌شود. زنان روستائی با برنامه‌های آموزشی گسترده‌ای که وجود دارد، در زمینه‌روشهای مدرن کشاورزی و نظام تعاونی، آموزش خواهند دید و بیش از گذشته می‌توانند کارائی داشته باشند. همچنین تاکید می‌کنم، در تمام برنامه‌های رفاهی مملکت، باید براساس اعتقاد به ارزش‌های اصیل وجود مولد زن روستائی، این زن، زیر پوشش‌های گسترده‌ی حمایتی و رفاهی قرارگیرد.

زن روستائی ایران که عمیقاً معتقد به «تولید بیشتر» و «مصرف کمتر» است، همواره از نظر من، زن مطلوب و قابل تقلیدی بوده است که حتی می‌تواند برای گروهی از زنان مصرف زده شهرنشین، سرمشقی باشد. از این زن باید در برنامه‌های آتی مملکتی به‌خوبی استفاده شود و حضور مؤثرش در جریان‌های تولیدی و سیاسی مملکت باید در متن نهضت فرهنگی مبتنی بر مساوات، تشویق و تقویت گردد.

درخاتمه از تمام هموطنانم که همواره برای پذیرفتن افکار و برنامه‌های مربوط به مساوات، آمادگی و بینش کافی

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

داشته‌اند و به‌سازمان زنان ایران نیرو بخشیده‌اند،
سپاسگزارم و از تمام مسئولین مملکتی می‌خواهم در ادامه‌ی
دو‌جبهه‌ی تاریخی که یکبارزن را به‌حضور در تاریخ اجتماعی
و دیگر بار او را به‌مداخله در تاریخ سیاسی برانگیخت،
دلاورانه‌گام بردارند و مشارکت همه‌جانبه‌زن ایرانی را در
اجرای کلیه برنامه‌های کشور فراهم سازند. و این عقیده را در
جامعه نوین ایران رشد دهند که بدون مشارکت موثر نیمی از
جمعیت، رفاه و آسایش و ترقی تمام جمعیت میسر نمی‌شود.
توفیق همگان را از خداوند خواستارم.

سمینارهای سازمان زنان بمناسبت پنجاه سال شاهنشاهی دودمان پهلوی

بمناسبت پنجاهمین سال شاهنشاهی دودمان پهلوی، سازمان زنان ایران سمینارهایی در نقاط مختلف کشور تشکیل داد و طی آن ضمن بررسی دست‌آوردهای جامعه زنان ایران که طی پنجاه سال اخیر حاصل گردیده سایر مسائل سازمان زنان را مورد بررسی و اتخاذ تصمیم قرار داد.

گشایش این سمینارها با سخنان والا حضرت یا ایراد پیامی صورت میگرفت که معظم‌لها به سمینار فرستاده بودند. متن این سخنان و پیامها در صفحات آتی مندرج است.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالیہ سازمان زنان ایران در مراسم گشایش نخستین سمینار سازمان زنان ایران بمناسبت پنجاهمین سال شاهنشاهی دودمان پهلوی بندرعباس - ۲۶ فروردین ۲۵۳۵

در سال جاری که ملت حقشناس ایران آئین بزرگداشت پنجاهمین سال شاهنشاهی پهلوی را برگزار میکند خوشوقتم که سازمان زنان ایران یکی از مظاهر مشارکت خود را در این آئین فرخنده، تشکیل سمینارهایی قرار داده است که امروز نخستین آنرا زیر عنوان مشارکت زن در فعالیت‌های سیاسی در شهر تاریخی بندرعباس افتتاح میکنم و امیدوارم که برنامه این سمینار برای شرکت‌کنندگان بحدی آموزنده باشد که بتوانند نتایج آن را در مراجعت بعنوان بهترین ره‌آورد در دسترس کسانی که در این مجلس حضور ندارند بگذارند تا این آموزشها در جامعه زنان ایران اشاعه یابد و سبب تشویق هرچه بیشتر ایشان به شرکت در فعالیتهای سیاسی کشور شود.

برای من که در دوران اخیر، خود از آغاز شاهد دگرگونیهایی زندگی زن ایرانی بوده‌ام و همچنین در طی ۳۵ سال فعالیتهای اجتماعی خویش تحولات وضع زن را در سطح جهانی و مجامع بین‌المللی دنبال کرده‌ام چه شادیبخش و غرورآفرین است که می‌بینم زنان در راه پیشرفت هرروز گامی فراتر می‌نهند و سکوت و یکنواختی سرنوشت آنان پس از قرن‌ها شکسته میشود و افق‌های روشنی در برابر ایشان گشوده میگردد. این پیروزی نه تنها پیروزی زنانست بلکه باید آنرا پیروزی انسانیت و آگاهی نوع بشر به واقعیت و تسلیم در برابر حقیقت دانست،

سخنانه والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

چه هیچ منطقی نمی پذیرفت که زن، این نخستین حامی موجود انسانی که او را از روزهای آغاز زندگی تغذیه میکند و با جان و دل می پرورد چنان مورد بی اعتنائی و بی احترامی همین موجود قرار گیرد که وظائفی سنگین تر باو تحمیل گردد و از حقوقی نابرابر و کمتر برخوردار شود.

قرن ما قرن تجلی واقعیت ها، پایان استعمار، توجه جامعه جهانی به نابرابری ها و دوران حق طلبی و عدالت خواهی است. ولی این بدان معنی نیست که تمام این آرزوها بزودی تحقق خواهد یافت. دشمنان دیرین بشریت هنوز از میدان بدر نرفته اند، فقر، جهل، ترس، و از همه مهمتر برتری جوئی هنوز مظاهر زشت خود را هر روز بصورتی نمایان می سازند. مبارزه با اغلب آنها مستلزم گذشت زمان، فرصت ها و امکانات اقتصادی، پشتوانه های فنی و نیروی انسانی است، ولی نباید از نظر دور داشت که در این پیکار قبل از هر چیز اراده لازم است. ممکن است جامعه ای اراده و تصمیم داشته باشد و معینا توفیق نیابد، ولی محال است که ناخواسته به پیروزی رسد. خواست ها باید از فرد شروع شود، به گروه های محلی، حرفه ای و شغلی، روستائی و شهری برسد، در مقیاس بزرگتر، یعنی در بطن حزب فراگیرنده ملت مورد بررسی و سنجش قرار گیرد و سرانجام در مجالس قانونگزاری بصورت لوایح و طرح های قانونی که مظهر اراده ملی است متجلی گردد و پس از تصویب و توشیح قوت اجرائی یابد و بموقع اجرا گذاشته شود. در سطح جهانی نیز چنین است. اراده ملت ها در مقیاس اتحادیه ها و پیمان های منطقه ای یا بصورت توافق بین کشورهایی که دارای منافع مشترك هستند جلوه گر میشود، در

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

مجامع بین‌المللی، بخصوص سازمان ملل متحد عرضه می‌گردد و بصورت طرح‌ها و موافقت‌نامه‌ها و قراردادهای و میثاق‌های بین‌المللی منشاء حقوق و تکالیف برای ملت‌ها میشود و دولت‌ها با پیوستن بآن خود را ملزم به اجرای مفاد اسناد مذکور می‌سازند. جامعه‌ای که فاقد اراده می‌باشد و ملتی که خواست‌ها و آرزوهای خود را بر زبان نیاورد و از راه صحیح در صدد تحقق آن بر نیاید بهیچگونه پیشرفتی دست نخواهد یافت.

شك نیست که در هر فرد و هر جمعی آرزو و خواست وجود دارد، ولی خواسته‌های بسیاری از افراد و جوامع مظاهر خارجی ندارد. علت آنست که در بعضی موارد بی‌علاقگی، بی‌تفاوتی و محافظه‌کاری موجب سکوت میشود و در بعضی موارد نیز نادانی و بیخبری و سنت‌های بازدارنده حتی موجب میشود که افراد و جوامع ندانند چه میخواهند یا بعکس در جستجوی چیزهایی باشند که بزیان آنهاست. در این موارد وظیفه نیک‌اندیشان و روشنفکران است که راهبر و راهنمای دیگران گردند. اقدام شجاعانه پدرم در برانداختن حجاب از اینگونه بود. امروز که بیش از ۴۰ سال از آن هنگام می‌گذرد جامعه پی برده است که چگونه قرن‌ها تاریکی و خاموشی او را از شناخت حقیقت بازداشته بود و اقدام پدرم تا چه حد در شکستن این سکوت مؤثر بوده است.

در کشور ما خوشبختانه دیگر اینگونه موانع اکنون از سر راه برداشته شده است. تمام گروه‌های جامعه بخصوص زنان بهمت برادر تاجدارم از حقوق سیاسی برابر برخوردارند، میتوانند در جمعیت‌ها، انجمن‌ها، گروه‌بندی‌های حرفه‌ای، مجامع تصمیم‌گیری در سطح روستا، بخش، شهر، شهرستان،

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

استان و بالاخره مجالس قانونگزاری انتخاب شوند. در هر مورد، باراه یافتن باین مجامع، نخست اراده و خواست خود را ارائه کنند و سپس با تحصیل اکثریت بموقع اجرا گذارند. زنان نیمی از جمعیت کشور را تشکیل میدهند، چرا نباید در سندیکاها، اتحادیه‌ها، انجمن‌ها و سایر مجامع ملی و دولتی تعداد آنان با مردان برابری داشته باشد، راست است که هرزنی پس از تشکیل خانواده و بسربردن در يك كانون گرم خانوادگی و زادن و پروردن فرزند یکی از بزرگترین آرزوها و نیازهای طبیعی خود را برآورده می‌بیند، ولی این نهایت آرزو و تمام آرزو نیست و حتی این امر زن را از شرکت در فعالیت‌های اجتماعی و سیاسی و اقتصادی معذور نمیدارد، چه وظائف خانوادگی هیچگاه نباید مانع اجرای وظائف ملی و میهنی گردد. در جامعه بین‌المللی نیز دولتی دارای احترام و نفوذ کلام است که اراده او متکی به اراده ملی باشد.

بنظر میرسد نابرابری از نظر آموزش و آگاهی که در کشور ما بین زنان و مردان وجود دارد یکی از عوامل مهم شرکت محدود زنان در گروه‌های صنفی، اجتماعی، کشوری و سیاسی است.

هنوز فراوانند زنانی که راه شرکت در حکومت و دخالت در تعیین سرنوشت خود را نمیدانند، اینگونه زنان بیشتر زنان روستائی یا شهرک‌نشین هستند که رابطه محیط زندگی خود را با مجامع تصمیم‌گیرنده در کشور کمتر حس میکنند. وجود بیش از ۲۰،۰۰۰ دختر سپاهی که دانش و آگاهی خود را به کودکان و زنان روستائی ارمغان میسازند یکی از مؤثرترین راه‌های مبارزه با این عقب‌ماندگی‌ها است.

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

راه دیگر آنست که زنان روشنفکر در اجرای برنامه‌هایی که سازمان زنان با همکاری حزب رستاخیز ملت ایران تنظیم کرده است بیش از پیش وقت خود را به آموزش، گفتگو، تشکیل جلسات و حضور در مجامعی که بهمین منظور تشکیل میشود اختصاص دهند و در بالا بردن دانش اجتماعی و سیاسی خواهران خود کوشش کنند.

حزب رستاخیز ملت ایران پایگاهی استوار جهت تمام کسانی است که خواهان شرکت در تصمیم‌گیریهای اجتماعی و سیاسی میباشند. پس از تشکیل این حزب تمام مردم ایران از عضویت در آن استقبال کردند، چه اصولی که حزب بر آنها تکیه دارد، یعنی قانون اساسی، نظام شاهنشاهی و انقلاب شاه و مردم اساس معتقدات جامعه ایرانی است و وحدت ملی ما را از سالها پیش تشکیل میدهد. ولی باید در نظر داشت که از تشکیل حزب بیش از این باید بهره برد. در حکومت پارلمانی حزبی، کلیه قوانین و مقررات باید از مجرای حزب بمجلس برسد و حزب پس از اخذ نظر حوزه‌ها و کانون‌های مختلف خود، نظر نهائی را تنظیم و تدوین و از طریق دولت بمجلسین تقدیم میکند. حضور منظم در کانون‌های حزبی، شرکت در بحث‌ها، گفتگوها، مذاکرات، اظهار نظر و شنیدن عقاید سایر هموطنان و هم‌مسلمانان حزبی و تبادل نظر افکار شرط اساسی استحکام مبانی دموکراسی در یک جامعه است، زیرا فقط در چنین صورتی است که قوانین کشور مظهر اراده ملت و منطبق با نیازها و خواسته‌های آنان است و اگر افراد در اجرای این وظیفه ملی خود کوتاهی و غفلت ورزند بعداً خود و سازمانهای اداره‌کننده کشور را با مشکلاتی که ناشی از عدم تطبیق قانون

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

با موارد اجرائی و مسائل جامعه است روبرو خواهند دید.
برای زنانی که راه شرکت در فعالیتهای سیاسی را
نمیدانند، سازمان زنان ایران بهترین پلی است که آنان را به
شرکت در جلسات حزبی و ابتدای این راه مستقیم هدایت
میکند. با آنکه مکرر گفته شده باز هم باید تکرار شود و زنان
ایرانی بدانند که حقوق سیاسی و حق انتخاب کردن و انتخاب
شدن، حتی در بسیاری از کشورهای پیشرفته جهان باتلاشهای
زیاد و گاهی بقیمت انقلاب‌های خونین بدست آمده است. اکنون
که زنان ایران این موهبت را بسهولت بدست آورده‌اند نباید
فقط بداشتن آن دلخوش باشند و بی تفاوت در خانه بنشینند،
بلکه باید عملاً و بطور مؤثر در فعالیت‌های اجتماعی و سیاسی
دخالت و شرکت نمایند.

بهترین نتیجه‌ای که از این قبیل سمینارها باید حاصل
شود اینست که آموزش‌های لازم هرچه بیشتر در اجتماع زنان
ایران تحرك و فعالیت ایجاد کند و آنان با شرکت در مجامع
حزبی عملاً مفید و مؤثر واقع شوند.

کشور به نیروی انسانی عظیمی که در شما بالقوه وجود
دارد، بالفعل نیازمند است.

از همه زنان ایران میخواهم که با سازمان زنان ایران و
حزب رستاخیز ملت ایران صمیمانه همکاری کنند و با شرکت
در کانونهای حزبی، انتخابات شوراهای انجمن‌ها و سایر
مجامع و مجالس و اظهار نظر و وظیفه ملی خویش را انجام دهند
و در پیشرفت اجتماعی جامعه خود سهیم باشند.
توفیق روزافزون همگان را آرزو مندم.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالیہ
سازمان زنان ایران در مراسم گشایش دومین سمینار سازمان
زنان ایران بمناسبت پنجاهمین سال شاهنشاهی پهلوی
یزد - ۹ اردیبهشت ۲۵۳۵**

تشکیل دومین سمینار منطقه‌ای سازمان زنان ایران در سال ۲۵۳۵ با عنوان «زن و آموزش» در شهر تاریخی یزد به همه ما فرصت میدهد که امکانات و دستاوردهای خویش را ارزیابی و با گذشته مقایسه کنیم، موفقیت‌ها و کمبودها را برشماریم و برای دستیابی به آینده‌ای هرچه بهتر و موفقیت‌آمیزتر به تبادل نظر پردازیم. در طول بیست و پنج قرن تاریخ درخشان شاهنشاهی ایران، شمار زنانی که در سازندگی تاریخ و فرهنگ این سرزمین سهمی داشته‌اند کم نیست. در این گذشته غرورآفرین، کشور ما در بین زنان، شاهد چهره‌های درخشان بسیاری در زمینه شعر و ادب، سیاست، هنر و دیگر رشته‌های اجتماعی و فرهنگی بوده است. هر نقطه روشنی در این گذشته درخشان و هر حرکت اجتماعی در این سرزمین که به یک دگرگونی بنیانی در روند تاریخ ما انجامیده با همکاری و مشارکت زنان میسر گردیده است.

در خلال قرون هیجدهم و نوزدهم در کشورهای نظیر ایران که علیرغم موقعیت حساس جغرافیائی از داشتن حکومت‌های بیدار و توانا محروم بود و سیاستهای استعماری باقتضای مصالح خود این قبیل مناطق را هرچه ضعیف‌تر و عقب‌مانده‌تر میخواست، حقایق بسیاری دگرگون شد و طرز تفکر جامعه نسبت به زن تغییر کرد و بمرور بصورت سنتهای

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ارتجاعی و بازدارنده درآمد و کار بجائی رسید که زنان در ردیف محجورین و حاشیه نشینان اجتماع بشمار آمدند.

هرکوششی در راه اعتلای شخصیت زنان در این دوره مانند ایجاد مدارس و کانونهای آموزشی برای زنان بامخالفت های سرسختانه و شکننده کهنه اندیشان و بی خبران از اوضاع جهان و ناآشنایان به مصالح اجتماع، خنثی شد و تلاش روشنفکران در این زمینه عقیم ماند. زن ایرانی در آن زمان هویت و شخصیت سازنده خود را از یاد برد و گوشه نشینی اختیار کرد. نیمی از جمعیت ایران که میتوانست منشأ فعالیتهای بسیار قرارگیرد در تاریکی و سکوت فرو رفت و در سازندگی جامعه و محیط و سرنوشت خود هیچگونه دخالتی نداشت. طرز تفکرهای قشری و عقب مانده، آموزش و اصولاً هرگونه پیشرفت را شایسته و درخور مردان میدانست و زنان را به عزلت گزیدن و بی خبری محکوم میکرد.

پدرم رضاشاه کبیر که همه عوامل و امکانات را برای سازندگی و پیشرفت ایران میخواست، غبار تیره فراموشی را از چهره زنان ایران زدود و راه آینده آنان را هموار ساخت. از آن پس در کالبد زن ایرانی نیروی تازه ای دمیده شد و اجتماع، حیاتی نو آغاز کرد. نخست تعداد مدارس دختران افزایش یافت و آموزشگاههای جدیدی برای زنان گشوده شد، زیرا پدرم به آموزش بعنوان رکن اصلی پیشرفت و سازندگی اعتقاد و ایمان راسخ داشت. توسعه مدارس دخترانه در ایران بتدریج خلاء فکری زنان را از نظر آموزشی برطرف ساخت. وجود این طرز تفکر که تحصیل دانش تنها در انحصار مردان است رفته رفته تغییر کرد و جامعه ایرانی به ارزش وجود زن و

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

نقش او در پیشبرد هدفهای جامعه پی برد. آنگاه پدرم با صدور فرمان رفع حجاب و گشودن درهای دانشگاه و مؤسسات عالی آموزشی بروی زن ایرانی گام مؤثر دیگری در زمینه تأمین آموزش زنان برداشت.

این اقدام بزرگت سالها بعد با انقلاب شاه و مردم در زمان برادر تاجدارم شاهنشاه آریامهر و فرمان آزادی زنان و مشارکت آنان در فعالیتهای اجتماعی و سیاسی تکمیل شد و ابعادی تازه یافت. زن ایرانی از آن پس اهمیت نقش خود را در جامعه بازشناخت و بخاطر بهسازی زندگی خویش تلاشی تازه آغاز کرد. از آن پس زن بعنوان قاضی دادگستری، افسر ارتش، پزشک، پرستار، آموزگار، مهندس، صنعتگر، مددکار اجتماعی و امثال آن شایستگی و توان خویش را در کارهای اجتماعی به اثبات رسانید. خدمت هزاران دختر سپاهی انقلاب در روستاها و شهرکها، دانش، بهداشت و بهزیستی را به قلب مناطق دور برد و چراغ روشنی بخش زندگی را برافروخت.

جامعه جهانی امروز با دستآوردهای تازه اش در پناه دانش به پویائی بیسابقه ای نیاز دارد. در عصری که معیارها و باورهای بشری را هر روز اعلام نظریه ای و کشف مجهولی درهم می ریزد و معیار و باوری نو بجای آن می نشیند، نمی توان نسبت به کسب دانش و آگاهی بی تفاوت ماند و خود را بیگانه نشان داد.

آموزش زنان کشور باید مطابق با خواسته ها و نیازهای اجتماع و دگرگونیهای صنایع و تکنولوژی جدید انجام گیرد. برخلاف آنچه مرسوم و معمول است تنها پرداختن به رشته های نظری و سنتی دانش برای زنان آنهم در فضای صنعتی جامعه

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

امروز، کافی نیست.

باید همگام با تقویت نیروی انسانی از دیدگاه علوم نظری جمعیت فعال را هر چه بیشتر و گسترده‌تر در جهات فنی و صنعتی نیز آموزش داد و زنان از این قاعده مستثنی نیستند. افسانه برتری مردان نسبت به زنان دیرگاهی است بفرااموشی سپرده شده و امروز جهانیان پی برده‌اند که در شرایط مساوی هیچ تفاوتی بین زن و مرد از نظر هوش و قدرت فراگیری وجود ندارد. از سوی دیگر کشور ما به جهت تحولات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بیش از هر زمان دیگر به نیروی انسانی زبده و پرورش یافته نیاز دارد. زنان باید اهمیت و حساسیت زمان را بازشناسند و در راه رسیدن به هدفهای عالیت‌تر کوشش کنند. در این راه آموزش یکی از حساس‌ترین و سازنده‌ترین پایه‌های شخصیت افراد جامعه شهری و روستائی است. بدون آموزش حساب شده و هماهنگ با نیاز روز نمی‌توان به دگرگونیهای جامعه شکلی مطلوب بخشید. منظور از آموزش افزودن به توده کم‌سواد نیست. فراگرفتن خواندن، نوشتن و حساب کردن، البته برای هر کس اعم از زن و مرد لازم است، ولی هدف آموزش، دست‌یابی به آن درجه از شناخت است که شخص را قادر سازد در دگرگونی خود و محیط زندگی خود مؤثر باشد، ناسازگاریها و ناهماهنگیهای جامعه را تشخیص دهد و برای رفع مشکلات چاره‌جویی کند. قدرت تصمیم‌گیری و دخالت مستقیم در سرنوشت خود از چنین شناختی حاصل میشود.

در سمینار بندرعباس که موضوع اصلی گفت‌وگو در آن «زن و سیاست» بود نقش آموزش در پیشرفت فعالیت‌های سیاسی

سخن و الا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

و اجتماعی مورد بحث قرار گرفت. اکنون باید باین نکته توجه کنیم که موفقیت زنان در همه رشته‌ها و همه فعالیتها بدون آموزش لازم امکان‌پذیر نیست. طی سالهای گذشته تعداد دختران دانش‌آموز و دانشجو در ایران رشدی پیوسته داشته است. تنها طی ۱۵ سال گذشته، تعداد زنان دانشگاه‌دیده افزایشی در حدود ۱۸ برابر را نشان می‌دهد و این یک نقطه روشن در حیات اجتماعی و فرهنگی زنان کشور ما است، ولی با وجود همه این تلاش‌ها و پیشرفت‌ها نسبت زنان باسواد به مردان باسواد هنوز تفاوت فاحشی را به نفع مردان نشان می‌دهد. امیدوارم با کوشش پیگیر در امر بیکار با بیسوادی که تقریباً بصورت یک جهاد ملی کلیه نیروها را بکار خواهد گرفت این نابرابری از میان برود. علت تفاوت موجود در آموزش تنها اهمال خود زنان نیست. طرز فکرهای غلط ناشی از جهان‌بینی‌های پوسیده، زنان را وابسته به‌خانه می‌انگارد و برای آنان ارزشی در حدود وثغور ارزش اصلی انسانها قائل نیست. این طرز تلقی که زنان هنوز جزئی از لوازم خانه بشمار می‌روند امروز در گوشه و کنار دنیا و حتی در کشورهای پیشرفته و روشنفکر نیز دیده می‌شود. اینان تمامی وظیفه زنان را در چهارچوب خانه و نیازهای آن محدود میدانند. حتی اگر این نظریه را تا حدود منطقی آن یعنی تربیت فرزندان شایسته اجتماع بپذیریم، نباید فراموش کنیم که مادر هرچه روشن‌بین‌تر و دانشمندتر باشد، مسلماً فرزندی شایسته‌تر و لایق‌تر در دامن خود خواهد پرورد.

دست‌آوردهای ما در دوران اخیر موجب کمال سرافرازی و افتخار است ولی بدیهی است که هنوز نتوانسته است

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

عقب‌ماندگی‌های چند قرن گذشته را جبران کند و ما ناگزیریم که برای همگامی با جهان پیشرو و رسیدن به هدف‌های عالی که برای کشور خود در نظر داریم به سرعت پیشرفت خود بیفزائیم. با توجه به آنچه گذشت زنان ایران باید با شناخت هوشیارانه ارزش و اعتبار خویش دست در دست هم نهند و در زمینه آموزش خواهران خود بیش از پیش بکوشند.

سازمان زنان ایران طی چند سال اخیر با تمام قوا در شکل‌دادن به کلیه فعالیت‌هایی که به اعتلای مقام زن می‌انجامد، کوشیده است. ایجاد یک محیط سالم و بارور تنها با همکاری همه زنان کشور امکان‌پذیر است. زنان دانشگاه‌دیده و روشنفکر، در راه ارشاد خواهران خویش باید تمام قدرت و امکانات موجود را بکار گیرند. سازمان زنان ایران همواره آماده است تا این تلاش‌ها را که به فعال‌ساختن نیمی از جمعیت ایران یاری میکند، شکل دهد و ثمر بخش سازد.

امسال که ملت ایران با حق‌شناسی پنجاهمین سال شاهنشاهی دودمان پهلوی را جشن می‌گیرد، شایسته است با مروری بر گذشته این سرزمین، وضع زنان را قبل از این دوران بخوبی بررسی نماید، آنگاه تحولات و پیشرفت‌های زنان را طی پنجاه سال اخیر بازنگرد و سپس در مورد این پیشرفت‌ها داوری کند. پیشرفت‌های مهم‌تر و افق‌های روشن‌تری در برابر ما قرار دارد که من تحقق آنرا وابسته به همکاری بیدریغ زنان و مردان میدانم و امیدوارم از راه آموزش و پرورش و استعدادها و توان‌های بالقوه به موفقیت‌های هرچه بیشتری نائل آئیم.

سخن‌ان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**پیام والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در مراسم افتتاح
سومین سمینار سازمان زنان ایران بمناسبت پنجاهمین سال
شاهنشاهی دودمان پهلوی
شیراز - شنبه ۲۹ خرداد ۲۵۳۵**

سومین سمینار منطقه‌ای راکه با عنوان زن و خانواده در
شهر تاریخی شیراز تشکیل شده باکمال خوشوقتی افتتاح
میکنم.

امیدوارم این سمینار که از طرف سازمان زنان ایران
بمناسبت آئین ملی بزرگداشت پنجاه سال شاهنشاهی پهلوی
تشکیل شده راهگشای حل مسائل زنان کشور در این کانون
شخصیت‌ساز باشد.

خانواده اولین، مهمترین و کوچکترین واحد و نهاد
اجتماعی است که گذشته‌ای به‌درازی زندگی انسان به‌روی
زمین دارد. در چنین جامعه بسته‌ای است که انسان خود و
نزدیکترین کسان خود را می‌شناسد و می‌آموزد که چگونه باید
داوری کرد. انسان در خانواده، همزیستی، احترام متقابل،
احساس مسئولیت، همکاری و خویشن‌داری را برای دوام-
بخشیدن به یک هدف مشترک که همان ماندگاری و پیشرفت
است یاد می‌گیرد. هرچه این جامعه کوچک، در شناخت هدفهای
خود و میل به پیشرفت و تعالی، موفق‌تر باشد، بازده آن یعنی
فرزندان در اجتماعات بزرگتر، موفق‌تر خواهند زیست.

زن بعنوان ستون اصلی برپائی خانواده از دیرباز شناخته
شده است و مردم دنیا به‌حساسیت مقام زن در خانواده پی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

برده‌اند. بدون این رکن اصلی هیچ خانواده‌ای به استواری برپای نمی‌ایستد و پایدار نمی‌ماند. شیوه پدرسالاری، سالها زن را بصورت عضوی غیرفعال و غیرمؤثر در سرنوشت خانواده بدل ساخته بود. در چنین احوالی، زن فقط میتوانست در خدمت خواسته‌های مرد خانواده و رفع نیازهای محدوده خانه باشد. مادر، کدبانو و همسر در گذشته مفهومی مجرد داشت و بکسی اطلاق میشد که همه توان خود را بکار میبرد که دیگر اعضای خانواده در رفاه بسر ببرند، بدون دخالت در امور بنیانی خانواده و بدون آگاهی از آنچه در خارج از محدوده خانه میگردد.

جریان‌های فکری در قرن حاضر و دگرگونی همه پندارهای گذشته، رفته‌رفته مقام و موقع زن را در اجتماع روشن ساخت. جهانیان در آغاز این قرن به نقش راستین زن در ایجاد فضائی سازنده در اجتماع پی بردند و زنان خود در اثبات حقانیت خویش پای فشردند.

آنچه در کشور ما در طی پنجاه سال اخیر بدست اعلیحضرت رضاشاه کبیر پدرم و سپس بابتکار برادر تاجدارم شاهنشاه آریامهر صورت گرفت، زن ایرانی را بسرعت از اندرون‌ها به گستره فعال اجتماع و در میان جامعه متحول برد. زن ایرانی از آن‌پس با یکدست چرخ پیشرو جامعه را بگردش درمیآورد و با دست دیگر بعنوان رکن اصلی خانواده فرزندان درخور این زمان و شایسته این جامعه پرورش میدهد.

لازمه رسیدن به دروازه‌های تمدن بزرگ که آرزوی قلبی هرایرانی است مشارکت فعالانه همگی هموطنان در سازندگی

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

کشور است و در این راه آنچه از زنان انتظار می‌رود کوشش همه‌جانبه و هماهنگی در این فرصت مفتنم زمانی است. زن ایرانی امروز به عظمت مسئولیت و حساسیت نقش خود در جامعه کوچک خانواده و جامعه بزرگ کشور پی برده است.

پیوند خانوادگی که بر روی اصول صحیح و برابر بنا شده باشد می‌تواند ضامن ثبات روابط انسانی افراد خانواده با یکدیگر باشد. مسئولیت امور خانواده تنها بردوش یکی از طرفین چه زن بعنوان عنصر فعال در محیط خانه و چه مرد بعنوان گرداننده امور آن در خارج نمی‌تواند در جامعه کنونی دوام یابد.

مبارزه بایسوادگی که امروز با جدیتی قابل ستایش در سراسر کشور و با همکاری سازمان زنان ایران دنبال می‌شود، بخاطر رساندن زنان کشور بآن درجه از شناخت است که قادر باشند بنحوی آگاهانه خود سرنوشت‌ساز خویش باشند. نتیجه این آگاهی در جامعه امروز، زنان ایران را در راه ایجاد محیطی فعال و ثمربخش در خانواده یاری می‌دهد.

تفسیر خانواده، تقسیم این نهاد به اجزاء تشکیل دهنده آن یعنی زن، مرد و فرزندان نیست. تمامی این اجزاء در خانواده مفهوم همکاری و مشارکت را به ذهن می‌رساند و در ایجاد چنین فضای متحولی، زن نقش اساسی را بعهده دارد.

طبع زندگی امروز روش گذشته را در زمینه رفع احتیاجات خانواده مردود شناخته است. زنان امروز می‌توانند و باید منبع قسمتی از درآمد خانواده باشند. کسب این درآمد

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

از طرفی زنان را در جریان تلاش برای پیشبرد زندگی قرار میدهد و از طرف دیگر باعث تقویت بنیه اقتصادی خانواده میشود.

زنان روستائی ما از دیرباز در خانه و جامعه خود وظایف بزرگی را در زمینه های اجتماعی و اقتصادی به دوش داشته اند. آنان قرنهای پاپای مردان خانواده کارهای جاری ده را باصمیمیت و احساس مسئولیت انجام داده اند و از سوی دیگر تعهد خود را در قبال خانواده از یاد نبرده اند. زنان با ساعتها کار در مزارع و کشتزارها نه تنها عامل اصلی اقتصاد خانواده خویش بودند، بلکه چرخش اقتصاد جوامع روستائی نیز به کوشش آنان انجام می پذیرفت.

امروزه نیز نقش زنان در روستاها چندان تغییری نکرده است، زنان چون گذشته در مزارع کار میکنند و چه بسا که به تنهایی گردش امور اقتصادی خانواده را بعهده گرفته اند زیرا همسرانشان برای انجام کار به شهرها میروند. از طرف دیگر تعداد زنانی که هرروز وارد بازار کار میشوند روبافزایش است. بی شک این تغییر عمده در نقش زنان و نیاز خانواده به بازده اقتصادی کار خارج از منزل مقداری از حضور ظاهری زن در خانواده میکاهد اما از آنجا که آگاهی هائی در محیط فعال اجتماع کسب میکند نه تنها از سازندگی او در خانواده کم نمیشود بلکه این تلاش باارزش در سعادت خانواده تأثیر کلی دارد.

اکنون نه زنان میتوانند بیگانه از دگرگونیهای اطراف خود عزلت گزین باشند و نه مردان میتوانند زیر عنوان نان آور،

سخن‌ان و الاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

خانه را صرفاً آسایشگاه مطلق خود پندارند. اجتماع کنونی برای زنان و مردان در خانواده وظائف مخصوص و محدود نمی‌شناسد و تنها شرط بقای خانواده را همکاری عناصر سازنده آن میدانند.

حاصل اینکه، زن در خانواده امروز میدان عملی بس گسترده دارد و باید وظیفه خویش را بازشناسد و تمامی قدرت خود را بکار برد تا از سوئی فرزندان شایسته برای اجتماع پیرو و از سوی دیگر اجتماع متحول امروز را در راه رسیدن به هدفهای عالی خود یاری دهد. سازمان زنان ایران با همفکری و مشارکت زنان کشور میکوشد مسائل و مشکلات زنان را در خانواده از میان بردارد و امیدوارم این سمینار با بررسی مسائلی که در این زمینه در دستور کار آن قرار دارد راه ما را برای رسیدن به يك چنین مقصدی کوتاه‌تر سازد. توفیق شرکت کنندگان در سمینار را خواستارم.

سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در چهارمین
سمینار منطقه‌ای سازمان زنان ایران بمناسبت پنجاهمین سال
شاهنشاهی دودمان پهلوی
رضائیة - ۲۷ مردادماه ۲۵۳۵**

با خوشوقتی بسیار چهارمین سمینار منطقه‌ای سازمان زنان ایران را با عنوان «زن و اشتغال» در شهر زیبای رضائیة می‌گشایم. امیدوارم حاصل کار این سمینار و همچنین نتیجه همه سمینارهایی که طی سال ۲۵۳۵ و بمناسبت بزرگداشت پنجاه سال شاهنشاهی دودمان پهلوی از سوی سازمان زنان ایران برگزار میشود، ما را در راه سازندگی و توفیق بیشتر یاری دهد.

پیشرفت جامعه ایران در تلاش و بهره‌گیری بیشتر از عوامل بالقوه، تأکید دارد و این تحرك و پویائی مشارکت تمامی انسانها را در این کوشش دنیائی اجتناب‌ناپذیر مینماید.

زنان که نیمی از نیروی انسانی فعال هر جامعه را تشکیل میدهند بدون شك در تقویت نیروی سازندگی و ایجاد فضای متحول و پیشرو نقش تعیین‌کننده‌ای دارند.

اما با تأسف باید قبول کرد که به سبب عدم توفیق در ریشه‌کنی طرز فکرها و باورهای غلط، آنگونه که باید و شاید از تمامی نیروی زنان بهره‌گیری نشده است. با همه پیشرفتی که زنان در دست‌یابی به مشاغل گوناگون و حساس، به گواهی نشانگرها و آمارها حاصل کرده‌اند، هنوز حتی در

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

پیشرفته‌ترین کشورها نابرابری‌هایی از نظر سطح و کیفیت اشتغال زنان نسبت به مردان دیده می‌شود.

آمار موجود نشان می‌دهد که زنان بیش از یک سوم جمعیت فعال اقتصادی جهان را تشکیل می‌دهند و قریب ۴۶ درصد از زنانی که سنشان بین ۱۵ و ۶۴ سال می‌باشد جذب نیروی کار شده‌اند و ۶۵ درصد این زنان در کشورهای در حال توسعه بکار مشغولند. این ارقام نشان‌دهنده میزان و اهمیت نقش زنان در اقتصاد ملی و بین‌المللی است. با در نظر گرفتن اینکه اکثریت زنان از نظر دستمزد، ارتقاء و یا حتی شرایط کار با تبعیض روبرو هستند غالباً زنان به کارهایی گماشته می‌شوند که احتیاج به مهارت زیاد ندارد و در نتیجه دارای بازده اقتصادی کمتری می‌باشد.

هدف ما رسیدن به حد مطلوب استفاده از نیروی زنان است ولی تا زمانی که به این هدف خود برسیم باید روش‌هایی اتخاذ نمائیم که به زنان امکان مشارکت بیشتری در زمینه‌های گوناگون اشتغال بدهد.

این روش‌ها باید بصورت تدابیر کوتاه مدت و موقت برای فراهم آوردن محیط مناسب برای اشتغال زنان و بصورت گذراندن قوانینی که تسهیلات رفاهی برای زنان بوجود بیاورد اتخاذ گردد تا زنان با آزادی بیشتری وارد بازار کار شده و به کار ادامه دهند. در برنامه‌های کار کنفرانس جهانی مکزیك توجه خاصی به مسئله اشتغال زنان شده است. ما با پذیرا شدن این برنامه تعهد کرده‌ایم که در پایان دهه زن کارنامه روشنی را درباره مشارکت هرچه بیشتر زنان در زمینه‌های

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

گونگون از جمله اشتغال ارائه دهیم.

در ارتباط با موقعیت ویژه ایران در عرصه بین‌المللی و در شرایط سازنده‌ی کنونی ایران، برنامه‌ای که در کشور ما طرح میشود باید دارای خصلتی انقلابی و متناسب با دوران رستاخیز باشد.

اکنون که چهره کشور ما، سیاست و اقتصاد ما، و فضای کلی کشور ما بکلی تغییر کرده است و در این تغییر جایگاهی‌های بسیار و انتقال قدرتهای متنوع محسوس و ملموس است، باید دید که در این مسابقه کار و کوشش و سازندگی سهم هر فرد و هر گروه چیست؟ و برای ایفای نقش سازنده اساساً، چه تنگناهایی در برابر گروههایی که مسئولیتهای خود را شناخته‌اند و درصدداند که این مسئولیتهای خود را پذیرا شوند و به آن عمل کنند، قرار دارد. مسلماً در ارزیابی این موفقیتها و شناسائی مشکلات باید موقع و موضع زنان ایرانی نیز دقیقاً شناخته شود تا زنان در فضای آزاد و برابری که فرماندهی انقلاب ایران به آنان ارزانی داشته است بعنوان نیروی بزرگ تجهیز شوند.

میدانیم با همه تسهیلات و امکاناتی که بطور مساوی در امر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای وجود دارد و به سبب وجود باورها و سنن قدیمی، زنان و دختران هنوز با تردید و درنگ با کارهای فنی و صنعتی روبرو میشوند.

زن و مرد در جامعه امروز هر دو به اهمیت اشتغال زن و تأثیر تعیین‌کننده‌ای که بازده آن در اقتصاد خانواده و جامعه دارد واقف میباشند

سخن‌ان و الاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

باید کوشید رویه‌ای که در قبال کار زنان در خارج از خانه اتخاذ میشود مثبت و مشوق آنان باشد و زنی که در باز-سازی اقتصاد جامعه خویش با مرد شریک است در محیط خانواده نیز با مرد شریک باشد و در همه حال زن و مرد همگام و در شرایط مساوی قرار بگیرند، و یکسان از ثمره فعالیت‌های خود بهره‌مند شوند.

در جوامع روستائی ما زن همیشه دوشادوش مرد و حتی بیشتر از او در اقتصاد خانواده و جامعه روستائی فعالیت داشته است. اما آمار موجود نشان‌دهنده چنین مشارکتی نیست. تنها در سال ۲۵۳۱ نسبت زنانی که به کشاورزی در ایران مشغول بوده‌اند ۱۱٪ برآورد شده است در صورتیکه میدانیم اکثریت جامعه ایران را روستائیشان تشکیل میدهند که نیمی از آنان زن و اکثریتشان فعال میباشند. این رقم بهیچ وجه نمایانگر فعالیت و کار مستمر زنان در روستاها نمی‌باشد.

لزوم توجه هرچه بیشتر به موقع و کار زن در روستا را مکرراً تأکید کرده‌ام و اینجا مجدداً میگویم که تا زمانی که ۹۲٪ زنان روستائی ما بیسواد هستند و تا زمانی که زنان روستائی از امکانات آموزش حرفه‌ای و مشارکت فعال در برنامه‌های تعاون و امکانات موجود در روستاها بطور مساوی با مردان بهره‌مند نگردند، مشکل کنونی ما حل نخواهد شد.

میزان مشارکت زنان در زمینه‌های اشتغال در ۲۰ سال اخیر تغییر بسیار کرده است ولی ارقام موجود رضایت‌بخش نیست، مثلاً سطح اشتغال زنان در گروه سنی بالقوه فعال اقتصادی از

سخنانه‌ها و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

۹/۲ به ۱۲/۶ درصد، افزایش یافته است که به نسبت درصد اشتغال مردان ناچیز میباشد ۶۸٪ از گروه بالقوه فعال جمعیت مردان و در مقابل فقط ۱۲ درصد از گروه مشابه زنان به کار اشتغال دارند.

همانگونه که بارها تأکید شده است امروز به سبب رشد فکری و نیز بخاطر تأکیدی که برادر تاجدارم شاهنشاه آریامهر بر مشارکت زنان در همه امور مملکتی دارند، بیش از هر زمان دیگر امکان و مجال همکاری و تلاش سازنده برای زنان وجود دارد و زنان در بسیاری از موارد از این امکانات و فرصت‌ها استفاده برده‌اند.

زنان امروز در هر رشته و تخصصی می‌توانند آموزش ببینند و در هر سطحی بکار پردازند. امروز تمامی نهادهای اجتماعی، فرهنگی، هنری، حرفه‌ای و سیاسی آماده پذیرش استعدادها و خلاقیت‌های این گروه است.

از هنگامی که درهای دانشگاه، مراکز آموزش عالی، آموزشگاهها و دیگر نهادهای آموزشی به اراده پدرم اعلیحضرت رضاشاه کبیر بروی زنان گشوده شد و نیز از زمانی که این اقدام با اعطای حقوق سیاسی بزرگان و امکان شرکت آنان در فعالیتهای سیاسی از سوی برادر تاجدارم، تکمیل شد، زنان کشور ما در بسیاری مشاغل به موفقیت‌هایی نائل گشته‌اند ولی امکان دست‌یافتن به مشاغل متناسب با تحصیل و تخصصی در سطوح گوناگون هنوز به حد مطلوب نرسیده است و بجاست که برنامه‌ریزان و مسئولان به این امر توجه داشته باشند و در برنامه ششم عمرانی کشور برای

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

آماده کردن نیروی زنان برنامه ریزی های دقیق و جامع انجام شود.

روشن بینی و آینده نگری مسئولان که باید به موازات استقبال زنان از فعالیتهای اجتماعی صورت گیرد سبب شکوفا شدن هرچه بیشتر استعداد و خلاقیت زنان میشود. زنان باید سیمای سنتی اشتغال یعنی پرداختن بکارهای دست دوم، را فراموش کنند. دانش و تکنولوژی، امروز نیاز به بهره گیری از دانش و تخصص مردان و زنان به اندازه مساوی دارد. با در نظر گرفتن اینکه استعداد و خلاقیت زن و مرد هیچگونه تفاوتی ندارد، جادارد زنان با استفاده از تمامی امکاناتی که در اختیار دارند سرعت و به شایستگی کمبودهای خود را در مقایسه با مردان جبران کنند و به سطح مطلوب اشتغال برسند. توفیق همه زنان ایران را خواستارم و امیدوارم زنان کشور ما با درك حساسیت زمان و با آگاهی از نقش خویش در همه زمینه ها بیش از پیش موفق باشند.

هشتم اسفند

شاهنشاه آریامهر در هشتم اسفند ۲۵۲۱ به زنان ایرانی حقوق سیاسی اعطا فرمودند. زنان ایران هر سال در چنین روزی بخاطر گرامیداشت این روز و ابراز حقشناسی به رهبر عالیقدر خود، آئین ویژه‌ای برپا میدارند.

برای زن ایرانی در طول سلطنت دودمان پهلوی روزهای درخشان و سازنده بسیار وجود دارد. از جمله ۱۷ دیماه ۲۴۹۴، ۶ بهمن ۲۵۲۱ و هشتم اسفند ۲۵۲۱. در این روزها و بسیاری روزهای دیگر دگرگونی‌هایی در حیات زن ایرانی پدید آمده که ارزش انسانی او در گذرگاه تاریخ بیشتر شناخته شد و در سازندگی کشور عهده‌دار مسئولیتهائی گردید که علیرغم تمام ضوابط انسانی و طبیعی تاکنون از چنین امتیازاتی محروم بود. والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالیه سازمان زنان ایران همه ساله بمناسبت این روز پیامی برای زنان ایران میفرستند که در صفحات بعد متن این پیامها را میخوانید.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

پیام والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی بمناسبت روز هشتم اسفند ۲۵۳۳

فرارسیدن سالروز هشتم اسفند را به ملت ایران و مخصوصاً به جامعه زنان تبریک میگویم و آرزو میکنم که زندگی اجتماعی و سیاسی زنان ایران روز بروز شکوفانتر گردد.

از هشتم اسفندماه ۱۳۴۱ تاکنون ۱۲ سال میگذرد. بنا اینکه دوازده سال در عمر طولانی تاریخ، لحظاتی، بیش بحساب نمیآید ولی این مدت کوتاه از سیر زمان بقدری ره آوردهای گرانقدر برای ملت ایران در برداشته و خصوصاً آنچنان در سرنوشت زندگانی فردی و اجتماعی زن ایرانی دگرگونی ایجاد کرده است که بهتحقیق این سالها درخشان ترین صفحات تاریخ حیات سیاسی جامعه زنان کشور ما محسوب میشود.

در این چند سال تمام شئون زندگانی ملت ایران در راه پیشرفت و توسعه با سرعتی شگفت انگیز تغییر و تحول پیدا کرده است ولی بطور قطع و یقین میتوان گفت زنان از این موفقیتها سهم بیشتری داشتهاند. در این مدت زنان ایرانی برای احراز شایستگی و آمادگی بمنظور بهره گیری هرچه بیشتر از موهبت هائی که نصیب آنان گردیده سخت کوشیده اند و هرروز بیشتر لیاقت و صلاحیت خود را نشان داده اند و سازمان زنان ایران با فعالیت های پی گیر خود پایه و اساس نهضت آزادی زنان ایران را استحکام بخشیده و با تجهیز

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

نیروی انسانی و تامین منابع مالی موجبات اجرای طرح‌ها و انجام خدمات مهمی را فراهم ساخته است. اکنون امید و اعتماد ما به آینده روشن و امکانات فراوان زنان ایران در راه سازندگی از هر زمان بیشتر است و پیشرفت روزافزون آنان را برای شرکت در فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی کشور اجتناب‌ناپذیر میدانیم.

سخنان برادر تاجدارم در کنگره دیماه گذشته نویدبخش آن بود که زنان در برنامه‌های عمرانی آینده نقش بسیار مهمی بعهده خواهند داشت و زمینه دخالت ایشان در نوسازی کشور تا آنجا که بتوانند از خود کارآئی و آمادگی نشان دهند نامحدود خواهد بود زنان باید کوشش و فداکاری کنند تا این وظایف را به نحو مطلوب انجام دهند.

برگزاری سال بین‌المللی زن و اقداماتی را که من بعنوان ریاست عالی سازمان زنان ایران باین مناسبت در سطح بین‌المللی آغاز کرده‌ام و کوششی که بعمل می‌آید که در طی این سال عقب‌ماندگی‌های زنان در سراسر جهان جبران شود، ایجاب میکند که پایه‌های نهضت آزادی زن را در کشور خود مستحکم‌تر کنیم و در تمام زمینه‌ها توده‌های زنان را بحرکت درآوریم و نشان دهیم که این تحول و پیشرفت در جامعه ما تمام گروه‌های زنان را دربرگرفته است و از این لحاظ است که وظایف سازمان زنان ایران هرروز بیشتر و سنگین‌تر میشود.

آن عده از زنان ایرانی که بعنوان نمایندگی در مجامع بین‌المللی راه یافته‌اند باید بعنوان نمونه‌های بارز

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

روشنفکران کشور بدرخشند و نقشی درخور رسالت امروز
زنان پیشرو و مترقی جهان ایفاء کنند و مدافع سرسخت
حیثیت و حقوق تمام زنان در کلیه کشورها باشند.
روز تاریخی و خاطره‌انگیز هشتم اسفند را گرامی
میداریم و چون پیروزی زنان ایران پیروزی ملت ایران است
برای زنان و در نتیجه برای عموم ملت ایران آرزوی موفقیت
بیشتر و فردای درخشان‌تری داریم.

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

پیام و الاحضرت بمناسبت روز اعطای حقوق سیاسی به زنان ایران ۸ اسفند ۲۵۳۴

در تاریخ تحولات زندگی زن ایرانی روز هشتم اسفند سرآغاز فصلی پرشکوه و درخشان است. در این روز نیمی از جمعیت کشور ما فرصت یافتند که در ساخت نهادهای اجتماعی و سیاسی مملکت مشارکت فعالانه داشته باشند و درحقیقت حقوقی که بآنان اعطا شد نیمی از سرمایه عظیم نیروی انسانی کشور ما را که در گذشته بیحاصل تباه میشد در راه سازندگی و پیشرفت بکار گرفت و راهی را که اعلیحضرت رضاشاه کبیر بنیانگذار ایران نوین در ۱۳۱۴ آغاز کرده به سرمنزل مقصود نزدیک ساخت.

ضمن تجلیل خاطره شکوهمند این روز تاریخی بجاست که به وضع زن در جامعه جهانی باجمال نظر افکنیم و موقعیت او را در دنیای پرتلاش امروز ارزشیابی کنیم. در سفرهای اخیر خود به بعضی از کشورهای افریقائی، چون همه جا توجه اصلی من به بهبود و ارتقاء مقام زن معطوف است متأسفانه دریافتم که زنان در بسیاری از نقاط جهان در شرایطی دردناکتر از آنچه در یک چنین دورانی قابل تصور است بسر میبرند و هنوز جوامعی هستند که ارزش وجودی زن در نظر ایشان تنها به تعداد فرزندانی که بدنیا میآورد بستگی دارد. در میان این اقوام به نیروها و استعدادهایی که در وجود زن به ودیعت نهاده شده و میتواند منشاء دگرگوئیهای

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بسیاری در اجتماع باشد بهیچوجه توجه نمیشود و زن را فقط عامل زادن فرزند میشناسند. این اشاره‌ای بود به وضع زنان در گوشه‌هائی از جهان که استعمار در طی قرن‌ها آنها را از پیشرفت و توسعه بازداشته بود و اکنون تازه در ابتدای این راه میباشند. عقب‌ماندگی زن منحصر باینگونه اجتماعات نیست. حتی در پیشرفته‌ترین کشورهای صنعتی که از لحاظ دانش و تکنولوژی به موفقیت‌های حیرت‌انگیزی دست یافته‌اند نیز زن هنوز مقام و موقع واقعی خود را احراز نکرده و همواره در ردیف دوم قرار دارد و بعقیده من در این مورد این خود زنان هستند که چنین وضعی را پذیرفته‌اند، چه اگر مساوات کامل و حقوق واقعی خود را میخواستند مسلماً بدست می‌آوردند.

در میان این دو قطب مختلف که بآن اشاره کردم در کشور ما به نسبت مدت کوتاهی که امکانات برای زن ایرانی فراهم شده، پیشرفت زنان قابل توجه و رضایتبخش بوده است، ولی در عصری که سرعت پیشرفت‌ها و کثرت دستاوردها بحدیست که پیوسته موفقیت‌های گذشته را به بایگانی خاطرات شیرین می‌سپارد و هر روز بیش از پیش آدمی را در انتظار آینده‌های درخشان‌تر نگاه میدارد احساس رضایت در هیچ مرحله‌ای از پیشرفت نباید ما را آنچنان قانع و غافل سازد که از تلاش و کوشش خود بکاهیم، زیرا باهمه نتایجی که تاکنون بدست آمده هنوز برای رسیدن به برابری کامل زن و مرد و شرکت جدی و فعالانه زنان در فرایند توسعه راه درازی درپیش داریم. هنوز اکثریت زنان ما بیسوادند و باسوادان نیز از دانش خود

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بهره کافی نمیگیرند و نمیرسانند. هنوز در بسیاری از خانواده‌ها پندارها و برداشت‌های نادرست برای زن مقامی فروتر و کمتر میشناسد و در مقابل اینهمه امکانات و این میدان وسیع بسیاری از زنان ایرانی در حال بی تفاوتی بسر میبرند. کشور ما میخواهد و میباید هر روز پیروزی تازه‌ای در جهان داشته باشد. این پیشرفت زمانی سریع و کامل صورت میگیرد که زنان ایران به نقش حساس خود پی ببرند و مسئولیت و رسالت خطیری را که تاریخ بخصوص در این زمان بعهده آنان گذاشته است بازشناسند.

سازمان زنان ایران بمنظور بالا بردن سطح دانش اجتماعی و فعالیتهای گوناگون زنان در سطوح مختلف، امکانات لازم را از هر حیث فراهم ساخته است، ولی بدیهی است که در این زمینه از همکاری و کوشش هیچیک از افراد کشور بی نیاز نیست. لذا انتظار دارم عموم هم میهنان این سازمان را در پیشبرد مقاصد و اجرای برنامه‌هایش یاری دهند.

سال بین‌المللی زن به پایان رسید، ولی دهه بین‌المللی زن آغاز گردیده است و امیدوارم در این دهه، زنان سراسر جهان بکوشند تا جامعه جهانی را بیشتر با واقعیت‌های موجود و نابرابریهایی که تحمیل آن به زنان، دور از شئون انسانی و منافی حقوق بشر است آشنا و آگاه سازند.

اکنون که در آستانه سال نو قرار داریم و ملت حقشناس ایران بزودی پنجاهمین سال شاهنشاهی پهلوی را جشن میگیرد، زنان کشور که از مواهب تلاش‌های سازنده پنجاه سال اخیر بیش از همه بهره‌مند گردیده‌اند به یقین در جریان این آئین

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

فرخنده به اصالت و اهمیت تحولاتی که بهمت برادر تاجدارم
سرنوشت ساز جامعه ایرانی گردید بیشترین میبیرند و امیدوارم
از امکاناتی که این سال برای آنان فراهم میسازد در راه
پیشرفت خود و جامعه خود حداکثر استفاده را بعمل آورند.
توفیق روزافزون زنان ایران را که عامل بهروزی عموم
افراد کشور است آرزو مندم.

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخن و الاحضرت بمناسبت روز اعطای حقوق سیاسی به زن ایرانی هشتم اسفند ۲۵۳۵

سالروز هشتم اسفند را که یادآور خاطره گرامی اعطاء حقوق سیاسی به زن ایرانی است، به مردم ایران تهنیت می‌گویم. خوشوقتم که امسال، همزمان با پانزدهمین سالروز واقعه تاریخی هشتم اسفند، مرکز تحقیقات زن و توسعه برای منطقه آسیا و اقیانوس آرام را در تهران افتتاح می‌کنم. گشایش این مرکز مهم تحقیقاتی در تهران، نشانه بارزی است براینکه برنامه‌های مترقی ایران در زمینه تحقق مساوات، مورد توجه و تأیید محافل جهانی قرار گرفته است.

امروز، پایتخت کشوری، محل افتتاح این مرکز و میزبان پژوهشگران مسائل مربوط به زنان منطقه آسیا و اقیانوس آرام است که تا پیش از صدور فرمان شاهنشاه آریامهر در هشتم اسفند ۱۳۴۱ (۲۵۲۱) شمسی، زنان آن، حق مداخله در سرنوشت سیاسی میهن خویش را نداشتند و در ردیف محکومین و محجورین به‌شمار می‌رفتند. باتکاء برنامه‌های روشن و ثمربخشی که در دست اجرا داریم، می‌توانم با اطمینان، این امیدواری را داشته باشم که تهران به‌زودی به مرکز کلیه تحقیقات و مطالعات راجع به زن در سراسر جهان، تبدیل گردد.

بی‌هیچ تردید منشاء و مبداء تحولاتی که به‌چهره ملی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

و بین‌المللی زن ایرانی در دوران انقلاب شکل تازه‌ای بخشید، اصلاح‌قانون انتخابات است. در هشتم اسفند (۲۵۲۱) شمسی، بنابه فرمان رهبرانقلاب ایران، برای نخستین بار، حق انسانی زن در بهره‌مندی از حقوق سیاسی پذیرفته شد و براساس آن، قانون انتخابات اصلاح گردید. بدین ترتیب بود که روح منشور ملل متحد و اعلامیه جهانی حقوق بشر تجلی یافت و دموکراسی جوان ایران به شکوفائی و تکاملی که لازمه تحقق بخشیدن به آرمان‌های انقلابی است، فراخوانده شد.

فرمانده بصیر ایران، تشخیص داده بودند که زن ایرانی به رفع حجاب سیاسی، احتیاج دارد و «دموکراسی» و «توسعه» ایران با وجود محرومیت نیمی از جمعیت از حقوق سیاسی، ناقص و ناپایدار است.

زن ایرانی تا پیش از این واقعه مهم که به تجدید حیات سیاسی او انجامید، عملاً از تمام جریان‌های زندگی سیاسی میهنش دور نگاهداشته می‌شد. حتی زنانی که صاحب درجات عالی دانشگاهی بودند، مشمول این انزوای ناحق سیاسی می‌شدند و در انتخابات مجالس مقننه، در حد حقیر تماشاچی ساکت و بی‌نظر، باقی می‌ماندند. اما به محض اعطاء حقوق سیاسی به زن، در چهره جامعه ما دگرگونی بوجود آمد. زن ایرانی تحت تأثیر فرمان دلیرانه‌ای که او را به عرصه یابی‌های سیاسی و شغلی برمی‌انگیخت، تکان خورد و جهش او به سوی مداخله در انواع فعالیت‌های مملکتی به اندازه‌ای پرشور و غیر منتظره بود که توسعه و گسترش فوری برنامه‌های آموزشی، سوادآموزی، رفاهی و اجتماعی را ایجاب نمود.

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

در دوران انقلاب، که نیروی سازنده زن، در بخش‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی آزاد شد، زمینه نیز برای تحقق «مشارکت» که مقدمه‌ای لازم بر «توسعه» است، فراهم آمد. زنان که به‌انگیزه این فرمان، در راه تکامل‌جویی سیاسی - اجتماعی افتادند، دارای خصلت و روحیه انقلابی شدند - روحیه‌ای که آنها را از حقارت ناشی از اعتقاد خرافاتی به «ناقص‌العقل بودن» جدا می‌کرد و به آنها فرصت می‌داد تا رشد سیاسی و عقلانی خود را در عرصه تمام فعالیتها به ثبوت برسانند. آنچه در این دوران، موجبات کارورزی زن را در زمینه افزودن بردانش و بینش سیاسی و پیوستن به فصل مشارکت، فراهم ساخت، نهادهائی است که بنام مظاهری از انقلاب و دمکراسی، تصمیم‌گیری جمعی را در عمیق‌ترین لایه‌های زندگی سیاسی مردم تقویت می‌کنند. انجمنهای ملی - مجالس قانونگزاری - شوراهای انصاف و کانون‌های حزب رستاخیز ملت ایران و بطور کلی همه واحدهای کوچک و بزرگی که شکل خاص دمکراسی ایران، با توجه به بنیادهای جامعه، در آنها تکامل می‌یابد، نیروی زنان را در جهت‌یابی‌ها و تجربه‌اندوزی‌های سیاسی و انتخاباتی پرورش دادند. این تجربه‌ها در بسیاری موارد به‌اندازه‌ای موفق و امیدبخش بوده‌اند که می‌توانم در اینجا اعلام کنم در دوران انقلاب، درصد مشارکت زنان ایران در فعالیتهای مربوط به انجمن‌های ملی، در مقایسه با درصد این نوع مشارکت در سایر کشورها، مقام قابل توجهی داشته است و بدون شک، این نوع کوششها همچنان و تا آغاز اجرای برنامه هشتم که آغاز دوران وصول

سخنان والا حضرت شاهلخت اشرف پهلوی

به تمدن بزرگ پیش بینی شده است، سرسختانه دنبال خواهد شد.

خوشبختانه، در دنیای معاصر، افراد و گروههای روشن-بین و پژوهشگر، این حقیقت انکارناپذیر را دریافته اند که تحقق مساوات زن و مرد، نه فقط بنام مظهری از تجلی حقوق بشر، که همچون ضرورتی برای تحقق «توسعه»، باید پذیرفته شود. در جهان امروز که بسیاری از ابهامات مربوط به عوامل «توسعه»، به نیروی روشنی بخش علم و جامعه شناسی معاصر، از بین رفته است، موضوع مساوات نمی تواند و نباید فقط در حد کمال مطلوب های متعلق به جنبش های زنانه یا حتی فقط در حد نمودارهایی از حقوق بشر باقی بماند. ضرورت تحقق مساوات، چنان با ضرورت تحقق توسعه به هم آمیخته است که حتی هیچ يك از مدافعان بقاء تبعیض های حقوقی بین زن و مرد، قادر نیستند، این رابطه اجباری را نادیده بگیرند و نمی توانند توسعه را به گونه ای انتزاعی و بدون نقش آفرینی و حضور مؤثر و فعال افراد جنس زن، تصویر کنند. از اینرو است که جوامع ترقیخواه جهان، خود را ناگزیر می بینند که برای ایجاد توسعه مطلوب و همه جانبه، نیروی زنان را که عامل مهم توسعه است، در جهت ثمربخش شدن برنامه های اقتصادی - اجتماعی، براساس مشارکت کامل آنها، تربیت و بسیج کنند.

توجه ایران به پیوندهای عمیق «مشارکت» با «توسعه» به اندازه ای منطقی و عقلانی پیشرفت کرده است که محافل جهانی، برای ایران، مرکزیت تحقیقاتی قائل شده اند و

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

پذیرفته‌اند بسیاری از اجلاس‌های مهم و پژوهش‌های اساسی در اطراف رابطه «زن» با «توسعه» در تهران برگزار و انجام گردد. مرکز تحقیقات زن و توسعه برای آسیا و اقیانوس آرام شمه‌ای و نشانه‌ای از این مرکزیت است، این مرکز که وظایف اصلی آن عبارت است از جمع‌آوری اسناد و مدارک مربوط به زنان ممالک عضو - دولت‌ها و مجامع بین‌المللی را در برنامه‌ریزی‌های مبتنی بر هدف «توسعه» یاری می‌دهد و ضمن ایجاد امکانات تازه برای انجام طرحهای تجربی و آزمایشی که با همکاری دول عضو صورت می‌گیرد، شرایط را برای بوجود آوردن یک شبکه نیرومند و قابل اطمینان اطلاعاتی که در محدوده آن، اطلاعات لازم بین کشورهای عضو، بتواند به آسانی و تحت نظم خاصی مبادله شود، مهیا می‌کند و در نهایت امر، به تحقیقات و فعالیتهای خود طوری شکل می‌دهد که دولت‌های عضو بتوانند پاسخ به یک سؤال مهم و حیاتی را، از این مرکز دریافت دارند و دریابند که:

«مشارکت زنان را چگونه می‌توان در توسعه تأمین نمود». همچنین در آخرین اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد تصویب شد که یک انستیتوی تحقیق و تعلیم بین‌المللی برای پیشرفت زنان در تهران تأسیس شود و در سال ۱۹۸۰ نیز که به نیمه دهه زن می‌رسیم، دومین کنفرانس جهانی زنان در تهران برگزار خواهد شد که در آن پیشرفت‌های کشورها در زمینه اجرای برنامه کار جهانی مصوب کنفرانس مکزیک و تجدیدنظر در برنامه‌های نیمه دوم دهه زن، ارزش‌یابی می‌شود.

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

با آنکه براساس شواهد و دلایل موجود، آنچه در کشورما از لحاظ مشارکت زنان، انجام گرفته، امیدبخش است.... اما انقلاب ایران که چشم بر افق‌های دورتر و روشن‌تری دارد، به این دست‌آوردها قانع نیست. به علت والائی هدف‌ها و امیدهای انقلاب است که ضرورت تقویت و اشاعه «فرهنگ مبتنی بر مساوات» که به تأمین هرچه بیشتر مشارکت زن در توسعه منجر می‌شود، اعلام شده است و قصد آن داریم که به یاری نیرو بخشیدن به فرهنگ مبتنی بر مساوات آگاهی و اعتماد به نفس و بینش و دانش سیاسی - اجتماعی زن ایرانی را چنان افزایش دهیم که چهره مرفعی نوینی از این زن ساخته شود که بتواند مقدماتاً همچون نمونه‌ای برای کشورهای عضو اسکاپ و در مراحل دیگر، همچون نمونه‌ای برای تمام کشورهای جهان، مورد تقلید قرارگیرد. تمام کوشش‌ها در اطراف این هدف دور می‌زند که زن ایرانی استعدادها و توانائی‌ها و ضعف‌ها و قوت‌های خود را بشناسد. در راه این هدف، زن روستائی و کشاورز، زن کارگر، زن کارمند، زن خانه‌دار و بطور کلی تمام زنان مملکت، به یکسان، مورد توجه هستند و برنامه‌های مملکت که اینک براساس اصل «مشارکت» و نظام «عدم تمرکز» پیش می‌رود، از زن، نقش مؤثر، اراده ترنزل‌ناپذیر و اعتقاد به ضرورت مداخله را طلب می‌کند. از اینرو، بر لزوم تقویت حس تکامل‌جویی و هشیاری زن که مهمترین خصلت زن در دوران انقلاب شاه و مردم به‌شمار می‌رود، تأکید می‌کنم. این تأکید بیشتر از آن جهت تکرار می‌شود که به حکم روند منطقی جریان‌های توسعه، تمام

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

مظاهر توسعه، از قبیل رشد کشاورزی، رشد صنعت، رشد سیاسی، رشد فرهنگ خانواده و در يك كلام «تحقق توسعه» به حضور زنان و به مشارکت آگاهانه و دلاورانه آنان که نیمی از جمعیت را تشکیل می دهند، بستگی دارد.

زن ایرانی، هرچه از سالروز وقایع مهمی از قبیل ۱۷ دیماه یا ۸ اسفند، دورتر می شود، باید بیش از گذشته، رسالت خود را برای وصول به هدف هائی که در پشت این قبیل وقایع تاریخی نهفته است باور کند و به نقشی که از او خواسته شده و می شود ایمان بیاورد.

امیدوارم مرکز تحقیقات زن و توسعه برای منطقه آسیا و اقیانوس آرام بتواند درس زمینی که در پنجاه سال شاهنشاهی پهلوی، همواره مهد کوشش و تکاپو برای اعتلاء شخصیت و حیثیت انسانی زن بوده است، دست آوردهای نیکوئی تحصیل کند.

بیست و پنجمین سال تأسیس انجمن زنان پاکستان

سازمان زنان ایران با سازمانهای زنان در بسیاری از کشورهای جهان و بخصوص سازمانها و انجمنهای زنان کشور-های همسایه و همپیمان روابطی دوستانه و همکاریهای صمیمانه دارد. یکی از این مؤسسات «انجمن زنان پاکستان» است که يك ربع قرن فعالیت دارد و طی این مدت منشاء خدمات ارزندهای به زنان و خانوادههای آن کشور بوده است.

انجمن زنان پاکستان بمناسبت بیست و پنجمین سالروز خود سمیناری باعنوان «نقش توسعه اجتماعی بعنوان وسیله پیشبرد تنظیم جمعیت و توسعه» تشکیل داد و بیگملیاقت علیخان رئیس آن انجمن از والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی درخواست کرد تا پیامی برای این سمینار بفرستند.

والا حضرت در پاسخ این تقاضا پیامی که در صفحات بعد مندرج است ارسال فرمودند و همچنین در ۱۹ بهمن ۲۵۳۴ درباره تنظیم خانواده نیز پیامی برای انجمن زنان پاکستان ارسال داشتند که در صفحات آینده میآید.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

پیام والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالیہ سازمان زنان ایران به سمینار بیست و پنجمین سال تأسیس انجمن زنان پاکستان

حیدرآباد - ۲۸-۳۰ نوامبر ۱۹۷۴

خانم رئیس، نمایندگان محترم، خانمها و آقایان
بیست و پنجمین سال تأسیس انجمن زنان پاکستان را که
منشأ خدمات ارزنده و درخورستایش در راه پیشبرد آموزش
و آگاهی اجتماعی زنان این کشور بوده است تبریک میگویم.
من که خود در مورد حقوق زن در کشور خویش وظیفه
خطیری بعهده داشته‌ام همواره کوششهای موفقیت‌آمیز انجمن
زنان پاکستان را بدیده تحسین نگریسته‌ام. مایه خوشوقتی
است که پیوندهای تاریخی، فرهنگی و جغرافیائی بین دو
کشور ما اینک در زمینه اساسی حقوق زن نیز گسترش مییابد.
عنوانی که شما برای سمینار خود انتخاب کرده‌اید، یعنی
«نقش توسعه اجتماعی بعنوان وسیله پیشبرد تنظیم جمعیت
و عمران» نشانه توجه کامل شما به موضوعی است که بعقیده
من یکی از مسائل بزرگ جهان امروز است. اکنون معلوم
گشته است که نیمه دوم قرن بیستم عصر پیشرفتهای فنی
شگفت‌انگیز و سریع است.

توسعه پزشکی و بهداشت، میزان مرگ و میر را بنحو
بارزی در همه‌جا کاهش داده است. اما این موفقیت عظیم خود
مسائل بسیاری را که ناشی از انفجار جمعیت است بوجود
آورده است. فکر اینکه در مدت سه روزی که این سمینار جریان دارد

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

در حدود دو میلیون نفر بر جمعیت جهان افزوده میشود و حشت انگیز است و آنهم جمعیتی که اکثریت آن سربار کسانی هستند که خود در شرایط مادون انسانی زندگی میکنند اگر بشر بمنابع جدید تولید غذا و لباس و مسکن دست مییافت و میتوانست موجبات آموزش نسل آینده را فراهم سازد جای هیچگونه نگرانی نبود، اما با کمال تأسف کمبود منابع، روز بروز نمایان تر میشود.

مخصوصاً در کشاورزی تا کنون همواره قانون بهره نزولی حکمفرما بوده است و بالاخره نظریات مالتوس که سالها از نظر علمای اقتصاد جهان نامعتبر شناخته میشد ناگهان موجه بنظر میرسد.

یکی از مسائل فراوانی که انفجار جمعیت به همراه آورده است دگرگونی ترکیب سنی جمعیت در اکثر کشورهاست. امروزه در بیشتر کشورهای در حال رشد بیش از نیمی از جمعیت کمتر از بیست سال دارند و این غم انگیز است که بیشتر این جمعیت جوان بعلت محرومیت از وسائل آموزشی کافی در بزرگی صلاحیت انجام هیچ کاری را جز کارهای ساده بدست نخواهند آورد و باین ترتیب مسأله بیکاری آشکار و پنهان و بسیاری از مشکلات اجتماعی دیگر جهان را تهدید میکند.

ما، در ایران، با شرکت فعالانه سازمان زنان ایران، بوسیله سازمان مخصوصی سرگرم اجرای يك برنامه مؤثر جمعیت میباشیم که فعالیتهای ما در سازمانهای دولتی و خصوصی و مؤسسات خدمات داوطلبانه مربوط را هماهنگی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

میسازد. برای تقویت انگیزه، جهت ایجاد خانواده‌های کوچکتر، اطلاعات لازم از طریق وسائل ارتباط جمعی و تماس فردی منتشر میگردد.

سپاه بهداشت زنان که بموجب منشور انقلاب شاه و مردم بوجود آمده است، صرفاً اجرای فعالیتهای تنظیم خانواده را بعهده دارد و نتایج حاصله تاکنون امیدبخش بوده است. علیرغم افزایش سریع در ثروت ملی، ایران امیدوار است که میزان رشد جمعیت را ظرف دو دهه آینده به نصف تقلیل دهد. تنظیم خانواده نه تنها به معاضدت سازمانهای دولتی و مؤسسات آموزشی و اجتماعی نیازمند است بلکه بیش از همه محتاج باگاهی و همکاری زنان است. سازمانهای زنان می - توانند مخصوصاً از راه مبارزه با موانع اجتماعی و فرهنگی، در اجرای سیاستهای جمعیتی و تفهیم مشکلاتی که فرزندان ناخواسته بوجود میآورند نقش اساسی داشته باشند.

در کنفرانس جهانی جمعیت که چندی پیش در بخارست تشکیل شد من آنچه را که معتقدم چهار اصل اساسی یا سیاست ملی پرمفهوم و عملی و بلند مدت را در زمینه جمعیت تشکیل میدهد ارائه کردم. این چهار اصل بطور خلاصه بدین شرح است:

۱- سیاست جمعیتی باید کلاً بخش جدائی ناپذیر برنامه عمرانی هر کشور باشد و تقریباً همواره با نهادهای اقتصادی و اجتماعی تطبیق کند. کما اینکه در ایران نیز وضع بهمین گونه است.

۲- کنترل جمعیت تنها در صورتی توأم باموفقیت خواهد

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بود که تمام مردم آگاهانه و فعالانه در آن شرکت داشته باشند و نقش دولت باید محدود به تشویق و راهنمایی باشد نه وضع قانون.

۳- شرکت مردم در برنامه جمعیتی از طریق بسیج وسائل آموزشی و ارتباطی فراهم میگردد.

۴- همکاری بین المللی در زمینه جمعیت میتواند وسیله مؤثری در حل مسائل در سطح جهانی و ملی باشد.

موضوعی که شما برای سمینار خود انتخاب کرده اید تماماً مربوط به سه اصل اول از اصولی است که ذکر کردم. اطمینان دارم که اصل چهارم یعنی همکاری بین المللی را نیز در نظر خواهید داشت و نتایج این سمینار را که یقیناً مؤثر و با ارزش خواهد بود در دسترس سایر جمعیت های زنان، بخصوص سازمان های خواهران ملل مسلمان و نیز مؤسسات بین المللی مربوط به تنظیم جمعیت خواهید گذاشت.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

پیام والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی به کنفرانس و اجتماع مدیران و مسئولان انجمن زنان سراسر پاکستان که هر سه سال یکبار تشکیل میشود و در سال ۱۹۷۶ بر روی برنامه کار سه ساله خود در زمینه مساوات، توسعه و صلح به بحث و بررسی پرداخت

لاهور - پاکستان - ۶ تا ۸ فوریه ۱۹۷۶
۱۷ تا ۱۹ بهمن ۲۵۳۴

برای من موجب خوشوقتی است که با استفاده از فرصتی که بمناسبت تشکیل کنفرانس سه سال یکبار انجمن زنان سراسر پاکستان دست داده است، برای همه شما در برگزاری این کنفرانس و حصول نتایج سازنده و مثمر برنامه کار سه ساله در زمینه برابری، توسعه و صلح که يك موضوع روز برای کنفرانس است آرزوی موفقیت کنم.

این موضوع واقعاً بموقع و مناسب با مقتضیات زمان است. سال بین المللی زن این نتیجه ارزنده را ببار آورد که توجه جهانیان را به مشابَهت مسائلی که زنان در همه جا با آن روبرو هستند جلب نمود و اتحاد و همکاری تازه ای در این زمینه ایجاد کرد و همچنین زنان را برای ابراز عقاید و تبادل نظراتشان که به تنظیم برنامه کار جهانی منجر گردید فراهم آورد.

لیکن اینک زمان آن فرارسیده است که ما به دوران جدیدی از کار قدم بگذاریم و با برنامه های ملی دقیق و گسترش یافته، شروع به اجرای پیشنهادهای و قطعنامه های مربوط باین امر

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بنمائیم که حاصل آن، پیدایش تغییرات عملی و قابل لمس در زندگی زنان بویژه زنان روستانشین ملتهای در حال توسعه که از مدت‌ها قبل به فراموشی سپرده شده‌اند خواهد بود.

بر روی مفهوم توسعه که طی سال بین‌المللی زن بعنوان یکی از موجبات اصلی مؤثر در تغییر وضع زن شناخته شد تأکید بسیار بعمل آمده است. اما توسعه که ممکن است بعنوان مرحله‌ای از تغییرات طرح‌ریزی شده بمنظور تحول فعالیتهای سنتی اقتصادی و اجتماعی و ایجاد فعالیتهای نوین در این زمینه تلقی شود، بخودی خود موجب بهبود زندگی زنان نخواهد شد. در واقع اثرات جنبی منفی که نمونه توسعه‌کشورهای غربی بروضع زنان داشته است موضوعی است که اکنون درك آن آغاز شده است.

روشن بنظر میرسد که اگر زنان کشورهای در حال توسعه، طراحان توسعه را وادار نسازند که توانائیهای مدلل و مسلم آنان در زمینه‌های سنتی مانند: کشاورزی، داد و ستد، تولید کالا، و دیگر بخشها را مورد شناسائی قرار دهند و از همه مهمتر اینکه اگر موجباتی فراهم نیاید که زنان در جریان طراحی توسعه نیز شرکت داشته باشند این خطر برای آنان وجود دارد که حتی از قلمرو نفوذ سنتی خود نیز کنار گذاشته شوند.

برای آنکه توسعه بحال زنان سودمند باشد باید خط مشی‌های ویژه‌ای جهت دخالت دادن آنان در جریان توسعه بوجود آید که در هر کشوری متناسب با سابقه خاص فرهنگی، اجتماعی و سیاسی آن کشور باشد.

ایجاد این خط‌مشی‌ها مستلزم تجزیه و تحلیل طرزتلقی-

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

های مرسوم در این جوامع نسبت به زنان و دختران، و آگاهی از عوامل: سنتی، مذهبی، اقتصادی، اخلاقی، و زبانی که فعالیت‌های زنان را در زمینه‌های مورد مشارکت آنان مشخص می‌سازد و حدود آنرا تعیین می‌کند خواهد بود. همچنین اطلاعات وسیعی درباره ریشه علل تفاوت‌های موجود فیما بین زندگی مردان و زنان، موجباتی که این تفاوت‌ها را بصورت مستمر و همیشگی درآورده است، و راه‌هایی که با توسل بآن می‌توان تفاوت‌های مذکور را تغییر داد، ضرورت دارد.

برنامه کار جهانی، با توجه به تشخیص این نیاز که نقش و وضع زنان در جامعه باید مورد مطالعه و بررسی گسترده‌تر قرار گیرد، برای فعالیت‌های پژوهشی منطقه‌ای اولویت بسیار قائل شد.

تأسیس مرکز آسیائی برای زنان و توسعه که ایجاد خط مشی‌های یادشده را تسهیل و با اجرای آنها کمک خواهد کرد، هم ارز نیاز به طراحی آگاهانه توسعه و اجرای سیاست‌های مربوط بآن واجد اهمیت است.

این مرکز وسایل آموزش رهبری بمنظور شرکت دادن زنان در مراحل اخذ تصمیم را تأمین خواهد ساخت و همچنین به سازمان‌های زنان و به دولت‌ها در زمینه تنظیم، اجرا، و هدایت طرح‌های مشارکت زنان در توسعه کمک خواهد کرد و موجبات تبادل اطلاعات و تجارب مربوط به سیاست‌ها، برنامه‌ها و تکنیک‌های موفق را فراهم خواهد آورد.

طرح مرکز آسیائی برای زنان و توسعه، که توسط کمیسیون اقتصادی و اجتماعی ملل متحد برای آسیا و حوزه اقیانوس آرام بر وفق برنامه کار آسیائی بتصویب رسیده

سخن‌ان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

است، در صورتی در انجام این وظایف مهم قرین موفقیت خواهد بود که از پشتیبانی مادی و معنوی همه ملت‌های عضو کمیسیون مزبور و سازمان‌های علاقه‌مند برخوردار باشد.

سازمان‌های زنان از قبیل انجمن زنان سراسر پاکستان، با نشان دادن اهمیت چنین مرکزی به دولت‌های خود و کمک واقعی که این مرکز با اجرای برنامه‌های کار ملی خواهد کرد، میتوانند نقشی حیاتی در موفقیت مرکز مزبور ایفاکنند زیرا بقای این مرکز و همچنین موجودیت برنامه‌های دیگری که در طرح‌های مختلف کار مشخص شده است تا حدود زیادی بستگی به حمایت مداوم دولت‌ها دارد.

اظهار نظر موافق و ابراز حسن نیت نمیتواند جانشین اقدام قاطع باشد و پیشنهادها باید جامه عمل بخود بپوشد تا اساس مستحکم‌تری را برای تأمین حقوق ما بوجود بیاورد.

بهمین لحاظ بود که دهه زنان و توسعه بعنوان راهی برای ایجاد یک برنامه کار درازمدت‌تر و حصول اطمینان از اجرای صحیح اصلاحات مورد نظر پیشنهاد شد و باین طریق است که ما مصدر خدمت بسیار مهمی نسبت به نسل‌های آینده خواهیم بود.

رجاء واثق دارم که سازمان شما در این گردهم‌آئی‌ها و طی دهه زنان و توسعه، در راه خدمت به جامعه خودتان بیش از پیش قرین توفیق خواهد بود.

ملت‌های ما همواره از روابط نزدیک و دوستانه بهره‌مند بوده‌اند و من چشم به آینده دوخته‌ام تا شاهد باشم که همبستگی‌های فزاینده فیما بین زنان دو کشور ما، پیوندهای دوستی بین ملت‌های ما را از هر زمان استوارتر سازد.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**متن مصاحبه والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی
با رادیوی صدای هند درباره مسائل زنان
که روز دهم بمهرن ماه ۲۵۳۵ از رادیو دهلی پخش شده است**

سؤال اول - زنان ایران از روزیکه رضاشاه کبیر آنها را از زندان حجاب و چهاردیواری خانه آزاد کرد راه درازی را در جاده ترقی و پیشرفت پیموده‌اند. آیا ممکنست والا حضرت که خود شاهد این مسیر تحول بوده‌اند درباره چگونگی آن توضیحاتی به میلیونها شنونده ما بدهند؟

پاسخ - آزادی زنان ایران مستقیماً با تحولات تاریخی که از آغاز قرن بیستم در جامعه ایران روی داد ارتباط دارد. در سال ۱۹۵۲ هنگامیکه پدرم رضاشاه کبیر حکومت را بدست گرفت زنان ایرانی در حالت انزوا و بکلی دور از مسیر تحولات اجتماعی بودند. تصمیم و اراده پدرم برای نوسازی و پیشرفت ایران از طریق توسعه فرهنگ و آموزش، ایجاد تغییرات اساسی در وضع زن ایرانی را تسهیل و تسریع کرد. در سال ۱۹۳۵ این تغییر و تحول با برانداختن حجاب که مظهر بیگانگی و انزوای زن ایرانی بود به نقطه اوج خود رسید. اما گامهای اساسی در راه آزادی کامل زن ایرانی در زمان سلطنت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و به ابتکار معظم له برداشته شده است. در پرتو سیاست‌هایی که در چارچوب اصول انقلاب شاه و مردم اتخاذ شد زنان ایران توانستند به تمام حقوق اساسی خود دست یابند و مشارکت کامل زنان ایران در زندگی سیاسی، اقتصادی و اجتماعی کشور یکی از هدفهای اصولی انقلاب ایران بود. این

سخنان والا حضرت شاهنخت اشرف پهلوی

سیاست مترقی در باره نقش و موقع زن ایرانی به زنان ایران اجازه داد که در مبارزات انتخاباتی شرکت جست به نمایندگی مجلسین ایران انتخاب شوند، در حزب رستاخیز ملت ایران نقش فعال و مؤثری بازی کنند، در نیروی انسانی شاغل کشور با شمار روزافزون سهمیم شوند، از امکانات آموزشی بطور برابر با مردان بهره‌مند گردند و حقوق خود را در امر ازدواج و نگهداری اطفال تقویت نمایند.

سوال دوم - والا حضرت در موارد متعدد اظهار داشته‌اند که هنوز کارهای زیادی باید در جهت تحقق کامل آزادی زنان انجام شود. بنظر والا حضرت چه کارهای دیگری باید در این راه انجام شود. منظور من اینست که اقدامات دیگر در کدام مسیر خواهد بود؟

پاسخ - مشارکت بیشتر زنان ایران در زندگی اجتماعی، اقتصادی و سیاسی کشور در آینده، در درجه اول به آموزش زنان ایران بستگی دارد. زنان باید در زمینه تکنولوژی و آموزش فنی و حرفه‌ای تلاش بیشتری بکنند. از سوی دیگر باید انگیزه‌های مؤثری برای هدایت زنان به رشته‌های علمی بوجود آید. برای رسیدن باین هدف باید از دانشکده‌ها و مدارس عالی تعلیمات فنی و حرفه‌ای و تکنولوژی بخواهیم که حداقل سی درصد داوطلبان سال اول خود را از میان زنان و دختران انتخاب کنند. زنان تنها با سعی و کوشش در راه کسب دانش و بدست آوردن تخصص و مهارت‌هایی که مورد نیاز يك جامعه در حال رشد است میتوانند به پیشرفت خود در راه برابری کامل با مردان سرعت و شتاب بیشتری ببخشند. مسئله پیکار با بیسوادی در مسیر تلاش‌هایی که برای آموزش

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

زنان ایران صورت میگیرد اهمیت اساسی دارد. برای سواد آموزی زنان روستائی تلاش بیشتری ضروری است، زیرا تا زمانیکه زنان اکثریت بیسوادان کشور را تشکیل میدهند فرصت‌ها و امکانات آنها نیز بالطبع محدود خواهد بود.

در طول برنامه عمرانی پنجم، ایران با مشکل کمبود کارگر ماهر روبرو شد. این کمبود با پیشرفت ایران در طریق توسعه کامل بیشتر احساس خواهد شد. این کمبودها را تنها با افزودن نقش زنان در نیروی انسانی شاغل کشور میتوان جبران کرد. ایجاد انگیزه‌ها و امکانات آموزشی تازه برای جلب زنان به رشته‌های غیرسنتی باید یکی از اولویت‌های سیاست کار آینده کشور باشد. برای افزایش نسبت مشارکت زنان در نیروی شاغل کشور در آینده نزدیک باید فرصت کارهای تمام‌وقت و نیم‌وقت تازه‌ای برای زنان بوجود آید. بعلاوه برای زنانیکه مسئولیتهای خانوادگی دارند، با ایجاد سیستم‌های جدید خدماتی از قبیل سرویس مراقبت اطفال، امکانات شغلی تازه‌ای فراهم آمده است.

برای بهبود امکانات رفاهی و بهداشتی برای زنان و خانواده‌های آنان اقدامات بیشتری ضروری است. زنان بویژه باید با روش‌های سالم تنظیم خانواده آشنا شوند تا سلامت خود و کودکانشان را حفظ نمایند. زنان فقط در صورتیکه تمام وقت وزندگی آنها صرف مراقبت از اطفال ومسئولیتهای خانگی نشود میتوانند سهم برابری در امر توسعه بمعده بگیرند.

و بالاخره زنان باید از حقوق قانونی خود، بویژه آنچه مربوط به امر ازدواج و نگهداری اطفال است بیشتر آگاه

سخن‌ان والاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

باشند و این يك نیاز مهم و اساسی است.

مثال سوم - اقدامات والاحضرت در امر پیکار با بیسوادی در مراسم جهان با تحسین و ستایش مواجه شده است. با وجود این درصد پاسوادیان در میان زنان هنوز پائین است. آیا والاحضرت تصور نمیکنند يك برنامه زمان‌بندی شده برای تسریع در امر سوادآموزی زنان ضرورت دارد؟

پاسخ - در طول دهسال گذشته تلاشهایی که برای از میان بردن بیسوادی بعمل آمده، بیشتر نتایج مایوس‌کننده‌ای داشته و نتایج حاصله از پیکار با بیسوادی در سطح جهانی از هدفها و انتظارات ما کمتر بوده است. این مطلب بدیهی است که تلاش در راه سوادآموزی با پیشرفتهای سریع تکنولوژی و جهش اقتصادی بسیاری از کشورهای در حال رشد هماهنگ نبوده است. بطوریکه تخمین زده شده دردنیای امروز هنوز قریب هشتصد میلیون بیسواد وجود دارد که $\frac{40}{3}$ درصد آنها زنان بالغ و ۲۸ درصدشان مردان بالغ میباشند. در بعضی از مناطق جهان بیسوادی در میان زنان در حدود هشتاد درصد است. مسئله بیسوادی بویژه در میان زنان روستائی بسیار جدی و حاد است. از همه گروههای زنانی که نیازمند توجه هستند زنان روستائی کمتر از همه مورد توجه قرار میگیرند. برای این زنان، بیسوادی مهمترین مانع مشارکت کامل و مؤثر آنان در امر توسعه میباشد.

بتازگی در ایران، برنامه پیکار با بیسوادی مورد تجدید نظر قرار گرفته و با نیازهای متغیر جامعه ما تطبیق داده شده است. به سوادآموزی کودکانیکه به سن مدرسه رسیده‌اند و زنان روستائی اولویت داده‌ایم. همچنین عدم تمرکز در

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

برنامه‌های سوادآموزی را با توجه به نیازهای محلی تشویق میکنیم. مهمتر از همه، ما يك محدودیت زمانی برای برنامه‌های خود قائل شده‌ایم: هدف ما ریشه‌کن کردن بیسوادی در دوازده سال آینده است.

سؤال چهارم - نقش والاحضرت بعنوان رهبر زنان در سطح بین‌المللی برکسی پوشیده نیست و شما از تلاش زنان آفریقا و آسیا بطور اعم و زنان هند بطور اخص در جهت از بین بردن نابرابریها و نواقص موجود بخوبی آگاه هستید، آیا ممکن است والاحضرت درباره جنبه بین‌المللی جنبش زنان نظرات خود را ارائه نمایند؟

پاسخ - امروز، تقریباً همه کشورهای جهان اقدامات قانونی لازم را جهت تأمین مساوات اساسی برای زنان از لحاظ سیاسی، آموزشی، حقوقی، اجتماعی و اقتصادی بعمل آورده‌اند ولی این امر عملاً باعث تحولات چشمگیری در مساوات زنان نشده است. شرکت مؤثر زنان در توسعه و در عین حال برخورداری کامل ایشان از ثمرات توسعه هنوز در گرو ایجاد تغییرات بنیادی است. بدینجهت مبارزه سازمان یافته و پیگیر با مفاهیم و برداشتهای جامعه از نقش زنان ضروری است. بخش اعظم مسائل ناشی از برداشتهای جامعه مربوط به جهل و عدم آگاهی بنیادی است. دولتها غالباً فاقد اطلاعات مربوط به زندگی و احتیاجات زنان هستند. بدست آوردن این اطلاعات برای آن دسته از دولتها و سازمانتهای بین‌المللی که خواستار اجرای برنامه‌های مربوط به بهبود برداشتهای موجود نسبت به زنان هستند چه از جهت تمهید و چه از جهت افزایش ثمربخشی این برنامه ضروری است. امیدوارم که گشایش قریب‌الوقوع «مرکز آسیا و

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اقیانوسیه برای زنان و توسعه» و نیز سازمانی که تحت عنوان «مؤسسه بین‌المللی تحقیق و آموزش جهت پیشرفت زنان» پیشنهاد گردیده است، جوابگوی این نیاز مبرم تحقیقاتی باشد.

باید به تصمیم گیرندگان کشورها تفهیم شود که جذب کامل زنان در فراگرد توسعه مملکت تنها در صورتی مقدور خواهد بود که از همان ابتدای برنامه‌ریزی و اجرای طرحهای توسعه بعنوان يك جزء مکمل و ضروری این فراگرد بآنها توجه شود.

سؤال پنجم - تصمیم والاحضرت برای اختصاص دادن تمامی ثروت و متعلقات دنیوی خود به آرمانهای پشردوستانه، در هند انعکاس وسیعی داشت. این امر تا حدود زیادی با فلسفه والای «تیاگ» که نوعی «چشم‌پوشی از مادیات» است تطابق دارد. آیا ممکن است والاحضرت انگیزه خود را در اتخاذ این تصمیم برای شنوندگان ما بفرمایند؟

پاسخ - تصمیم اخیر من برای ایجاد بنیاد اشرف پهلوی ناشی از يك انگیزه زودگذر و آنی نیست. سالها بود که من روی این امر فکر میکردم و مدت زیادی را صرف طرح‌ریزی جزئیات آن نموده‌ام.

بنیاد اشرف پهلوی که اکنون مورد نظر است، از محل عطایای شخصی من اداره خواهد شد. فعالیتهای بنیاد در زمینه آموزش علوم و فرهنگ خواهد بود و بخصوص به مؤسساتی که دست‌اندرکار مسائل مربوط به حقوق بشر هستند و نیاز به حمایت‌های مالی دارند، کمک خواهد شد. البته سازمانهایی که در جهان سوم و چهارم فعالیت مینمایند

سخنران و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اولویت خواهند داشت. ضمناً ترتیبی داده‌ام که بنیاد اشرف پهلوی جوائزی برای تحقیق و فعالیت در زمینه حقوق بشر منظور نماید. من امیدوارم که این بنیاد در اولین فرصت کارش را شروع نماید، ولی در عین حال از احتیاط و مراقبت‌های لازم برای رسیدن باین هدفها بخوبی اطلاع دارم.

سؤال ششم - بنظر والاحضرت زنان ایران چگونه می‌توانند ضمن حفظ اصالت شرقی خود، بطور کامل در جنبش‌های گسترده آزادی اجتماعی و فرهنگی دوشادوش زنان کشورهای پیشرفته دنیا گام بردارند؟

پاسخ - پیشینه فرهنگی و تاریخی زنان از کشوری به کشور دیگر فرق میکند. بالنتیجه منطقی است که تجربیات و روش زندگی زنان ایران با زنانی که بطور مثال در آمریکا زندگی میکنند، تفاوت داشته باشد. ولی با وجود این تفاوت، برخی احتیاجات مشترک را میتوان یافت که مرزهای ملی برای آنها مفهومی ندارد. در واقع، همین امر بود که باعث موفقیت سال بین‌المللی زنان گردید.

کنفرانس مکزیکو بیش از هر واقعه دیگری، امکان تماس بین زنان مناطق پیشرفته و در حال توسعه جهان را فراهم ساخته و تشابه بین مسائل آنها را تا حدود زیادی نشان داد.

بدین ترتیب آشکار گردید که برخی مسائل در سطح جهانی مطرح است و به سطح رشد جوامع مختلف مربوط نمیشوند. تلاش مشترک زنان مناطق توسعه یافته و در حال رشد جهان به معنی تحلیل رفتن و حل شدن یکی از آنها در دیگری نخواهد بود. حمایت از اهداف مشترک منجر به نابودی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

فرهنگ و هویت ملی و تاریخی نخواهد شد.
جنبش زنان ایران از تجارب زنان سایر نقاط دنیا بهره
میگیرد ولی این جنبش بدنبال رقابت و همچشمی با گروه
خاصی نیست. زنان ایران روشهایی خاص و مطابق با فرهنگ
خود جهت نیل به مساوات کامل اتخاذ کرده اند.

سمینار مسائل جوانان و نقش سازمان زنان

روز پنجشنبه ۲۲ اردیبهشت ماه ۲۵۳۶ سمیناری درباره مسائل جوانان در دانشگاه پهلوی شیراز تشکیل یافت و والا حضرت شامدخت اشرف پهلوی این سمینار را با نطق جامعی درباره مسائل مربوط به جوانان افتتاح فرمودند. متن سخنان والا حضرت در این سمینار در صفحات بعد مندرج است.

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در سمینار مسائل جوانان و نقش سازمان زنان ایران پنجشنبه ۲۲ اردیبهشت ماه ۲۵۳۶ دانشگاه پهلوی شیراز

با اعتقاد به رسالتی که جوانهای ایران در راه وصول به «تمدن بزرگ» بعهده دارند، سمینار بررسی مسائل جوانان را می‌گشایم

در شرایط کنونی، برنامه‌ریزی‌های اساسی برای پرورش و تکامل روحیه مشارکت در جوانان یکی از حساس‌ترین و مهمترین هدفهای است که تمام سازمانهای مملکتی باید بآن توجه داشته باشند. از آنجا که برنامه‌ریزی برای رهبری نیروی جوان مستلزم آگاهی وسیع و همه‌جانبه و دقت نظر و وسعت اندیشه است، اینگونه سمینارها و مجامع که فرصتهای تازه‌ای برای ابراز عقاید و برخورد افکار به وجود می‌آورد میتواند بسیار مفید و مؤثر باشد و برنامه‌ریزی جوانها را با توفیق و دقت بیشتر همراه سازد.

جامعه امروز ایران به جوانان با فرهنگ و آگاه و روشنفکری نیاز دارد که خود را با ضرورت‌های دوران انقلاب و برای ایفاء نقشهای متنوع و تازه‌ای که بمقتضای این دوران، از آنها خواسته میشود، تطبیق دهند و در نهایت سلامت فکر و پشتکار و انضباط به ابداع و ابتکار پردازند، در تعیین سرنوشت خود نقش مؤثر داشته باشند، کمبودها و مسائلی را که نتیجه رشد سریع اقتصادی است درک کنند و برای رفع آنها داوطلبانه به خدمت برانگیخته شوند، بهمین منظور خدمات پرورشی می‌باید کل جامعه را پوشش دهد و

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

خانواده، مدرسه و مؤسسات اجتماعی، هریک نقش مهم خود را بپذیرند و جهت وصول به هدفهای پرورشی، مشارکت فعالانه داشته باشند به عبارت دیگر توجه به کیفیت‌ها همزمان با توسعه اقتصادی و اجتماعی، ضروری است که در مرکز برنامه‌های پرورشی قرار گیرد.

جامعه ما، در مرحله کنونی از رشد اقتصادی، در خطر ابتلاء به انواع بیماریهای ناشی از مادی‌شدن قرار گرفته است نخستین آسیبی که چنین جامعه‌ای را تهدید میکند از دست رفتن روحیه ابتکار و ابداع در جوانهاست. به همین علت پیش از آنکه در برابر این آسیب، خود را ببازیم لازم است قبول کنیم که خدمات پرورشی چه در محیط خانواده و چه در حوزه مدرسه و جامعه باید متعادل و هماهنگ با رشد اقتصادی پیشرفت کند. شك نیست که ارزش‌های مادی همواره منشاء تحولات جوامع بشری بوده است. اما تنها دلخوش بودن به ارقام و اعداد و اتکاء «به کمیت‌ها» نمیتواند میزان خوشبختی و آسایش مردم را تعیین کند. تحولی که فقط تصاعد ارقام و اعداد را منظور نهائی خود قرار دهد و از غنای معنوی غفلت کند، حتی از وصول به هدفهای مادی خود باز میماند. انقلاب شاه و مردم، از ابتداء تکیه بر رشد هماهنگ مادی و معنوی در مملکت داشته است و فرمانده بزرگ ایران همواره کوشیده‌اند روحیه کمال پرستی و توجه به کیفیت‌ها را در مردم تقویت کنند. بر اساس همین رهنمودها بوده است که برنامه‌های جدید پرورشی در ایران نضج گرفته و هدف از اجرای این برنامه‌ها ایجاد محیط مناسب برای پرورش ذوق و استعداد و نیروی فکری جوانان، ایجاد حس همکاری و تعاون، ارتقاء

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سطح بینش و آگاهی‌های اجتماعی و توسعه معلومات. تقویت فضائل اخلاقی و دینی، ایجاد روح مشارکت. گذران اوقات فراغت و کمک به بهبود زندگی آنها انتخاب شده است. هدفهای مزبور از طریق اجرای فعالیتهای فرهنگی و رفاهی و اجتماعی در مراکز خدماتی خاص تحصیل میگردد و در برنامه ششم عمرانی بیش از پیش به آن توجه شده است.

نسلی که اکنون در جامعه ما دوران میانسالی را میگذرانند باید این حقیقت را بخوبی بپذیرد که برای رهبری نسل جوان به سوی کمال خواهی، باید از خود شروع کند تا نسل جوان بتواند با ایمان و اعتقاد به او اقتدا کند. فرهنگ کهن ایران، خوشبختانه، حاوی چنان کیفیتهائی است که مریبان و متفکران و طراحان و مجریان برنامه‌ها میتوانند با استفاده از ظرفیتهای آن، رشد معنوی و فرهنگی جوانها را تأمین کنند.

مسائل جوانهای امروز ایران به هیچوجه محدود و منحصر به خوراک و پوشاک و مسکن نیست. هرچند این نیازها باید در چهارچوب برنامه‌های اقتصادی به خوبی مورد توجه قرار گیرد، اما آنچه در اینجا مورد اعتقاد و تأکید است حل مسائلی است که بطور مستقیم و غیر مستقیم با نیازهای روانی و عاطفی جوانها رابطه دارد. ایجاد امکانات لازم برای تأمین مشارکت، ایجاد فرصت‌های برابر اجتماعی برای اشتغال، ایجاد شرایط سالم تفریحی و ورزشی برای استفاده از اوقات فراغت، ایجاد و گسترش مراکز آموزش حرفه‌ای، ایجاد امکانات لازم برای تحقیقات مدرسه‌ای و دانشگاهی، تدوین و اجرای قوانین مترقی در خصوص بزهکاری جوانها و اتخاذ شیوه‌های نوین اصلاحی در دارالتادیب‌ها، مبارزه با اشاعه

سخن‌ان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اعتیاد به مواد مخدر از کانال وسائل ارتباط جمعی و کاستن از مسائلی که حاصل برخورد جوانهای روستائی با جوانهای شهری است، از جمله بسیار زمینه‌های قابل مطالعه‌ای است که جای بحث و گفتگو دارد و صاحب‌نظران باید هر مورد از آن را برای روشنگری طراحان و مجریان برنامه‌ها بشکافند و توضیح دهند.

در نخستین مرحله، لازم است خانواده‌ها برای قبول تربیت جدید جوانها که مورد نیاز ایران امروز است هدایت شوند تغییر نقش افراد خانواده که به سبب مشارکت مادران در امور غیرخانگی پیش آمده است، ایجاب میکند که پیوندهای خانوادگی نوسازی شده و در شکل جدید و منطقی آن که موافق با شرایط زمانه است تحکیم یابد. اگر برای این نوسازی، مطالعه کافی نشود، جوان‌ها نمی‌توانند تغییر نقش‌ها را در جهات منطقی که دارد درک کنند و نتیجه آنکه، دچار نابسامانی‌های روانی و عاطفی شده و بر مسائل موجود می‌افزایند.

خوشبختانه با ایجاد حزب رستاخیز ملت ایران و تأسیس سازمان جوانان حزب، نخستین قدم‌ها برای تغییر طرز تفکر جوان‌ها و نوسازی پیوندهای آنها با خانواده و جامعه برداشته شده است. این سازمان میتواند نیروی جوان مملکت را از فساد ثروت‌اندوزی و بی‌تفاوتی که منجر به دور شدن از حس ابتکار و خلاقیت میشود، نجات دهد. اگر سازمان جوانان حزب درست رهبری شود، جوان‌های مملکت در نخستین مرحله، مشارکت در امور مربوط به خود و در دومین مرحله مشارکت در امور مربوط به شهر و روستای خود را آغاز می‌کنند و

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بدین ترتیب بر بسیاری از بحران‌های عاطفی و روانی جوان‌ها چیره می‌شویم.

توجه به پرورش شخصیت دختران نیز باید در مرکز توجه مراکز پرورشی قرار گیرد. زیرا در شرایطی که مملکت برای تحقق توسعه احتیاج به مشارکت تمام جمعیت فعال دارد، دختران باید نقش جدید خود را بنام افراد مسئول و خلاق بخوبی درک کنند و تحت پوشش یک نظام درست پرورشی طوری پرورده شوند که اتکاء به نفس لازم برای ایفاء نقشهای جدید را بدست آورند آموزش سیاسی و تشکیلاتی و انضباطی که از طریق شرکت در اجتماعات سازمان جوانان حزب حاصل میشود میتواند جوانها را به اندازه‌ای مسئول و منضبط باریاورد که در بهبود وضع خانواده و جامعه به یکسان تأثیر داشته باشند و بتوانند مسائل و بحرانهای مربوط بدوران جوانی را بخوبی ازسر بگذرانند و براساس رشد فکری و شخصیتی به انسانهای خلاق تبدیل شوند.

هم‌اکنون جوامع مرفعی با اشباع شدن جهان با فاجعه گرایش جوانها به «موادمخدر» و «انواع انحراف‌ها» مواجهه می‌کنند. ماکه در آغاز راه هستیم و نمونه‌هایی از گرفتاری‌های ناشی از رشد یکجانبه مادی را در برابر خود داریم، میتوانیم پیش از برخورد با فاجعه، منطق خود را در راه آینده‌نگریهای اجتماعی بکار گیریم و با پشتوانه فرهنگ غنی و به‌کمک فضای رستاخیز، پیشاپیش، بحران‌را ریشه‌کن سازیم.

برای مثال. مهاجرت جوانان روستائی به شهرها که بعلت ایجاد شغل‌های جدید و امکانات وسیع شهرنشینی

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اجتناب ناپذیر است، هم میتواند سازنده باشد، هم ویرانگر. در صورتیکه این برخوردها، رهبری شده و تعدیل گردد، همزیستی جوانهای شهری و روستائی با یکدیگر به شکوفائی اقتصادی و همبستگی ملی می انجامد. اما در صورتیکه برخورد آنها، بدون آینده نگری و برنامه ریزی، به امید گذشت زمان رهاشود، به عقیم ماندگیها، بزهکاریها و امراض جدید اجتماعی منجر می گردد که بسود هیچیک از آرمانهای انقلاب نخواهد بود. همچنین شرایط امروزی حکم میکند که بمنظور اصلاح و بازگرداندن جوانهای بزهکار به جامعه، تمام سدها و موانع قانونی برداشته شود. و بهر حال چاره هائی بیندیشند که براساس آن زندگی مجدد جوانهای بزهکار در خارج از دارالتأدیبها هرچه زودتر، از سر گرفته شود.

بنابراین و با توجه به اهمیت فراوانی که برای رشد معنوی و فکری نسل جوان قائل هستیم و تحقق آرمانهای انقلاب را وابسته به آن میدانیم. بر اهمیت و تأثیر این سمینارها و مجامع تأکید میشود. امیدوارم نهایت دقت نظر بکار رود تا از برخورد عقاید و اندیشه ها، به نتایج مطلوب برای نوسازی روابط جوانها با خانواده و روابط آنها با سازمانهای مملکتی دست یابیم و بتوانیم بزودی شاهد آغاز دورانی باشیم که در آن دوران، جوانها با علاقه و هیجان، در تمام فعالیت های مملکتی، اعم از فرهنگی و عمرانی و اقتصادی، مشارکت داشته باشند و دختران و پسران عصر رستاخیز، زندگی جمعی را آنگونه که خواسته فرمانده بزرگ ایران است درك کنند و به تکالیف مربوط به آن، داوطلبانه عمل نمایند.

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در گرسی ریاست کمیته مشورتی سال بین المللی زن
که در نیویورک برگزار شد

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی هنگام تسلیم اعلامیه حقوق زن به‌دیرکل سازمان
ملل متحد

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی هنگام ایراد سخنرانی در جلسه کمیته مشورتی سال
بین‌المللی زن

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در یکی از جلسات سازمان ملل متحد

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در مراسم گشایش مرکز زن و توسعه برای آسیا و
اقیانوس آرام در مجلس شورایی ملی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

در مقام

نیابت ریاست عالیہ

سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی

جنبش ملی نیکوکاری

در اردیبهشت ماه سال ۲۵۳۴ که مصادف با آغاز بیست و نهمین سال تأسیس سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی بود والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی، برنامه تازه و گسترده‌ای را برای سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی اعلام فرمودند که بنام برنامه جنبش ملی نیکوکاری شهرت یافته است.

هدف این برنامه، همانطور که والا حضرت اشرف پهلوی در سخنان خود بمناسبت آغاز این برنامه اعلام فرمودند جمع‌آوری اعانه یا سپردن وجوهی از طرف نیکوکاران ب سازمان برای انجام کارهای خیر نبود، بلکه هدف اصلی بیدار کردن حس نیکوکاری و نعدوستی در همه طبقات مردم و جلب مشارکت و همکاری آنها در خدمات اجتماعی، از سرمایه‌گذاری در امور عام‌المنفعه تا خدمات داوطلبانه بود، که خوشبختانه با استقبال عمومی مواجه شد و نتایج درخشانی ببار آورد، تا جائیکه میزان سرمایه‌گذاری نیکوکاران در این برنامه در پایان دومین سال آن از سه میلیارد ریال تجاوز کرد.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در اعلام آغاز این برنامه و جلسه‌ای که بدنبال آن در اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران تشکیل شد، و همچنین سخنان والا حضرت در دو همایش جنبش ملی نیکوکاری و برنامه حمایت از خانواده‌های بی‌سرپرست که در کنار برنامه جنبش نیکوکاری پیش می‌رود در صفحات بعد مندرج است.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت در رادیو تلویزیون ملی ایران درباره
دعوت همگانی برای شرکت در خدمات اجتماعی
۱۵ اردیبهشت ماه ۲۵۳۴
بمناسبت آغاز بیست و نهمین سال تأسیس سازمان شاهنشاهی
خدمات اجتماعی

هموطنان عزیز

اکنون که سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی در آستانه بیست و نهمین سال دوران خدمتگزاری خود قرار میگیرد بموقع است که من بدینوسیله مراتب قدردانی خود را نسبت بهممه کسانی که در راه انجام این خدمات اجتماعی بنحوی از انحاء با این سازمان همکاری کرده اند ابراز دارم و از آنجاکه این سازمان از ابتدا مبتکر و پیشرو برنامه های نوین خدمات اجتماعی در کشور بوده است از این فرصت استفاده کرده و یکی از برنامه های تازه سازمان را اعلام میدارم و از کلیه هموطنان برای شرکت در این کار عظیم اجتماعی دعوت میکنم. هدف اصلی برنامه جدید اینست که هموطنانی را که نیت خیری داشته و مایل بانجام کار نیکی باشند راهنمایی و یاری کند اعم از اینکه این نیت خیر شامل کمک مالی یا نوعی از خدمات داوطلبانه اجتماعی باشد.

بطوریکه اشاره شد در بدو تشکیل سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی و در شرایط نابسامان آنزمان کشور رفع نیازهای مردم در زمینه تغذیه و بهداشت و درمان حائز اولویت بود. ولی امروز با پیشرفتهای اقتصادی و اجتماعی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

شگفت‌آور میهن ما، مسائل دیگری اولویت پیدا کرده است که بیشتر آنها ناشی از همین سرعت حرکت و دگرگونیهای مترقیانه جامعه ماست زیرا باید توجه داشت که هر قدر وضع اقتصادی توسعه یابد و جامعه پیشرفت کند، افراد هرگز از معاضدت و کمک به یکدیگر بی نیاز نخواهند بود و اگر در میان جوامع عده معدودی نیاز به بهره‌گیری از کمک و مساعدت دیگران دارند، تمام افراد بشر بدون استثناء به نیکوکاری و انجام کارهای خیر محتاجند و هر کس در هر مقام و موقع، تا توفیق نیکوکاری نداشته باشد و احساس ثمربخشی نکند رضایت خاطر، و آرامش درون، که معنی واقعی سعادتست، بدست نخواهد آورد، ولی همانطور که اشاره کردم، چون نوع نیازها و مشکلات و مسائل اجتماعی، به اقتضای هر عصر و زمانی تغییر میکند، بنابراین طریق نیکوکاری و خدمات اجتماعی نیز باید تابع و متناسب با تغییرات و تحولات هر روز جامعه باشد.

زمانی بود که در کشور ما افراد متمکن و خیراندیش آب انبار، جاده و پل میساختند و یا اینکه اموال خود را وقف کارهای خیر میکردند و بدینسان نام نیکی از خود به یادگار میگذاشتند و یا اگر يك فرد عادی به مستمندی مبلغ ناچیزی صدقه میداد تکلیف اخلاقی خود را انجام شده میدانست و احساس رضایت خاطر میکرد، ولی امروز دیگر، خدمات اجتماعی از این نوع قالب‌های سنتی خارج شده و شکلهای تازه بخود گرفته است. امروز با امکاناتی که در کشور پیدا شده دیگر ساختن آب‌انبار و جاده و پل بدان صورتهای کمتر مورد پیدا میکند ولی مسلماً توجه مردم بانجام کارهای خیر

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

کاهش نیافته است، زیرا در اعماق وجود ایرانیان که از بنیاد اخلاقی و فرهنگی ملی خود، یعنی پندار و گفتار و کردار نیک بهره گرفته اند و یک چنین ریشه اخلاقی در نهاد ایشان از تعلیمات آئین مقدس اسلام نیز سیراب شده است، استعداد انجام کارهای نیک بیش از هر قوم و ملتی وجود دارد. تنها به اقتضای زمان باید تشکیلات صلاحیت داری این احساس نیاز به نیکوکاری را در راه اجرای صحیح آن ارشاد کنند، زیرا که در دنیای پرمشغله امروز هر قدر طبقات مختلف مردم حسن نیت و قصد خدمت داشته باشند طبع زندگی بقدری پیچیده و پر گرفتاری شده که ممکن است صرفاً بر اثر کثرت مشغله، مجال و فرصتی برای اینکه این نیت خیر را خود شخصاً از قوه به فعل درآورند بکف نیاورند و یا اینکه اطلاعات کاملی در دسترس آنها نباشد تا بتوانند بسرعت تشخیص دهند که نیازهای جامعه در چه رشته هایی است و چه خدمتی میتواند از لحاظ رفع آن نیازها مفیدتر و مؤثرتر باشد.

به همین دلیل واحد جدیدی در سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی بوجود آمده است که بنحوی صحیح و حساب شده به نیک اندیشان پرمشغله امکان میدهد تا مقاصد خیر خود را بمرحله اجرا درآورند و مشعل نیکی و نیکوکاری را که از عالیت ترین تجلیات عواطف معنوی و روحانی انسان است در پس غبار درگیریها و گرفتاریهای زندگی پرتحرک زمان همچنان فروزان و درخشان نگاهدارند.

سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی با اجرای این برنامه بهیچوجه قصد جمع آوری اعانه ندارد و نظر آن نیست که افراد وجوهی را که مایلند صرف کارهای خیر نمایند در

سخنآن والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اختیار سازمان بگذارند بلکه اگر کسی قصد کار خیری داشته باشد و فی‌المثل بخواهد مدرسه یا بیمارستان یا هر نوع مؤسسه عام‌المنفعه دیگری تأسیس کند، سازمان با استفاده از تمام نیروهای خود او را یاری خواهد کرد و اطلاعات لازم را در اختیار قرار خواهد داد و در صورت لزوم هزینه‌های مربوط بمطالعات و تهیه برنامه کار و نقشه‌های ساختمان و نظارت در حسن اجرای کار و مدیریت را عهده‌دار میشود و آن مؤسسه بنام بانی آن نام‌گذاری خواهد شد.

از این گذشته این برنامه امکان میدهد حتی کسانی که توانائی مالی برای انجام‌دادن کارهای بزرگ ندارند از احساس لذت نیکی‌کردن محروم نمانند، زیرا نیکی‌بهراندازه که باشد شایسته و سزاوار است و خاطر انسان را راضی و خشنود میدارد. برای نمونه اگر کسی نتواند يك بیمارستان بسازد شاید بتواند لوازم يك اطاق بیمارستان یا حتی هزینه يك تخت را هدیه کند و یا قسمتی از ساعات فراغت خود را صرف یکی از خدمات داوطلبانه نماید، کما اینکه هم‌اکنون در مرکز پزشکی رضا پهلوی، گروهی از بانوان نیکوکار، ساعت‌های فراغت خود را به رایگان وقف خدمت به بیماران کرده‌اند. آنها برای کارهای خیر و ارزنده خود سرمایه مادی اختصاص نداده‌اند، ولی ارزش خدمت‌افتخاری و داوطلبانه‌ای که انجام میدهند از هیچگونه کمک مالی کمتر نیست، چراکه آنچه مطرح است نفس عمل و کیفیت نیکوکاریست نه مقدار و کمیت آن.

واحد ویژه‌ای که در سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی بوجود آمده قادر است همه زمینه‌های مشارکت در خدمات

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اجتماعی را مطالعه کند و طرحها و برنامه‌های گوناگونی برای اینکه شما هموطنان عزیز بتوانید در حد توانائی خود قدمی در راه خیر بردارید آماده نماید و نیز میتواند راهنمای عموم کسانی باشد که با هر اندازه از توانائی، نیکی کردن را بعنوان يك وظیفه انسانی و اخلاقی برای خود شناخته باشند.

بعضی تصور میکنند که وقتی اجرای يك برنامه اجتماعی بدولت واگذار شود، افراد مردم، دیگر وظیفه‌ای در آن زمینه بعهده نخواهند داشت، در صورتیکه فعالیت‌ها و خدمات دولت در این موارد هنگامی اثر قطعی پیدا میکند که احساس علاقه بشارکت در خدمات اجتماعی در همگان بیدار باشد و همکاری صمیمانه آنان در اینگونه خدمات وسعت پذیرد این واقعیت انکارناپذیر است که اجرای بسیاری از طرحها علاوه بر امکانات اجرایی و مادی، بهمکاری عاطفی و روابط انسانی افراد نیاز دارد و باید با استفاده از خودیاری مردم بمرحله اجراء درآید. علاوه بر این‌ها در زمانی که عده کثیری از مردم از ثمرات پیشرفتهای کشور بهره‌مند شده و به رفاه کامل دست یافته‌اند بجاست که دست همت برآورند و بخشی از درآمدهای هنگفت خود را صرف کارهایی نمایند که برای هموطنان آنها رفاه و آسایش و برای خودشان رضایت خاطر و آرامش به ارمغان می‌آورد. بعبارت دیگر بر هر فرد متمکن فرض است که در این رهگذر وظیفه‌ای برای خود بشناسد و گامی شایسته فراخور توانائی خویش بردارد.

امیدوارم هموطنان، این سخنان مرا بعنوان يك دعوت همگانی و بسیج عمومی در طریق نیکوکاری پذیرا شوند و در نتیجه، يك جنبش ملی در راه انجام کارهای نیک بوجود آید.

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**سخن‌ان و الاحضرت در اتاق بازرگانی و صنایع معادن ایران
در حضور بازرگانان - مدیران صنایع و معادن - شخصیت‌های
اقتصادی و نمایندگان اصناف
یکشنبه ۴ خردادماه ۲۵۳۴**

سه هفته قبل بمناسبت آغاز بیست و نهمین سال تأسیس سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی از طریق وسائل ارتباط جمعی ضمن بیانیه‌ای هموطنان را بشرکت در خدمات اجتماعی دعوت کردم. در فاصله این بیست روز عده‌ای بسازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی مراجعه کرده و آمادگی خود را برای همکاری با این برنامه اعلام داشته‌اند و خوشبختانه اولین ندای موافقی که در این زمینه واصل گردید از طرف اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران بود، که ضمن اعلام آمادگی برای شرکت در این خدمات اجتماعی، از من خواسته شده بود در این مجلس حضور به‌مرسانم، و اینک از فرصتی که دست داده و در جمع شما شرکت کرده‌ام بسیار خوشوقتم.

حق مطلب هم همین بود که مبدأ حرکت ما در این راه تازه‌ای که در پیش داریم و نقطه آغاز برنامه عظیمی که باید اجرا کنیم يك چنین کانونی باشد. زیرا شما که در اینجا گرد هم آمده‌اید برگزیده بازرگانان - مدیران صنایع و معادن - شرکت‌های ساختمانی و بیمه - بانک‌های خصوصی و اصناف و خلاصه نمایندگان گروهی هستید که گردانندگان چرخ‌های عظیم اقتصاد ایران می‌باشند، و مؤثرترین عوامل تولید ثروت کشور بشمار می‌آیند، نمایندگان گروهی، که هم در نوسازی

سخنن والا حضرت شاه دخت اشرف پهلوی

نقش مهمی را ایفاء میکنند و هم از مجموعه شرایط مساعد و امکانات مملکت بهره بیشتری برده و میبرند. بنا بر این مخاطبین من، فقط شمانمایندگان حاضر در این مجلس نیستند، بلکه روی سخن من امروز با همه کسانی است که بر اثر تحولات چند سال اخیر کشور از امکانات زیادی برخوردار گردیده اند.

یقین دارم که شما سخنان مراد مورد دعوت همگانی برای شرکت در کارهای خیر و خدمات اجتماعی شنیده یا خوانده اید و دیگر در اینجا محتاج بحث زیادی نخواهیم بود ولی بجا و بموقع است که با استفاده از این فرصت، جنبه های اساسی کار را بطور اختصار ولی بی پرده مطرح و بررسی کنیم، بطوریکه غبار غفلت ها و فراموشکاریها را پس بزنیم، حقیقت را با دیده باز و آینده نگر به بینیم، و در پرتو نور آن راهی را که باید در آینده در آن همگام باشیم روشن سازیم.

در موقعیت بی نظیری که با تدابیر برادر تاجدارم، در این دوران استثنائی تاریخ، نصیب کشور ما گردیده، در مدتی بسیار کوتاه دگرگونیهای عمیقی در تمام شئون حیات جامعه، پدید آمده است، و از جمله تحرك بی سابقه ای در فعالیتهای اقتصادی ایجاد شده و همانطور که حصول منابع عظیم مالی، امکانات دولت را برای اقدامات بنیادی بمنظور تأمین رفاه اجتماعی افزایش داده است، بهمین نسبت نیز جمع کثیری از هموطنان ما در سایه امنیت و ثبات سیاسی، و توسعه اقتصادی کشور درآمدهای سرشاری بدست آورده و خوشبختانه از زندگانی بسیار مرفهی برخوردار شده اند. جای خوشوقتی

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

است و ما آرزو داریم روزی برسد که عموم افراد ملت ایران در رفاه و آسایش کامل بسر برند. البته بازمینه مساعدی که برای فعالیت در بخش خصوصی از هر جهت فراهم است، کسانی که با فکر خلاق خود سطح تولید مملکت را بالا میبرند و در تحولات صنعتی و بازرگانی کشور نقش مهمی دارند و خدمات مؤثری را عرضه میکند البته باید از جمیع مزایای زندگی نیز استفاده کنند. اینها همه نشانه محیط مساعد کشور برای کار و کوشش و مایه سربلندی و مسرت است ولی در صفحه درخشان این کارنامه غرور انگیز، يك نقطه ضعف وجود دارد و آن اینست که عوامل موفق بخش خصوصی، که با بهره‌مندی از پیشرفتهای امروز کشور، به موفقیت‌های چشمگیر رسیده‌اند به نسبت آنچه بر وسعت دایره زندگی شخصی خود افزوده‌اند که مظاهر آن در هر گوشه و کنار دیده میشود، متأسفانه در حدی که انتظار میرود آثاری از کارهای خیر ایشان پدیدار نیست. در حالیکه با همه این پیشرفتها و ترقیات غیرقابل انکار، هنوز مسائل و مشکلات زیادی در جامعه ما وجود دارد که متمکنین و نیکوکاران باید در صدد حل و رفع آنها باشند، هنوز عده زیادی به بهره‌گیری از کمک و مساعدت توانگران نیازمندند... اگر چنین فکری باشد که چون امکانات دولت زیاد شده پس همه باید بانتظار بنشینیم که تمام مشکلات اجتماعی بدست عوامل دولت آسان شود و همه مسائل را مقامات اجرائی مملکت حل کنند صحیح نیست. زیرا ما که می‌خواهیم ظرف چند سال آینده در ردیف پیشرفته‌ترین کشورهای جهان قرار بگیریم و باید هم باین مرحله برسیم،

سخنن والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

تنها راه موفقیت اینست که همه با هم تلاش کنیم و هرکس بنوبه خود و در حد توانائی خویش در رفع نیازمندیهای عمومی و حل مشکلات اجتماعی بکوشد، مگر در کشورهای پیشرفته که این مراحل را پشت سر نهاده و بکمال توسعه اقتصادی رسیده‌اند، صدها بنیاد نیکوکاری، مؤسسات علمی و تحقیقاتی، تشکیلات بهداشتی و درمانی وجود ندارند که همه با سرمایه توانگران آن ممالک بوجود آمده است.

ایکاش اشخاص مرفه و متمکن ما نیز لحظه‌ای با خود بیندیشند و منصفانه به‌بینند که در قبال موفقیت‌ها و بهره‌مندی‌های شخصی، در راه خدمات اجتماعی چه کرده‌اند؟ و چه کار خیری انجام داده‌اند که نام نیکی از ایشان بیادگار بماند؟ بعقب برگردیم و وضع زندگی و امکانات دوندل پیش را در نظر مجسم کنیم. لابلای اوراق تاریخ آن دوران، صفحات بسیاری را خواهیم دید که مشحون از کارهای عام‌المنفعه، از خیرات و صدقات و موقوفاتی است که از گذشتگان ما باقی مانده است.

چه بسا مساجد، پلها، آب انبارها و انواع آثار خیر دیگر از این قبیل در کشور ما وجود دارد که یادگار گذشتگان ما است.

حال به‌بینیم متمکنین امروز که از کنار یادگارهای گذشتگان می‌گذرند، خود در این راههای خیر چه میکنند؟ من نمیخواهم بگویم بیائید عین کارهای گذشتگان را تکرار کنید. نه، امروز دیگر نه آب‌انبار ساختن ضرورت دارد و نه خوشبختانه آنچنان مسکینی یافت میشود که او را اطعام

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

کنند و سالی یکبار غذای نذری باو بخورانند. امروز بقدری کار در مملکت زیاد و جریان اقتصادی وسیع و سریع است که کمتر کسی است که تن بکار بدهد و در مسیر این همه تحرك و فعالیت گرسنه بماند، ولی باقتضای روز نیازمندیهای دیگری بوجود آمده است که باید برفع آنها پرداخت.

آیا میدانید چه تعداد خانواده‌هایی در گوشه و کنار این مملکت بعلل مختلف سرپرست و نان‌آور خود را از دست میدهند و در این اجتماع پرمشغله و پر گرفتاری، سرگردان و بلا تکلیف میمانند و در نتیجه کودکان معصوم آنها بفساد و تباهی کشیده میشوند؟

از توانگران بپرسید چند خانواده از این قبیل را تحت حمایت و سرپرستی خود گرفته‌اند؟ آیا شما میدانید با همه تلاشهایی که از طرف دولت برای توسعه و تأمین خدمات درمانی در کشور بعمل می‌آید هنوز بخش خصوصی تا چه اندازه میتواند در این زمینه کمکهای ارزنده و خدمات مؤثر عرضه نماید؟

شخصیت‌های زیادی در میان شماست که همواره در خدمات اجتماعی آماده و پیشقدم بوده‌اند و بعلاوه من یقین دارم که هر يك از شما بی‌ریا و بدون تظاهر کارهای نیکویی میکنید، زیرا ایرانی و مسلمان نمیتواند بکلی از کار خیر غافل بماند ولی بطور کلی این اقدامات پراکنده و کم‌اثر، آن حد از نیکوکاری نیست که از شما انتظار میرود و روشی نیست که دنیای امروز می‌پسندد.

البته همانطور که در بیانات چند روز پیش خود نیز بآن اشاره کردم طبع زندگانی پرتحرك امروز بقدری پیچیده

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

و پر مشغله است که یقین دارم بسیاری از شما قصد انجام کارهای بزرگت خیری را دارید ولی کثرت مشغله بشما مجال و فرصت نمیدهد که این نیت خیر خود را از قوه بفعل در آورید. حق هم نیست افرادی که با ثمره کار و کوشش و خلاقیت فکر خود میتوانند در توسعه اقتصاد کشور نقش فعال و مؤثری داشته باشند سازندگی فکر و تلاش ثمربخش خود را متوقف سازند، همه کارهای خویش را رها کنند و وقت گرانبهای خود را صرف جستجو برای یافتن يك خانواده بی سرپرست کرده یا مثلاً به نظارت در کار ساختمان يك مدرسه بپردازند. شما باید بفعالیت‌های مفید و ارزنده خود مشغول باشید ولی برای آنکه در خلال همه گرفتاریها، توفیق کار خیر هم حاصل کنید، در سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی واحد مخصوصی بوجود آمده است تا شما را در راه نیکوکاری و انجام کارهای خیر یاری و مددکاری کند. این واحد ویژه‌ای که با مطالعه بسیاری از کارشناسان امور اجتماعی تشکیل گردیده، زمینه‌های مختلفی را برای هرگونه نیکوکاری درحد توانائی هرکس و به تناسب احتیاجات روز و آینده کشور بررسی کرده و آماده برای کمک و راهنمائی است و شما اگر بخواهید خانواده بی‌سرپرستی را تحت حمایت بگیرید یا برای نیازمندان، مسکن تأمین کنید، مدرسه بسازید و یا هر مؤسسه عام‌المنفعه دیگری ایجاد نمائید، این واحد، شما را راهنمائی خواهد کرد، نقشه و لوازم اولیه کار را در اختیار شما قرار خواهد داد تا کار تحت نظر خودتان انجام شود. سازمان از شما اعانه نمیخواهد بلکه در صورت لزوم

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

با اجرای طرح نیکوکارانه شما کمک مالی و فنی و مشورتی هم میکند و در پایان نیز آنرا بنام خود شما که بانی آن هستید نامگذاری خواهد کرد.

من باینجا نیامده‌ام تا برای سازمان جلب کمک مالی بکنم. هدف، اشاعه و گسترش خدمات اجتماعی و ایجاد يك جنبش ملی در راه نیکوکاری است تا شعله انساندوستی و نوع‌پروری در زیر خاکستر گرفتاریها پنهان نماند و خاموش نشود، تا این شعله ملکوتی در دلها فروزان باقی بماند و نور آسمانی آن راه ما را بسوی رستگاری روشن سازد. و امیدوارم که عموم افراد ملت ایران هر يك بقدر توانائی خود در اجرای این برنامه سهیم شوند. مسئله کمیت کار مطرح نیست، مشارکت همگان مهم است. اگر در قدرت کسی نباشد که يك کتابخانه بسازد شاید بتواند يك کتاب بدانشجوئی هدیه کند تا او بیشتر بخواند و بیشتر بداند. ولی البته از آنها که امکانات زیاده‌تری دارند انتظار میرود که با همت بلند دست بکارهای بزرگ عام‌المنفعه بزنند و در این راه پیش‌آهنگ شوند تا دیگران هم هر يك در حد توانائی خویش از ایشان پیروی کنند.

شما مردان اقتصادی که عادت دارید همه کالاهای خود را بیمه کنید چرا با شرکت در این خدمات اجتماعی سلامت خود و عزیزان خود را بیمه نکنید؟
کدام تأمین آتیه برای فرزندان شما مطمئن‌تر از نیکوکاری است؟

آقایان نمایندگان اصناف، که در این مجلس حضور دارید،

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

چند لحظه روی سخنم با شما است. یکی از خصوصیات شما این است که ایمان مذهبی و تعالیم دینی بیش از هر چیز، مبانی اخلاقی شما را مستحکم میسازد.

بیشتر مجالس مذهبی و محافل تجلیل از شعائر اسلامی در کشور ما، بهمت شما منعقد میشود و غالب اجتماعات و تظاهرات دینی را شما برپا میدارید و چون برنامه جدید سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی که بطور خلاصه شرکت دادن همه مردم در نیکوکاری و کمک توانگران به نیازمندان است چکیده عالیترین عواطف انسانی و پیروی از تعالیم اخلاقی و مذهبی است، بدون تردید مورد پذیرش و استقبال شما نیز قرار خواهد گرفت.

از شما هم انتظار میرود بنوبه خود در این راه قدمهای بلندی بردارید.

بجاست که در خاتمه سخنانم این جمله را تکرار کنم که اگر در میان جوامع، عده معدودی نیاز به بهره‌گیری از کمک و مساعدت دیگران دارند، تمام افراد بشر بدون استثناء به نیکوکاری و انجام کارهای خیر محتاجند، و هرکس در هر مقام، تا توفیق نیکوکاری نداشته باشد و احساس ثمربخشی نکند رضایت‌خاطر و آرامش درون، که معنی واقعی سعادت است بدست نخواهد آورد.

لذت مال درایشان آن براه خیراست والا

«برای نهادن چه سنگ و چه زر»

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

پیام والا حضرت بمناسبت آغاز چهارمین سالگرد اجرای برنامه و هفته حمایت از خانواده‌های بی‌سرپرست سه شنبه اول تیرماه ۲۵۳۵

باکمال خوشوقتی در آستانه چهارمین سالگرد اجرای برنامه حمایت از خانواده‌های بی‌سرپرست آغاز هفته‌ای را که به نام این برنامه انسانی و ملی شگون یافته است، اعلام می‌دارد و ضمن ابراز رضایت از کلیه خیراندیشان، کسب موفقیت‌های بزرگی را که در گذرگاه فرایض معنوی و ملی نصیب ایشان گشته است، به یکایک آنها تبریک می‌گویم.

باتوجه به ارزشهای اخلاقی و فرهنگی انقلاب ایران و همچنین رستاخیز ملت ایران، با قاطعیت می‌توان گفت که برنامه حمایت از خانواده‌های بی‌سرپرست در شمار یکی از موفق‌ترین برنامه‌ها قرار دارد زیرا ظرف سه سال این برنامه موفق شده است در یکصد شهرکشورمان حدود سی هزارتن از افرادی را که بنحوی‌نان‌آور خویش را از کف داده‌اند زیر پوشش خودگردآورده و جمع قابل ملاحظه‌ای از آنها را بمرحله بازتوانی رهنمون شود. در آن برنامه پیوسته تلاش شده است با توجه به خصوصیات زندگی افراد به ویژه با رعایت آینده کودکان و نوجوانان این خانواده‌ها، چنان نظمی در آموزش و پرورش آنها اتخاذ گردد که هرچه بیشتر و هرچه سریعتر برای ورود به بازارکار آماده شوند و اینجاست که می‌توان نقش و سهم برنامه حمایت از خانواده‌های بی‌سرپرست را در جریان توسعه ملی و رشد اقتصادی و تأمین سلامت اجتماعی آشکارا دریافت.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

از سوی دیگر بررسی عالمانه‌ای که تاکنون بمنظور شناخت علل ارتکاب جرائم خاصه در مورد کودکان و نوجوانان و جوانان بعمل آمده است به روشنی گواهی می‌دهد که همواره رابطه‌ای مستقیم و همه جانبه میان انواع بزه‌ها و شیوه‌های زیستی و تربیتی آنها برقرار بوده است.

بهمین دلیل ملاحظه می‌شود که ندامتگاهها و کانون‌های اصلاح و تربیت غالباً مملو از نوجوانان و جوانانی است که از موهبت مهر خانوادگی و حمایت و تربیت والدین مدبر و راه شناس محروم بوده‌اند و لاجرم به انواع بزه‌ها همچون قتل نفس، فحشا و اعتیاد، آفت‌ها و آلودگیهای دیگر از این دست روی کرده‌اند.

برنامه حمایت از خانواده‌های بی‌سرپرست بنا بر امر و ارشاد برادر تا جدارم شاهنشاه آریامهر و نیز با بهره‌مندی از مساعی دولت و داوطلبان خدمات اجتماعی با چنین برداشتهائی می‌باید تا قبل از پایان برنامه ششم عمرانی کلیه خانواده‌های بی‌سرپرست مملکت را زیر پوشش قرار دهد و رسالتی را که بنوبه خود در تحقق آرمانهای عصر پرافتخار تمدن بزرگ به عهده گرفته است با موفقیت تمام به سامان آورد.

فرصت را غنیمت می‌شمارم و بدینوسیله از عموم هموطنان خیرجو دعوت می‌کنم که با یاریهای مادی و معنوی خود این کاروان خیر و انساندوستی را بیش از پیش توش و توان بخشند. البته با توجه به سرشاری و زاینده‌گی منابع مالی برای انجام امور رفاهی نیازی به کمک افراد خیر نیست و دولت

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بهر مقدار که ضروری باشد می‌تواند اعتبار در اختیار برنامه‌های رفاهی قرار دهد.

لیکن فراموش نکنیم که برنامه حمایت از خانواده‌های بی‌سرپرست برنامه جمع‌آوری اعانه نیست بلکه يك نهضت عظیم تعاون ملی در جهت بیدار کردن عواطف انسانی. آحاد قوم ایرانی یا قومی که در تاریخ به نیکوکاری بلند آوازه است می‌باشد.

توفیق روز افزون کلیه داوطلبان خدمات اجتماعی و عوامل اجرایی موظف این برنامه را از خداوند بزرگ خواستارم.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**سخنان والا حضرت در مراسم نخستین همایش
آموزش جنبش ملی نیکوکاری
مشهد - سه‌شنبه ۱۶ مرداد ماه ۲۵۳۵**

نخستین همایش آموزش جنبش ملی نیکوکاری را با خرسندی و قدر دانی از پیوستن صمیمانه نیک‌اندیشان و نیکوکارانی که با اقدامات ارزنده خود پاسخگوی پیام من بوده‌اند می‌گشایم.

گردهم‌آئی شما در شهر مشهد مقدس پیوندهائی را که هدفهای برنامه جنبش ملی نیکوکاری باتعالیم عالیه اخلاقی اسلام دارد توجیه مینماید.

همانگونه که میدانید در آستانه بیست و نهمین سالگرد دوران خدمتگزاری سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی برنامه نوین جنبش ملی نیکوکاری را اعلام داشتم و همه هموطنان را به بذل مساعی بیشتر در راه نیکوکاری و نوع-دوستی فرا خواندم، خوشبختانه تاکنون گروه پیشماری از نیک‌اندیشان با کمکهای مالی و معنوی خود موجبات پیشرفت و گسترش این برنامه تازه را در سطح کشور فراهم آورده‌اند که همگان از طریق وسائل ارتباط جمعی در جریان این اقدامات قرار گرفته و از همت بلند جمعی از هموطنان نیکوکار ما آگاهی یافته‌اند.

هدف من از اعلام جنبش ملی نیکوکاری جلب‌اعانه و گرد-آوری وجوه بنحوی که گاه و بیگاه در گذشته پیش آمده، نبوده بلکه هشداری بوده است برای آنکه در این زمان صنعت‌زده

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

که درگیریهای زندگی، آدمی را از اندیشیدن و پرداختن
بدیگران باز میدارد بخودآئیم و پیرامون خویش را بنگریم و
آن عواطف والای انساندوستی و نوعپروری را که متأسفانه
در ماوراء هیاهوی زمان بمرور رنگ میبازند و از میان
میروند، باز یابیم و درنگهداری آنها بکوشیم.

همانطور که در خردادماه گذشته در اتاق بازرگانی و
صنایع و معادن ایران ضمن سخن خود اشاره کردم در موقعیت
بی نظیری که با تدابیر برادر تاجدارم، در این دوران استثنائی
تاریخ نصیب کشور ما گردیده و دگرگونیهای عمیقی در تمام
شئون جامعه ما پدید آمده جمع کثیری از هموطنان ما در
سایه این امنیت و ثبات سیاسی از مواهب مادی زندگی بحد
کمال بهره مند شده اند ولی در کنار بهره مندی چشمگیر
مادی آنان، جای توفیق معنوی خالیست. و هنوز آثاری از
نیکوکاری آنان دیده نمیشود و حال آنکه حق اینست که
بشکرانه این نعمتها بیشتر در فکر کمک بدیگران و درصدد
حل مشکلات و مسائل زندگی امروزی جامعه باشند. البته
همانطور که اشاره کردم جمعی از این گروه که دارای ضمیر
روشن و دلی بیدار بوده اند تاکنون این توفیق را بدست
آورده و باین جنبش پیوسته اند ولی اگر بخواهیم حقیقت
را گفته باشیم تا اینجا هنوز پاسخی که مورد
انتظار جامعه میباشد باین دعوت داده نشده و بسیارند
توانگرانی که فرصت همگامی با ما را در این راه تاکنون پیدا
نکرده اند و اکنون روی سخن من با این گروه است که فرصتها
را از دست ندهند و به نیکوکاران بلندهمت دیگر تاسی کنند

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

و با پیوستن باین موج عظیمی که در راه نیکوکاری بوجود آمده دین خود را به جامعه و کشور ادا نمایند و نشان دهند که با امکانات وسیعی که در دسترس دارند لااقل از آنهاییکه با دست‌تهی ولی با همت بلند وقت و تخصص خود را در اختیار این برنامه گذاشته‌اند کمتر نیستند.

ذکر این نکته را در اینجا ضروری میدانم که پیشرفت این برنامه تا همین‌جا توجه اولیاء دولت را بخود جلب کرده و به عوامل دستگاه دولت دستور داده شده است که در پیشرفت این امر تسهیلات لازم فراهم نمایند و پیدا است که باین حقیقت توجه شده که اگر کسی يك دانشگاه میسازد، یا آنکه يك بیمارستان مجهز هدیه میکند و یا يك پارک عمومی احداث مینماید در حقیقت با دهش و بخشش خود ضمن آنکه وظیفه میهنی و اخلاقی خویش را ایفا کرده، باری هم از دوش دولت برداشته است. بنابراین با توجه به نکاتی که ذکر شد و آزمونهائی که در طی يك سال واحد جنبش ملی نیکوکاری در عمل از فعالیتهای خود بدست آورده است خطوط اصلی کار و اصول برنامه آینده سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی در این زمینه کوشش در راه تشویق هرچه بیشتر توانگران در پیوستن به جنبش ملی نیکوکاری و اقدام بکارهای خیر و شرکت در خدمات اجتماعی خواهد بود و همچنین سعی در افزون ساختن تعداد داوطلبان افتخاری و برنامه‌ریزی برای بکار گرفتن و بهره‌گیری هرچه بیشتر از وقت و دانش و تخصص آنان در طریق نیازهای روز جامعه.

البته راهنمایی جامعه برای شناختن هرچه بیشتر هدفهای

سخن‌والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

جنبش ملی نیکوکاری تا آنجا که این برنامه همه افراد ملت ایران را در برگیرد ضروری است تا با ایجاد يك نهضت اخلاقی، همبستگی ملی ما استحکام بیشتری یابد و بتوانیم در دنیای صنعتی امروز مکارم اخلاقی نژاد ایرانی را حفظ کنیم و از آنجا که محقق است هدفهای جنبش ملی نیکوکاری بموازات و مکمل برنامه‌های پیشرفته دولت است باید رویه‌های تازه‌ای اتخاذ گردد که بیشتر مشوق سرمایه‌گذاری از طرف بخش خصوصی در راه خدمات اجتماعی و رفع نیازهای روز جامعه گردد که البته انتظار دارد این نکته مورد توجه مقامات مسئول واقع شود.

توفیق همه پیوستگان به جنبش ملی نیکوکاری و کلیه شرکت‌کنندگان در این جلسه را در دست‌یابی به هدفهای والا و ارزشمندی که برای این همایش برگزیده شده آرزو مندم.

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در مراسم گشایش دومین همایش جنبش ملی نیکوکاری شیراز - ۲۱ اردیبهشت ماه ۲۵۳۶

بسیار خوشوقتم که دومین همایش جنبش ملی نیکوکاری بمنظور ارائه و ارزشیابی خدمات انجام شده و تبادل نظر درباره برنامه های آینده این جنبش در شهر زیبای شیراز تشکیل شده است.

از گزارشهایی که تاکنون داده شده چنین برمی آید که پیشرفت برنامه جنبش ملی نیکوکاری طی این مدت جالب و رضایتبخش بوده است و بجا است که از یکایک افراد نیکوکاری که تاکنون بنحوی در این برنامه شرکت کرده اند قدردانی و سپاسگزاری شود.

در این مرحله که ما در آغاز درخشان این برنامه قرار داریم و هنوز راه درازی درپیش است آنچه هر قدر مکرر گفته و شنیده شود بجا است توجه به رسانیدن پیام واقعی این برنامه به همگان است. زیرا جنبش ملی نیکوکاری یکنوع فعالیت اجتماعی موقتی و یک تحرک زودگذر نیست. از این برنامه نیل به هدفی والاتر و رسیدن به مقصدی بالاتر منظور نظر است و آن گسترش آموزش جنبه های عالی اخلاقی این برنامه است که محتاج پیگیری و تداوم است تا در کشوری چون ایران که در هر قدم با آثار خیر و یادگار خدمات عام - المنفعه نیاکان خود روبرو میشویم و در میان ملتی که از دیرباز مبانی فرهنگ و اخلاقیات آن براساس پندار و گفتار و

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

کردار نیک نهاده شده و اکنون همگام با جامعه جهانی وارد عصر تمدن صنعتی و ماشینی گردیده و بسرعت در این راه پیشرفت میکند، اشتغالات روزافزون و گرفتاریهای گوناگون مردم را از ابراز عواطف عالیه انسانی و معاضدت به یکدیگر و اقدام به کارهای خیر باز ندارد، چه اگر زندگی یک جامعه فقط در مسیر مادیات پیشرفت کند، چنانکه در بعضی ممالک صنعت زده امروز بخوبی مشاهده میشود، عواطف لطیف و عالیه انسانی بتدریج در پس پرده کدورت‌های حاصله از غبار مادی‌گری پنهان شده و بمرور انسانها بصورت قطعاتی از یک ماشین عظیم درمی‌آیند و دریغ است که ما ایرانیان با آن گنجینه‌های گرانبها از دانش و فرهنگ و ادب و عرفان که از گذشتگان برای ما بیادگار مانده در مسیر پیشرفتهای مادی و تمدن صنعتی از معنویات غافل شویم و جاذبه‌ها و جلوه‌های تمدن جدید ما را آنچنان در کام خود فرو برد که از توجه به اصول اخلاقی و اجرای نیت خیر و ابراز عواطف انسانی باز بمانیم.

همانطور که یادآوری کردم در این برنامه، جنبه‌های اخلاقی موضوع بیشتر مورد نظر من بوده است و از نمایندگان که از استانها و شهرستانهای مختلف در این همایش شرکت کرده‌اند می‌خواهم که نقش مهم رسالت خود را بهتر بشناسند و در تبلیغ این هدف عالی بکوشند و هریک در محیط فعالیت خود جنبه‌های اخلاقی این برنامه را بیش از پیش برای دیگران توجیه نمایند تا با استفاده از امکاناتی که سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی فراهم آورده، مردم هرچه بیشتر باین جنبش

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

به پیوندند. بدون تردید فعالیت شما در این زمینه بتنهایی کافی نیست و وسائل ارتباط جمعی اعم از تلویزیون، رادیو و مطبوعات باید در تبلیغ و توجیه این برنامه‌ها، نقش مؤثرتری ایفا کنند و ارباب قلم اشاعه این فرهنگ انسانی را از وظایف اصلی خود بشمار آورند تانیکوکاری چه بصورت سرمایه‌گذاری و ايثار مال در راه خدمات اجتماعی و چه بصورت قبول خدمات داوطلبانه در میان مردم ما زیبایی انسانیت و توجه به معنویات را متجلی سازد و جامعه ایرانی در عین پیشرفتهای صنعتی و اقتصادی با برخورداری از فرهنگ غنی نیاگان خود همواره بصورت يك نمونه عالی معنویت و اخلاق باقی بماند.

و اگر بخواهیم این موضوع را از دیدگاه دیگری بررسی کنیم همانطور که شاهنشاه در فرمایشات خود بمناسبت آغاز سی و یکمین سال تأسیس سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی اشاره فرمودند، پیشرفت برنامه‌های جنبش ملی نیکوکاری يك نمونه برجسته و واقعی از مشارکت مردم در انجام خدمات اجتماعی است.

در يك جامعه پیشرو شایسته نیست که مردم برای تأمین هرگونه نیاز اجتماعی همواره در انتظار اقدامات دولت بمانند و خود در این راه هیچگونه فعالیت مثبتی نداشته باشند بلکه مردم باید با مشارکت فعالانه در گره‌گشایی از مسائل اجتماعی خود به دولت‌ها فرصت دهند که به جهات توسعه و رشد در ابعاد گسترده‌تری بیندیشد و به کارهای خطیری بپردازد که انجام آن از عهده مردم ساخته نیست. در يك چنین

سخن‌ان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

شرایطی طبعاً آهنگ پیشرفت، بسوی تکامل و ترقی سریع‌تر و درعین حال زندگانی برای همه سهلتر و مطبوع‌تر خواهد بود.

ملاحظه همین اقداماتی که در اینمدت کوتاه با سرمایه مردم، بدست مردم و بانظارت مردم در زیر چتر جنبش ملی نیکوکاری بعمل آمده از قبیل تأسیس دبستانها، کودکانها، درمانگاهها، بیمارستانها، دانشگاهها، پارک عمومی، مراکز آموزش معلولین و آسایشگاه پیران و یا قبول خدمات داوطلبانه از طرف رده‌های مختلف جامعه بخوبی نمایانگر جلوه‌های واقعی و زیبایی از مشارکت در فعالیتهای اجتماعی است و مشاهده این دستاوردهاست که ما را باقلوبی روشن از نور امید درانجام این خدمت بزرگ اجتماعی درآینده مصمم‌تر میسازد ولی اقداماتی که تاکنون بعمل آمده با همه‌ارزندگی نباید ما را قانع سازد و از شور و شوق ما در پیگیری این برنامه بکاهد. هدف اصلی بیدارنگهداشتن این احساس‌عالی و انسانی در قلوب مردم، و تداوم این حرکت همگام با پیشرفتهای علمی و صنعتی است.

این همایش که بهمت زنان و مردان نیکوکار ایرانی کارگردانی میشود، نشانه‌ای از تلاش انسانهایی است که با اندیشه‌های ژرف خود تمدن را تنها در قالب تکنولوژیک و مظاهر فیزیکی آن باور ندارند، بلکه تمدن را در پناه رشد معنوی همراه با توسعه اقتصادی میپذیرند و ارج میگذارند و باستقبال آن میروند.

من از نخستین روزی که این فعالیت نیرو می‌گرفت به

سخنران و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

مسئولان و دست‌اندرکاران آن تذکر دادم که حتی‌المقدور از تشریفات و ظواهر اداری بپرهیزند و نظارت و حتی دخالت در شناسائی مسائل اجتماعی و برنامه‌ریزی برای پاسخگوئی باین مسائل را بمردم هر منطقه و هر محل واگذارند. خوشبختانه می‌بینم که اداره امور این جنبش از تمرکز نادرست دور مانده و از انعطاف‌پذیری لازم بهره گرفته و با این شیوه منطقی اطمینان همگان را بسوی خود جلب کرده است.

برای سال آینده توصیه می‌کنم که جنبش ملی نیکوکاری از مراکز استانها به شهرستانها متوجه شود و موجبات گسترش آن در همه شهرهای بزرگ فراهم آید. همچنین تاکید می‌کنم که در زمینه ابلاغ هدفهای عالی اخلاقی و انسانی جنبش ملی نیکوکاری کلیه وسائل ارتباط جمعی، مجاهدت ورزند تا این پیام‌ها و بویژه اقدامات عام‌المنفعه‌ای که بوسیله نیکوکاران به تحقق می‌پیوندد به بهترین وجهی در جامعه انعکاس‌پذیرد و ارزشیابی گردد. برای همگی شرکت‌کنندگان در دومین همایش جنبش ملی نیکوکاری، موفقیت بیشتر و برای عموم، توفیق پیوستن باین کاروان خیر و انساندوستی را آرزو می‌کنم.

بنیاد اشرف پهلوی

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در فروردین ماه سال ۲۵۳۵ که مصادف با آغاز جشن های پنجاه سال شاهنشاهی دودمان پهلوی بود تشکیل يك بنیاد فرهنگی و اجتماعی را بنام بنیاد اشرف پهلوی اعلام فرمودند و همه دارائی شخصی خود را برای کمک به ترویج و توسعه بیشتر علم و دانش و پیشبرد افکار و نوآوریها و تجربیاتی که بتوانند نقشی مؤثر در اعتلای اندیشه و کار انسانی در همه مظاهر آن ایفا کنند اختصاص دادند. بیانات والاحضرت در اعلام تشکیل این بنیاد در صفحات بعد مندرج است.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بیانات والا حضرت درباره تشکیل «بنیاد اشرف پهلوی» سه‌شنبه ۲۴ فروردین ۲۵۳۵

پس از سی و پنج سال خدمت و کار مداوم و کسب تجربه از مسافرت‌های گوناگون خود و شناخت مسائل و مشکلاتی که انسانها در جوامع امروزی با آن روبرو هستند بیش از هر وقت دیگر این آمادگی را در خود می‌بینم که به‌روئی دیرینه‌ای که سالیان دراز آنرا در سر می‌پروراندم اینک جامه عمل بپوشانم.

و شاید این خود حسن تصادفی بود که بخواست خدا در سالی که مردم ایران جشنهای پنجاهمین سال سلطنت دودمان پهلوی را برگزار میکنند بالاخره موجبات و مقدمات این امر فراهم شد و اینک میتوانم به‌عموم هموطنان و جهانیان اعلام کنم که تصمیم گرفته‌ام همه دارائی شخصی خود را بمنظور کمک به‌ترویج و توسعه بیشتر علم و دانش و پیشبرد افکار و نوآوریها و تجربیاتی اختصاص دهم که بتوانند نقشی مؤثر در اعتلای اندیشه و کار انسانی - در همه مظاهر آن - ایفا کنند.

عمر من پیوسته در راه خدمات اجتماعی و انسانی صرف شده است. اگر عمر و مال عزیزترین چیزها در عالم شناخته شده‌اند برای من مایه بسی افتخار است که اینک میتوانم هر دو را در خدمت بانسانها بویژه هم‌میهنانم ایثار نمایم. اموالی که باین کار اختصاص یافته است سرمایه بنیادی را تشکیل میدهد که چه در حیات من و چه بعد از آن، چه در داخل و چه در خارج از کشور برای پیشرفت هدفهای انسانی این بنیاد

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بمصرف خواهد رسید.

اساسنامه این بنیاد طوری پیش بینی شده است که تحولات طبیعی در ارکان آن خللی وارد نخواهد ساخت و امیدوارم که این بنیاد جاودانه در خدمت مردم ایران باقی بماند. ریاست عالییه این بنیاد همواره با شاهنشاه ایران می باشد و امور بنیاد تحت نظر هیئت امنائی مرکب از ۱۵ نفر خواهد بود و يك نفر مدیر عامل اداره امور آنرا بمعهد خواهد داشت. امیدوارم که همراه با پیشرفتهای چشمگیری که مردم ما را در زمینه های مادی و فنی با سرعتی روزافزون بسوی هدفهای يك تمدن بزرگ انسانی میکشاند فعالیتهای بنیاد بهمان گونه ما را بسوی ارزشهای واقعی میهن پرستی و انسان گرایی سوق دهد.

آنچه امروز پیش از همه بدان احتیاج داریم بازگشتی است بخود و جستجوی صادقانه برای بازیافتن رسالتی که خداوند آنرا برای هر يك از ما در زندگی ترسیم نموده است. اینك که ما در راه توسعه و اعتلای کشور خود شتابان پیش میرویم و در رفع نیازهای اساسی مادی و اقتصادی ملت خود میکوشیم جای آنست که در هر حال معنویات را نیز از نظر دور نداریم و سعی کنیم روز بروز برگنجینه های افتخارآمیز معنوی و اخلاقی که از نیاکان خود بدست آورده ایم بیفزاییم و از همان راه نقش تاریخی خود را به شکلی نو در غنی ساختن تمدن جهانی ادامه دهیم.

باشد که این بنیاد بتواند سهم کوچکی را در این رسالت ملی ایفا کند.

توفیق همگان را در این راه آرزو مندم.

روز پرستار

روز پنجم اسفندماه که در ایران باستان بتام فرشته حامی زنان نیک و پارسا «سپندارمزد» نامیده میشد، همساله بمنوان روز پرستار جشن گرفته میشود و والا حضرت شامدخت اشرف پهلوی که بنیانگزار نهضت پرستاری علمی در ایران میباشند هر سال باین مناسبت پیامی میفرستند. دو پیام اخیر معظم لها بمناسبت روز پرستار در صفحات بعد مندرج است.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

پیام والا حضرت بمناسبت روز پرستار ۵ اسفند ۲۵۳۴

فرارسیدن پنجم اسفند را به همه پرستاران شادباش میگویم. هدف از اختصاص این روز بنام پرستار گذشته از خصوصیات باستانی و تاریخی آن، این بوده است که از طرفی جامعه به ارزش خدمات و مقام اجتماعی پرستار بیشتر واقف گردد و از طرف دیگر پرستاران خود با اهمیت و وظیفه خطیری که بعده دارند بیش از پیش توجه کنند که خوشبختانه در کشور ما در رسیدن باین هردو هدف پیشرفت قابل ملاحظه‌ای حاصل شده است. هرچه دانش پزشکی توسعه می‌یابد و هر چه برای گسترش و تعمیم خدمات درمانی روشهای تازه‌ای اتخاذ میگردد اهمیت نقش پرستار در عالم «درمان بیماران» نمایان‌تر میشود و جامعه باین خدمت ارزنده بیشتر احساس نیاز میکند.

در مورد روشهای تازه که بآن اشاره کردم این موضوع قابل توجه است که مسأله کمبود پزشك در جهان و بخصوص در کشورهای روبه توسعه اساس برنامه‌های بهداشت و درمان را دگرگون کرده است. در شرایط موجود دیگر کلیه وظائف مربوط به بهداشت و درمان در عهده پزشك نیست، زیرا پزشك به تعداد کافی وجود ندارد و تربیت پزشك دانشگاه دیده و متخصص که مستلزم صرف وقت طولانی میباشد بآسانی میسر نبوده و محصول دانشکده‌های پزشکی با توجه با افزایش سریع جمعیت جهان جوابگوی نیازهای جوامع

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

نمیشد. مثلاً در کشور ما از ۱۰ هزار پزشک موجود، ۵ هزار نفر در تهران متمرکزند و ۳۵۰۰ پزشک در سایر شهرها و متأسفانه در سطح گسترده روستاها که اکثریت جمعیت کشور را در بردارند بیش از ۱۵۰۰ پزشک در خدمت مردم نیست و تعدادی از درمانگاههای روستائی که از جهت وسائل کار مجهز و آماده‌اند غالباً بی‌پزشک میمانند و اگر این حدنصاب را بپذیریم که برای هر هزار نفر یک پزشک لازم است لااقل ما ۲۰ هزار پزشک کم داریم. در چنین شرایطی برای آنکه بتوان بهداشت و درمان را به سطح روستاها گسترش داد ناگزیر باید دنبال اتخاذ روش‌هایی رفت که در سایر کشورها مورد تجربه قرار گرفته است و این همان برنامه‌ای است که تحت عنوان شبکه تندرستی چندیست از طرف سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی بمرحله آزمایش و عمل درآمد و هدف آن تربیت نیروی انسانی لازم در رده‌های پایین‌تر از پزشک به تعداد زیاد است از قبیل بهورزان، بهیاران، پرستاران، کمک پزشکان و بهداران که باتشکیلات خاصی باید در سطح روستاها بخدمت پردازند و از طریق شبکه منظمی همواره با پزشک در ارتباط باشند تا بتوان نیازهای بهداشتی و درمانی جامعه گسترده روستائی را تأمین کرد.

خوشبختانه برنامه تربیت بهورز در مناطقی که تجربه شده نتیجه مطلوب داده است و امیدواریم دانشکده علوم تندرستی نیز که مربوط بهمین برنامه است بتواند روز بروز توسعه یابد و نیروی انسانی مورد نیاز این شبکه وسیع را

سخنار والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

تأمین کند.

پیداست که دريك چنین تشکیلاتی انتظار جامعه از پرستار بیش از آنست که تاکنون تصور میرفت. پرستاران در ارتباط بین بیماران و پزشك باید فاصله زیادی را پرکنند که این حقیقت خود اهمیت مقام پرستار را بالا میبرد و او را به مسئولیت سنگینی که دارد بیشتر واقف میسازد.

در اینجا یادآوری این نکته بموقع است که گرچه هرکس بفراخور هر نوع وظیفه‌ای که در اجتماع بعهده دارد باید احساس مسئولیت کند و در حقیقت وجدان کار در او بیدار باشد، ولی طبعاً این احساس مسئولیت و وجدان کار برای حرفه‌هایی مانند پرستاری که با سلامت و جان مردم سروکار دارد ضروری‌تر است. نقش پرستار در درمان بیماران، پرستاری را حرفه‌ای عاطفی و انسانی و بصورت دانشی ارزنده و حساس درآورده است. پرستاران باید متذکر باشند که روابطی که بین افراد برای رفع نیازهای عادی و روزمره زندگی برقرار میشود گذرا و فراموش شدنی است ولی رابطه ما بین پرستار و بیمار يك رابطه عمیق عاطفی است که در کمتر حرفه‌ای میان بهره گیرنده و بهره دهنده بوجود می‌آید. پرستاران باید بموازات افزایش سطح دانش حرفه‌ای خود کوشا باشند که وجدان حرفه‌ای آنان در کشاکش دشواریها و ناسازگاریهای کار و زندگی آسیب نبیند.

خوشوقتم که خانه پرستار که چندی قبل از طرف انجمن پرستاران درخواست شده بود بوسیله سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی ساخته و مجهز شد و در اختیار پرستاران

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

قرار گرفت و اکنون میتواند یکی از آرزوهای دیرینه پرستاران ایران را برآورده سازد و بصورت کانونی برای دیدارها و گردهم آئینها و طرح مشکلات و مبادله تجارب و آگاهیهای آنان مورد استفاده قرار گیرد.

تشکیل شورایعالی پرستاری که خود ریاست عالیه آنرا پذیرفته ام گام بزرگ دیگری است که در سال جاری در راه هماهنگی فعالیتهای پرستاری و حفظ منافع صنفی پرستاران برداشته شده است و امیدوارم این شورا بتواند در اجرای وظائف خود موفق باشد.

توفیق روزافزون پرستاران و همه کسانی را که برای تسکین آلام بشر کوشش میکنند آرزومندم.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت بمناسبت روز پرستار پنجم اسفند ۲۵۳۵

فرارسیدن پنجم اسفند، یادروز بنیان‌گذاری پرستاری نوین را در ایران بهمه پرستاران پاکدل و نیک‌اندیش کشور تهنیت می‌گویم و این مراسم را بعنوان بزرگداشت درمانگران واقعی جامعه و تسکین‌دهندگان آلام جسم و جان مردم ارج می‌گذارم.

پیشرفت و توسعه سریع فن پرستاری و کوشش پرستاران ایران در تسلای دردها و نقشی که در پیشبرد آرمانهای بهداشتی و درمانی بمعه دارند بازتاب مهر و دلبستگی عاطفی مردم سرزمینی است که همواره به پیوندهای روحی انسانها اندیشیده‌اند و بهزیستی و نیک‌بختی خود را در گروی آسایش دیگران جسته‌اند. اگر از پیوستگی و روابط عاطفی انسانی سخن گفته میشود اشاره به‌گوهری است که از دیرباز همچون گنجینه‌ای در قلب مردم ایران حفظ و نگهبانی شده و مفهوم زندگی برای آنان همزیستی بامهربانی بیکدیگر بوده و فرهنگ افتخارآمیز گذشته ما همدلی را از همزبانی برتر شناخته است.

مهربندی و عطاوت با همنوع و ایجاد فضائی که استشمام رایحه محبت آنرا درخور زیست کرده باشد ارمغانی است که ما از تاریخ و ملیت خود بمیراث دریافت داشته‌ایم و ریشه‌هایی در گذشته‌های کشور ما به‌ژرفی فرهنگ ایران دارد.

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ما از فرهنگ کهنسال خود آموخته‌ایم که چگونه شریک
غمها و شادیهای یکدیگر باشیم و از محنت دیگران بی‌خبر نمانیم
و با یک چنین رشته محکم عاطفی جامعه‌ای پیوسته و هم‌آهنگ
و کامیاب را بنیاد نهیم.

ما تجربه‌اندوز حادثه‌ها و رویدادهائی بوده‌ایم که بسیاری
از اقوام و ملل را به فراموشخانه تاریخ سپرده و نام آنان را
از صحیفه زمین و زمان زدوده است.

ولی ایرانی همه هنگام درگذرگاه تاریخ توانسته است
با نگرشی واقع‌بینانه و انسانی و در سایه همین همبستگی
عاطفی، سخت‌ترین روزها و تاریک‌ترین لحظه‌ها را به‌دوران
شادکامی و روشنائی‌های جان‌فزا تبدیل کند.... باعتقاد من
راز همه این کامیابی‌ها و آزادگی‌ها مرهون مهر و عاطفه‌ای
است که چون گوهری تابناک در دل ایرانیان وجود دارد و ملت
ما را به گرمی عواطف بر بسیاری از مردم دیگر جهان متمایز
میسازد.

استقبال کم‌نظیر دوشیزگان ایرانی از فن پرستاری و
توسعه و پیشرفت کمی و کیفی این حرفه شریف در خلال چند
دهه گذشته یعنی از ابتدا تاکنون در کشور ما از همین ریشه
عاطفی آب می‌خورد که حاصل آن امروز چشمگیر و افتخارآمیز
است.

در سال ۲۵۰۶ شاهنشاهی اولین سنگ بنای آموزشگاه
عالی پرستاری وابسته به سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی
بدست برادر تاجدارم نهاده شد و از سال ۲۵۰۸ که این
آموزشگاه عملاً فعالیت خود را آغاز کرد تاکنون ۹ آموزشگاه

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

پرستاری در حد فوق دیپلم، ۹ آموزشگاه مامائی در حد فوق دیپلم، ۴ آموزشگاه مامائی در حد لیسانس، ۹۴ آموزشگاه بهیاری، ۳۳ آموزشگاه عالی پرستاری در حد لیسانس تأسیس شده و در ۲ دانشگاه نیز رشته پرستاری در حد فوق لیسانس از طرف سازمانهای آموزشی و درمانی مختلف بوجود آمده و همه جا مورد استقبال دوشیزگان ایرانی قرار گرفته است. بدیهی است که حاصل کار این مؤسسات، فاصله زیادی را بین پزشک و بیمار پر کرده و ما را از حیث عوامل مؤثر در عالم درمان بیماران غنی ساخته است و توسعه دامنه این فعالیت بموازات ایجاد و گسترش شبکه تندرستی و دیگر دوره های آموزش پیراپزشکی امکانات کشور ما را برای بسط مداوا و درمان در سطح روستاها و نقاط دورافتاده افزوده است. اکنون هنگام آن رسیده است که همه سازمانهای مسئول با هم آهنگی در راه رفاه حال و تأمین خواسته های معقول پرستاران بکوشند تا این خدمتگزاران ارزنده اجتماع با راحتی خیال در شرایط مرفه و با امید بیشتر به خدمات فداکارانه خود ادامه دهند.

یکی از پرستاران گفته است اینکه ما را فرشتگان سپید پوش لقب داده اند غرور انگیز و افتخار آمیز است ولی جامعه نباید فراموش کند که ما در حقیقت فرشته نبوده و بی نیاز از مایحتاج زندگی افراد عادی نیستیم. ما هم انسانهایی هستیم که باید وظایف سنگین خود را با تحمل رنج و بردباری انجام دهیم و در عین حال بهمه چیزهایی که هر انسان معمولی در زندگانی عادی و طبیعی خود بآن احتیاج دارد نیازمندیم.

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

من این گفته را تأیید میکنم و از همه مقامات مسئولی که در مسائل درمانی کشور سهم خدمتی بعهدہ دارند میخواهم کہ همواره در اندیشه فراهم ساختن موجبات تأمین احتیاجات و آسایش خاطر پرستاران باشند و شخصاً این مسائل را تا حصول نتایج کافی پیگیری خواهم کرد.

اجرای کامل مواد ده‌گانه قطعنامه صادره از طرف کنگرہ پرستاران در مہرمہ گذشتہ مورد توجہ و منظور نظر است و سعی خواهد شد ہمہ آنها بمرحلہ اجرا و عمل درآید و اینک بعنوان آخرین دستاورد تلاشہائی کہ در راہ بہبود وضع زندگی پرستاران بعمل آمدہ در این مجلس باطلاع همگان میرسانم کہ شورایعالی پرستاری کہ مقدمات ایجاد آن ازچندی پیش فراهم شدہ بود تشکیل گردیدہ و اساسنامہ آن پس از مطالعات کافی تصویب شدہ است و شخصاً ریاست آنرا عہدہ دار گردیدہ ام و در اجرای ہدفہای آن کوشا خواهم بود. در آیندہ باید رشتہ آموزش و تخصص پرستاری بہداشت در دانشگاہہا توسعہ یابد و همانطور کہ پرستاران در امر درمان نقش مہمی دارند در فعالیت‌ہای بہداشتی نیز از وجود ایشان بیشتر استفادہ شود.

برای بالا بردن سطح دانش و استفادہ از تجارب دیگران، انجمن پرستاران باید سعی کند در کنفرانسہای بین‌المللی پرستاران کہ ہر سال در یکی از کشورہا تشکیل میشود شرکت جوید و آخرین دستاوردهای علمی و تجربی مربوط بہ این حرفہ را برای ہمکاران خود بارمغان آورد.

از شورایعالی پرستاری خواستہ ام شرح وظایفی برای

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

پرستاران با مطالعات کافی تنظیم کنند و حدود مسئولیتهای آنان را مشخص سازند. کلیه سازمانهای درمانی و بهداشتی که از خدمت پرستاران بهره‌مند میباشند در آینده بطور هم آهنگ باید طبق این شرح وظایف از پرستاران کار و مسئولیت بخواهند.

امیدواریم بزودی مقدمات تشکیل سازمان نظام پرستاری هم فراهم گردد تا پرستاری نوین ایران با تشکیلات تکامل- یافته‌ای تحت نظم درآید و مسائل مربوط به پرستاران در مراجع صلاحیتدار خود آنها مورد رسیدگی قرار گیرد. در این هنگام که برای بهبود وضع پرستاران اقدامات همه‌جانبه‌ای در جریان است، از پرستاران نیز انتظار داریم در انجام وظایف خطیر انسانی که بعهدہ دارند بیش از پیش کوشا باشند و اگر بگفته خودشان در حقیقت فرشته نیستند، در انجام وظایف انسانی خود فرشته‌خو باشند.

دانشگاه و دانشجو

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی یفرمان برادر تاجدار خود در کنار سایر فعالیت‌های اجتماعی، ریاست هیئت امنای دانشگاه‌های جندی‌شاپور و رازی را نیز بر عهده دارند و برامور این دانشگاه‌ها نظارت عالیه اعمال می‌فرمایند.

والاحضرت در فروردین‌ماه سال ۲۵۳۵ در اجتماع دانشجویان دانشگاه جندی‌شاپور و در مهرماه همان‌سال بمناسبت آغاز سال تحصیلی دانشگاه رازی سخنانی ایراد فرمودند که در برگیرنده بسیاری از مسائل مربوط به دانشگاه‌ها و دانشجویان میباشد. متن سخنان والاحضرت در صفحات بعد مندرج است.

سخنان والا حضرت شاهدت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت در اجتماع دانشجویان دانشگاه جندی شاپور ۲۹ فروردین ۲۵۳۵

استادان
دانشجویان

بیش از ۸ سال پیش بود که بامر شاهنشاه برادر تاجدارم ریاست هیأت امنای دانشگاه شما را عهده دار شدم. روزی که برای اولین بار باینجا آمدم آنچه بنام دانشگاه جندی شاپور خوانده میشد عبارت بود از چند ساختمان خراب و بنای ناتمام، کلاسهای بدون استاد و وسیله، دانشجویانی بلا تکلیف و بی برنامه، آنچه تدریس میشد اغلب در سطح دبیرستان و اگر بگوئیم آموزشگاه نامنظمی بیش نبود واقعاً اغراق نگفته ایم. بهمین جهت دانشجویان ناراضی بودند و بحق هم ناراضی بودند. شاید پاره ای از دانشجویانی که در آن روزها دور من جمع میشدند و مطالبشان را بانهایت صمیمیت و شهادت بامن و همراهانم در میان میگذاشتند امروز در شمار استادان شما باشند. آنها بیش از هر کس میتوانند شهادت بدهند که وضع دانشگاه شما در آن ایام چقدر نامرتب بود و تاچه اندازه مشکلات و خواستههای شما مرا منقلب میکرد.

اما بخواست خدا و به همت شاهنشاه محبوبمان که از همان تاریخ مشوق و راهنمای من در حل مسائل بیشمار شما بودند، امروز دیگر حتی خاطره آن روزهای سخت باید فراموش شود. ارزشیابی هایی که از دانشگاه شما شده و میشود، امکانات چشمگیری که در این مدت فراهم گردیده، و مخصوصاً پیشرفتهای محسوسی که جناب جامعی با علاقه و پشتکار

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

خاص خود در اجرای اوامر شاهنشاه در این دانشگاه بوجود آورده‌اند همه حاکی است که دانشگاه جندی‌شاپور هم‌اکنون در شمار مؤسسات آموزشی ممتاز کشور قرار گرفته است. نه تنها گسترش فیزیکی دانشگاه و تعداد دانشکده‌ها و مؤسسات آن جلب نظر مینماید بلکه از حیث تعداد و کمیت استادان و وسایل آموزشی نیز کمتر دانشگاهی در ایران با آنچه که شما امروز در اختیار دارید برابری میکند. من اطمینان دارم که آهنگ پیشرفت کار به همان شکل تصاعدی که تا بحال بوده ادامه خواهد یافت و صمیمانه امیدوارم که روز بروز محیط کار و آموزش شما از هر حیث بهتر و کاملتر شود.

با این همه میدانم که هنوز یکایک شما — چه دانشجو باشید و چه استاد — با مسائل زیادی روبرو هستید. زیرا هر پیشرفت سریعی طبعاً مسائل تازه‌ای را ایجاد میکند که باید در حل آنها کوشید و مثل همیشه امیدوارم که آنها را با نهایت صراحت و شهامت با من و کادرهای مسئول دانشگاه در میان بگذارید تا همگی به رفع مشکلات بپردازیم. البته از شما انتظار دارم که چه در هنگام طرح مسائل و چه بموقع ارائه پیشنهادات و راه‌حلهای آنچه را که میخواهید از آنچه که میتوان کرد و درخور امکانات معقول ماست جدا نکنید و به عبارت دیگر چه اکنون که دانشجو هستید و چه در زندگی آینده، در همه حال سعی کنید انتظارات شما با واقع بینی توأم باشد. و در این زمینه لازم میدانم که اندیشه‌هایی را با شما در میان بگذارم.

سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

شما میدانید که امسال مردم ما پنجاهمین سال سلطنت دودمان پهلوی را جشن میگیرند. در اوایل سلطنت پدرم من طفل چند ساله‌ای بیش نبودم و مثل همه شماها هرچه به مراحل رشد نزدیک تر میشدم مثل هر نوجوان دیگر توقعات و انتظاراتم در باره آنچه که می‌بایست در این کشور انجام گیرد روز بروز بمیزانی بیشتر بالا میرفت. دلم میخواست همه چیز به نحو احسن و در حد کمال انجام گیرد. سالها حتی حاضر نبودم توجهی به محدودیت‌های گوناگون سیاسی، اقتصادی و اجتماعی خودمان بکنم چون مثل همه شما نسبت بمنافع کشورمان پرشور، بی‌صبر و سخت‌گیر بودم. ولی هرچه بزرگتر میشدم و در مکتب پدرم بیشتر می‌آموختم می‌دیدم که مشکلات کارها در مرحله اجرا و عمل خیلی بیش از آنست که قبلاً میتوان تصور کرد. بخصوص آنکه کارهای اجتماعی و سیاسی خواه ناخواه یا باید با دست همان افرادی انجام گیرد که دانسته یا ندانسته خود وضع قبلی را بوجود آورده‌اند و یا بدست کسانی که هنوز آمادگی لازم را برای قبول مسئولیتها ندارند. این مشکلات بخصوص در شرایطی که ملتی میخواهد يك شبه ره صد ساله را طی کند چندین برابر میشود و در اینجا است که پای فداکاری پیش می‌آید و برای رسیدن بمقصد لازم است که پاره‌ای از خواسته‌های زمان حال، در گرو منافع آینده قرار گیرد. آنوقت است که باید توقعات را جابجا کرد. جایی صبور و با حوصله بود، جایی دندان بر جگر گذاشت، یکجا باید کوچکترین سازش را در مورد تأمین بعضی از خواسته‌های امروز نادیده گرفت و جای دیگر از هیچگونه

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

فداکاری برای محکم ساختن اساس و پایه‌های اجتماعی بهتر برای نسل آینده دریغ ننمود.

این رسالتی بود که اعلیحضرت پدرم آنرا در همه حال برای خود و مملکت قائل بودند و شاهنشاه برادر تاجدارم همان را امروز با شهامت و دوراندیشی خاص دنبال میفرمایند.

به نظر من در زمان ما آگاهی هر چه بیشتر به ماهیت مشکلات گوناگونی که با آن روبرو هستیم و طرح و تشخیص بعدهای گوناگون مسائل روز بیش از هر وقت دیگر لازم است. البته غرضم از این یادآوری بهیچوجه آن نیست که شما را دعوت به محافظه‌کاری کنم. بعکس وظیفه و رسالت شما و هر کس دیگری که عشق این مرز و بوم را در سر دارد آنست که با روشن بینی کامل و با نهایت شهامت و صداقت مسائل را آنچنانکه هست با دیدی انتقادآمیز و واقع‌بینانه تجزیه و تحلیل کنید و از هیچگونه اظهار نظر آزاد و اقدام سازنده برای اصلاح وضع، خودداری ننمائید. ولی چنین رسالتی را همیشه با توجه کامل به منافع درازمدت مردم و مشکلات کار دنبال کنید و هیچگاه جستجوی ایده‌آل را از واقعیات زندگی و محدودیت‌های عملی که در هر زمینه‌ای وجود دارد جدا نسازید. تنها در آنصورت است که خواهید توانست وظیفه اصلی خود را نسبت به خود و نسل آینده‌ای که ما امروز، فردا را برای آنها می‌سازیم با سربلندی و احساس مسئولیت انجام دهید.

من شاید بیش از هر شخص دیگر به مشکلات و کمبودهای دانشگاه شما وارد باشم و آرزو دارم که بتوانم همه آنها را

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بسرعت رفع کنم. ولی همانطور که برای تولد کودکی سالم شرایط گوناگونی از جمله تحمل نه ماه گذشت زمان لازم است برای رشد مؤسسه بزرگی مثل دانشگاه چندشاپور هم شرایط بسیاری باید رفته رفته جمع شود که تنها مربوط بامکانات مالی و فنی نیست. آنچه را که از لحاظ امکانات مادی لازم دارید آسان تر میتوان تأمین کرد و شما خود بهتر میدانید که در این زمینه ها تاکنون از هیچ کوششی فروگذار نشده و بخواست خدا باز هم بر کوشش های خود خواهیم افزود.

اما آنچه شما بدان احتیاج دارید و خود روح و علت وجودی يك دانشگاه را تشکیل میدهد باین سادگی ها یا از راه گسترش مسائل فنی و یا افزایش تعداد ساختمانها ودانشکده ها و تغییرات سطحی در برنامه آموزشی بدست نمی آید بلکه محیطی است دیگر، محیطی نو که در پرتوی آن بتوان پرورش انسانهایی دیگر و انسان پروائی دیگر را امکان پذیر ساخت. ایران امروز که همه چیزش بایران فردا مربوط میشود ایرانی است که سرنوشتش در درجه اول بستگی به پیدایش چنین انسانهایی دارد. امور فنی و تخصصی قسمت کوچکی از فعالیت های این انسانها است و قسمت اعظم دیگر آنها خصائل انسانی، احساس مسئولیت، میزان آگاهی، قدرت تشخیص و بینش روشن و نودوستانه آنان تشکیل میدهد. جوان ایرانی که باید به فرداهای تاریخ ما شکل دهد نه تنها باید به مهارتهایی که جامعه امروز بدان نیاز دارد آشنا باشد بلکه باید خصایل بیشمار و فضیلت های دیگری را که برای مشارکتش در ایجاد يك اجتماع انسانی و انسان پرور لازم

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

است در خود پرورش دهد. مگر رسالت دانشگاههای ما جز اینست که باید به پرورش چنین خصائلی پردازند و انسان-هائی را در آغوش خود بار آورند که به گفته منشور انقلاب آموزشی، رشید و کامل باشند و همانطور که قبلا اشاره کردم این خصائل را نه با ساختمان و وسائل فنی میتوان بدست آورد و نه از راه بدست آوردن قطعه کاغذی بنام دیپلم. که متأسفانه هدف غائی خیلی از دانشجویان ما شده است.

آنچه مهم است ایجاد تغییری اساسی در محیط زندگی و آموزشی دانشگاههاست. دانشجویان از یکسو و استادان از سوی دیگر باید دست بدست یکدیگر بدهند تا روحیه خدمت بمردم و طلبه‌گی بر همه فعالیتها حکمفرما گردد و دانشگاه در همه حال به یک مدرسه واقعی زندگی تبدیل شود و در همه حال فراموش نکنیم که ماوراء همه تخصصها و فنون که آموختن آن در زندگی امروز ضروری است خود «خوب زندگی کردن» فنی است که قبل از هر چیز باید آنرا آموخت.

من صمیمانه امیدوارم که شما دانشجویان و شما استادان عالیقدر این دانشگاه بتوانید هرچه زودتر چنین روابط خلاق و اصیلی را بین خود بوجود آورید و توأم با اقداماتی که برای گسترش فیزیکی دانشگاه و افزایش وسایل فنی و آموزشی آن میشود محیطی را ایجاد کنید که در آن علم و آموزش بیش از هر چیز در خدمت پرورش انسانهای کامل و رشید فردا و هدف‌های یک اجتماع شکوفان انسانی قرار گیرد.

توفیق روزافزون شما را در نیل باین هدفهای بزرگ همیشه آرزو مندم.

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

پیام والا حضرت بمناسبت آغاز سال تحصیلی ۲۵۳۵-۲۵۳۶ دانشگاه رازی - مهرماه ۲۵۳۵

آغاز سال آموزشی ۲۵۳۵-۲۵۳۶ دانشگاه رازی را به همه استادان، دانشجویان و کارکنان این دانشگاه با خوشوقتی و امید فراوان شادباش میگویم و آرزو مندم که اعضای هیئت علمی این واحد عالی آموزشی، در راه پرفروغ و گسترده دانش، رهروانی پیوسته موفق و در مسیر خدمت به شاهنشاه و میهن، سربازانی همیشه پیروز باشند.

هر جامعه برای پیشرفت و تعالی خود نیاز به انسانهای آموزش-دیده و آگاه دارد و مراکز آموزشی رفع این اولین نیاز مهم اجتماعی را بعهده دارند. بهمین لحاظ امر آموزش در کشور متحول و پیشرو ما که خود را برای نیل به تمدن بزرگ آماده میسازد از حساسیت و ویژگی خاص برخوردار است.

برادر تاجدارم شاهنشاه آریامهر، همواره توجه خاص خود را به این امر مهم ابراز فرموده‌اند و همگان بخوبی آگاهند که در نهمین کنفرانس ارزشیابی انقلاب آموزشی رامسر یکبار دیگر این توجه بخوبی تجلی کرد و شاهنشاه در فرمایشات خود در مراسم گشایش این کنگره اشاره فرمودند که:

«اساس فلسفه انقلاب ایران بر آنست که هرایرانی از»
«آغاز زندگی از بهترین امکانات پرورش و بهداشت و تغذیه»
«برخوردار باشد و از فرصتهای متساوی تحصیل، از»
«مقدماتی ترین سطح تا عالی ترین مدارج بهره‌مند گردد.»

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

بنابراین روی سخن باگردانندگان و استادان این دانشگاه است و از آنان می‌خواهم که با نگرش به‌وضع روحی و جسمی جوانان و با توجه به‌خواستهای مشروع این نسل، در سنین پرشور جوانی، پیوسته در ارتباط عاطفی شدید و صمیمانه با آنها باشند و توجه کنند که گردانندگان چرخهای عظیم اجتماع آینده کشور همین دانشجویان امروز هستند. دانشجویانی که امروز در کلاسهای شما اندوخته لازم را برای کوششهای فردا گرد می‌آورند.

ازسوی دیگر امیدوارم که جوانان دانشجوی باین نکته اساسی پی ببرند که اصل کلی برای هرآموزش و پیشرفت، رعایت انضباط و توجه بمقررات محیطی است که در آن بکار فراگیری و دانش‌آموزی سرگرمند و این نکته را هرگز از یاد نبرند که هر درخواست و کمبودی را میتوان در يك محیط تفاهم و درك متقابل به بحث گذاشت و به نتیجه منطقی رسید. دانشجویان باید همچنین هوشیار باشند که چهره خواستهای منطقی و مشروع خود را در پس غبار بی‌انضباطی نپوشانند. از همه بالاتر فراموش نکنند که دانشمندی و پژوهندگی هنگامی ستودنی است که با خصائل عالیّه انسانی و احساسات میهن پرستی توأم باشد و گرنه دانش بدون سجایای اخلاقی و دانشمند بی‌وطن در هیچ اجتماعی قدر و منزلت نخواهد داشت.

همچنین درکار تجربه‌اندوزی و دانش‌پژوهی خویش توجه به‌جنبه‌های عاطفی و انسانی و روی‌آوری به فضائل معنوی دانش و بینش را هیچگاه از دست ندهند، چه، در دنیای

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

صنعت‌زده امروزه اگر به‌جنبه‌های اخلاقی و معنوی توجه نشود و ویژگی‌های فرهنگ استوار و بارور ایرانی منظور نظر نباشد، مدتی نخواهد گذشت که انسانها عواطف و ظرایف زندگی را از یاد خواهند برد و در لابلای چرخهای بی‌رحم و سریع صنعت به پیچ و مهره‌های ناچیز و بی‌اراده‌ای تبدیل خواهند شد.

قلمرو دانش جدید بعدی گسترده است که امروز دست‌یافتن به هر ناممکنی را تقریباً ممکن ساخته است. باید کوشید تکنولوژی جدید و دست‌آوردهای دانش نو در این مرکز آموزشی مورد توجه قرار گیرد و دانشجویان از دانش مدرن که لازمه زیستن در جوامع موفق امروزین است برخوردار شوند.

مردم این ناحیه از کشور که دانشگاه رازی در آن بنیاد شده در طول تاریخ باستانی ایران، میهن‌دوستی و وطن‌پرستی خود را بارها در برخورد با هجوم بیگانه با نثار خون خود به اثبات رسانده‌اند. کسب دانش و کاربرد تکنولوژی جدید باید جوانان این شهرها را با خردی روشن‌تر و ذهنی پربارتر برای خدمت به میهن و مقدسات ملی آماده کند.

بسیار خوشوقت‌م که این دانشگاه با اینکه سال گذشته کار خود را با اعتباری محدود آغاز کرد، توانست در زمانی کوتاه، کوششهای علمی خویش را گسترش دهد و تا حدی پاسخگوی نیازمندیهای این قسمت، به نیروی انسانی آزموده و کارآمد باشد. همچنین خرسندم که کار این سازمان علمی به‌نگامی آغاز میشود که مردم حقشناس ایران پنجاهمین سال شاهنشاهی

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

دودمان پهلوی را جشن میگیرند.
من در اولین فرصت از دانشگاه شما بازدیدخواهم کرد تا
از نزدیک باهم گفت و گو کنیم و سخنهای سازنده‌ای بشنویم.
سخن‌هایی که زیربنای ایران نیرومند، آباد، آزاده و کوشنده
را استوارتر از همیشه برپای میدارد.
توفیق روزافزون همه‌کسانی را که بگونه‌ای در پیشرفت
امور این دانشگاه کوشش کرده‌اند خواستارم.

سمینار بین‌المللی آموزش زنان روستائی و همایش پزشکی آسیائی

درفروردین و اردیبهشت سال ۲۵۳۴ دو سمینار بین‌المللی درباره مسائل روستائی در تهران تشکیل شد، که والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در هردو سمینار مطالب مهمی ایراد فرمودند. سمینار بین‌المللی بررسی و ارزیابی برنامه‌های آموزشی و پرورشی زنان روستائی روز سی‌ام فروردین و دومین همایش آسیائی پزشکی کشاورزی و بهداشت روستائی در روزهای اول تا چهارم اردیبهشت ۲۵۳۴ در تهران تشکیل شد. سخنان والا حضرت اشرف پهلوی در آئین گشایش این سمینارها علاوه بر مسائل روستائی، دربرگیرنده بسیاری از مشکلات و مسائل مربوط به حرفه پزشکی بوده و بهمین مناسبت بحث‌های زیادی را برانگیخت. من فرمایشات والا حضرت در هردو سمینار در صفحات بعد مندرج است.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت در جلسه افتتاح سمینار بین‌المللی
بررسی و ارزیابی برنامه‌های آموزشی و پرورشی زنان
روستائی
۳۰ فروردین ماه ۲۵۳۴

خانم‌ها و آقایان

ما وارد دومین دهه‌ی پیکار جهانی برضد بیسوادی شده‌ایم. در همین‌جا بود که دهسال پیش کنگره‌ی جهانی وزیران آموزش و پرورش بگونه‌ی قاطع، جامعه‌ی بین‌المللی را از وسعت و شدت بیسوادی در جهان و لزوم تجهیز مؤثر منابع انسانی، فنی و مالی دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی برای ریشه‌کن‌ساختن آن، آگاه کرد.

امروز منظور ما ارائه‌ی ترازنامه‌ی این کوشش‌های دهساله نیست، هراندازه هم که این کوشش‌ها شایان توجه باشد، بی‌سوادی همچنان پایرجاست. اگر درصد بیسوادی کاهش می‌یابد، شمار مطلق آن همچنان افزایش می‌پذیرد و اوضاع روبه‌وخامت می‌رود. ناگزیریم بپذیریم و اذعان‌کنیم که، باوجود کوشش‌های انکارناپذیر ما، میزان بیسوادی در جهان تحمل‌ناپذیر و فاجعه‌آمیز است. «فرهنگ سکوت» هنوز، و همچنان، بربخش عظیمی از مردم ما فرمان میراند.

همچنین، در شروع کار سمینار، باید به‌وضع بسیار نامساعد زنان اشاره کنیم. از سال ۱۹۶۰ تا ۱۹۷۰ تعداد زنان بیسواد پنج برابر بیش از تعداد مردان بی‌سواد، افزایش یافته است. فاصله‌ی روزافزون میان نسبت زنان و مردان

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

بیسواد نشان می‌دهد که زنان، بویژه در کشورهای در حال رشد و بالاخص در منطقه‌های روستایی دستخوش چه نابرابری‌هایی، اگر نگوییم تبعیض‌ها، هستند. بعلاوه، بسیاری از واقعیات دیگر وضع وخیمی را که ریشه‌هایی عمیق‌تر از بیسوادی دارد، نشان می‌دهند.

این وضع هماهنگی و تعادل اساسی اجتماعات ملی و خانوادگی را تهدید می‌کند. فراشد عدم تعادل را باید هرچه زودتر متوقف ساخت و برای رسیدن به این منظور باید راه‌ها و وسایلی یافت که بتوان زنان را بتدریج به نقش جانشین-ناپذیرشان در ساختمان جامعه آگاه گردانید. من عقیده دارم که این یکی از هدف‌های اصلی سمینار است. این سمینار باید به شرکت‌کنندگان امکان دهد تا با تبادل تجربه‌های خود و با تفکر و تأمل مشترک، راه‌های مؤثر آگاه‌سازی زنان را عرضه دارند، فراشد رشد اجتماعی و مشارکت فعالانه‌ی آنان را در نوسازی کشور تسریع و تسهیل کنند.

اما ما باید متوجه باشیم که کاربرد ناآگاهانه‌ی الگوهای که کارایی آنها در مورد مردان به ثبوت رسیده است، خطرناک خواهد بود. ما باید از نیروی خلاقیت و تغیل خود کمک گیریم تا بتوانیم شیوه‌های فعالیت خویش را، باتوجه به نقش خاص زن در جامعه، تعیین کنیم. تفاوت زن و مرد به این معنی نیست که زن موجودی صغیر و ذاتاً وابسته است. باید به زن امکان داد تا نقش تکمیل‌کننده‌ی خاص خود را در جامعه‌ی که تاکنون ارزش‌های ویژه مردان بر آن حاکم بوده‌اند، ایفا کند.

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

در ایران، ما به تجزیه و تحلیل انتقادی و عینی کوشش-های خود و اجرای برنامه‌های تجربی پرداخته‌ایم. نرخ بسیار بالای بیسوادی (تقریباً ۷۰٪) در میان زنان، نرخ بسیار پایین شرکت زنان (تقریباً ۱۴٪) در فعالیت‌های باصطلاح اقتصادی و نگرش منفی اکثریت زنان نسبت به کار تجهیز و نوسازی، تهیه و اجرای برنامه‌های آموزشی و پرورشی را برای ارتقای اجتماعی و اقتصادی زنان روستایی ضروری ساخته‌اند.

در طی این سمینار، طرح تجربی سوادآموزی تابعی که سازمان زنان ایران، با کمک یونسکو، در یک منطقه‌ی روستایی بمرحله‌ی اجرا گذاشته است مورد بررسی شما قرار خواهد گرفت. این طرح در چارچوب برنامه‌ی ملی برای ریشه‌کن ساختن بیسوادی در میان زنان، و تحقق رشد راستین جوامع روستایی پا گرفته است.

هم اکنون، با آنکه مرحله‌ی تجربی پایان نیافته است، چنین به نظر می‌رسد که طرح به شناخت و تعریف دقیق‌تر اصول سوادآموزی تابعی کمک کرده است.

تجهیز زنان آموزگار از میان روستاییان، سازمان‌دهی و کنترل مؤثر فعالیت‌ها و تهیه و تدوین مواد آموزشی مناسب، مهمترین عوامل در اجرای طرح تجربی به‌شمار می‌روند. موجب خوشحالی من است که آموزگاران کلاس‌ها از میان زنان روستایی برخاسته‌اند و خواهند توانست در روستاهای خود، بگونه‌ی طبیعی، نقش الهام‌دهنده و تربیت‌کننده را کماکان ایفاء کنند.

درواقع، سوادآموزی، کارآموزی و ارتقای اجتماعی و

سخن‌ها و احضرات شاه‌دخت اشرف پهلوی

اقتصادی زنان باید، قبل از هر چیز کار خود زنان و بویژه کارآگاه‌ترین آنان، باشد.

همچنین، طرح در عمل نشان داده است که کار سوادآموزی تابعی زمانی تأثیر تعیین‌کننده‌ی خود را بر جای خواهد گذاشت که تقریباً تمامی جمعیت را دربرگیرد. همه‌ی قشرهای جمعیت باید باسواد شوند و برنامه‌های کارآموزی و تجهیزاتی آنان را دربر گیرند.

پیکار برای سوادآموزی جزء لاینفک فراشد دمکراتیزاسیون جامعه به‌شمار می‌رود و موفقیت آن در گرو شرکت وسیع، فعالانه و آگاهانه‌ی مردم است. مشارکت و گفت و شنود نیاز بنیادی انسان است، پایه‌ی هرگونه کار دمکراتیک و آموزش و پرورش‌رهایی‌بخش را تشکیل می‌دهد و باید برای تبدیل موجودات زبون و بی‌تحرک به انسان‌های طراز نوین به‌کار برده شود - انسان‌هایی که در رنج و دشواری‌های دیگران سهیم خواهند شد، روحیه‌ی انتقادی را درخود پرورش خواهند داد، مسایل را بگونه‌ی عینی مطرح خواهند کرد، در کار و فعالیت سازنده شکوفان خواهند گردید و هموعان خود را با آغوش باز پذیرا خواهند بود. این است غایت سوادآموزی تابعی همچون مرحله‌ی در آموزش و پرورش مداوم.

آموزش حرفه‌ی و اشتغال در زندگی اقتصادی جنبه‌ی مهم دیگری از کارهای طرح تجربی را تشکیل می‌دهند. ایجاد شرکت‌های تعاونی فعالیت‌های اقتصادی را تقویت و تسهیل می‌کند.

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

هدف نهایی آنست که شرایط لازم برای تبدیل اجتماع طبیعی (یعنی اجتماعی روستایی در تمامیتش) به اجتماع آموزشی فراهم آیند. آنگاه مسئولان و رهبران طبیعی اجتماع روستایی، سازمان‌دهندگان، الهام‌دهندگان و مربیان در کار رشد و توسعه خواهند بود.

مرحله‌ی تجربی طرح ساوه به پایان خود نزدیک می‌شود. زمان آن فرا رسیده است که سازمان زنان ایران و مسئولان طرح، نخستین نتیجه‌ها را از این تجربه بگیرند. اطمینان‌دارم که هر يك از شما بنحوی مؤثر، براساس تجربه‌های خود، به این امر كمك خواهید كرد. آنچه بیش از همه اهمیت دارد، نه ارائه‌ی نتیجه‌های مثبت بل شناخت دشواری‌ها و مسایل مطرح شده، ناکامی‌ها و علل آنهاست. در مرحله‌ی که آغاز می‌شود، باید وظیفه‌هایمان را بگونه‌ی مؤثرتر انجام دهیم، روش‌های خود را اصلاح کنیم و وسایل کار خویش را بهبود بخشیم.

باشد که نتیجه‌گیری‌های این سمینار به ما، و به اجتماع بین‌المللی، در پیشبرد طرح‌های نوسازی و رشد و توسعه‌ی ملی كمك کند.

سخن‌ان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**نطق والا حضرت در دومین همایش آسیائی پزشکی کشاورزی
و بهداشت روستائی
تهران، ۱-۴ اردیبهشت ماه ۲۵۳۴**

عالیجنابان
بانوان و آقایان

بسیار خوشوقتم که گشایش دومین همایش آسیائی پزشکی کشاورزی و بهداشت روستائی را اعلام بدارم و به شرکت‌کنندگان دانشمندی که نه فقط از کشورهای آسیائی بلکه از قاره‌های دیگر برای اظهار نظر و گفتگو درباره پاره‌ای از مشکلات حیاتی و بحرانی زمان ما امروز اینجا گرد آمده‌اند خوش‌آمد بگویم.

همایش شما در زمانی تشکیل میشود که نهادهای پزشکی تقریباً همه‌جا زیر آتش انتقاد از همه طرف قرار گرفته است. اعتماد به پزشکی روپهمرفته، هم در کشورهای صنعتی و هم در جهان در حال رشد، با يك بحران بیسابقه روبرو شده است. برخی انتقادکنندگان تا آنجا پیش رفته‌اند که میگویند «در پانزده سال گذشته پزشکی حرفه‌ای يك تهدید عمده به بهداشت شده است.»

حتی در زمینه‌های پیشرفته آن که تا کنون مورد اختلاف و گفتگو نبود مانند نقش پزشکی در کاهش مرگ‌ومیر و بیماری و افزایش طول متوسط زندگی اکنون با چالش روبرو شده است.

چند نکته‌ای از آنها را که می‌خواهم یادآوری کنم ممکن

سخنان و الاحضرت شاهنخت اشرف پهلوی

است حداقل برای برانگیختن واکنش‌های سازنده و قراردادن بحث‌های حرفه‌ای و تخصصی در يك دورنمای وسیع‌تر، سودمند باشد.

در نخستین سلسله این انتقادات ادعا میشود که کار اصلی حرفه پزشکی بطور روزافزون بصورت «حفظ زندگی بیمار مردمی که وابسته به حرفه پزشکان در يك محیط ناسالم هستند» درآمده است. «دسترسی به متخصصین و بیمارستان‌های شهرت‌دار و ماشین‌های زندگی نگهدار بطور مرجع از آن مردمی است که در شهرهای بزرگ زندگی میکنند که در آنها هزینه جلوگیری از آلودگی محیط، بطور استثنائی بالاست مانند نظام آموزشگاهی کنونی. نظام بهداشتی که برپایه مراقبت‌های بیمارستانی استوار گردیده است متناسب با این اصل است که آنها که دارند بیشتر دریافت خواهند کرد و با آنها که ندارند رفتاری مناسب وضعشان خواهد شد...»

در کشورهای متحد آمریکا بتنهائی سالانه نودمیلیارد دلار، یعنی $17/4\%$ تولید ناخالص ملی برای بهداشت خرج میشود که هزینه بهداشت سرانه آمریکاییها را به ۳۲۰ دلار در مقابل متوسط يك دلار برای هر افریقائی میرساند.

هزینه درمان بیمار در بیمارستان‌های عمده آمریکا در هشت سال گذشته سه برابر شده است. ساختن يك تخت بیمارستانی اکنون بیش از ۸۵۰۰۰ دلار خرج دارد و برای بکار انداختن هر تخت به ۳۵۰۰۰ دلار نیاز است. باوجود این خاطر نشان شده است که «در طول مدت این خیز بیسابقه،

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

امریکا شاهد يك پيش آمد موازی آن نیز بوده که در جوامع صنعتی بیسابقه است. یعنی طول متوسط زندگی مردان بالغ آمریکائی کاهش یافته و انتظار می‌رود که بیش از این هم کاهش یابد.»

در عین حال علت مراجعه در حدود یکمیلیون آمریکائی که در بیمارستانهای این کشور پذیرفته می‌شوند، در درجه اول واکنش منفی آنها به داروهاست.

در بیانیه‌ای که از طرف هیأت اجرایی سازمان بهداشت جهانی در يك بررسی سازمانی در سمینار ژانویه ۱۹۷۳ انتشار یافت گفته شده است که بطور متوسط يك مصرف‌کننده بهداشت در ۱۹۷۳ کمتر از آنچه در ۲۵ سال پیش (که سازمان بهداشت جهانی بوجود آمد) از بهداشت بهره‌مند می‌شود.

در همه کشورهای دیگر وابستگی به داروهای خطرناک و پزشك‌ها یا (تروژنیک) باندازه وحشت‌انگیزی افزایش یافته است. در این فراشد، منافع مستقر صنایع داروئی آنچنان است که کشورهای متحد امریکا در ۱۹۷۲ فقط برای تبلیغات و ترویج مواد دارویی سالانه ۴۵۰۰ دلار برای هر يك از ۳۵۰۰۰۰ پزشك شاغل خرج کرده‌اند.

شکی نیست که پزشکی امروزی برای تشخیص بیماریهای خاصی بسیار مؤثر بوده است. بهر حال برای مردم این اطمینان فکری حاصل شده است که علم در حال پیشرفت است و روزی خواهد رسید که آنها نیز از آن بهره‌مند خواهند شد. مهارت استثنائی «کریستین بارنارد» برای عوض کردن قلب با هیاهوی جمعیت‌های احساساتی و وسائل تبلیغاتی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

استقبال میشود. ولی معلوم نیست تاچه اندازه چنین پیشرفت هائی که در زمینه علوم زیستی (بیو - مدیکال) انجام گرفته توانسته است به میلیونها افرادی که نیازمند به يك بهداشت واقعی به مفهوم يك احساس بالاتر تندرستی و «خوشایندی» بیشتر هستند کمک خواهد کرد.

در کشورهای در حال رشد، در عین حال که افزایش مشابهی در هزینه های بهداشتی دیده میشود، (برخی کشورها هم اکنون بیش از ده درصد تولید ناخالص ملی را باین مصرف میرسانند)، و در عین حال که دانشکده های پزشکی به نهالستانی برای صنعت «فرار مغزها» تبدیل شده و میلیونها سرمایه را بخود جذب کرده اند، وضع اسفناک و وخیم بهداشت عمومی همچنان رو به بدی میرود. وابستگی این کشورها هم به «جرگه» پزشکی شناخته شده بین المللی و هم بفشارهای اجتماعی - اقتصادی ناشی از «تقسیم کار بین المللی» و ساختمانهای قدرت جهانی در این فراشد نقش مؤثر ایفا میکند.

در بیشتر این کشورها بیمارستانهای مجلل و سرشار از آخرین ابزارهای پزشکی، مبالغ هنگفتی پول بخود جذب میکند. پزشکی خصوصی از پرسودترین حرفه ها شده و داروهای گرانبهیمت ساخت خارجی بازار را پرکرده است. فقط در مکزیک اکنون انواع داروهای که برای فروش عرضه میشود چهار برابر داروهای است که در کشورهای متحد آمریکا بفروش گذاشته میشود. با اینهمه، بهداشت توده های مردم که در مناطق روستائی زندگی میکنند یا

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بگروههای کم درآمد مردم شهرنشین تعلق دارند هنوز تابع شرایط غیر انسانی و تحمل ناپذیر است. در واقع برای اکثریت عظیم مردمی که در کشورهای در حال رشد بسر میبرند، بین آنها که نسبت پزشک جمعیت یا نسبت تخت بیمارستانی به جمعیت زیادتری دارند و آن کشورهایی که در آنها پزشکان دانشگاه تمام کرده یا بیمارستانها کمیاباند تفاوت چندانی وجود ندارد.

در هر دو نوع کشور، پزشکان و متخصصان بیماریهای نادر در نقاطی که بدانها نیاز اساسی هست وجود ندارند، به اکثریتی که بیش از همه نیازمندند نمیرسند و برای حل مشکلات عمده تندرستی، مهارت و توانائیهائی را که دارند یا کم بکار میبرند یا اصلاً بکار نمیبرند. دانش آنها از مسائل پزشکی، صرفنظر از رابطه و تناسبی که ممکن است با احتیاجات واقعی داشته باشد، ربط ناچیزی با توانائی آنها برای کنترل کردن و از میان بردن بیماریها یا ایجاد و پیشبرد شرایط لازم برای بهبود وضع تندرستی عمومی دارد. آنها در جدائی از حرفه های دیگر و سازمانهایی که شرکت آنها در مسائل بهداشتی اساسی است عمل میکنند.

محیط زیست، تغذیه، مسکن، شرایط کار و زندگی، هماهنگی و محیط همسایگی و شرایط اجتماعی - فرهنگی که يك جامعه در آن زندگی میکنند، شاید بیش از شمار پزشکان و بیمارستانها در وضع بهداشت عمومی مردم تأثیر داشته اند. با اینهمه برای ایجاد ساختهای لازم یا پیشبرد سیاست های درهم تنیده ای که از طریق آنها بتوان در همه این

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

زمینه‌ها فعالیت همه جانبه نمود یا اقدامی نمیشود یا فقط توجه ناچیز یان میشود. بی‌توجهی دولتها به‌مواجهه با ریشه‌های مسائل بهداشتی اغلب منجر بوضع‌ی شده است که شرایط موجود مربوط به محیط‌زیست، مسکن و سایر شرایط کار و حقایق اجتماعی-اقتصادی به‌ظرفی برای بهداشت، بویژه نسبت به طبقات فقیر، کشانیده میشود.

حتی اگر بسیاری از انتقادات بالا اغراق‌آمیز یا يك جانبه باشد، این‌ها نشانگر وخامت و پیچیدگی وضعی است که بویژه در بهداشت روستائی و خاصه در کشورهای آسیائی حکمفرما میباشد.

همایش شما، مانند بسیاری از اجتماعات دیگر علمی و بین المللی ممکن است این نظر را تعقیب‌کننده پزشکی بعنوان يك علم، نباید به عوامل بسیار دیگری که به علم پیشرفته و هنر پیچیده و مشکل درمان مربوط نمیشود پردازد. ولی در مقابل اینکه میلیونها نفر از مردمان عادی غیر حرفه‌ای شبیه خود من هنوز از مجامع عالی مانند همایش کنونی انتظاراتی دارند، ممکن است همایش شما بخواهد از آن دید صرفاً دانشگاهی گامی فراتر نهد و مواد دستور جلسات خود را با توجه برابطه نزدیک آنها با ریشه‌ها و جنبه‌های گوناگون مسائل مورد بحث قرار دهد.

بدون اینکه بخواهم دخالتی در تصمیم‌های شما بکنم، هم مانند يك فرد عادی و هم بعنوان يك علاقمند به پیشبرد بهداشت روستائی، امیدوارم که در گفتگوها و مذاکرات خودتان همواره هدفهای عمومی و نهائی بهداشت را بمفهوم

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

گسترده‌آن، و رابطه بحث خودتان را با نیازمندیهای ضروری
میلیونها مردم، و با خصوصیات تقسیم‌ناپذیر بهداشت همچو
يك پدیده «اکو-سوسیال» یعنی با توجه به جنبه‌های اجتماعی
و محیط زیستی بخاطر داشته باشید.

زمانی که برادر تاجدارم شاهنشاه آریامهر سپاه بهداشت
را بوجود آوردند فرمودند «لازم است حاصل تحصیلات و
تجارب مورد استفاده توده‌های وسیعی قرار گیرد که در درجه
اول در نقاط گمنام و دورافتاده کشور بدان احتیاج دارند،
باید بهداشت در اختیار همه قرار گیرد و از این حیث شهر-
نشینان بدون جهت امتیازی به روستا‌نشینان نداشته
باشند.» بویژه در دو سال گذشته فرصت داشته‌ام که
در باره مسائل بهداشتی کشورم با توجه باین اصل و
براساس تجربیات طولانی شخصی خودم در محل، از نو
فکر کنم. در عین حال که بکار هیئت بررسی مسائل بهداشتی
و درمانی کشور نظارت داشته‌ام که خلاصه‌ای درباره آن
بانگلیسی پخش شده است - از هر زمان بیشتر معتقد شده‌ام
که نه تولید بیشتر «علم» و نه وابستگی بیشتر به معجزه‌هائی
که ممکن است از پیشرفت علوم پزشکی انتظار پروده‌یچکدام
نمیتوانند پاسخ‌دراز مدت به نیازمندیهای بهداشت و تندرستی
میلیونها مردمان باشند. آنچه بنیادی است در درجه اول
سازمان دادن خودمان است بطریقی که دانش و مهارت پزشکی
موجود را در خدمت توده‌های مردمی که نیازمند بآن هستند
بگذاریم.

باید شرایط مساعد اقتصادی، اجتماعی را برای زندگانی

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

تندرست پیرو رانیم.

زمان آن فرا رسیده است که برگردیم به منابع عمده‌ای که الهام بخش حکیم‌های بزرگ آسیائی و اندیشمندان پزشکی خودمان بوده است. آنها ابزارهای کمی در اختیار داشتند و آگاهی علمی و فنی آنها در واقع کمتر بود. ولی عمیقاً انسان و تندرستی او را عزیز داشتند و نگران و متوجه او بودند و از این رو نبوغ و بینش حکمت و خردباورنکردنی آنها می‌تواند بیش از پیش سرچشمه الهام برای همه کسانی باشد که بهمان اندازه نگرانند، به دردهای انسانی می‌اندیشند و حق انسان را بیک زندگی سالم محترم می‌شمارند. اگر ما در آسیا از سنتهای بشر دوستانه ژرف آنها پیروی کنیم و ابزارهایی را که اکنون در اختیار داریم بکار ببریم آنگاه شاید بتوانیم خود را در راه راستین آموختن بدانیم، راهی که بتواند ما را به یک پاسخ بشر دوستانه به مسائل کنونی بهداشت و درمان رهنمون باشد.

آخرین سخن من بشما دانشمندان و کارورزان پزشکی ساده است چون می‌خواهم هم فکر صمیمانه خودم و هم فکر میلیونها مردمان عادی را که نیازمند کمک و توجه درمانی و بهداشتی هستند بیان کنم.

شما دانش بسیار دارید و ما آنرا میدانیم. شما ضرورتی ندارد که دانش خود را از طریق پژوهش بیشتر، کشفیات بیشتر، مجلات بیشتر و همایش‌های بیشتر از همین نوع ثابت کنید.

ولی آنچه ما، میلیونها مردمی که نیازمندیم، اکنون

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

میخواهیم بدانیم این است که شما چه می‌توانید با دانش‌خودتان
برای ما انجام دهید، بما بگوئید که ما چه کمکی میتوانیم
بکنیم تا شما دانش خود را بمرحله عمل و اجراء بگذارید و
چگونه امکان خواهد داشت که بجدائی میان فکر توجه و
مراقبت و بعمل گذاشتن و تحقق بخشیدن باین فکر که این
اندازه بآن نیاز هست پایان داد.
صمیمانه توفیق شما را در مذاکرات آرزو مندیم.

شرقیابی مدیر عامل و اعضای هیئت مدیره سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی به پیشگاه
شاهنشاه آریامهر ریاست عالیہ و والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی نیابت ریاست عالیہ سازمان
شاهنشاهی خدمات اجتماعی

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در میان جمعی از شرکت کنندگان دومین همایش
جنبش ملی نیکوکاری در تخت جمشید

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی دم دومین همایش جنبش ملی نیکوکاری، جام زرین
نیکوکاری را به آقای الفضلی پور اعطا میفرمایند

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی نخستین کلنگ ساختمان بنیاد صادق آل محمد را که
در مسیر برنامه های جنبش ملی نیکوکاری ایجاد شده در بوکه شهریار بزمین میزنند

والاحضرت شاهدخت اشرف بهلوی آغاز جنبش ملی نیکوکاری را در اجتماع بازرگانان و صاحبان صنایع کشور اعلام میفرمایند.

مراسم روز پرستار در حضور والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت
اشرف پهلوی
در سفرهای خارج از کشور

سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

پیشگفتاری بر مسافرتهاى والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی بخارج از کشور

نظر باینکه والاحضرت ریاست عالیہ کمیته ایرانی حقوق بشر و ریاست عالیہ سازمان زنان ایران و همچنین ریاست هیئت های نمایندگی ایران را در کمیسیون حقوق بشر و سایر مؤسسات سازمان ملل متحد و مجامع بین المللی بعهده دارند و از آنجائیکه همواره در محافل جهانی بشیوہای متهورانه مبارزه با ہر نوع تبعیض نژادی را تعقیب و پیگیری فرمودہ و برای تامین حقوق زنان در سطح بین المللی نیز منشا اثرات و اقدامات بسیار ارزندہای بودہ اند، بعنوان شخصیتی جهانی از طرف پادشاهان، رؤسای جمہوری و سران کشورہای مختلف گیتی از معظم لها دعوت بعمل آمدہ تا از نقاط مختلف جهان بازدید بعمل آورند.

دیدارہای والاحضرت از این قبیل کشورہا همواره متضمن تبادل افکار و تشریح سیاست مستقل ملی و پیشرفتہای حاصلہ در کشور ما بودہ و اثرات این مسافرتهاى حسن نیت در روابط کشور ما با جهان خارج با ارزشمندی فراوان توأم بودہ است. والاحضرت طی این دیدارہا بمناسبتہائی سخنانی ایراد فرمودہ اند کہ ہر يك مبین دید وسیع معظم لها در شناسائی کامل مسائل و مشکلات جهان معاصر است.

آنچه کہ در صفحات بعد میآید قسمتہائی از سخنان والا حضرت است کہ در کشورہای چین، کرہ، و بعضی از ممالک آفریقای غربی و پاکستان ایراد شدہ است و همچنین متن مضامینہائی کہ در مراجعت از کشور چین و ممالک آفریقای غربی بعمل آورده اند در پایان بچاپ رسیدہ است.

سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

دیدار والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی از شش کشور افریقای غربی

کشورهای مورد بازدید:

- ۱- سنگال
- ۲- سیرالئون
- ۳- لیبریا
- ۴- ساحل عاج
- ۵- غنا
- ۶- نیجر

تاریخ بازدید:

۱۸ دی تا ۱۲ بهمن ۲۵۳۴ برابر با ۸ ژانویه تا ۱ فوریه

۱۹۷۶

آفریقا، قاره‌ای کهن، سرزمینی که اعجاب را در تمامی وجود خود به ودیعه دارد با غنائی استثنائی هنوز هم برای گروه زیادی از مردم در هاله‌ای از ابهام و ایهام پیچیده شده است. سرزمین اسرارآمیز و دیرپای آفریقا، باعتباری روحی جوان نیز دارد، چه بیشتر کشورهای مستقل این قاره در بیست سال اخیر استقلال خود را باز یافتند و از این پس بود که پرچمی جدید برپام مجامع بین‌المللی به اهتزاز درآمد و ترنم موزیک ملی کشوری نوپا در مراسم یگوش رسید.

این ممالك که آغازگر حیات تازه‌ای در خانواده جهانی شدند با همه نارسائی‌های مادی که فرا راه تولد اجتماعیشان قرار دارد خیلی زود توانستند که حضور مؤثر خود را در محافل جهانی باثبات بگیرند زیرا کافی است که رای نماینده يك کشور کم جمعیت افریقائی توازن جهانی را در محافل بین‌المللی نامتعادل

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سازد. گذشته از این بافت سیاسی خاص سرمایه‌های طبیبی با ارزش و کانه‌ها و معادنی که در گوشه و کنار این قاره در دل خاک نهفته است ویژگی خاصی باین قسمت از جهان می‌بخشد. این عوامل جذب‌کننده بملاوه دوگانگی هویت افریقا که این سرزمین را از طرفی به گذشته‌های دور پیوند میدهد و از سوی دیگر عامل حدوث يك سلسله مسائل جدید در سطح جهانی شده است توجه گروه بیشماری از مردم گیتی و بخصوص نام‌آوران و شخصیت‌های برجسته جهانی را پراکنگشته که در این نگرش ایجاد و توسعه روابط، تخصیص اعتبار مالی برای توسعه و پیشرفت و ارائه سرویس‌های خدمتی و تأمین نیروی انسانی متخصص و ماهر که اکثریت قریب باتفاق کشورهای افریقائی فاقد آن هستند مورد توجه است.

والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در سفر حسن‌نیت خود به افریقا که بدعوت رسمی رؤسای جمهوری ۶ کشور آفریقائی غربی شامل: سنگال - سیرالئون - لیبریا - ساحل عاج - غنا و نیجر صورت گرفت در همه‌جا با استقبال پرشکوه مردم و دولتمداران این کشورها روبرو بوده‌اند.

هدف کلی از این سفر، شناساندن ایران، توسعه روابط دوستانه فی‌مابین و مذاکره با رهبران نهضت‌های زنان این کشورها و تبادل نظر درباره پیکار بایسوادى و اجرای برنامه دهه بین‌المللی زن و توسعه بوده است.

سخنرانی‌هایی که در صفحات بعد می‌آید انتخابی از سخنانی است که والا حضرت در این کشورها ایراد فرموده‌اند. و بدنبال آن متن مصاحبه‌ای به‌چاپ رسیده است که پس از پایان سفر افریقائی والا حضرت در ژنو صورت گرفته و حاوی نظر معظم‌الیه پیرامون این سفر حسن‌نیت میباشد.

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در خانه ملت در سنگال

دوشنبه ۲۲ دی - ۱۲ ژانویه ۱۹۷۶

آقای نخست وزیر،

خانم دیوف،

عالیجنابان،

بانوان و آقایان،

از سخنان ستایش آمیزی که نسبت به برادر تاجدارم، کشورم و شخص من بیان کردید صمیمانه سپاسگزارم. نخست باید از این فرصت استفاده کرده از حضرت رئیس جمهوری و بانو سنگور، از شما آقای نخست وزیر و بانو دیوف و همچنین از عموم افراد ملت سنگال بمناسبت پذیرائی گرمی که از من و همراهانم طی مدت اقامت در کشور زیبایتان بعمل آوردید تشکر کنم.

ضمن این مسافرت توانستم شاهد ابراز دوستی شما نسبت به کشور خود باشم و اطمینان میدهم که این دوستی متقابل است، بعلاوه امکان یافتن که به مفهوم غنی مہمان نوازی اهالی سنگال پی ببرم.

بسیار خوشوقتم که میتوانم در برابر اشخاصی چنین برجسته سخن گویم و موضوعی را که مدتهاست در دل دارم یادآور شوم، این موضوع مسأله وضع زن از جمیع جهات و بخصوص شرکت زنان در فرایند کلی توسعه است.

در زمینه توسعه، کوششهای انجام شده بوسیله جامعه

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بین المللی بمنظور برقراری يك نظام جدید اقتصادی و نتایج حاصل از آن بخصوص در جریان هفتمین اجلاس فوق العاده مجمع عمومی ملل متحد، بنظر من بسیار امیدبخش است. در عین حال رضایت خاطر من کاهش مییابد، زیرا در مورد نقشی که زنان میتوانند و باید در زمینه های مختلف بعهده گیرند کارهای زیادی در پیش داریم. با کمال تأسف این موضوع در اجلاس مذکور مطرح نشد.

بعقیده من نقش زن در هر نظام بین المللی عادلانه و صحیحی نیز یکی از اجزاء اصلی را تشکیل میدهد.

کنفرانس جهانی سال بین المللی زن در مکزیکو به کرات خاطر نشان ساخت که مسائل زنان، مسائل تمام جامعه است. بدون مشارکت فعالانه مجموع منابع انسانی نمیتوان دردهائی نظیر افزایش شدید جمعیت، فقر، قحط، عقب ماندگی و جهل را که بشریت از آن رنج میبرد درمان کرد. بساری در شرایط موجود از بکارگرفتن مؤثر کلیه این منابع، مخصوصاً زنان بی بهره ایم.

خوشبختانه برنامه کاری که در جریان کنفرانس مکزیکو تهیه شد بصراحت وابستگی های موجود بین وضع زن و مسائل توسعه را مشخص میسازد و سازمان ملل متحد را دعوت میکند که سالهای ۱۹۸۵-۱۹۷۵ را دهه ملل متحد برای زنان و توسعه اعلام کند.

معهدنا تصمیمات متخذه در مکزیکو بمنظور بهبود سر-نوشت زنان که بعداً در مجمع عمومی ملل متحد مورد قبول واقع شد، چنانچه از طرف دول کشورهای عضو سازمان ملل،

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سازمانهای مختلف بین‌المللی، مردان و مخصوصاً زنان بنحو مثبت و محسوس دنبال نشود بصورت احکام باطلی درخواهد آمد.

از ذکر جزئیات برنامه کار جهانی، اعلامیه مکزیکو و قطعنامه‌های مصوب کنفرانس خودداری میکنم. هیأت نمایندگی بسیار شایسته کشور شما تحت رهبری بانو **کارولین دیوپ** در کارهای کنفرانس فعالانه شرکت داشت و اطمینان دارم که حضار محترم از نتایجی که برای ما حاصل شده است مطلع گردیده‌اند.

از صمیم قلب آرزو دارم که این مدارك، بخصوص برنامه کار که بسیار غنی و پرمغز است و دولتها ملزم شده‌اند طی دهسال آینده بر مبنای آن عمل کنند، مانند بسیاری از اسناد دیگر ملل به بایگانی‌ها سپرده نشوند.

در مقیاس ملی ضرورت دارد که مسئولان برنامه‌ریزی، توصیه‌های برنامه کار را در تمام سطوح، هنگام تهیه برنامه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور خود در نظر گیرند. در این زمینه خوشوقتم که سنگال با وفاداری با اصول تعیین شده بوسیله **اتحاد ترقیخواه سنگال** که شورای ملی زنان جزء مکمل آنست، پیشرفت زن را بعنوان یکی از هدفهای اولیه طرح توسعه خود تلقی کرده است.

من طی مدت کوتاه اقامت خود که با کمال تأسف بپایان میرسد، توانستم به کوششهای عظیمی که در این کشور بمنظور بهبود وضع زن انجام شده است پی ببرم. نمونه درخشان آن تهیه و ترویج مجموعه قوانین خانواده سنگال

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

است که همانطور که پرزیدان سنگور طی چهارمین کنگره کنفرانس زنان افریقا اشاره کرد، به رسم مخالف با پیشرفت پایان داد.

در واقع، برای تحقق بسیج عمومی کلیه اعضای يك اجتماع، باید بطور قاطع همه پیشداوریهای کهنی را که مانع بکار بستن يك سیاست پویای توسعه است از میان برد. بیش از ده سال است که ما باین نحو علیه اینگونه پیشداوریها در کشور خود پیکار می کنیم.

آزادی زنان ایران در دوران سلطنت پدرم با رفع حجاب آغاز شد. در سال ۱۹۶۳ همزمان با انقلاب اجتماعی ایران، برادر تاجدارم حق رأی دادن را به زنان تفویض کردند. سال گذشته هنگام تأسیس حزب رستاخیز ملت ایران، شاهنشاه یکبار دیگر ضرورت مشارکت بیشتر زنان را در برنامه های کشور ما مورد تأکید قرار دادند.

برای من موجب سرافرازیست که ثابت شده است که زنان بخوبی از عهده مسئولیتهای محوله برآمده اند و امروزه زنان سناتور، نماینده مجلس شورای ملی، استاد دانشگاه، پزشک، وکیل دادگستری و نماینده سیاسی فراوانند. آنان در حزب نیز مقامهای بسیار مهمی را احراز کرده اند. اخیراً يك زن در دولت به سمت وزیر مشاور در امور زنان منصوب شد.

نمیتوان انکار کرد که در کشورهایی چون کشور ما که غالباً رسوم کهن بر اذهان رسوخ دارد اصلاح عمیق طرز تفکر به گذشت زمان و بردباری نیاز دارد. اما خوشبختانه بنابه

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اراده دولتها و از طریق تصویب قوانین و مقرراتی که بتدریج آخرین دژهای تبعیض علیه زنان را درهم میکوبند این اقدام مورد تقویت و تسریع واقع شده است.

معینا اقدامات ملی نمیتواند و نباید در نوعی انزوا و خودکفائی ناشی از غرور انجام گیرد. بنظر میرسد که اقدامات هر دولت باید براساس نمونه و اقدامات دولتهای دیگر متکی باشد و از این نظر سازمانهای مختلف بین المللی میتوانند کمک بسیار مؤثری باشند.

در حال حاضر چه در سطح ملی و چه در سطح ناحیه ای و بین المللی بنحو تأسف انگیزی با فقدان اطلاعات و معلومات صحیح و کامل درباره زنان مواجه هستیم و این خود در هر تحقیق چند جنبه ای درباره موضوع موجب بروز اشکالاتی میشود که تقریباً غیر قابل رفع است.

باین جهت است که ایران پیشنهاد کرده است يك مرکز اطلاعات ناحیه ای در زمینه تحقیق و آموزش زیر نظر کمیسیون اقتصادی و اجتماعی ملل متحد برای آسیا و اقیانوس آرام بوجود آید.

میتوان گفت این مرکز آموزش دارای همان هدفهای انستیتوئی است که از چندی قبل، در داخل کمیسیون اقتصادی ملل متحد برای افریقا تأسیس شده است.

به همین منظور، هیأت نمایندگی ایران در کنفرانس مکزیکو پیشنهاد کرد يك انستیتوی بین المللی تحقیق و آموزش جهت ارتقاء زن ایجاد شود. این پیشنهاد در اجلاس اخیر مجمع عمومی ملل متحد به تصویب رسید. انستیتوی مذکور بمحض

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

تأسیس، با مراکز تحقیقات اقتصادی و اجتماعی در سطح ناحیه‌ای و بین‌المللی و همچنین مؤسسات مختلف سازمان ملل متحد همکاری نزدیک خواهد داشت.

امیدوارم این تبادل نظرها بتواند در تمام سطوح، نیازها و آرزوهای زنان را در مقیاس جهانی بهم پیوند دهد. اطمینان دارم که در این آرزو، ملت سنگال و مخصوصاً رئیس‌جمهوری مشهور آن که در تمام عمر خود در راه برانداختن موجبات جدائی و خصومت در جهان و استقرار عدالت و احترام متقابل آن و احترام بشریت و شخصیت آدمی پیکار کرده است سهیمند.

در خاتمه مایلیم یکبار دیگر مراتب سپاسگزاری خود را بخاطر دوستی و مهمان‌نوازی که در کشور جالب و شگفت‌انگیز شما نسبت بمن ابراز شده است اظهار دارم و صمیمانه آرزو کنم که دیدار آینده اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران از سنگال و دیدار حضرت رئیس‌جمهوری و بانو لئوپولدسنگور از ایران نخستین و مهمترین گام در راه دوستی ژرف و روز-افزون بین کشورها و ملت‌های ما باشد.

متشکرم

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در سر میز غذا،
فریتون (سیرالئون)

۱۳ ژانویه ۱۹۷۶ - سه شنبه ۲۳ دی ۲۵۳۴

آقای رئیس جمهوری،
خانم استیونس،
عالیجنابان،
بانوان و آقایان،

نخست باید بخاطر مهمان نوازی صمیمانه و کریمانه شما تشکر کنم و قدرشناسی خود را از سخنان مهرآمیز و توأم بالطفی که درباره من بیان داشتید و نیز از احساسات شما ابراز دارم. اطمینان میدهم که من و ملت ایران نیز نسبت بشما چنین احساساتی داریم.

همچنین مایلم از شما، آقای رئیس جمهوری بمناسبت دعوت محبت آمیزی که موجب این دیدار شد تشکر کنم. برای من این فرصت مفهوم خاصی دارد، زیرا نه تنها نخستین دیدار من، از کشور شماست بلکه تقریباً مقارن با برقراری روابط سیاسی و سیمای بین کشورهای ماست.

رجاء واثق دارم که علیرغم فاصله زیادی که بین سیرالئون و ایران وجود دارد، هیچگاه در جستجوی موجبات مختلف نزدیکی بیشتر دولت های خود دچار اشکال نخواهیم شد. سیاست حفظ و گسترش همکاری و دوستی ما با سایر ملل مبتنی بر فلسفه کوشش برای صلح و ثبات در سراسر جهان است.

سخن والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ما همیشه روابط دوستانه و همکاری فعالانه با تمام کشورها را مادام که این روابط براساس احترام متقابل وعدم مداخله در امور داخلی یکدیگر باشد حفظ کرده ایم. کاملاً آگاهیم که بدون صلح به آن محیط اجتماعی که پیشرفت و سعادت نوع بشر را افزایش دهد نمیتوانیم دست یابیم. باین دلیل است که ما در ایران از توسعه روابط متقابل خود حسن استقبال میکنیم و همانطور که شاهنشاه ما اعلام کرده اند معتقدیم که استحکام رشته های دوستی و همکاری ما با اصل سیاست مستقل ملی ما کاملاً پیوند دارد. اجازه دهید یکبار دیگر مسرت فراوان همراهان خود و شخص خود را از اینکه در کشور شما بسرمیبریم ابرازدارم. از این فرصت استفاده کرده سلامت حضرت رئیس جمهوری و بانو استیونس و سعادت و شادکامی سیرالئون ودوستی پایدار بین کشورها و ملت های خود را آرزومندم.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در جلسه اتحادیه
انجمنهای بانوان سی‌یرالثون
شهر فری‌تاون - ۱۵ ژانویه ۱۹۷۶ - پنجشنبه ۲۵ دی ۲۵۳۴

ریاست محترم
اعضای برجسته اتحادیه ملی زنان
عالیجنابان
خانمها و آقایان

قبل از هرچیز میخواهم خوشوقتی فراوان خود را از
فرصتی که دست داده است تا از این کشور زیبا دیدن کنم
بیان نمایم. من همواره خاطرات این دیدار را گرامی خواهم
داشت و میل دارم مراتب تشکر و قدرشناسی عمیق خود را
بخاطر استقبال صمیمانه و میهمان‌نوازی بسیار گرمی که از
من و همراهانم از لحظه ورود بکشور شما بعمل آمده است
اظهار بدارم.

ابراز احساسات دوستانه شما نسبت بکشور و ملت من
تأکیدی است برگسترش روزافزون تفاهم و همبستگی فیما بین
دو کشور ما.

امروز میخواهم مطالبی درباره نقش زنان در توسعه ملی
مطرح سازم. البته این موضوعی است که در سخنرانیهای
گوناگون بنحو دامنه‌داری مورد بحث و بررسی قرار گرفته
است.

بهمین لحاظ قصد من آن نیست که وقت این مجمع محترم
را با شرح مفصل در این باره بگیرم بلکه در عوض، فرصت

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

امروز را وقف چند اشاره مختصر به مسائلی خواهم کرد که بگمان من اگر قرار باشد زنان نقش فعالانه‌تری را در جامعه ایفا کنند این مسائل حائز اهمیت بسیار خواهد بود.

اظهارات من بطور عمده بآموزش و پرورش زنان، طرز برخورد های متحول مردان و زنان و همچنین نیاز به مشارکت گسترده‌تر زنان در توسعه اقتصادی ملی ارتباط خواهد داشت. در مورد دو کشور ما، عقیده راسخ من براینست که علیرغم تفاوت قابل ملاحظه در سوابق تاریخی و فرهنگی ما، زنان سیرالئون و ایران آرزو های مشترک بسیار دارند و مصمم هستند که نقشی برتر و پویاتر در جوامع خود بعهده بگیرند. خوشحالم که پیشرفت سریع زنان سیرالئون را در تمام زمینه های زندگی مشاهده میکنم. سیرالئون از نعمت رهبری خردمندانۀ جناب «دکتر سیاکاستیونس» رئیس جمهوری برخوردار است که نظرات مترقیانه ای دارند و مبتکران و ششاهای گوناگونی در جهت ترغیب مشارکت هرچه بیشتر زنان در زندگی ملت بوده اند و از اینراه، منابع پربار انسانی ملت را بطرزی فزاینده در فرآیند توسعه و رفاه بسیج کرده اند. من با علاقه تمام، جنبه های متعدد پیشرفتهائی را که در قلمرو فعالیت های زنان نصیب کشور شما شده است دنبال کرده ام.

بدبختانه مردم در نقاط مختلف دنیا، گذشته پرشکوه و افتخارآمیز آفریقا را بدست فراموشی سپرده و همچنان در تعصب غیر اصولی خود باقی مانده اند. من بگونه ای استوار معتقدم که سازمانهایی مانند اتحاد

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ملی شما میتوانند در زمینه از بین بردن این عقاید تعصب آمیز نه تنها در باره سی یرالثون بلکه بطور کلی در باره نقش زنان در تمامی آفریقا، سهم مهمی داشته باشند.

خوشبختانه امروز آگاهی فزاینده ای در میان زنان آفریقا نسبت باین ضرورت که باید خود را با هدف مشارکت مؤثرتر در جامعه، متشکل سازند وجود دارد.

يك نمونه ارزشمند که در اینمورد بخصوص به ذهن خطور میکند وجود «انجمنهای کشت برنج در سی یرالثون» است که برای مقاصد کشاورزی ایجاد شده است.

هنگامیکه باین منطقه از جهان نظر کلی می افکنیم مشاهده میکنیم که تشکیل سازمان زنان پان آفریکن، و نیروی داوطلب زنان آفریقائی دو مورد از تحولات ارزنده ای است که در این قاره صورت پذیرفته است، همچنین مرکز آموزش و پژوهش برای زنان که اخیراً با هدف «تکامل مؤثرتر وضع زنان در جامعه» دایر شده است و نیز واقعاً یکی از مظاهر همین تحول بشمار میرود.

ما هم با توجه به ارزش وجودی چنین مرکزی پیشنهاد کرده ایم مؤسسه مشابهی برای آسیا تحت نظر کمیسیون اقتصادی و اجتماعی برای آسیا و حوزه اقیانوس آرام تشکیل شود و این پیشنهاد در اجلاس گذشته کمیسیون مذکور باتفاق آراء به تصویب رسید.

این مؤسسات و سایر سازمانهای مشابه نه تنها نتایج اقتصادی بیار خواهند آورد بلکه بر ارزشهای سالم معنوی نیز خواهند افزود. ما هرگز نباید فراموش کنیم که توسعه اگر

سخن‌بان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

تنها براساس پیشرفت اقتصادی باشد برای جامعه موردنظر، غیرمکفی و خطرناک است، و پیوسته باید به ضرورت برخورداری از يك توسعه ملی متعادل و متوازن توجه داشته باشیم. بموجب آمار موجود، در حدود ۶۰ تا ۸۰ درصد از نیروی کار که در آفریقا صرف کشاورزی میشود متعلق به زنان است. مشابه همین آمار ناراحت‌کننده را نیز میتوان در سایر نقاط در حال توسعه دنیا بدست آورد.

خوشبختانه امروز ملتها تشخیص میدهند که بدون مبادرت به اقدامات عملی در مورد ورود زنان به مجرای اصلی فعالیت ملی، نمیتوانند نیروهای انسانی خود را بطور کامل مورد بهره‌برداری قرار دهند.

اینموضوع هم يك واقعیت تأسف‌آور زندگی است که نه تنها تعداد مردان و زنان بیسواد در دنیای در حال توسعه افزایش می‌یابد بلکه نرخ بیسوادی در میان زنان بمیزان پنج برابر این نرخ در میان مردان قوس صعودی خود را طی میکند. وظیفه بسیار مهمی که برعهده ماست تنها در صورتی میتواند بگونه مطلوب انجام شود که يك برنامه کاملاً حساب شده بمنظور آگاه ساختن هرچه بیشتر زنان نسبت به حقوقشان و ترغیب مردان به همکاری با آنها و تلقی آنان بعنوان افراد برابر بمرحله اجرا درآید. در این زمینه شکستن سد افکار تعصب‌آمیز مردان بهمان اندازه قاطع و اساسی است که افزایش سطح آگاهی زنان.

این امر علاوه بر سایر گامهایی که باید در راه تحقق آن برداشته شود، مستلزم کوششهای مصممانه و گسترده برای

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

از بین بردن بیسوادی و شرایط زندگی ناسالم، یکبار و برای همیشه، هم در نواحی شهری و هم در مناطق روستائی است. باینطریق هم مردان و هم زنان این فرصت را خواهند یافت که مساعی خود را نه در راه تلاش معاش روزانه، بلکه برای طرح ریزی آینده و تعیین سرنوشت خویش متمرکز و متشکل سازند.

ما در ایران، تحت رهبری برادر تاجدارم، به یک سلسله اصلاحات اجتماعی و سیاسی ژرف و واقعاً انقلابی طی مدت ۱۲ سال گذشته دست زده ایم که علاوه بر سایر اثرات خود، مستقیماً بر نقش زنان در جامعه ایران تأثیر بخشیده است.

زنان نه تنها از حق رأی برخوردار شده اند، بلکه همچنین زنانی داریم که اعضای سپاههای دانش و بهداشت هستند و مانند همکاران مرد خود در جهش گسترده ملی برای از بین بردن بیسوادی و بهبود شرایط زندگی در مناطق روستائی، صفوف پیشتاز رزمندگان را تشکیل می دهند.

ما از آنرو به چنین اقدامی مبادرت ورزیده ایم که معتقدیم برای قرار گرفتن در ردیف ملل توسعه یافته و در عین حال حفظ میراث فرهنگی غنی خود باید کوششهای مربوط به توسعه ملی را در جهت بسیج تمامی منابع خویش اعم از انسانی و طبیعی هدایت کنیم.

هدف اساسی ما در ایران تحقق شرکت صحیح و متوازن زنان در جامعه ای است که تقریباً تا همین اواخر بطور کلی یک جامعه مردانه بود. بالنتیجه اصلاحات ما بطور مداوم پیشرفت کرده و گسترش یافته است. بعنوان مثال، شاهنشاه

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

آریامهر برای همه ایرانیان، آموزش رایگان تا پایان دوره دانشگاه و همچنین مراقبتهای بهداشتی رایگان از بدو تولد را اعلام کرده‌اند.

اینک میل دارم بطور مختصر، به سازمان زنان ایران که خود ریاست عالیه آنرا برعهده دارم اشاره کنم. این سازمان در سراسر کشور شعبی دارد که از طریق آنها برنامه‌هایی را که برای آگاه ساختن زنان مناطق روستائی از حقوقشان، و همچنین جهت بالا بردن استانداردهای آموزشی و بهداشتی آنان طرح و تنظیم میشود بموقع اجرا میگذارد. سازمان مذکور نقش قاطعی را در توزیع قرصهای ضد بارداری برعهده داشته و در عین حال زنان را تشویق میکند که درباره تعداد فرزندانیشان و فاصله سنی آنها، براساس برابر با مردان تصمیم بگیرند.

ذکر چند نمونه از آمار و ارقام مربوط به ایران، پیشرفتهای سریعی را که در سالهای اخیر نصیب ما شده است مجسم میسازد. امروز از میان زنان ایران ۲۲ نفر بعنوان نماینده مجلس، ۱۸۰۰ نفر در کادر آموزشی دانشگاهها، ۸۰،۰۰۰ نفر در خدمات عمومی، ۸۰۰ نفر بعنوان پزشک، ۲۵۰ نفر بعنوان دندانپزشک، و ۱۸ نفر بعنوان بخشدار خدمت میکنند.

بمنظور آنکه به زنان در فعالیتهای گسترده‌ای که برعهده دارند کمک شود، برای نخستین بار در کشور ما یک وزیر مشاور در امور زنان از بین خود آنان تعیین و منصوب شده است. بعلاوه تعدادی زن چتر باز و راننده تاکسی داریم یعنی حرفه-

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

هائی که تا همین اواخر در انحصار مردان بود. فعالیت‌های ما در سطح بین‌المللی براساس این شناخت قرار دارد که هیچ ملتی نمیتواند برای پیشرفت منحصرأ بخود متکی باشد و يك سیاست ملی خودكفائی قادر نیست توسعه ملی را برای مدتی طولانی حفظ کند. این توسعه باید از طریق همکاری بین‌المللی بمرحله تکامل برسد و بهمین لحاظ است که کشور من فعالانه در امور مربوط به زنان در سراسر جهان مشارکت دارد و من مفتخرم که کوششهای ملی را در این زمینه رهبری میکنم.

برای نشان دادن نقش پرتحرک ما در امور بین‌المللی زنان ذکر این مثال میتواند مناسب باشد که در کنفرانس اخیر مکزیکوسیتی پیشنهاد کردیم يك مؤسسه بین‌المللی پژوهشی و کارآموزی برای زنان تحت نظر سازمان ملل متحد تأسیس شود. این پیشنهاد که بتصویب کنفرانس مذکور رسید در اجلاس اخیر مجمع عمومی سازمان ملل متحد نیز مورد تأیید و تصویب قرار گرفت.

چنین مؤسسه‌ای، فعالیت‌های زنان در نقاط مختلف جهان را از طریق تبادل اطلاعات و تحقیقات هماهنگ خواهد ساخت.

کنفرانس مکزیکو که ۱۳۳ ملت در آن شرکت داشتند توجه دولتها را به مسائل مربوط به زنان نشان میدهد.

اینك مهمترین عملی که باید انجام گیرد و جنبه حیاتی دارد، حفظ نیروی تحرك و جنبشی است که با اعلام «برنامه کار جهانی» در کنفرانس مزبور بوجود آمد. ارائه نظر و

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

حسن نیت بخودی خود نمیتواند جانشین اقدامات قاطع باشد. پیشنهاد‌های بسیاری که در کنفرانس عرضه شد باید بصورت عمل درآید تا زیربنای مستحکم‌تری برای تأمین حقوق ما ایجاد شود.

به‌مین دلیل بود که من «دهه توسعه برای زنان» را بمنظور تهیه يك برنامه کار درازمدت و حصول اطمینان از اجرای صحیح اصلاحات مورد نظر پیشنهاد کردم. باینطریق است که ما منشأ يك خدمت اساسی و حیاتی برای نسل‌های آینده خواهیم بود.

متشکرم

سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در مونروویا

(لیبریا)

شنبه ۲۷ دی ۱۳۳۴ - ۱۷ ژانویه ۱۹۷۶

آقای کمیسر،
اعضای محترم انجمن شهر،
عالیجنابان،
خانمها و آقایان،

برای من دشوار است کلماتی را برای سپاس عمیق و قدرشناسی از مهمان نوازی دلپذیری که نسبت به من و همراهانم از لحظه ورودمان میذول شده است و همچنین در برابر سخنان گرم و صمیمانه‌ای که نسبت به کشور و مردم ایران ابراز گردیده است پیداکنم.

باآنکه نخستین بار است از این پایتخت و کشور زیبا دیدن میکنم چنین بنظرم میرسد که بارها اینجا بوده‌ام. تبادل نظرهایی که تاکنون با حضرت پرزیدنت تالبرت و جناب معاون ایشان و دیگر شخصیت‌های برجسته کشور شما داشته‌ام مرا متقاعد ساخته است که منافع متقابل فراوان و دیدهای مشترکی نسبت به زندگی بین ما موجود است.

امروز مایل‌م در باره يك موضوع که خیلی برای من گرامی است و شخصاً از زمانی که پدرم در چهل سال قبل چادر را منع کرد با آن آمیخته بوده‌ام توضیحاتی بدهم. این موضوع «نقش زنان» است و در اینجا میخواهم به بعضی از مسائل مهم مربوط باین نقش در توسعه ملی اشاراتی بکنم.

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

این مسائل عبارت از نقش حیاتی است که آموزش زنان در پیشرفت اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی و همچنین تغییرگرایش‌های مردان و زنان در زمینه حقوق زنان ایفا میکند.

البته درست است که مسائل زنان از کشوری بکشور دیگر و برحسب نوع عوامل فرهنگی، تاریخی، اجتماعی و اقتصادی تفاوت پیدا میکند، معینا گسترش مداوم برنامه‌های همکاری بین سازمانهای زنان در سطح بین‌المللی گواه بوجود هدفهای مشترکی است که زنان در سراسر جهان گرامی میدارند و دنبال میکنند.

من اعتقاد راسخ دارم که این واقعیت در مورد دوکشور ما با وجود آنکه زمینه‌های تاریخی و فرهنگی بسیار متفاوتی دارند مصداق پیدا میکند. زنان لیبریا و ایران خواست‌های مشترکی دارند و در تصمیم خویش مبنی بر ایفای نقش مثبت‌تر و فعال‌تری در جوامع خود دارای وحدت نظر هستند.

برای من موجب خوشوقتی است که شاهد پیشرفت سریع زنان لیبریا در همه زمینه‌ها و حرفه‌ها باشم. آنها در سرزمینی زندگی میکنند که نخستین کشور مستقل و حاکم برسرنوشت خود در افریقای غربی بود و امروز نیک‌بخت هستند که یک رهبر بیدار و ترقیخواه، حضرت ویلیام تالبرت، که همواره زنان را برای ایفای نقش گسترده‌تر در زندگی ملی تشویق کرده‌اند، دارند. موقع والای زنان در لیبریا شأن جامعه‌ای را که در آن زندگی میکنند بالا میبرد. در میان برجسته‌ترین شخصیتها در حیات ملی لیبریا خانم انجی بروکز است که

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

نخستین زن افریقائی است که رئیس مجمع عمومی سازمان ملل شد و اکنون سفارت شما را در این سازمان بعهده دارد. من با خرسندی شاهد شبکه رو بگسترش فعالیت‌های زنان در این کشور هستم اما جای تأسف است که مردم سراسر جهان نسبت به میراث و فرهنگ غنی افریقا آگاهی ندارند و پیشداوری‌ها و باورهای خویش را در این باره همچنان حفظ کرده‌اند. استعمار پیشداوری‌های عمیقی را در این زمینه ایجاد و تقویت کرده و مردم جهان را از دستاوردهای فراوان ملت‌های افریقا بی‌خبر نگاه داشته است.

من معتقدم سازمان‌هایی از نوع انجمن‌های ملی زنان میتوانند نقش مهمی در ریشه‌کن ساختن اینگونه کج‌اندیشی‌های مغرضانه در باره افریقائیان ایفا نمایند.

باخوشوقتی مشاهده میکنم که تعداد فزاینده‌ای از سازمان‌های زنان در سراسر این قاره در حال شکوفان شدن است. فعالیت‌های روبه‌گسترش سازمان‌هایی از نوع «سازمان زنان افریقا» و «نیروی داوطلب زنان افریقا» از تحولات مهم تازه هستند و نشان میدهند که زنان افریقا ضرورت نقش خود را در جامعه بطور روزافزون احساس میکنند.

گام پراهمیت دیگر، تأسیس «مرکز افریقائی آموزش و پژوهش برای زنان» است که هدف آن تأمین مشارکت هرچه بیشتر و مؤثرتر زنان در جامعه است. ما نیز پیشنهاد کرده‌ایم سازمان‌مشابهی در آسیا زیر نظر کمیسیون اقتصادی و اجتماعی آسیا و خاور دور تأسیس شود و این پیشنهاد باتفاق آراء در آخرین اجلاس کمیسیون مذکور مورد تأیید قرار گرفته است.

سخن‌ان و الاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

اینگونه سازمانها موجب منافع اقتصادی و توسعه ارزشهای سالم و انسانی خواهند شد.

ما هنوز نباید آنچه که ما را به‌سستیزه گرفته است از نظر دور بداریم: اکثریت زنان جهان بیسوادند و در نتیجه اعضای درجه دوم جامعه را تشکیل میدهند. این وضع برای توسعه ملی زیانبار است زیرا اگر در هر جامعه زنان نقش‌های پائین‌تری بعهده داشته باشند آن جامعه از همه منابع انسانی خود استفاده کامل و مؤثر نخواهد کرد. اگر فقط قسمتی از جمعیت يك کشور فعالیت داشته باشد چگونه آن کشور میتواند امیدوار به پیشرفت سریع باشد؟ تلاش در جهت توسعه ملی ایجاب میکند به زنان فرصت داده شود تا استعدادهای خود را بطور کامل تقویت نمایند.

این يك واقعیت تأسف‌آور است که نه تنها تعداد مردان و زنان بیسواد در جوامع رو به توسعه افزایش می‌یابد بلکه بر میزان بیسوادی زنان پنج برابر بیشتر از مردان افزوده میشود. هر چند سوادآموزی تا حدودی بستگی به خواست فرد بیسواد برای آموختن دارد اما بیش از هر چیز منوط به گرایش تحصیلکرده‌ها و کسانی است که در مواضع تصمیم‌گیری قرار دارند. این تحصیلکرده‌ها هستند که باید تسهیلات بنیادی لازم را برای زنان در زمینه‌های آموزشی و غیرآموزشی فراهم سازند.

تصمیم‌گیرندگان باید باتفکر، تصمیم و بینش، اصلاحات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی لازم را بعمل آورند تا زنان بتوانند موقع راستین خود را در جامعه احراز نمایند. هموار

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

شدن راه برای شرکت فعالانه زنان در توسعه ملی مستلزم يك انقلاب در تفکر اجتماعی هـرملت است.

ما در ایران تحت رهبری برادر تاجدارم کوشش کرده ایم چنین انقلابی را عملی سازیم و با پیشرفت قابل ملاحظه ای به ریشه های پیسوادی حمله کرده ایم.

من در نظر ندارم همه اصلاحات اجتماعی و اقتصادی را که به ابتکار برادرم در ایران تحقق یافته است در اینجا مطرح سازم ولی مایلم باختصار بگویم که ساخت فئودال روستائی بکلی از میان رفته و بیش از دهسال است زنان از حق شرکت در انتخابات برخوردار هستند.

شاهنشاه که کاملاً آگاهی دارند هیچ کشوری نمیتواند بدون مشارکت فعالانه مردان و زنان در امور ملی پیشرفت کند همواره زنان را برای بدست آوردن موقع برابر با مردان ترغیب فرموده اند. با این ترتیب ما يك روش همکاری بین زن و مرد را دنبال میکنیم نه جبهه گیری و اختلاف میان آنها را.

خلاصه آنکه ما در صدد بوده ایم در ایران مشارکت شایسته و متعادل زنان را در جامعه ای که تا همین اواخر اساساً جامعه مردان بود به وجود آوریم و این اقدام را با همکاری مردان انجام داده ایم. اکنون سپاهیان فعال و روبه گسترش دانش و بهداشت ما که مرکب از زنان و مردان جوان است در دوره خدمت وظیفه خود بیشتر در نواحی روستائی زنان و مردان را آموزش میدهند تا خواندن و نوشتن فراگیرند و شرایط و محیط زیست خود را بهبود بخشند.

علاوه بر این اخیراً شاهنشاه برنامه های وسیعی را در

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

مورد آموزش رایگان برای همه ایرانیان تا پایان تحصیلات دانشگاهی و همچنین مراقبتهای بهداشتی رایگان برای همه از روز ولادت اعلام فرموده‌اند.

این اقدامات، توسعه اجتماعی و فکری همه اعضاء جامعه ما را تأمین خواهد کرد و رفاه اقتصادی آنان را بالا خواهد برد. در زمینه نقش زنان باید مختصراً درباره سازمان زنان ایران که من ریاست آنرا بعهده دارم توضیحاتی بدهم.

هدفهای این سازمان عملاً مشخص شده است و از جمله برنامه تنظیم خانواده، مراقبتهای روزانه و خدمات مشورتی و برنامه سوادآموزی مؤثر در سراسر کشور را اجرا میکند.

بمنظور روشن ساختن نقش زنان در جامعه امروز ایران فقط متذکر میشود که ۲۲ زن در مجلس شورای ملی و چند زن در سنا عضویت دارند. همچنین ۱۸۰۰ زن عضو هیئت آموزش در دانشگاهها، ۸۰۰۰ زن در خدمات دولتی، ۸۰۰ زن پزشک، ۲۵۰ زن دندانپزشک، ۱۸ بخشدار زن مشغول کار هستند. بطور خلاصه، زنان مشارکت خود را بسرعت در همه بخشهای جامعه ایران افزایش میدهند و ثابت کرده‌اند وجود آنها برای پیشرفت همه جانبه ملی کاملاً ضرورت دارد. بمنظور کمک به زنان در فعالیتهائی که انجام میدهند يك وزیر برای نخستین بار بعنوان وزیر مشاور در امور زنان در کشور ما تعیین شده است.

در عین حال از آنجا که همکاری بین‌المللی یکی از اصول راهنما و بنیادی در انقلاب ملی ماست کشور من همکاری خود را بطور مداوم با کشورهای دیگر در همه جهاتی که مورد

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

علاقه متقابل بین ما و آنها است از جمله پیشرفت حقوق زنان در سطح بین‌المللی گسترش میدهد.

ما بطور فعالانه در کنفرانسهای زنان در سطوح مختلف و مجامع گوناگون شرکت داریم و بدین ترتیب اطلاعات سودمند را از تجارب زنان در قسمتهای دیگر جهان بدست میآوریم و اطلاعات و پژوهشهای مربوط به تجارب و فعالیتهای خود را در اختیار دیگران میگذاریم.

در کنفرانس اخیر مکزیکوسیتی هیئت نمایندگی ایران ایجاد يك انستیتوی بین‌المللی برای پژوهش و آموزش در زمینه ارتقاء زنان را زیر نظر سازمان ملل پیشنهاد کرد. این پیشنهاد در کنفرانس مذکور تصویب شد و تاکنون از طرف عده زیادی از اعضاء ملل متحد مورد تأیید قرار گرفته است. این انستیتو ما را قادر خواهد ساخت همکاری از طریق مبادله اطلاعات و پژوهشها بین سازمانهای زنان را در سراسر جهان گسترش دهیم.

طی کنفرانس مکزیکوسیتی که در آن نمایندگان ۱۳۳ ملت شرکت داشتند آگاهیهای تازه دولتها در مورد مسائل زنان مطرح گردید. اما جای نگرانی است که شوق و هیجانی که ضمن آن «برنامه کار جهانی» و قطعنامههای دیگر تهیه شد تا حدود زیاد نیروی برانگیزنده خود را از دست داده است.

در پایان سخنان خود پیشنهاد «دهه پیشرفت زنان» را که هیئت نمایندگی ایران در کنفرانس مکزیکوسیتی ارائه داد و بعداً مورد تصویب مجمع عمومی ملل متحد قرار گرفت یادآور میشوم. منظور از این پیشنهاد آنست که فرصت بیشتر برای

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

آنکه بعض از هدفهای ما واقعاً تحقق یابد در اختیار باشد.
همزمان با این ابتکارها کشور من عقیده راسخ دارد که
نه فرصت باید از دست برود و نه اقدامات ما در زمینه پیشبرد
حقوق زنان دچار سستی گردد.
نسلهای آینده در باره ما برپایه کارهایی که انجام داده ایم
داوری خواهند کرد و چه بهتر که خاطره خود را در میان آنان
جاویدان سازیم.

متشکرم

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در ضیافت معاون
رئیس جمهوری مونیخ (لیبریا)
۲۹ دی ۲۵۳۴ - ۱۹ ژانویه ۱۹۷۶**

آقای معاون رئیس جمهوری،
بانو گرین،
عالیجنابان،
بانوان و آقایان،

از مهمان نوازی گرم و کریمانه شما تشکر میکنم و از اینکه در کشور زیبای شما بسر میبرم بسیار مسرورم. احساسات صمیمانه‌ای که بوسیله عالیجناب نسبت به برادر تاجدارم و ملت ایران و شخص من ابراز شد عمیقاً قابل تقدیر است. میدانم که این احساسات متقابل و مشترک است. با اینکه فاصله زیادی دو ملت ما را از یکدیگر جدا میکند، ولی وجوه علاقه فراوانی بین ما وجود دارد. شاید مهمترین آنها اینست که ما هر دو در تشویق و تحکیم نیروهای صلح و ثبات در مناطق خود و همچنین در پیشبرد موجبات صلح و ثبات در سراسر جهان احساس مسئولیت میکنیم. زیرا بدیهی است که بدون صلح قادر نخواهیم بود محیط اجتماعی خود را بنحوی اساسی و طوری بنا کنیم که خوشبختی و پیشرفت کشورهای ما افزایش یابد.

ایران با توجه باین هدف همواره اهمیت استقرار روابط دوستانه و همکاری فعالانه بین کلیه کشورها را صرف نظر از اختلاف سیاستها و نظام‌های اجتماعی و مادام که این روابط

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بر احترام متقابل و عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر مبتنی باشد تصدیق کرده است.

کوششهای بی‌شائبه رهبران لیبریا بمنظور تأمین رفاه بیشتر برای مردم این کشور، در جریان این دیدار مرا بشدت تحت تأثیر قرار داد. آرزو مندم این کوششها قرین موفقیت باشد.

یکبار دیگر بخاطر مهمان‌نوازی صمیمانه‌ای که خاطرات فراموش نشدنی از دیدار از کشور شما در من باقی خواهد گذاشت تشکر میکنم و از این فرصت استفاده کرده سلامت حضرت رئیس جمهوری لیبریا و بانو تالبرت، معاونت ریاست جمهوری و بانو گرین و خوشبختی ملت لیبریا و دوستی پایدار بین دولت و ملت لیبریا و ایران را آرزو مندم.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در ضیافت
ریاست جمهوری ساحل عاج و بانو هوفوئه بوانیی
آبیجان - ۲۰ ژانویه ۱۹۷۶
سه‌شنبه ۳۰ دی ۲۵۳۴

آقای رئیس جمهوری،
بانو هوفوئه بوانیی،
عالیجنابان،
بانوان و آقایان،

از شما آقای رئیس جمهوری بمناسبت سخنان ستایش-
آمیزی که درباره برادر تاجدارم و کشورم و شخص من ایراد
فرمودید از صمیم قلب سپاسگزارم.

همچنین مراتب تشکر خود را از دعوت مهرآمیز و مهمان-
نوازی که در پایتخت زیبای شما از من بعمل آمد ابراز میدارم.
فرسنگها مسافت دو کشور ما را از یکدیگر جدا میسازند و فقط
مدت کوتاهی است که روابط سیاسی بین ما برقرار گردیده
است، معینا این موضوع واجد اهمیت نیست، زیرا اساس
کار، تصمیم و اراده دو ملت به شناسائی یکدیگر، داشتن تفاهم
با یکدیگر، احترام متقابل، پیکار برای حفظ استقلال خود و
کملک بیکدیگر است.

ما دارای این اراده‌ایم و امیدواریم اقامت من در کشور
شما مرحله سودمندی در طریق دوستی واقعی و همکاری ثمر-
بخش باشد.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

آقای رئیس جمهوری،

میدانم که شما بیش از هر چیز آرزوی خوشبختی ملت ساحل عاج را در دل دارید. پس از تحصیل استقلال کشور توفیق یافته اید ضمن کسب شایستگی و لیاقتی که در خورتاریخ و گذشته این ملت بزرگ است بمقامی عالی نائل آئید.

شما توانسته اید در سایه درایت و واقع بینی که از خصائص بارز شخصیت شماست مقاصد ملی خود را تحقق بخشید و حیثیت بین المللی کشور خویش را تثبیت کنید.

پیش از آنکه بسخنان خود پایان دهم از فرصت استفاده نموده از آن حضرت بخاطر پشتیبانی از اعلامیه ای که من در آستانه سال بین المللی زن افتخار ارسال آنرا برای شما داشتم تشکر میکنم.

سلامت شما و بانو هوفوئه بوانیی، همکاری بین ایران و ساحل عاج و خوشبختی کشور و ملت ساحل عاج را آرزو مندم.

سخنن والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنن والاحضرت در دانشگاه آبیجان ۲ بهمن ۲۵۳۴ - ۲۲ ژانویه ۱۹۷۶

آقای وزیر،

آقای رئیس دانشگاه،

عالیجنابان،

خانمها و آقایان،

نخست باید مسرتی را که امروز از سخن گفتن در برابر مستمعانی چنین برجسته و در این مکان احساس مینمایم بیان کنم، مکانی که نه فقط مایه افتخار شماست بلکه موجب سرفرازی تمام افریقااست.

با اینکه هنوز بیش از دهسال از تأسیس دانشگاه آبیجان نمیگذرد، این دانشگاه نه تنها عده افراد خود را طی عمر کوتاه خویش سه برابر کرده است، بلکه موفق شده است با تنوع رشته‌های تحصیلی خود را بیش از پیش باحقایق اجتماعی و اقتصادی ساحل عاج تطبیق دهد.

دوستان عزیز،

آنها که مرا می‌شناسند میدانند که ماهیت امور را بر جنبه‌های مجرد آنها ترجیح میدهم، بنابراین به بیان چند مطلب راجع به موضوعی که از مدتها پیش در دل دارم اکتفا میکنم: این موضوع وضع زن است و در این محدوده نیز شاید مناسب باشد که از يك جنبه خاص آن، یعنی «نقش آموزش و پرورش در ارتقاء زن» سخن گویم.

بعقیده سقراط، بهترین متفکران همواره در اندیشه

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

وضع زن بوده اند. بعنوان مثال می‌خواهم این نظر دانشمندان خیال‌پرداز فرانسوی، شارل فوریه را ذکر کنم که در ۱۸۰۵ تا آنجا پیش‌رفت که تأیید کرد پیش‌رفتهای اجتماعی و دیگر گونیهای اعصار ناشی از پیش‌رفت زنان بسوی آزادیست و انحطاط‌های نظام اجتماعی نیز ناشی از کاهش آزادی زنان است.

مادام که زنان در جهل و بیخبری که قرن‌ها در آن غوطه‌ور بوده‌اند باقی بمانند، تحقق این آزادی غیر ممکن است.

عدالت و احساس حیثیت حکم میکند که هر زن نسبت به خود بعنوان یک فرد، نسبت به فرزندان خود بعنوان یک مادر و نسبت با اجتماع بعنوان یک شهروند دارای فرصتهای مساوی و حقوق و تکالیف مساوی باشد.

در زمان ما آنچه مانع عمده ارتقاء زن است شاید تبعیض آشکار مبتنی بر قانون نباشد، مسائل مهم مخصوصاً ناشی از طرز تفکر سنتی نسبت به نقش زن در اجتماع است.

از این نظر یک اقدام آموزشی و اصلاح طرز تفکر نه تنها در مورد مردان بلکه در مورد زنان نیز ضروریست، اقدامی درازمدت که مستلزم کوششهای استوار و پیگیر است.

بنابراین چگونه ممکن است باین اصلاح طرز تفکر توفیق یابیم در صورتیکه در بعضی از کشورهای در حال توسعه تنها ۳٪

جمعیت بمدرسه می‌روند و ۷۰ تا ۸۰ درصد مردم بیسوادند.

آمار نشان میدهد که اکثریت بیسوادان را زنان تشکیل میدهند. حتی هنگامی که تحصیلات ابتدائی اجباریست.

دختران جوان عموماً زودتر ترك تحصیل میکنند و درصد شرکت آنان در تحصیلات متوسط بسرعت کاهش می‌یابد و در

سخن‌ان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

نتیجه این درصد در تحصیلات فنی و در سطح دانشگاهی بسیار پائین است. این نیز ناشی از آداب و رسوم است که خواهان ازدواج دختران جوان در سن کم و محدود کردن آنان بکارهای خانه است.

باین ترتیب است که زنی که می‌خواهد کار کند یا ملزم به تأمین زندگی خویش است همه‌جا با همان موانع ناشی از کمبود معرفت و آموزش خویش روبرو می‌شود. این ایستادگی اجتماعات در برابر آموزش و پرورش زنان و شرکت آنان در فعالیتهای اجتماعی و حرفه‌ای اساساً مبتنی بر عقب‌ماندگی و قوت‌وریشه‌داری پیشداوریهای بدفرجام و کهنه نسبت به زنان است.

علیه چنین پیشداوریهایی است که بیش از ده سال است ما در ایران بمبارزه برخاسته‌ایم. آزادی زن بعنوان یکی از اصول انقلاب اجتماعی و اقتصادی که در سال ۱۹۶۲ بوسیله برادر تاجدارم آغاز گردید تلقی شد. پنهان نمی‌کنیم که در کشوری با سنتهای هزار ساله چون کشور ما، اصلاح عمیق طرز تفکر مستلزم بردباری و گذشت زمان است.

این اصلاح مخصوصاً بآگاهی زنان از حقوق و مسئولیتهایشان منجر می‌شود. بنابراین فعالیتهای سازمان زنان ایران در زمینه سوادآموزی تابعی زنان و معاضدت حقوقی بآنها دارای اهمیت خاص و مکمل سایر فعالیتهای این سازمان در زمینه ارتقاء زنان است.

بموازات فعالیتهای سوادآموزی تابعی، آخرین فرمان همایونی مبنی بر آموزش رایگان برای تمام ایرانیان تا سطح

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

دانشگاه، بزنان ایرانی اجازه خواهد داد که بیش از پیش در امور کشور دخالت کنند.

با اینکه بیش از ۱۳ سال از اعطای حق رأی و برابری سیاسی بزنان نمیگذرد، دو حال حاضر ۲۲ نفر از ۲۶۸ نماینده مجلس، چند سناتور، ۱۸ بخشدار و عده‌ای از نمایندگان سیاسی زن هستند.

پس از تشکیل حزب رستاخیز ملت ایران در سال قبل که مانند حزب دموکراتیک ساحل عاج حزب منحصر بفرد کشور ماست زنان عضویت دفتر سیاسی این حزب و قسمتهای عالی آن منصوب شدند. در واقع درست قبل از عزیمت من از تهران دبیرکل سازمان زنان ایران که من افتخار ریاست عالیه آنها دارم بسمت وزیر مشاور در امور زنان منصوب شد.

این امر نشان میدهد تا چه حد برادر تاجدارم و دولت ما به پیشرفت زنان ایران و شرکت آنان در کلیه سطوح زندگی سیاسی، اقتصادی و اجتماعی اهمیت میدهند.

خوشوقتم که ملاحظه میکنم در ساحل عاج مسأله سوادآموزی و آموزش زنان تا این حد واجد اهمیت است. شخص رئیس جمهوری حضرت هوفوئه بوانیی غالباً گفته و تکرار کرده است که «آموزش و پرورش يك زن آموزش و پرورش يك ملت است».

طی ضیافتی ملاطفت‌آمیزی که روز گذشته از طرف انجمن زنان ساحل عاج بافتخار من ترتیب یافت و پس از آن انجمن تشکیل جلسه داد من با کمال مسرت با مسئولان این انجمن درباره مسائل مختلفی که زنان ساحل عاج و ایران و سراسر جهان با

سجنان والاخصرت شاهدخت اشرف پهلوی

آن رو برو هستند به مذاکره پرداختم.
من همچنین توانستم به موفقیت‌های فراوان انجمن زنان ساحل عاج که تحت سرپرستی عالی‌ه بانو هوفوئه بوانیی حاصل شده است پی ببرم و به نقش مهمی که زنان در حزب دموکراتیک ساحل عاج بعهده دارند آگاه گردم.
در راه ارتقاء زن و الغاء هرگونه تبعیض نسبت به او مسلماً سرمشق منحصر بفردی وجود ندارد. شایسته است که این اقدامات با ساختهای ویژه منطبق با کیفیت اختصاصی هر گروه و حقیقت وضع زن در هر یک از اجتماعاتی که باید بموقع اجرا گذاشته شود هماهنگ باشد.
رویهمرفته، همانطور که يك ضرب المثل کشور شما میگوید: «درختی که آنرا از جایی به جای دیگر بنشانند هیچگاه سایه دلپذیر درختی را که در همانجا روئیده باشد ندارد».
معینا عقیده دارم که این تبادل نظرها که چه در سطح دوجانبی و چه در مقیاس ناحیه‌ای و بین‌المللی انجام میشود در پیشبرد مقاصد مشترك ما تأثیر فراوان دارند.
باین جهت است که ایران پیشنهاد کرده است يك مرکز اطلاعات ناحیه‌ای در زمینه پژوهش و کارآموزی تحت راهنمایی کمیسیون اقتصادی و اجتماعی ملل متحد برای آسیا واقیانوس آرام تأسیس شود این انستیتو دارای همان هدفهای انستیتوئی خواهد بود که چندیست در داخل کمیسیون اقتصادی ملل متحد برای افریقا بوجود آمده است.
در همین زمینه، هیأت نمایندگی ایران در کنفرانس مکزیکو تأسیس يك انستیتوی بین‌المللی پژوهش و کارآموزی

سخنن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بمنظور ارتقاء زن را پیشنهاد کرد. این پیشنهاد در جریان اجلاس اخیر مجمع عمومی ملل متحد پذیرفته شد. انستیتوی مذکور با مراکز تحقیق اقتصادی و اجتماعی در سطح ناحیه ای و بین المللی و سایر تشکیلات سازمان ملل متحد همکاری نزدیک خواهد داشت.

امیدوارم این تبادل نظرها در تمام سطوح بتوانند منجر به ترکیب نیازها و آرزوهای زنان در مقیاس جهانی شود. با تکرار مراتب سپاسگزاری خود از حضرت رئیس جمهوری ساحل عاج و بانو هوفوئه بوانیی و همگی مردم ساحل عاج بخاطر مهمان نوازی صمیمانه آنها بسخنن خود پایان میدهم. من با خود از این کشور خاطره ای فراموش نشدنی به همراه خواهم برد که دیدار من از یاماسوکرو به کیفیت آن خواهد افزود.

متشکرم

سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**سخنان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در ضیافت شام
رئیس شورای عالی نظامی اکرا (غنا)
۷ بهمن ۲۵۳۴ - ۲۷ ژانویه ۱۹۷۶**

آقای رئیس شورای عالی،
بانو اچیم پونگ،
عالیجنابان،
بانوان و آقایان،

از شما آقای رئیس، بخاطر احساسات مهرآمیزی که نسبت به برادر تاجدارم و کشورم و شخص من ابراز داشتید تشکر میکنم. از دیدار کشور زیبای شما بسیار مسرورم و مراتب امتنان خود را از جنابعالی و دولت غنا بمناسبت دعوت ملاطفت آمیزی که از من بعمل آوردید اظهار میدارم.

استقبال گرمی که از من و همراهانم بهنگام ورود به اکرا بعمل آمد شاهد مهمان نوازی افسانه ای مردم غناست همچنین حاکی از احساسات صمیمانه آنها نسبت به مردم ایران است و من بشما اطمینان میدهم که مردم ایران نیز متقابلاً نسبت بشما چنین احساساتی دارند.

گرچه فاصله زیادی غنا را از ایران جدا میسازد، اما هردو کشور میتوانند به گذشته و فرهنگ غنی خود افتخار کنند.

بعلاوه آرزوهای مشترکی برای تحقق جهانی بهتر که فارغ از گرسنگی، بیماری و جهل، و مبتنی بر صلح برابری و همکاری باشد در دل دارند.

سخنران والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

همچنین صمیمانه معتقدم که مبادله هیأت‌های حسن‌نیت و هیأت‌های اقتصادی بین دو کشور ما در نیل به تفاهم و دوستی بیشتر سهم مؤثری خواهند داشت.

با توجه باین موضوع میل دارم مخصوصاً به دیدار هیأت حسن‌نیت شما از ایران تحت سرپرستی عالییه اعلیحضرت آسانته‌هن‌آشانتی در اکتبر ۱۹۷۴ اشاره کنم. باکمال تأسف در آن هنگام من در کشورم نبودم. معیندا اکنون خوشحالم که معظم‌له را در کومازی ملاقات کردم و بشدت تحت تأثیر درایت و آگاهی عمیق ایشان نسبت بمسائل جهان قرار گرفتم. آقای رئیس،

شما ضمن بیانات گرم خود، از طرفی صمیمانه به نقش برادریم شاهنشاه ایران در پیشبرد مذاکرات بین کشورهای پیشرفته و در حال توسعه و از طرف دیگر به ترویج و تشویق نوع جدیدی از همکاری بین کشورهای صادرکننده نفت و کشورهای فاقد نفت در جهان سوم اشاره کردید. آنچه انجام شده است بخاطر اعتقاد راسخ شاهنشاه و ملت ایران براین نکته است که کلیه ملل به دورانی رسیده‌اند که از نظر پیشرفت و صلح بنحو روزافزون و برگشت ناپذیر بیکدیگر وابسته‌اند. این وابستگی مستلزم يك نظام اقتصادی جدید و همساز با پیشرفت، و نیز عدالت بیشتر برای تمام افراد بشر است.

اطمینان دارم که تحت رهبری خردمندانه شما، غنا بنحو مثبت و مسئول خواهد کوشید که این نظام جدیدجهانی در سراسر کره زمین تحقق یابد. میخوام از این فرصت استفاده کرده و به جنابعالی بخاطر ابتکار قابل تمجید دولت

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

غنا تبریک بگویم. این مربوط به موضوعی است که من همواره در دل دارم، یعنی ارتقاء حقوق زنان نه تنها در سطح ملی، بلکه در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی. دولت شما با صدور تصویب‌نامه تأسیس شورای ملی پیشرفت زن گام بسیار مثبتی برای وصول به هدف عمده سال بین‌المللی زن برداشته است. اطمینان دارم زنان غنا که به وظیفه‌شناسی و مسئولیت مشهورند در راهی که این قانون نشان می‌دهد به پیکار خواهند پرداخت.

عالیجنابان، بانوان و آقایان،

همه با هم سلامت و شادکامی ریاست شورای عالی نظامی غنا و بانو آچیم پونگک و دوستی پایدار و خلل‌ناپذیر دو کشور و دولت خود را آرزو مندیم.

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در جلسه شورای
زنان غنا
اکرا - ۸ بهمن ۲۵۳۴ - ۲۸ ژانویه ۱۹۷۶**

خانم رئیس جلسه،
اعضای برجسته شورای ملی پیشرفت زنان،
عالیجنابان،
بانوان و آقایان،

از دانستن اینکه چند تن از مردان در این شورای برجسته،
عضویت دارند خوشحال و شگفت زده شدم. نخست باید از همه
شما بخاطر مهمان نوازی جالبی که از لحظه ورودم باینجا از
من و همراهانم بعمل آوردید و همچنین خیرمقدم صمیمانه و
سخنان دوستانه‌ای که نسبت به کشور و مردم کشورم بیان
داشتید تشکر کنم.

هرچند این نخستین دیدار من از کشور زیبای شماست،
ولی احساسی را که يك بیگانه در بازدید از يك سرزمین
خارجی دارد ندارم. در واقع هنگام برخورد به مردان و زنان
کشور شما، باملاحظه جهات بسیاری که مشترکاً مورد علاقه
ماست و همچنین برداشت مشترك ما از بسیاری مسائل که
بر آینده جوامع ما مؤثر است، درمی‌یابیم که مسافتی که دولت
ما را از یکدیگر جدا می‌سازد تا چه حد کم اهمیت است.

موضوعی که می‌خواهم امروز درباره آن به بحث بپردازم
«زنان در توسعه ملی» است. البته این مبحث وسیعی است که
راجع بآن بمناسبت‌های زیادی در اجتماعات متعدد سخن گفته

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

شده است، بنا بر این قصد ندارم وقت این مجمع عالی را با شرح جزئیات بگیرم. در عوض میل دارم امروز وقت خود را به ذکر چند نکته مختصر درباره سه مسأله مربوط به نقش زنان در توسعه ملی که بعقیده من دارای اهمیت فراوان است اختصاص دهم. اینها عبارتند از نقش حیاتی آموزش و پرورش زنان در پیشرفت يك ملت، دگرگونی طرز تفکر مردان و زنان، و نیز نقش اساسی زنان در توسعه اقتصادی يك ملت.

با ملاحظه نقش زن در اجتماع من نه تنها اغلب اوقات از تفاوت‌های زیادی که در مسائل زنان در کشورهای مختلف وجود دارد متعجب میشوم بلکه جهات متعدد مورد علاقه و هدفهای مشترکی که زنان در سراسر جهان در نظر دارند و دنبال میکنند نیز مرا به تعجب وامیدارد.

اعتقاد راسخ دارم که در وضع موجود دو کشور ما، علیرغم تفاوت زیاد پیشینه تاریخی و فرهنگی ما، زنان غنا و ایران آرزوهای فراوان و مشترکی دارند و متفقاً مصمم هستند که نقش مهم و فعال‌تری در جوامع خود ایفا کنند.

برای من مایه مسرت است که شاهد پیشرفت سریع زنان غنا در کلیه شئون زندگی میباشم. آنان در کشوری زندگی میکنند که پس از جنگ جهانی دوم نخستین کشور آفریقائی بود که استقلال خود را بدست آورد و این موضوع موجب افتخار مردان و زنان در سراسر کشورهای آفریقائی است.

بعلاوه غنا امروزه خوشوقت است که رهبری روشنفکر و پیشرو چون حضرت سرهنگ ایگناسیوس ك. آچیم پونگ

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

دارد که فعالانه زنان را به ایفای نقشی مهم‌تر در حیات ملی تشویق میکنند. در این مورد، ایشان به شعار ملی «يك کشور، يك ملت و يك جمعیت» وفادار مانده‌اند.

در واقع، یکی از شخصیت‌هایی که در حیات ملی غنابسیار مؤثر بوده‌اند بانو جستیس‌آنی جیاگ است که من خوشبختانه با ایشان بمناسبت‌های مختلف ملاقات و تبادل نظر داشتم. با احساس خشنودی فعالیت‌های روزافزون سازمان زنان این کشور را مشاهده و ملاحظه کردم و معتقدم که «شورای ملی» که شما تأسیس کرده‌اید گام مهمی در پیشرفت زنان در غنا و همچنین در تحقق هدف‌های سال بین‌المللی زن است.

البته موجب تأسف است که مردم جهان از میراث غنی افریقا بیخبر باشند و در اعتقادات تعصب‌آمیز خود باقی بمانند.

همان‌طور که کافی اوونر (Kufi Awoonor) نویسنده مشهور کشور شما در کتاب «پستان‌زمین» گفته است افریقا «سرزمین تاریکی و غرائز بدوی و پرورش نیافته...» تلقی میشد.

دوران استعمار نیز از چنین پیشداوری مغرضانه‌ای حمایت و پشتیبانی میکرد و عامه را از دستاوردهای فراوان مردم افریقا بیخبر نگاه میداشت.

اعتقاد راسخ دارم که سازمان‌هایی نظیر شورای ملی شما میتواند نقش مهمی در ریشه‌کن ساختن اینگونه باورهای مغرضانه که نه تنها در مورد افریقا، بلکه بطور کلی در مورد نقش زنان در اجتماع وجود دارد ایفا کند.

با این حال ما باید همواره از وظیفه مهمی که در پیش

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

داریم آگاه باشیم. اکثریت زنان جهان بیسواد و حتی از نزدیکترین کیفیات محیط اطراف خود بیخبرند و معیذاً مختصری امید دارند که بطور کامل در جوامع خود شرکت کنند. با توجه باینکه در افریقا در حدود ۶۰ تا ۸۰ درصد کارهای کشاورزی بوسیله زنان انجام میشود معلوم میگردد چه بار سنگینی بردوش آنان است. اطمینان دارم که درصدهای مشابهی در بسیاری از سایر مناطق در حال توسعه جهان وجود دارد.

این کیفیت کارها مانع توسعه ملی است، زیرا اگر زنان در اجتماع در نقش‌های پائین‌تر باقی بمانند ملت از منابع انسانی خود بهره‌برداری کامل و مؤثر نخواهد کرد. در نتیجه، مجموعه کوششهای ملی برای توسعه، مادام که فقط يك بخش از جمعیت فعال باشد صدمه خواهد دید. پیشرفت ملی سریع مستلزم شرکت روزافزون زنان در اجتماع است. در عین حال این يك حقیقت غم‌انگیز زندگی است که نه تنها تعداد بیسوادان در بین مردان و زنان در جهان روبه توسعه افزایش می‌یابد بلکه نرخ بیسوادی در بین زنان پنج برابر مردان رشد میکند.

شاید راه‌حلهائی جامع‌تر و عمیق‌تر از آنچه اکنون مورد استفاده است باید جستجو شود. رسیدن باین راه‌حلهای مستلزم انقلابی در طرز تفکر اجتماعی زنان يك ملت است که دیگر خود را فقط عامل زادن فرزند و مادر شدن تلقی نکنند و مردان نیز درباره آنان چنین نیندیشند. شاید در چنین وضعی قسمت اعظم آموزش زنان سطحی یا ناکافی باشد، و احتمال

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

میرود که این کیفیت خطرناک تر از آن باشد که هیچگونه آموزش و پرورش وجود نداشته باشد.

نظام آموزش و پرورش يك کشور باید همه نواحی را در برگیرد، نه اینکه همیشه قسمتهای پیشرفته تر یا سهل الوصول تر را شامل شود. کوتاه سخن، آموزش و پرورش باید فراگیر باشد و با امکانات دسترسی بآموزش عالی بهنگام احساس نیاز تا دورترین مناطق گسترش یابد.

ما در ایران تحت رهبری برادر تاجدارم سعی کرده ایم چنین نظام آموزشی بوجود آوریم و کوشیده ایم که بیسوادی را بخصوص در مناطق روستائی ریشه کن سازیم و در این راه موفقیت قابل ملاحظه ای نیز بدست آورده ایم. من قصد ندارم بطور کامل اصلاحات اجتماعی و اقتصادی درازمدت و فراوانی را که بابتکار برادرم در ایران انجام شده است تشریح کنم اما میخواهم بطور خلاصه بگویم که نظام ارباب و رعیتی در مورد اراضی برای همیشه ملفی شده است و زنان بیش از ده سال است که بطور برابر از حق رأی دادن استفاده میکنند.

علاوه بر این با شناخت این موضوع که يك کشور نمی تواند بدون شرکت فعالانه زنان و مردان در کوششهای ملی، بمیزان دلخواه به پیشرفت نائل آید، شاهنشاه پیوسته زنان را به تحصیل موقعیت شایسته خود بعنوان اعضای برابر با مردان در اجتماع تشویق کرده اند. در این زمینه همراهی و همکاری مورد نظر بوده است نه جبهه گیری.

بطور خلاصه، ما در ایران در جستجوی شرکت واقعی و متعادل زنان در اجتماعی بودیم که تاچندی پیش اساساً يك اجتماع

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

مردانه بود. امروزه جوانان سپاهی دانش و بهداشت چه مرد و چه زن بطور فعال و گسترده در تمام کشور قسمت اعظم خدمت نظام وظیفه خود را در مناطق روستائی انجام میدهند و سرگرم آموختن خواندن و نوشتن بمزدان وزنان و بالا بردن شرائط بهداشتی آنان میباشند.

همچنین، شاهنشاه اخیراً اعلام فرمودند که طی برنامه های گسترده تحصیل دوره های دانشگاهی و نیز بهداشت از روز تولد بیعد برای همه ایرانیان رایگان است.

اینها و تعدادی از اقدامات دامنه دار دیگر نوید میدهد که رفاهی حقیقی در ایران پدید آید و هدف از آن توسعه اجتماعی و فکری همه افراد جامعه ما در سالهای آینده است.

درخصوص نقش زن، باید بطور خلاصه ذکر از سازمان زنان ایران که خود افتخار ریاست آنها دارم بمیان آورم. هدفهای این سازمان والا، ولی عملی و دست یافتنی است. مثلاً این سازمان سرویس های تنظیم خانواده، نگهداری کودک، مشورت های حقوقی و نیز برنامه مؤثر سوادآموزی تابعی در سراسر کشور تأسیس و تنظیم کرده است. بعلاوه سازمان زنان نقش مؤثری در توزیع وسائل جلوگیری از بارداری بطور رایگان ایفا کرده است و این اقدام به زنان اجازه میدهد که حق داشته باشند همانند مردان راجع به تعداد و فاصله فرزندان خود تصمیم بگیرند.

شاید مناسب باشد در توجیه مختصر نقش حیاتی زنان در اجتماع امروز ایران یادآور شویم که ۲۲ زن در مجلس شورای ملی و چند زن در مجلس سنا سمت نمایندگی دارند.

مخبران و الاحصاء شاهدخت اشرف پهلوی

همچنین ۱،۸۰۰ زن عضو هیأت آموزشی دانشگاهها، ۸۶،۰۰۰ زن کارمند دولت، ۸۰۰ زن پزشک، ۲۵۰ زن دندانپزشک و ۱۸ زن بخشدار میباشند.

معهد ما در ایران کاملاً باین حقیقت پی برده ایم که برنامه هائی که برای شرکت فعالانه تر زنان در اجتماع داریم باید با همکاری سازمانهائی در سطح بین المللی تکمیل شود. این امر مبتنی بر اعتقاد ما به وابستگی ملت ها بیکدیگر و متکی بر این حقیقت است که همه ما در جهان واحدی زندگی میکنیم. باین دلیل است که کشور من فعالانه در مسائل مربوط به زنان در سطح بین المللی شرکت میکند و این موضوع مایه خشنودی و غرور شخص من است که کوششهای ملی کشور خود را در این زمینه رهبری میکنم.

در کنفرانس اخیر مکزیکو هیأت نمایندگی ایران پیشنهاد کرد يك «انستیتو بین المللی پژوهش و کارآموزی برای ارتقاء زنان» زیر نظر سازمان ملل متحد تأسیس شود. این پیشنهاد در کنفرانس مذکور تصویب شد و تعداد زیادی از اعضاء سازمان ملل متحد آنرا تأیید کردند. چنین انستیتویی باید زنان را قادر سازد که از طریق مبادله اطلاعات و تشویق به تحقیق، به هماهنگی بیشتری دست یابند.

کنفرانس مکزیکو که در آن ۱۳۳ ملت شرکت داشتند نشانه آگاهیهای تازه دولتها نسبت بمسائل زنان است. در عین حال جای نگرانی است که اشتیاق شدیدی که موجب شد «برنامه کار جهانی» تنظیم و بسیاری قطعنامه ها تصویب شود اکنون تا حد زیادی نیروی خود را از دست داده است.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

باین دلیل بود که هیأت نمایندگی ایران در مکزیکو پیشنهاد کرد که يك «دهه زنان برای پیشرفت» تصویب شود تا باین ترتیب فرصت بیشتری برای تحقق واقعی پاره‌ای مقاصد ما موجود باشد، این پیشنهاد بعداً بتصویب ملل متحد رسید.

بالاترین هدف و کوشش ما باید حفظ نیروئی باشد که پرائر آن در سالهای اخیر، ارتقاء حقوق زن میسر گردیده است. در نتیجه این کوشش نسلهای آینده زنان خواهند توانست ثمرات کوششهای ما را بچشند.

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در میامی (نیجر) فوریه ۱۹۷۶

آقای رئیس جمهوری،

بانو

عالیجنابان

بانوان و آقایان،

از دعوت مهرآمیز شما، آقای رئیس جمهوری و پذیرائی گرمی که از من و همراهانم در کشور زیبای خود بعمل آوردید از صمیم قلب سپاسگزارم.

آقای رئیس جمهوری،

از تاریخ استقرار روابط سیاسی بین نیجر و ایران مدت کوتاهی میگذرد، اگر در گذشته نبودن و سائل ارتباط مانع از تماس بیشتر ما بایکدیگر میشد، از این پس، در سایه پیشرفت علم و تکنیک میتوانیم و وظیفه داریم که فرصت از دست رفته را جبران کنیم.

آقای رئیس جمهوری،

امروز ادامه حیات ملت‌ها بیش از پیش وابسته به ارتباط همکاری و تعاون بین دولتهاست. امیدوارم دیدار من از نیجر در توسعه روابط دوجانبه بین کشورهای ما مؤثر باشد. سیاست ما همانند سیاست شما مبتنی بر اصل استقلال ملی و همکاری با کلیه کشورها، صرفنظر از نوع حکومت ومسلك سیاسی آنهاست.

افریقا در سیاست همکاری بین‌المللی، جای مهمی را

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اشغال نموده و ملت ایران کسب استقلال ملل افریقائی را طی
دو دهه اخیر با حسن قبول و علاقه خاص تلقی کرده است.
توسعه همکاری باکشورهای این قاره چه در زمینه
سیاسی و چه در زمینه فرهنگی و اقتصادی ممکن و لازم است.
سخنان خود را با تکرار آرزوهای صمیمانه جهت تقویت
دوستی و همکاری بین نیجر و ایران پایان میدهم.

سخنانه الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

مصاحبه اختصاصی کیهان با الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی
درباره سفر و الاحضرت به آفریقا
محل مصاحبه: ژنو - سویس

ممالك آفریقائی امیدزیدی به کمک و همکاری ایران دارند
آفریقا هنوز از صدمات استعمار رنج میکشد

زن ایده آل ایرانی: مادری فداکار، همسری وفادار و عضوی
فعال برای اجتماع است

آزادی و پیشرفت زن در شیک پوشی، افراط در آرایش و
شب زنده داری نیست

بازدید رسمی و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی از کشورهای آفریقائی سنگال - سیرالئون - لیبریا - ساحل عاج - غنا و نیجر که از ۱۸ دیماه تا ۱۵ بهمن ماه (۸ ژانویه تا ۴ فوریه) بطول انجامید فصل جدیدی از سفرهای بین المللی و الاحضرت است که بدون تردید در روابط و مناسبات مشترک میان ایران و ممالك آفریقائی مؤثر می افتد.

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در سفر خود به آفریقا، با رؤسای ممالك نامبرده و مسئولان سازمان زنان و حقوق بشر مذاکرات مفیدی داشتند که نکات اساسی این مذاکرات در سخنرانی ایشان در کمیسیون حقوق بشر در ژنو ایراد شد.

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی طی اقامت خود در

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ژنو، نماینده کیمهان در پاریس را بحضور پذیرفتند و طی يك مصاحبه اختصاصی، برای اولین بار نتایج بازدیدشان را از کشورهای افریقائی و مسائل مربوط به زندگی زن و حقوق و موقعیت زنان این منطقه برای کیمهان تشریح کردند. شرح این مصاحبه را در زیر میخوانید:

کیمهان - والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در چندسال اخیر سفرهای پرثمری به امریکا، اروپا و کشورهای آسیائی داشته‌اند که گزارش‌های مبسوطی از نتایج این سفرها در مطبوعات و وسایل ارتباط جمعی (رسانه‌های گروهی) ایران و جهان منتشر شد. آیا بازدید اخیر والا حضرت از کشورهای سنگال، سیرالئون، لیبریا، ساحل عاج، غنا و نیجر دنباله سفرهای بین‌المللی ایشان است یا فصل جدیدی است از سیاست دوستی و نزدیکی ایران با آفریقا؟

والا حضرت - سفر من به ۶ کشور آفریقائی در چارچوب مسافرت‌هایی است که برای شناساندن ایران و آگاهی و آشنائی با زندگی و مشکلات مردم سایر سرزمین‌ها بویژه درباره موقعیت زنان انجام میگیرد و از طرف دیگر چون این سفر مصادف با پایان گرفتن سال ۱۹۷۵ «سال زن» انجام شد میخواستم از نزدیک شاهد تحولاتی باشم که طی این سال در این ممالک صورت گرفته است. امیدوارم در سال‌های آینده نیز به چند کشور آمریکای جنوبی و گروهی دیگر از کشورهای افریقائی سفر کنم.

کیمهان - زمینه‌های اصلی مذاکرات والا حضرت با رؤسای این کشورها چه بود و نظر والا حضرت پس از بازدید چیست؟
والا حضرت - مذاکرات من بیشتر راجع به توسعه روابط

سخن‌ان والا حضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

دوستی بین ایران و کشورهای مزبور و همچنین امکان همکاری در زمینه‌های پیکار با بیسوادی و توسعه مقام زن بود. باید بگویم که متأسفانه مشکلات و موانع زیادی در این ممالک به چشم می‌خورد. زن هنوز باصل تساوی حقوق کامل دست نیافته است و در ردیف پائین‌تر از مرد قرار دارد. از طرف دیگر باین نکته واقف شدم که اکثر این کشورها که تازه از زیر بار استعمار خارج شده‌اند چه صدمات سنگینی دیده‌اند و چه راه‌درازی برای از بین بردن آثار استعمار در پیش دارند. حتی می‌توانم بگویم که در گذشته دول استعمارگر آنچنان این ممالک را در جهت منافع خود کشیده‌اند که امروز ناامیدی و رنج هنوز در زوایای زندگی مردم بشدت باقیمانده است. البته کوشش زیادی در سیاستهای جاری دولتهای این ممالک بعمل می‌آید تا این دوره سخت و دشوار را پشت سرگذارند ولی همانطور که گفتم راه بسیار دشواری است و چنانچه کمک سازمانهای بین‌المللی و خصوصاً ممالک بزرگ و ثروتمند نباشد، پشت سر گذاشتن مشکلات و از میان بردن فقر در این سرزمین‌ها مشکل خواهد بود.

کیهان - قرار است ایران از طریق سازمان اوپک (OPEC) همه ساله مبالغ قابل ملاحظه‌ای بکشورهای جهان سوم - که کشورهای افریقائی را هم شامل میشود - کمک کند. آیا علاوه بر این کمکها، دول ممالک افریقائی درخواست کمک و یاری دیگری از ایران دارند و آیا در مذاکرات والا حضرت با رؤسای این کشورها چنین درخواستی شده است؟

والا حضرت - همانطور که میدانید افزایش بحق قیمت نفت و در نتیجه بالا رفتن درآمد کشورهای تولیدکننده نفت این

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

امكان را بوجود آورد كه كشورهای جهان سوم و خصوصاً كشورهایيكه در فقر بیشتری بسر میبرند از كمك ممالك نفتی بهره‌مند شوند، بویژه بنا به پیشنهاد اخیر شاهنشاه دایر بر ایجاد يك صندوق كمك به كشورهای فقیر، در چارچوب سازمان اوپك قرار است همه‌ساله حدود ۸۰۰ میلیون دلار میان این كشورها بعنوان كمك توزیع شود. ولی این تنها کافی نیست و چنانكه كمكهای دیگری بآنها نشود مشکلات جاری باین زودی‌ها از بین نخواهد رفت. ظاهراً ممالك ثروتمند و حتی بعضی از كشورهای نفتی عرب از كمك باین كشورهای افریقائی دریغ میکنند و من در مذاکراتم باین نکته پی‌بردم كه بیشتر امیدهای آنها بایران و به شاهنشاه ایران است.

کیهان - ممکن است والا حضرت توضیح بفرمایند این ممالك چه چشمداشتی از ایران دارند؟ كمك یا همكاریهای اقتصادی؟ و اصولاً ایران در چه زمینه‌ای بیشتر میتواند بیاری آنها بشتابد؟

والا حضرت - فكر میكنم در این مورد دولت طرحهایی در دست مطالعه دارد. ایران میتواند در بخش‌های اقتصادی، همكاریهایی داشته باشد. چنانكه تاكنون طرحهای مشتركی در دست اجرا است. از جمله طرح مجتمع پتروشیمی در سنگال و ایجاد يك شهر دویست هزار نفری بنام شهر فرح پهلوی - از طرف دیگر این دول تقاضای كمك از طریق اعزام نیروی انسانی دارند - مثل زمین‌شناس - كارشناسان معادن كه بتوانند در طرحهای توسعه صنعتی این كشورها شركت كنند.

متأسفانه اگر بموقع كمكهای لازم فراهم نشود فقر و

سخن‌ان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بدبختی هرگز از این نقطه جهان ریشه کن نخواهد شد و افکار عمومی باید بیدار باشد تا بار دیگر استعمارگران سودجو این سرزمین‌ها را زیر سلطه خود نیاورند.

کیهان - تحولات اقتصادی و اجتماعی ایران در دهه‌های اخیر
انعکاس فراوانی در سطح جهانی داشته است و ایران، امروز بعنوان یکی از قدرتمندترین در سطح بین‌المللی و بویژه در خاورمیانه شناخته شده است. آیا آفریقا در جریان تحولات اخیر ایران قرار گرفته است؟ بویژه پس از بازدیدهای اخیر والا حضرت از این منطقه.

والا حضرت - شکی نیست که پیشرفت‌های چشمگیر ایران در تمام دنیا انعکاس یافته است. در بعضی نقاط کمتر، در بعضی نقاط بیشتر - در کشورهای که مورد بازدید قرار گرفتند کلمه ایران و شاهنشاه ایران را بخوبی می‌شناسند و احساساتشان نسبت به کشور ما بسیار صمیمانه است. سفر اخیر من در گسترش شناخت و آشنائی با سیاست‌های ایران در میان این کشورها بسیار مؤثر بود. و همانطور که میدانید سیاست خارجی ما دایر بر همزیستی و صمیمیت با ممالک دوست است.

کیهان - والا حضرت در رأس سازمان زنان و سازمان‌های دیگری که تحت رهبری و نظارت ایشان است، از بانیان و پرچمداران نهضت زنان در ایران و تحقق بخشیدن باصل آزادی و تساوی حقوق میان زن و مرد هستند. کوشش‌های ایشان را بدون شك جامعه ایران بویژه زنان، هرگز فراموش نخواهند کرد. باتوجه به شناخت ویژه و آگاهی کاملی که والا حضرت از مسائل زنان دارند خواهش میکنم مقام و موقعیت

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

زن را در جامعه افريقائى امروز براى خوانندگان کيهان تشریح فرمايند.

والا حضرت - متأسفانه در افريقا هم مانند بسيارى ديگر از نقاط دنيا تساوى ميان زن و مرد هنوز بطور کلى جامه عمل بخودنپوشيده است. البته نابرابرى در همه جا يکسان نيست. بعضى از کشورها هنوز راه درازى در اجراى اين اصل و تحقق بخشيدن به حقوق زن دارند در حالیکه گروهى از دولتها با اجراى قانون حمايت خانواده مشکلات عمده‌اى را از سر راه برداشته‌اند. ولى بطورکلى زن افريقائى هنوز در ردیف مرد قرار نگرفته است و در جامعه مقام دوم را دارد.

فعاليتهاى اجتماعى، اقتصادى و سياسى زنان در کشور- هاى مورد بازديد من بسيار محدود است. حتى جوامعى وجود دارند که ارزش و احترام زن بستگى به تعداد فرزندانى دارد که او بدنيا مياورد. در اين جوامع هرچه تعداد فرزندان بيشتر باشد ارزش و احترام زن نزد شوهر و خانواده‌اش بيشتر است و بيشتر مورد توجه قرار ميگيرد. حتى زنانى را ديدم که در پاسخ سئوالم ميگفتند: «متأسفانه من فقط ۸ تا بچه دارم».

مشکل عمده اينجاست که در اين جوامع ارزش‌هاى واقعى زن را نمى‌شناسند و آموزش بايد از پايه شروع شود تا مردم بمسائل و ارزش‌هاى واقعى زندگى امروز آشنا شوند. زن امروز بايد بداند که سنجش ارزش و احترام او در خانواده و در اجتماع بتعداد فرزندانى که بدنيا مياورد نيست بلکه احترام و ارزش زن بستگى به نقشى دارد که در خانواده به

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

عنوان مادر و همسر، و در اجتماع بعنوان عضو فعال ایفاء میکند.

کیهان - تحولات اجتماعی در جوامع سنتی که ارزشهای دیرینه‌ای دارند همیشه به‌سادگی میسر نیست و پیاده کردن برنامه‌های اصلاحی گاه باعوامل مخالفی روبرو میشود. در این زمینه گروهی از جامعه‌شناسان اظهار عقیده میکنند که اجرای برنامه‌های نوین و اصلاح‌طلب، در این‌گونه جوامع باید متکی به مطالعات وسیع و سنجیده باشد تا از ناهماهنگی- های احتمالی جلوگیری شود و هدفهای مورد نظر بدست آید. از دیدگاه والاحضرت این مسئله به‌چه ترتیب جلوه میکند؟

والاحضرت - نهضت‌های زنان چه در آسیا، چه در اروپا و چه در افریقا، بطورکلی هدفش برقراری جامعه‌ای سالم و هماهنگ است. مسلماً باید هشیار بود و با آگاهی کامل عمل کرد. ما در نهضت زنان و سازمان زنان ایران سعی کرده‌ایم حتی‌المقدور ارزشهای سنتی ملی را با بهبودبخشیدن و تحقق حقوق زن حفظ کنیم. اجرای اصل تساوی زن و مرد به‌بالا رفتن تفاهم در خانواده و مستحکم‌کردن پایه‌های زندگی خانوادگی کمک میکند.

یکی از موانع دوام زندگی زناشویی مشکلات اقتصادی در خانواده است. اکنون که زن میتواند چند ساعتی در روز کار کند هم احساس مسئولیت بیشتر میکند و هم در بالا بردن سطح زندگی خانوادگی شریک میشود و در نتیجه تفاهم بیشتری میان زن و شوهر بوجود می‌آید. همانطور که فعالیت و کار پدر برای تنظیم و گرداندن زندگی ضروری است زن هم اگر چند ساعتی در روز کار کند میتواند مؤثر واقع شود و پایداری

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

خانواده را مستحکم تر کند. همانطور که در اکثر ممالك پیشرفته دنیا می بینیم که زن هم در خارج کار میکند، هم سرگرم کار منزل است و آشپزی میکند بنابراین زن ایرانی یا حتی افریقائی هم میتواند همانطور باشد. خصوصاً با تحولات اخیری که در زندگی زن در ایران بوجود آمده است با اجرای قانون حمایت خانواده، طلاق روبه کاهش است. و حتی خیلی مشکلتر از گذشته شده است. در صورتیکه خانواده ها قبل از اجرای قوانین جاری خیلی زودتر از هم پاشیده میشدند و از بین میرفتند و طلاق هم سهل تر از حالا بود. مادر امروزی با کار کردن چند ساعت در روز لطمه ای به مسئولیتهای خانوادگی اش نمیزند. البته مشکل فقط یکی دو سال اولی است که فرزندی بدنیا می آید.

کیهان - پیشرفت زنان در جامعه ایرانی قابل توجه است. آیا والا حضرت از نتایج این پیشرفت خرسند هستند؟ در مقایسه زن افریقائی با زن ایرانی موقعیت هریک از آنها چیست؟

والا حضرت - خوشبختانه در سالهای اخیر ما شاهد پیشرفت کلی و قابل ملاحظه ای در جامعه زنان بوده ایم که از نظر هیچ کس دور نیست و میتوانم بگویم که زنان ایرانی در سطح بالاتری از پیشرفت اجتماعی در مقابل زنان افریقائی هستند. البته هنوز بانتهای راه نرسیده ایم. نکته ای که باید بآن اشاره کنم اینست که این پیشرفت بیشتر شامل «قشر برجسته» (Couche Elite) زنان ایرانی است که توانسته اند زودتر و سریعتر خود را با برنامه های مملکت هماهنگ سازند. بنابراین کوشش ما اینست که اکثریت زنان را به حقوق خود

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

واقف و آگاه کنیم و این تنها وظیفه سازمان زنان نیست بلکه وظیفه تمام زنان تحصیلکرده و روشنفکر ایرانی است که باید در این زمینه مسئولیت و وظیفه خود را بعهده بگیرند. ما سعی میکنیم حقوق زن را به خود او واگذار کنیم. ولی متأسفانه چه در ایران و چه در اروپا و امریکا این خود زنها هستند که مانع پیشرفت خودشان هستند.

کیهان - در بیانیه‌ای که از طرف پاپ رهبر کاتولیک‌های جهان اعلام شد، از بعضی از «Mouvement Feminist» بشدت انتقاد شده است. زیرا که بنظر واتیکان در بعضی از این گروه‌ها وظایف و مسئولیتهای زنان نادیده گرفته شده و برعکس زنان به بی‌بندوباری در روابط جنسی و رقابت با مرد تشویق شده‌اند. مرز میان آزادی زن و این بی‌بندوباری بنظر والا حضرت کجا تعیین میشود؟

والا حضرت - متأسفانه بعضی از خانمها پیشرفت را در شیک پوشیدن، آرایشگاه رفتن و شب زنده‌داری کردن و ولخرجی میدانند. در صورتیکه آنها کاملاً در اشتباهند. البته زن باید زیبا و آراسته باشد و خصوصیت‌های زنانگی (Femminite) خود را حفظ کند، اما آراستگی و زیبائی با بی‌بندوباری و افراط در آرایش و لباس کاملاً متفاوت است. بنظر من پیشرفت يك زن وقتی عملی میشود که او در زمینه‌های فرهنگی، اقتصادی و سیاسی فعالیتهای مفید و سازنده‌ای داشته باشد و با انجام وظایف خود میتواند هماهنگ با جامعه خود باشد.

کیهان - زن ایدآل ایرانی چه ویژگیها و صفاتی دارد؟
والا حضرت - زن ایده‌آل در جامعه ایرانی مادری فداکار

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

برای فرزندان، همسری وفادار برای شوهر، و عضوی فعال و سازنده برای اجتماع است.

کیهان - چشم انداز برنامه های آینده و الاحضرت چیست؟

والاحضرت - از خداوند می خواهم که آنقدر بمن عمر دهد تا بتوانم مسئولیتها و برنامه هایی را که در پیش دارم با تمام برسانم.

از اینکه تا امروز که ۳۵ سال از زندگی ام را در راه احراز حقوق بشر و آزادی و تساوی حقوق زن و فعالیت های اجتماعی صرف کرده ام احساس خوشنودی میکنم. میل دارم که بتوانم به سفرهایم به نقاط مختلف جهان ادامه دهم و از نزدیک بیش از پیش با زندگی مردم حتی در دورافتاده ترین نقاط دنیا تماس داشته باشم و بتوانم در راهی که انتخاب کرده ام به هدف نهائی برسم که همان تحقق بخشیدن به خواسته های والای انسانی و اجرای مفاد قطعنامه حقوق بشر در تمام جوامع است. همچنین از خداوند آرزو دارم که سازمان زنان و دیگر سازمان هایی که مسئولیت آنها را بعهده دارم بعد از من هم بتوانند به راه خود ادامه دهند و وظایف اصلی و سنگینشان را بانجام برسانند.

کیهان - یکبار دیگر از ابراز مرحمت و الاحضرت برای مصاحبه تشکر میکنم.

بازدید از کشور پهناور چین

چین همواره نامی آشنا و افسانه‌ای در گذشته‌های دور و نزدیک و زمان معاصر است. تمدن و فرهنگ این کشور دیرپا در روند تاریخ بشریت اثرات بیادماندنی بسیار بجا نهاده و فقط اشاره به اختراع چاپ و کاغذ می‌تواند معرف تأثیرات تمدن این مملکت در جوامع بشری باشد و اینک نیز با ۸۰۰ میلیون نفر جمعیت به تأثیری غیرقابل انکار در مسائل منطقه‌ای و جهانی دست یافته است.

نام چین و ارتباط تجاری و اقتصادی با این کشور در اولین صفحات تاریخ مدون ایران رقم خورده است. راه ابریشم که چین را تا اروپا مرتبط و متصل می‌ساخت از ایران عبور میکرد و مالا وجود این طریق ارتباطی در نشر و تبادل و تلفیق مظاهر فرهنگی و سنتی هر دو کشور آشکارا مؤثر بوده است. ملی کاوش-هائی که در چین بعمل آمده و بدنبال بررسی و کنکاشهای دیرین-شناسی که در ناحیه شمال شرقی فلات ایران صورت گرفته به مانده‌های با ارزشی از سکه‌ها و آثار هر دو کشور برخورد شده که حکایتگر روابط کهن و دیرپای این دو کشور فرهنگ‌مدار شرقی است.

اینک نیز کشور ما بر مبنای سیاست مستقل ملی خود و با

رعایت اصل همزیستی و احترام متقابل با کشور چین روابطی سازنده دارد که آمارهای منتشره گویای افزایش رونق اقتصادی این روابط است و ملایمه این همکاری با مسافرت والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی که در اوائل سال ۲۵۳۰ شاهنشاهی به دعوت رسمی دولت چین صورت گرفت آغاز شد و معظم لها اولین شخصیت عالی مقام ایرانی بودند که در دوران اخیر تاریخ چین از این کشور دیدن کردند و در سال ۲۵۳۵ شاهنشاهی نیز به دعوت دولت جمهوری خلق چین مجدداً از این کشور بازدید بعمل آوردند. والا حضرت ضمن دیدار از آثار تاریخی و نقاط دیدنی این کشور بزرگ در ضیافت‌هایی که از طرف چوئن لای نخست وزیر وقت و خانم لی سووان نایب رئیس کمیته دائمی کنگره خلق چین برپا شد شرکت فرمودند و در همین مجالس از طرف معظم لها نطق‌های کوتاه و مختصری ایراد گردید که با همه اختصار از مفهومی عمیق و غنائی گسترده برخوردار بود.

در مراجعت از اولین سفر چین، والا حضرت در يك مصاحبه با خبرنگاران داخلی و خارجی به پرسشهای آنان پاسخ گفتند و نتایج حاصله از مسافرتشان را در این گفت و شنود مطبوعاتی که صریح و روشن انجام گرفت مورد بررسی قرار دادند.

متن سخنان والا حضرت در سفرهای چین و همچنین مصاحبه فوق در صفحات بعد مندرج است.

سخن‌ان و الاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

**متن سخنرانی و الاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی در ضیافت
شام نخست‌وزیر چین
۲۴ فروردین ۲۵۳۰ شاهنشاهی**

آقای نخست‌وزیر،

از خیر مقدم صمیمانه شما سپاسگزارم. من و همراهانم از بودن در این پایتخت تاریخی بی‌نهایت مسرور و از دعوت احترام‌آمیز دولت شما متشکریم. با اشتیاق تمام منتظر بازدید از شهرها و استانهای مختلف مملکت پهناور شما در ظرف چند روز آینده هستیم که چه از لحاظ دیدار آثار باستانی و چه از لحاظ موفقیت‌های چشم‌گیری که اخیراً نصیب ملت شما شده است برای ما جالب خواهد بود.

اما این دعوت از نظر شخص من از دو جنبه دیگر نیز حائز اهمیت است. در مرحله اول برای من فرصت مغتنمی است تا آشنائی که از زمان کنفرانس باندونگ در سال ۱۹۶۵ بین ما بوجود آمده بود تجدید کنیم و در ثانی این سفر عملاً به حقیقت پیوستن یکی از رؤیاهای دوران جوانی من است که از دیرباز همواره مایل بودم بتوانم از کشور شگفت‌انگیز شما دیداری کنم و از نزدیک با تمدن بی‌مانند و مردم کم‌نظیر آن آشنا شوم.

اشاره به تمدن کشور شما مرا بیاد فرهنگ کهن ایران و چین می‌اندازد که هر یک در عین بی‌نظیری خود وجه تشابهاتی نیز داشته‌اند. هر یک از ما وارث یکی از غنی‌ترین تمدن‌های تاریخ هستیم که هر کدام به‌روش خاص خود و از طریق

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

جداگانه ولی در کمال ثبات آنرا برای پیشرفتهای سریع و حصول موفقیت‌های اجتماعی و مادی ملت‌های خود وقف کرده‌ایم.

آقای نخست‌وزیر، من در رأس يك هیئت رسمی به کشور چین نیامده‌ام بلکه این مسافرت جنبه بازدید و شناسائی‌های شخصی دارد بنا بر این سخنان من کوتاه و مختصر خواهد بود و جنبه سیاسی نخواهد داشت. معیناً برای روشن شدن کسانی که همواره برای هر اقدامی يك نوع تعبیر سیاسی قائل میشوند لازم میدانم این نکته را اضافه کنم که برادر معظم من، پادشاه ایران همیشه عقیده‌مند بوده‌اند که در این جهان پرتنوع همزیستی و همکاری مبتنی بر اصول حسن نیت و احترام متقابل بین کشورهایی که سیستم‌های سیاسی و اجتماعی متفاوت دارند کاملاً امکان‌پذیر می‌باشد و معتقدم که حضور شخص من بین شما دلیل قاطعی بر تأیید این نظریه است.

تماس‌های شخصی از نوع ملاقات امروز ما طبعاً به گفتگو میکشد و گفتگو به نوبه خود ممکن است به تفاهم انجامد و بالاخره حس تفاهم میتواند باب دوستی را بگشاید. ما امروز اولین گام را در این راه برداشته‌ایم

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**متن مصاحبه و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی
با خبرنگاران جراید داخلی و خارجی
در مورد مسافرت بکشور چین
۶ اردیبهشت‌ماه ۲۵۳۰**

**سؤال ۱- بازدید از کشور چین و دیدار مردم آن چه
عکس‌العمل و خاطره‌ای در و الاحضرت بجای گذاشته است؟**

**جواب ۱- کشور چین کشوری است پهناور با جمعیت
زیاد و مردمی پرکار، نظیف و فوق‌العاده نجیب. میهمان‌نوازی
و استقبال گرم این مردم از میهمانان خارجی بسیار قابل‌توجه
و چشم‌گیر است. بیاددارم هنگامیکه در شانگهای از يك طرح
خانه‌سازی بازدید میکردیم بچه‌هائیکه سن آنها بین ۴ تا ۵ سال
بود با مهریانی و گرمی فراوان با ما برخورد کردند، مانند
آنکه با عزیزترین بستگان خود مواجه شده‌اند، و از صمیم
قلب نسبت بهما ابراز احساسات میکردند.**

**تلاش ملت چین برای از بین بردن گرسنگی و فقر در خور
تحسین است و پیشرفتهای آنها در تکنولوژی و علوم فضائی
بخوبی مشهود میباشد. البته در چین اجناس لوکس نایاب است.
مسلاً اگر ظرف ده سال آینده مجدداً بازدیدى از این کشور
بعمل آید تحولات بیشتری بچشم خواهد خورد.**

**سؤال ۲- آیا و الاحضرت در گزارش خود بحضور
شاهنشاه آریامهر پیشنهاد فرموده‌اندکه ایران‌چین کمونیست
را برسمیت بشناسد و با آن کشور روابط سیاسى برقرار کند
و در اجلاسیه آینده سازمان ملل متحد برای بعضویت شناختن**

سخن و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

چین کمونیست دولت ایران رأی مثبت بدهد؟

جواب ۲- من فکر میکنم صحیح نباشد که مفاد گزارش محرمانه خود را به برادرم در اینجا عنوان کنم، زیرا اتخاذ تصمیم نهائی در این زمینه منحصرأً باشخص شاهنشاه خواهد بود ولی بطور کلی در اینمورد خوشبین هستم. اما راجع به رأی ایران برای پذیرش چین کمونیست در سازمان ملل متحد، این موضوع بستگی خواهد داشت به تصمیمی که نسبت برسمیت شناختن چین کمونیست اتخاذ شود. همانطور که میدانید ما در سال گذشته در اینمورد رأی ممتنع دادیم، ولی تغییر آن در آینده امکانپذیر است.

سؤال ۳- شناختن چین کمونیست در روابط ایران و فرمز چه اثراتی خواهد داشت؟

جواب ۳- شاهنشاه در مصاحبه اخیر خود با مخبر روزنامه منشی ژاپن سیاست ایران را بطور وضوح بیان نمودند. يك کشور آسیائی مانند ایران نمیتواند کشور ۸۰۰ میلیونی چین را که دارای تکنیک نظامی فوقالعاده است نادیده بگیرد. در صورتیکه شاهنشاه تصمیم به شناسائی چین کمونیست بگیرند روابط ما با چین ملی بستگی کامل به عکس العمل دولت تایوان خواهد داشت.

سؤال ۴- نظر و الاحضرت در مورد چوئن لای چیست؟

جواب ۴- من چوئن لای را شخصیتی بسیار عمیق، مطلع، سریع الانتقال، بینهایت در کار خود وارد و خوش بیان و بذله گو دیده ام.

سؤال ۵- و الاحضرت که در مورد آزادی و تساوی حقوق

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**زنان و حقوق بشر همواره نقش مؤثری را بعهده داشته‌اند
مشاهداتشان در کشور چین راجع باین دو موضوع چه بوده
است؟**

جواب ۵- با اینکه هنوز در چین سنن قدیمی برقرار
است بخوبی مشاهده میشود که زن و مرد در آن کشور از
تساوی کامل حقوق برخوردارند. شاید بدانید که اولین کار
مائو پس از بدست گرفتن قدرت، اصلاحات ارضی و آزادی
زنان بود. شباهت بسیاری بین این اقدام با برنامه‌های انقلاب
سفید ایران مشهود میباشد.

سؤال ۶- آیا از چوئن‌لای برای بازدید بایران دعوتی
فرموده‌اید؟

جواب ۶- با اینکه من بدعوت چین کمونیست بآن کشور
سفر کرده‌ام سفر من جنبه غیررسمی داشت و همانطور که در
نطقم در پکن گفتم برای مشاهدات شخصی انجام شد، ولی
اگر همانطور که من امیدوارم روابط بین دو دولت پیشرفت
بیشتری کند در اینصورت امکان زیادی وجود دارد که چوئن-
لای از طرف دولت ایران بتهران دعوت شود و من شخصاً فرا
رسیدن چنین فرصتی را برای جبران میهمان‌نوازی گرم آنها
انتظار دارم.

سؤال ۷- چینی‌ها مسافرت يك شاهزاده خانم از کشور
سلطنتی ایران را بآن کشور چگونه تلقی کردند؟

جواب ۷- مقامات دولتی چین که ما با آنها تماس داشتیم
فوق‌العاده صمیمی و متواضع و مطلع بامور ایران بودند و
من فکر نمیکنم که عنوان من کنجکاوی خاصی در آنها

سخنن والا حضرت شاهدخت اشرف بهلوی

برانگیخته باشد.

سؤال ۸- پاره‌ای از روزنامه‌های خارجی امکان ایجاد روابط اقتصادی و بازرگانی مخصوصاً در امر نفت و پترو-شیمی را بین ایران و چین عنوان کرده‌اند. آیا این موضوع صحیح است؟

جواب ۸- فکر نمیکنم من بتوانم این موضوع را تأیید یا تکذیب کنم. عقیده شخصی من اینست که هرگاه اقتصاد دو کشور ایجاب کند امکان برقراری روابط بازرگانی بین دو کشور زیاد خواهد بود.

سؤال ۹- نظر والا حضرت راجع به دیپلماسی پینگ‌پنگ چین چیست؟

جواب ۹- بنظر من این دیپلماسی درهای باز، در افق سیاست بین‌المللی حسن اثر بسیار خواهد داشت. همانطور که میدانید تنها تیم پینگ‌پنگ آمریکا در مدت مسافرت من به چین از آنکشور بازدید نمیکرد بلکه تیمهای کشور انگلستان - کانادا و یک کشور افریقائی نیز برای انجام این مسابقه در چین بودند و بنظر من مجموعه این تحولات بسیار امیدبخش است.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در ضیافت شامی
که خانم لی سوون نایب رئیس کمیته دائمی کنگره خلق چین در
چهارشنبه شب ۳۵۴۳۰ بافتخار معظم لها داده بود

از استقبال و پذیرائی گرم و محبت آمیز جناب عالی
صمیمانه تشکر میکنم. در زبان شیرین فارسی ما ضرب المثل
ساده ای است که میگویند هیچ دوئی نیست که سه نشود.
خوشوقتم که این مثل يك بار دیگر در باره بازدید من از
کشور جمهوری خلق چین مصداق پیدا کرده است. اگر
انگیزه نخستین سفر من به کشور زیبای شما علائق رؤیائی
من از عنفوان نوجوانی به دیدار این سرزمین افسانه ای بوده
است مشوق من به تکرار این سفر، آنهم سه بار، در طی شش
سال، بدون تردید محبت های بی شائبه و عواطف صادقانه ای
بوده است که چه از طرف مقامات و چه از طرف مردم نسبت
بخود در این کشور احساس کرده ام و عمیقاً مرا تحت تأثیر
قرار داده است. تکرار يك مثل زیبای فارسی بجا است که
میگویند: برای در باز بهیچ خانه نمیروند بلکه برای روی
باز صاحبخانه میروند.

خاصه آنکه می بینم، آنچه من در سفر اول و در نخستین
کفتار خود اشاره کردم و گفتم که: «این برخوردها به گفتگو
و مذاکره میرسد و گفتگوها به تفاهم می انجامد و تفاهم پایه
و اساس دوستی است» این سخن مانند دانه ای که در شرایط
مساعد کشت شده باشد، سبز شده رشد کرده و اکنون بصورت
درخت پر برگ و باری درآمده است.

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

اولین سفر من هنگامی بود که هنوز روابط سیاسی بین ایران و جمهوری خلق چین برقرار نشده بود و اکنون در این کوتاه مدت گام‌هایی که دو کشور بسوی دوستی برداشته‌اند بقدری سریع و در عین حال استوار بوده است که روابط دو کشور ما اکنون بصورت نمونه روابط حسنه بین دو کشور مستقل درآمده است. در اینجا مایلیم از دوست فقید خودم چوئن لای نخست وزیر سابق جمهوری خلق چین به نیکی یاد کنم که بدون تردید حسن نیت و کاردانی آن دوست در گذشته در برقراری این روابط ارزنده دوستانه نقش مؤثری داشته است.

با اظهار کمال خوشوقتی از نتایج حاصله از دوستی ما و بامید توسعه روزافزون این دوستی يك بار دیگر از پذیرائی مودت‌آمیز شما تشکر میکنم.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**متن سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در ضیافتی که
بافتخار میزبان خود خانم لی سوون در پنجمین شب ۳۱ ر ۴۳۵
برپا داشتند**

خوشوقتم که يك بار دیگر در این محفل گرم و دوستانه
گردهم آمده‌ایم. آنجا که عوالم دوستی و احترام متقابل وجود
داشته باشد عناوین ظاهری میزبان و میهمان از میان می‌رود
و یگانگی و مودت جای آنرا می‌گیرد. در این دومین روز
سومین بازدید من از سرزمین زیبای شما در باره سرعت توسعه
عوالم دوستی و گسترش روابط حسنه بین ایران و جمهوری
خلق چین فکر می‌کردم و با خود می‌اندیشیدم که کشورها اگر
هدفهای مشترک انسانی عدالت اجتماعی و رفاه عامه را
منظور نظر داشته باشند با رعایت احترام به خصوصیات داخلی
یکدیگر و با برقراری روابط حسنه در رشته‌های مختلف چه
خوب می‌توانند به تفاهم بین‌المللی و صلح جهانی کمک کنند
و چه غافلند آنها که بجای دوستی و مودت، ستیزه‌جویی و
عداوت را برمیگزینند.

در باره روابط بین دو کشور ما این امتیاز وجود دارد که
ایران و چین از کهنسالترین پدید آورندگان فرهنگ و تمدن
جامعه بشری هستند و طبعاً روابط و علائق دیرینه فرهنگی
و اقتصادی، زمینه را برای مزید تفاهم امروزی آماده‌تر
میسازد و به تعبیر دیگر هنوز این از اثرات راه ابریشم
باستانیست که دل‌های دولت ما را با عواطف لطیف دوستی به
یکدیگر پیوند می‌دهد.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

همانطور که مکرر اشاره کرده‌ام میل به دیدار کشور
باستانی چین از دیر باز در ضمیر من نقش بسته بود و در این
نقش سرزمین افسانه‌ای تبت که درباره آن بسیار خوانده و
شنیده بودم جاذبه خاصی داشت. اکنون که موجباتی فراهم
شده است که در این سفر از استان تبت نیز دیدن کنم و در
حقیقت یکی از رؤیاهای دیرینه من تحقق میپذیرد با ابراز
کمال خوشوقتی مراتب تشکر خود را ابراز میدارم و توسعه
دوستی و مودت بین دو کشور و سعادت و رفاه دو ملت ایران
و چین را آرزومندم.

دیدار از جمهوری دمکراتیک خلق کره

در اردیبهشت ماه ۲۵۳۴ شاهنشاهی بدعوت رسمی حضرت رئیس جمهوری کشور دمکراتیک خلق کره، این کشور میزبان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی بود و نقاط دیدنی و تاریخی این مملکت مورد بازدید معظم لها قرار گرفت.

طی این سفر که چهار روز بطول انجامید والا حضرت در میهمانیها و مراسمی که به افتخار معظم لها ترتیب یافت شرکت فرمودند و در دو اجتماع بزرگ متشکله در پیونگ یانگ پایتخت جمهوری دمکراتیک خلق کره با ایراد دو سخنرانی ضمن تشریح و تفسیری واقع بینانه از موقعیت و هویت زنان در جامعه امروز به توجیه خطوط اصلی سیاست خارجی ایران پرداخته و تحولات ثمربخش و بنیادی که در چند سال اخیر سیمای کشور ما را به شیوه ای کاملاً متفاوت دگرگون نموده، آگاهانه و به گونه ای عمیق برشمردند.

متن سخنرانی های والا حضرت در این سفر در صفحات بعد مندرج است.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت در ضیافت شام
دولت جمهوری دموکراتیک خلق کره با حضور رئیس جمهور
و بانو در پاسخ
سخنان نایب رئیس جمهوری دموکراتیک خلق کره
چهارشنبه ۲۴ اردیبهشت ماه ۲۵۳۴

از سخنان بسیار ملاطفت آمیزی که بیان داشتید متشکرم.
میتوانم بشما اطمینان بدهم که احساسات دوستانه‌ای که نسبت
به مردم ایران ابراز نمودید در دل‌های هموطنان من نیز به همین
نحو نسبت به ملت شما وجود دارد.
این نخستین دیدار من از کشور زیبای شماست و از
پرزیدنت کیم ایل سونگک سپاسگزارم که دعوت ایشان این
دیدار را ممکن ساخت.

از زمان برقراری روابط دیپلماتیک بین ایران و
جمهوری دموکراتیک خلق کره در آوریل ۱۹۷۳، یک موافقتنامه
بازرگانی بین ما بامضاء رسیده و عده‌ای از شخصیت‌های
برجسته دو طرف از کشورهای یکدیگر بازدید بعمل آورده‌اند.
حق هم همین است که روابط فیما بین کشورهای ما
باینگونه باشد. ما در ایران از گسترش این علائق دوجانبه
استقبال میکنیم و عقیده داریم که استحکام پیوندهای دوستی
و همکاری بین دو کشور ما گواه صادقی است بر وجود اصل
سیاست مستقل ملی که از طرف شاهنشاه، صریحاً اعلام
شده است.

ما همواره خواستار روابط دوستانه و همکاری عملی

سخن‌ان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بین همه کشورها بوده و در واقع بلزوم آن تا زمانیکه این روابط براساس احترام متقابل و عدم مداخله در امور داخلی دیگران استوار باشد اعتقاد داریم، و خوشوقتم که می‌بینم در مدت کوتاهی که از آغاز پیوندهای دوستی و تفاهم بین ایران و جمهوری دمکراتیک خلق کره میگذرد این همبستگی با چنین سرعتی گسترش یافته است.

درست است که فاصله جغرافیائی که دو ملت ما را از یکدیگر جدا میکند قابل ملاحظه است، لیکن دو دولت درمورد بسیاری از مسائل مهم نظرات مشابهی دارند. مهمترین این نظرات، عقیده راسخ به صنعتی‌شدن و توسعه اجتماعی سریع کشورهای ماست که در این‌مورد بایکدیگر اشتراك نظر داریم. ما از جهش‌های عظیمی که ملت شریف شما از سال ۱۹۴۸ بمنظور تبدیل کشور شما به یک کشور صنعتی پیشرو در قاره ما بعمل آورده است آگاهیم و همچنین از نقشی که رهبر برجسته کشور شما پرزیدنت کیم ایل سونگ در حصول این پیشرفت‌ها ایفا کرده‌اند اطلاع داریم.

ما صمیمانه کوششهای ثمربخش شما را در راه تأمین رفاه و ترقی روزافزون برای ملتتان تحسین میکنیم و امیدواریم این کوششها قرین موفقیت باشد.

اگر ما، در ایران امروز نسبت به ملت‌هایی که دست‌اندرکار اجرای برنامه‌های توسعه ملی هستند احساس تفاهم عمیق و تأیید طبیعی میکنیم بخاطر آنست که خود ما نیز عمیقاً در حال نوسازی ملی و تجدید حیات کشور خود بنحوی که در تاریخ طولانی ما بیسابقه میباشد، هستیم.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

تحت رهبری خردمندانه شاهنشاه و برادر تاجدارم، کشور خود را که زمانی زیربنای ملوک الطوائفی داشت به جامعه‌ای مبدل ساخته‌ایم که تا پایان دهه‌جاری از لحاظ صنعتی پیشرفته، از نظر اقتصادی موفق و از دیدگاه اجتماعی مبتنی بر اساس صحیح و عادلانه خواهد بود.

اجازه بدهید با ردیگر مراتب خوشوقتی خود و همراهانم را از اینکه در پایتخت زیبای شما هستیم ابرازدارم. خواهشمندم گرمترین دروهای مردم ایران را به هم‌میهنان شریف خودتان ابلاغ و آنانرا از مراتب احساسات دوستانه واقعی ما مطمئن فرمائید.

برقرار باد پیوندهای فزاینده تفاهم و همکاری بین دو ملت ما.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در مرکز اتحادیه
زنان جمهوری دموکراتیک خلق کره در حضور جمع کثیری
از زنان پیونگ یانگ ۲۷ اردیبهشت ۲۵۳۴

بعنوان رئیس سازمان زنان ایران، برای من موجب
خوشوقتی بسیار است که اتحادیه زنان کره را مخاطب قرار
دهم.

گرچه تا امروز این فرصت را نداشته‌ام که از نزدیک با
اتحادیه شما آشنا شوم، لیکن توانسته‌ام دورادور، فعالیتها و
کوششهای شما را در جهت اعتلای مقام زنان کره تحت رهبری
فعالانه و مترقیانه پرزیدنت کیم ایل سونگ و خانم کیم-
سونگ ئی دنبال کنم.

در دنیائی که هنوز سنتها و طرز تلقیها مانع
برخورداری زنان از برابری با مردان و مشارکت آنان در
تلاشهای مربوط به توسعه میباشد برای همه ما ضروری است
که روحیه مبارزه جویانه و خستگی ناپذیر خانم کونگ بونگ
سوک، بنیانگذار فقید نهضت آزادی اجتماعی زنان کره و
مؤسس نخستین انجمن زنان این کشور را بخاطر داشته
باشیم.

از آغاز این قرن، بهنگامیکه زنان متوجه نقش خود در
اجتماع گردیدند و کوشیدند که اظهار وجود نمایند و حق
خود را مطالبه کنند، ما شاهد تغییرات قابل ملاحظه‌ای در
قوانین بسیاری از ملتها بوده‌ایم. اما بدبختانه به اثبات رسیده
است که تغییر قوانین وضع شده خیلی آسانتر از

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

تغییر آداب و رسوم ریشه‌دار است. برای حل مسائل فوق‌العاده پیچیده‌ای که دنیای امروز با آن روبرو است یک تغییر اصولی در این طرز تفکر و رسوم بدوی مورد احتیاج است. همچنانکه از شعار سال بین‌المللی زن که: «برابری، توسعه، صلح» است برمیآید، مسئله وضع زن در عصر ما نه تنها ناشی از نظام اجتماعی است بلکه اثرات بسیار عمیقی نیز در زمینه اقتصادی دارد. بنا بر این موضوع تبعیض جنسی و مسائل ویژه مربوط به زنان نباید فقط در متن حقوق بشر باشد بلکه باید در مورد توسعه اقتصادی نیز ملحوظ گردد. فی الواقع زنان در گذشته طبق روش معینی از کوشش‌های که برای بوجود آوردن یک جامعه قابل قبول و هماهنگ بعمل می‌آمد کنار گذاشته شدند و فقط در این اواخر بود که مسئولان امور متوجه اهمیت اساسی نقشی که زنان باید در تلاش‌های مربوط به توسعه ایفا کنند گردیدند.

در کشورهایی که سرعت روبه توسعه می‌روند، امر صنعتی شدن با چنان شتابی پیشرفت میکند که کمبود نیروی انسانی ماهر بصورت بزرگترین نقص آن درآمده است. زنان حداقل پنجاه درصد نیروی بالقوه کار را تشکیل می‌دهند و از مشارکت آنان در پیشرفت یک ملت نمیتوان صرف نظر کرد.

همانطور که پرزیدنت کیم ایل سونگ بدروستی خاطر نشان ساختند حل مسئله زنان در جامعه برای پیشرفت ملت اهمیت دارد و فقط با بسیج این نیروی بالقوه عظیمی که زنان تشکیل می‌دهند امکان موفقیت در تلاش‌های مربوط به توسعه وجود دارد.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

بالتیجه، آنچه که همه دولتها بالاخص دولتهای ممالك در حال توسعه باید مورد توجه قرار دهند اینست که تنها راه مشارکت ثمر بخش زنان در رفاه جامعه تأمین فرصتهای برابر در زمینه آموزش و تعلیمات حرفه‌ای برای آنان است. از جمعیت زنان يك کشور که فاقد سواد و صلاحیت باشند نمیتوان انتظار داشت که بخاطر نیل به سطح زندگی بالاتر تلاش کنند.

در این زمینه باخوشوقتی به فعالیتهای جاری سازمان زنان ایران اشاره میکنم. علاوه بر برنامه‌های عادی تنظیم خانواده و خدمات مراکز رفاه و مشاوره قانونی که این سازمان برای زنان تأمین میکند اخیراً يك برنامه آزمایشی پیکار با بیسوادی برای زنان مناطق روستائی را بمرحله اجرا درآورده است.

در ایران هم اکنون برنامه‌های رسمی پیکار با بیسوادی انجام میشود لیکن سازمان زنان ایران این ضرورت را احساس کرد که موجبات کسب مهارتهای فنی اساسی برای زنان روستانشین را که در زندگی روزمره آنان مفید خواهد بود فراهم سازد.

گرچه این برنامه فقط بعنوان يك آزمایش در يك منطقه روستائی اجرا شده، نتایج بسیار مطلوب و دلگرم کننده‌ای ببار آورده و ما شاهد و ناظر بوده‌ایم که چگونه طی مدت یکسال نه تنها وضع زنان منطقه بلکه همچنین شرایط زیست تمامی این جامعه روستائی بهبود یافته است.

فعالیتهای سازمان زنان ایران خود حاکی از اهمیتی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

است که کشورهای ما به وضع زنان در اجتماعی که در حال تحول سریع است میدهند. اما گام برداشتن بسوی هدف برابری کامل بین مردان و زنان نباید منحصرأ بعنوان وظیفه اساسی زنهای تلقی شود. برای آنکه زنان از قید فراموشی و عدم فعالیت آزاد شوند مردها نیز باید خود را بهمان اندازه در این امر موظف و سهمیم بدانند.

فقط از طریق همکاری در راه انجام این وظیفه است که مردان و زنان خواهند آموخت که در کوششهای مربوط به توسعه به نحوی موفقیت آمیز با هم کار کنند.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

**سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی در حضور دهها
هزار نفر از طبقات مختلف مردم پیونگیانگ پایتخت
جمهوری دموکراتیک خلق کره
۲۹ اردیبهشت ۲۵۳۴**

از سخنان محبت آمیزی که بیان داشتید متشکرم. هنگامیکه میگویم احساسات دوستانه شما نسبت به هم میهنان من متقابل است میدانم که تمایل همگی آنانرا بزبان میاورم. اکنون بیش از دو سال از زمانی که روابط سیاسی بین ایران و جمهوری دموکراتیک خلق کره برقرار شد میگذرد. من واقفم که در زمینه روابط سیاسی، دو سال مدت زیادی نیست، ولی مهم اینست که حتی ظرف همین مدت کوتاه روابط دو جانبه ما در جهت تحکیم پیوندهای دوستی و همکاری فیما بین با آهنگ سریعی گسترش یافته است.

ما در ایران از تقویت هم بستگی های خود با جمهوری دموکراتیک خلق کره به گرمی استقبال میکنیم. در حالیکه فاصله ای بوسعت قاره آسیا ما را از یکدیگر جدا میکند وجوه تشابه بسیاری در چشم اندازها و آرزوهای ما وجود دارد که ما را به یکدیگر نزدیک میسازد. نقطه نظرهای ما در زمینه توسعه ملی و صلح بین المللی، هدفهای بشمار میروند که در آنها با یکدیگر شریک و سهیم هستیم.

برادر تاجدارم شاهنشاه آریامهر در کتابی که راجع به انقلاب اجتماعی ایران تألیف کرده اند بیان میدارند که: «در عصر ما حقوق سیاسی بدون حقوق اجتماعی، عدالت

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

قانونی بدون عدالت اجتماعی، و دموکراسی سیاسی بدون دموکراسی اقتصادی معنی و مفهومی ندارد. پیشرفت واقعی - در زمان ما عبارت از آنست که هر روز حلقه‌های بیشتری از زنجیری که اقلیت متنعم برای قرن‌ها به اکثریت محروم تحمیل کرده است گسسته شود. امروز اعمال اصول این عدالت نه تنها وظیفه ملی هر کشور و دولتی است بلکه همچنین گرانبها - ترین ارمغانی است که هر دولتی میتواند به جامعه بزرگت بشری و به صلح بدهد.

اینها اصول تغییرناپذیر انقلاب اجتماعی ایران است که توسط رهبر خردمند ما تعیین شده است. ما از آغاز کار این پرسش را از خود کردیم که: «چه کسی باید از توسعه بهره‌مند شود؟» پاسخ ما روشن بود اگر قرار بر این باشد که استفاده و بهره‌گیری از تمام منابع انسانی و طبیعی کشور فقط به قدرت طبقه فئودال بیافزاید و ثروتمندان را ثروتمندتر کند بدون آنکه مردم بطور کلی از ثمرات آن برخوردار شوند در اینصورت مبادرت به چنین اقدامی واجد ارزش نیست.

باینطریق لزوم توزیع بهتر و عادلانه‌تر منافع در جامعه در حال توسعه، درست در قلب انقلاب ما جای دارد و این همان زمینه ذهنی است که نهضت ما را هدایت میکند.

در روابط ما با سایر ملتها، اصول سیاست مستقل ملی ایران راهنمای ماست.

ما روابط خود با دیگران را بر اساس برابری، احترام متقابل، عدم مداخله، و همکاری سازنده بنیان میگذاریم.

تشابه بین فلسفه انقلاب ملی و اصول سیاست خارجی

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

ما با نظریه «جیوچه» که از طرف پرزیدنت کیم ایل سونگ عنوان شده قابل ملاحظه است.

از سخنان پرزیدنت کیم درباره این نظریه ترقیخواهانه نقل قول میکنم: «اساس نظریه جیوچه اینست که انسان حاکم بر همه چیز و عامل قطعی هر چیزی است. بازسازی طبیعت و اجتماع نیز بخاطر مردم است.»

در دنباله این نظریه پرزیدنت کیم چنین آمده است: «يك ملت برای آنکه حاکم بر سرنوشت خود باشد باید يك دولت مستقل و همچنین استقلال سیاسی تضمین شده محکمی داشته باشد. دولت ما میکوشد تا با همه کشورها در مورد پنج اصل: احترام به تمامیت و حاکمیت ارضی، عدم تجاوز، عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر، برابری و بر— خورنداری متقابل، و همزیستی مسالمت آمیز به توافق نظر برسد.»

این تشابه نظر درباره اینهمه اصول مهم ملی و بین المللی چهار چوبی را بوجود آورده است که در داخل آن ایران و جمهوری دمکراتیک خلق کره روابط دوستی و همکاری خود را برقرار نموده و حفظ کرده اند.

لیکن هنگامیکه با جامعه بین المللی سروکار پیدا میکنیم متوجه غیبت محسوس اصول برابری و انصاف که اینقدر برای توسعه هماهنگ در روابط فیما بین ملتها لازم است میشویم. اگر بخواهیم برای توصیف خصیصه مستولی بر جهان، بنحوی که امروز مشاهده میکنیم، کلمه ای بیابیم، این کلمه باید محققاً «وابستگی» باشد. اما دنیای کوچکی که ما در آن

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

نشو و نما یافته‌ایم به نمایش تفاوتها و اختلافهای بزرگ ادامه میدهد.

يك قسمت از ساكنان این دنیای كوچك باید از جهش عظیم بجلو در زمینه دانش و تكنولوجی ممنون باشند که بر اثر آن توانسته‌اند بطرز سحرآمیزی باقیمانده قرن بیستم را طی کنند و کنار بگذارند و قرن بیست و یکم را آغاز نمایند، در حالیکه قسمت دیگر، که اکثریت جمعیت جهان را تشکیل میدهند، بزحمت از قرن هیجدهم بیرون آمده‌اند. بدون شك شگفت‌انگیزترین معمای زمان ما، همانطور که آرنولد توینبی گفته اینست که: «ما در روی يك سیاره زندگی میکنیم بی آنکه باهم معاصر باشیم.»

در طول سالیان متمادی، عدم موفقیت در تشخیص و شناسائی این وابستگی و در آوردن آن بصورت يك واقعیت، سبب رنج عظیمی بوده است، رنجی که بالاتر از همه نصیب کشورهای در حال توسعه گردیده که مواد غذایی و مواد خام مورد نیاز دنیا را تولید میکنند بدون آنکه بهای عادلانه و تضمین شده‌ای دریافت دارند. ملل مرفه دنیا که کامروائی آنها غالباً بقیمت خسران صادرکنندگان مواد خام تأمین شده است باید بپذیرند که عدم تعادل فیما بین کشورهای ثروتمند و فقیر، غلط است و باید چاره‌ای برای آن اندیشید. نظام توزیع ثروت جهان باید بنفع فقرزدگان و گرسنگان مورد تجدید نظر قرار گیرد و این بمعنای يك نظام جدید در اقتصاد جهانی، در داد و ستد بین ملتها و شرایط این داد و ستد است. کشور من بعنوان یکی از بزرگترین تولید کنندگان و

سخن‌ان و الاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

صادرکنندگان نفت، تعهداتی در زمینه بوجود آوردن يك دنیای عادلانه تر که بمیزان بیشتری درشان انسان باشد پذیرفته است. ما در تلاشهای ملی خود که بخاطر ایجاد يك ایران مرفعی و پیشرو صورت می‌پذیرد، وابستگی با دنیای معاصر و یا مسائل دیگران را از یاد نبرده‌ایم. امروز برنامه کمک خارجی ایران بسطح ده میلیارد دلار که معادل شش درصد تولید ناخالص ملی ماست رسیده است.

اما در زمینه کمک خارجی، مانند همه موارد دیگر، مسئولیت باید متناسب با ظرفیت باشد و بقول معروف: «از هر کس باید بقدر توانائی اش انتظار داشت.»

چنانچه کاهش درآمدهای حاصل از نفت، تقلیل ارزش پولهای رایج، و دور تسلسل تورم در کشورهای صنعتی ادامه یابد، برنامه کمک خارجی ما هم نمیتواند در این سطح باقی بماند و از میزان آن کاسته خواهد شد. يك سیستم بین‌المللی مبادله که هدف آن حفظ منافع یکطرف بقیمت زیان طرف دیگر باشد غیر عادلانه است و نمیتواند دوام پیدا کند.

تولیدکنندگان کالاهای اولیه که موجودیت جوامع آنان بستگی به صادراتشان دارد نباید و نمیتوانند مجبور شوند که کاهش متوالی قدرت خرید خود را تحمل کنند.

اگر قرار است راه‌حلهائی برای بیماریهای اقتصاد فعلی دنیای ما در نظر گرفته شود در اینصورت تصمیم یکپارچه جامعه بین‌المللی، که ضمن حفظ منافع هر کشور، ناشی از انگیزه‌های نعوذستانه نیز باشد، باید موجباتی برای علاج تجویز نماید که از تکرار اشتباهات گذشته جلوگیری کند. این

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

راه‌حل‌ها برای آنکه هم مؤثر و هم قابل دوام باشد باید بر-
اساس درسهای گذشته، واقعیات وضع اقتصادی امروز دنیا،
و انصاف و برابری طرح‌ریزی شود.
دوستان عزیز،

من از فرصتی که اجتماع امروز شما در اختیارم گذاشت
کمال استقبال را بعمل آوردم تا نظرات کشور خودم را درمورد
برخی از مسائلی که از لحاظ جامعه جهانی واجد اهمیت و
فوریت است برای شما بیان کنم. این کار را با این امیدانجام
داده‌ام که دوستان خودمان در جمهوری دمکراتیک خلق کره را
با وضع ایران آشنا سازم، و میل دارم با گفتن این جمله به
سخنان خود خاتمه بدهم که از مشاهده این موضوع خوشوقتم
که وضع و موقع ایران در سطح وسیعی از امور و مسائل بین-
المللی، از حسن تفاهم و پشتیبانی جمهوری دمکراتیک خلق
کره برخوردار است.

گرمترین درودهای مردم ایران را به همگی شما ابلاغ
میکنم و برای شما زندگی سرشار از خوشبختی در يك دنیای
بهره‌مند از آرامش را آرزو مندم.

متشکرم

دیدار از کشور پاکستان

وجوه مشترك تاريخی، مذهبی و فرهنگی فی مابین دو کشور ایران و پاکستان عامل ایجاد حسن روابط ویژه ای شده است که مسافرتها و تبادل نظر شخصیت های این دو کشور به ممالك یکدیگر این پیوند معنوی را همواره تحکیم بخشیده است.

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی پارها از کشور پاکستان بازدید فرموده اند که هریک از این دیدارها در توسعه و گسترش روابط دولت و ملتین ایران و پاکستان نقشی اساسی داشته است. در سال ۲۵۳۳ شاهنشاهی برابر با ۱۹۷۵ میلادی طبق دعوت رسمی جناب آقای ذوالفقار علی بوتو نخست وزیر پاکستان، والاحضرت از تاریخ بیست و نهم دیماه تا سوم بهمن ماه برابر با ۱۹ تا ۲۳ ژانویه همان سال از پاکستان بازدید بعمل آوردند و ضمن دیدار از چند استان این کشور اعضاء سازمان زنان این استانها را بحضور پذیرفتند و در ضیافت نخست وزیر و بیگم بوتو شرکت فرمودند.

متنی که در صفحات بعد مندرج است مشروح سخنان والا- حضرت در این ضیافت است.

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در ضیافت نخست- وزیر پاکستان ۲۹ ر ۱۰ ار ۲۵۳۳

آقای نخست وزیر

از سخنان محبت آمیزی که نسبت به برادر تاجدارم و کشورم و شخص خودم بیان داشتید سپاسگزارم. این بیانات محبت آمیز و همچنین استقبال گرم آنجناب و بیگم بوتو هنگام ورود من به اسلام آباد مبین پیوندهای ژرف و استوار دوستی و برادری است که ملت های ما را بیکدیگر مربوط میسازد. متأسفانه این سفر بخصوص که من از ماهها قبل انتظار آنرا داشته ام هنگامی صورت گرفته است که فاجعه تلفات زلزله اخیر موجب تأثر و ناراحتی ملت و کشور شما گردیده است.

آقای نخست وزیر،

باین مناسبت مراتب همدردی صمیمانه و تأسف خود را بشما و بوسیله شما بمردم پاکستان ابراز میدارم. معبداً از اینکه تحت رهبری خردمندانه شما و با حمایت مادی و معنوی جامعه جهانی، مردم شجاع پاکستان در کوتاه ترین زمان ممکن براین بلیه فائق خواهند آمد احساس آرامش میکنم.

آقای نخست وزیر،

همانطور که اطلاع دارید این نخستین سفر من به کشور

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

زیبا و دل‌انگیز شما نیست. من از هر يك از دیدارهای پیشین خود از پاکستان خاطراتی فراموش ناشدنی از غنای این سر-زمین، از محبت و صمیمیت مردم آن، و بالاخره از همه‌مهمتر از دوستی دیرین شخص خود با شما و بیگم‌بوتو اندوخته‌ام. بنابراین برای من بازگشت بکشور شما مفتنم است. بویژه در زمانی که پاکستان با جهش‌های بلند در زمینه‌های سیاسی و اجتماعی و اقتصادی به پیش می‌رود و بیش از همیشه سهم خود را در ایجاد صلحی پایدار در شبه‌قاره هند و منطقه‌ما ایفا میکند.

همچنین خرسندم که سفر کنونی من مقارن بادورانی است که طی آن همبستگی‌های فیما بین ایران و پاکستان به نیکوترین شکل خود تجلی کرده است. در این زمینه باخوشوقتی باین موضوع اشاره میکنم که سفر شما بایران در ماه مارس سال گذشته و گفتگوهای که با برادر تاجدارم بعمل آوردید بهترین تضمین برای توسعه مداوم روابط فیما بین کشورهای ما در زمینه‌های مورد علاقه طرفین بوده است.

اجازه بدهید یکبار دیگر مراتب امتنان قلبی خود را از میهمان‌نوازی شما ابراز دارم و حد اعلای موفقیت را در کوششهای کنونی و آینده شما مسئلت نمایم.

سلامت حضرت رئیس جمهوری پاکستان، نخست‌وزیر بیگم‌بوتو و تحکیم دوستی و برادری ملت‌های ایران و پاکستان را آرزو مندم.

سفر والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی به عراق

والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی روز شنبه ۲۸ اسفندماه ۲۵۳۵ به دعوت رسمی دولت عراق به آنکشور عزیمت فرمودند و در مدت شش روز اقامت در عراق با حضرت رئیس جمهوری عراق، معاون رئیس جمهوری و رئیس شورای انقلاب عراق و دیگر مقامات عراقی درباره روابط دو کشور مذاکراتی بعمل آوردند.

والا حضرت در این سفر به زیارت عتبات عالیات و اماکن مقدسه مشرف شدند و هنگام حلول سال نو در حرم مطهر حضرت امیرالمومنین علی علیه السلام در نجف بودند. والا حضرت روز چهارشنبه سوم فروردین در سازمان زنان عراق نطقی ایراد فرمودند که متن آن در صفحات بعد مندرج است.

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

سخنان والا حضرت در سازمان زنان کشور عراق چهارشنبه ۳ فروردین ۲۵۳۶

خوشوقتم که امروز در کنار خواهران و برادران مسلمان عراقی، رابطه دوستانه بین دو ملت ایران و عراق را تجدید میکنم، آرزو دارم در پرتو رهبری‌های داهیانهای که دو ملت از آن برخوردار هستند، مناسبات ایران و عراق، در تمام زمینه‌ها، تحکیم و توسعه یابد. ملل آسیائی، بخصوص در شرایط خاصی که امروز بر محیط بین‌المللی حکمفرماست، بیش از گذشته احتیاج به تحکیم روابط دوستانه بین خود دارند و بی‌هیچ تردید رشد سیاست حسن همجواری در کشورها و ایجاد فضای دوستانه در منطقه، تضمین کننده پیشرفتهای داخلی برای هر يك از ملتهای آسیائی است.

قاره آسیا را موج تازه‌ای از گرایش بسوی «توسعه» در برگرفته است. بسیاری از ملل آسیائی در عصر حاضر، با اتکاء به تمام توانائی‌های تاریخی و فرهنگی خود بپاخاسته‌اند و قصد دارند قاره آسیا را دیگر بار، آنگونه که درخور تاریخ و فرهنگ درخشان آنست، باز سازی کنند. هدف نهائی از نهضت‌های «توسعه» که در کشورهای آسیائی پا گرفته است، وصول بآرمانهائی است که بسبب تحقق آنها، همه مردم مطابق با حیثیت و شئون انسانی خود از رفاه بهره‌مند شوند و حقوق انسانی چنان‌هشیارانه مورد رعایت نهادهای اجتماعی قرار گیرد که فرصتها برای استثمار انسان به‌دست انسان از بین برود و ریشه‌های استثماراری کهن، در عمق بنیادهای

سخن‌ان و الاحضرت شاه‌دخت اشرف پهلوی

اقتصادی جوامع آسیائی، فروریزد. از آنجا که «توسعه» با مفهوم همه‌جانبه آن، بدون مشارکت تمام افراد فعال در هر جامعه، تحقق نمی‌پذیرد، دولتهای ترقیخواه آسیائی، زن آسیائی را در مرکز توجه همه برنامه‌های مربوط به «توسعه» قرارداده‌اند و به ضرورت حضور مشارکت مؤثر زنان (که نیمی از جمعیت هستند) در اجرای برنامه‌های اقتصادی، اجتماعی، معترف و معتقد شده‌اند.

بنابراین، در دوران معاصر، افراد و گروه‌های پژوهشگر که در تحلیل دقیق مسائل اجتماعی، اقتصادی ملل آسیا و آفریقا مداخله دارند، میکوشند این ملتها را بیش از پیش به‌لزام قبول «مساوات» در جوامع خود، آشنا کنند. موضوع ضرورت حضور زن در مراحل گوناگون توسعه چنان جدی است که رهایی زنان از بلای استثمار، نه فقط بنام يك ضرورت مبتنی بر حقوق بشر یا يك کمال مطلوب متعلق به جنبش‌های زنانه بلکه همچون يك عامل مهم و حیاتی برای تحقق توسعه، مورد نظر بهترین سیاستهای حاکم بر کشور-هاست. بررسی فعل و انفعالات فرهنگی، اقتصادی که در جوامع امروزی و نوپای جهان صورت میگیرد، چگونگی درك آنها را از رابطه ناگسستنی مشارکت زنان و فراشد «توسعه» روشن می‌سازد.

اما بمنظور بهره‌گرفتن از حضور و مشارکت زن در مراحل مختلف «توسعه» اجرای برنامه‌های گسترده سوادآموزی و آموزش حرفه‌ای و ایجاد محیط‌های مناسب روستائی لازم است و در زمینه‌های فرهنگی باید چنان هوشمندانه

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

فعالیت شود که از يك سو افکار عمومی، زن را در متن جریانهای تاریخی، اعم از سیاسی یا اقتصادی، بپذیرد و از سوی دیگر، عقده حقارتی که طی سالها در وجود زنان شکل گرفته و آنها را از هرگونه ابراز وجود «انسانی» بازداشته است، بنوعی اتکاء به نفس عقلائی و منطقی تبدیل شود.

در کشور ما، به حکم فلسفه‌ی انقلاب شاه و مردم که از سال ۱۳۴۱ شمسی چهره ایران را دگرگون کرد، بر نقش حساس و حیاتی زن در وصول به هدفهای انقلاب تأکید شد و براساس یکی از فرامین انقلاب، قانون انتخابات بنفع حضور سیاسی زن ایرانی اصلاح گردید و در پی این اصلاح متهورانه، زنان توانستند بدون عقده حقارت و بدون وا همه از سنتهای دیرینه ضد زن، در عرصه تمام فعالیتهای مملکتی، مداخله و مشارکت نمایند و دانش و بینش لازم را ضمن حضور مؤثر در جریانهای مربوط به توسعه، کسب کنند. در مدت ۱۴ سال که از آغاز انقلاب میگذرد ثمرات رهایی زن از استثمار، به صورت نتایج خوب اقتصادی و سیاسی تجسم یافته است و برنامه‌های فرهنگی مبتنی بر مساوات، طوری بموقع اجرا گذاشته شده که مردم ایران بوجود رابطه ناگسستنی مشارکت زنان و توسعه ایمان آورده‌اند و چهره زن امروز ایران را بنام يك عامل «مولد» و يك انسان صاحب نظر در مسائل «سیاسی» با امید و اعتقاد فراوان پذیرفته‌اند.

تغییراتی که در برنامه‌های مربوط به توسعه در کشور— های ترقیخواه آسیائی بوقوع می‌پیوندد و نهادهای اجتماعی را برای تحقق «مساوات» و ایجاد زمینه برای تحقق «مشارکت»

سخنان والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

آماده میسازد معمولاً به دو گونه صورت می‌پذیرد. گونه‌ای از آن اقتصادی و گونه‌ای دیگر فرهنگی است.

در برنامه‌های اقتصادی مبتنی بر مساوات، مسئله جلب زنان بسوی تمام رشته‌های مورد نیاز بازار کار، اهمیت دارد. زیرا تا زمانی که بخواهند زنان را فقط در حرفه‌ها و مشاغل «سنتی» و باصطلاح «زنانه» راه دهند و از ورود آنها به مراکز شغلی مدرن، جلوگیری کنند، تغییرات بنیادی در نهادهای جامعه انجام نمیشود و نوسازی تصویری که جوامع بر اساس سنتهای ضد زن، از زن ساخته‌اند ممکن نمیشود.

بهمین علت و بمنظور نفوذ و هدایت زنان در تمام مشاغل و فعالیتهای مولد، اعم از سنتی و مدرن، باید برنامه‌های آموزشی و بخصوص برنامه آموزشهای حرفه‌ای و تخصصی در رشته‌های مختلف، گسترش یابد و بطور جدی و وقفه‌ناپذیر دنبال شود. همچنین ایجاد امکانات کافی برای استفاده آنان از رشته‌های مختلف آموزش عالی بنحوی که منجر به ورود آنان بسطوح مدیریت و تصمیم‌گیری شود، ضروری است. ایران با الهام از همین واقعیتهای شناخته شده معاصر بوده که اقدام بطرح و اجرای برنامه‌های عمرانی و اجتماعی وسیع نموده است. زن ایرانی که یکبار در ۱۷ دیماه ۱۳۱۴ شمسی بدست سردودمان پهلوی، بمراکز آموزشی راه یافت و دیگر بار بفرمان شاهنشاه آریامهر توانست در سرنوشت سیاسی مملکتش مداخله کند و در تمام ارکان قانونگزاری و تصمیم‌گیری صاحب نظر و رأی شود، بدون اجرای این برنامه‌های اقتصادی و آموزشی خاص قادر به ایفای نقش راستین خود در

سخن‌ان والا حضرت شاهنخت اشرف پهلوی

توسعه نبوده است.

استقبال زنان ایران از فرمان دلیرانه رهبر انقلاب مبنی بر اصلاح قانون انتخابات بتفع شرکت زن در ابراز رأی چنان پرشور بود که برنامه‌های آموزشی سوادآموزی، رفاهی و اجتماعی کشور گسترش و تحرك فوری یافت و ضرورت تربیت زن برای دست یافتن به بینش و دانش سیاسی اجتماعی بشدت احساس شد.

انجمنهای ملی - مجالس قانونگزاری - شوراهای انصاف و کانون‌های حزب رستاخیز ملت ایران و بطور کلی واحدهای کوچک و بزرگ که در آنها حق رأی برای هر انسان بالغ منظور است، نیروی زنان را در جهت یابی‌ها و تجربه اندوزی - های سیاسی و انتخاباتی پرورش داده و میدهند. در دوران انقلاب، درصد مشارکت زنان ایران در فعالیتهای مربوط بانجمنهای ملی، در مقایسه با درصد این نوع مشارکت در سایر کشورها، مقام قابل توجهی داشته است و اگر تصور کنیم که تا پیش از سال ۲۵۲۱ شاهنشاهی زنان ایران کمترین نقشی در تعیین شکل فعالیتهای سیاسی کشورشان بعهده نداشته‌اند، با اهمیت این درجه از مشارکت واقف میشویم. با این حال زنان ایران هنوز بآنچه کسب کرده‌اند راضی نیستند و همچنان کوشش میکنند تا در ایفای نقشهای گوناگون خود، به حد ایده‌آل، یعنی بمشارکت کامل برسند.

دولتهای ایران و عراق که دارای مسائل مشترکی در زمینه ضرورت عمران و آبادی روستاها و انتخاب راه حل‌های مناسب برای وصول به حد اعلای ترقی هستند، از لحاظ ضرورت

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

آموزش کشاورزی مدرن و مکانیزه به زنان کشاورز، در مشاب‌هت کامل بسر‌م‌ب‌ر‌ن‌د. در ایران با استفاده از کارآئی سپاهیان انقلاب که به اجرای برنامه‌های انقلاب سوادآموزی و ترویج و بهداشت در روستاها اشغال دارند، کوشش‌م‌یشود که زنان روستائی کشاورز، با روشهای جدید و نویسن کشاورزی آشنا شوند و نقش مولد آنها در تولید کشاورزی جامعه بسبب عدم آگاهی در زمینه کشاورزی نوین، حذف نشود.

بازتاب جهانی تحول نقش زن در توسعه کشورها چنانز درخشان بوده که هم‌اکنون، توجه دولتها به‌ل‌زوم غنا بخشیدن بفعالیت‌های تحقیقاتی در اطراف نقش زن در توسعه، شدت گرفته است. روز هشتم اسفند سال ۲۵۳۵ شاهنشاهی، مرکز تحقیقات زن و توسعه برای آسیا و اقیانوس آرام، بنام یکی از نشانه‌های این توجه، در تهران گشایش یافت. این مرکز که وظائف اصلی آن عبارت است از جمع‌آوری اسناد و مدارک مربوط بزنان ممالک عضو دولتها و مجامع بین‌المللی را در برنامه‌ریزی‌های مبتنی بر هدف توسعه یاری می‌دهد و ضمن ایجاد امکانات تازه برای انجام طرحهای تجربی و آزمایشی که با همکاری دول عضو صورت می‌گیرد، شرایط را برای بوجود آوردن يك شبکه نیرومند و قابل اطمینان اطلاعاتی که در محدوده آن، اطلاعات لازم بین کشورهای عضو، بتواند باسانی تحت نظم خاصی مبادله شود، مهیا می‌کند و در نهایت امر، به تحقیقات و فعالیت‌های خود طوری شکل می‌دهد که دولتهای عضو بتوانند پاسخ به يك سؤال مهم و حیاتی را از این مرکز

سخن‌ان والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

دریافت دارند و دریابند که . — مشارکت زنان را چگونه میتوان در توسعه تأمین نمود؟

همچنین در آخرین اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد تصویب شد که يك انستیتوی تحقیق و تعلیم بین‌المللی برای پیشرفت زنان در تهران تأسیس شود و در سال ۱۹۸۰ نیز که به نیمه دهه زن میرسیم، دومین کنفرانس جهانی زنان در تهران برگزار خواهد شد که در آن، پیشرفتهای کشورهای در زمینه اجرای برنامه کار جهانی مصوب کنفرانس مکزیك و تجدید نظر در برنامه‌های نیمه دوم دهه زن، ارزشیابی میشود.

بدین ترتیب، مشاهده میکنیم که آینده مشارکت زن آسیائی در توسعه، با توجه بفعالیت‌های منطقی و عقلانی و تحقیقاتی که جریان دارد، تا چه اندازه میتواند امیدبخش و سرشار از شادمانی تصور شود. اما آنچه برای زن آسیائی بر اساس این برنامه‌ها دست یافتنی است، بدون پشتکار شخصی او برای کسب تجربه و تخصص و بدون دریافت فرهنگ «مساوات» امکان عملی نخواهد یافت.

زن آسیائی باید در معدوم ساختن ریشه‌هایی که سنت‌های ضد زن حتی در وجود خودش نهاده است، پیشقدم شود و از هر واقعه‌ی ملی و بین‌المللی، برای افزودن به دانش و شعور سیاسی خود بهره بگیرد. چهره تاریخی و فرهنگی زن آسیائی که برخلاف چهره فرهنگی زن غربی، به غلط تصویر شده، باید در دنیای معاصر دوباره‌سازی شود. این زن که هم اکنون تحت تأثیر برنامه‌های مترقی موجود در بیشتر کشورهای

سخنان و الاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی

آسیائی توانائی مداخله در امور مملکت خویش را یافته است، رسالت دارد که برای نسلهای دیگر آسیائی، چهره تازه و قابل ستایشی در خود باقی بگذارد. تجربه ایران و دیگر کشورهای آسیائی که توانسته اند حضور و مشارکت زن را در برنامه های توسعه بطور همه جانبه میسر سازند، آشکار میکنند که زن آسیائی تا چه اندازه برای دریافت روشنی های عصر خود، روشنی های عصر معدوم شدن استثمار انسان به دست انسان آمادگی و استعداد دارد و تا چه اندازه میتواند ضمن ایفای دقیق نقش همسری و مادری به ایفای نقش ملی و میهنی نیز مبادرت ورزد.

در اینجا و با اغتنام از فرصت، آرزو میکنم، زن آسیائی به جبران تأخیری که در مشارکت در توسعه داشته است، دلاورانه حرکت کند و راهها و امکانات وسیعی را که برای او آماده است بخوبی مورد استفاده قرار دهد و از آن برای اعتلاء نام آسیا در وهله اول و اعتلاء نام زن آسیائی در وهله دوم بهره بگیرد.

خوشبختانه خواهران عراقی با هشیاری و نکته سنجی، خصوصیات این عصر را که در واقع عصر پیشرفتهای ملل آسیائی است، بخوبی دریافته اند و در امور مملکت خویش با آگاهی و منطق و سنجیدگی ظاهر شده اند و با تحولات عمیقی که در کشور دوست و همسایه ما روی داده است تردیدی نیست که آنان روز بروز با سازندگی بیشتر در امور مملکت خویش مشارکت خواهند داشت. یکبار دیگر برای تحقق آرمان های ملل آسیائی و دوام دوستی ایران و عراق دعا میکنم.

والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی و حضرت گیلای سولنگ رئیس جمهوری دیمکرایک
خلق کره

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در سفر به کشور اریقای ساحل عاج

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی هنگام گفتگو با رئیس جمهوری کشور افریقائی لیبیا

والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی هنگام بازدید از کشور افریقائی غنا

